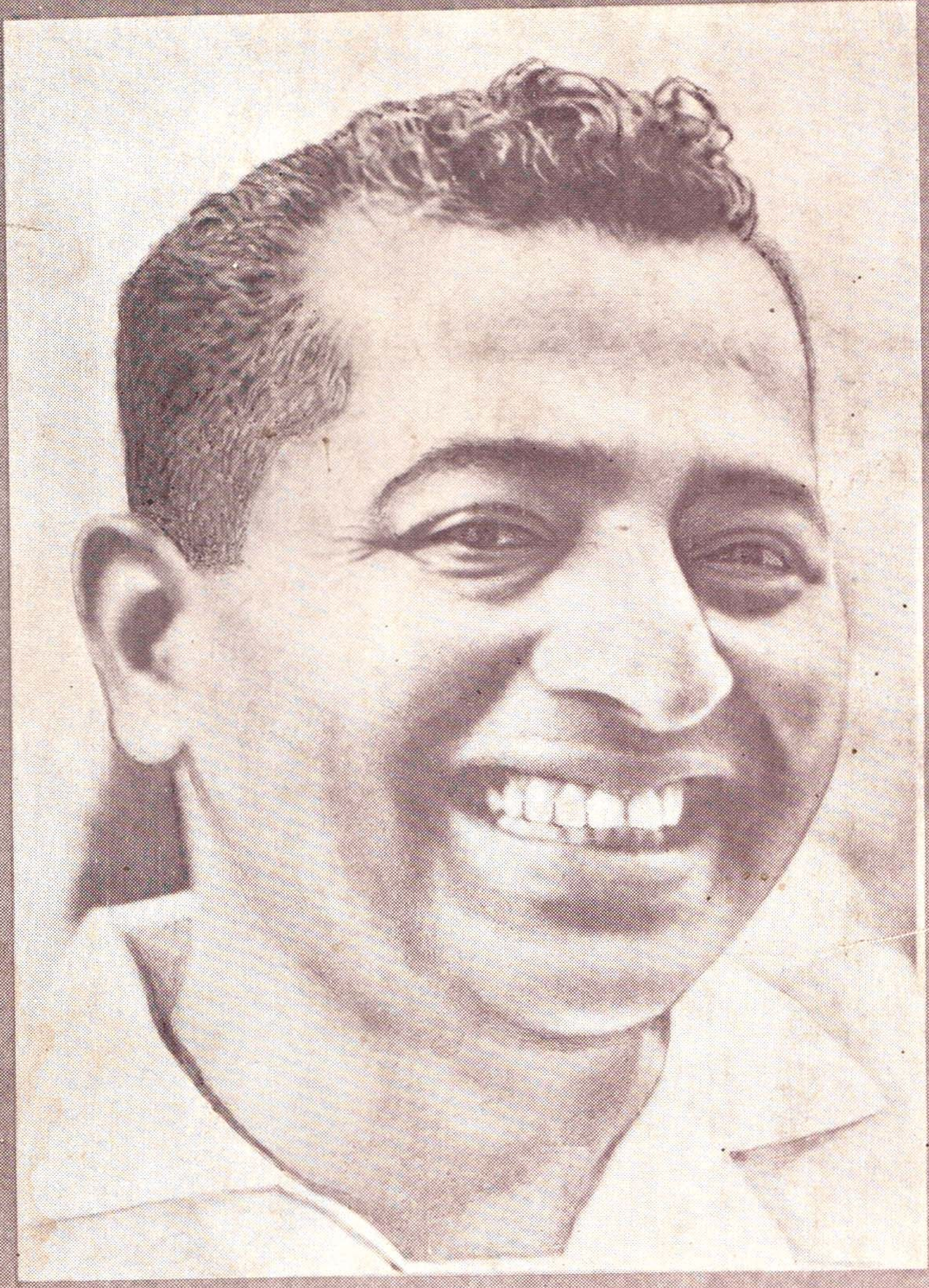

Signature of holder ....

Date of issue 29-4-66 ....

C

ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ

ನಿರಂಜನ

RAJADHANIYINDA—A collection, in Kannada, of Notes from the Capital. Publishers : Rashmi Jayanagar Bangalore-11. Pages XII + 343 Demmi Octavo. Price: Rs. 18-00.

ರಕ್ಷಾಚಿತ್ರ:
ಬಿ. ಕೇಸರ್ ಸಿಂಗ್

ಮೂಲ :
ಟಿ. ಎಲ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿ

ಅಕ್ಷರ :
ವಿಜಯ್

ಬೆಲೆ : ರೂ. ೧೮-೦೦

ಮುದ್ರಕರು :
ಸುದಿನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್
ಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು—೧೧

ಕವಿಕಾವ್ಯ ಪಕ್ಷಪಾತಿ

ಕೆ. ವಿ. ಶಂಕರಗೌಡ

ಅವರಿಗೆ

ಈ ಬರವಣಿಗೆ

ಇಂಡಿಯಾ ನ್ಯೂಸ್ ಅಂಡ್ ಫೀಚರ್ ಅಲಯನ್ಸ್ (ಇನ್ಫಾ) ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ ನಾನು ಸೇರಿದ್ದು ೧೯೬೫ ರಲ್ಲಿ; ಬಿಟ್ಟದ್ದು ೧೯೬೯ ರಲ್ಲಿ, 'ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ' ಕಿರಿಯರ ವಿಶ್ವಕೋಶದ ಹೊಣೆ ಹೊತ್ತಾಗ. ಇನ್ಫಾ ಅವಧಿಯ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ನನ್ನದು ಕಮ್ಮಾರಸಾಲೆಯ ದುಡಿತ. ಆಗ ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲದೆ, ಪ್ರತಿ ವಾರ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮೂರು ಲೇಖನಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಕನ್ನಡದ ವಿವಿಧ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು.

ನಾನು ಇನ್ಫಾದವನಾದುದಕ್ಕೆ ಕೆಲ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಮೊದಲೇ 'ಕರ್ಮವೀರ' ಸಾಪ್ತಾಹಿಕದ ಸಹಾಯಕ ಸಂಪಾದಕ ಶ್ರೀ ಶಂಕರ ಪಾಟೀಲರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೋಸ್ಕರ ಪ್ರತಿ ವಾರ ಏನನ್ನಾದರೂ ನಾನು ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದು ಅಪೇಕ್ಷೆ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದರು. ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿತು—'ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ' ಅಂಕಣ. ೧೯೬೭ರ ಬಳಿಕ ಇದು 'ನನ್ನ ದಿನಚರಿಯಿಂದ' ಎಂದು ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡಿತು.

ಇವೆರಡು ಅಂಕಣಗಳ ಸಂಕಲನಗಳೇ 'ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ' ಮತ್ತು ಅದರ ಸೋದರ ಸಂಪುಟವಾದ 'ದಿನಚರಿಯಿಂದ'.

'ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ' ವರದಿಗಳಲ್ಲ. ನೋಟಕ್ಕೆ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಟಿಪ್ಪಣಿ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ, ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಮುಖವಾಡದ ಸಂದಿಯೊಳಗಿಂದ ಲೇಖಕನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಮುಗುಳು ನಕ್ಕಿರುವುದುಂಟು. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಮೈ ಕೊಡವಿದಾಗ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವ್ಯಂಗ್ಯವೋ ವಿಡಂಬನೆಯೋ ಬರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬೆರೆತುದುಂಟು. (ಅಂಥ ಒಂದೆರಡು ಪ್ರಸಂಗಗಳು ತಪ್ಪುಗ್ರಹಿಕೆಗೂ ಎಡೆಕೊಟ್ಟುವು! ಉದಾ: 'ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗೌರವ')

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸಾವಿನ ಕಿರಿದ್ವಾರದವರೆಗೂ ನನ್ನನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದಿಂದ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ, ಕಳೆದ ಕಾಲವನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಲು ಕೆಲ ದಿನಗಳ ಬಿಡುವು ದೊರೆಯಿತು.

ಅಂಕಣಗಳ ಸಂಕಲನದಿಂದ ಇತರರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಆಗ ತಿಳಿಯ ಹೇಳಿದವರು ಮಿತ್ರರಾದ ಡಾ|| ಹಾ. ಮಾ. ನಾಯಕರು. 'ಕಟಿಂಗ್'ಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಒಂದು ರೂಪಕ್ಕೆ ತರಲು ನೆರವಾದವರು— ಗೆ. ಮಾವಿನಕೆರೆ ರಂಗನಾಥನ್ ಮತ್ತು ಮಿತ್ರರಾದ ಜಿ. ಬಿ. ಜಗದೀಶ್ ಹಾಗೂ ಸಿ. ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ್.

ಕೆಲ ಲೇಖನಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥವು 'ಕರ್ಮವೀರ'ದ ಶ್ರೀ ಪಾಟೀಲರ ಕೃಪೆಯಿಂದ ದೊರೆತುವು. ಸುದಿನ್ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸಿನ ಒಡೆಯರಾದ ಶ್ರೀ ರೆಡ್ಡಿಯವರು ಅಚ್ಚುಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. ಮಿತ್ರರಾದ ಶ್ರೀ ಬಿ. ಎಸ್. ಹನುಮಂತೇ ಗೌಡರು ರಕ್ಷಾ ಕವಚದ ಆಕರ್ಷಣೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರು. ಅದನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಲು ಶ್ರೀ ಬಿ. ಕೇಸರ್ ಸಿಂಗರೂ ಶ್ರೀ ಟಿ. ಎಲ್. ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರೂ ಶ್ರೀ ವಿಜಯರೂ ನೆರವಾದರು.

ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ನಾನು ಋಣಿ.

ಬರೆದವನೇ ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ಪುಸ್ತಕ ಇದು. ಮುದ್ರಣದ ವೆಚ್ಚ ದೊರೆಯುವಷ್ಟಾದರೂ ಪ್ರತಿಗಳು ಮಾರಾಟವಾದರೆ, ನಾನು ಗೆದ್ದಂತೆ. ಉಳಿದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಾಂಪ್ಲಿಮೆಂಟರಿಯಾಗಿ ಕೊಡುವ ಆಸೆ. . . . . .

ರಾಜ್ಯದ ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಿಸಂಪುಟದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರಾಗಿದ್ದ ಶ್ರೀ ಕೆ. ವಿ. ಶಂಕರಗೌಡರು ಬರೆಹಗಾರರ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಪಕ್ಷಪಾತಿ. 'ಜ್ಞಾನ ಗಂಗೋತ್ರಿ' ಯಂಥ ದೊಡ್ಡ ಯೋಜನೆಗೆ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ–ವಸ್ತು ವಿಶ್ವಕೋಶ ಮತ್ತಿತರ ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ, ಚಾಲನೆ ನೀಡಿದವರು ಅವರು. ಅವರಿಗೆ ಈ ಸಂಕಲನ ಅರ್ಪಿತ.

೧೫–೬–೧೯೭೨ ನಿರಂಜನ
ಜಯನಗರ
ಬೆಂಗಳೂರು–೧೧

[ಮೇಲ್ಮೈ ಚಿತ್ರ ರಚಿತವಾಗಿರುವುದು ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರದ ವಾರ್ತಾ ಇಲಾಖೆ ನೀಡುವ ಗುರುತುಕಾರ್ಡನ್ನು ಆಧರಿಸಿ.]

ಹೂರಣ

XI

ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ

೧

ಭಾಷಾ ಪ್ರೇಮ:

ಕಾದಂಬರಿಕಾರನಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ

'ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಳಿ! ಅಬ್ಬಾ!'—ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ ಹಿಂದೆ. ಹಿಂದೆ ಅಂದರೆ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಚಳಿ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನಂತೆ? ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ನಾಗರಿಕನಿಗೆ ಉಣ್ಣೆಯ ಸೂಟಿನ ವ್ಯಾಮೋಹ. ಇದೂ ಹಳೆಯ ಕಥೆಯೇ. ಈಗಿನದು ಬನೀನೂ ಇಲ್ಲದೆ ಬುಶ್‌ಶರಟು ಧರಿಸುವ ಕಾಲ. ಶೋಕಿಗೋಸ್ಕರವಲ್ಲ, ಬಿಸಿಲು ಅಂಥಾದ್ದು.

ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾದ ಹಿತಕರವಾದ ಹವೆ ಇರುವ ನಗರ ಬೆಂಗಳೂರು ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳು. ಮುಂಬಯಿಗಿಂತ ಇದು ಭಿನ್ನವಲ್ಲ. ಉರಿಬಿಸಿಲು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಹಿಂದಿನದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ತೀಕ್ಷ್ಣ. ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲ. ಕಾವೇರಿ ತಾಯಿ ಯಾವಾಗ ಇಳಿದು ಬರುವಳೋ ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಬಾಯಿಬಿಡುವವರೇ.

ಬೆಂಗಳೂರು, ಕರ್ನಾಟಕದ (ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ) ರಾಜಧಾನಿಯಾದಂದಿನಿಂದ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನವರ ತೊಂದರೆಗಳಿಗೆ ಇದೊಂದೇ ಕಾರಣವಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ದಕ್ಷಿಣ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೇ ಇದು ರಾಜಧಾನಿ. ಉತ್ತರದಿಂದ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವವರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ್ದೇ. ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಕೂಗು ಈಗಾಗಲೇ ಹಳೆಯದಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಉದ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲದವರಿಗೇ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಉದ್ದಿಮೆಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವವರೂ ಅವರೇ.

x x x x

ಭಾಷಾ ಸಂಬಂಧದ ಗಲಭೆಗಳಿಂದ ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ, ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಂಧ್ರದಲ್ಲೂ, ಜನಜೀವನ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತವಾಯಿತಲ್ಲ? ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೂ ಅದು ಒಂದಿಷ್ಟು ಕಲಕಿತು. ಯಾವಾಗಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ವಾದರೆ ಕನ್ನಡದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ, ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಆಗಮನದಿಂದ. ಇನ್ನು ಭಾಷೆಯ ಬೆಂಕಿ ಇಲ್ಲಿ ತನಕ ನಾಲಗೆ ಚಾಚದೆ ಇರುತ್ತದೆಯೆ?

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳ್ಳಿಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡವರು ದ್ರಾವಿಡ ಮುನ್ನೇತ್ರ ಕಳಗಂನ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆಯ ಸದಸ್ಯರು. ಇವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಗಲಭೆ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತರೇ ಬೇಕು ಎಂದು ಎಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ?

ಸ್ವಭಾವತಃ ಮೈಸೂರಿಗರು ಶಾಂತಿ ಪ್ರಿಯರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನಿಗಳಲ್ಲ ಎಂಬ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು. ಅದೇನಿದ್ದರೂ, ಇವರು ವಿಚಾರಶೀಲರಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. 'ಮಣೆ ಹಾಕಬೇಕಾದದ್ದು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಮೇಲೆ ದ್ವೇಷ ಬೇಡ. ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯಾಗಿ ಹಿಂದಿ (ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ) ಇರಬಹುದು' ಎಂಬ ಮೂರು ವಾಕ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಚುಟುಕಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಭಾಷೆಯ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಇತ್ತೀಚಿಗೆ ನಡೆದ ಒಂದು ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿ. ಅದರಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ವಿಜ್ಞಾನ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ, ಪತ್ರಿಕಾ ವ್ಯವಸಾಯ ದಲ್ಲಿ, ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರು. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶ್ರೀ ಆರ್. ಕೆ. ಜೋಶಿ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಬೇಕಾದ ಗೌರವ ಇನ್ನೂ ನಮ್ಮದಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಂಕಟದ ನುಡಿಗಳು ಕೇಳಿಸಿದುವು. ಮೇಲಿನವರಲ್ಲಿ ಮಾತು ಮತ್ತು ಕೃತಿಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಡುಬರುವ ಅಂತರ ಟೀಕೆಗೆ ಗುರಿಯಾಯಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಲು [ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ] ಎಷ್ಟು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕು? ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುವ ತನಕ. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಮೊದಲು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ತನಕ.

ವಿಜ್ಞಾನದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ (ನಿವೃತ್ತರು) ಆರ್. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರು, ಈಗ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವೈಖರಿಯನ್ನು ಬಣ್ಣಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಕೈಗೆ ದೊರೆತ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದಿಂದ, ತೆರೆದೊಡನೆ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಪುಟದಿಂದ, ಅವರು ಆರಿಸಿದ ವಾಕ್ಯ ಸಮುಚ್ಚಯ :

"ರಜಿಸ್ಟೆನ್ಸ, ಇಂಡಕ್ಟನ್ಸ ಕೆಪೆಸಿಟಿಗಳು ಯಾವ ಯಾವದರಿಂದಾ ಹುಟ್ಟುವ ವೆಂದರೆ; (೧) ತಾಮ್ರದ ವಾಹಕವು 'ಕಂಡಕ್ಟರು' ಸಾಕಷ್ಟು ದಪ್ಪ ಉಪಯೋಗಿಸ ದಿದ್ದಲ್ಲಿ ರಜಿಸ್ಟನ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. (೨) ಇಂಡಕ್ಟನ್ ಮೋಟಾರಗಳಿಂದ ವ ಟ್ರಾನ್ಸ ಫಾರ್ಮರ ಹಾಗೂ ಆರ್ಕಲ್ಯಾಂಪುಗಳಿಂದ ಇಂಡಕ್ಟನ್ಸು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. (೩) 'ಅಂಡರ ಗ್ರಾವುಂಡ ಭೂಮಿಯೊಳಗಿಂದಾ ಒಯ್ಯಲಾಗುವ ಆರ್ಮರ್ಡ ಕೇಬಲ್ಲಿನಿಂದಾ ಕ್ಯಾಪಾಸಿಟಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಪಾವರ ಫ್ಯಾಕ್ಟರು ಎ. ಸಿ. ಸರ್ಕೀಟಿ ನೊಳಗಿರುವ ರಜಿಸ್ಟೆನ್ಸ, ಇಂಡಕ್ಟನ್ಸ, ಕೆಪೆಸಿಟಿ ಇವುಗಳ ಮೇಲೆ ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಸರ್ಕೀಟಿನಲ್ಲಿ ಇಂಡಕ್ಟನ್, ಮೋಟಾರುಗಳು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮರು ಗಳು, ಆರ್ಕ್‌ಲ್ಯಾಂಪ್ ಮುಂತಾದವುಗಳಿದ್ದಲ್ಲಿ ಪಾವರ ಫ್ಯಾಕ್ಟರು ಕಡಿಮೆ ಆಗು ತ್ತದೆ. ಇಂಡಕ್ಟನ್ನದ ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ಹೇಗೆ ವ್ಹೋಲ್ಟ್ಸ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಯೋ ಅದರ ಕೂಡ ಕರಂಟು ಹೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಇದರಲ್ಲಿ ವ್ಹೋಲ್ಟರ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾದ ಮೇಲೆ ಕೆಲವು ವೇಳೆಯ ನಂತರ ಕರಂಟಿನ ಹೆಚ್ಚಳದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಕರಂಟು ವೋಲ್ಟಿನ ಹಿಂದೆ ಬೀಳುವುದು. ಇದಕ್ಕೆ 'ಲ್ಯಾಗ್' ಅನ್ನಲಾಗುತ್ತದೆ ಈ ಲ್ಯಾಗಿನ

ಪರಿಣಾಮದಿಂದ ' ವೋಲ್ಟ್ಸ್ ' ಒತ್ತಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವಾಗ ಕರಂಟು (ಪ್ರವಾಹ) ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಕರಂಟು ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ ' ವೋಲ್ಟ್ಸ್ ' ಕಡಿಮೆ ಆಗುತ್ತದೆ "

ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸಲು ಇಂಥದು ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕವೆಂದಾದರೆ ವಿಶೇಷ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಕೈಬಿಡಬೇಕಾದೀತು.

ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳೂ ಸರಕಾರವೂ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿರುವ ಕೆಲಸ ಬಹಳ.

× × × ×

ಸರಕಾರ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೂ ಬಹಳಷ್ಟು ಮಾಡಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಲವರು. ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಆಸ್ಪದವಿದೆ ಇಲ್ಲಿ. ಅದೇನಿದ್ದರೂ ಕೇಂದ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಕುತೂಹಲದಿಂದಲೂ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದಲೂ ಇದಿರು ನೋಡುವುದು ನಮ್ಮ ಜನರಿಗೆ ಈಗ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿದೆ.

ಈ ಸಲ ' ಕ್ರಾಂತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ' ಕಾದಂಬರಿಯ ಕರ್ತೃ ಬಿ. ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತಿದೆ ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಯಿತಂತೆ. ಪಾರಿತೋಷಕ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ನಡೆಯುವ ವಿಧಾನದ ಬಗೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಚಿತ್ರ ತಿರುವು ಮುಡುವುಗಳ ಬಗೆಗೆ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನವಿರುವುದೇ ಅವರ ಆಶ್ಚರ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ರೀತಿ ರಿವಾಜುಗಳು ಎಷ್ಟೇ ದೋಷಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡದ ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ, ನಾಟಕಕಾರ, ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರಾದ ಜ್ಞಾನವೃದ್ಧರೂ ವಯೋವೃದ್ಧರೂ ಆದ ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರಿಗೆ, ಅದೂ ಅವರ ಬೃಹತ್ ಕೃತಿಯಾದ ' ಕ್ರಾಂತಿ ಕಲ್ಯಾಣ ' ಕ್ಕಾಗಿ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ ದೊರೆತುದರಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಂತುಷ್ಟರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಅನಾರೋಗ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರು ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗುವುದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ದಿಲ್ಲಿಯವರಿಗಾದ ನಷ್ಟದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು ಲಾಭ ಪಡೆದರು. ಅಕಾಡೆಮಿಯವರೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ [ಶ್ರೀ ಎಂ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕ ನೀಡಿಕೆ] ಮಾಡಿದಂತೆ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಜನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ [ಸಾಕ್ಷ್ಯ] ಕೊಡದೆ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ರಾಜ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿ ಶ್ರೀ ಕಂಠಿಯವರ ಕೈಯಿಂದ ಕೊಡಿಸಿದರು. ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಕನ್ನಡ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯ ಡಾ. ಆರ್. ಸಿ. ಯವರು ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯನವರ ಗುಣಕಥನ ಮಾಡಿದರು.

ಇದಾದ ಮೇಲೆ, ಪ್ರಸಕ್ತ ವರ್ಷದ ಪಾರಿತೋಷಕ ಯಾರಿಗೆ? ಯಾವ ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ? ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಆಗಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ.

೪-೪-೧೯೬೫

೨

ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ

ಅಣುಬಾಂಬು ತನಕ

ಗದ್ದಲವೋ ಗದ್ದಲ. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಮತಾವಾದ ಇಷ್ಟೊಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೇರೂರಿತಲ್ಲ! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಹೊಟ್ಟೆನೋವು, ರಾಜರಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳ ತನಕ (ನಿಜವಾಗಿಯೂ?). ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಅಕ್ಕಿ 'ಅಕ್ಕಳ್ಳು.'

ಈ ಊಟಕ್ಕಿಂತ ಉಪವಾಸ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಹಿತಕರ ಎಂದವರುಂಟು.

ಸರಕಾರ ವಿವಂಚನೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಹಬ್ಬದ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಕ್ಕಿ ಬರುತ್ತದೆ ಎಂದಿತು. ಚಿಕ್ಕದು, ದೊಡ್ಡದು, ತೆಳ್ಳಗಿನದು, ದಪ್ಪದ್ದು, ಬಿಳಿ, ಕೆಂಪು ಎಲ್ಲ ಜಾತಿಗಳ ಬೆರಕೆ ಅಕ್ಕಿ. ಅದು ಉಗಾದಿಯ ಉಡುಗೊರೆ, "ಇದು ಯಾವ ಅಕ್ಕಿ, ಸಾರ್?" "ಫೈನ್ ರೈಸ್".

Fine ತೆತ್ತಾದ ಮೇಲೆ ಈಗ 'ಅಮೆರಿಕನ್ ರೈಸ್' ಬಂದಿದೆ. ಅಮೆರಿಕದವರನ್ನು "ಅಣುಬಾಂಬು ಕೊಡಿ" ಎಂದು ನಾವು ಕೇಳಲಿಲ್ಲ. ಪಾತ್ರೆ ಮುಂದೊಡ್ಡಿದೆವು, ಅದಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದಿದೆ ಅಕ್ಕಿ.

× × × ×

ಅಕ್ಕಿ ಅಂದರೇನು?

ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ:

೧. ಬತ್ತದ ಹೊಟ್ಟು ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ಕಾಳು (ಕಾಳು ತೆಗೆದ ಮೇಲೆ ಉಳಿಯುವ ಹೊಟ್ಟು ಎನ್ನಬಾರದಿತ್ತೆ?); 'ಕಳಶಮುಂ ಕನ್ನಡಿಯುಂ ಪುವುಮಕ್ಕಿಯುಂ ಮಾದು ಫಲಮುಂ' (ವಡ್ಡಾರಾಧನೆ ೭೮-೭); ಪನ್ನಿರ್ಕಂಡುಗದಕ್ಕಿಯ ಕೂಱುಮ(೦) (ಪಂಪಭಾ ೩-೫೫ ವ); ಜಲವುಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೆ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಂದಿತ್ತು (ಮೋಳಿಮಾ ೮೦೧); ಅಕ್ಕಿಯ ಮೇಲೆ ಆಸೆ ನೆಂಟರ ಮೇಲೆ ಪ್ರೀತಿ (ಗಾದೆ); ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ದಪ್ಪಕ್ಕಿ, ಕೇಸಕ್ಕಿ, ಬೆಣತಕ್ಕಿ, ನೆಲ್ಲಕ್ಕಿ, ಗಂಧಸಾಲೆಯಕ್ಕಿ, ಜೀರಾ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ, ದೇವಮಲ್ಲಿಗೆಯಕ್ಕಿ, ಮರಳ ಕಾಂತಿಯಕ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೋ.

೨. ಅಕ್ಕಿಯಂತಿರುವ ಕಾಳು (ಒಪ್ಪಬಹುದು, ಒಪ್ಪಬಹುದು!): ವೇಣುವಿಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಮತ್ತೆ ಬಾಳುವೆಯುಂಟೆ? (ಮಾದೂಳ ೨೧); ಬಿದಿರಕ್ಕಿ,

ನವಣೆಯಕ್ಕಿ, ಸಾವೆಯಕ್ಕಿ, ರಾಜಾನ್ನದಕ್ಕಿ, ಹಾರಕದಕ್ಕಿ, ಏಲಕ್ಕಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೋ.

೩. ರಂಗೋಲಿಯ ಹಸೆ ಬರೆಯುವಾಗ ಇಡುವ ಅಕ್ಕಿಯ ಆಕಾರದ ಚುಕ್ಕಿ (ಮುಟ್ಟಿದರೆ ಮಾಯ !): ಪಸುರ್ವೊನ್ನ ಜಗಲಿ ಪಚ್ಚೆಯ ಪಸುರ್ವಂದರ್ ಮುತ್ತಿನಕ್ಕಿ ನೀಲದ ಜಾಗಂ (ಕಾವ್ಯಾವ, ೨೩೬).

೪. ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆ (ಊಟಕ್ಕಲ್ಲ, ಎಸೆಯುವುದಕ್ಕೆ !); ಜಿನನಂ ಪೂಜಿಸಿದಕ್ಕೆ ಮಾಲೆ ಸೊಡರ್ಗಳ್ (ಲೀಲಾವತಿ ೩-೭೭).

ಅಕ್ಕಿಯ ಈ ನಾಲ್ಕು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿರುವುದು ನಿಘಂಟಿನಿಂದ; ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಲಿರುವ ಕನ್ನಡ-ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನಿಂದ; ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಮೊದಲ ನೆಯ ಸಂಪುಟದ ಮೊದಲನೆಯ ಸಂಚಿಕೆಯಿಂದ.

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸರಕಾರದ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವಿನಿಂದ ರಚಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ನಿಘಂಟಿನ ಒಟ್ಟು ಅಂದಾಜು ಪುಟ ಸಂಖ್ಯೆ–೫,೦೦೦. ಈ ತನಕ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರು ವುದು–೯೬ ಪುಟಗಳು. ಇಂತಿಷ್ಟೇ ವರ್ಷಗಳೊಳಗೆ ನಿಘಂಟು ಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಕರಾರುವಾಕ್ಕಾಗಿ ಹೇಳಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ಎದೆಗಾರಿಕೆಯ ಮಾತಾದೀತು.

ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಆಚಾರ್ಯ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಯವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಚಾರ್ಯ ಡಿ. ಎಲ್. ನರಸಿಂಹಾಚಾರ್ ಅವರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ, ಡಾ. ಎನ್. ಬಸವಾರಾಧ್ಯರು ಸಂಪಾದಕರಾಗಿ, ನಾಡಿನ ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಗಳು ಸದಸ್ಯರಾಗಿ ಇರುವ ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ಕರ್ತವ್ಯವನ್ನು ಪೂರೈಸಿದಾಗ, ಅವರು ನೀಡುವ ಕಾಣ್ಕೆಗೆ ನಾಡು ಚಿರಋಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಈ ನಿಘಂಟಿನ ಕನಸು ಕಂಡು ೧೯೪೩ ರಿಂದ ೧೯೫೭ರ ತನಕ ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿದ್ದವರು, ಡಾ. ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು. ಈಗ ಎಪ್ಪತ್ತು ದಾಟಿರುವ ಈ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ನಿಘಂಟಿನ ಪ್ರಥಮ ಸಂಪುಟದ ಪ್ರಥಮ ಸಂಚಿಕೆ ಅರ್ಪಿತವಾಗಿದೆ. ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿಯ ಪೂರ್ತಿ ನಿಘಂಟಿನ ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರತಿಯನ್ನು ಡಾ. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಕೈಗಳಲ್ಲಿಡುವುದನ್ನು ನೋಡುವ ಭಾಗ್ಯ ನಾಡಿನದಾಗಬೇಕು.

× × × ×

ಇನ್ನೊಂದು ನಿಘಂಟು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಡೆಮ್ಮಿ ಚತುಷ್ಪತ್ರ ಆಕಾರವಲ್ಲ. ಕ್ರೌನ್ ಅಷ್ಟದಳಾಕೃತಿ. ಎಂಬತ್ತೆಂಟೇ ಪುಟಗಳು.

ನೋಟಕ್ಕೆ ಕಿರಿದಾದರೂ ಗುಡ್ಡದ ತೂಕ.

ಇದರ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡವರು ಶ್ರೀ ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರರು.

"ನನ್ನ ಕನಸುಗಳು ಅವೆಷ್ಟೋ; ಎಂಥವೋ ಏನೋ. ಅವುಗಳ ಲೆಕ್ಕವೇ ಇಲ್ಲ. ಚಿತ್-ಶಕ್ತಿಯ ರೆಕ್ಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು ಕಲ್ಪನೆಯ ಕುದುರೆ ಎತ್ತ,

ಯಾವಾಗ, ಹೇಗೆ ಎಷ್ಟು ವೇಗದಿಂದ ಸಾಗುವದೆಂಬುದನ್ನು ಹೇಳುವದು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸಾಗಿದಾಗೆಲ್ಲ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕನಸಿನ ರೂಪ ಬಂದುಬಿಡುತ್ತದೆ. ಕನಸಿನ ಮೈಕಟ್ಟು ಅದಾವ ಅಣುರೇಣು ಪರಮಾಣುಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದುದೋ ಹೇಳಲಾಗುವದಿಲ್ಲ. ಇದು ತೀರ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ನಯವಾದುದು, ಅಷ್ಟೇ ಭಂಗುರವಾದುದು. ಅದಕ್ಕೆ ಪಂಚಭೂತಾತ್ಮಕ ಸ್ಥೂಲ ಸ್ಥಿರರೂಪವನ್ನು ಕೊಡುವ ಹೊಣೆ ನನ್ನಂಥ ಪಾಮರನ ಮೇಲೆ ಹೇರಲಾದರೆ ನಾನೇನು ಮಾಡಬೇಕು ? "

—ಇದು, ಈ ನಿಘಂಟಿಗೆ ದಿವಾಕರರು ಬರೆದಿರುವ ಮುನ್ನುಡಿಯಿಂದ.

ಆದರೆ ಕಂಡ ಕನಸುಗಳನ್ನೆಷ್ಟೋ ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಿದ ಧೀಮಂತರು ದಿವಾಕರರಾಯರು. ಏಕೀಕೃತ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆಗಳು ದಿನಬಳಕೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿ ಬಳಸುವಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸಬೇಕು—ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಆ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲ—ಈ ' ಪತ್ರಿಕಾ ನಿಘಂಟು ! '.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು : ರಂಗನಾಥ ದಿವಾಕರರು ; ಸಂಪಾದಕರು : ಎಲ್. ಗುಂಡಪ್ಪ (ಕನ್ನಡ - ಕನ್ನಡ ನಿಘಂಟಿನ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲೂ ಏಳು ವರ್ಷ ದುಡಿದವರು) ; ಸಂಚಾಲಕರು : ರಾಮಚಂದ್ರ ಜೋಶಿ ; ಸದಸ್ಯರು : ಬಿ. ಶಿವಮೂರ್ತಿ ಶಾಸ್ತ್ರಿ, ತಿ. ತಾ. ಶರ್ಮ, ಟಿ. ಎಸ್. ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್, ಟಿ. ಸಿದ್ದಪ್ಪ, ಎನ್. ಸೋಮಯಾಜಿ. ಇಷ್ಟು ಜನರಿರುವ ಸಂಪಾದಕ ಸಮಿತಿ, ಪ್ರಶಂಸನೀಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನೇ ಸಂಪಾದಿಸಿದೆ.

" ಈ ಸಮಿತಿಯವರು ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸಭೆ ಸೇರಿ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗದಲ್ಲಿದ್ದ ಅನೇಕ ಭಿನ್ನ ಪದಗಳನ್ನು ಕಲೆ ಹಾಕಿ ಅವುಗಳಿಗೆ ಏಕರೂಪ ಕೊಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಸುಮಾರು ಒಂದು ಸಾವಿರ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಪದಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಸ್ತಾವಿಕವಾಗಿ ಕಲೆ ಹಾಕಿದ ಅನಂತರ ಅವುಗಳಿಗೆ ತಮತಮಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿದ ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಸದಸ್ಯರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. "

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾಯಿತು, ಎಲ್ಲರೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದಾದ ಪದಗಳ ಪಟ್ಟಿ.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ Article ಎಂದರೇನು ?

(೧) ಪದಾರ್ಥ, ವಸ್ತು, ಸರಕು (೨) ಲೇಖನ (೩) ಅನುಚ್ಛೇದ.

(ನಾವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದು ಲೇಖನವೂ ಆಗಬಹುದು ; ಸರಕೂ ಆಗಬಹುದು !)

Atom bomb — ಅಣುಬಾಂಬು.

' Bomb ' ನ ಕನ್ನಡ ರೂಪ ' ಬಾಂಬು '

ಈ ನಿಘಂಟಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪದಕ್ಕೆ ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ತಮ್ಮ ಇಷ್ಟ ಬಂದ ಅರ್ಥವಿವರಣೆ ನೀಡಬಹುದು.

ಅಂದಮೇಲೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಏಕರೂಪತೆಯನ್ನು ಹೇಗೆ ಸಾಧಿಸಬಲ್ಲುವು ?

ಮನಸ್ಸಿದ್ದಲ್ಲಿ ಮಹಾದೇವ. ಸಹೃದಯತೆಯಿಂದ ಸಹಕಾರ ಭಾವದಿಂದ ಅದು ಸಾಧ್ಯ.

ಅಂತಹ ನಾಳೆಯತ್ತ ನಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಈ ಪತ್ರಿಕಾ ನಿಘಂಟು ಒಂದು ಊರುಗೋಲು.

೨೫-೪-೧೯೬೫

೩

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಾಂಗ ಓದಿ

ಕುಲ ಕುಲ ಕುಲ ಎನ್ನುತಿಹರು....
ತಲ್ಲಣಿಸದಿರು ಕಂಡ್ಯ....
ಸತ್ಯಧರ್ಮಗಳು ಎತ್ತ ಪೋದುವೋ....
ಜೂಲು ಬಾಲದ ನಾಯಕರೇ....

ಕಳೆದ ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಕನಕದಾಸರ ಗುಣಗಾನ ನಡೆದಿದೆಯಷ್ಟೆ? ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೂ ಅದು ಧ್ವನಿಸಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದೆ.

ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಕೃತಿಗಳು; ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಅವೇ. ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಾಟಕಗಳು; ಕನಕ ದಾಸರ ರೇಖಾ ಚಿತ್ರಗಳು, ವರ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳು; ಅವರ ವಿಗ್ರಹ; ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ, ಲೇಖನಗಳು. ಕಾಗಿನೆಲೆಯಿಂದ ಉಡುಪಿಗೆ ದಾಸರು ನಡೆದು ಬಂದ ಆ ದಿನಗಳಿಗೂ ಈಗಿನದಕ್ಕೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅಂತರ! ನಾಲ್ಕು ನೂರು ವರ್ಷ ಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ದೂರ ಸಾಗಿಬಂದಿದೆ, ಕನಕದಾಸರು ಕಂಡ ಜಗತ್ತು! ತಂಬೂರಿಯ ಏಕನಾದದ ಹಿಮ್ಮೇಳದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಗಂಟಲೊಂದನ್ನೇ ನಂಬಿ, ತಾವು ಹೋದ ಕಡೆ ನೆರೆದ ನೂರಾರು ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರಿಗೆ ದಾಸರು ಧರ್ಮಾಮೃತ ಉಣಿಸಿದರು ಹಿಂದೆ. ಈಗಲೋ ಒಬ್ಬ ಹಾಡಿದ ದಾಸರ ಪದ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಾವಧಿ ಜನರನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಚರಣೆ — ಪುರಂದರ ಉತ್ಸವಗಳ ನೆನಪಿನ್ನೂ ಹಸುರಾಗಿರುವಾಗಲೇ ಇನ್ನೊಬ್ಬ ದಾಸರ ಸ್ಮರಣೆ— ನಡೆದುದು, ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಕನ್ನಡ ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳೆಂಬುದು, ಈ ನಾಡಿನ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. [ಮುಂದೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಎಂಟು ನೂರನೆಯ ಜಯಂತಿ ನಡೆದಾಗಲಂತೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಲೋಕ ಭೂಪಟ ದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾಗುತ್ತದೆ.]

ಸರಕಾರದ ವತಿಯಿಂದ ಇದು ಏಳು ದಿನಗಳ ಉತ್ಸವ. ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಭಾಷಣವಿತ್ತರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು, ಆಕಾಶವಾಣಿ ನಿಲಯದವರು ಕಚೇರಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿದರು. ಅಧಿಕಾರೀ ವಲಯದ ಹೊರಗಾದರೋ ಇನ್ನೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ದಿನ, ಅನುಕೂಲವಾದಾಗ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು....

ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪಂಚಾಂಗ ಓದಿಕೊಂಡು ಪರರಿಗೆ
ಬೋಧನೆಯ ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ

—ಎಂದರು 'ದಾಸಾನುದಾಸ' ಕನಕದಾಸರು. ತಮ್ಮ ಜನನದ ಚತುಶ್ಶತ ಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಕಾಣುವ ಯೋಗ ಅವರಿಗೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಅದೇನೆಂದು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರೋ....

ಕನಕದಾಸರ ಜಯಂತಿಯ ಆಚರಣೆಗೆ ಸಿದ್ಧತೆಯಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಹೀಗಾಯಿತು. ಪುರಂದರದಾಸರ ಚತುಶ್ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದ ವೇಳೆ. ಒಬ್ಬರು ಉಪಸಚಿವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಚತುಶ್ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆಗೆಂದು ಉಪಸಮಿತಿಯೊಂದು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದವರೆಲ್ಲಾ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ 'ಪಂಗಡ'ದವರು.

ಮುಂದೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡು ಬೇರೆಯೇ ಸಮಿತಿ ರಚಿತವಾಯಿತೆನ್ನೋಣ.

ಆದರೆ ಜಯಂತಿ ಸಮೀಪಿಸಿದಂತೆ ಕನಕದಾಸರ ಕುಲಯಾವುದು? ಎಂಬ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಯೇ ನಡೆಯಿತು.

'ಕುಲ ಕುಲ ಕುಲವೆನ್ನುತಿಹರು
ಕುಲ ಯಾವುದಯ್ಯ ಸಜ್ಜನರಿಗೆ'

—ಎಂದು ಕನಕದಾಸರು, ನಾಲ್ಕುನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯಲ್ಲ ನಿನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ಹಾಡಿದರೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಅಥವಾ ಕನಕದಾಸರ ಪದಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡೇ ಇಲ್ಲವೊ?

× × × ×

ಈ ಸಲದ 'ದೊಡ್ಡ ಪರೀಕ್ಷೆ' ಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರವಾಗಿ ಕನಕದಾಸರ ಕವಿತೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತ,

'ಕಲ ಕಲ ಕಲ ಎನ್ನುತಿಹರು....'

—ಎಂದು ಬರೆದಿರುವನಂತೆ!

ಇದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದವರು ಒಬ್ಬ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಪರೀಕ್ಷೆಯ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು 'ತೂಗ'ಲೆಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರೆಲ್ಲರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷನ್ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಜರಗಿದಾಗ. ಈಗಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಜ್ಞಾನ ಎಷ್ಟು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ಆ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ನೀಡಿದ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಅದು.

ನಾಡಿನ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಿಂದ ಬಂದು ನೆರೆದ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಂದ, ಏಪ್ರಿಲ್ ಉತ್ತರಾರ್ಧವೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರು ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಯಿತೆನ್ನಬೇಕು.

ಸರಕಾರ ಕೊಡುವುದು ದಿನಕ್ಕೆ ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಭತ್ತೆ. ವಸತಿ, ಊಟ

ಗಳ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿಪರೀತ. ಎಂಟು ಹತ್ತು ದಿನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಈ ಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಬೇಕು. ಇದೊಂದು ತೊಡಕನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸಲು ಸರಕಾರವಿನ್ನೂ ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ.

ಲಾಭವೆಂದರೆ, ಪರೀಕ್ಷೆಗಳ ಫಲಿತಾಂಶ ಬೇಗನೆ ಹೊರಬೀಳುವುದು. ಇದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವೆಂದರೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ೧,೪೦೦ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳ ಅಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಸಾಮೂಹಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವುದು.

"ಡೆಸ್ಕುಗಳಿಲ್ಲದ ಬೆಂಚುಗಳ ಮೇಲೆ ಇಷ್ಟು ದಿವಸ ಈ ಊರಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಬೆನ್ನು ನೋವಾದವರಿಗೆ ಕುರ್ಚಿಯಲ್ಲಿ ಒರಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯುವ ಅವಕಾಶ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿತು!" ಎಂದರು ಒಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು.

ಸರಸಿಗಳು, ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಯುವಕರು ಹಲವರು, ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪಾಠ ಹೇಳಿದವರು ಅನೇಕರು.

"ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರು ಅಂದರೆ ಪರಿಹಾಸ್ಯ. ಇನ್ನು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕನ್ನಡ ಮಟ್ಟ ಹೇಗಿದ್ದೀತು?"

—ಎಂದರು ಒಬ್ಬರು.

ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳಿದ್ದರು. ಕತೆಗಾರರು—ಕಾದಂಬರಿಕಾರರು—ನಾಟಕಕಾರರಿದ್ದರು. ಪ್ರಕಾಶಕರಿದ್ದರು, ಸಂಪಾದಕರಿದ್ದರು. ಗಮಕಿಗಳಿದ್ದರು, ಅಭಿನಯ ಪಟುಗಳಿದ್ದರು.

ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಾಪಿಕೆಯರೂ ಕೆಲವರಿದ್ದು ಸಭೆ ಸೊಗಯಿಸಿತು....

ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪಾಠ ಹೇಳುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ—
ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೋ ಕಲ ಕಲ ಕಲ ಎನ್ನುತಿಹರು.

ಮತ್ತೆ ಕನಕದಾಸರ ನೆನಪಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಮುಂದುವರಿದರೂ ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿನಂತೆಯೇ ಇದ್ದೇವೆ.

೯-೫-೧೯೬೫

೪

ವಸಂತ ಬಂದ

ಋತುಗಳ ರಾಜ

ವಸಂತ ಬಂದ ಋತುಗಳ ರಾಜ....

ಸೂರ್ಯನ ತಾಪ ಹೆಚ್ಚಿದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕರಿಗೊಂದು ಸಮಾಧಾನ– ವಸಂತಾಗಮನವಾಯಿತಲ್ಲ! ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುವ ಗಿಡಮರಗಳೆಲ್ಲ ಚಿಗುರಿವೆ. ವಿಸ್ತರಣಗಳ ಸಾಲುಮರಗಳಿಗೆ ಗುಲ್ ಮೊಹರು ಕಿರೀಟ. ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನ "ನೋಡುವ ಹಾಗಿದೆ!"

ಫಲಗಳ ರಾಜನಾದ ಮಾವು ಅಂಗಡಿ ಬೀದಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. "ಎಷ್ಟು ಡಜನಿಗೆ?" ಬೆಲೆ ಕೇಳಿದೊಡನೆ "ಅಬ್ಬ! ದುಬಾರಿಯಾಯ್ತಲ್ಲ!" ಮಾರುವವನ ಪ್ರತ್ಯುತ್ತರ: "ಈ ವರ್ಷ ಫಸಲು ಕಮ್ಮಿ ಸಾರ್." ಈ ಸಲ ಎಂದೇನು? ಕಳೆದ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಬಾರಿಯೂ ಅಂಗಡಿಯವನು ಕೊಡುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ವಿವರಣೆ ಇದೇ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ: "ಅಗ್ಗವಾಗಲಿ, ಆಮೇಲೆ ಕೊಳ್ಳೋಣ"; "ಒಂದು ಮಳೆ ಬರಲಿ, ಆಮೇಲೆ ನೋಡೋಣ."

ಮಳೆಯೂ ಒಂದು ಬಂತು. ಅರ್ಧ ಘಂಟೆಯ ಹೊತ್ತು. ಆಣೆಕಲ್ಲು ನಗರ ದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಬಿತ್ತು. ನಗರದ ಗಂಟಲೊಳಕ್ಕೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಐಸ್‌ಕ್ರೀಮ್ ತುರುಕಿ ದಂತಾಯಿತು. ಮತ್ತೆ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಬಿಸಿಲು.

ವಸಂತ ಬಂದ, ವಸಂತ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳನ್ನು ಕಾಣುವ ಆಸೆ.

x x x x

ಋತು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉತ್ಸವವಾಗಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ. ವಸಂತ ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ಸವಗಳು ಜರುಗುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ವಸಂತ ಉತ್ಸವಗಳು ಇಲ್ಲ.

ಈ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಮೊನ್ನೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟವರು ನಮ್ಮ ಬಂಗಾಳೀ ಸೋದರರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳೀ ಸಂಘ ಒಂದಿದೆ. ಮೇ ೮ ರಂದು ಗುರುದೇವ ಠಾಕೂರರ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ 'ಋತು ಉತ್ಸವ' ವನ್ನು ಅವರು ಆಚರಿಸಿದರು. ರವೀಂದ್ರರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದ ಋತು ವಸಂತ.

[ಜವಾಹರರನ್ನು ವಸಂತದ ಪ್ರತೀಕವಾಗಿ ಕಂಡು 'ಋತು ರಾಜ' ಎಂಬ ಅಭಿಧಾನ ವನ್ನು ಅವರಿಗೆ ಇತ್ತವರು ವಿಶ್ವಕವಿ.] ಬಂಗಾಳದ ಬಂಧುಗಳು ನಡೆಸಿಕೊಟ್ಟದ್ದು ಸೊಗಸಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಮೈಸೂರಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ.)

ಗುರುದೇವರ ಜಯಂತಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಋತು ಉತ್ಸವವನ್ನಾಗಲೀ ಬಂಗಾಳಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಚರಿಸಿದರಲ್ಲ? ರವೀಂದ್ರರು ಬಂಗಾಳಿ ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಹೆಮ್ಮೆ. 'ದ್ರಾವಿಡ ಉತ್ಕಲ ವಂಗ' ಎಂದು ಹಾಡಿದ ಆ ಕವಿ ಭಾರತೀಯ ಎಂಬುದು ನಮ್ಮ ಹೆಮ್ಮೆ. ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳ ಜನರಿರುವ ಈ ನಗರದ ವಿವಿಧ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಂದಾಗಿ ಆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದ್ದರೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹೃದಯ ವೈಶಾಲ್ಯ ಒಂದಿದ್ದರೆ ಇದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಹೆಜ್ಜೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟೇ ಅಲ್ಲವೆ ಭಾವೈಕ್ಯ ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದದ್ದು?

× × × ×

ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರರು ಎಳೆಯೌವನದ ಕೆಲ ಕಾಲವನ್ನು ಕಳೆದಿದ್ದರೆ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾದ ಮೇಲೆ ಅವರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯ ಇದ್ದುದು ಈಗ ಎಸ್. ಎನ್. ಅವರಿರುವ ನಿವಾಸದಲ್ಲಿ. ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲ, 'ಕವಿ ರವೀಂದ್ರರು ಇಲ್ಲಿ ತಂಗಿದ್ದರು' ಎಂದು ತಿಳಿಸುವ ಹಲಗೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ಓದುತ್ತಾರೆ.

ವಿಶ್ವಕವಿಗೆ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ಭವ್ಯವಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. [ಬಂಗಾಳಿ ಬಂಧುಗಳು ತಮ್ಮ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆ ಭವನದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲಿಲ್ಲ. ಬಾಡಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಯಿತೇನೊ? ಅಥವಾ ಯಕ್ಷಿಣೀ ವಿದ್ಯೆ ಮತ್ತಿತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಗಳಿಗಾಗಿ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ಮೊದಲೇ ಬುಕ್ಕಾಗಿದ್ದಿತೋ?]

ರವೀಂದ್ರರ ಹೆಸರು ಹೊತ್ತು ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಐಂದ್ರಜಾಲಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ. ಮ್ಯಾಜಿಕ್ ಕಲೆಯಲ್ಲ-ಎನ್ನುವುದುಂಟೆ? ಆದರೂ ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲ ಎಂದು ಹಲವರು ಬೇಸರ ಗೊಂಡರು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಈ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಜರಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿಯ ರಸಿಕರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದೇ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಅಂಥದೊಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಎಮ್ಲಿನ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸರ ಪ್ರದರ್ಶನ.

ಸುಮಾರು ಅರುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಮಗುವಾಗಿ

ಆಡಿದ್ದು ವೆಲ್ಸ್ ಭಾಷೆ. ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಿತದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ ದೊರೆತದ್ದು ಫ್ರೆಂಚ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಪರಿಣತಿಗಾಗಿ.

ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್‌ನಲ್ಲಿ ಅಂಡರ್ ಗ್ರಾಜ್ಯುಯೇಟ್ ಆಗಿದ್ದಾಗ ಎಮ್ಲಿನ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಒಂದು ನಾಟಕ ಬರೆದ. ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು. ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾದ ನಾಟಕ. ಪರಿಣಾಮ, ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಅನಂತರ ವಿಲಿಯಮ್ಸ್ ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದರು. ಸಾಗರದಾಚೆ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲೂ ಕೆಲವು ಜಯಭೇರಿ ಬಾರಿಸಿದುವು. ಒಂದೆರಡು ನಾಟಕಗಳು ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಗಳಾದುವು. ನಾಟಕಕಾರನೂ ಆದರು, ನಟನೂ ಆದರು, ವಿಲಿಯಮ್ಸ್. ಇತರರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಂಗಭೂಮಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿದರು.

ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಈಚೆಗೆ ಹೊಸ ಹವ್ಯಾಸ ವಿಲಿಯಮ್ಸರಿಗೆ ಅಂಟಿತು. ಇನ್ನೂರು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಬರೆದು ಹೋದ ಆಂಗ್ಲ ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕೆನ್ಸ್, ವಿಲಿಯಮ್ಸರ ಜೀವದಲ್ಲಿ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತಳೆದ. ಅವನನ್ನೂ ಆತ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನೂ ಜನ ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಪುಲಕಗೊಂಡರು.

ತಮ್ಮ ಜನರಿಂದ ದೊರೆತ ಅಪಾರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ, ಎಮ್ಲಿನ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸರನ್ನು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಯಭಾರಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಅವರು ಚಾರ್ಲ್ಸ್ ಡಿಕೆನ್ಸರಾಗಿ ವಿಶ್ವಪರ್ಯಟನಕ್ಕೆ ಹೊರಟರು.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಟ್ಟದ್ದು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಕೌನ್ಸಿಲಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ. ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ಎಂದರೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಬಿಡುವುದುಂಟೆ? (ಚರ್ಚಿಲ್ಲರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ದೀಕ್ಷೆ ನೀಡಿದ ಊರು ಇದು.)

ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೇ ೩ ರಂದು ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. ರಂಗಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ಕಂಡುದು ಒಂದು ಅದ್ಭುತವನ್ನು. ಅವರಿಗಾದುದು ಅಪೂರ್ವ ರಸಾನುಭವ.

ಆ ಸಂಜೆ ಎರಡು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಡಿಕೆನ್ಸ್ ಜೀವ ತಳೆದು ಬಂದು ತನ್ನ ಕೆಲವು ಕೃತಿಗಳಿಂದ ಆಯ್ದ ಅಂಶಗಳ ವಾಚನಾಭಿನಯವನ್ನು ನೀಡಿದ. ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನೂ ಸಂಭಾಷಣೆಗಳನ್ನೂ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ.

ನಟ ವಿಲಿಯಮ್ಸರ 'ಅಸಾಧಾರಣ ಜ್ಞಾಪಕ ಶಕ್ತಿ, ಪ್ರಚಂಡ ಧ್ವನಿವ್ಯಾಪ್ತಿ, ಪರಿಷ್ಕಾರವಾದ ಅಭಿನಯ, ಚಲನವಲನ' ಕಂಡು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ತಲೆದೂಗಿದರು.

ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರು ನಿಮಿಷಗಳ ಸುದೀರ್ಘ ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಕಾಣ್ಕೆಯನ್ನು ನಾಗರಿಕರು 'ಮುಪ್ಪರಿಯದ ಆ ಕಲಾವಿದ'ನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

× × × ×

ಈ ಬಗೆಯ ಅಭಿನಯದ ಪ್ರಕಾರ ಅಪೂರ್ವವಾದದ್ದು. ಅದರಿಂದ ನಮ್ಮ

ಕಲಾಕಾರರು ಅಗತ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ :

ರವೀಂದ್ರ ಜಯಂತಿಯ ದಿನ ವಿಶ್ವಕವಿ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಪುನರ್ಜನ್ಮ ಪಡೆದು, ಗೀತಾಂಜಲಿಯ ಭಾಗಗಳನ್ನು ವಾಚನ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ನಾಟಕಗಳ ದೃಶ್ಯಗಳನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಕೆಲ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಅವರ ಕಂಠಶ್ರೀಯಿಂದ ಜನಗಣಮನ ಹೊಮ್ಮುತ್ತದೆ.

ಎದ್ದು ನಿಂತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಪ್ರಚಂಡ ಕರತಾಡನದಿಂದ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ತೂಗಾಡುತ್ತದೆ.

'ಋತು ಉತ್ಸವ' ಅತ್ಯಂತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

—ಎಮ್ಲಿನ್ ವಿಲಿಯಮ್ಸರ ಅಭಿನಯವನ್ನು ಕಂಡಿರುವ ಜನ ಬಲ್ಲರು. ಮೇಲಿನ ಚಿತ್ರದ ಗೆರೆಗಳ ನಡುವೆ ಬಣ್ಣ ತುಂಬುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ.

೩೦-೫-೧೯೬೫

೫

‘ ಶರಣೆಂಬೆನು ಶರಣು . . . . ’

ಇದು ಕಿರಿಯರ ಋತು. ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲು ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಭ್ರಮ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಸಂಸಾರಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಈ ತಿಂಗಳು ‘ಖೋತಾ ಬಜೆಟ್’. ಅ ಆ ಇ ಈ ತೊದಲುವ ಮಗುವಿಗೂ ಎಷ್ಟೊಂದು ಫೀಸು! “ನಮ್ಮ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬೋಧಕ ಭಾಷೆ. ಸರಕಾರ ಗ್ರಾಂಟ್ ಕೋಡೋದಿಲ್ಲ. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಫೀಸ್ ಜಾಸ್ತಿ ಮಾಡಿದೀವಿ.” “ಟಿ. ಸಿ. ಬೇಕೆ? ಬೇರೆ ಶಾಲೆಗೆ ಸೇರಿಸ್ತೀರಾ? ಓಹೋ ಐದು ರೂಪಾಯಿಕೊಡಿ.” “ನಮ್ಮ ಶಾಲೆಗೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವಿಲ್ಲ. ಬಿಲ್ಡಿಂಗ್ ಫಂಡಿಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೂ ಮೂವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ತೆರಬೇಕು.”

ನರ್ಸರಿ ಶಾಲೆಯಾದರೂ ಮುಖ್ಯೋಪಾಧ್ಯಾಯಿನಿಯನ್ನು ಸಂಬೋಧಿಸುವುದು ‘ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್’ ಎಂದು. ಆ ಘನತೆಗೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಶುಲ್ಕ.

ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ಹಲವರು. ಒಂದೊಂದು ವಿಸ್ತರಣದಲ್ಲಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಒಂದೊಂದು ಶಾಖೆ. ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದವರೇ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕೆಂದು ಯಾವ ಅರಸು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದಾನೆ? ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯವಹಾರ ಜ್ಞಾನಬೇಕು. ಆ ಕುಶಲಕಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಾರಂಗತರಾದವರು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ನೂರಾರು ಶಾಲೆಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿವೆ. ಅಲ್ಲಿಯೂ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು ಈ ತಿಂಗಳು.

ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಲರವ. ಕೊನೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತವರಲ್ಲಿ ನೂರರಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ತರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗದೆ ಅನ್ಯಗತಿ ಇಲ್ಲ. ವರ್ಷವೆಲ್ಲ ಓದಿದವರ ಭವಿತವ್ಯವನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪರೀಕ್ಷಾಪದ್ಧತಿ ಅದೆಷ್ಟು ಸಮಂಜಸವೊ! ಅದರಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆಯಾಯಿತೆಂದರೆ, ಶಿಕ್ಷಣಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ, ಭಾಷಣವೀಯುವವರಿಗೆ ವಿಷಯವಿಲ್ಲದೆ ಹೋದೀತಲ್ಲ! ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂದು ಅಂದಾಜು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಾಲೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿನ್ನೂ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಆಯ್ಕೆಯೇ ವಿಲಂಬವಾಗಿ ಈ ಸಲ ಆಯಿತೆಂದಮೇಲೆ ಪ್ರಕಾಶಕರನ್ನು ದೂರಿ ಏನು ಫಲ? ಆಯ್ಕೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆದಾಗಲೂ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದು ತಡವಾಗಿಯೇ. ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ!

ಪಿ. ಯು. ಸಿ. ಫಲಿತಾಂಶಗಳೂ ಹೊರಬಿದ್ದು, ಹುಸಿ ಮೀಸೆ ಚಿಗುರೊಡೆದಿರುವ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ಮುಂದಡಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಕವಲುದಾರಿಗಳನ್ನು ಅರಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರ ಸಂತೋಷದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವವರೇ. ಒಬ್ಬರಿಗಂತೂ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆನಂದ. ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರಿಗೆ. ಸೈಂಟ್ ಜೋಸೆಫ್ಸ್ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳಿಸಿದ ಪ್ರಥಮ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಅನಂತರದ ಹನ್ನೆರಡು ಸ್ಥಾನಗಳು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ದೊರೆತಿವೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟದ ಹೊಂಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಾಲೆ ಈಗ ಹೆಮ್ಮರವಾಗಿ ನಿಂತು ಸುತ್ತಲಿನವರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ.

× × × ×

ಅಧ್ಯಾಪಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟರೆ ಹೇಗಿರುತ್ತದೆ? ಅದೂ ಒಂದು ಸೊಗಸು.

ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಮೂವತ್ತೇಳು ಜನ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ಆರು ವಾರಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಶಿಕ್ಷಣದ ಕೊನೆಯ ಹಂತವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದ ವ್ಯಾಸಂಗ. ಪುಣ್ಯವಂತರು! ಈ ಶಿಕ್ಷಣ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಶಿಕ್ಷೆ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆ ಅನ್ನುವಿರೊ? ಅವರು ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವುದು ತಮಗೆ ಇಷ್ಟವಾದುದನ್ನು, ನಾಟಕಕಲೆಯನ್ನು. ಕಲಿಸುವವರೋ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಪೂರ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬರು.

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಜಾಗಿರದಾರರ ಅಧ್ಯಾಯ ಮುಗಿಯಿತೆಂದರು ಆದ್ಯ ರಂಗಾಚಾರ್ಯರು ಹೆಸರು ಬದಲಿಸಿಕೊಂಡು. ಆದರೆ ಜನ್ಮಕ್ಕಂಟಿದ್ದು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಪೂರೆ ಯಾದೀತೆ? ಶ್ರೀರಂಗರ ನಾಟಕದ ದೈವ, "ಅದಲ್ಲವಾದರೆ ಇದು; ಹೇಳು ಪಾತ" ಎಂದಿದೆ.

ಈ ತರಪೇತು ತರಗತಿಯನ್ನು ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಿಂದ, ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವವರು ಭಾರತೀಯ ನಾಟ್ಯ ಸಂಘದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆಯವರು, ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಂತೆ, ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಪರವಾಗಿ. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಆ ತರಗತಿಯ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಪ್ರಾಚಾರ್ಯರು ಇಲ್ಲಿನ ನಾಟ್ಯಸಂಘದ ಸಂಸ್ಥಾಪಕ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀರಂಗರು.

ಅಂಗವಿನ್ಯಾಸ, ಸ್ನಾಯು ನಿಯಂತ್ರಣ, ಭಾವ ಪ್ರದರ್ಶನ, ದೀಪ ರಚನೆ– ಒಂದೇ, ಎರಡೇ, ಇವರ ಅಭ್ಯಾಸ ಪಟ್ಟಿ ದೊಡ್ಡದು. ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳ ಕನಸು ಈ ನಾಟಕಶಾಸ್ತ್ರ. ಶ್ರೀರಂಗರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿ ಅದನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಭಾಗ್ಯ.

ತಾವು ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೋಧಿಸುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಶ್ರೀರಂಗರು ಗ್ರಂಥ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರೆದರೆ ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ಅದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾಗುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

ಈ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೀರಂಗರದು ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯದೊಡನೆ ಜತೆ ಬಾಳ್ವೆ. ಆದರೆ ಹುಮ್ಮಸ್ಸು ಈ ತಲೆಮಾರಿನವರನ್ನು ನಾಚಿಸುವಂಥದು. ಆದ್ಯರ ಹೃದಯ ವೀಣೆಯಲ್ಲ ಎಂಬುದು, ಮೊಮ್ಮಗನನ್ನು ಹೊತ್ತು ಅವರು ಆಟವಾಡುವುದನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಸುಳ್ಳೆನಿಸೀತು. ರಸಸೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬತ್ತದ ತೊರೆ.

ಬರವಣಿಗೆಯಿಂದ ಬರುವ ರೂಪಾಯಿ ಪೈಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಕು ಇರುವುದು ಕಷ್ಟ. ಆದರೂ ಶ್ರೀರಂಗರು ಮೊನ್ನೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಕಾಣ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟರು. ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ, ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ರಂಗಮಂದಿರ (ಶ್ರೀರಂಗ ಮಂದಿರ) ಒಂದಿರಬೇಕು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ದೊರೆತ ಸೈಟಿದೆ, ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ. ಆ ನಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಬೇಕು. (ಇನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯುಲ್ಲಾದರೂ ?) ನಾಟಕ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಂದ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಚಂದಾ ಎತ್ತಬೇಕು. ನಾಳೆ ಬೆಳೆಯುವ ಆ ವೊತ್ತಕ್ಕೆ ನಾಟಕಕಾರನ ಮೊದಲ ಕಾಣ್ಕೆ ನೂರು ರೂಪಾಯಿ.

ಈ ಯೋಜನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಅನುಕೂಲ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳೇ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿವೆ. ಅರುವತ್ತರ ಶ್ರೀರಂಗರು ಎಂಬತ್ತರ ಎಳೆ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಸಮೀಪಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಈ ರಂಗಮಂದಿರದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ನೆರವೇರುವುದು ಅಸಂಭವವಲ್ಲ.

× × × ×

ತಾತ ಮೈಸೂರು ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು ದೇಶ ಮೊನ್ನೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡಿತು ; ಅವರ ನೂರನೆಯ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಿತು. ಆ ನಂದಾದೀಪದಿಂದ ತಮ್ಮ ಹಣತೆಗಳಿಗೆ ಬೆಳಕು ಅಂಟಿಸಿಕೊಂಡು ಸಂಗೀತಗಾರರಾದವರು ಅದೆಷ್ಟೋ ಜನ. ದೊಡ್ಡ ಕುಟುಂಬದ ಹಿರಿಯರಾಗಿದ್ದರು ಆಚಾರ್ಯರು.

ಅವರ ಸ್ಮರಣೆಯ ನಿಮಿತ್ತ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಮೂರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇರ್ಪಡಿಸಿತು. ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯನ ತನಕ ಕಲಾಭಿಜ್ಞರು ಭಾಗವಹಿಸಿ ಧನ್ಯರಾದರು.

ಆಚಾರ್ಯರನ್ನು ಕುರಿತು ಜೀವನವೃತ್ತವೊಂದನ್ನು ಕಾವ್ಯಾಲಯದ ಶ್ರೀ ಚಿದಂಬರಂ ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ತಾತನನ್ನು ಕುರಿತು ಮೊಮ್ಮಗ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬರೆದಿರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ ಕೃತಿಯ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಬಗೆಗೆ ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಣೆ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಚಿತ್ರಕಾರ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು ಇದೇ ಮೊನ್ನೆ ಎಂಬತ್ತು ದಾಟಿ ಉದುರಿದರು ಒಂಟಿಯಾಗಿ ಜೀವ ಸವೆದ ಈ ಕಲಾ ತಪಸ್ವಿ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳ ಸನ್ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ.

ಯಾರ ಆಶ್ರಯವನ್ನೂ ಮರೆಹೊಗದೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಸಹಾಯ ಧನ ಬೇಡದೆ ವ್ಯಕ್ತಿ ಶಕ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳಗಿದವರು ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರು. ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಕಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತು ಲೋಕದ ದೃಷ್ಟಿ ಸೆಳೆಯಲು ಕಾರಣರಾದವರು.

ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಅವರ ಜೀವನ ಕಥೆ, ಬರೆದಿಡಬಲ್ಲ ಬರೆಹಗಾರರಿಗೆ ಆಹ್ವಾನವಾಗಿದೆ.

ಆ ಚೇತನದ ನೆನಪಿನಿಂದ ಕಲಾ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡುವ ಉದ್ಗಾರ ಒಂದೇ : " ಶರಣೆಂಬೆನು ಶರಣು ! "

೧೩-೬-೧೯೬೫

೬

ಹೂವಿನ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ

ಕಳ್ಳಕಾಕರು

ರಜಾ ದಿನ. ಮ್ಯಾಟನಿಗೆ ಹೋಗುವ ಆಸೆ. ಮನೆಗೆ ಬೀಗ ತಗಲಿಸಿ ಇಡಿಯ ಸಂಸಾರ ಹೊರಡುತ್ತದೆ. ಸಂಜೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದಾಗ ಕಾಣಿಸುವುದೇನು? ಬಟ್ಟೆಬರೆ, ಪಾತ್ರೆಗಳು, ಆಭರಣ, ಹಣ ಎಲ್ಲವೂ ಮಾಯ. ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲು, ಅರ್ಧ ತೆರೆದುಕೊಂಡು ಅಳು ಮೋರೆ ಮಾಡಿದೆ...

ನಡುರಾತ್ರೆ. ಮನೆಯಾಕೆಯೂ ಯಜಮಾನರೂ ಎಚ್ಚರವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೀರಿಗಾಗಿ ಅವರು ಕಾದುಕುಳಿತಿದ್ದಾರೆ. ಗೊರಕ್ ಗೊರಕ್ ಸಪ್ಪಳ. "ನಾನು ಹೊರಗೆ ತೊಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿಸ್ತೀನಿ; ನೀನು ಸ್ನಾನದ ಮನೆ ಹಂಡೆಗೆ ಹಿಡಕೋ." ಕತ್ತಲು ಬೆಳಕು. ಹಿಂಬದಿಯ ತೆರೆದ ಬಾಗಿಲಿನಿಂದ ಮಹಾನುಭಾವನ ಪ್ರವೇಶ. ಅವನಿಗೆ ತಿಳಿಯದೆ? ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವ ನೀರನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪಡೆಯಲು ಆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಎರಡು ಮೂರು ಘಂಟೆಗಳಾದರೂ ಬೇಕು. ಅವರು ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವು ದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಇವನು ಪರಾರಿ, ಒಂದೆರಡು ಸಾವಿರ ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತು ಒಡವೆಗ ಳೊಂದಿಗೆ. ನೀರಾದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೀರು...

ನಡುಹಗಲು ಗಂಡಸು ದುಡಿಯಲು ಹೋಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಾಗಿಲ ಸದ್ದು. "ಯಾರು?" ಅಡುಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ಗೃಹಿಣಿ. ಸ್ನೇಹಪರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನಿಂದ ಉತ್ತರ: "ನಾನಮ್ಮ". ಕದ ತೆರೆದೊಡನೆ ಆಗಂತುಕ ಪರಿಚಿತನಂತೆ ನಟಿಸುತ್ತ ನೇರವಾಗಿ ಒಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗುತ್ತಾನೆ. "ಏನು? ಏನು?" ಮಾಂಗಲ್ಯ ಸೂತ್ರ. ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಕ್ಯಾರೆಟುಗಳ ಹಳೆಯ ಆಸ್ತಿ. ಅವನ ಒಂದು ಕೈಯಲ್ಲಿ ತೆರೆದ ಬಾಕು. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ಗೃಹಿಣಿಯ ಕೊರಳಿಗೆ. ಆತ ಕಸಿದುಕೊಂಡು ಬೀದಿ ಗಿಳಿದು ಮರೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಉಡುಗಿದ ಸ್ವರ ಮರಳಿ ಬಂದು ಮಹಿಳೆ ಚೀರುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಅವನ ಸುಳಿವಿಲ್ಲ.

ಇಂಥವು, ಬೇರೆ ಬಗೆಯವು, ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಸುದ್ದಿ ಓದಿದಾಗ ಕೇಳಿದಾಗ ಯಾರಿಗೂ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಕೆಲವು ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಿ ಬಂದುದು ವಿಸ್ಮಯಕರವಾರ್ತೆ. ನಡುವಿರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಳ್ಳರು ಲಾಲ್ ಬಾಗ್ ಉದ್ಯಾನವನ್ನು ಹೊಕ್ಕು ಒಂದು ಕಂಚಿನ ಕಲಾಕೃತಿಯನ್ನು ಕದ್ದರು!

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಅದೇ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಂಚಿನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದುವು. ಅಶ್ವಾರೂಢ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ ಶಿಲಾಪ್ರತಿಮೆಯ ಪೀಠದ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲ್ಕು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಇದ್ದುವು. ಅವು ನಿರ್ಮಾಣ ವಾದದ್ದು ಅರ್ಧಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ. ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಸಂದರ್ಶಕರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ತಿನಿ ಸಾಗಿದ್ದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನ್ನು ೧೯೬೩ ರಲ್ಲಿ ಕದ್ದರು. ಮೂರನೆಯದು ಮೊನ್ನೆ ಹೋಯಿತು. ನಾಲ್ಕನೆಯದನ್ನೀಗ ಉದ್ಯಾನದ ಆಫೀಸಿನ ಒಳಕ್ಕೆ ಒಯ್ದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೂ ಗಿಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಇದ್ದುದು ['ದೇವಾಲಯವೀ ಹೂವಿನ ತೋಟಂ'] ಪ್ರವಾದಿಯ ಪವಿತ್ರ ಕೇಶವಲ್ಲ, ನಿಜ. ಜನತೆ ಗದ್ದಲವೆಬ್ಬಿಸಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಶಾಂತಿಗೆ ಭಂಗತರುವ ಪ್ರಮೇಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಕಲೆಯ ಆರಾಧಕರೂ ಸೌಂದರ್ಯೋ ಪಾಸಕರೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸುವಂತಾಗಿದೆ: "ಈ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಯಾವ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ? ಯಾವ ಮಹಲನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುತ್ತವೆ?"

x x x x

ಕಲೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ರಾಜ್ಯಸರಕಾರ ಅಲಕ್ಷ್ಯದಿಂದಿದೆ ಎಂದು ದೂರೋಣವೆ? ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಚಿತ್ರಕಲಾ ಕಾಲೇಜು, ಉದಾರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೇತನ, ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ನೆರವಾಗುವ ಏರ್ಪಾಟು — ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲವೆಂದರೆ ಅದು ಮಂತ್ರಿಗಳ ತಪ್ಪು ಹೇಗಾ ದೀತು? ಹಣ ಬೇಡವೇ?

"ಆಂಧ್ರ ಪ್ರದೇಶ ತನ್ನ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಲಲಿತಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಗಳಿಗೆ ತಲಾ ೧.೨೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ"

—ಎಂದರು ವಿದ್ಯಾಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರು ಮೊನ್ನೆ, ಕಲಾವಿದ ವೆಂಕಟಾಚಲಂ ಅವರ ಗೌರವಾರ್ಥ ಜರಗಿದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ.

ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಅವರ ಅಂಬೋಣ. ಹಣಕಾಸಿನ ಹೊಸ ಮಂತ್ರಿ ಹೆಗ್ಗಡೆಯವರ ಮೇಲೆ ಕಂಠಿಯವರ ಕಣ್ಣು! ಅಲ್ಲದೆ, ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಬೇರೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಕೊಡಲು ಯೋಚಿಸಿದಂತಿದೆ. ಇದೂ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಸರಕಾರದ ಹಳೆಯ ಹೊಸ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಮ್ಮ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬ ಸಲಹೆಯೊಂದಿದೆ. ದಾನವಾಗಿ ಕೊಡುವ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣಕ್ಕಿಂತ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಅಭಿಮಾನಧನರಾದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ.

x x x x

ಕಲೆಯ ವ್ಯಾಮೋಹ, ನಾಟಕದ ಹುಚ್ಚು ನಮ್ಮ ಜನರನ್ನು ಆವರಿಸಿದ್ದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯ ಅನಂತರ-ಎಂದು ಯಾರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲವಲ್ಲ? ಮನುಷ್ಯನ ಸಂಸ್ಕಾರದಷ್ಟೇ ಹಳೆಯ ವ್ಯಾಧಿ ಇದು.

ನಮ್ಮ ನಾಟಕದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಕಳೆದ ಮೂವತ್ತು ಮೂವತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅದಕ್ಕೆ ಶ್ವಾಸದಾನ ಮಾಡಿರುವವರು ನಮ್ಮ ಕಲಾವಿಲಾಸಿಗಳು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಕೆಲವು ನಾಟಕಗಳಂತೂ ಕಾಲದ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು ಇಂದಿಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ರಂಜಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕೈಲಾಸಂ, ಶ್ರೀರಂಗರ ಬಳಿಕ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಖ್ಯಾತರಾಗಿರುವ ನಾಟಕಕಾರ 'ಪರ್ವತವಾಣಿ'. ಅವರ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೃತಿಯಲ್ಲೂ ಮಿನುಗುವ ಸಮೃದ್ಧ ಹಾಸ್ಯ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ವಿಡಂಬನ, ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಸವಿಜೇನು.

ಪರ್ವತವಾಣಿಯವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತವಾಗಿರುವ ಕಲಾವಿಲಾಸಿಗಳ ನೂತನ ಸಂಸ್ಥೆ--ತಾರಾಮಂಡಲ—ಇತ್ತೀಚೆಗೆ 'ಬಹದ್ದೂರ್ ಗಂಡ' ನಾಟಕವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸಿತು. ಸುಮಾರು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಒಂದೇ ಸಮನೆ 'ಭಪ್ಪರೆ!' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಗಂಡು ನಾಟಕ ಇದು. ಈ ಸಲವಂತೂ ನಾಟಕಕಾರ ಪರ್ವತವಾಣಿಯವರೇ ರಿಂಗ್ ಮಾಸ್ಟರ್, ನಗೆಯ ಭೋರ್ಗರೆತ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಒಡಲಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು.

ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಪಡೆದು ನಾಟಕಕಾರರು ಈ ಬಾಂಬನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದರೂ ಬಳಸಲಾಗಿರುವ ಸಾಮಗ್ರಿಯೆಲ್ಲ ಈ ಪರ್ವತದಲ್ಲೇ ಬೆಳೆದದ್ದು. ವಸ್ತು ನಿತ್ಯ ನೂತನ, ರಸಾನುಭವ ಚಿರಂತನ.

ಇದೇ ಜಾತಿಯದು ಎ. ಎನ್. ಮೂರ್ತಿರಾಯರ 'ಆಷಾಢ ಭೂತಿ', 'ಬಹದ್ದೂರ'ನಿಗಿಂತಲೂ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಹಳೆಯದು. ಇಂದಿಗೂ ರಂಗದ ಮೇಲೆ 'ಆಷಾಢ ಭೂತಿ' ಬೀರುವ ಮೋಡಿ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದು.

ಯೂರೊಪಿನ ಹಾಗೂ ಭಾರತದ ಚಿತ್ರರಂಗಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಮರಳಿರುವ ಎಂ. ವಿ. ಕೃಷ್ಣಸ್ವಾಮಿ, 'ಆಷಾಢ ಭೂತಿ' ಜೀವಂತ ನಾಟಕವೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತೇ ಅದನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

x x P x

ಮೂರು ಸಾವಿರವೋ ಐದು ಸಾವಿರವೋ ಸಂವತ್ಸರಗಳನ್ನು ದಾಟಿಯೂ ಜೀವಂತವಾಗಿರುವ ಕೃತಿಯಲ್ಲವೆ 'ರಾಮಾಯಣ'?

ಅದರ ಕರ್ತೃವಿನ ಜಯಂತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಖೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿ, ನಗರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಆಳವಾದ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿತು.

"ವಾಲ್ಮೀಕಿ ರಾಮಾಯಣ ಭಾರತೀಯ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳ ಸಾರರೂಪ."

"ರಾಮಾಯಣ, ಕರುಣೆ ಹಾಗೂ ದಯಾಪರನಾದ ಕವಿಯ ಹೃದಯದಿಂದ

ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದ ಮಹಾಕಾವ್ಯ."

"ವಾಲ್ಮೀಕಿ ಕೃತಿಯು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಏಕತೆಯ ಸಾಧನ."

"ರಾಮಾಯಣವು ಭಕ್ತಿ ಭಾವವನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮೌಲ್ಯವನ್ನೂ ಹೊತ್ತಿರುವ ಮೇರುಕೃತಿ."

ಈ ಬಗೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿ ಮಹಾಕಾವ್ಯ ರಾಮಾಯಣವನ್ನೂ ಮಹಾಕವಿ ವಾಲ್ಮೀಕಿಯನ್ನೂ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ಜಯಂತಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆರಾಧಿಸಿದರು. ರಾಮಾಯಣ ವಾಚನವೇರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಕಾಲದುದ್ದಕ್ಕೂ ತುಂಬು ತೊರೆಯಾಗಿರುವ ಮಹಾಕಾವ್ಯವನ್ನು ಅದರ ಮಹಾಕರ್ತೃವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ!

೨೭-೬-೧೯೬೫

೬

" ರಯ್ಯ ಮಂಚದಿ ಎನೆ ತೆಲುಗ.... "

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಒಂದು ಕಥೆ.

ಚಿನ್ನದ ಸರ ಯಾರದು? ಗೊಲ್ಲನದೊ? ಸೆಟ್ಟಿಯದೊ?

" ವರ್ತಕನಲ್ಲಿ ಅಡವಿಟ್ಟೆ", ಎಂದ ಗೊಲ್ಲ. " ಈ ಆಸಾಮಿಯನ್ನೇ ಕಂಡರಿಯೆ " ಎಂದ ಸೆಟ್ಟಿ.

ಯಾರನ್ನು ನಂಬಬೇಕು? ಯಾರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು? ಸರವನ್ನು ಹಿಡಿದು ನೋಡಿ ಮೂಸಿ ಪಂಚರೆಂದರು:

" ಇದು ಗೊಲ್ಲನದೇ. "

ಸೆಟ್ಟಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು. ಆತ ಕೇಳಿದ.

" ಅವನದೇ ಅಂತ ಹ್ಯಾಗೆ ಹೇಳ್ತೀರಾ? "

ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಸರವನ್ನು ಮೂಗಿನ ಬಳಿಗೊಯ್ದು ಪಂಚರೆಂದರು:

" ಹಾಲು-ಸೆಗಣಿ ವಾಸನೆ ಬಡೀತದೆ. "

ಕೇಂದ್ರದ ಆರೋಗ್ಯ ಉಪಸಚಿವೆ ಶ್ರೀಮತಿ ಸೌಂದರ ರಾಮಚಂದ್ರನ್ ಮೇಲಿನದನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮೊನ್ನೆ ನುಡಿದರು. ಸಂದರ್ಭ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಯೊಂದರ ಉದ್ಘಾಟನೆ. ಗೋಷ್ಠಿ, ಅಪರಾಧಗಳ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುಶಕ್ತಿಯ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತದ್ದು. ವಿದೇಶೀಯ ತಜ್ಞರೂ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದ ಈ ವಿಚಾರ ಸಂಕಿರಣ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿತ್ತು.

ನಿರ್ವಾಸಿತನಾಗಿದ್ದ ನೆಪೋಲಿಯನ್ ವ್ಯಾಧಿಗ್ರಸ್ತನಾಗಿ ಸತ್ತನೆಂದು ಇತಿಹಾಸ ಹೇಳುತ್ತದಲ್ಲ? ಆದರೆ, ಅವನ ಕೂದಲನ್ನು ಪರಮಾಣುಕಿರಣದ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ, ವಿಷ ಕೊಟ್ಟು ಆತನನ್ನು ಕೊಂದಿರಬೇಕು ಅಥವಾ ಆತ ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರ ಬೇಕು-ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ, ಈಗ.

ಅಪರಾಧ ತನಿಖೆಯಲ್ಲಿ ಪರಮಾಣುಕಿರಣ ಯಾವ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಲ್ಲುದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನ.

ಕಳ್ಳರೂ ಕೊಲೆಗಡಕರೂ ನೂತನ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುವಾಗ ತನಿಖೆ ನಡೆಸುವವರು ಮಾತ್ರ ಹಳೆಯ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೇ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಪರಮಾಣು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಅಗ್ಗದ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಯಾವಾಗ ದೊರೆಯುವುದೋ

ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುವುದು ಕಠಿನ. ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸುವ ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪರಮಾಣುಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲಿ ನೆರವಾಗಲಿದೆ.

× × × ×

ಶರಾವತಿಯ ವಿದ್ಯುತ್ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾಯಿತು. ಆತನೋ 'ಎಲ್ಲಿ, ಏನು ಮಾಡಲಿ? ಕೆಲಸ ಕೊಡಿ,' ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಯಾವ ಕೆಲಸ ಕೊಡೋಣ? ಎಂಬ ಯೋಚನೆ ದೈತ್ಯನ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರಿಗೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೆ ಹೀಟಿಂಗ್ ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್ ಬೇಕೆ? ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿ. ವಿದ್ಯುತ್ ಮಂಡಲಿಯವರು ಅಸ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವಿದ್ಯುತ್ ಬೇಕೆ? ಓಹೋ, ಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಆದರೆ, ಮಂಡಲಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೂ ನೌಕರರೂ ಅಸಹಾಯರು. ಶರಾವತಿಯ ವಿದ್ಯುತ್ ಪ್ರವಾಹ ಮನೆಗಳ ನಲ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕ ಬೇಕಾದರೆ ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮ್‌ರುಗಳು ಬೇಕು, ವಿದ್ಯುತ್ ಉಪಕರಣಗಳು ಬೇಕು. ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುವುದನ್ನು ಆಂಧ್ರದವರೋ ಮದರಾಸಿನವರೋ ಆಗಲೇ ಮುಂದಾಗಿಯೇ ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವುದಕ್ಕೇ ಎರಡು ವರ್ಷ ಸಾಲದು! ಅಷ್ಟರ ತನಕ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಶರಾವತಿಯ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕವಾಗುತ್ತದಲ್ಲ?

ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಫಾರ್ಮರ್ ಮತ್ತಿತರ ಸಲಕರಣೆಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನೇ ಆರಂಭಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಈಗ ಯೋಚಿಸಿದೆ.

ಬಾವಿ ತೋಡಿದ್ದಾಯಿತು. ಆಳದ ಬಾವಿ, ಅಲ್ಲದೆ ಸಿಹಿ ನೀರು. ಆದರೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಬಿಂದಿಗೆ ತೂತು. ಹಗ್ಗ ಸವೆದಿದೆ. ತೆಂಗಿನ ನಾರು ತಂದು ಹಗ್ಗ ಹೊಸೆಯುವ, ಬಿಂದಿಗೆಯ ತೂತು ಮುಚ್ಚುವ ಕೆಲಸ ಇನ್ನು.

× × × ×

ವಿದ್ಯುತ್ ಮಂಡಲಿಯದೊಂದು ಕಥೆಯಾದರೆ ಜಲಮಂಡಲಿಯದು ಇನ್ನೊಂದು.

ಮಳೆಗಾಲ ಬಂತು. ಬೇಸಗೆಯ ತೊಂದರೆ ಈ ವರ್ಷದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನಿವಾರಣೆಯಾದ ಹಾಗೆ. ಇನ್ನು ಪುರಪಿತೃಗಳನ್ನು ಕಾಡುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಬೇರೆಯೇ. ಮಳೆ ಹತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳ ಕಾಲ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿದರೂ ಸಾಕು, ತಗ್ಗು ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಕೆರೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಷದ ಕಲ್ಮಷ ತೇಲಾಡುತ್ತದೆ. ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕೊಳಚೆ ಕಿಂಡಿಗಳು ಕೆಟ್ಟ ನೀರಿನ ಕಾರಂಜಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಮುಚ್ಚಳಗಳಂತೂ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ. (ಕಬ್ಬಿಣದ ಮುಚ್ಚಳಗಳನ್ನು ಕದಿಯುವುದು ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಉದ್ಯಮ.) ಮನುಷ್ಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಕಾಲು ಜಾರಿ ಚರಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ತೇಲಿಹೋಗು

ತ್ತಾರೆ; ಕೊಳಚೆ ಕಿಂಡಿಗಳ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ವಿದೇಶೀಯ ಅತಿಥಿಗಳೆಲ್ಲ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಸುಂದರ ನಗರ' ಎಂದು ಹೊಗಳುವರಲ್ಲ? ಆ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗೆ ಅರ್ಹರಾಗುವುದು ಯಾರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ? ನಗರವನ್ನು ನಿರ್ಮಲವಾಗಿಡಬೇಕು ಎಂಬ ಆಸೆ ಪುರಸಭೆಗೆ. ನಗರ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಪ್ತಾಹವನ್ನು ಆಚರಿಸಿದರೆ ಸಾಲದು—ಎಂದು ಪುರಸಭೆಯವರು ಮನಗಂಡಂತಿದೆ. ವಾರಕ್ಕೆರಡು ಡಿವಿಜನುಗಳಂತೆ ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟಗೊಳಿಸುವ ಭಾರೀ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪುರಸಭೆ ತಯಾರಿಸಿದೆ. ಇದರ ಪ್ರಕಾರ ಇಡಿಯ ನಗರ ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಲು ಒಂದು ವರ್ಷ ಬೇಕು. ತಗಲುವ ವಿಶೇಷ ವೆಚ್ಚ ಎಪ್ಪತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ. ಈ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ನೌಕರರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ತುಕ್ಕಡಿಯನ್ನೇ ಇನ್ನು ರಚಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪುರಸಭೆಯವರು ಈ ಕ್ರಮ ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸಲಹೆಯಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾಗಿ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿರುವ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಸ್ವತಃ ರಾಜ್ಯಪಾಲರೇ ವಾರಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಝಾಡಮಾಲಿಯ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಲಿರುವುದು!

× × × ×

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಪದವಿ ಶ್ರೀಪ್ರಕಾಶರಿಗೆ ಇಷ್ಟವೆನಿಸಲಿಲ್ಲ. ವಿಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ಪಂಡಿತರಿಗೆ ಅದು ಹೊರೆಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು. ಆದರೆ ವಿ. ವಿ. ಗಿರಿಯವರು ತಮ್ಮ ನಿರಂತರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೊಂದು ಹೊಸ ಮೆರುಗನ್ನಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಿವೃತ್ತಿಯ ಅನಂತರ ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಲು ಅವರು ಕೈಕೊಂಡಿರುವ ನಿರ್ಧಾರವೂ ಕಾರಣವಿದ್ದೀತು - ಗಿರಿಯವರು ರಾಜಧಾನಿಯ ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭೇಟಿ ಸಂದರ್ಶನ ಸಲಹೆ ಕಿವಿಮಾತುಗಳಲ್ಲದೆ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಪ್ರತಿ ಸಂಜೆಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಅವರು ಹರ್ಷಚಿತ್ತರಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ಕಳೆದ ವಾರ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಳಿದಾಡಿದರು. ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಕಾಲ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ 'ಅನಭಿಷಿಕ್ತ ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ ಪ್ರಭು' ವಾಗಿ ಮೆರೆದ, 'ಅಭಿನವ ತ್ಯಾಗರಾಜ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ದಿವಂಗತ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯರಿಗೆ ಶ್ರದ್ಧಾಂಜಲಿಯನ್ನರ್ಪಿಸಲು ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ಯಾಭವನದ ಬೆಂಗಳೂರು ಕೇಂದ್ರ ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮೊಮ್ಮಗ ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ತಮ್ಮ ತಾತನ ಬಗೆಗೆ ಬರೆದ ಜೀವನ ವೃತ್ತ 'ವಾಗ್ಗೇಯಕಾರ ವಾಸುದೇವಾಚಾರ್ಯ' ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಮೂರನೆಯ ಸಂಜೆ, ರಾಜ್ಯದ ಬಸವ ಸಮಿತಿಯವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದ ಯಶಸ್ವೀ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ಜಯದೇವಿ ತಾಯಿ ವಿರಚಿತ "ಶ್ರೀ ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರ ಪುರಾಣ"ವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದರು. ಇದು ೪೧೦೦ ಪದಗಳುಳ್ಳ (೪೧ ಸಂಧಿಗಳು) ಮಹಾಪುರಾಣ. ಶ್ರೀಮತಿ ಲಿಗಾಡೆಯವರ ಈ ಕೃತಿಯ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳಲು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಮಾಡಿದ್ದ ಯತ್ನ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾಗಿತ್ತು. ಆಯ್ದ ಕೆಲವು ಪದಗಳ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷಾಂತರವನ್ನೋದಿ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿದ್ದ ಅವರು, ಸಿದ್ಧರಾಮನ ವಿಚಾರಗಳು ಉದಾತ್ತವೆಂದೂ ಅನುಸರಣೀಯವೆಂದೂ ಸಾರಿದರು.

ತೆಲುಗರಾದ ಗಿರಿಯವರು ಇನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದಲ್ಲೇ ಕನ್ನಡವನ್ನೂ ಕಲಿತು ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಓದತೊಡಗಿದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

೧೦-೭-೧೯೬೫

೮

ಮೂಷಕದಮನಕ್ಕೆ
ಕಿಂದರ ಜೋಗಿ

'ವಿವಾಹಕ್ಕೆ ಛತ್ರ ಖಾಲಿ ಇದೆ' — ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವ ಜಾಹೀರಾತು.

ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಟಿಗಾಗಿ ಪರದಾಡುವಂತೆ, ಹೆತ್ತವರು ಇಲ್ಲಿ ವಯಸ್ಸಾದ ಮಕ್ಕಳ ವಿವಾಹಕ್ಕಾಗಿ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪಗಳನ್ನು ಹುಡುಕುತ್ತಾರೆ. ವರ್ಷದ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ರಾಜಧಾನಿಯ ಛತ್ರಗಳು ಭರ್ತಿ. ಮುಂಚಿತವಾಗಿ 'ರಿಜರ್ವ್' ಮಾಡಿದವರು ಗೆದ್ದರು. ನೂತನ ದಂಪತಿಗಳು ಬಿಡಾರ ಹೂಡಲು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆಗಳು ಸಿಗಬಹುದು. ಅದಕ್ಕೂ ಮುಂಚೆ ಆಗಬೇಕಾದ ವಿವಾಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪ ದೊರೆಯುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಅಂಥವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಜಾಹೀರಾತು ಸಂತೋಷದಾಯಕ. ಅದನ್ನೋದಿದೊಡನೆಯೇ [ರಾಹುಕಾಲವಲ್ಲವೆಂಬುದನ್ನು ಖಚಿತ ಮಾಡಿಕೊಂಡು] ಮುಂಗಡ ಹಣದೊಡನೆ ಛತ್ರದ ಕಡೆಗೆ ಧಾವಿಸಬೇಕು. ತಲುಪುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಬೇರೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಅದೇ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

ಛತ್ರದ ಒಡೆಯರು ಅಥವಾ ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳು ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಜಾಹೀರಾತಿನ ಬೆಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಬಲ್ಲರು.

ಅವರು ಮಾತ್ರವೆಂದಲ್ಲ ; ಜಾಹೀರಾತು ಪ್ರಜ್ಞೆ ಈಗ ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಸಂಚಿಕೆಗಳಲ್ಲೇ ಟ್ಯುಟೋರಿಯಲ್‌ಗಳ ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ತುಂಬಿರುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯಾಮಂದಿರಗಳು "ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಬೇಕು" ಎನ್ನುತ್ತವೆ.

ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಜರಗಲಿರುವ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನೇ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. "ದಾನಿಗಳು ತಮ್ಮ ಕೂಪನ್‌ಗಳನ್ನು ಬ್ಯಾಡ್ಜ್‌ಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರವೇಶದ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಯಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು" —ಎಂದು ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯವರು ಕೋರುತ್ತಾರೆ, ಪತ್ರಿಕಾ ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಮೂಲಕ.

ಸಿನಿಮಾ ಥಿಯೇಟರುಗಳಿಗಂತೂ ಜಾಹೀರಾತು ಜೀವಾಳ.

× × × ×

ಆಧುನಿಕ ಥಿಯೇಟರು. ಸೊಗಸಾದ ಹೆಸರು. ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ದೈತ್ಯಾ

ಕಾರದ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಹೆಣ್ಣಿನ ಅರೆ ಬೆತ್ತಲೆ, ಬೆತ್ತಲೆ ಚಿತ್ರಗಳು. 'ಮನಮೋಹಕ' ಭಂಗಿಗಳಲ್ಲಿ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಗಿ ಬರುವವರೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣೆತ್ತಿ ನೋಡ ಬಹುದು. ನೇರವಾಗಿ ಅಥವಾ ಕದ್ದು. ಕೆಲವರು ಲಜ್ಜೆಯಿಂದಲೋ ಜಿಗುಪ್ಸೆ ಯಿಂದಲೋ ನೆಲ ನೋಡಲೂ ಬಹುದು.

ಶೃಂಗಾರರಸ ಒಸರುವ ಚಿತ್ರ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಗುತ್ತಿದೆ. 'ಮುಂಗಡ ಬುಕಿಂಗ್ ಉಂಟು.' 'ಕಿಕ್ಕಿರಿದ ಜನಸಂದಣಿ.' ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳ ಸಾಲದೆ ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಿಂತ ಹಾವು ಕ್ಯೂ. ಕಳ್ಳ ಸಂತೆಯ ಬೆಲೆಗೆ ಟಿಕೆಟ್ ಮಾರುವವರ ಪಿಸುದನಿ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿ.

ಅಪ್ರಬುದ್ಧರೊ, ವಯಸ್ಕರೊ, ಮಧ್ಯಗಡಿಯವರೊ, ಮುದುಕರೊ ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ವೃಂದಕ್ಕೆ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ.

ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಮನೋರಂಜನೆ, ಎಂಟರ್‌ಟೇನ್‌ಮೆಂಟ್. ಟ್ಯಾಕ್ಸ್ ತೆರುತ್ತಾರಲ್ಲ ಜನ? ಪುಕ್ಕಟೆ ನೋಡುತ್ತಾರೆಯೆ? ದೇಶೀಯ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಮ-ಪ್ರೇಮಗಳ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸುಕು ಮಾಯಾಂಗನೆ. ಅದನ್ನು ನೋಡಿ ಬಿಸಿಯುಸಿರು ಬಿಟ್ಟವರು ಮುಸುಕು ತೆರೆದವಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಹಾತೊರೆಯುವುದು ಸಹಜ.

ಇದು ವಿನಾಶದ ದಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಸಮಾಜದ ಹಿತಸಾಧಕರು.

ಕಾಮಪ್ರಚೋದಕ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಸಚಿವೆ ಯಶೋಧರಮ್ಮ ಸಿಟ್ಟಾದರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಎಸ್. ಎನ್. 'ನಾಚಿಕೆಗೇಡು' ಎಂದರು. ಮೇಯರ್ ನಾಗಣ್ಣ ಪೋಲೀಸ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಡನೆ ಮಾತನಾಡಿದರು. ಏನು ಮಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯ? ಪೋಲೀಸರು ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ದಾಳಿ ನಡೆಸಿದರು. 'ಯುವಕರ ಮೇಲೆ ದುಷ್ಪರಿಣಾಮವನ್ನುಂಟು ಮಾಡಲು ಯತ್ನಿಸಿದ, ಆರೋಪವನ್ನು ಥಿಯೇಟರು ಗಳ ಒಡೆಯರ ಮೇಲೆ ಹೊರಿಸಿದರು.

ಅಶ್ಲೀಲತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಇತ್ಯರ್ಥ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕು. ಕೇಂದ್ರ ಶಾಸನ ಎಷ್ಟು ಗಟ್ಟಿ ಎಂಬುದು ಆಗ ತಿಳಿದೀತು.

ಪೋಲೀಸರ ಕ್ರಮ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಪ್ರಶಂಸೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದೆ. ಚಿತ್ರ ಪ್ರದರ್ಶಕರು ಮಾತ್ರ ತುಸು ಯೋಚನೆಗೀಡಾಗಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಕೊಟ್ಟರೂ ಪೂಜಾರಿ ಬಿಡ ಅಂದರೆ? ಸೆನ್ಸಾರ್ ಆದದ್ದಕ್ಕೂ ಇವರ ಅಡ್ಡಿಯೆ? ತೆರಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆಯೇ ಪುಸ್ತಕ ಗಳಲ್ಲಿ ಓದುತ್ತಾರೆ; ರಜತ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ (ಒಳಗೆ ಕತ್ತಲು) ನೋಡಬಾರದು ಅಂದರೆ?

ಈಗಂತೂ ಹೊರಗಿನ ಭಿತ್ತಿಚಿತ್ರಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಗಳು ಪ್ರದರ್ಶಿತ ವಾಗುತ್ತಿವೆ. ಜನ ಸಮುದಾಯದ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತಣಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಏನಿದ್ದರೂ ಪೋಲೀಸರ ದಮನ ಕಾರ್ಯವೂ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಪ್ರಜಾ ಪ್ರಶಂಸೆ

ಯನ್ನು ಗಳಿಸುತ್ತದೆ ಎಂದಾಯಿತಲ್ಲ?

× × × ×

ಕನ್ನಡದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಲು ಸರಕಾರ ಮಾಡಬೇಕಾದ ಕೆಲಸ ಇನ್ನೂ ವಿಪುಲವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆಯಲ್ಲ?

ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಕುವೆಂಪುವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯ ಪೌರಸಭೆ ಸತ್ಕರಿಸಿದಾಗ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿತು.

ಕನ್ನಡದ ಅಂಥ ಅಭಿಮಾನಿ ಎನ್ನುವ ಟೀಕೆಯನ್ನು ಯಾರೂ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲದಂತೆ ಕುವೆಂಪು ನುಡಿದರು:

"ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಮಾನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಆಯಾ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಭಾಷೆಗಳು ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆಗಳಾಗಬೇಕು, ಬೋಧಕ ಭಾಷೆಗಳಾಗಬೇಕು. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಿಗೂ ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನವಿರಬೇಕು."

ಎಲ್ಲ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುವ ಮಾತು ಇದು.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಬೋಧಕ ಭಾಷೆಯಾಗುವಂತೆ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಲಿ ಎಂದು ಕುವೆಂಪು ಆಶಿಸಿದರು. ಚಳುವಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬೇಕಾದರೆ ಕವಿಯ ಒಳಗಿನ ಕೊರಗು ಎಂಥದಿರಬೇಡ!

× × × ×

ನಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಎಷ್ಟು ಕಿಂದರಜೋಗಿಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು.

ಒಂದಂತೂ ಬಹಳ ಅವಸರದ್ದು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುವ ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣಗಳ ಹಾವಳಿ.

ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ಮಂಡಳಿಯ ದಕ್ಷ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ತೋನ್ಸೆ ಅನಂತ ಪೈಯವರು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರಧಾನ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಯ ಪರಿಸಮಾಪ್ತಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ, "ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ೨೪೫ ಕೋಟಿ ಇಲಿಗಳಿವೆ; ಪ್ರತಿ ಸೆಕೆಂಡಿಗೆ ೭೦ ರಂತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ೪೫ ಕೋಟಿ ಜನರಿಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಆಹಾರ ಇಮ್ಮಡಿ ಅಥವಾ ಮುಮ್ಮಡಿ ಇಲಿಗಳಿಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತಿದೆ" ಎಂದರು.

ಪರಿಹಾರ?

"ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ೫೦ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ವಿನಾಶ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ನಾವು ಈಗಲಾದರೂ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು."

ಹೇಗೆ?

"ಇಲಿ ಹೆಗ್ಗಣಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾಡಲು ನಾವು ವಿದೇಶೀ ಸಹಕಾರವನ್ನು

ಪಡೆಯಬೇಕು."

ನಗುವವರಿಗಾಗಿ ಪ್ಪೈಯವರೆಂದರು :

"ವಿದೇಶೀ ಸಹಕಾರವಿಲ್ಲದೆ ನಾವು ಯಾವ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಕೈಕೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಆದುದರಿಂದ ಅದು ಅತಿ ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ."

ಕೊಳಲನೂದುವ ಕಿಂದರಜೋಗಿ ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬರುವಂತಿದ್ದರೆ !

೨೫-೭-೧೯೬೫

೬

ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಿಂದ

ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೆ

ಕಪ್ಪು ಬಾವುಟ, ಕಲ್ಲು, ಲಾಠಿ ; ಮಂಡನೆ-ಖಂಡನೆ ; ಘೋಷಣೆ-ಪ್ರತಿಭಟನೆ ; ಭಾಷಣಗಳು, ಭಾಷಣಗಳು....

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಹಗಲೂ ರಾತ್ರಿಯೂ ಮೋಡ ಕವಿದ ವಾತಾವರಣ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಈ ಅವಸ್ಥೆ ಕಂಡು ಸೂರ್ಯ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಮುಗುಳು ನಗುತ್ತಿದ್ದ, ಅಷ್ಟೆ.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗೋವಾದ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನೆತ್ತಿ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕದಡಿಬಿಟ್ಟರಲ್ಲ ? ಕಲ್ಕತ್ತೆ, ಮುಂಬಯಿ ಮದರಾಸುಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಕೆರಳಿದಾಗ ನಿತ್ಯದ ಜೀವನ ಸ್ಥಗಿತ ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಸಹನೆಯ ಹೊಗೆ ನಗರವನ್ನೆಲ್ಲ ಆವರಿಸುತ್ತದೆ. ವಾತಾವರಣ ತುಂಬ ಹಿಂಸೆ. ಶಾಂತಿ ಪಾಲನೆಗಾಗಿ ಗುಂಡುಗಳೂ ಹಾರುತ್ತವೆ. ಆ ನಗರಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ನೆಮ್ಮದಿಯ ತವರೂರು. ಪ್ರಚೋದನೆ ಎಷ್ಟೇ ಬಲವಾಗಿದ್ದರೂ ಬೀದಿಗಿಳಿಯುವವರಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿನ ಜನ. ಇಂಥವರೂ ಕೆರಳಿದ ರೆಂದರೆ ಅದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ? ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ. ಇತರ ನಗರಗಳ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಮುರಿಸಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ತನ್ನ ಮುಖಕ್ಕೆ ತಾನೇ ಮಸಿ ಬಳಿದುಕೊಳ್ಳಲಿಲ್ಲ. ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲ ಮಿತಿಯೊಳಗಿತ್ತು. ಆಳುವವರೇನು ಅಜ್ಞರೆ ? ನಾಡಿ ಮಿಡಿತ ಹೇಗಿದೆ ಎಂದು ಅವರು ತಿಳಿದ ಹಾಗಾಯಿತು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಎದೆಗುಂಡಿಗೆಯ ಬಡಿತಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಗೋವಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವರಿಷ್ಠರು ತೋರಿದ–ಇನ್ನೂ ತೋರುತ್ತಿರುವ–ಅವಸರಕ್ಕೇನು ಕಾರಣ ? ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಅದರ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗೆ ಅನಿಸುವುದಿಷ್ಟೆ : ಈ ಕಹಿ ಪ್ರಸಂಗವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

× × × ×

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸಂಗತಿ ಶ್ರೀ ಸಾಮಾನ್ಯನ ಖೇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ :

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನ ಪೋಲೀಸರ ಸರ್ಪಗಾವಲಿನಲ್ಲೇ ಆಗಬೇಕೆಂದಾದರೆ ಆಗಲಿ. ಆದರೆ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಒಂದೇ ಒಂದಾದ ಪುಷ್ಪೋ

ದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಯಾಕೆಬೇಕಿತ್ತು ಈ ಬಂದೂಕು ಬೇಲಿ? ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆದಿತ್ತು; ಈಗಲೂ ನಡೆಸಿದರು. ಕೆಲವು ಸಾವಿರ ಜನ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸಭೆಗೆ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ? ಗಾಜಿನಮನೆ ಸಭಾಂಗಣವಲ್ಲ. ಜಮಾ ಗುರುತಿನ ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣಕಾರರು ಶ್ರೋತೃಗಳು ಇಬ್ಬರಿಗೂ ತೊಂದರೆಯೇ.

ಮುಖಂಡರು ಭಾಷಣ ಕೊಡಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಸಿನಿಮಾದವರು ಚಿತ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಉದ್ಯಾನ ಬೇಕೆನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬೇರೆ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ಬಾಡಿಗೆ ತೆತ್ತು ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಹೂಗಿಡ ಮರಗಳನ್ನು ಕಾಣಲು ಬರುವ ದೊಡ್ಡವರಿಗೆ, ಜಿಂಕೆ ಮೊಲ ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ ಚಿಣ್ಣರಿಗೆ ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಜರಗಿದಾಗ ಹೂವಿನತೋಟದ ದೇವಾಲಯಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶವಿಲ್ಲ. ಪೌರಹಕ್ಕಿನ ಮಾತಲ್ಲ. ಮಾನವೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರೂ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದೀತು. ಉದ್ಯಾನ ಉದ್ಯಾನವಾಗಿಯೇ ಇರುವುದು ನ್ಯಾಯ.

ಪುಷ್ಪಕಾಶಿಯಲ್ಲಿ ದೇವದೇವತೆಗಳು ಮೂಕರೆಂದು, ಮನುಷ್ಯ ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚುವ ಅಧಿಕಾರ ಚಲಾಯಿಸಬಾರದಲ್ಲಿ?

× × × ×

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಾಂತೀಯ ನಾಯಕರೆಲ್ಲ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಸೇರಿದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯಮತದಾರ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಾನೆ. 'ದರ್ಶನ' ಸಾಧ್ಯವೆನ್ನುವ ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ನೋಡುವ, ಕೇಳುವ, ತನ್ನ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ತಕ್ಕಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಗುವ ಬಯಕೆ.

ಬಂದವರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಬಳಸಿಕೊಂಡವರುಂಟು. ಉದಾ: ರಾಜಧಾನಿಯ ತಮಿಳು ಬಾಂಧವರು ತಮ್ಮ ಹುಟ್ಟೂರಿನ ನಾಯಕರನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ದು ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದರು. ತೆಲಗಿನವರೂ ಅಷ್ಟೇ. ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರು ಉರ್ದು ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದರು.

ಒಂದಲ್ಲ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು ಶ್ರೀಮತಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ. ಜವಾಹರರಿಲ್ಲದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಈ ಮಗಳು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ತುಂಬಿದರೆನ್ನಬೇಕು. ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಹೆಚ್ಚಾಗಿಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ನಗರದ ವಾತಾವರಣ ತಿಳಿಯಾಗಲು ಅವರು ಸಹಾಯಕರಾದರು.

ಮಹಿಳೆಯರ ಜೊತೆ ಕಾಲ ಕಳೆದರು.

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸುಖ ದುಃಖ ವಿಚಾರಿಸಿದರು.

ಮ್ಯೂಸಿಯಮ್ಮಿಗೆ ಭೇಟಿ ಕೊಟ್ಟರು.

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಸವಿದರು.

ಭಾರೀ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜೊಂದರ ಜನನಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾದರು.

ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ನೇರ ಮಾತು, ಸುಸ್ಪಷ್ಟ ವಿಚಾರಗಳು. ಗಾಂಭೀರ್ಯ ಸ್ನೇಹಪರತೆಗಳ ಸಮತೂಕ ಮಿಶ್ರಣ. ಸುಸಂಸ್ಕೃತರಾದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹೃದಯವನ್ನು ಇವರು ಸುಲಭವಾಗಿ ಗೆದ್ದರು.

ಯಾವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೂ ತೊಡಕಿನದಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ನೀಡಬೇಕಾದುದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗೇ. ದೇಶ ದೊಡ್ಡದಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಸಂಪರ್ಕ ಭಾಷೆಯೊಂದು ಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಬಹಳ ಜನರಿಗೆ ಅದು ತಿಳಿಯದಲ್ಲ? ಹಿಂದಿ ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಆಡುತ್ತಿರುವ ಭಾಷೆ. ಆದುದರಿಂದ....

ಅಶ್ಲೀಲ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳ ಹಾವಳಿಯೆ? ಕಾನೂನಿನ ನೆರವಿನಿಂದ ಏನೇನು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಹೊಸ ಕಾನೂನಿನ ಅಂಗೀಕಾರ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದರೆ ಆ ಬಗೆಗೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕು.

ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ವಿಳಂಬದ ವ್ಯಾಧಿಯೊಂದಿದೆ. ಆ ಪಂಜರದಲ್ಲಿ ತಾವೂ ಸೆರೆಯಾಳು.

ಮನೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸದೆ ಮಹಿಳೆಯರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

"ನಮ್ಮ ತಂದೆ ನಾನು ಚಿಕ್ಕವಳಿದ್ದಾಗ ಯಾವ ದೇಶದ ಯಾವ ಊರಿಗೆ ಹೋದರೂ ಅಲ್ಲಿನ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ತಮ್ಮ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಗರದಲ್ಲೂ ಬಾಲವಿಹಾರ ಗಳಿರಬೇಕು...."

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೋಡುವಂಥದೇನಿದೆ? ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದವರೆಲ್ಲ ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು.

ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರವಾದರೆ, ಭಾರೀ ಕಾರ್ಖಾನೆಗಳು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವೆಂದಾದರೆ, ಆ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು. ಅಭಾವವಿರುವುದು, ಪ್ರಾಣಿಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ್ದು, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ್ದು.

ಆರೇ ಮಿಲ್ಕ್ ಕಾಲನಿ? ಇಲ್ಲ, ಅದಿರುವುದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ. ನಮ್ಮದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಾ ಇದೆ, ಆಗುತ್ತಾ ಇದೆ. ಕೋಟೆಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಣ ನೀರಾಗಿದೆ. ಹಾಲು ಇನ್ನು ಬರಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ.

ಬಾಲನಾಟಿಕಾ ?

ಹ್ಞ. ಈ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅದರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಸಮಿತಿ, ಉಪಸಮಿತಿಗಳು ಸಭೆ ನಡೆಸಿಯೂ ಇವೆ.

ಒಂದು ಸುದ್ದಿಯೆಂದರೆ– ಚಿತ್ತರಂಜನ ರೈಲು ಕಾರ್ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಪುಟಾಣಿಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲೊಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು. ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲು.... ಜುಕು ಜುಕು ಜೂ....

ಜವಾಹರರೊಮ್ಮೆ ತೀನ್‌ಮೂರ್ತಿ ಭವನದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದ್ದರಂತೆ. ರಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ದಿಗಿಲು. ಏನಾದರೊ? ಏನಾಯಿತೊ? ದೆಹಲಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಹುಡುಕಿದ್ದೇ ಹುಡುಕಿದ್ದು. ಕಡೆಗೊಮ್ಮೆ ಚಾಚಾ ಸಿಕ್ಕರಂತೆ, ಒಂದು ಬಾಲ ವಿಹಾರೋದ್ಯಾನದಲ್ಲಿ, ಹುಡುಗರೊಡನೆ ಆಟವಾಡುತ್ತ ವೈಮರೆತ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ.

ಅನುಕರಣೆಯಾದರೆ ಅನುಕರಣೆ. ನಮ್ಮ ನಾಯಕರೂ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿನ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಟಿ. ಸಿ ಗಳೋ ಪೋರ್ಟರರೋ ಗಾರ್ಡುಗಳೋ ಆಗುವುದರಿಂದ ಈ ನಾಡಿಗೆ ಖಂಡಿತ ಲಾಭವಿದೆ.

೮-೮-೧೯೬೫

೧೦

ಗಣೇಶನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗನ್ನು

ಗಣೇಶ ಈ ಸಲ ಬಂದೂಕುಧಾರಿಯೂ ಆದನೆನ್ನಬೇಕು. ಭಾರತೀಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವಕ್ಕೆ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಹಾಕಿದ ಸವಾಲು, ಈ ದೇಶ ನೀಡಿರುವ ಉತ್ತರ, ಜನಜೀವನದ ಹೊಸತೊಂದು ಪರ್ವಕ್ಕೆ ನಾಂದಿ ಹಾಡಿವೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕನಿಗೀಗ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಓದುವುದರಲ್ಲಿ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ಬೇಗನೆ ಓದುವುದರಲ್ಲಿ, ಹೆಚ್ಚು ಆಸಕ್ತಿ. ಹಾಡು, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕಗಳ ವೇಳೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ಎಚ್ಚರವಿರುವ ರೇಡಿಯೋ ಯಂತ್ರ, ಈಗ ವಾರ್ತೆಗಳ ವೇಳೆಯಲ್ಲೂ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಚೀನೀ ಆಕ್ರಮಣದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಈಗ ಆಗುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣಬರುತ್ತಿವೆ.

x x x x

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನು ಕಾಡುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಗೆ ಅಳಿಗಾಲ ಒದಗಿಲ್ಲ.

ನೀರಿನ ವಿವಾದ ಕೊನೆ ಮುಟ್ಟುವುದು ಎಂದು? ಈ ವರೆಗೆ ಕೊಡುತ್ತಲಿದ್ದ ನೀರಿನ ಉಚಿತಾಂಶವನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ನೀಡಬೇಕು ಎಂಬ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಆಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಸರಕಾರ ಮಣಿಯುತ್ತದೋ ಇಲ್ಲವೋ? ಸೈಕಲ್ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ರದ್ದು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದಿತು ಪೌರಸಮಿತಿ ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕಾರ್ಪೊರೇಷನ್. ಆದರೆ ಸರಕಾರ ಆ ನಿರ್ಣಯಕ್ಕೆ ಮಂಜೂರಾತಿ ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಪುರಸಭೆಗೂ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಕ್ಕೂ ದಿನವೂ ಜಗಳ. ಇವರ ನಡುವೆ ಸಾಮರಸ್ಯವಿದ್ದರೆ ಚೆನ್ನು ಎಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಗಂಡ ಹೆಂಡಿರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾ ಕೂಸು ಬಡವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ವಿವೇಕಿಗಳಿಗೆ ವ್ಯಥೆಯಾಗುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.

ದಿನವೂ ವಾಹನ ಅಪಘಾತಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೋಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಚಾಂಡಿ. ಸ್ವಾಭಾವಿಕವೇ. ವಾಹನಗಳೂ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿವೆ. ಜೊತೆಗೆ ಅಪಘಾತಗಳು ಕೂಡಾ. ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಾಲದ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ, ಬಳೇಪೇಟೆ, ಅರಳೇಪೇಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ವೇಗದ ಕಾರುಗಳು ಓಡುತ್ತವೆಂದು ಆಗಿನವರು ಕನಸುಕಂಡಿದ್ದರೆ? ಕುದುರೆ ಮೇಲಣ ಸವಾರ ಹೋಗಲು ಸಾಕಾಗು

ವಷ್ಟು ಕಿರಿದು ಕೆಲ ದಾರಿಗಳು. ಈಗ ಎಲ್ಲ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲೂ One way. ಬಂದದಾರಿಗೆ ಸುಂಕವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸುಳ್ಳು. ಬರಲು ಹೋಗಲು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ದಾರಿ. ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಹರಡುತ್ತಿರುವ ನಗರದ ಇತರ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲೂ ಅಷ್ಟೆ. ಬಿಳಿ ಬಣ್ಣದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಎಷ್ಟು ಎಳೆದರೂ ನಿಯಮಗಳ ಪಾಲನೆ ವಾಹನಗಳ ಚಾಲಕರಿಗೆ ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಐವತ್ತು ಅರುವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ರಾಜಾಜಿ ಯಂಥವರು ಇಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ, ನಿರ್ಜನ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ನಗರದ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಮೂಲೆಗೆ ನಡೆದು ಹೋಗಲು ಎಷ್ಟು ಸಮಯ ಹಿಡಿಯು ತ್ತಿತ್ತೋ ಅಷ್ಟೇ ಸಮಯ ಈಗ ಜನವಾಹನಸಮ್ಮರ್ದದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೋಟಾರು ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಲು ತಗಲುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಈಗಲೇ ಹೀಗಾದರೆ ಇನ್ನು ಕಾಲು ಶತಮಾನ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನ ಕಳೆದ ಬಳಿಕ ಏನಾಗಬಹುದು ?

ಆಗಸ್ಟ್ ೨೩ನೆಯ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ೪೪೨ ಜನರು ವಾಹನ ಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಂಚೆ ಕಛೇರಿಯಲ್ಲಿ ಠೇವಣಿ ಇಟ್ಟರು. ಆ ದಿನ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಸಂದಾಯವಾದ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಅರುವತ್ತೊಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಠೇವಣಿ ಕಟ್ಟಿದವರು ೫೫೮ ಮಂದಿ. ಹಿಂದಿನ ದಿನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಉದ್ದದ ಕ್ಯೂ. ಜನ ತೆತ್ತ ಒಟ್ಟು ಹಣ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ಆರುನೂರು ರೂಪಾಯಿ.

ಕ್ರಮೇಣ ರಾಜಧಾನಿಯ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗಿಂತಲೂ ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚಾದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಟಿ. ಟಿ. ಕೆ., ಪಿ. ಎಲ್. ದೇಶಪಾಂಡೆ, ಆಂಡವನ್ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ಹೀಗೆ ರಾಜಕಾರಣ, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಧರ್ಮ ಈ ಮೂರು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಪ್ರಮುಖರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಗರಕ್ಕೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರು. ಕೆಲವರದಂತೂ ದೀರ್ಘ ವಾಸ್ತವ್ಯ.

ಅಂತಹ ಸಂದರ್ಶಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಸ್ವಾಮಿ ಚಿನ್ಮಯಾನಂದರ ಉಪನ್ಯಾಸ ಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ನಾಗರಿಕರು ತಲೆದೂಗಿದರು. ಪುರಪಿತೃಗಳು ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚಿನ್ಮಯಾನಂದರಿಗೆ ಸನ್ಮಾನವೇರ್ಪಡಿಸಿದರು.

ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ,

" ವಿದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ತೆರಳುವ ಭಾರತೀಯರು ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಅರಿತು ಪರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ನೈಜ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಲ್ಲು

ಸಮರ್ಥರಾಗಬೇಕು"

—ಎಂದು ಚಿನ್ಮಯಾನಂದರು ನುಡಿದರು.

ಇದು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಲಹೆ.

ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳು, ಇವೆಲ್ಲದರ ಬಗೆಗೂ ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಲು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವವರೆಲ್ಲ ಸಮರ್ಥರಿರಬೇಕು. ಅಂಥವರಿಗಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಿ, ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾದವರಿಗೆ ಪಾಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ನಿರಾಕರಿಸಬೇಕು.

ಸಾಗರಗಳಾಚೆ, ಎಲ್ಲಿಂದ ಬಂದೆ ಎಂದು ಕೇಳಿದಾಗ,

'ಧರಣಿ ಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದೊಳಗೆ ಮೆರೆಯುತಿಹ ಕರ್ನಾಟದೇಶದಿ'

ಎಂದಷ್ಟೆ ನಮ್ಮವರು ನುಡಿದರೆ ಸಾಲದಲ್ಲ!

ದೇಶದ ಹೊರಹೋಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರದೂ ರಾಯಭಾರಿ ಪಾತ್ರ.

೧೨-೯-೧೯೬೫

೧೧

ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕೊಡುಗೆ -

ನ್ಯಾಟ್

ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ನೀಲಿ ಆಕಾಶ. ಎಲ್ಲಿದೆಯೋ ಒಂದು ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಗೈ ಅಗಲದ ಬಿಳಿ ಮೋಡ. ನೋಡನೋಡುತ್ತಲಿದ್ದಂತೆಯೇ ಆ ಮೋಡ ಆಕಾಶದ ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೆ ಹರಡುತ್ತದೆ. ಬಣ್ಣ ಬಿಳಿಯಲ್ಲ, ಕಪ್ಪು. ಬಿರುಗಾಳಿ, ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು, ಮುಸಲಧಾರೆ ಮಳೆ. ಒಂದು ಕ್ಷಣದ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯಾಗಿದ್ದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ನೀರು, ಕೆಸರು. ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕೆನ್ನೀರಿನ ಮಹಾಪೂರ.

ಈಗ ಆಗಿರುವುದೇ ಹಾಗೆ. ಅಯೂಬ್ ಆರ್ಭಟ, ಭುಟ್ಟೋ ಪ್ರಲಾಪಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ ರೂಢಿಯಾಗಿದ್ದ ನಮಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಆರಂಭವಾದ ಯುದ್ಧ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತವಾಗಿತ್ತೆನ್ನಬೇಕು. ಆದರೆ ಇದು ಅತೀವ ಸಮಾಧಾನವನ್ನೂ ಅಮಿತೋತ್ಸಾಹವನ್ನೂ ಉಂಟುಮಾಡಿರುವ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ ಘಟನೆ.

ಸ್ವರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪಡೆಗಳು ವೈರಿಯ —ಹೌದು, ವೈರಿಯ— ದೇಶದೊಳಕ್ಕೆ ನುಗ್ಗಿವೆ. ಹದಿನೇಳು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನೆಟ್ಟ ಮುಳ್ಳನ್ನು ಕಿತ್ತುತೆಗೆಯುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯಕರು ಮಾಡಿದರಲ್ಲ. ಪ್ರಜೆಗೆ ಅದೇ ಸಮಾಧಾನ. ದೇಶಾಭಿಮಾನ ಉಕ್ಕೇರುವ ಸನ್ನಿವೇಶ ಇದು.

ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಆವರಿಸುವುದೂ ಇದೇ ಭಾವನೆ.

ನಮಗೋ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹೆಮ್ಮೆ. ಪಾಕೀಸ್ಥಾನ ಬಳಸಿದ ಅಮೆರಿಕದ ದೈತ್ಯ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುಟ್ಟಣ್ಣ ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸಿದ್ದಾನೆ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ವಿಮಾನ ಕಾರಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದ ಪುಟ್ಟ ವಿಮಾನ—ನ್ಯಾಟ್. ಆಕಾಶ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಇದು ತೋರಿರುವ ಸಾಹಸವೇ ಸಾಹಸ. ಆ ಕಾರಖಾನೆಯ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಈಗ ಸಂಭ್ರಮ.

ಕೊಡಗಿನ ಗೆಳೆಯರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ:

" ರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮವರಿರಬೇಕಲ್ಲ ? "

" ನನ್ನ ಭಾವ - ಹೆಂಡತಿಯ ಅಣ್ಣ— ರಜದ ಮೇಲೆ ಬಂದಿದ್ದ. ಇವತ್ತು ವಾಪಸಾದ. . ."

ಅಭಿಮಾನದ ಹೊಳಪು ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ. ಅವರಿಂದಲೇ ಮತ್ತೂ ಮಾತು :

" ನನ್ನ ಕುಟುಂಬದವರು ನಾಲ್ಕು ಜನ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ನನ್ನ ಹೆಂಡತಿ ಕಡೆಯವರೂ ನಾಲ್ಕು ಜನ ಇದ್ದಾರೆ."

ಕಡುಗಲಿಗಳ ಊರು ಕೊಡಗು. ಭಾರತ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರದು ಸಹಸ

ಸಂಖ್ಯೆ. ಹೊಯ್ಸಳ ಪರಂಪರೆಯ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇತರ ವೀರರೂ ಕಡಮೆ ಯಲ್ಲ. ಭೂ – ನೌಕೆ – ವಿಮಾನ ಪಡೆಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕನ್ನಡಿಗರಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಕರೆ ಯಂತೂ 'ಏಳು ಸಾಯಣ, ಕಟ್ಟು ಗ್ರಂಥವ !'

ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಕಾಶ್ಮೀರದಲ್ಲಿ ನೋವು ಸಂಕಟಗಳಿಗೆ ಗುರಿಯಾದವರಿ ಗಾಗಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಮೈಸೂರು, ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸು ಪಡೆಯನ್ನು ಸೈನ್ಯದ ನೆರವಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಲು ತಾನು ಸಿದ್ಧ ಎಂದು ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಸೈನ್ಯದ ಪಾತ್ರ ಒಂದು ಮೈಯಾದರೆ ನಾಗರಿಕರ ಪಾತ್ರ ಇನ್ನೊಂದು ಮೈ. ಇಲ್ಲಿ ಉಕ್ಕಿನಂತಹ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯೋಧರಿಗೆ ನೂರು ಬಾಹುಗಳ ಬಲ ಬರುತ್ತದೆ.

ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ವಿಧಾನಕ್ಕೀಗ ಸಮರ ಕಾಲದ ರೂಪ ಬರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳಕ್ಕೆ, ಎನ್‌ಸಿಸಿಗೆ ಇದೊಂದು ಆಹ್ವಾನ.

ಉಥಾಂಟ್ ಬಂದೊಡನೆ ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆಯೆ ? ಪಾಕಿಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ವಿವೇಕೋ ದಯ ಆಗಬಹುದು ಅಥವಾ ಅವಿವೇಕತನದಿಂದ ಅದು ವರ್ತಿಸಲೂ ಬಹುದು. ಯುದ್ಧ ನಿಲ್ಲಬಹುದು, ಅಥವಾ ದೀರ್ಘಕಾಲ ನಡೆಯಬಹುದು. ತಿಂಗಳು ಗಟ್ಟಲೆ ಎಂದಾದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೂ ಸಮರ ಜೀವನ ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ. ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಆಕರ್ಷಿ ಸುವ ಆಯಕಟ್ಟಿನ ನಗರ ರಾಜಧಾನಿ. ವೈರಿಯ ಹದ್ದು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹೊರತಾದೀತೆ ?

ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ. ಇಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಬೇಕು.

× × × ×

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪ್ರವಾಸವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ. ಸಹಜ. ನಿಶ್ಚಿತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ತಡವಾಗಿ ನಡೆಯಲಿ. ಏನೀಗ? ವೈರಿಗಿದಿರು ಒಮ್ಮನಸ್ಸಿನ ಹೋರಾಟ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಅದರಿಂದ ಬೇರೆಡೆಗೆ ಸೆಳೆಯುವ ಯಾವ ಕ್ರಮವೂ ಸರಿಯಲ್ಲ.

ರಾಜ್ಯಪಾಲರೂ ತಮ್ಮ ಸಂದೇಶದಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಸುರಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಯರ್ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವುದೂ ಅದನ್ನೇ. ಸರಕಾರದೊಡನೆ ತಮ್ಮ ವಿವಾದಗಳೇನೇ ಇರಲಿ. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿರುವುದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ.

ಮೇಲಿನಿಂದ ಕೆಳಗಿನವರೆಗೆ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಯಿಂದ ಕೂಡಾ, ಇಂತಹ ಒಳ್ಳೆಯ ವಿಚಾರಗಳೇ ಕೇಳಬರುತ್ತಿವೆ.

೧೯-೯-೧೯೬೫

೧೨

ಹೊಯ್ಸಳ ಪರಂಪರೆ

ಈಗ ರಾತ್ರೆ ಹತ್ತು ಘಂಟೆ. ಸೈರನ್ನು ನೀಳಕೂಗಿನಿಂದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಕಿಟಕಿಯ ಹೊರಗೆ ಕತ್ತಲು. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಿಲ್ಲ. ಇದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದೂ ಮಂದಗೊಳಿಸಿದ ಬೆಳಕಿನ ಕೆಳಗೆ.

ಇನ್ನು ಬೆಳಗಿನ ತನಕ ಹೊರಗೆ ಬಹಳಮಟ್ಟಿಗೆ ಜನಸಂಚಾರವಿಲ್ಲ. ಹತ್ತು ಹೊಡೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಬಾಗಿಲು ಬೀಗ. ನಗರ ಸಾರಿಗೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳಂತೂ ಒಂಬತ್ತರ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ರಾತ್ರಿಯ ತಂಗು ಮನೆಗಳಿಗೆ ತೆರಳಿವೆ.

ರಕ್ಷಣಾಶಾಖೆಯ ಕಾರಖಾನೆಗಳು ಮಾತ್ರ ದುಡಿಯುತ್ತಿವೆ. ಅಲ್ಲಿನ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಯಂತ್ರಗಳ ಚಾಲಕ, ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ, ಬಿಡುವಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಎಷ್ಟು ಮಹತ್ವದೆಂಬುದನ್ನು ಆ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಲ್ಲರು ಯುದ್ಧರಂಗದಿಂದ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಾರ್ತೆಗಳು ಅವರಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತುಂಬಿವೆ.

ಉದಾ: ಇಂಡಿಯನ್ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಂಡಸ್ಟ್ರೀಸ್‌ನ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಸ್ವಯಂ ಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ರಜಾದಿನವಾದ ಭಾನುವಾರವೂ ಮೊನ್ನೆ ದುಡಿದರು. ಆ ದಿನದ ಕೆಲವು ಸಹಸ್ರ ರೂಪಾಯಿ ವೇತನವನ್ನು ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್ ಕಾರಖಾನೆಯ ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ, ಹಿಂದೆಯೊಂದು ಕಾಲ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ಭಾಷಣಮಾಡುವರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಯಿತು. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇದ್ದುದು ಸಂಜೆ ಐದೂವರೆಗೆ. ಕಾರಖಾನೆ ಬಿಡುವುದು ಆರು ಘಂಟೆಗೆ. ಗಿರಿಯವರು ಬಂದು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮುಟ್ಟಿದರು. ಅರ್ಧ ಘಂಟೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬಿಡುತ್ತೇವೆ, ಎಂದರು ಕಾರಖಾನೆಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು. ಆರು ಘಂಟೆಯತನಕವೂ ದುಡಿದೇ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತೇವೆ—ಎಂದರು ಕಾರ್ಮಿಕರು. ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಅರ್ಧಘಂಟೆ ಕಾದು ಕಾರ್ಮಿಕರು ಹೊರಗೆ ಬಂದು ನೆರೆದ ಮೇಲೆ, ಸಂಗಾತಿಗಳನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದರು.

ಮಾತು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು; ಕಾರ್ಮಿಕರ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತಾದದ್ದು.

ಈ ವರ್ಷ ದಸರೆ ಇಲ್ಲ. ಮಹಾರಾಜರೊಬ್ಬರೇ ಬನ್ನಿಮಂಟಪದ ತನಕ

ಹೋಗಿಬರುತ್ತಾರೆ. ನಡೆಯುವುದು ಧಾರ್ಮಿಕ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರ.

ಬೃಂದಾವನದ ದೀಪಾಲಂಕಾರವಂತೂ ಈಗಾಗಲೇ ನಿಂತಿದೆ.

ಆಹಾರ ಸಮಸ್ಯೆಯ ಕಾರಣದಿಂದ ಈಸಲ ದಸರೆ ಬೇಡವೆಂದಿದ್ದರು ಕೆಲವರು. ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗ ಒಪ್ಪಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ನಮ್ಮ ಯೋಧರು ಹಗಲಿರುಳು ಹೋರಾಡುತ್ತಿರುವ ಈ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಯ ನಾಡಹಬ್ಬ? ಬೇಡ—ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರು.

ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ. ವಿಜಯದಶಮಿಯ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜಯಮಾಲಿಕೆ ನಮ್ಮ ಕೊರಳಿಗೆ ಬಿದ್ದರೆ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತೆಯಿಲ್ಲದ ವೈಭವದ ಆಚರಣೆ ಆದಿನ ಖಂಡಿತ ವಾಗಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆ.

[ಆಗ ಇಲ್ಲದೇ ಹೋದರೆ ಮುಂದೆ ದೀಪಾವಳಿ ಬಂದೇಬರುತ್ತದೆ.]

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ಎಚ್ಚತ್ತು, ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಾವು ಯಾರಿಗೂ ಹಿಂದಿಲ್ಲ—ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಸಭೆಗಳು ಆಗುತ್ತಲಿವೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತರಾದವರು ಕೆಲವರು ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲಣ ಅಂತಸ್ತಿನ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಸೋದರರೋ ದಾಯಾದಿಗಳೋ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರ ಸಂಕಟ ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸುಲಭ.

ಮುಸಲ್ಮಾನರ ಒಂದು ಸಭೆ, "ಮಹೋನ್ನತವಾದ ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಮೋಘಸೇವೆ ಹಾಗೂ ತ್ಯಾಗಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಭಾರತದ ಸೇನೆಗೆ ಪ್ರಶಂಸೆ ಹಾಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು" ಅರ್ಪಿಸಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಂತರಿಕ ಶಿಸ್ತು ಹಾಗೂ ಶಾಂತಿಯನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂದು 'ಸರ್ವರಿಗೂ' ಮನವಿ ಮಾಡಿದೆ.

ಜನಸಂಘದವರು ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯ ಕರ್ತರನ್ನೆಲ್ಲ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

ಬಲ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರ ಸಭೆಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಪುರಸಭೆ ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ತುರ್ತುಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಎಂದು ನಗರ ನಿರ್ಮಲೀಕರಣ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ. ತಮ್ಮನ್ನು ಕರೆದೊಯ್ಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ ದಾರಿಗಳಿಂದ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಿಗೆ ಹೊರಳುವುದು

ಅವರ ಕ್ರಮ. ಅಲ್ಲಿ ಕೆಟ್ಟವಾಸನೆ, ನೆಲದಡಿಯಿಂದ ಉಕ್ಕಿಬರುವ ಕೊಚ್ಚೆನೀರು, ಪುರಸಭೆಯ ವಾಹನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದುಕಾದು ಬೇಸತ್ತ ತಿಪ್ಪೆರಾಶಿ ; ಪರಿತಪಿಸುವ ಜನರು. ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಮರುಕ, ಸಂಕಟ.

ಈ ನಡುವೆ, ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ನೆರೆದ ಜನರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. "ನಗರವನ್ನು ಚೊಕ್ಕಟವಾಗಿಡಿ. ಜೊತೆಗೆ ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನಿಂದಿರಿ. ವೈರಿಕಡೆಯ ಪ್ರಚಾರಕರನ್ನು ಹಿಡಿದು ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿ", ಎಂಬುದು ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಕರೆ.

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ ಲ್ಯರೋಯಾ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಂಥಕೆಲಸಮಾಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು. ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಕಾಲೇಜುಗಳ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಸಭೆಯನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರು ಕರೆದರು. ಆ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 18,000 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ 1,100 ಅಧ್ಯಾಪಕರೂ ಇದ್ದಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಅವರಿಂದ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಬಹುದು! ನೀರು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ, ತಿಂಡಿ, ಬಟ್ಟೆ, ಪೆಟ್ರೋಲ್,ಸ್ಟೇಷನರಿ –ಇವಕ್ಕೆಲ್ಲ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಶೇಕಡಾ 20 ರಷ್ಟು ಮಿತವ್ಯಯ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಆ ಸಭೆ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು.

ನಗರಕ್ಕೆ ಸಮೀಪವಿರುವ ನಾಗರಭಾವಿ ಅರಣ್ಯ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ 1,100 ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರ ನೀಡಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಇತ್ಯದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕೋಟಿರೂಪಾಯಿಗಳ ಯೋಜನೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

× × × ×

ಕಲಾವಿದ ಅಪ್ಪುಕುಟ್ಟನ್ ಆಚಾರಿಯವರ ವರ್ಣ—ತೈಲ— ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನವೊಂದನ್ನು ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮುಲ್ಲರ್ ಭವನದಲ್ಲಿ (ಮೋಕ್ಷಮೂಲರ ಭವನ ಎಂದು ಕರೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ) ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಅನಿವಾರ್ಯವಾದ ಕ್ರೌರ್ಯ, ಸಾವು—ನೋವುಗಳ ಸುದ್ದಿಗಳಿಂದ ಮನಸ್ಸು ತಪ್ತವಾಗಿದ್ದರೆ, ಮಾನವನ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖವಾದ ಕಲೆಯ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಲು, ಆಚಾರಿಯವರ ಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಅವಕಾಶವಿತ್ತಿದೆ.

ಹೊಯ್‌ಸಳ ಪರಂಪರೆಯ ಜೊತೆಗೆ ಜಕಣಾಚಾರಿಯ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯೂ ನಮ್ಮದೇ.

೨೬-೯-೧೯೬೫

೧೩

ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮವಲ್ಲ,

ಅರ್ಧ ವಿರಾಮ

ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಕದನವಿರಾಮವೇರ್ಪಟ್ಟಿದೆಯೆಂದು ನಾಗರಿಕರ ಮುಖಗಳು ಅರಳಿವೆ.

ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೨೨ರ ಸಂಜೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಂಠೀರವ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣಾ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಅಂಗವಾಗಿ ನೆರೆದ ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳಗಳ, ಎನ್. ಸಿ. ಸಿ. ಕ್ಯಾಡೆಟುಗಳ, ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಬೃಹತ್ ಸಭೆ, ಕದನ ವಿರಾಮದ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಗಾಂಭೀರ್ಯದಿಂದ, ಹರ್ಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಿತು. ಒಗ್ಗಟ್ಟಿನ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಜಯೋತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಯಿತು.

೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಕದನ ನಿಂತಾಗ ಜನ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅದು, ಸೋತವರ ಮುಖಭಂಗ ಹೊಂದಿದವರ ವ್ಯಥೆಗೀಡಾದವರ ನಿಟ್ಟುಸಿರು. ವ್ಯಗೀಯ ಸಮರ ನೀತಿಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಡೆಗಳಿಗೆ ಪರಾಜಯ ಉಂಟುಮಾಡಿ ಆಗ ಚೀಣೀಯರು ಕೇಕೆ ಹಾಕಿದ್ದರು.

ಈಗಿನದು ಅದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಕದನ ನಿಲುಗಡೆ. ಯುಕ್ತರಾಷ್ಟ್ರ ಸಂಘದ ಕದನ ವಿರಾಮದ ಆದೇಶವನ್ನು ಪಾಲಿಸಲು ಒಪ್ಪಿದ ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಸೋಲನ್ನೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಂತೆ. ಭಾರತೀಯ ವೀರಪರಂಪರೆ ಎಂಬುದು ಬರಿಯ ಮಾತಲ್ಲ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಂತಾಯಿತು; ಕೆಣಕಲು ಬರುವವರಿಗೆ ಎಚ್ಚರ ನುಡಿದುದಾಯಿತು ; ಅನೈಕ್ಯದ ಅಂಶಗಳು ಅನೇಕವಿದ್ದರೂ ಭಾರತೀಯ ಐಕ್ಯವೆನ್ನುವುದು ಈ ಶತಮಾನದ ಮಹಾತಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರಿದುದಾಯಿತು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಮಾತುಗಳನ್ನೂ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಕದನವಿರಾಮದ ಈ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕರು ಆಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಈ ಚಿತ್ರವೇ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲ ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿರುವುದು ಭಾರತೀಯತ್ವದ ಏಕರೂಪಕ್ಕೆ ನಿದರ್ಶನ.

× × × ×

ಕಳೆದ ಒಂದು ವಾರ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ವಾದರೂ ಎಂಥದು ?

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ೨೭,೦೦೦ ಮಾಜಿ ಸೈನಿಕರು, ರಣರಂಗದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೋರಾಡಲು ತಾವು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆಂದು ಸಾರಿದರು.

ತಾಯ್ನಾಡಿಗೋಸ್ಕರ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದು ಪರಮ ವೀರ ಚಕ್ರ ಪದವಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಅಬ್ದುಲ್ ಹಮೀದ್ ಇಲ್ಲಿನ ಮುಸಲ್ಮಾನ ಜನಾಂಗದ ನಿಶಾನೆ ಕಂಬವಾದ. ಇನ್ನುಳಿದ ಜನಾಂಗ ಸಂಶಯದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ತಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೂ ಹಲವಾರು ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಸಲ್ಮಾನರು ತಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು.

ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಬರತೊಡಗಿತು: ಒಂದು ದಿನದ ವೇತನವನ್ನಿತ್ತ ಕಾರ್ಮಿಕರ, ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹಲವು ಸಾವಿರ. ಕೊಡುಗೈಯಿಂದ ಕೊಟ್ಟ ಇತರರು ನೂರಾರು ಜನ.

ಯೋಧರಿಗಾಗಿ ಉಡುಗೊರೆಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಕೆಲಸವೂ ಭರದಿಂದ ನಡೆಯಿತು.

ನೂರು ಜನರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಉಣ್ಣಬಾರದಂತಹ ಮದುವೆಗಳು, ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಜನರಿಗೆ ಪರಿಮಿತವಾದ ಭೋಜನ ಕೂಟಗಳು....

ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣದಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧರಾದವರಿಗಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ರಕ್ತದಾನ....

ವಿಮಾನಧಾಳಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು ; ಬ್ಲಾಕ್ ಔಟ್....

ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳ....

ಭೋಜನಶಾಲೆಗಳಿಗೆ, ಫಲಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಧಾನ್ಯದ ಪೂರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಕಡಿತ.

ಅಸಾಧಾರಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಲೆ ಗಗನ ಮುಟ್ಟುವ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮಾಯವಾಗುವ, ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಅಭಾವವನ್ನು ಇದಿರಿಸಲು ಗೃಹಿಣಿಯ ಸಿದ್ಧತೆ....

—ಇಂತಹ ದೃಶ್ಯಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ರಾಜಧಾನಿ ನೀಡಿತು.

× × × ×

ಭಾರತೀಯರು ಋಜುಮಾರ್ಗಾವಲಂಬಿಗಳು, ಸತ್ಯಸಂಧರು, ಶಾಂತಿ ಪ್ರಿಯರು. ಅಂದಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಅವರು ದುರ್ಬಲರಲ್ಲ, ಹೇಡಿಗಳಲ್ಲ.

ಇದನ್ನು ಸ್ಥಿರಪಡಿಸಲು ಮಾಡಲಾಗಿರುವ ತ್ಯಾಗವೆಷ್ಟು ?

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನೂ ಭೌಗೋಲಿಕ ಸಮಗ್ರತೆಯನ್ನೂ ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪ್ರಾಣ ತೆತ್ತು ಹುತಾತ್ಮರಾದವರೆಷ್ಟು ಜನ!

ಇವನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಕಳೆದ ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳ ಘಟನಾವಳಿ ಕಲಿಸಿರುವ ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಪಾಠ, ಭಾರತ ಸದಾ ಸನ್ನದ್ಧವಾಗಿರಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಬಹು

ಸಾಲು ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವ್ಯಯವಾಗುವುದು ಇನ್ನು ಅನಿವಾರ್ಯ.

ಹಲವು ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರಖಾನೆಗಳಿರುವ, ಮಿಲಿಟರಿ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆಯ ಹೊಸ ನೀಲಿನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಮಹತ್ವದ್ದು.

× × × ×

೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ಚೀಣೀ ಆಕ್ರಮಣಕ್ಕಿದಿರು ಬೆಸೆಯಲ್ಪಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯ ಚೀಣೀಯರು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಸರಿದೊಡನೆ ಆವಿಯಾಗಿ ಮಾಯವಾಯಿತು. ಈ ಸಲವೂ ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಬಹುದೆ ?

ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ—ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ—ಮೂಡಿರುವ ನವಜಾಗೃತಿ ಅಳಿಯಬಾರದೆನ್ನುವುದು, ಸದಾಕಾಲವೂ ನಾವು ಎಚ್ಚರವಿರಬೇಕೆನ್ನುವುದು, ಎಲ್ಲ ವಿಚಾರಪರ ನಾಗರಿಕರ ಆಶಯವಾಗಿದೆ.

೩-೧೦-೧೯೬೫

೧೪

ಫಿರಂಗಿ ಮತಾಪು

ನಗರದಲ್ಲಿ ದಿನಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸೂಚಿಯಿಂದ ಆಯ್ದುದು :

"ಸಂಜೆ ೬-೩೦ಕ್ಕೆ ಕ್ಲೀವಲ್ಯಾಂಡ್‌ಟೌನ್ ತುಳಸಿರಾಮದಾಸಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ರಾಮಾಯಣ ಪ್ರವಚನ. ಬೆಳಗ್ಗೆ ೧೧ ಘಂಟೆಗೆ ಭದ್ರಗಿರಿ ಕೇಶವದಾಸರಿಂದ ನರಸಿಂಹರಾಜ ಕಾಲೊನಿಯ ಶ್ರೀರಾಮಮಂದಿರದಲ್ಲಿ 'ಭಕ್ತದಾಮೋದರದಾಸ್' ಎಂಬ ಹರಿಕಥೆ. ಸಂಜೆ ೫-೩೦ಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಹಿಮಾಂಶು ಜ್ಯೋತಿ ಭವನದಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ನಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಚೈತನ್ಯ' ಎಂಬ ಹರಿಕಥೆ. ೬-೪೫ಕ್ಕೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಶ್ರೀರಾಮಮಂದಿರದಲ್ಲಿ 'ಭರತಬಂಧುಪ್ರೇಮ' ಹರಿಕಥೆ. ರಾತ್ರಿ ೮-೪೫ಕ್ಕೆ ರಾಜಾಜಿನಗರದ ಶ್ರೀ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಮಂದಿರದಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀ ದೇವಿಮಹಾತ್ಮೆ' ಹರಿಕಥೆ."

—ಇಷ್ಟಲ್ಲದೆ ಅದೇ ದಿನ ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಇಂಥವೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಲುವಟಿಕೆಗಳು !

× × × ×

ಇದು ದಸರೆ, ನಾಡಹಬ್ಬ.

ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಯೋಧರು ಪ್ರಾಣಾರ್ಪಣೆ ಮಾಡುತ್ತಿರುವಾಗ 'ಉತ್ಸವ ಬೇಡ' ಎಂದಿತು, ಸರಕಾರ. ಕದನ ವಿರಾಮ ಏರ್ಪಟ್ಟಿತು ಅನಂತರ. ಅಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಮತ್ತೆ ಉತ್ಸವವೇ ? ಈಗಿನದು ಶಾಂತಿಯೂ ಅಲ್ಲದ, ಯುದ್ಧವೂ ಅಲ್ಲದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮೈಯೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣಾಗಿ ದೇಶ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು. ಯಾವ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಏನಾಗುವುದೋ ?

ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಹಬ್ಬವೇ. ಜಂಬೂಸವಾರಿ ಇಲ್ಲ; ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಆಚರಣೆ ಮಾತ್ರ. (ರಾಜಸಭೆಯ ಅಗತ್ಯವೇನು ?) ಬೃಂದಾವನದಲ್ಲಿ ದೀಪಾಲಂಕಾರವಿಲ್ಲ: ಅರಮನೆಯಲ್ಲಷ್ಟೇ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮಣಿಮಾಲೆ. (ಒಂದು ಬಗೆಯ ಆಭಾಸ) ಮಹಾರಾಜರು ದಸರೆ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಲ್ಲ; ಸರಕಾರ ನಿಲ್ಲಿಸಿತು, ಎಂದೆ? ಇಂಥ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾತಿಗೆ ಈಗ ಅವಕಾಶವಿರಬಾರದು.

ಆದರೆ, ಆಗುತ್ತಿರುವ ಸಮಾರಂಭದ ಅರ್ಥ: ಒಳ್ಳಿತಿನ ಮೇಲೆ ಕೆಡುಕಿನ

ವಿಜಯ. ಇಲ್ಲಿ ಸೀಮೋಲ್ಲಂಘನ ; ಅಲ್ಲಿ ರಾಮಲೀಲಾ. ಕರಾಳ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನಲ್ಲವೆ ಈಗ ನಾವು ಮೆಟ್ಟಿ ತುಳಿಯುತ್ತಿರುವುದು? ಆ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸೀಮಿತ ಪ್ರಮಾಣ ದಲ್ಲಿ ಈ ಸಲ ದಸರೆಯ ಆಚರಣೆ ಸಹ್ಯ, ಕ್ಷಮ್ಯ.

× × × ×

ನವರಾತ್ರಿಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೊಂದೇ ಅಲ್ಲ, ಇತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾರಂಭ ಗಳೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರಬೇಕಾದುದು ಅಗತ್ಯ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರ ಗಾಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ರಾಜಾರಾಮ ಮೋಹನರಾಯರ ದಿನಾಚರಣೆ. ರಾಯ್ ಹೊಸ ಮನ್ವಂತರದ ಕಹಳೆಯೂದಿದ ಮಹಾನುಭಾವ. ಇಂತಹ ಸಂಧರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸು ವುದಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುತ್ತದೆ. ಗಾಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘವಾದರೊ ಇಂತಹ ಅನೇಕಾನೇಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗೆ ಹೆಸರಾಗಿದೆ.

× × × ×

ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಂಡದವರು ಬಂದು ಹೋದರು. ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಿಶ್ರಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ತಂದಿತು.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಂಡಗಳ ವಿನಿಮಯ ಕಳೆದ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳೂ ಆಗಿವೆ. ಸಾಧಾರಣವೆನ್ನಿಸುವಂತಹವೂ ನಡೆದಿವೆ.

ಈಗ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ತಂಡಗಳು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ವಾಗಿರುವಂತೆ, ನುರಿತ ಕಲಾವಿದರದ್ದು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತೆ ಎಚ್ಚರವಹಿಸಬೇಕಾದ ಅವಶ್ಯತೆ. ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಹಾಗೂ ಇಲ್ಲಿಂದ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಗುವ ತಂಡಗಳೆರಡಕ್ಕೂ ಈ ಮಾತು ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರು – ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಹದಿನೈದು ಮೈಲುಗಳು ಸಾಗಿದ ಮೇಲೆ ಬಲಕ್ಕೆ ತಿರುಗಿದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರಕ್ಕೆ ಸಿಗುವ ಗ್ರಾಮ ರಾಮೋಹಳ್ಳಿ. ಅಲ್ಲೊಂದು ಆಲದ ಮರವಿದೆ. ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪನ ಅಪ್ಪ ಅದೆಂದೋ ನೆಟ್ಟದ್ದು. ವಯಸ್ಸು ಐದು ಶತಮಾನಗಳಿರಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜು. ಅದರ ನೆರಳಿನ ವಿಸ್ತಾರ 70,000 ಚದರ ಅಡಿಗಳಷ್ಟು (1.76 ಎಕರೆ).

ರಾಜಧಾನಿಯವರಿಗೆ ಅದೀಗ ಒಂದು 'ಪಿಕ್‌ನಿಕ್ ಸ್ಪಾಟ್'. ಸರಕಾರದ

ಪ್ರವಾಸ ಖಾತೆಯವರು ಅಲ್ಲಿ 100 ಎಕರೆಯಷ್ಟು ಸ್ಥಳ ಕೊಂಡು ವಿಶ್ರಾಂತಿಧಾಮ ಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕಗೊಳಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಈ ಬಗೆಯ ಆಗತ್ಯವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲೂ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿ ಮೊನ್ನೆ ಆಡಿದ ಮಾತನ್ನು ಜನ ನೆನಪಿಡಬೇಕಾಗಿದೆ.

"ಯುದ್ಧ ನಿಂತಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನದ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಮಾದ ಮಾಡಬೇಡಿ".

೧೦–೧೦–೧೯೬೫

೧೫

ನಗರದ ಕಾಹಿಲೆಗೆ

ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ರಾಮಬಾಣ

ಜಂಬೂಸವಾರಿ ಮತ್ತಿತರ ಬಾಜಾಬಜಂತ್ರಿಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಈ ಸಲದ ದಸರೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಾಯವಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದ ನವರಾತ್ರಿವೇಳೆಗೆ ದುಷ್ಟ ಶಕ್ತಿಗಳ ನಿಗ್ರಹವಾಗಿ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿ, ಕನ್ನಡದ ನಾಡ ಹಬ್ಬವನ್ನು ವೈಭವದಿಂದ ಆಚರಿಸುವಂತಾಗಲೆಂದು ಜನ ಹಾರೈಸಿದ್ದಾರೆ.

x x x x

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವದ ಹಾಗೂ ಭೌಗೋಳಿಕ ಸಮಗ್ರತೆಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಹೋರಾಟ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಕೈಲಾಸವಾಸಿ ಕವಿ ಭಾರತಿಯ ಸ್ಮರಣೆಯನ್ನು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತಮಿಳುಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ, ಮಾಡಲಾಯಿತು.

ಕವಿ ಭಾರತಿ ಉಜ್ವಲ ದೇಶಪ್ರೇಮಿಯಾಗಿದ್ದ; ಹೆಸರಾಂತ ರಾಜಕಾರಣಿಯಾಗಿದ್ದ; ಅಪ್ರತಿಮ ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಕನಾಗಿದ್ದ ; ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕವಿಯಾಗಿದ್ದ.

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಬರೆದರೂ ಭಾರತಿ ಪ್ರಚೋದನೆ ಇತ್ತುದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತ್ವಕ್ಕೆ. ಭಾಷೆಯ ಎಲ್ಲೆ ಕಟ್ಟನ್ನು ಅವನ ಭಾವನೆಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ದಾಟಿದುವು.

ಇಂತಹ ಮಹಾನುಭಾವನನ್ನು ಕುರಿತ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗ ರಾಜ್ಯಪಾಲರೂ ಕನ್ನಡ ಸಚಿವರೂ ಪಾಲ್ಗೊಂಡುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಮಂಜಸವಾಗಿತ್ತು. ಭಾರತಿ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಸಾರಸ್ವತ ಸಂಪತ್ತಿಗೆ ದೇಶದ ಪ್ರಜೆಗಳೆಲ್ಲರೂ ವಾರಸುದಾರರೇ ತಾನೆ?

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತಮಿಳು ಸಂಘ ತನ್ನ ಭಾಷಾಬಾಂಧವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಿಸಲು ಸ್ತುತ್ಯ ಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ಇತರ ಭಾಷಾ ಸೋದರರಿಗೆ ತಮಿಳು ಸಂಘ ಮಾದರಿಯಾಗಿದೆ.

ಆದರೂ, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರ ಜನ್ಮದಿನವನ್ನು ಬಂಗಾಳಿ ಸಂಘವೇ ಇಲ್ಲಿ ಯಾಕೆ ಆಚರಿಸಬೇಕು ? ಭಾರತಿ ದಿನವನ್ನು ತಮಿಳರು ಮಾತ್ರ ಯಾಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು ? ಎಲ್ಲರೊಂದಾಗಿ ಈ ರೀತಿಯ ಸಮಾರಂಭಗಳನ್ನು ನಡೆಸಬಾರದೆ ?

ಅಂತಹ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಿಜವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಪ್ರಚೋದನೆಗೂ ಪ್ರತಿಪಾದನೆಗೂ ಕಾರಣವಾಗಬಲ್ಲುವು.

× × × ×

ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಒಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗಗಳ ತಾಯಿತಂದೆಯರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಅದು, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರಕಿಸಲು ಹೆತ್ತವರು ತೆರಬೇಕಾಗಿರುವ ಸೀಟು ಶುಲ್ಕ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಹಾಗೂ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳ ಅಭಾವವಿದ್ದಾಗ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೂ ಮುಂದೆ ಬಂದು ಆ ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದುವು. ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಲಕ್ಷಾಂತರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ದಾನ ದೇಣಿಗೆಗಳನ್ನಿತ್ತವರ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಸೀಟುಗಳನ್ನು ಮೀಸಲಿಟ್ಟರು.

ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆ ರೀತಿಯ ಸೀಟು ಶುಲ್ಕ ನ್ಯಾಯವಾಗಿತ್ತೆನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ಮುಂದೆ, ಈ ಶುಲ್ಕವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ಸಂಸ್ಥೆ ಕಟ್ಟುವ ಕೆಲಸ ಮೊದಲಾಯಿತು.

ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳೂ ಆರೋಪಗಳೂ ಬರತೊಡಗಿದುವು. 'ಒಂದು ಸೀಟಿಗಾಗಿ ೧೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಪಡೆದರು' ಎಂಬ ಮಾತು ಒಮ್ಮೆ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಶುಲ್ಕದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿ ಛಾಗಲಾ ಮೈಸೂರಿನತ್ತ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ಕಹಿ ಮಾತು ಆಡತೊಡಗಿದರು.

ಶುಲ್ಕ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ತಪ್ಪಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮ್ಮತಿಸಿದರೂ, ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಲಿಯುತ್ತಿರುವ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಮನೋವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಖಂಡಿಸದೆ ಇರುವುದು ಹೇಗೆ? ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದ ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿದ್ಯಾಲಯಗಳ ಅಭಾವ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಂಬತ್ತು ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿರುತ್ತ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧ್ಯಯನದ ಅವಕಾಶಕ್ಕಾಗಿ ಸೀಟು ಶುಲ್ಕ ಕೊಡಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಸರಿಯೆ ? ಇದು ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತು.

ಚತುರ್ಥ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಸರಕಾರವೇ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸಚಿವ ಆಳ್ವರು. ಸೀಟು ಶುಲ್ಕದ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರವನ್ನು ತಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರೂ ಧೃಢಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಂಬಂಧವಾಗಿ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಕ್ರಮಕೈಕೊಳ್ಳುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ. ಮಂಡಲ ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದು ಕೊಂಡು ವ್ಯಾವಹಾರಿಕ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತದೆಂದು ಭಾವಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ರಾಜಧಾನಿಯ ಸತ್ಪ್ರಜೆಯೂ ಆಗಿ ಹಲವು ವಾಸ್ತವಾಂಶಗಳನ್ನು ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಯಾವ ಗಲ್ಲಿಗೆ ಸಂದರ್ಶನವೀಯುವರೋ ಎಂದು ಪುರಸಭೆಯವರು ಕಾತರಗೊಳ್ಳುವಂತಾಗಿದೆ.

ಮೂರ ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಗಿರಿಯವರು 'ಝಾಡಮಾಲಿ' ಯ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿದಾಗ, ಇದು ಪತ್ರಿಕಾಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಿಗಳಿಗೂ ಗ್ರಾಸ ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವರಿದ್ದರು. ಆದರೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಪ್ರತಿ ವಾರವೂ ಬರತೊಡಗಿದರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿರದಿದ್ದ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಮೇಲೂ ಅನಿರೀಕ್ಷಿತ 'ಧಾಳಿ' ಆರಂಭಿಸಿದರು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಮಾತು ಸಿಹಿಯಾಗಿದ್ದಷ್ಟೇ ಟೀಕೆಯ ನುಡಿ ಕಟುವಾಯಿತು.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿರುವ ೨,೪೦೦ ಝಾಡಮಾಲಿಗಳಿಂದ ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದಿನದ ದುಡಿಮೆಯನ್ನು ಪುರಸಭೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ, ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರಾಗಿದ್ದ ಗಿರಿಯವರು. ಪುರಸಭೆಯ ಇತರ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಾದರೂ ಸರಿಯಾಗಿವೆಯೆ? ಅದೂ ಇಲ್ಲ. ೧,೫೦೦ ನೌಕರರಲ್ಲಿ ೧,೨೦೦ ಜನ ತಾತ್ಕಾಲಿಕ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳು. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಯೂ 'ಟೆಂಪರ್ವರಿ' ಆಗಿ ಉಳಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥವರಿಂದ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಯಾವುದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗಲಿ ಅನಿಶ್ಚಯತೆ ಕೊನೆಗಾಣದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಂಥದೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪುರಸಭೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮುಂದೇನಾದರೂ ಸುಧಾರಣೆಯಾದರೆ ಅದರ ಕೀರ್ತಿಯಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

೧೭-೧೦-೧೯೬೫

೧೬

ದೀಪಾವಳಿಗೆ ಮುನ್ನ

ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆ ತನ್ನ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೊದಲನೆಯ ದಿನವೇ, ಕರ್ತವ್ಯಪಾಲನೆಯ ನಿರ್ಣಯವೊಂದನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು. ಹುತಾತ್ಮರಿಗೆ ವಂದನೆ, ನಮ್ಮ ವೀರಯೋಧರಿಗೆ ಧನ್ಯವಾದಾರ್ಪಣೆ. ಇದನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಮಂಡಿಸಿದ ಗೊತ್ತುವಳಿಯನ್ನು ಸಭೆ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿತು.

ಮುಂದಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮಂಡನೆ, ಖಂಡನೆ, ಟೀಕೆ, ಸಭಾತ್ಯಾಗಗಳೇನೇ ಇರಲಿ, ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಮುಡಿಪಿಡುವ ಯೋಧಗಣದ ಸ್ಮರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಎಲ್ಲ ಸದಸ್ಯರೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ಏಕಾಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾದರು.

× × ×

ಕದನವಿರಾಮವೇರ್ಪಟ್ಟು ನಿತ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣತೊಡಗಿವೆ. ಆದರೆ ವಿರಾಮವೆಂಬುದು ಮಿಥ್ಯ. ಉತ್ತರದ ಗುಡ್ಡ ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ, ವೈರಿನೆಲದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸೇನೆಗಳು ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ಎಚ್ಚರದಿಂದ ನಿಂತಿವೆ. ದೃಷ್ಟಿ ತಪ್ಪಿಸಿ ಇತ್ತ ನುಗ್ಗಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿ ಸೈನಿಕರು ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರು ಮಣ್ಣುಗೂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಗುಂಡಿನ ಚಕಮಕಿ ಗಿರಿಕಂದರಗಳನ್ನು ನಿತ್ಯ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿದೆ.

ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳು ಮೈಮರೆಯುವುದುಂಟೆ?

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮೇಲಣ ವಿಭಾಗದ ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಬಾಲಿಕೆಯರ ಸೈನಿಕ ತರಬೇತು ಶಿಬಿರ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ತನಕ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜರಗಿತ್ತು. ಗಂಡಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಈ ಸೋದರಿಯರನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸುವುದೇ ಈ ಶಿಬಿರದ ಮುಖ್ಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವಾಗಿತ್ತು. ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದು, ಸಂಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಕೊಡುವುದು, ನಕಾಶೆಗಳನ್ನೋದುವುದು, ಪ್ರಥಮ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಡಿನ ನಾನಾ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿದ್ದ ಹುಡುಗಿಯರು ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಕಲಿತರು.

ರಾಷ್ಟ್ರರಕ್ಷಣೆಯ ಬೃಹದ್ ಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಇಂತಹ ಶಿಬಿರಗಳ ಮಹತ್ವ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾದುದಲ್ಲ.

× × × ×

ದಿನವೂ ಅಕ್ಕಿ, ಜೋಳ, ಗೋಧಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಕಲ್ಲು ಮಣ್ಣು ಆರಿಸಿಯೇ ಗೃಹಿಣಿಯ ಆಯುಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಐದು ವರ್ಷ ನಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ–ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿ ಜತ್ತಿಯವರು. ಇದು ಹೊಸ ಸಂಶೋಧನೆಯೇನಲ್ಲ,– ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದೊಂದು ನಿಷ್ಠುರ ಸತ್ಯ. ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡು ಜತ್ತಿಯವರು ಔದಾರ್ಯ ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಯುಷ್ಯದಾನ ಮಾಡಿ ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಸದವಕಾಶ ನಮ್ಮ ವರ್ತಕ ಬಂಧುಗಳಿಗೀಗ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ. ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ಸೇವೆಯನ್ನೂ ಅವರು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಆಹಾರ ತಿಂದ ಜನಾಂಗದ ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಬಲ ಇದ್ದೀತು; ತಾಯ್ನಾಡಿನ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗವಾದೀತು.

ಜೀವನ ದುರ್ಭರವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಗೃಹಿಣಿ ಅಳುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮಗ್ರತೆಗೆ ಅಪಾಯ ಒದಗಿದಾಗಲೂ ಸ್ವಂತ ಜೊಕ್ಕಸದ ಯೋಚನೆಯೊಂದನ್ನೇ ಮಾಡುವವರ ಬಗೆಗೆ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಆಕೆಗೆ ಅಗೌರವ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನದ ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಮಹಿಳೆಯರ ಬೃಹತ್ ಸಭೆ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಭಾಷಣಕ್ಕೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟಿತು. ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿ ರಾಮರಾಯರು ಓದಿದ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಪುನರುಚ್ಚರಿಸಿತು. ನಾಗರಿಕ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿವಿಧ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಪಣತೊಟ್ಟಿತು.

× × × ×

ತಾಯಂದಿರಿಗಿಂತ ಕಮ್ಮಿಯಲ್ಲ ಮಕ್ಕಳು. ರಣಭೂಮಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಧರಿಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಮಿಲಿಟರಿ ತರಬೇತು ಠಾಣ್ಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸಲಾಗಿರುವ ಸಹಸ್ರಾರು ಕಾಣ್ಕೆ ಉಡುಗೊರೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಾಲಾಬಾಲಿಕೆಯರು ಕೊಟ್ಟಿರುವಂಥವು ಕೆಲವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಜತೆಗೆ ಕಾಗದಗಳು ಅಂಥ ಒಂದು ಕಾಗದ:

" ಪ್ರಿಯ ಅಣ್ಣ,

ನಾನು ನಿನಗೆ ಕಳಿಸುತ್ತಿರುವುದು ಅತ್ಯಲ್ಪ. ಏನು ಮಾಡೋಣ? ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಹೆಚ್ಚಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ನಿಜ. ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಕಾಯುವ ಯೋಧರನ್ನು ಯಾವಾಗಲೂ ಕಾಪಾಡಬೇಕೆಂದು ದಿನವೂ ದೇವರನ್ನು ನಾನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ನನ್ನ ಪುಟ್ಟ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸು. ಈ ರಾಖಿ ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಿನಗೆ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. "

× × × ×

ದೀಪಾವಳಿ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹಬ್ಬ ; ಅವರನ್ನು ಹೆತ್ತವರಿಗೂ ಹಬ್ಬ. ನರಕಾಸುರ ವರ್ಷವರ್ಷವೂ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸಾಯುತ್ತಾನೆ. ಈ ಸಲ ಆಚರಣೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ. ಆದರೆ, ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟು ದೀಪಾಳಿಯನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಆಚರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಯರ್ ನಾಗಣ್ಣ ಆಗಲೇ ವಿನಂತಿಮಾಡಿದ್ದಾರೆ: ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ವೆಚ್ಚಮಾಡಬೇಡಿ ; ಹಣ ಉಳಿಸಿ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ನೀಡಿ.

ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಗಾಜಿನಮನೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ಗೃಹಸಚಿವರೂ ಮೇಯರ್ ಮಾಡಿರುವ ಮನವಿಯನ್ನು ಪುಷ್ಟೀಕರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕೆ ತಮ್ಮಧ್ವನಿಯನ್ನೂ ಕೂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆಟದ ಆಟಂ ಬಾಂಬನ್ನು ಹಾರಿಸಿ ಏನು ಬರುತ್ತದೆ ? ಆತ್ಮರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರ ನಿಜವಾದ ಆಟಂ ಬಾಂಬೇ ಬೇಕು—ಎಂದು ಜನ ಭಾವಿಸತೊಡಗಿರುವ ಕಾಲ ಇದು. ದೀಪಾವಳಿಯನ್ನು ಈಸಲ ಆದಷ್ಟು ಸರಳವಾಗಿ ನಿರಾಡಂಬರವಾಗಿ ಆಚರಿಸುವುದೇ ಒಳಿತು. ಆಳಿಯದೇವರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರೂ ಸರಿಯೆ. ಮನೆಮಾರು ಬಿಟ್ಟು ದೂರದ ಗಡಿಯಲ್ಲಿರುವ ಯೋಧರನ್ನು ನೆನೆದು ಅವರು ಖಂಡಿತ ಆಕ್ಷೇಪವೆತ್ತಲಾರರು.

೨೪-೧೦-೧೯೬೫

೧೭

ನೀರು, ಹಾಲು, ಹಣ, ವ್ಯಕ್ತಿ

ಇದು ಬೇಸಗೆಯೆ ? – ಎನ್ನಿಸುವಂಥ ಸೆಕೆ, ಹಗಲಲ್ಲಿ. ಆ ಆರೋಪವನ್ನು ಹುಸಿಗೊಳಿಸುವಂತೆ ಸಂಜೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು ಕಪ್ಪುಮೋಡಗಳ ಸಂಚಾರ. ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ನಾಲ್ಕು ಹನಿ ಮಳೆ.

ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಯೊಬ್ಬರು ಮಾತನಾಡಲು ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಆಗ ಸುಡುಬಿಸಿಲು ಹೊರಗೆ. ಮಾತನಾಡುತ್ತ, 'ಸತ್ಯವಂತರು ಒಬ್ಬರಾದರೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಇವತ್ತು ಮಳೆ ಬಂದೇ ತೀರುತ್ತದೆ' – ಎಂದರು. ಕಟ್ಟಡದ ಆಚೆಗೆ ಪಟ ಪಟ ಹನಿ !

ಆ ಸತ್ಯವಂತ ಯಾರು ? ಹಲವರು ಎದೆಯ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟು 'ನಾನು' ಎನ್ನಬಹುದು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯಾರು ? ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಬಂದದ್ದು ನಾಲ್ಕೇ ಹನಿ ಮಳೆ. ಭೂಮಿತಾಯಿಯ ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಅದೆಲ್ಲಿ ಸಾಕು ?

× × × ×

ಹಾಲಿನದೂ ಅದೇ ಕತೆ. ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣ ವೆಚ್ಚವಾದರೂ ಹಾಲು ಸಿಗದಲ್ಲ ? ಕ್ಷೀರಕೇಂದ್ರದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯಾಗಿ ವರ್ಷವಾಗುತ್ತ ಬಂತು. ಶೈತ್ಯಾಗಾರದಲ್ಲಿಟ್ಟು ಹಾಲುಕೆಡದಂತೆ ಮಾಡುವರಂತೆ. ಅಲ್ಲಿಯೇ ಅದು ಹೆಪ್ಪುಗಟ್ಟುತ್ತದೇನೋ ಎನ್ನುವ ಭಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ.

ಕ್ಷೀರಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹಾಲಿನ ಬಾಟಲಿ ಬರುತ್ತದೆಂದು ಮನೆಯಾಕೆ 'ವರ್ತನೆ ಹಾಲಿ' ನವಳಿಗೆ ಹೇಳಿದಳು:

" ನಾಳೆಯಿಂದ ಬೇಡ. ಡೇರಿ ಹಾಲು ಬರುತ್ತೆ. "

" ಹಾಗೇ ಮಾಡಿ, " ಎಂದಳು ಹಾಲಮ್ಮ.

ಒಂಭತ್ತು ದಿನ ಡೇರಿ ಹಾಲು ಬಂತು. ಹತ್ತನೆಯ ದಿನ ನಾಪತ್ತೆ. ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ಹಾಲು ಸರಬರಾಜು ಆಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಶೈತ್ಯಾಗಾರದ ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ರಜಾ.

ಮನೆಯಾಕೆ ಹಾಲಮ್ಮನನ್ನು ಕರೆಸಿದಳು :

" ನಾಳೆಯಿಂದ ತರ್ತೀಯಾ ? "

ಹಾಲಮ್ಮ ಬೀರಿದ್ದು ನಗೆನೋಟ.

“ ಇಲ್ರಮ್ಮಣ್ಣೀ. ಓಟ್ಲಗೆ ಕೊಡ್ತಾ ಇವ್ನಿ. ”

“ ಹಾಗಂದರಾಗುತ್ತೇನಮ್ಮ? ಮಕ್ಕಳಿಗೇನು ಮಾಡ್ಲಿ ನಾನು ?”

“ ಅದೂ ನಿಜ ಅನ್ನಿ. ಓಗ್ಲಿ ಬಿಡಮ್ಮಣ್ಣಿ. ಎಲ್ಲಿಂದಾದ್ರೂ ತಂದ್ಕೊಡ್ತೀನಿ. ಆದ್ರೆ ರೂಪಾಯಿಗೊಂದೇ ಲೀಟರು.”

ಗೃಹಿಣಿ ಅನ್ಯ ಗತಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಕ್ಷೀರಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನೆಚ್ಚಿದ್ದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪುದಂಡ ತೆತ್ತಳು.

ಅಂತೂ ಈಗ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಹಾಲಿನ ಬೂತುಗಳ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುವ ಹಾಲು ಒಟ್ಟು 1,800 ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಸಾಕು.

ಉಳಿದವರಿಗೆ ?

ಆನೆಕಲ್ಲಿನ ಬಳಿ ಹತ್ತುಸಾವಿರ ಹಸುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಾಗಲು ಸರಕಾರ ಯೋಚಿಸಿದೆ. ಆದುದರಿಂದ, ಉಳಿದವರು ಕಾಯಬೇಕು.

ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಭೀಮನ ಹೊಟ್ಟೆಯಾದರೆ, ಸರಕಾರದ ಹಾಲು ಕಾಸಿನ ಮಜ್ಜಿಗೆ.

× × × ×

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬೆಲೆಯಾವುದಕ್ಕೆ ? ಹಾಲಿಗೋ ನೀರಿಗೋ ?

ಹಾಲಿನದು ಹೋಗಲಿ. ನೀರು ಮಾತ್ರ ಆರಂಭದ ಮೂರು–ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನುಗಳಷ್ಟು ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಉಚಿತವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. ಆ ಸಂಬಂಧ ಮಸೂದೆಯೊಂದದ್ನು ಇದೇ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಲು ಸರಕಾರ ಯೋಚಿಸಿದೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ.

ನ್ಯಾಟ್‌ಗಳು ಸಾಬರ್ ಜೆಟ್ಟುಗಳನ್ನು ಹೊಡೆದು ಉರುಳಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ ನಮ್ಮ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಸಂತೋಷವಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ, ಅಷ್ಟೇ ಸಂತೋಷ ಉಚಿತ ನೀರು ದೊರೆಯಲಿದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದಾಗ ಅವರಿಗೆ ಆಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ದಿನಕ್ಕೆರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ.

— ಹೀಗೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೆ ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆ ಒಂದೊಂದೇ ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತರೆ ಎರಡು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಈಗಿನ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಇರುವ ಸಂಭವವಿದೆಯೆಂದು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ, ಎರಡು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಒಂದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಸಲ ನೀಡಲು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯ ದಿನ, ಕಿತ್ತೂರ ಚೆನ್ನಮ್ಮ ದಿನ–ಇವು ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವಪೂರ್ಣವೆನ್ನಿಸಿವೆ.

ಗೃಹರಕ್ಷಕದಳದ ರಚನೆ ವಿಸ್ತರಣೆಗಳು ನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾಗಿವೆ.

'ಬೆಂಗಳೂರು ಆಯಕಟ್ಟಿನ ನಗರ. ಎಲ್ಲ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಎದುರಿಸುವುದಕ್ಕೂ ನಾವು ಸಿದ್ಧರಾಗಿರಬೇಕು,' ಎಂದರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ನಗರದ ವಾರ್ಡನುಗಳ ಸಭೆಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ.

× × × ×

ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿನೂತನ ವಿಧಾನವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕೂಟದ ಯುವಕರು ಅನುಸರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಹನಿ ಕೂಡಿಸಿ ಹಳ್ಳಮಾಡುವ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಅವರು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಆರಂಭಿಸಿ, ಈಗಾಗಲೇ ಎರಡು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರ ವಶಕ್ಕೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಮಣ್ಣನನ್ನು ಸುಡಲು ಮನೆಮನೆಯಿಂದ ಕಾಸು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ರೀತಿಯೇ ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ, ಎನ್ನಿ ಬೇಕಾದರೆ. ಈ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಅನುಕರಣೀಯ ಎಂಬುದು ಮಾತ್ರ ಖಚಿತ.

× × × ×

ಸಮರ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಎರಡು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಪೂರ್ಣವಾಗಿದ್ದುವು. ಒಂದು, ಶತಕಾದಂಬರಿಗಳ ಸಾರ್ವಭೌಮ ಅನಕೃಗೆ ಸನ್ಮಾನ. ಇನ್ನೊಂದು, ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳೆಸಿರುವ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿಚಾರಸಂಸ್ಥೆಯ ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವ. ಮೊದಲಿನದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ವಹಿಸಿದ್ದರೆ, ಎರಡನೆಯದರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಮದರಾಸಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದರು.

ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯೇ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ ಆ ಮಾತು ಅ.ನ.ಕೃ.ಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಕ್ತಿ – ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆರಡೂ ಬೆರೆತು ಏಕಶಕ್ತಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದಾದರೆ, ಡಿ.ವಿ ಜಿ.– ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗೆ ಅದು ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ತಮ್ಮದೇ ಆದ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಅಭಿಮಾನಧನರಾಗಿರುವ ಈ ಇಬ್ಬರನ್ನು, ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು, ನಾಡವರು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೩೧-೧೦-೧೯೬೫

೧೮

ಪರಂಪರೆಯ ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ

ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬದ ಪುಟವನ್ನು ದೇಶದ ಜನ ಮುಗುಚಿದ್ದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ದೀಪಾವಳಿ ಸಂಚಿಕೆಗಳಷ್ಟೇ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿದ ಬೆಳಕು ಬೆಂಕಿಗಳ, ಸಾಕಷ್ಟು ಸದ್ದು ಗದ್ದಲಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಒಂದಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಸುರಾಗಿಡುತ್ತವೆ.

ಹಬ್ಬದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ, ಅದರ ಮಾರನೆಯ ದಿನ, ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟವರು ಬಲ್ಲರು. ಅದು ರಣರಂಗ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಎಲ್ಲ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲೂ ನರಕಾಸುರನ ವಧೆಯಾದುದರ ವಿಪುಲ ಸಾಕ್ಷ್ಯ.

ಉತ್ತರದ ಯುದ್ಧಭೂಮಿಯಲ್ಲಿನ್ನೂ ವಿರಾಮಕಾಲದ ಗುಂಡಿನ ಚಕಮಕಿ ನಡೆದಿರುವಾಗಲೇ ಕಾಶ್ಮೀರದಿಂದ ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿಯ ತನಕ ದೀಪಾವಳಿ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಜನ ಯಾಕೆ ಆಚರಿಸಿದರು? ಉತ್ತರ ಸುಲಭ. ಜನರ ಪಾಲಿಗಿದು ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಜಯೋತ್ಸವ. ವಧೆಯಲ್ಲ. ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ ಮೂಸೆಗೆ ಮಣ್ಣಾಗಿದೆ. ನಮ್ಮದು ಮಾನವ ಸಹಜವಾದ ಸಂತೋಷ ಪ್ರದರ್ಶನ.

× × × ×

'ದೀವಳಿಹಬ್ಬ'ದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೊಸತೊಂದು ಆಚರಣೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಅದು ಮಹಿಳೆಯರ ದಿನ. ೧೮೨೪ರಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ಆಂಗ್ಲರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಿ ರಕ್ತಾಕ್ಷರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಬರೆದಳು. ಈ ಸಲ ಆ ಸ್ಮರಣೀಯ ದಿನಕ್ಕೂ ದೀಪಾವಳಿಯ ಹಬ್ಬಕ್ಕೂ ತಾಳೆ ಬಿದ್ದುದು ಆಕಸ್ಮಿಕವೇ ಆದರೂ, ಅದು ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಾಗತಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು.

ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮನ ದಿನವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಯಾಕೆ? ವೀರ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅಪೂರ್ವ ತ್ಯಾಗ ಬಲಿದಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಕೇತವಾಗಬೇಕು ಚನ್ನಮ್ಮನ ಸ್ಮರಣೆ. ಸಂಗೀತ-ನಾಟಕ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಮುಂದೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೨೩ರಂದು ಮಹಿಳೆಯರ ದಿನವನ್ನು ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿ ದಿನವನ್ನಾಗಿ ಆಚರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆಂದು ವಿದ್ಯಾಸಚಿವ-ಅಕಾಡಮಿಯ ಅದಕ್ಷ ಶ್ರೀ ಕಂಠಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ, ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಗೂ ಕಿತ್ತೂರ ರಾಣಿಯ ದಿನಾಚರಣೆ

ಗಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿಯವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ. ಅಕಾಡಮಿಯವರು ನಾಟಕ ಆಡಲಿ; ಆದರೆ ದಿನಾಚರಣೆ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಬೇಕು.

x x x x

ಈ ಮಾತು ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋದಯಕ್ಕೂ ಅನ್ವಯಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾವ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಏನೋ ಸರಕಾರ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಸಾಹ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಯವರೇ ಮಾಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ಘೋಷಣೆ ಜಯಕಾರಗಳ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ವರ್ಷ ನಿರುತ್ಸಾಹ. ಕಾರಣ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ರಕ್ಷಣಾ ನಿಧಿಗೋಸ್ಕರ ಹಣಸಂಗ್ರಹ ಆಗುತ್ತಿರುವಾಗ ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವದ ಹೆಸರಲ್ಲೂ ವಂತಿಗೆ ಪಡೆಯುವುದು ಹೇಗೆ? ಕೊಡುವ ಕೈಯಾದರೂ ಎಷ್ಟು ತಾನೇ ಕೊಟ್ಟೀತು?

ಆದರೂ ಶಕ್ತ್ಯನುಸಾರ ಭಕ್ತಿ. ವರ್ಷದಲ್ಲೊಂದು ದಿನವಾದರೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕರ್ಮಕಥೆಯನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಹಿತಕರ.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯದ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ನಡೆಯಬೇಕಾದ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಉತ್ಸವಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಯಿ ಸಮಿತಿಯೊಂದರ ರಚನೆಯಾಗುವುದು ಆಗತ್ಯ.

x x x x

ಇನ್ನೊಂದು ಮಹತ್ವದ ಆಚರಣೆಗಾಗಿ ನಾಡು ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಜಗಜ್ಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಹೊರಗೂ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಆ ಉತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲು ಸಿದ್ಧತೆ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿ ಜತ್ತಿಯವರ ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಬಸವಸಮಿತಿ ವ್ಯಾಪಕ ಸ್ವರೂಪದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ.

ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣನವರ ನೂರೆಂಟು ವಚನಗಳನ್ನು, ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ಹದಿನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಲು ಏರ್ಪಾಟಾಗಿದೆ.

ಆ ವೇಳೆಗೆ ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡು ಸಂಭ್ರಮದ ವಾತಾವರಣ ನೆಲೆಸಲೆಂಬುದೇ ಜನರ ಹಾರೈಕೆ.

x x x x

ಅಂದ ಹಾಗೆ ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಬಸವಜಯಂತಿ, ರಾಣಿ ಚನ್ನಮ್ಮ ದಿನ, ರಾಜ್ಯೋದಯಗಳಿಗೆ ರಜಾ ಕೊಡಬಾರದೇ? ಕೇಳುವುದು ಕೊಡುವುದು ಎರಡೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾರಣದಿಂದ ಈ ಪಟ್ಟಿ ತಪ್ಪದೆ ಬೆಳೆದೀತು ಎನ್ನುವುದೊಂದೇ ಭಯ.

ಆದರೆ ಸ್ಮಾರಕ ಅಂಚೆಚೀಟಿಗಳಿಗೆ ಇಂತಹ ಯಾವ ಅಡ್ಡಿಯೂ ಇಲ್ಲ.

೭-೧೧-೧೯೭೫

೧೯

ಧೀರರು

ತ್ಯಾಗಿಗಳು

ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಯ ಮುಖಂಡರಲ್ಲೋ ಹಿತೈಷಿಗಳಲ್ಲೋ ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಿಂದ ಸಂದರ್ಭೋಚಿತವಾಗಿ ವಿಷಯ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಈಗಿನ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಬಳಸಿದವರಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯವನ್ನೂ ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪನೋತ್ಸವವನ್ನೂ ಮೊನ್ನೆ ಒಟ್ಟಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಿದರು. ಇದು ವರ್ಣ ರಂಜಿತವಾಗಿತ್ತು.

ಹೊಯ್ಸಳ ರಾಜ್ಯ ಹಿಡಿದ ದಾರಿಯನ್ನೇ ಇಂದು ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಡಿಯಲಿ ಎನ್ನುವುದು ಕುಚೋದ್ಯವಾದೀತು.

ಆ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ನೆನಪಿನ ದೃಷ್ಟಿ ಹಿಂದಿನ ಕಥೆಯ ಸುವರ್ಣಪುಟಗಳನ್ನು ಓದಿತು. ಇಂದಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿತು.

ಕರ್ನಾಟಕದ ವೀರ ಪರಂಪರೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾದದ್ದು. ಆದರೆ ಆ ರಕ್ತ ಈಗಿನವರ ಧಮನಿಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲವೆಂದೆ? ಶತಮಾನಗಳು ಕಳೆದಂತೆ ಕನ್ನಡ ಸಂತಾನ ನಿರ್ವೀರ್ಯವಾಯಿತೆಂದೆ?

ಅದಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ, ನಮ್ಮ ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಸೇರುವ ಕನ್ನಡ ಯುವಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆ ಇರಲು ಏನು ಕಾರಣ?

ನಮ್ಮವರು ಹೆಚ್ಚುಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಭೂ ವಾಯು ನೌಕಾಪಡೆಗಳನ್ನು ಸೇರಬೇಕು, ಎಂದು ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಕರೆಕೊಟ್ಟರು.

× × × ×

'ನೃಪತುಂಗ ಮಂಟಪ'ದಲ್ಲೂ ಅನೇಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳಾದುವು. ಅಸಾಮಾನ್ಯನಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿ, ಕನ್ನಡ ರಾಜ. ಈಗ ಕವಿರಾಜಮಾರ್ಗ ಎಂದರೆ, ಪಂಪ ಮಹಾಕವಿ ರಸ್ತೆಯಿಂದ ಅದೆಷ್ಟು ದೂರ? ಎಂದು ಕೇಳುವವರಿರಬಹುದು.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ನೃಪತುಂಗ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮಧುರಸ್ಮೃತಿಗಳ ಜೇನುತೊಟ್ಟಿ.

ಭಾಷಣಮಾಲಿಕೆಯ ಭಾವಸೌರಭ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ, ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನವೆಂಬರ್, ಮೊದಲ ವಾರ ನೃಪತುಂಗ ಮಂಟಪ ರಾಧಾನಿಯ ಕನ್ನಡಿಗರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ.

x x x x

ಗಮನಹರಿಸಿ ನಿರಾಸೆಯಾಗಿರುವುದು ಇನ್ನೊಂದು ಕೊಟಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ. ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ ಮಂಟಪ ಈ ಸಲ ಇಲ್ಲ.

ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ, ಮುಂದೆ ಆಚರಿಸುತ್ತೇವೆ– ಎಂದರು.

ತಪ್ಪೇನು? ಮನುಷ್ಯರ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬಗಳನ್ನೇ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ಮಾಡುವಾಗ ರಾಜ್ಯದ ಜನ್ಮದಿನೋತ್ಸವ ನಿಧಾನವಾಗಿ ಆದರೇನಂತೆ? ಅದೂ ರಾಜ್ಯವೇ ತಡವಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿರುವಾಗ?

ಜನಜಾತ್ರೆಯ ಅದೊಂದು ಸಂಭ್ರಮ ಇರದೇ ಇದ್ದರೂ, ಪುರಸಭೆಯಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವೃಂದಗಳ ತನಕ (ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತನ್ನೂ ಸೇರಿ) ರಾಜ್ಯೋದಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ನಡೆದುವು.

ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದಾಗಿ, ಜನತೆ ಸರಕಾರ ಇಬ್ಬರೂ ಭಾಗಿಗಳಾಗಿ, ರಾಜ್ಯೋತ್ಸವ ನೆರವೇರಿಸುವುದು (ಮುಂದಿನ ಸಲವಾದರೂ) ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆ?

x x x x

ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಯುವಕರು ಸೇರಬೇಕು ಎಂದರಲ್ಲ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ? ಆಂಧ್ರದ ಹಿಂದಿನ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವ ಸಂಜೀವರೆಡ್ಡಿ (ಈಗ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ), ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ ಬಟಾಲಿಯನ್ ಒಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಒಮ್ಮೆ ಹೇಳಿದರು. ಆಗಿನ ರಕ್ಷಣಾಮಂತ್ರಿ ಮೆನನ್, "ಸಲ್ಲದು, ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಂತೀಯ ಮನೋಭಾವಗಳಿರಬಾರದು" ಎಂದು ಉತ್ತರವಿತ್ತರು.

ಸೈನ್ಯ ಒಂದರಲ್ಲೇ ಎಂದೇನು? ಜನಾಂಗ-ಭಾಷೆಗಳ ಕುರುಡು ವ್ಯಾಮೋಹ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಆತಂಕಕಾರಿ.

ಪರಂಪರಾನುಗತವಾಗಿ ಬಂದ ಗುಣವಿರಬಹುದು. ಕೆಲವರಿಗೆ ನೆರೆರಾಜ್ಯದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು ; ಬೇರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ; ಮತ್ತೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಬೆಳಕಿನ ಮೇಲೆ.

ತುಂಗಭದ್ರಾ ನೀರಿನ ಹಗರಣದ ಮೂಲ ಇದೇ ಮನೋವೃತ್ತಿ.

ಆಹಾರ ಸ್ವಾವಲಂಬನ ಮೈಸೂರು ಅರ್ಥಾತ್ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಮುಂದಿರುವ ಗುರಿ. ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕು. ಅಭಾವದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಂತೂ ಅದಕ್ಕೆ

ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ತ್ವ. ಆ ಸಾಧನೆಗೆ ನೀರೆಲ್ಲ ನಮಗೆ ಬೇಕು.

ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ ಕೊಡಬಾರದು ಎಂದಲ್ಲ. ಮಿಗಿತಾಯವಾದರೆ ಖಂಡಿತ ಕೊಡಬಹುದು.

ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ ಆಂಧ್ರಕ್ಕೆ. ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ದೂರು ಕೊಡುತ್ತೇವೆ-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಚೌ ಅಯೂಬರು ನಕ್ಕರೆ ನಮಗೇನು? ಹಿಡಿದದ್ದೇ ಬಡಿಗೆ! ಬೀಸುವ ರಭಸದಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ತಲೆಯೂ ಹೋದರೆ ಏನಂತೆ? ಧನ್ಯ ಭಾರತ ಮಾತೆ!

ದಾನೀಲ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ರೈಲ್ವೆ ಕೆಲಸಗಾರ; ತನ್ನ ಸಿಂಧಿ ಹಸುವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಚೀನೀ ಆಕ್ರಮಣ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಮ್ಮೆ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದ.

ಡೇನಿಯಲ್‌ನ ಕನ್ನಡ ರೂಪ ದಾನೀಲ. ದಾನ ಪದದಿಂದ ಅದು ಹುಟ್ಟಿದೆ ಎನ್ನೋಣ!

೧೪-೧೧-೧೯೬೫

೨೦

ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳೋಣ?

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಚಳಿ ಚುಮು ಚುಮು ಎನ್ನತೊಡಗಿ ಹವೆ ಹಿತಕರವಾಗಿದೆ. ಮಳೆಗಾಲ ಕಳೆಯಿತು ಎಂದರ್ಥ. ಇದಕ್ಕಿಂತ, "ಬೇಸಗೆ ಮುಗಿಯಿತು" ಎನ್ನುವುದು ಮೇಲು. ಮಳೆಯನ್ನು ಈ ವರ್ಷ ಯಾರು ಕಂಡರು?

ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟ ಎನ್ನುವುದು ವಾಡಿಕೆಯ ಮಾತು. ಯುದ್ಧ ತಂದೊಡ್ಡುವ ಕಷ್ಟಗಳ ಜೊತೆಗೆ ತನ್ನದೂ ಒಂದಿಷ್ಟು ಇರಲಿ ಎಂದಿದೆ ಪ್ರಕೃತಿ.

ಆಹಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ಎಲ್ಲ ವಿವೇಕಿಗಳೂ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಅಪವ್ಯಯ ತಡೆಗಟ್ಟಬೇಕು. ಮಿತವ್ಯಯ ಅಗತ್ಯ. ಆದರೂ, ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆ ಐದರ ಬಳಿಕ ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಬೇಕೆಂದು ಸರಕಾರ ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದೆ, ಎಂದಾಗ ಕಿರಿಕಿರಿ. ಇಂಥ 'ಜಿಒ'ಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಸ್ವಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖರಾದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ!

× × × 6

ಜನ ಮೆಚ್ಚುವ 'ಜಿಒ'ಗಳೂ ಕೆಲವು ಇರುತ್ತವೆ.

ಉದಾಹರಣೆ: ಯೋಧರ ಮಕ್ಕಳು ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿಕರಿಗೆ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸೌಕರ್ಯ ಒದಗಿಸುವ ಸರಕಾರೀ ಆಜ್ಞೆ. ಶಾಲೆಕಾಲೇಜುಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ ನೀಡುವಾಗ ಆದ್ಯತೆ, ಉಚಿತ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೇತನ, ಪುಸ್ತಕಗಳ ಕೊಡುಗೆ, ಉಡುಗೆ, ವಸತಿ ಸೌಕರ್ಯ—ಇಷ್ಟನ್ನು ನೀಡಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. (ಶಿವಮೊಗ್ಗೆಯ ಪುರಸಭೆ ತನ್ನ ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದ ಸೈನ್ಯ ಸೇರಿರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಶಿವಮೊಗ್ಗ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಿವೇಶನಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

× × × ×

ಎಷ್ಟು ಮಾಡಬಹುದು ನಾವು?

ಬಂಗಾರ ನೀಡಿ (ದಾನವಲ್ಲ); ಮುಂದೆ ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ, ಆ ಮೌಲ್ಯದ ಬಡ್ಡಿಯ ಜೊತೆಗೆ, ಹಿಂದಿರುಗಿಸುತ್ತೇವೆ—ಎಂದಿದೆ ಸರಕಾರ.

ಚಿನ್ನ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಕಷ್ಟವೇ. ರಾಜಕೀಯ ಜಾಗೃತಿ ಇದ್ದರೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಸರಕಾರ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಂಗಾರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿ, ಅದಕ್ಕಾಗಿ

ಚಳುವಳಿ ಆರಂಭಿಸಲು ಮುಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಚಳುವಳಿಯ ಹಿರಿತನದ ಪಟ್ಟವನ್ನು ಸಮಾಜ ಕಲ್ಯಾಣ ಸಚಿವೆ ಯಶೋಧರಮ್ಮನವರಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದೆ. ಮದ್ಯಪಾನ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಸಡಿಲಗೊಳಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಯಶೋಧರಾ ರವರು, ಬಂಗಾರಬಾಂಡುಗಳ ವಿಕ್ರಯದ ಆಂದೋಲನವನ್ನು ಮನಃಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಆದರೂ ಇದಕ್ಕೇನು ಹೇಳೋಣ ?

ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರದ ರೈಲ್ವೆ ಕೆಲಸಗಾರ ದಾನೀಲ್ ರಕ್ಷಣಾನಿಧಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗಿ ಕೊಟ್ಟ ಸಿಂಧಿ ಹಸುವನ್ನು ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಹರಾಜು ಹಾಕಿದರು, ದಾನಿಯ ಸಮ್ಮುಖ ದಲ್ಲಿ. ಎಂಟುನೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಹಸುವಿಗೆ ಎಂಟು ಸಾವಿರ ಬಂತೆ ? ಇಲ್ಲ ; ಐದುನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆ. ಬಡ ದಾನೀಲ ತೋರಿಸಿದ ಔದಾರ್ಯ ಶ್ರೀಮಂತರಲ್ಲಿ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲೇ ಶ್ರೀಮತಿ ದಾನೀಲ್ ತನ್ನ ಕೆಲ ಆಭರಣ ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಟ್ಟರು.

ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸಿರಿ ಅಡಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ.

ಗಡಿಯಲ್ಲಿ ಫಿರಂಗಿಗಳ ಮಾತುಕತೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಹಸು ಹರಾಜಾಗಿದ್ದರೆ? ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ನಮ್ಮ ದೇಶಪ್ರೇಮದ ಕೆಂಡವನ್ನು ಬಲು ಸುಲಭವಾಗಿ ಬೂದಿ ಮುಚ್ಚಿಬಿಡುತ್ತದೆ. ಬೂದಿ ಹಾರಿಹೋಗುವುದು ಆಕ್ರಮಣಕಾರನ ಫೂತ್ಕಾರದಿಂದ ಮಾತ್ರ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರವಾಸ ಅವರ ಪಾಲಿಗೆ ಹೊಸ ಅನುಭವ ಎನ್ನಬಹುದು. ಬೃಹತ್ ಮೈಸೂರಿನ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ಅವರಿನ್ನು ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಗಿರಿಯವರು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆಂದರೆ ಬಿಕೋ ಭಾವನೆ. ಅಷ್ಟು ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಜೀವ ಅವರು.

ಪ್ರವಾಸ ಹೊರಡುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಯುನೆಸ್ಕೋ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟ ಕೈ ಬರಹಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಅವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಿದರು. ಶಿಲಾಯುಗದಿಂದ ಈಗಿನವರೆಗೆ ಲಿಪಿ-ಬರಹ ಬೆಳೆದ ರೀತಿಯನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನ ತೋರಿಸಿತು.

ಆಗಿನ ಹಾಗೂ ಈಗಿನ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬದಲಾವಣೆ ಇಲ್ಲದಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಲಿಪಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಅಜಗಜ ಅಂತರ.

× × × ×

ಮಾತೃಭೂಮಿಯ ರಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವಶಾಂತಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ನೇತೃತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಇಲ್ಲಿ ಜರಗಿತು. ಭಾಷಣ ನಿರ್ಣಯಗಳಾದುವು.

ವಿ. ಕೆ. ಕೃಷ್ಣಮೆನನ್, ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕ್ಸ್‌ಪ್ರೆಸ್ ವಿರುದ್ಧ ಹೆರಾಲ್ಡ್-ಪ್ರಜಾವಾಣಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ರಿಟ್ ಅರ್ಜಿಯ ಪರ ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ವಾದಿಸಲು ಬಂದವರು, ಐದಾರು ಭಾಷಣಗಳಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾತಾದರು. ಸಮಸ್ಯಾಪುರುಷ ನಿಜವೇ. ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು (ಅಲ್ಲ, ಕೇಳಲು) ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ, ಮೆನನ್ನರನ್ನು ಟೀಕಿಸುವವರೆಲ್ಲ ದಂಗಾಗುವಂತಿತ್ತು. ಏನೇ ಹೇಳಿ, ಕೃಷ್ಣಮೆನನ್ ಭಾರತದ ಅಸಾಧಾರಣ ವ್ಯಕ್ತಿ.

೨೧-೧೧-೧೯೬೫

೨೧

ಪರಂಪರೆಯ ಕತೆ

ಮುದುಕರಿಗೆ ನೆನಪಿದ್ದೀತು, ಮೊದಲ ಜಾಗತಿಕ ಮಹಾಯುದ್ಧ ಆರಂಭವಾಗಿ ಕೊನೆಗಂಡ ರೀತಿ. ಮಧ್ಯವಯಸ್ಸಿನವರು ಎರಡನೆಯ ಜಾಗತಿಕ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಕಾವನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಬಲ್ಲರು.

ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆಯ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಗತಕಾಲದ ಕತೆ.

ಆ ಎರಡು ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿ ಮಡಿದ ಯೋಧರ ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕಾಗಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ಅಜ್ಞಾತ ಸೈನಿಕನ ಪ್ರತಿಮೆಯೊಂದಿದೆ. ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗೆ ಮೊನ್ನೆ ನಿವೃತ್ತ ಸೇನಾನಿ ಕಾರಿಯಪ್ಪರಾದಿಯಾಗಿ ಹಲವರು ಪುಷ್ಪಗುಚ್ಛಗಳನ್ನರ್ಪಿಸಿ, ಹೃದಯದ ಅಣೆಕಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಸದ್ಭಾವನೆಯ ಪ್ರವಾಹಗಳನ್ನು ಹರಿಯಗೊಟ್ಟರು.

ಆಗಿನ ಸೈನಿಕ, ಪರತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಪ್ರಜೆ. ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಅದುಮಿ ಹಿಡಿದು, ಪರಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ಹೋರಾಡಿದವನು. ಆದರೆ ಅವನೆಂದೂ ಅಂಜುಗುಳಿಯಾಗಿರಲಿಲ್ಲ. ಶೌರ್ಯ ಸಾಹಸಗಳು ಆತನಿಗೆ ರಕ್ತಗತವಾಗಿದ್ದುವು.

x x x x

ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಅಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಸೈನ್ಯದ ಮಾನಸಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಿಂದಿನದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನ. ವಿದೇಶೀಯ ಲಗಾಮುಗಳು ಅವರನ್ನೀಗ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗುರಿದೃಷ್ಟಿ ಹೆಚ್ಚು ನಿಚ್ಚಳ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಫ್ಲೈಟ್ ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಕೆ. ಸುರೇಶ್. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಿ ಆಡಿದ ಎಳೆಯ – ವಿಜಯ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ– ಈಗ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ವಿಮಾನ ಪಡೆಯಲ್ಲೊಬ್ಬ ಅಧಿಕಾರಿ. ಲಾಹೋರ್ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೋರಾಡಿರುವ ಅದೃಷ್ಟವಂತ.

ಮೊನ್ನೆ ಅವರು ಹುಟ್ಟೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಬಂದವರಿಗೆ ವಿಜಯಾ ಕಾಲೇಜು ಆದರದ ಸ್ವಾಗತವಿತ್ತಿತು.

ಆ ಸ್ವಾಗತ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತುದು ಭಾರತದ ವೀರ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಟ್ಟಿದ್ದ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ.

ಗೋಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರಾಜಕಾರಣಿ–ಸಾಹಿತಿ–ಸಂಪಾದಕ ರಂ. ರಾ. ದಿವಾಕರರು "ವೀರತ್ವವು ಮಂತ್ರಶಕ್ತಿ, ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯತೆ, ಮನಶ್ಶಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಆಯುಧಶಕ್ತಿಯ ಸಮನ್ವಯ ರೂಪ" ಎಂಬ ಮಾನವೀಯ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯನ್ನು ನೀಡಿದರು.

× × × ×

ಬಹುಮುಖ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಹಿರಿಯ ಬರೆಹಗಾರರಾದ ಸಿದ್ದವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣ ಶರ್ಮರು ತಮ್ಮ ನೂರಾರು ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಮೇರುಕೃತಿ ಎನ್ನಿಸುವಂಥದರ ರಚನೆಗೆ ಕೈ ಇಕ್ಕಿದ್ದಾರೆ. ಅದು 'ರಾಮಾವತಾರ'. ಪ್ರೇರಣೆ : ಶರ್ಮರು ಅನುವಾದಿಸಿರುವ ಕನ್ನಯಲಾಲ್ ಮುನ್ಷಿಯವರ 'ಕೃಷ್ಣಾವತಾರ' ಹಾಗೂ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ರಾಮಾಯಣದ ಮೇಲೆ ಭಕ್ತಿ ಮೂಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಶರ್ಮರ ತಾಯಿ-ತಂದೆ.

'ರಾಮಾವತಾರ'ದ ಮೊದಲನೆಯ ಭಾಗದ ಪ್ರಕಟಣೋತ್ಸವ, ಅನೇಕ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿರುವ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರದ ಗಾಂಧೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಘದಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ದಗಂಗಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ (ಡಾಕ್ಟರ್) ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳು ನೆರವೇರಿಸಿದರು.

ಶರ್ಮರ 'ರಾಮಾವತಾರ' ಕನ್ನಡಿಗರ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದಲ್ಲಿ ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

× × × ×

ರಾಮನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳಿತು-ಕೆಡುಕುಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ನಡೆಯಿತು. ನ್ಯಾಯ ಗೆದ್ದಿತು.

ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಗಳು ಪುಣ್ಯವಂತರು. ಅಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ಡಾಮರಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಒಳ್ಳಿತು ಕೆಡುಕುಗಳ ನಡುವೆ ಯುದ್ಧ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟ; ಕ್ಷಾಮಡಾಮರಗಳು ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾಡಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕರುಣಾಮೂರ್ತಿ ಬುದ್ಧ ಕುರಿಮರಿಯನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿತ್ರ ೨,೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನದು. ಈಗಲೋ ಮೇವಿಲ್ಲದೆ ನೀರಿಲ್ಲದೆ ಕುರಿಗಳನ್ನು ಸಾಕ ಲಾಗದೆ ಕಸಾಯಿ ಗಲ್ಲಿಗೆ ಅಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಂಸ ಅಗ್ಗ. ಹಿಂದೆ ಕಿಲೋಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಇದ್ದುದು ಈಗ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿ....

... ಸೋಮವಾರ ಒಪ್ಪತ್ತಿನ ಉಪವಾಸಕ್ಕೆ ಈಗ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಉಳಿಯಿತೆ? ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗುವ ಅಕ್ಕಿಯ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹ ವಾಗಿ ಕಡಮೆಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಒಪ್ಪೊತ್ತೇನು? ಎರಡು ಮೂರು ಹೊತ್ತೂ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ ಯಲ್ಲಿರಬೇಕು ಇನ್ನು.

ಅಂತೂ ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಅಗ್ನಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳು ಭಾರತೀಯನಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿವೆ.

ಕಳೆದ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಸಾರಿ ಭಾರತೀಯ ಇಂಥ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಶಾಲಿಯಾದದ್ದುಂಟು. ಆ ದಾಖಲೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿನಿಂದ ಈ ಸಲವೂ ಆತ ಗೆಲ್ಲುವನೆಂದು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯಬಹುದು.

೨೮-೧೧-೧೯೬೫

೨೨

ಮಾತಿಗಿಂತ ಕೃತಿ ಮೇಲು

ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಿಂದ ಮಾಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ದವಸಧಾನ್ಯಗಳು; ಕೇಜಿಗೆ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿರುವ ಅಕ್ಕಿ (ಅಕ್ಕಿ ಹಾರುತಿದೆ ನೋಡಿದಿರಾ?); ಮುಂದೇನು ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲ, ಇಂದೇನು ಯೋಚನೆ –ಅದಕ್ಕಾಗಿ ನಿತ್ಯ ಭವಿಷ್ಯದ ಪಠನ. ದಿಟ್ಟನಾಗಿ ಆಂಗ್ಲರನ್ನು ಇದಿರಿಸಿದರೂ ಕೈಸೋತು ಟೀಪೂ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿದ ಮಳವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ನುಡಿಯಲಾಗದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಗಲಭೆಗಳಾದುವೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ; ಇಲ್ಲಿ ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿದ ಊಟ ಉಪಾಹಾರದ ಅಂಗಡಿಗಳು. ಈ ಬಗೆಯ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆ ತಲೆ ಕೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಅವನದೊಂದೇ ಚಿಂತೆ: " ನಾಳೆ ಬೆಳಗ್ಗಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದೇನು ಪ್ರಕಟಿಸುತ್ತಾರೋ. "

× × × ×

ಮಕ್ಕಳ ದಿನಾಚರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ನಾಲ್ವತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ಸಮೀಪವಿರುವ ತುಮಕೂರಿನಿಂದ ಬಂದ ಒಂದು ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿ ನಾಗರಿಕರು ತಲೆ ತಗ್ಗಿಸುವ ಹಾಗಾಯಿತು.

ಅಲ್ಲಿ ಆ ದಿನ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಕಂಬ ನೆಟ್ಟಿದ್ದರು; ಬಾವುಟವನ್ನು ಮಡಚಿ ಕಟ್ಟಿದ್ದರು. ಧ್ವಜಾರೋಹಣಕ್ಕಾಗಿ ಯತ್ನಿಸಿದರು. ಆದರೆ ಧ್ವಜ ಕುಸಿಯಿತು. ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಯತ್ನಿಸಿದರು; ಆಗಲೂ ಧ್ವಜ ಕುಸಿಯಿತು. ಕೊನೆಗೆ ಧ್ವಜಾರೋಹಣವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ನಡೆಯಿತು. 'ತುಮಕೂರಿನಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಆದದ್ದು ಇದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಬಾರಿ'. ಯಾರನ್ನು ಟೀಕಿಸೋಣ? ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟ ಎಂದು ಹಣೆಚಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

× × × ×

ಕನ್ನಡಿಗರ ಅಥವಾ ಭಾರತೀಯರ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಕ್ಯಾರೆಟಿನದು ಎಂದು ಇದರ ಅರ್ಥವಲ್ಲ. ತಾಯ್ನೆಲವನ್ನು ವೈರಿ ತುಳಿದರೆ ಸಾಕು ಅವನು ಪುತ್ಥಳಿ ಬಂಗಾರ. ವೈರಿ ಗಡಿಯಾಚೆಗೆ ತೊಲಗಿದನೋ ಇವನು ತುಸು ಅಂತರ್ಮುಖಿ :

ಅಕ್ಕಿ ಜೋಳಗಳ ಗತಿ ಹೀಗಾಯಿತಲ್ಲ; ನೋಟುಗಳ ಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ ಕಡಮೆಯಾಯಿತಲ್ಲ; ಗಾಳಿಯ ಬರಿ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ಮೋಟರು ಚಲಿಸುತ್ತದಲ್ಲ; ನೀರೇ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ; ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ನೇತಾಜಿ ಸುಭಾಷಚಂದ್ರ ಬೋಸರ ಸಮೀಪವರ್ತಿಯಾಗಿದ್ದು, ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಐರೋಪ್ಯವಾಸದ ಬಳಿಕ ಹುಟ್ಟು ನಾಡಿಗೆ ಮರಳಿರುವ ಗಣಪುಲೆಯವರು, ಜನರ ಆಲಸ್ಯವನ್ನೂ ನಿರ್ಲಿಪ್ತತೆಯನ್ನೂ ಸಹಿಸಲಾಗದೆ ಬಿಚ್ಚುಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ಛದ್ಮವೇಷಧಾರಿಗಳಾಗಿ ಭಾರತದೊಳಕ್ಕೆ ಬರಲು ಪಾಕಿಸ್ತಾನಿಗಳು ಎಂದು ಯತ್ನಿಸಿದರೋ ಅಂದೇ ಭಾರತದ ನಿಜವಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬಿಡುಗಡೆಯ ಈ ಪಂಜು ಜಾಜ್ವಲ್ಯಮಾನವಾಗಿ ಸದಾಕಾಲವೂ ಉರಿಯುತ್ತಿರಬೇಕು ಎಂಬುದು ಗಣಪುಲೆಯವರ ಮನೀಷೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಜನ ದುಡಿಯಬೇಕು, ಹೆಚ್ಚು ದುಡಿಯಬೇಕು; ಜಾಗೃತಿ, ಜೀವನದ ಉಸಿರಾಗಬೇಕು ;– ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

ನಮ್ಮ ನಾಯಕರು, ಈ ವಿಚಾರಗಳು ತಮಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಮ್ಮತವೆನ್ನಬಹುದು. ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮತಿಯನ್ನು ಸುದೀರ್ಘ ಭಾಷಣದ ಮೂಲಕವೇ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಬಹುದು.

ಇದೀಗ ತೊಂದರೆ ; ಭಾಷಣಗಳ ಕೊರತೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಎಂದು ಉಂಟಾಗುತ್ತದೋ ಅಂದು ಇನ್ನಿತರ ಎಲ್ಲ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ನಾವು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗುತ್ತೇವೆ- ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲವರು.

ತಮ್ಮ ಮಾತಿನ ಚಾಪಲ್ಯದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಗುರಿ ಸಾಧನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಭಂಗವಾದೀತೆಂಬುದನ್ನೂ ಮುಂದಾಳುಗಳು ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

× × ×

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಗೋವಾ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಬಾಂದೋಡ್ಕರ್. ಅವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿಲ್ಲೀಯಾತ್ರೆಯ ಉದ್ದೇಶವೇನೇ ಇರಲಿ, ಅಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರನ್ನು ಜರೆಯುವ ಅಗತ್ಯವೇನಿತ್ತು ?

ಏಳು ಸಾವಿರ ಕಿಲೋವ್ಯಾಟ್ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನು ಗೋವೆಗೆ ಕೊಡಲು ನಾವು ಒಪ್ಪಿದ್ದೇವೆ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅಂಶವನ್ನು ಈಗಲೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೇವೆ. ಉಳಿದುದರ ಪೂರೈಕೆಗೆ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಎಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ವಾಸ್ತವಾಗಿ, ಮೈಸೂರು ಕೊಟ್ಟಿರುವ ವಿದ್ಯುತ್ತನ್ನೇ ಗೋವೆ ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲ.

ತಮ್ಮ ಈ ಕರ್ತವ್ಯಚ್ಯುತಿಯನ್ನು ಬಾಂದೋಡ್ಕರ್ ಮರೆಮಾಚುತ್ತಾರೆ. ರಾಷ್ಟ್ರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸಿ, ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾತುಗಳ್ನಾಡಿ ದೇಶಕ್ಕೆ ಕೇಡುಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಮಹಾಭಾರತದ ಕಾಲದ್ದೇ ಅಲ್ಲವೆ ಶಕುನಿ ನೀತಿ? ವ್ಯಾಸ ಮಹರ್ಷಿಗಳು

ಆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿ ಅದೆಷ್ಟೊ ಸಹಸ್ರ ವರ್ಷಗಳಾದುವಲ್ಲ?

ಸತ್ಯಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಆಗಿನ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವನ್ನು—ಪುನಃಸೃಷ್ಟಿಯನ್ನು—ಈಗಲೂ ನಾವು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಮಹಾಭಾರತದ ಕಥೆಗಳು ಇಂದಿಗೂ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿವೆ.

× × × ×

ಖ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದ ಎಂ. ಟಿ. ವಿ. ಆಚಾರ್ಯರ ಮಹಾಭಾರತ ಚಿತ್ರಮಾಲಿಕೆ (ಎಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಣಚಿತ್ರಗಳು) ಅಪೂರ್ವ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಬಸವನಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆದಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಹೆಚ್ಚು ಜನರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬವಾಗಿದೆ. ಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ತನಕ ಎಲ್ಲರೂ ಆಚಾರ್ಯರ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ನೋಡಿ ತಲೆದೂಗಿದ್ದಾರೆ.

ಚಿತ್ರ ಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೀಯಬೇಕೆಂದು ಭಾಷಣ ಮಾಡುವವರು, ಇಂಥ ಕಲಾವಿದರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಂಡು ಪುಣ್ಯ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೫-೧೨-೧೯೬೫

೨೩

ಪದವಿ ಪೂಜೆ

ಮೈಸೂರು ಬೆಂಗಳೂರುಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ನವೆಂಬರ್ ೨೮ ರಿಂದ ಡಿಸೆಂಬರ್ ೬ರ ವರೆಗಿನ ಕಾಲ ಪದವಿ ಪೂಜೆಯ ಅವಧಿ.

ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ಉಪನ್ಯಾಸವೀಯಲು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಒಪ್ಪಿದ್ದು ಈ ರಾಜ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೆಮ್ಮೆಯ ವಿಷಯ. ಮುಂದಿನ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರು ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಏಳೆಂಟು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪನಗರವೇ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗುತ್ತದೆ. ೬೦೦ ಎಕರೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜ್ಞಾನವೃಕ್ಷ ನೆರಳು ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಸ್ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಲಿರುವ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಈ ಸಲದ ಘಟಿಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಸರ್ವೋದಯ ನಾಯಕ ಜಯಪ್ರಕಾಶರನ್ನು ಆಹ್ವಾನಿಸಿತು. ರುಚಿಸದ ರಾಜಕೀಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ಜೆ. ಪಿ. ಈಗ ಜನಪ್ರಿಯ ನಾಯಕರಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜನತೆ ಗೌರವದಿಂದ ಅವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುತ್ತಾರೆ. ಒಂದರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದುದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಕಿವಿಯಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರೆ ಅದು ಜನರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ತಮ್ಮ ತಲೆಮಾರಿನ ಕಾಲ ಇನ್ನು ಆದಂತೆಯೇ; ರಾಷ್ಟ್ರದ ಭವಿತವ್ಯ ಈಗಿನ ಯುವಕರನ್ನವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂದರು ಜಯಪ್ರಕಾಶರು. ಎಳೆಯರಲ್ಲಿನ ವಿಚಾರಶೀಲ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗೆ ಆಹ್ವಾನದಂತಿತ್ತು ಅವರ ಭಾಷಣ.

× × × ×

ಈ ಸಲದ ಮೈಸೂರಿನ ಪದವೀದಾನ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಮೆಯ ಬಾವುಟವನ್ನು ಹುಡುಗಿಯರು ಎತ್ತಿ ಹಿಡಿದರೆನ್ನುವುದು ವಿಶೇಷ ಸಂಗತಿ.

ಬಿ. ರಂಗನಾಯಕಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರೆಯಾದರು! ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭೆಗಾಗಿ ಸ್ವರ್ಣ ಪದಕವನ್ನು ಪಡೆದರು. ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಸುಲೋಚನಾ ಬೆಲಾನಿ ಐದು ಬಂಗಾರದ ಪದಕಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಂಡರು. ಎಂ. ಎ. ಪದವೀಧರೆಯರಾದ ಜಾನಕಿ, ಸುಕನ್ಯಾ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಸ್ವರ್ಣ ಪದಕಗಳನ್ನೂ ಮೂರು ಮೂರು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನೂ ಸಂಪಾದಿಸಿದರು.

ಮಹಾರಾಣಿ ಕಾಲೇಜಿನ ಬಿ. ಎ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ರಾಜಕುಮಾರಿ ಗಾಯತ್ರಿ ದೇವಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ ನಡತೆಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಬಹುಮಾನ ದೊರೆಯಿತು.

ಈ ವರ್ಷ ಪದವಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡ ೪,೦೧೮ ಜನರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೮೭೦. ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗಿ ಅರ್ಧ ಅವರು ಅರ್ಧ ಇವರು ಆದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆ ಆಗಬೇಕೆಂದು ಹಾರೈಸುವವರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ (ಕರ್ನಾಟಕದ) ರಾಜ್ಯಪಾಲ ವಿ. ವಿ. ಗಿರಿಯವರು ಮೊದಲಿಗರು. ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಕೈಹಿಡಿದ ಗಂಡಸು ಆಕೆಯನ್ನು ಅರ್ಧಾಂಗಿ ಎನ್ನುವುದೇಕೆ? ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಸರಿಸಮಾನರು– ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಗಿರಿಯವರು.

ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಜಗತ್ತಿನ ಈಗಿನ ಜಂಜಡಗಳಿಗೆ ಗಂಡಸರು ಕಾರಣ. ಮಹಿಳೆಯರೇ ಆಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಲೋಕ ಎಷ್ಟೋ ನೆಮ್ಮದಿಯಿಂದಿದ್ದೀತು!

ಈಗಿನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲಗಳಿವೆಯಲ್ಲ— ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟು ಸ್ಥಾನ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ದೊರೆಯಬೇಕು, ಎಂದು ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಅಂಬೋಣ.

ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಗಂಡು ತಾನು ನಿಂತು ಅಬಲೆಗೆ ಸೀಟು ಕೊಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ?

ಮಾಡಬೇಕು— ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಗಿರಿಯವರು. ಮಾಡದೇ ಇದ್ದರೆ? ಎಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಗಂಡಸರು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದೀತು. ಅವರನ್ನು ಓಡಿಸುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಲಲನೆಯರಿಗೆ ಗಿರಿಯವರು ನೆರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಆಶ್ವಾಸನೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಣೀ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರಿಗೆ ಅವರು ಕೊಟ್ಟರು. ಭಾಷಣ ಕೇಳಿ ಕುಮಾರಿಯರು ಕೈತಟ್ಟಿದರೆಂದು ಬೇರೆ ಹೇಳಬೇಕೆ?

× × × ×

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃಂದ ಎತ್ತ ಸಾಗಿದೆ?

ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಗಂಡಾಂತರ ಒದಗಿದಾಗ ಕಿರಿಯರ ದೇಶಪ್ರೇಮ ಉತ್ಸಾಹ ಜಾಗೃತವಾಗುತ್ತವೆ. ಅವರ ಅದಮ್ಯ ಚೇತನ ಜನಜೀವನವನ್ನು ಬೆಳಗುವ ವಿದ್ಯುತ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

ಈಗಿನದಂತೂ ಯುವಜನ ಶಕ್ತಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಪುನರ್ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗಬಹುದಾದ, ಆಗಬೇಕಾದ ಘಳಿಗೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಿರಿಯರು 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯುವಜನ ಸಭಾ' ಎಂಬ ಹೊಸ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಜಪಿಸಬೇಕೆಂದಿರುವ ಸಪ್ತಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸಮಾಜವೂ ಒಂದು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ಮತ್ತಿತರ ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಲು ಯತ್ನಿಸುವುದು ತಮ್ಮ ಗುರಿ ಎಂದು ಈ 'ಸಭೆ'ಯ ನಾಯಕರು (ಒಬ್ಬರು ನಾಯಿಕೆ) ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗಾಗಿ ಕಾದು ನೋಡಬೇಕು.

× × × ×

ಮಕ್ಕಳು ಹೀಗೆ. ತಂದೆಯರು ?

ರಾಜಧಾನಿಯ ನಗರ ಪಿತೃಗಳಲ್ಲಿ ಒಮ್ಮತ-ಒಮ್ಮತ ಇಲ್ಲದೆ ಪೌರಸಭಾ ಜೀವನ ಕಲುಷಿತವಾಗಿದೆ.

ಮೊನ್ನೆಯೊಮ್ಮೆ ಪುರಸಭೆ ಮುನ್ನೂರು ನಿಮಿಷಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ವೇಳೆ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪ ನಡೆಸಿತು. ಬಿಸಿಯೇರಿದ ಮಾತು ; ಆರೋಪ ಪ್ರತ್ಯಾರೋಪ, ಕೂಗಾಟ. ಸಂಜೆಯಾಗಿ, ದೀಪಗಳು ಹತ್ತಿಕೊಂಡು, ಕತ್ತಲು ದಟ್ಟನಾದರೂ ನಡೆದೇ ನಡೆಯಿತು.

ಒಬ್ಬರೆಂದರು :

" ಸೆಪ್ಪಿಂಗ್ಸ್ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆ ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಹಗಲು ಸಂದುವಲ್ಲ ? ಯಾಕೆ ಯಾರಿಗೂ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟಿಲ್ಲ ? "

ಉತ್ತರ : " ವಿದ್ಯುತ್ ಪೂರೈಕೆಯಾಗಿಲ್ಲ. "

" ಆ ಅಂಗಡಿಗಳು ರಾತ್ರಿ (ಒಂದು ಸಾವಿರ ರಾತ್ರಿ) ದುರ್ವ್ಯಾಪಾರದ ಕೇಂದ್ರ ಎಂಬುದನ್ನು ಬಲ್ಲಿರಾ ? "

ಸೆಪ್ಪಿಂಗ್ಸ್ ರಸ್ತೆಗೆ ಹೋಗಿ ನೋಡಬೇಕು.

ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಸೆಪ್ಪಿಂಗ್ಸ್ ರಸ್ತೆಗಳು ಹಲವಿವೆ.

ಮುಂದಿನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸೆಪ್ಪಿಂಗ್ಸ್ ರಸ್ತೆಯನ್ನು ಸಂಪಿಗೆ ರಸ್ತೆ–ಕೆಂಡ ಸಂಪಿಗೆ ರಸ್ತೆ– ಎಂದು ಬದಲಾಯಿಸಲು ಯಾರಾದರೂ ಸೂಚನೆ ಮಂಡಿಸಬಹುದು !

೧೨-೧೨-೧೯೬೫

೨೪

ಪ್ರಭೃತಿ ಸಪ್ತಾಹ

ಗಾಜಿನ ಮನೆಯ ಸೌಭಾಗ್ಯ. ಸಾಲಂಕೃತ ಆವರಣದೊಳಗೆ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದಿದ್ದ ಮೂರು ಸಾವಿರದಷ್ಟು ಜನಸಂದಣಿ. ಅವರಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಹುಡುಗ-ಹುಡುಗಿಯರು (ಯುಕ-ಯುವತಿಯರು). ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ; ತಾವು ಪೂರೈಸಿದ ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಷಯ ಸೂಚಕ ಭುಜವಸ್ತ್ರ (ಒಂದೊಂದು ಒಂದೊಂದು ಬಣ್ಣ): ಕರಿಯ ಶಿರಸ್ತ್ರಾಣ, ಇವರೆಲ್ಲ ಪದವಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲು ಅಣಿನೆರೆದವರು.

ಇದು, 'ಜ್ಞಾನಂ ವಿಜ್ಞಾನಸಹಿತಂ' ಎಂಬ ಗುರಿನುಡಿಯುಳ್ಳ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ 'ಪ್ರಥಮ ದೀಕ್ಷಾಂತ ಸಮಾರೋಹ'.

ದೀಕ್ಷಾಂತ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ ಡಾ. ಸರ್ವಪಲ್ಲಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್.

ಅವರ ಆಗಮನವಾಗಿದೆ. ಗಾಜಿನ ಮನೆಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅವರು ಕರಿಯ ಪೋಷಾಕು ತೊಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದಾದೊಡನೆ ಮೆರವಣಿಗೆ ವೇದಿಕೆಯತ್ತ. ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ಮೌನ. ಸೂಜಿ ಬಿದ್ದರೂ ಸಪ್ಪಳವಾಗಬೇಕು.

ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಜನರ ನಡುವಿನಿಂದ ನಾಯಿ ಬಗುಳಿತು. ಹೇಗೆ ಒಳಕ್ಕೆ ಬಂತೊ? ಕಕ್ಕಾವಿಕ್ಕಿಯಾದ ಕುನ್ನಿ. ದೀಕ್ಷಾಂತ ಸಮಾರಂಭದ ಪಾವಿತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದಲ್ಲ. ಮೌನದ ಕಟ್ಟೆಯೊಡೆದು ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಜನ ಹೋ ಎಂದರು. ಶ್ವಾನ ಹೊರಕ್ಕೆ ಓಡಿತು (ಓಡಿಸಿದರು).

ಹರ್ಷ ಹಾಗೂ ಗಾಂಭೀರ್ಯ. ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರದಂತೂ ಹನ್ನೆರಡೇ ನಿಮಿಷಗಳ ಆಶುಭಾಷಣ. ಮಾನವತ್ವವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲು ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಕರೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿರುವ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಕಾಲೇಜುಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಪದವೀಧರ ಪದವೀಧರೆಯರು ಈ ವರ್ಷ ಹೊರಬಿದ್ದರು. ಮುಂದಿನ ದಾರಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ಮಾನವತ್ವವನ್ನು ಅವರು ಇನ್ನು ಅರಸಬೇಕು.

× × × ×

ಜಯಚಾಮರಾಜ ರಸ್ತೆ. ದೀಕ್ಷಾಂತ ಸಮಾರೋಹದ ಆರಂಭಕ್ಕೆ ಕೆಲ ನಿಮಿಷಗಳಿದ್ದುವು. ಹತ್ತಾರು ವಾಹನಗಳನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕುತ್ತ ಒಂದು ಸ್ಕೂಟರ್ ಧಾವಿಸಿತು. ಅದರ ಸವಾರ ಯುವಕ. ಕರಿಯ ನಿಲುವಂಗಿ, ಗಾಳಿಗೆ ಹಾರಾಡುವ ಭುಜವಸ್ತ್ರ. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕೆ ಈ ಉಡುಪೇ ಹೊಸದು. ಅದರಲ್ಲೂ ವೇಷಧಾರಿ

ಯಾಗಿ ಸ್ಕೂಟರಿನ ಮೇಲೆ ಆತ ಸಾಗುತ್ತಿದ್ದ ನೋಟ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಿಂಪಿಗರು ಸೋತರು. ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಅಪೇಕ್ಷಿಸಿದ ೨,000 ಸಮಾರೋಹ ಉಡುಪನ್ನು ಅವರು ಹೊಲಿದು ಕೊಡಲಾರದೇ ಹೋದರು. ಉಪಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಲರೋಯಾ ಎದೆಗುಂದದೆ ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ತರಿಸಿದರು. ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಉಡುಪಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬಾಡಿಗೆ ಪಡೆದು ವಟುಗಳಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರು.

ನಗರದ ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರಿಗೂ ಇದೊಂದು ವಿಶೇಷ. ಸಮಾರೋಹಕ್ಕೆ ಮುನ್ನಾದಿನ, ಆ ದಿನ, ಹಾಗೂ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳೆಲ್ಲ ಯುವಕ-ಯುವತಿಯರಿಗೆ ಮೀಸಲು.

ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಚೌಕಟ್ಟು ಹಾಕುವವರಿಗೂ ವ್ಯಾಪಾರ.

ಇನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ದೀಕ್ಷಾಂತ ಸಮಾರೋಹ ಬೆಂಗಳೂರು ಬದುಕಿನ ಒಂದಂಗವಾಗುತ್ತದೆ.

x x x x

ರಾಜಧಾನಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಕಳೆದ ಒಂದು ವಾರ ಪ್ರಭೃತಿ ಸಪ್ತಾಹ.

ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರು ಮೊದಲನೆಯದಿನ (ಡಿಸೆಂಬರ್ ೬) ದೀಕ್ಷಾಂತ ಉಪನ್ಯಾಸ ವಿತ್ತುದಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆಯೂ ಮೂರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಬಿಷಪ್ ಕಾಟನ್ ಶಾಲೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಸ್ಮಾರಕ ಕಟ್ಟಡ ಕೋನಶಿಲೆಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ; ಕೀರ್ತನ ಕಾಲೇಜಿನ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆ; ಪರಕಾಲಮಠ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂದಿರದ ಉದ್ಘಾಟನೆ.

ಮಾರನೆಯದಿನ, ನಾಲ್ವತ್ತೈದುವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಯುವಕ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿ ಅವರು ಓಡಿಯಾಡಿದ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಪೌರಸನ್ಮಾನ; ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಕಟ್ಟಡದ ಉದ್ಘಾಟನೆ.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಮತ್ತೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ನಗರದ ಹೊರಗಿನ ಸಾವಿರ ಎಕರೆ ಆರಣ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಗಾಂಧಿಭವನದ ಗುದ್ದಲಿಪೂಜೆ; ನಗರ ದೊಳಗೆ ಗಾಂಧಿಸ್ಮಾರಕನಿಧಿಯವರು ಕಟ್ಟಿಸಿರುವ ಗಾಂಧಿಭವನದ ಪ್ರವೇಶೋತ್ಸವ.

(ಪ್ರಯಾಣ ಕೈಕೊಂಡು, ಆ ಸಂಜೆ ಬೆಳಗಾಂವಿಯಲ್ಲಿ ಗುರುದೇವಮಂದಿರದ ಉದ್ಘಾಟನೆ.)

x x x x

ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಬಳಿಕ ನೇಪಾಳದ ದೊರೆ ತಮ್ಮ ರಾಣಿಯೊಡನೆ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದಿದ್ದರು. ಮಹೇಂದ್ರ–ರತ್ನಾ. ಅವರದು ಈ

ಭೂಖಂಡದಲ್ಲಿ ಉಳಿದಿರುವ ಏಕಮಾತ್ರ ಹಿಂದೂ ಅರಸುಮನೆತನ.

ಚೀಣದ ಧೂರ್ತ ರಾಜನೀತಿಯ ಫಲವಾಗಿ ನೇಪಾಳ–ಭಾರತಗಳ ಸಂಬಂಧ ಕಲುಷಿತವಾದುದುಂಟು. ಆದರೆ ಈಗ ಎಷ್ಟೋ ಮೇಲು. ಭಾರತದ ಸ್ನೇಹ ನೇಪಾಳಕ್ಕೆ ಬೇಕು. ನೇಪಾಳದ ಸಖ್ಯ ನಮಗೂ ಅಮೂಲ್ಯ. ಆದರೆ ಗಾಢಾಲಿಂಗನದಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯಲು ನೇಪಾಳ ಸಿದ್ಧವಿಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಉತ್ತರದ ಗಡಿಯಾಚೆಗೆ ಕೇಳಿ ಬರುತ್ತಿರುವ ಲೆಫ್ಟ್‌ರೈಟ್.

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಚೀನ-ಭಾರತಗಳ ಮಧ್ಯೆ ತಾನು ತಟಸ್ಥ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಅದರದು.

ಸಂದರ್ಶನದ ವೇಳೆ, ಭಾರತ ಪ್ರಗತಿ ಹೊಂದಿರುವುದನ್ನು ದೊರೆ ಮಹೇಂದ್ರ ಕಂಡರು. ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಆಡಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರು-ಮೈಸೂರು ನಗರಗಳು ರಾಜದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ್ದು ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಸದಾ ಹಸಿರಾಗಿರಬಹುದಾದಂಥ ಸ್ವಾಗತ.

೧೯-೧೨-೧೯೬೫

೨೫

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೊಬ್ಬ

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ

ನಂಬುವುದು ಕಷ್ಟವಾದೀತು ; ಆದರೂ ನಿಜ : ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರಿಲ್ಲ ; ಬಾಹುಬಲಿ ಸ್ವಾಮಿಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬಾಯಾರಿದವರಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲ.

ಭಕ್ತರು ಬೆಟ್ಟ ಹತ್ತುತ್ತಾರೆ. ಸ್ವಾಮಿಯ ದರ್ಶನಪಡೆದು ಇಳಿಯುತ್ತಾರೆ.

ನೀರಡಿಕೆ ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದರೆ ಅದನ್ನು ನೀಗಿಸಲು ಯಾತ್ರಿಕರು ೩೨ ಮೈಲು ದೂರದ ಹಾಸನಕ್ಕೆ ಹೋಗಬೇಕು.

ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯೇನೋ ಇದೆ. ನೀರು ತುಂಬಿಸಿ ಇಡಲು ಎತ್ತರದ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಟ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ನೀರು ಏರಲು ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಬೇಕು.

ಶರಾವತಿಯ ಬೆಳಕು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದೆ. ಮತ್ತೆ ?

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮಂಡಲ ಮೊನ್ನೆಯ ತನಕ ಗೋಮಟೇಶ್ವರನ ಊರಿಗೆ ಸರಬರಾಜನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ.

ಕಾರಣ : ಪುರಸಭೆ ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಸಂದಾಯ ಮಾಡದೆ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬಿಲ್ಲು. ಬಾಕಿಯ ಮೊತ್ತ ಏಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ.

" ನೀರಿಲ್ಲವಾದರೆ ನೀರಾ ಕುಡಿಯಿರಿ " ಎನ್ನುವರೇನೋ !

ಗುಮ್ಮಟನಿಗೆ ಮಹಾಮಸ್ತಕಾಭಿಷೇಕವಾಗಬೇಕು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ. ನೀರಿಲ್ಲದೆಯೇ ಅಭಿಷೇಕ ಮಾಡಿಸಿದರೂ ಮಾಡಿಸಿದರೇ ನಮ್ಮ ಜನ.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಾದರೆ " ನೀರಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಬೀರು ಕುಡಿಯಿರಿ " ಎನ್ನುವುದು ಸಮಂಜಸವಾದೀತು.

೧೯೩೬ರಿಂದ ಈ ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮನೆಗೂ ೪,೦೦೦ ಗ್ಯಾಲನ್ ಉಚಿತ ನೀರು ದೊರೆಯುತ್ತಿತ್ತು, ಒಳಚರಂಡಿ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಶುಚಿಯಾಗಿಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ. ಈಗ ಆ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ನೀರಿನ ದರವನ್ನೂ ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನ್ನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯಿಂದ ಒಂದೂವರೆಗೆ ಏರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದು ಅನ್ಯಾಯ ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ ಪೌರಸಮಿತಿಯ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುವ ಪುರಸಭೆ.

"ತೆರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಿ. ಉಚಿತ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಜಲಮಂಡಲಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿ. ನಾಗರಿಕರಿಗೆ ಉಚಿತ ನೀರು ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ ಕೊಡೋಣ"—ಎನ್ನುತ್ತಿದೆ ಸರಕಾರ.

ಮರ ಮೊದಲು ಹುಟ್ಟಿತೋ ಬೀಜ ಮೊದಲೋ? ಎನ್ನುವ ವಾದದ ಹಾಗೆ ಇದು.

ವಾದದ ಫೈಲುಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ; ಬಡ ನಾಗರಿಕ ಒಣಗುತ್ತ ಸಾಗುತ್ತಾನೆ.

× × × ×

ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವಿದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ. ಸುತ್ತಲಿನ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಹಳ್ಳಿಗಳು ಈಗ ನಗರದ ಭಾಗ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿವೆ. ಹದಿಮೂರು ವಿಸ್ತರಣಗಳು ಪುರಸಭೆಯ ಪರಿಮಿತಿಗೆ ಹೊಸದಾಗಿ ಒಳಪಟ್ಟಿವೆ. ಮೊದಲು ಇಪ್ಪತ್ತೇಳು ಚದರ ಮೈಲುಗಳಷ್ಟಿದ್ದ ನಗರ (ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅದು ಮತ್ತೂ ಚಿಕ್ಕದು) ಈಗ ನಾಲ್ವತ್ತಾರು ಚದರ ಮೈಲುಗಳಷ್ಟಾಗಿದೆ.

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹತ್ತುಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿವೆ.

ಪುರಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೋ ದಿನವೂ ಪರಸ್ಪರ ಜಗಳವಾಡುವ ಕೆಲಸ.

ವರ್ಷದ ಆಡಳಿತ ವರದಿಯನ್ನೊಪ್ಪಿಸುತ್ತ ಪುರಸಭೆಯ ವರ್ಕ್ಸ್ ಕಮಿಟಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಟಿ. ಆರ್. ಶಾಮಣ್ಣ (ಮುಂದಿನ ಮೇಯರ್ ?) ಅಂದರು:

"ನಗರದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿಯೇ ಬರಬೇಕಾದಿತೇನೋ ಎನಿಸುತ್ತದೆ...."

ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಪದ – ಡಿಕ್ಟೇಟರ್ – ಮೈಸೂರಿನ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಆಧುನಿಕವಲ್ಲ. ಹೈದರ್-ಟೀಪೂ ಈ ನೆಲವನ್ನು ಆಳತೊಡಗಿದುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಯದುವಂಶದ ಅರಸರ ಅಮಾತ್ಯನನ್ನು ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. ದೊರೆಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಶಾಲಿ ಆ ಮಹಾಶಯ.

× × × ×

ಚಟ್ಲಿ, ಹಪ್ಪಳ, ಸಂಡಿಗೆ, ಉಪ್ಪಿನಕಾಯಿ ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತಾಗುತ್ತವೆ. ಅದರಿಂದ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ೧೯೬೩ರಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಯಾತವಾದ ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಹಣ ೨೪ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ. ಈ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಿದ ಮುಖ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರೂ ಒಂದು.

ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನು ರಫ್ತು ಮಾಡುವುದರಿಂದ ಚತುರ್ಥ ಯೋಜನೆಯ ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ ೨೦ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಗಳಿಸಬಹುದು.

ಈ ಅಂಶ, ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ 'ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಆಹಾರ ತಯಾರಕರ

ರಷ್ಟುಗಾರರ ವಿಚಾರಗೋಷ್ಠಿ'ಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಪಟ್ಟಿತು.

× × × ×

ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲು ಬಂದ ಕೇಂದ್ರ ಸಚಿವ ಟಿ. ಎನ್. ಸಿಂಗ್ "ಈ ದೇಶ ಸ್ವಾವಲಂಬಿಯಾಗಬೇಕು" ಎಂದರು. ಎಲ್ಲ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಇದು ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತು.

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೋ, ಹೊಸದೊಂದು ಹಿರಿಯ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಇಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಹೆಮ್ಮೆ.

× × × ×

ಎವರೆಸ್ಟ್ ಪರ್ವತಾರೋಹಿ ಗೊಂಬು (ತೇನಸಿಂಗರ ಸೋದರಳಿಯ) ಹಾಗೂ ಆಂಗ್‌ಕಾಮಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದರು. ಅವರ ಪಾಲಿಗಿದು ರೈಲುದಾರಿಯ ಭಾರತ ದರ್ಶನ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳನ್ನು ಕಂಡು, ಇಲ್ಲಿನ ಹವೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ, ಸಂತುಷ್ಟರಾದರು.

ಯುವಕ ಗೊಂಬು ಡಾರ್ಜಲಿಂಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಪರ್ವತಾರೋಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರದ ಉಪ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು. "ಪರ್ವತಾರೋಹಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆ ತೆರೆಯಲು ಬೆಂಗಳೂರು ಯೋಗ್ಯ ಸ್ಥಳ," ಎಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರಖಾನೆಗೂ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ; ಪರ್ವತಾರೋಹಿಗಳ ಶಾಲೆಗೂ ಪ್ರಶಸ್ತ ಸ್ಥಳ. ಆ ಕಾರಖಾನೆ ನಮಗೆ ದಕ್ಕುವ ಹಾಗೆ ತೋರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಶಾಲೆಯಾದರೂ ದಕ್ಕೀತೇನೋ ?

ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುವುದು ಕಷ್ಟವೇ !

೨೬-೧೨-೧೯೬೫

೬-೧

೨೬

ಗೋರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪಾವಿತ್ರ್ಯ

ಮೂರನೆಯ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅಷ್ಟೊಂದು ಸಂಪತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಯಿತಲ್ಲ — ಅದೆಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಯಿತು ?

ರಾಜ್ಯದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲದ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅಂಕಿಅಂಶಗಳು ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಹುಡುಕಲು ಸಹಾಯಕವಾಗಿವೆ.

ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತಿತರ ವ್ಯವಸಾಯೋತ್ಪನ್ನ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆ ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕೈದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಊರ್ಧ್ವಮುಖವಾಗಿ ಸಾಗಿದೆ. ೧೯೬೧ರಲ್ಲಿ ೧೪೧.೨ ಇದ್ದುದು ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ೧೪೮.೫ ಆಯಿತು. ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ೧೬೮.೭ಕ್ಕೇರಿತು. ೧೯೬೫ರ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೫.೬ ಆಯಿತು. ಜೂನ್‌ನಲ್ಲಿ ೧೯೬.೯ ! ಈಗ ಎಷ್ಟು? ೨೦೦ನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿದೆ !

ಹೀಗೆ ೧೯೫೨ರಲ್ಲಿ ನೂರಿದ್ದುದು ಈಗ ಅದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟಾಗಿದೆ.

ಈ ರೀತಿ ವ್ಯಯವಾದರೆ ಗಳಿಕೆಯಾದ ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ಪ್ರಜೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಉಳಿದೀತು ?

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ನಗರಗಳ ಜೀವನವೆಚ್ಚದ ಏರಿಕೆಯ ರೀತಿಯನ್ನು ನೋಡೋಣ. ಇದರ ಗುರಿಯೂ ಆಕಾಶವೇ.

ಈ ವರ್ಷದ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವನವೆಚ್ಚ ೬೩೯.೭ ಪಾಯಿಂಟುಗಳು. ಹರಿಹರದಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಕಡಮೆ –೬೨೦.೮. ಅಲ್ಲಿಂದ ಹತ್ತೇ ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ೬೫೦. ಭದ್ರಾವತಿ ೬೪೯.೨. ಅತ್ಯಂತ ಕಡಮೆ ಮಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ೧೫೩.೪. ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಬಳ್ಳಾರಿಯಲ್ಲಿ ೬೫೭.೭.

ಇದು ರಾಕೆಟ್ ವೇಗ. ಭೂಮಿಗೂ ಚಂದ್ರನಿಗೂ ಇರುವ ಅಂತರವನ್ನು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆಯಿಂದಲೂ ಜೀವನ ವೆಚ್ಚದಿಂದಲೂ ಅಳೆಯಬಹುದು.

× × × ×

ನಿವೃತ್ತರಾಗಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿ ನಡು ಬಾಗಿ ಹಳೆಯ ನೆನಪುಗಳೊಡನೆ ಗೋರಿಗೆ ಹೋಗುವುದೊಂದು ಬಗೆ. ಮುಪ್ಪು ಅಡರಿದಾಗಲೂ ದುಡಿಯುತ್ತಲೇ (ಹೋರಾಡುತ್ತಲೇ) ನೆಲವನ್ನಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಒಂದು ಬಗೆ.

ಪುಟ್ಟ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿದ್ದ ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿ, ಜಗತ್ತಿನ ಉದ್ದ, ಅಗಲವನ್ನು

ಅಳಿದು ಈ ಗೋಲ ಅಂಗೈಗಾತ್ರ ಎಂದು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಮಹಾನು ಭಾವ, ಕೋದಂಡೇರ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ.

ಯುದ್ಧರಂಗದಲ್ಲಿ ಅಪ್ರತಿಮ, ಶಾಂತಿಯ ಸಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ಅಸಮಾನ. ಸದಾ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಮಾನವ ವಜ್ರ. ಅವರ ಬದುಕೊಂದು ಕಾವ್ಯ, ನವರಸಭರಿತ.

ದೂರದ ಸೈಪ್ರಸಿನಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆಯ ಬೆಂಕಿಗಿದಿರು ಅಗ್ನಿಶಾಮಕ ದಳದ ಕಪ್ತಾನ ನಾಗಿ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ನಿಂತಿದ್ದರು. ಅರುವತ್ತು ಮುಟ್ಟುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ— "ಇಗೋ ಹೊರಟೆ!" ಎಂದರು. ಮಾನೋರ್ಮಿ ಯಾವ ದಿನ ಎಂದು ಜೀವನ ಪಂಚಾಂಗದ ಉತ್ತರಾರ್ಧವನ್ನು ಅವರು ನೋಡಿದರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಕೊನೆಯ ತಾಣ ಇಂಥಲ್ಲೇ ಇರಲಿ ಎಂದು ಆಶಿಸಿದ್ದರೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಘಳಿಗೆ ಆಗಲೇ ಬಂತು. ಹಠಾತ್ತನೆ. ಲೋಕ ಅತ್ತಿತು.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ, ಯೌವನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳನ್ನು ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಕಳೆದಿದ್ದ ಬೆಂಗಳೂರೇ ಅಂತಿಮ ವಿಶ್ರಾಂತಿಗಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಯಾದದ್ದು, ಈ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪಾಲಿಗೊಂದು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಸಂಗತಿ. ಸಕಲ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಗಳೊಡನೆ ನಡೆದ ಅವರ ಕೊನೆಯ ಯಾತ್ರೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ.

ಸಾವಿನಲ್ಲೂ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು. ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಿರುವ ಗೋರಿ ನೆಲಕ್ಕೆ ಪಾವಿತ್ರ್ಯದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

× × × ×

ಕೊಡಗಿನ ಕಾಫಿ—ಭಾರತ ದೇಶದ ಕಾಫಿ— ಲೋಕದ ಮೂವತ್ತೊಂದು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೆ ರವಾನೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ ಎಂದರೆ ಹಲವರಿಗೆ ವಿಸ್ಮಯವೆನಿಸಬಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಬರಿಯ ೫,೫೦೦ ಟನ್ ನಿರ್ಯಾತವಾಗುತ್ತಿತ್ತು; ಈಗ ಅದು ೨೮,೦೦೦ ಟನ್. ಕಾಲು ಶತಮಾನಕ್ಕೆ ಹಿಂದೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ೧,೮೦,೦೦೦ ಟನ್ ಎಕರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ೧೫,೦೦೦ ಟನ್ ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಕಾಫಿ ತೋಟಗಳ ವಿಸ್ತಾರ ಮೂರು ಲಕ್ಷ ಎಕರೆ. ಬೆಳೆ ೬೦,೦೦೦ ಟನ್.

ಕಾಫಿ ಬೆಳೆಯುವ ವಿಸ್ತಾರ, ಫಸಲು, ನಿರ್ಯಾತ ಈ ಮೂರೂ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚುವ ಲಕ್ಷಣಗಳೇ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಕಾಫಿಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಕಾಫೀ ಬೋರ್ಡು ತನ್ನ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಮೊನ್ನೆ ಆಚರಿಸಿತು. "ಸಕ್ಕರೆ ಕಮ್ಮಿ", "ಡಿಕಾಕ್ಷನ್ ಸಾಲದು" ಎನ್ನುವಂಥ ಸಮಾರಂಭ. ಅದೇನು ಅವಸರವೊ? ಒಳಗೆ ಅದೇನು ಅಸಹಕಾರವೊ? ಜನರಿಗಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಬರಿಯ ಕುರ್ಚಿಗಳೇ ಇದ್ದುವು.

× × × ×

ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂಗಂಜಿ ಆಹಾರಗಳ ದಾಖಲೆಯಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ನೋಂದಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ.

ಎಂ. ಎಲ್. ಸಿ. ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮನವರೂ, ರುಕ್ಮಿಣಮ್ಮನವರೂ (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮಹಿಳಾ ವಿಭಾಗದ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು), ಹೆಚ್ಚು ಬೆಳೆಯಲಿಚ್ಛಿಸುವ ರೈತರ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೊಂದು ಪಾಕಶಾಲೆಯನ್ನು ತೆರೆದರು. ಉದ್ಯಾನಗಳ ನಿರ್ದೇಶಕರಾದ ಡಾ. ಮರಿಗೌಡರ ಸಲಹೆ ಸಹಕಾರ, ಗೃಹವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜಿನ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರ ನೆರವು. ಒಂದಲ್ಲ ಹಲವು ಬಗೆಯ ತಿಂಡಿತಿನಿಸುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಾದುವು.

ಬರಿಯ ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು (ಸಿಹಿ ಗೆಣಸೂ ಸೇರಿ) ತುರಿದು, ಬೇಯಿಸಿ, ಉಪ್ಪು ಖಾರ ಹಾಕಿ, ಮಜ್ಜಿಗೆ ಸುರಿದು, ಬಂದವರಿಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ 'ರುಚಿ ನೋಡಿ' ಸಿದರು. ಅದರ ಎದುರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಯ ಅನ್ನ? ಎಲ್ಲಿಯ ಚಪಾತಿ? ಲಕ್ಷ್ಮಮ್ಮ ಅಂದರು: "ಇದು ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಗಂಜಿ."

× × × ×

ಹೊಸತೇನಿದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಎತ್ತಿದ ಕೈ.

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗಾಗಲೇ ೪೦,೦೦೦ ಸ್ತ್ರೀಯರು ವಂಕಿ ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಮೂರೂವರೆ ಲಕ್ಷ ತಾಯಂದಿರು ವಂಕಿಧಾರಿಣಿಯರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಒಂದೂವರೆ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ.

ಜನನ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಳಿಮುಖವಾಗಿದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ. ಸಂಖ್ಯಾ ಪರಿಣತರು ಅದನ್ನು ತಿಳಿಸಬೇಕು.

ಆದರೆ ಸೀಮಿತ ಕುಟುಂಬವೇ ಒಳಿತು ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಗೊಂಡಿದೆ.

೨-೧-೧೯೬೬

೨೭

ಇವರಿಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ;

ಅವರಿಗೆ ನಾಟ್ಯ

ಮೂರುಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗೊಂದು ಮನೆ. ಮನುಷ್ಯರ ವಾಸಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದಂಥ ನಿಜವಾದ ಸೊಗಸಾದ ಆಧುನಿಕ ಮನೆ.

ಇಲ್ಲಿ – ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ – ಇಂಥದನ್ನು ಕಟ್ಟಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಜಪಾನಿನ ಡೆನ್‌ಜರೊ ಹಸೆಗಾವ.

ಇವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಾಲ್ವರ ನಿಯೋಗ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯಿತು. ಇಲ್ಲಿನ ಕಾಡುಗಳು, ಮರಗಳು ಹಸೆಗಾವರಿಗೆ ತುಂಬ ಇಷ್ಟ. ಮರದ ದಿಮ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸುವ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ, ವರ್ಷಕ್ಕೆ ೬೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಮರವನ್ನು ಜಪಾನೊಂದೇ ತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನೆಲ, ನೀರು, ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು, ಜಪಾನಿನವರೇ ಸ್ವತಃ ಕಾರಖಾನೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದಾರೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ನಮ್ಮ ಮರದಿಂದ ಸೊಗಸಾದ ಪೀಠೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕರ್ಮಾಗಾರವನ್ನೂ ಜಪಾನಿನ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಲ್ಲರು.

ಹದಗೊಳಿಸಿದ ಮರವನ್ನೇ ಬಳಸಿ ಮೂರೇ ಸಾವಿರ ರೂ ವೆಚ್ಚದೊಳಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗಾಗಿ ಸುಸಜ್ಜಿತ ಮನೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿಕೊಡಬಹುದೆಂಬ ಅಭಿಮತವೂ ಹಸೆಗಾವರಿಂದಲೇ ಬಂತು.

ಹಸೆಗಾವ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಠಾಕೂರರ ಶಾಂತಿನಿಕೇತನದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಮೇಲೆ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರೀತಿ. ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮಗಳ ಮಾತನ್ನು ಅವರು ಆಡುತ್ತಿರುವರಾದರೂ ಈ ದೇಶ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಬೇಕೆಂಬುದು ಅವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ.

ಅವರ ನಿಯೋಗದ ಇನ್ನುಳಿದ ಮೂವರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆ – ಶ್ರೀಮತಿ ಹಸೆಗಾವ. ಮೈಸೂರು ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಅವರು ಬಹಳವಾಗಿ ಇಷ್ಟಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಜಪಾನೀ ಮಹಿಳೆಯರ ಕಿಮೊನೊ ಉಡುಗೆಗೆ ಸರಿಹೋಗುವ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದರೆ (ಸೀರೆಗಿಂತ ಕಡಮೆ ಉದ್ದ ಸಾಕು) ಅಸಂಖ್ಯ ಗ್ರಾಹಕರು ತಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಈ ನಿಯೋಗವಂತೂ ಸದ್ಭಾವನೆಯಿಂದ ಎಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರೇರಿತವಾಗಿದೆ ಎಂದರೆ,

ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳನ್ನೂ ಅವರು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮವರು ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರ ಗಳನ್ನು ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ತೆರೆದರೆ ನಮ್ಮ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ನಿಸ್ಸಂದೇಹವಾಗಿಯೂ ಜನಪ್ರಿಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರು ಆಶ್ವಾಸನೆ ಈಯುತ್ತಾರೆ. (ಇದು ಉಡುಪಿ ಯವರ ಗಮನಕ್ಕೆ!)

x x x x

ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನವರು ತಿನಿಸನ್ನು ಇಷ್ಟಪಟ್ಟರೆ ಪಶ್ಚಿಮದವರು ಭರತನಾಟ್ಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ.

ಯು. ಎಸ್. ಕೃಷ್ಣರಾಯರು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ರಸಾಯನ ಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಕುರಿತು ಎಷ್ಟೇ ಪಾಠ ಹೇಳಿರಲಿ ಜನ ಅವರನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ನರ್ತಕ ಗುರುವೆಂದು. ಇಲ್ಲಿ ಗುರುಪತ್ನಿ ಚಂದ್ರಭಾಗಾದೇವಿಯೂ ಶಿಕ್ಷಕಿಯೇ.

ಈ ದಂಪತಿ ಈಗ ಫ್ರಾನ್ಸನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ (ಅಲ್ಲಿ ಕೆಲ ದಿನ ಪ್ಯಾರಿಸಿನ ಹುಡುಗಿಯರಿಗೆ ಭರತನಾಟ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣವಿತ್ತು) ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಡೇರೆ ಹೊಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಆರಂಭ.

ಈ ಯಾತ್ರೆಯನ್ನು ಅವರು ಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿರುವ ಏಷ್ಯಾ ಮ್ಯೂಸಿಕ್ ಸೆಂಟರಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ. ಆ ಸೆಂಟರಿನ ಮೈಸೂರು ಶಾಖೆಗೆ, ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ದಂಪತಿಗಳ ಪ್ರವಾಸದ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆಂದು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ೨೧,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ನರ್ತಕ ರಾಮಗೋಪಾಲ್ ಲಂಡನ್ನಿನಲ್ಲಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವಾಗ ಅವರಿಗೇ ನೆರವು ನೀಡಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ – ಎನ್ನುವವರಿದ್ದಾರೆ. ನಿಜ; ಹಾಗೆಂದು ಇನ್ನಿಬ್ಬರ ದಕ್ಷತೆಯ ವಿಷಯಲ್ಲಿ ಶಂಕೆ ಸರಿಯೆ?

ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಖರ್ಚೆ? ಎಂಬ ವಾದ. ರಾಷ್ಟ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಕ್ಕಾಗಿ ವ್ಯಯವಾಗುತ್ತಿರುವ ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ, ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ಹಣದ ಎದುರಲ್ಲಿ ಈ ೨೧,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ತೃಣ.

ಇಷ್ಟೊಂದು ಕಡಮೆ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೋ ಜನರ ಹೃದಯಗಳನ್ನು ಇವರು ಗೆಲ್ಲುವಂತಾದರೆ, ಭಾರತದ ಮಿತ್ರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ, ಅದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಾಭವೆ?

ತಮ್ಮ ಭರತನಾಟ್ಯ ತರಗತಿಗಳು ಜನಪ್ರಿಯವಾಗಿವೆ – ಎಂದು, ರಾಜ್ಯದ ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿ ಕಂಠಿಯವರಿಗೆ ಬರೆದಿರುವ ಕಾಗದದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣರಾವ್ ದಂಪತಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ.

x x x x

ವಿದೇಶೀಯರಿಗೆ 'ಬೆಂಗಳೂರು–ನೀಲಿ' ದ್ರಾಕ್ಷಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು. ದ್ರಾಕ್ಷಾರಸ ದೊರೆಯಬಹುದೆ? ವೈನ್ ಅಯಾತವನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ತಾವು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಅಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಇದೆ–ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರೊಬ್ಬರು. ನಾವು ಇದರಿಂದ ನಮಗೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾಗಿರುವ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯ ಗಳಿಸಬಹುದು.

ಈಗ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ೧೨,೦೦೦ ಎಕರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಬೆಂಗಳೂರು–ನೀಲಿ' ದ್ರಾಕ್ಷಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಈ ದ್ರಾಕ್ಷಿಯಿಂದ ವೈನ್ ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಕರ್ಮಾಗಾರವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು. ಕರ್ಮಾಗಾರದ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಫ್ರೆಂಚ್ ಹಾಗೂ ಜರ್ಮನ್ ನೆರವೂ ಸಿಗಲಿದೆ.

ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತೆಂದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸಮೀಪದಲ್ಲೇ ದ್ರಾಕ್ಷಾನಗರ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತದೆ!

× × × ×

ಕ್ರಿಸ್‌ಮಸ್ ಮುಗಿಯಿತು; ಹೊಸ ವರ್ಷ ಬಂತು. ಹಳೆಯದನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಅಟ್ಟಿ ಹೊಸದನ್ನು ಕರೆದುದಾಯಿತು.

ಇದು ಹೊಸ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ, ಕೃತಿಗಿಳಿಸುವ ಕಾಲ.

೯-೧-೧೯೬೬

೨೮

ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬ

ನಗರ ಪಿತೃಗಳಿಗಿದು ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ವಾರ. ನಾಗಣ್ಣನವರ ಮೇಯರ್ ಪದವಿಯ ಅವಧಿ ಮುಗಿದು ಹೊಸಬರೊಬ್ಬರನ್ನು ಆ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಆರಿಸಲು ದಿನ ಗೊತ್ತಾಗಿದೆ. ಜನ ಗೊತ್ತಾಗಿಲ್ಲ. ವರ ಯಾರು? ತಿಮ್ಮರಾಯಗೌಡರೆ? ಶಾಮಣ್ಣನವರೆ? ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರೆ?

ಇದು, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸೇತರ ಜಗಳ. ಸಂಘಟಿತ ಬಣ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನದೊಂದೇ. ಪೌರಸಮಿತಿ ವಿವಿಧ ಬಣ್ಣಗಳ ಮಿಶ್ರಣ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಆಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊರಗಿರಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಅದರ ಕೈಗೆ ಪೌರ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು ಇತರರು ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ (ಮತವೀಯುವ ವಯಸ್ಕರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲವಾದರೂ) ಏನು ಬೇಕಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನವರೇ ಕೆಲವರು ಪೌರಸಮಿತಿಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗೆ ಮತವೀಯಬಹುದು. ಅಲ್ಲಿನವರು ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಬಹುದು. ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಈ ಎರಡು ಪಕ್ಷಗಳ ನಡುವಣ ಅಂತರ ಬಲು ಕಡಮೆ.

ಒಂದು ವರ್ಷದ ಅಧಿಕಾರಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪೌರಸಮಿತಿ ಏನನ್ನು ಸಾಧಿಸಿತು?

ಸೈಕಲ್ ತೆರಿಗೆ ರದ್ದುಮಾಡುತ್ತೇನೆ – ಎಂದು ಮತದಾರರಿಗೆ ಅದು ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿತ್ತು. ಆ ನಿರ್ಧಾರವನ್ನೂ ಮಾಡಿತು. ಆದರೆ ಸರಕಾರ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂಚೆ ಇದ್ದಂತೆ ಸ್ವಲ್ಪಾಂಶ ನೀರನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಹಟತೊಟ್ಟಿತು. ಜಲಮಂಡಲ ಸಮ್ಮತಿ ಈಯಲಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಇವರಿಬ್ಬರ ಜಗಳದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕೂಸು ಬಡವಾಯಿತು.

ನಾಗಣ್ಣನವರು ಸಮರ್ಥರು, ದಕ್ಷರು. ಅವರ ಸಾರಥ್ಯ ದೊರೆತ ಪೌರಸಮಿತಿ, ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ತೂಕವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಂಡಿತೆನ್ನಬಹುದು.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ೧೯೬೫ ರಾಜಧಾನಿಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವೆನಿಸಿತು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ವಹಿಸಿದ ಕಸಗುಡಿಸುವವನ ಪಾತ್ರ. ರಾಜದಂಡದ ಜತೆ ಪೊರಕೆ(ಕಸಬರಿಕೆ)ಯೂ ಮೆರೆಯಿತು.

ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೇನು? ನಗರದ ಕಲ್ಮಷ ಇನ್ನೂ ನಗುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ವರ್ಷ ಆರಂಭವಾಗುವುದು ಎಷ್ಟು ಬಾರಿ? ಮೂರು ಸಲ ಎನ್ನೋಣವೆ? ಜನವರಿ ೧ ರಂದು ಒಮ್ಮೆ; ಯುಗಾದಿಯಿಂದ ಎರಡನೆಯ ಬಾರಿ, ಮೂರನೆಯ ಸಲ ದೀಪಾವಳಿಯ ಬಳಿಕ.

ಈ ಸಲ ಶುಭಾಶಯಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದವರು ಫೆನ್ನರ್ ಬ್ರಾಕ್‌ವೇ. ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಲೇಬರ್ ಪಕ್ಷದ 'ಲಾರ್ಡ್' ಸದಸ್ಯರು. ಭಾರತದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿಂದ ಕಂಡವರು. ಈ ದೇಶದ ಮಿತ್ರ.

ಭಾರತ-ಬ್ರಿಟನ್ನುಗಳ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ಸಕ್ಕರೆ ತೀರಾ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿರುವ ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಕ್‌ವೆಯುವರ ಮಾತುಗಳಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಡುವುದು ಹಿತಕರವೆನಿಸಿತು. ಅವರು ವೈವಿಧ್ಯಮಯಿ ಭಾರತಿಯನ್ನು ಹೊಗಳಿದರು. ಸರ್ವಧರ್ಮ ಸಮನ್ವಯವನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿ ಆಡಿದರು. ನಮ್ಮ ಸಹನಶೀಲತೆ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಾಯಿತು. ಭಾರತ-ಪಾಕಿಸ್ತಾನ ಘರ್ಷಣೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆಯಾಯಿತೆಂದು ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿದರು.

× × × ×

ನಗರದ ಅತಿಥ್ಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಪ್ರವಾಸಿ ಪೋಲೆಂಡಿನವರು. ಮಹಿಳೆ.

೧೯೫೫ರಲ್ಲಿ (ದಿವಂಗತ ಪ್ರಧಾನಿ) ಜವಾಹರಲಾಲರು ಪೋಲೆಂಡಿಗೆ ಹೋದರು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತೆಂಡೂಲ್ಕರ್ ಸಂಪಾದಿತ ಗಾಂಧೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮಾಲಿಕೆಯನ್ನು ಕಾಣ್ಕೆಯಾಗಿ ಅವರು ಪೋಲಿಷ್ ನಾಯಕರಿಗೆ ಇತ್ತರು. ಆ ಗ್ರಂಥರಾಶಿ, ವಾರ್ಸಾ ನಗರದಿಂದ ನೂರು ಮೈಲಿ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಲೊಡ್ಸ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಿಕೆಯಾದ ಶ್ರೀಮತಿ ಈಯಾ ಪಾವ್ಲೊವ್‌ಸ್ಕಾರ ಕೈಗೆ ಬಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ ಗಾಂಧಿಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರು ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಕೇಳಿದ್ದರು. ಗಾಂಧೀ ಚರಿತೆ ಅವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಎಚ್ಚರಿಸಿತು.

ಪರಿಣಾಮ – ಪೋಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಗಾಂಧಿಜಿಯನ್ನು ಕುರಿತು ೨೭೦ ಪುಟಗಳ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ.

(ವಿಚಿತ್ರವೆನಿಸಬಹುದಾದ ಸಂಗತಿ, ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಪೋಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಆ ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟವಾಗಿರುವುದು.)

ತನ್ನ ಕೃತಿಯ ನಾಯಕ ದುಡಿದು ಮಡಿದ ನಾಡನ್ನು ನೋಡಿಹೋಗಲು ಈಯಾ ಪಾವ್ಲೊವ್‌ಸ್ಕಾ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯವರ ಭಾನುವಾರದ ಸಡಗರಕ್ಕೆ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್ ಕೇಂದ್ರ. ಆ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಇಟ್ಟಿಗೆ ಬಣ್ಣದ ಕಟ್ಟಡ – ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ.

ಅದೀಗ ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಇದಿರುನೋಡುತ್ತಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರ ಪ್ರಯತ್ನದ ಫಲವಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಗತಿಕವಾದ 'ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳ ಶಾಸನ' ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ತನ್ನ ೫೦ನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಿದೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷ ಈಗ ನೀಡುತ್ತಿರುವ ೨೦೦೦ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಬದಲು ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಸರಕಾರ ೫೦,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಸಹಾಯ ಧನ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರದ ಪ್ರಮುಖರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಜೀರ್ಣಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿರುವ ಭಂಡಾರದ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳೆಲ್ಲ ಕಾಯ ಕಲ್ಪ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಮುಗುಳುನಗುತ್ತಿವೆ.

೧೬-೧-೧೯೬೬

೨೯

ಅವರು ಇನ್ನಿಲ್ಲ

ಈ ತಿಂಗಳ ಅಂತ್ಯದೊಳಗೆ, ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ, ಪ್ರಧಾನಿ ಲಾಲ್ ಬಹದ್ದೂರರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಮುಂಬಯಿ, ಕಲಕತ್ತಾ, ಅಲಹಾಬಾದ್, ಮದರಾಸು, ಹೈದರಾಬಾದುಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಪ್ರಜಾಕೋಟಿಯ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಸವಿದರಲ್ಲ? ಈ ನೆಲದ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಬಾಹುಬಲದ ಬಗೆಗೆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸವನ್ನು ಉದ್ದೀಪನಗೊಳಿಸಿದ ಮಹಾನು ಭಾವ. ಭಾರತದ ಹೊಸ ಬಿಂಬದ ನಿರ್ಮಾಪಕ. ಅಂಥವನನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಗೂ ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಬಯಸಿತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಕಳೆದ ಬಾರಿ ಬಂದಿದ್ದಾಗ (ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧಿವೇಶನ) ಕಪ್ಪು ಬಾವುಟವನ್ನು ಅವರು ಕಂಡಿದ್ದರು. ಗೋವಾ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರ ತಳೆದ ನಿಲುವು, ಹೊಸಪೇಟೆಯ ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರಖಾನೆ ಕನಸಿನ ಗಂಟಾದುದು, ಈ ರಾಜ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ವರಿಷ್ಠರ ಮಲತಾಯಿ ನೀತಿ—ಇವೆಲ್ಲ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ಜನತೆ ಪ್ರಕ್ಷುಬ್ಧ ಗೊಂಡಿತ್ತು. ಈ ಪುಟಗಳನ್ನು ಮಗುಚಿ ಒತ್ತಿಟ್ಟು, ಪ್ರೇಮಾದರಗಳ ಸ್ವಾಗತ ನೀಡುವ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯ ಬರೆಯಬೇಕು ಎಂದುಕೊಂಡಿತ್ತು ಮೈಸೂರು.

ರಣವೀರನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ? ತಾಷ್ಕೆಂಟಿನ ವಿಜಯದ ಬಳಿಕ ಶಾಂತಿಯ ಸೈನಿಕ ನಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಆತ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಭೇಟಿ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆಗುತ್ತಿತ್ತು, ಅವರು ಬಂದಿದ್ದರೆ. ಆದರೆ, ತಾಷ್ಕೆಂಟಿನ ಬಳಿಕ ಬೇರೆಯೇ ಪಯಣ ಕೈಕೊಂಡರಲ್ಲ? ಅದು, ಮರಳಿಬಾರದ ಊರು. ಪುಟ್ಟ ಗಾತ್ರದಿಂದ ಮಹಾ ಮೇರುವಿನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಏರಿತು ಅವರ ಪಾತ್ರ. ಆ ಔನ್ನತ್ಯದಲ್ಲೇ ಅವರು ಅಂತರ್ಧಾನರಾದರು.

ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಶೋಕ. ರಾಷ್ಟ್ರಕುಟುಂಬದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಕಡಲನ್ನು ನಮ್ಮ ಕಂಬನಿಯ ಪ್ರವಾಹವೂ ಸೇರಿದೆ.

× × × ×

ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಬಳಿಕ ಮುಂದಿನ ಪ್ರಧಾನಿ ಯಾರು? ಈ ಲೇಖನ ಪ್ರಕಟ ವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಅದರ ಇತ್ಯರ್ಥ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಂತೂ ಇನ್ನು ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಆರಂಭ. ಆಗ ಏನಾಗುವುದು ? ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಯಾರಾಗುವರು ? ಎಂಬುದಕ್ಕೇ ನಿಜವಾದ ಮಹತ್ವ. ಇದು ಇಲ್ಲಿನ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರ ರಾಜಕೀಯ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ.

ಏನೇ ಇರಲಿ, ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನಮ್ಮದು. ಒಂದು ಭಾರತರತ್ನ ಮರೆಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅರಸ ಸತ್ತನೆಂದು, ಹಕ್ಕುದಾರನ ಪಟ್ಟಾಭಿಷೇಕ ತಡವಾಗಿದೆಯೆಂದು, ಅರಾಜಕತೆ ಸಂಭವಿಸುವ ಕಾಲ ಇದಲ್ಲ.

ಶಾಸ್ತ್ರಿಜಿ ನಿಧನರಾದ ಪ್ರಯುಕ್ತ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮೇಯರ್ ಚುನಾವಣೆ ಜನವರಿ ೧೨ ರಂದು ನಡೆಯದೆ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಬಿತ್ತು. ಇನ್ನು ಬೇರೆ ದಿನ ಗೊತ್ತು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

x x x x

ಗತಪ್ರಾಣರಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಬಾಯಿಗೆ ವೈದ್ಯರು ಬಾಯಿ ಇಟ್ಟು ಕೃತಕ ವಾಗಿ ಉಸಿರುತುಂಬಲು ಯತ್ನಿಸಿದರಂತೆ. ಸಫಲರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟೋ ಪವಾಡ ಗಳನ್ನು ತಾನು ಸಾಧಿಸಿದ್ದೇನೆ ಎಂದು ಸೋವಿಯೆತ್ ವೈದ್ಯಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆ. ಆದರೆ ಲಾಲ್ ಬಹದ್ದೂರರ ಜೀವ ಉಳಿಸುವುದು ಅವರಿಂದಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ; ಇವರಿಂದಲೂ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಮುಂದೆ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹಾರಿದ ಪ್ರಾಣವಾಯುವನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದು ಮತ್ತೆ ದೇಹದೊಳಕ್ಕೆ ತುಂಬುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬಹುದು. ವಿಜ್ಞಾನ ಅದನ್ನು ಎಂದಾ ದರೂ ಸಾಧಿಸಬಹುದು.

x x x x

ಎಲಾರ್ಡಿಇ (ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕಲ್ ಅಂಡ್ ರಾಡಾರ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್ ಎಸ್ಟಾಬ್ಲಿಷ್ ಮೆಂಟ್), ರಷ್ಯ ಅಮೆರಿಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ನಿದ್ರೆ ಬರಿಸುವ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮ ಯಂತ್ರವೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದೆ. ಇದನ್ನು ಜೋಡಿಸಿರುವವರು ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯು ತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹುಡುಗರು ಹುಡುಗಿಯರು.

ನಾಲ್ಕೂವರೆ ವರ್ಷ ಪ್ರಯೋಗ ನಡೆಸಿದಮೇಲೆ ಇದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. 'ಚುಟುಕು ನಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಇದಕ್ಕೆ ಹೆಸರಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಯ ವೈದ್ಯಕೀಯ ವಿಭಾಗದವರ ಅಭಿಮಾನದ ಸ್ವತ್ತು. ಈ ಉಪಕರಣದ ಗುಂಡಿ ಯೊತ್ತಿದರೆ ಸಾಕು ರೋಗಿಗೆ ನಿದ್ದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜ್ಞೆ ತಪ್ಪಿಸದೆಯೇ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಶಸ್ತ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನೂ ನಡೆಸಬಹುದು.

ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಕಟುಕ ಈ ಉಪಕರಣವನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರಾಣಿಗೆ ನೋವಾಗದಂತೆ ಅದರ ತಲೆ ಕಡಿಯಬಹುದು !

× × × ×

ವಿಜ್ಞಾನದ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಗತಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಮಾನವೀಯತೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು (ಬೆಳೆಸಿಕೊಂಡು) ಬರಬೇಕಾದುದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ.

ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರು ಕಾಲೇಜಿನ ಮೆಟ್ಟಲು ಹತ್ತುವ ಎಳೆಯರೆಲ್ಲ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಗಳನ್ನೇ ಅರಸುವುದನ್ನು ಕಂಡು ವ್ಯಾಕುಲಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಲಲಿತ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಗತಿಯೇನು ? ಇವು ವಿಜ್ಞಾನದಷ್ಟೇ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲವೆ ? ಇವಿಲ್ಲದೆ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪೂರ್ಣವಾದೀತೆ ?

ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ಸಮತೋಲ ಸಾಧಿಸಿದಾಗಲೇ ಸಮಾಜದ ಸರ್ವಾಂಗೀಣ ಉನ್ನತಿ.

ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ವಿಜ್ಞಾನ ತರಗತಿಯೊಂದನ್ನೇ ಬಯಸುವ ಹೆತ್ತವರೂ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ಸಂಗತಿ ಇದು.

೨೩-೧-೧೯೬೬

೩೦

ಹೆಣ್ಣಲ್ಲವೆ ನಮ್ಮನೆಲ್ಲ....

ಹೆಣ್ಣು ಹೆಣ್ಣೆಂದೇತಕೆ ಬೀಳುಗಳೆವರು ಗಾವಿಲರು ?

'ಮುಂದುವರಿದ' ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಭಾರತದ ಮಾತೇನು ? ಆದರೂ ಜಗತ್ತಿನ ಅತ್ಯಂತ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರ ಲಲನಾಮಣಿಯನ್ನು ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಆರಿಸಿದೆ.

ಆಯ್ಕೆಯ ಹಿಂದಿನ ರಾಜಕಾರಣವೇನೇ ಇರಲಿ, ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಇಂದಿರಾ ನೆಹರು (ಅಲ್ಲ, ಗಾಂಧಿ) ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಯಾದರೆಂದು ಸಂತೋಷವೇ. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರ ಇದಿರಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಕಪ್ತಾನನ ಕೆಲಸ ಕಷ್ಟದ್ದು. ಅದನ್ನು ಇಂದಿರಾ ನಿಭಾಯಿಸಬಲ್ಲರೆ? ಈ ಬಗೆಯ ಶಂಕೆ ವಿವೇಕಿಗಳನ್ನು ಬಾಧಿಸುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಇಂದಿರಾ ರಾಜಕೀಯ ರಂಗದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು, ಅಂಬೆಗಾಲಿಟ್ಟ ದಿನದಿಂದ ಈವರೆಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಜೀವನವನ್ನೇ ನಡೆಸಿದವರು—ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನವೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲಂತೂ ಆಕೆಗೇ ಅಗ್ರ ಪಟ್ಟ. ಸೋತಬಳಿಕ, ಮೊರಾರ್ಜಿಯವರೇ ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿಯನ್ನು ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಸಹಕಾರದ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರೆಂದಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಗೂ ಈ ರಾಜ್ಯದ ನಾಗರಿಕರು ಹೊಸ ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ?

ಕರ್ನಾಟಕದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ (ಈ ತಿಂಗಳ ಮೂರನೆಯ ವಾರ) ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಬರುವರೆಂದು ಗೊತ್ತಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮುಂದೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ದಿನ ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳು ಅದು ನಡೆಯಬಹುದು. ಕದನವಿರಾಮ ರೇಖೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಪಡೆಗಳು ಯುದ್ಧಪೂರ್ವದ ನೆಲೆಗೆ ಹಿಂತಿರುಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಇಂದಿರಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದು ಹೋಗುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷೆ.

× × × ×

ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆ ಮುಗಿದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಇಲ್ಲಿ ಪುರಸಭೆಯ ಹಿರಿತನಕ್ಕೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯಿತು. ಇದು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನೊಳಗಣ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲ. ಅಧಿಕಾರಾರೂಢ ಪೌರಸಮಿತಿ ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್‌ಗಳ ನಡುವಣ ಮೇಲಾಟ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸೋಲು ಅನುಭವಿಸಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸು ಈ ಸಲ, ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತನಗೆ ಬಹುಮತವಿಲ್ಲದೇ ಇದ್ದರೂ, ಗೆದ್ದಿತು.

ನಾಲ್ವತ್ತರ ಹರೆಯದ ಮೇಯರ್ ತಿಮ್ಮರಾಯಿಗೌಡರು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರಧಾನಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ನಗರದ ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುವರು.

ಶಾಂತಿ? ನೆಮ್ಮದಿ? ಪೌರರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಬುದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ! ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿಯಲ್ಲಿ ಘರ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಗಾಟ ಕಿತ್ತಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ಪುರಪಿತೃಗಳು ಈ ವರ್ಷ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು.

× × ×

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೋ ಅನ್ನದ್ದೇ ಚಿಂತೆ. (ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಾಗರ, ಸೊರಬ, ಶಿಕಾರಿಪುರ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪದ ಬಿದಿರಕ್ಕಿಯ ಫಸಲು ಹೇರಳವಾಗಿ ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿದ ನಗರವಾಸಿಗಳ ನಾಲಿಗೆ ಒದ್ದೆ. ಒಂದೊಂದು ಬಿದಿರು ಮೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಎರಡು ಚೀಲ ಕಾಳಂತೆ. ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಾಮ ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಈ ರೀತಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತಂತೆ. ಮತ್ತೆ ಈಗ, ಈಸಲದ ಕ್ಷಾಮದಲ್ಲಿ!) ಜತ್ತಿಯವರೇನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ? ಶಾಸನಬದ್ಧ ಪಡಿತರವನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತರುವರೋ ಇಲ್ಲವೋ?

ನಿಜಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ರೇಶನಿಂಗ್ ಮೈಸೂರಿನ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ದಾಸ್ತಾನಿಲ್ಲದೆ ಆ ಹೊಣೆ ಹೊರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಹೊಸ ಫಸಲು ಬಂದ ಮೇಲೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸ್ವಲ್ಪ–ಬಲು ಸ್ವಲ್ಪ–ಸುಧಾರಿಸಿದೆ: ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳ ತಯಾರಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿತಿ ಮತ್ತಷ್ಟು ಉತ್ತಮಗೊಂಡಿದೆ–ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಬಸಪ್ಪ ದಾನಪ್ಪ ಜತ್ತಿಯವರು.

ಆದರೆ ಜನರಿಗೆ ಬೇಸರ. ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆ ಬೇಡ ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಪೋಲೀಸ ರಂತೂ ಆಜ್ಞಾಪ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆಜ್ಞೆ ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಗಿರಾಕಿಗಳ ಎದುರಲ್ಲೇ ಉಗಿಯೇಳುವ ಇಡ್ಲಿಗಳ ರಾಶಿಯನ್ನು ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೊಯ್ಯುತ್ತಾರೆ.

ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆಯ ಉಪವಾಸವೂ ಅಷ್ಟೆ.

ಈ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹಗುರಗೊಳಿಸುವುದು ಖಂಡಿತ ಸಾಧ್ಯ. ಮಂತ್ರಿಗಳು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಬೇಕು ಎಂದು ಜನ ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ಪ್ರಭಾಕರ ಗಣಪತಿ ಶಿರೂರ್, ಕನ್ನಡ ಜನ–ಅಲ್ಲ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಜನ–ಆದರಿಸ ಬೇಕಾದ ಹೆಸರು. ಅವರು ಚಿತ್ರಕಾರರು.

ಐವತ್ತೊಂಬತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಯುವಕ. ೨೮ ವರ್ಷ ಅಖಂಡವಾಗಿ ಟೈಮ್ಸ್

ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಇಲ್ಲಸ್ಟ್ರೇಟೆಡ್ ವೀಕ್ಲಿಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದು ನಿವೃತ್ತರಾದ ಮೇಲೆ ಶಿರೂರ್ ದೇಶಪರ್ಯಟನ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ.

ನಿವೃತ್ತಿ ಉದ್ಯೋಗದಿಂದ. ಕಲೆಯಿಂದಲ್ಲ.

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದವರು ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾ ವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಪರಿಚಿತರ ಮುಂದೆ ವರ್ಣಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಬರೆದರು. ರೂಪದರ್ಶಿಯಾಗಿ ಕುಳಿತ ಒಬ್ಬಳು ಯುವತಿಯ ಚಿತ್ರ.

ಕಲಾಭಿಜ್ಞರೊಬ್ಬರ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಅವರು ತೋರಿದ್ದು: "ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿಯ ವರ್ಣಸಂಯೋಜನೆ, ಪ್ರಮಾಣ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಶಕ್ತಿ, ಜೀವಕಳೆ ಸೂಸುವ ಬೆಳಕು ನೆರಳುಗಳ ಪರಿಜ್ಞಾನ."

ನೂರೈವತ್ತು ನಿಮಿಷಗಳಲ್ಲಿ ವರ್ಣಚಿತ್ರ ಪೂರ್ಣವಾಗಿ ನೆರೆದವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯಿತು.

ಅರಿತವರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನದೇನು ಬೇಕು ಕಲಾವಿದನಿಗೆ?

ನಮ್ಮ ಹೋಟೇಲುಗಳಲ್ಲಿ ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳನ್ನು ಶಿರೂರ್ ಸವಿಯಲಿಲ್ಲ. ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ, ಚಿತ್ರಗಳ ಮಾತನ್ನಾಡುವಾಗ ಇಲ್ಲದುದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಯಾತಕ್ಕೆ?

೨೦-೧-೧೯೬೬

೩೧

ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೂ . . .

ಹೊಸ ವರ್ಷದ ಮೊದಲ ಈ ದಿನಗಳ ತುಂಬ ಬೆಳಕು, ಕತ್ತಲು – ಬೆಳಕು, ಕತ್ತಲು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯ ತನ್ನದೇ ಆದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಮರೆತು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸುಖ ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಭಾಗಿ.

ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವೆನಿಸಿದ್ದುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು, ತಾಷ್ಕೆಂಟಿನಲ್ಲಿ. ಆದರೆ ಮರು ಕ್ಷಣವೇ ಆ ಸಾಧನೆಯ ಭಾರತೀಯ ಶಿಲ್ಪಿ ಮಾಯವಾದ.

ಸಾವಿನ ದುಃಖ ಕವಿದಿದ್ದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸತ್ವ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆದು ಹೊಸ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಆಯ್ಕೆ ನೆರವೇರಿತು.

ನೂತನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾವಿಧಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲೇ ನೂರಾರು ಭಾರತೀಯರನ್ನು ಹೊತ್ತ ನಮ್ಮ ವಿಮಾನ ಯೂರೋಪಿನೊಂದು ಹಿಮ ಶಿಖರ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಗೋರಿ ಕಂಡಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಭಾಭಾ ಆ ಅಪಘಾತದಲ್ಲಿ ಮಡಿದರು.

ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಂದ್ಯಾಟಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮುಗಿದು ಹೊಸ ವಿಕ್ರಮಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದರೂ ಹರ್ಷಾತಿರೇಕದಿಂದ ಕುಣಿದಾಡಲು ಯಾರ ಮನಸ್ಸೂ ಒಗ್ಗದು. ದಿವಂಗತ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಚಿತಾಭಸ್ಮ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಪಶ್ಚಿಮ ವಾಹಿನಿಯಲ್ಲಿ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿಸಂಚಯನವಾಯಿತು. ದಿನವೆಲ್ಲ ಇರುಳೆಲ್ಲ ವಾತಾವರಣ ತುಂಬ ಶೋಕಗಾನ.

ಬೆಳಕು ಹರಿದಾಗ ಗಣರಾಜ್ಯ ವರ್ಧಂತಿ. ಸಡಗರ ಸಂಭ್ರಮ ಒಂದೂ ಇಲ್ಲ. ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಾದರೂ ಹೇಗೆ ಬರಬೇಕು?

ರಾತ್ರೆ ನೂತನ ಪ್ರಧಾನಿಯ ಧೀರವಾಣಿ.

× × × ×

ಡಾ. ಹೋಮಿ ಜಹಾಂಗೀರ್ ಭಾಭಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಪರಿಚಿತರು. ಎರಡು ದಶಕಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಯುವಕ ಭಾಭಾ ಇಲ್ಲಿನ ಟಾಟಾ ವಿಜ್ಞಾನ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದರು. ಭಾರತದ ಈ ರತ್ನ ಮೊದಲು ಬೆಳಗಿದುದು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ.

ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾಗಲೇ – ಇಪ್ಪತ್ತೆರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ, ಮೊದಲ

ಪರಮಾಣು ಬಾಂಬನ್ನು ಅಮೆರಿಕ ಸ್ಫೋಟಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಪರಮಾಣು ಶಕ್ತಿಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು, ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅದರಿಂದ ಆಗಬಹುದಾದ ಉಪಯೋಗವನ್ನು, ಅವರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು.

ತಮ್ಮ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ, ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ, ಎತ್ತಿನ ಬಂಡಿಗಳ ಯುಗವಿನ್ನೂ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ತಿ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಲೋಕದ ಅಣುನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೊಂದು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅವರು ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟರು....

ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯವರು ಕೈಕೊಂಡುದು ಮೊದಲನೆಯ ಪ್ರವಾಸವಲ್ಲ. ನ್ಯೂ ಯಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಪತಿ ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರೆಡೆಗೆ ಈಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದರು, ತಮ್ಮ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ. ಸರಳ ಸ್ವಭಾವದ ಸದ್ಗೃಹಿಣಿ. ಮಹಿಳಾ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಪರಿವಾರದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದವರು. ಪ್ರಯಾಣಕ್ಕೆ ಸನ್ನದ್ಧರಾದಾಗ ವಲ್ಲಭ ನಿಕೇತನದಿಂದ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಶ್ಲೋಕಗಳ ಕನ್ನಡ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಒಯ್ದಿದ್ದರು.

ಅಟ್ಲಾಂಟಿಕ್ ಮಹಾಸಾಗರದಾಚೆಗೆ ಆ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರು ಅಸುನೀಗಿದರು.

ಕಾಂಚನಗಂಗಾ—ಜವಾಹರರು, ಬಹಾದ್ದುರರು ಹಿಂದೆ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡಿದ್ದ ವಿಮಾನ—ಮೌಂಟ್ ಬ್ಲಾಂಕ್‌ಗೆ ಬಡಿಯಿತು. ಬ್ಲಾಂಕ್. Blank.

× × × ×

ಹೂಗಳು ಅರಳುತ್ತವೆ ; ಬಾಡುತ್ತವೆ ; ಮತ್ತೆ ಬೇರೆ ಅರಳುತ್ತವೆ.

ನಾಳೆ ಉದುರುತ್ತದೆಂದು ಗೊತ್ತಿದ್ದರೂ ಇವತ್ತು ಬಾಳನ್ನು ಸವಿಯಬೇಕು.

ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನಲ್ಲಿ ವಸಂತದ ಫಲಪುಷ್ಪ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ಹೂಗಳು ಹೇರಳವಾಗಿವೆ. ಉತ್ಸಾಹದ್ದೇ ಕೊರತೆ.

ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಮೇಯರ್ ತಿಮ್ಮರಾಯಿಗೌಡರು [ಪೌರ ಸಮಿತಿ ಸೋತು ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದೆ] ತಮ್ಮ ಹೃದಯದ ಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ತೆರೆದರು. ನಗರದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ 'ನರ್ಸರಿ' ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸ ಬೇಕು ಎಂದು ಅವರ ಯೋಚನೆ. ಆ ನರ್ಸರಿಗಳು ಒಳ್ಳೆಯ ಹೂಗಿಡಗಳನ್ನೂ ಬೀಜಗಳನ್ನೂ ಇತರರಿಗೆ ಕೊಡುತ್ತವೆ. ಹಾಗೆ ಅನೇಕ ಉದ್ಯಾನಗಳು ಚಿಗುರಿ ರಾಜಧಾನಿ ಸುಂದರವಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರೆಂದರು : ನಗರದ ಸುತ್ತಲೂ ಇರುವ ನಿರುಪಯೋಗಿ ಯಾದ ಆದರೆ ಕಷ್ಟಸಾಧ್ಯವಾದ ಜಾಗವನ್ನು ಸಸ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆ ವಶಪಡಿಸಿ ಕೊಂಡು ತೋಟ ವ್ಯವಸಾಯದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರಿಗೆ ಭೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಕೊಡಬೇಕು.

ಒಳ್ಳೆಯ ಸಲಹೆ....

x x x x

ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬೇಕು. ವಾದಿಸುವ
ಮಹಾನುಭಾವ, ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು. ಲೋಕಸಭೆಯ [ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ]
ನಾಯಕ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರ ಹೆಸರು ಸೂಚಿತವಾದಾಗ ಗಿರಿಯವರು
ಅಜಿತ ಪ್ರಸಾದ ಜೈನರಾಗಲಿಲ್ಲ. ತಾವು ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯಲಿಲ್ಲ.
ಇಂಥ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವವರು ಅವರಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಅವರನ್ನು ಸಂತುಷ್ಟಗೊಳಿಸುವಂತಹ ಚಟುವಟಿಕೆಯೊಂದು ರಾಜಧಾನಿ
ಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ತಮ್ಮದೇ ಆದೊಂದು ಸಹಕಾರ ಸಂಘವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ
ಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದಿನಬಳಕೆಯ ವಸ್ತುಗಳು ಅಲ್ಲಿ ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತವೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷ
ಸ್ಥಾನದಿಂದ ಆಳಿನತನಕ ಎಲ್ಲರೂ ಮಹಿಳೆಯರೇ....

x x x x

ಗಣರಾಜ್ಯ ದಿನದ ಪ್ರಾತಃಕಾಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೊತ್ತು ತಂದ ಒಂದು ಸುದ್ದಿ
ಕನ್ನಡ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂತಸ ನೀಡುವಂಥಾದ್ದು. ಆಸ್ಥಾನ ವಿದ್ವಾನ್, ಕೀರ್ತನ ಕೇಸರಿ,
ಪಂಡಿತರತ್ನಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಬಿರುದಾಂಕಿತರಾದ ಕಾಯಕದ ಕಲಿ ಶಿವಮೂರ್ತಿ
ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರಿಗೆ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಶಸ್ತಿ. ಮಾನವನ ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಆಕಾಶ ಮಿತಿ ಎನ್ನುವುದು
ಹಳೆಯ ಮಾತಾಯಿತು. ಸಾಧಕ ಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರು ಸಿದ್ಧರಾಗಿ ಬಹಳ ಕಾಲವಾಗಿದೆ.
ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಮತ್ತಿತರ ಗೌರವ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳು ಅವರಿಗಿನ್ನು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಆಧುನಿಕ
ಕನ್ನಡದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅವರ ಹೆಸರು ಈಗಾಗಲೇ ದಾಖಲೆಯಾಗಿದೆ.

[illegible]

೩೨

ಶಾಸಕರ ಸಪ್ತಾಹ

ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆಯುವಾಗ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಕಳೆ ಕಟ್ಟುತ್ತದೆ. ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಹಾಗೂ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ರಾಜ್ಯದ ಹತ್ತು ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲು, ಅನೇಕ ಸಲ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತವರ್ಗದೊಡನೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಆಗಮಿಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಧಾನ ಸೌಧದ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೂ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲಿನ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿಗೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಭ್ರಮ. ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳು ಮುಗಿದೊಡನೆ ಮತ್ತೆ ಮೊದಲಿನಂತೆಯೇ.

ಈ ಸಲದ್ದು ಚುಟುಕು ಅಧಿವೇಶನ. ಬರಲಿರುವ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಅಗತ್ಯದ ಕೆಲ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸೇರಿದ್ದು.

ಎರಡೂ ಸಭೆಗಳ ಸಂಯುಕ್ತ ಅಧಿವೇಶನವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಮಾತನಾಡಿದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು, ತಮ್ಮ ಸರಕಾರ ಇದಿರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರು. ಮುದ್ರಿತ ಭಾಷಣವನ್ನು ಓದಿದಾಗ ಎರಡು ಪುಟಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಂತೆ ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅನಿಸಿತು. ಮುಂದೆ ಒಬ್ಬಿಬ್ಬರು ಇದರ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟು ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡಿದರು. ಆದರೆ ಸಭಾಪತಿ ಬಾಳಿಗರು ಇಂಥ ತೊಡಕುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸುಲಭವಾಗಿ ಬಗೆಹರಿಸುವ ಸಮರ್ಥರು. " ಭಾಷಣದ ಕೆಲ ಪ್ರತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಲಿಯುವಾಗ ಕೆಲವು ಪುಟಗಳು ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವುದನ್ನು ನನ್ನ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರಲಾಗಿದೆ," ಎಂದರು.

× × × ×

ಆಂದೋಲನಗಳಿಗೂ ಅಧಿವೇಶನಾವಧಿಯೇ ಯೋಗ್ಯ ಕಾಲ. ಶಾಸಕರ ಎದುರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಮತಪ್ರದರ್ಶನಗಳಾಗಲೀ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಗಳಾಗಲೀ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಮೊದಲು ಇದ್ದಂತೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನ್ ನೀರಿನ ಉಚಿತ ವಿತರಣೆಗಾಗಿ ನೂತನ ಮೇಯರ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷೀಯ ತಿಮ್ಮರಾಯಿಗೌಡರು ಸರಕಾರದ ಮನ ಒಲಿಸುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ, ಪೌರಸಮಿತಿಯ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಮತಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯಿತು ; ಅನ್ನ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹವೂ ಆಯಿತು.

ಉಚಿತ ವಿತರಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಬಗೆಯ ಒಪ್ಪಂದ ವಾಗುವ ಸಂಭವವಿದೆ. ಆ ಬಗೆಯ ಏರ್ಪಾಟು ಆದರೆ ಅದರ ಕೀರ್ತಿ ಯಾರಿಗೆ?

ತಿಮ್ಮರಾಯಿಗೌಡರು ಹಾಗೂ ಅವರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೋ? ಅಥವಾ ಪೌರಸಮಿತಿಯ ಪ್ರಮುಖರಿಗೋ ?

ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ಆ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಆತನಿಗೆ ನೀರು ದೊರೆತ ರಾಯಿತು.

× × × ×

ಆಳಿದ, ಅಳಿದ ಲಾಲ್‌ಬಹದ್ದೂರರನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದ ಶಾಸಕರು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮೊದಲು ರಾಜ್ಯಪಾಲರೆದುರು ಮೌನವಾಗಿ ನಿಂತು. ಬಳಿಕ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲೂ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲೂ ಪ್ರತ್ಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮಾತುಗಳ ಮೂಲಕ.

ಎರಡನೆಯ ದಿನವೂ ಶೋಕವಾರ್ತೆಗೆ ಮೀಸಲಾಗಬೇಕೆ ? ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯಿತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ. ಕೇಂದ್ರದವರು ತಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವಾಗಿ ಅದನ್ನು ವಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ.

ಆ ಚರ್ಚೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ದೂರದ ವೆಲ್ಲೂರಿನ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಡಿ. ಬಿ. ಲ್ಯರೋಯಾ ನರಳುತ್ತಿದ್ದರು. ವೈದ್ಯರನ್ನು ಕಂಡುಬರಲೆಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದವರು, ಹೃದಯಾ ಘಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಿದರು.

ಪಾರ್ಥಿವ ಶರೀರ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಇಲ್ಲಿ ಅಂತ್ಯಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಯಿತು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಐದು ನದಿಗಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವಿದ್ಯಾತಜ್ಞ ಲ್ಯರೋಯಾ, ಕಾವೇರಿ ಕೃಷ್ಣೆ ಗೋದೆಯರು ಮೈ ತೊಳೆವ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಉರಿದು ಹೋದರು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ದೃಢವಾದ ಅಡಿಪಾಯ ಹಾಕಿದ ದಕ್ಷ ಆಡಳಿತಗಾರರಾಗಿದ್ದರು ಲ್ಯರೋಯ. ಕುಲಪತಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ತನಕ ಎಲ್ಲರೂ ಶೋಕತಪ್ತರಾದರು ಎನ್ನುವುದು, ನಡೆದುದರ ನೀರಸ ವರದಿ ಮಾತ್ರ.

ಲ್ಯರೋಯಾ ಅನಂತರ ಯಾರು? ಹೊಸ ನೇಮಕ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಕಥೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ನ್ಯಾಷನಲ್ ಕಾಲೇಜು ಎಂದೊಡನೆ ಕಿವಿ ನಿಮಿರುವಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ಡಾ. ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಾಧನೆ: ಕಲಿಸುವವರ ಕಾವಲಿಲ್ಲದೆಯೇ

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಪರೀಕ್ಷೆ. ಪರೀಕ್ಷಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಐದುನೂರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮಾತ್ರ. ಅಪನಂಬಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯಬಾರದು – ಎನ್ನುವುದು ನರಸಿಂಹಯ್ಯನವರ ವಾದ. ಈ ಸಲದ ಪ್ರಯೋಗ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾತಜ್ಞರು – ನಿವೃತ್ತ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಲ್ ರಾಮಸ್ವಾಮಿಯವರು – "ಅರ್ಹತೆಯಿಲ್ಲದ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ನೇಮಿಸಬಾರದು; ಶಿಕ್ಷಕರ ನೇಮಕ ಯಾವುದೇ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ನಡೆಯಬಾರದು," ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮಟ್ಟ ಏರಲು ಇದು ಕೂಡಾ ಅಗತ್ಯ.

x x x x

ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಜಯಭೇರಿ ಬಾರಿಸಿರುವ ಮೈಸೂರಿನ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ತಂಡ ಈಗ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ಮುಂಬಯಿ ನಗರದಲ್ಲಿ ಈ ತಂಡದ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿತೆನ್ನುವುದು ಅಭಿಮಾನದ ಸಂಗತಿ.

ಎಂ. ಎಸ್. ನಟರಾಜ್ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಲಾಲೋಕದ ವಿಕ್ರಮರಾಯ. ಇವರೇ ತಂಡದ ನಾಯಕರು. ನಟರಾಜರ ಸಾನ್ನಿಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ಸು ರೆಕ್ಕೆ ಮಡಚಿ ಪಂಜರದ ಗಿಣಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

೧೩-೨-೧೯೬೭

೩೩

ಕಡಪಾ ಕಾಡಪ್ಪನಾದರು !

ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಭಾಷೆಯ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಪುನಃ ವಿಂಗಡಿಸಿ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಆಗುತ್ತ ಬಂದಿತಲ್ಲ? ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ದೇಶ ಎಷ್ಟು ಅಡಿ ಮುಂದಿಟ್ಟಿತು ? ಅಥವಾ ಮುನ್ನಡೆ ಮೊಟಕಾಯಿತೆ ?

—ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳು ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರನ್ನು ಅನೇಕ ಬಾರಿ ಕಾಡಿವೆ. ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಪ್ರಿಯವಾಗಲಿ ಆಗದಿರಲಿ, ತಮಗೆ ಸರಿ ಎನಿಸಿದುದನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಆಡುವ ಖಂಡಿತವಾದಿ ಅವರು.

ಕಳೆದವಾರ ಮಲೆನಾಡಿನ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಕೊಂಡ ಗಿರಿಯವರು ಒಂದೆಡೆ ಅಂದರು :

" ಭಾಷಾವಾರು ರಾಜ್ಯಗಳ ರಚನೆಯಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯಕ್ಕೆ ಧಕ್ಕೆ ತಟ್ಟಿದೆ. ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಏಕಮಾನ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಡಳಿತವೇ ಯೋಗ್ಯ. ಒಟ್ಟು ಐದು ವಲಯಗಳಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಬೇಕು. ದಕ್ಷಿಣದ ನಾಲ್ಕು ರಾಜ್ಯಗಳು ದಕ್ಷಿಣವಲಯದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಆಹಾರವುಳ್ಳ ರಾಜ್ಯ ಹಸಿದಿರುವ ನೆರೆರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ನಿರಾಕರಿಸುವ ದೃಶ್ಯ ಮಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇರಳ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ."

[ಪಂಚವಲಯಗಳ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯಪಾಲರ ಸಂಖ್ಯೆಯೂ ಐದಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುತ್ತದೆ. ಇದೊಂದು, ಗಿರಿಯವರು ಆಡದೆ ಉಳಿದ ಮಾತು.]

ಕರ್ನಾಟಕದ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಹಲವು ದಶಕ ದುಡಿದವರಿಗೆ ಗಿರಿಯವರ ಮಾತಿನಿಂದ ನೋವಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಆದರೆ ಗಿರಿಯವರು ಆಡಿರುವುದೂ ನೊಂದ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಕಡೆಗಣಿಸುವಂತಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಧಾರವಾಡದ ಮಗ್ಗುಲಲ್ಲಿರುವ ಪುರಭವನದ ಬಯಲಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಪದ ಸುಮಾರು ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಧ್ವನಿಸಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತ್ತು. ಅದನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖರಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಕಡಪಾ ರಾಘವೇಂದ್ರರಾಯರು.

ಅವರನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಆ ಸ್ಮರಣೆ ಆದದ್ದು ಹೀಗೆ :

ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಒಂದು ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದುವು: ಕೇಂದ್ರದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಖಾತೆಯ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ ಜಿ. ಆರ್. ಕಾಡಪ್ಪನವರ ನಿಧನ. ಒಟ್ಟು ಎರಡೇ ವಾಕ್ಯ. ಓದಿದವರು, ' ಕಾಡಪ್ಪ – ಯಾರೋ ಏನೋ' ಎಂದುಕೊಂಡರು.

ಸಂಜೆ ಬಂದ 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಕನ್ನಡ ಹೃದಯದ ತಂತಿ ಮೀಟುವ ಕಥೆ ಹೇಳಿತು. ನಿಧನ ಹೊಂದಿದವರು ದಿವಂಗತ ಕಡಪಾ ರಾಘವೇಂದ್ರ ರಾಯರ ಪುತ್ರ ಜಿ. ಆರ್. ಕಡಪಾ.

ಪ್ರಖ್ಯಾತ ತಂದೆಯ ವಿಖ್ಯಾತ ಪುತ್ರ. ೫೩ ವರ್ಷ ವಯಸ್ಸಿನ ಜಿ. ಆರ್. ಅವಿವಾಹಿತರಾಗಿದ್ದರು. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಹಾಗೂ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಲೋಕದ ಹೆಸರಾಂತ ನಟರಾಗಿದ್ದರು. ಮುಂದೆ ಸೈನ್ಯ ಸೇರಿ ಕಮಿಷನ್ಡ್ ಅಧಿಕಾರಿ ಯಾದರು. ಎರಡನೆಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ವೇಳೆ ಭೂ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ವಿಮಾನ ಪಡೆಯನ್ನು ಸೇರಿದರು. ಧೀರ ವಿಮಾನ ಚಾಲಕನೆಂದು ಹೆಸರು ಗಳಿಸಿದರು. ವಿಮಾನ ದಳವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇಂಡಿಯಾ ಸರಕಾರದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಯಾದರು. ವಾಣಿಜ್ಯ ಉದ್ಯಮ ಮಂತ್ರಿಶಾಖೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ನಿರ್ದೇಶಕ ರಾದರು. ೧೯೪೯ರಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಕಚೇರಿಯನ್ನು ಅವರು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಅಮೆರಿಕ ಕೆನಡಗಳಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರವಾಸೀ ವಾರ್ತಾ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಕಾರಣರಾದರು.

ಅವರು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯನೂ ದಕ್ಷನೂ ಆಗಿದ್ದ ಅಧಿಕಾರಿ.

ಅವರ ವರ್ಣಮಯ ಬದುಕು ಮುಪ್ಪಿಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಹೃದಯಾಘಾತದಿಂದ ಕೊನೆಗಂಡಿತು.

ಸತ್ತ ಮೇಲೂ ಕಡಪಾ, ತಮ್ಮ ತಂದೆಯ ಕನಸಿನ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕಾಡಪ್ಪ ನಾಗಿ, ಕನ್ನಡಿಗರ ನೆನಪಿನೊಡನೆ ಕಣ್ಣುಮುಚ್ಚಾಲೆಯಾಡಿದರು.

× × × ×

ಮಣಿಪುರಿ ನೃತ್ಯ ಕನ್ನಡನಾಡನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದಿದೆ. ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಪ್ರವಾಸ. ಅಸಾಮಿ ಕಲಾವಿದರ ತಂಡದಲ್ಲಿರುವವರು ಮೂವತ್ತೊಂದು ಜನ.

ಅವರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಾಗಲೀ ನಮಗೆ ಅವರ ಭಾಷೆಯಾಗಲೀ ತಿಳಿಯದು. ಅವರು ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ನಮ್ಮ ಹೃದಯದನ್ನು ಹೊಗುತ್ತಾರೆ. ಹಾಡುತ್ತ ಹಾಡುತ್ತ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿಯುತ್ತಾರೆ. ಸಂಗೀತ ನರ್ತನಗಳೇ ಭಾವೈಕ್ಯವನ್ನು ಬೆಸೆಯುತ್ತವೆ.

ಅವರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲೊಂದು: ಕೃಷ್ಣ ಬಾಲ್ಯ ಲೀಲಾ. ಕೃಷ್ಣನ ಬಾಲಲೀಲೆ ಭಾರತಕ್ಕೆಲ್ಲ ಗೊತ್ತು. ಅಸ್ಸಾಮಿನ ಕಲಾವಿದ ಕಲಾವಿದೆಯರ ಆ ನೃತ್ಯ ರೂಪಕ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಗಳಿಸಿದುದರಲ್ಲಿ ಏನಾಶ್ಚರ್ಯ ?

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯ ಎಂದಾಗ ಇಷ್ಟು ಹೇಳಬೇಕು: ಸಾವಿರ ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಸಮ ಇಂಥದೊಂದು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

× × × ×

ಮೇಲಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಿದ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡ ಮಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರಿಗೆ ನಿಮಿಷವೂ ಬಿಡುವಿಲ್ಲ. ಅವರೀಗ ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್ ಉದ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ತಳೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯಲ್ಲ, ಸರಸೋತಿ. ಇದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬ್ಯಾಂಕು. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ – ಒಟ್ಟು ೧೫,೦೦೦ – ಒಂದೊಂದು ಬ್ಯಾಂಕನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಕಂಠಿಯವರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದ ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆಷ್ಟೋ ಅನುಕೂಲ ವಾಗುತ್ತದೆ.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ಸೆಕೆಂಡರಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಉಚಿತ. ಕಡ್ಡಾಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಈಗಾಗಲೇ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಮೂವತ್ತೆರಡು ಲಕ್ಷ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತ ಹೋಗುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಅಭಾವ ತೀವ್ರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಫಲಿತಾಂಶ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗದ ಶಾಲೆಗಳ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೆ, ಗ್ರ್ಯಾಂಟು ಕಡಿತದ ಮೂಲಕ ಸರಕಾರ ಶಿಕ್ಷೆ ವಿಧಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸಚಿವರ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು. ಆ ಸಿಟ್ಟು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕರಗುತ್ತದೆ— ಎಂದು ಕಂಠಿಯವರ ನಂಬಿಕೆ. ಹೊಸ ತೊಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಅವರೀಗ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅತ್ಯಧಿಕ ಫಲಿತಾಂಶ ನೀಡುವ ಶಾಲೆಗೆ ವಿಶೇಷ ಗ್ರ್ಯಾಂಟು. ಈ ಪುರಸ್ಕಾರದ ನೂರರಲ್ಲಿ ಅರುವತ್ತು ಭಾಗ ಆ ಫಲಿತಾಂಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಸಂದಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬೋನಸ್ಸು ಬೇಡ ಎನ್ನುವುದುಂಟೆ?

× × × ×

ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಗೌ. ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡಲಿದೆಯೆಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷ. ಶಿರಹಟ್ಟಿಯ ಸಮಾ ರಂಭದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಸರಕಾರವೂ ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ – ಎಂದರಲ್ಲ? ಇದು ಸಿಹಿ ಸುದ್ದಿ. ತೀರ್ಮಾನ ಬೇಗನೆ ಆಗಿ ಕವಿಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನವೇರ್ಪಡು ವುದನ್ನು ನಾಗರಿಕರು ಇದಿರುನೋಡುತ್ತಾರೆ.

೨೦-೨-೧೯೬೬

೩೪

ಬೆಳಸು

ಶಿವಶಿವಾ ಎನ್ನುತ್ತ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಂದು ಚಳಿ ಹೊರಟುಹೋಯಿತು ಎನ್ನೋಣವೆ? ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದೇನೋ ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಈ ಸಲ ಒಂದು ವಾರಕ್ಕೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ಬಿಸಿಲು ಚುರುಕು ಮುಟ್ಟಿಸಿದೆ. ಕರವಸ್ತ್ರಗಳೂ ಅಂಗೈ ಬೆರಳುಗಳೂ ಮುಖ ಮೈಗಳಿಂದ ಆಗಲೇ ಬೆವರು ಒರೆಸತೊಡಗಿವೆ. ಒಣ ಒಣ ನೆಲ, ಭಣ ಭಣ ಹೊಟ್ಟೆ. ನೀರಿನ ನಲ್ಲಿಗಳಿಂದ ಗೃಹಿಣಿಯರ ಕಣ್ಣೀರು ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುವುದು ಮಾತ್ರ ಬಾಕಿ.

ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಉತ್ಕಟವಾದಾಗ ನವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೈತರು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ– ಎಂದರು ಮಂತ್ರಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪನವರು, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ. ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಖುದ್ದು ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಬಂದ ಯೋಜನಾ ಸಲಹೆಗಾರ ಯಾರ್ಡಿಯವರು ಅಭಾವ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುತ್ ವೇಗದಿಂದ ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದು, ಪರಿತಪಿಸುವ ರೈತರ ಸಂಖ್ಯೆ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗದು ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದು ಸರಿ? [ತಜ್ಞರು ಒದಗಿಸುವ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಚಿವ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರಿಗಂತೂ ನಂಬಿಕೆ ಇಲ್ಲ.] ಲಕ್ಷ ಎಷ್ಟಾದರೇನು? ಕೋಟಿಯೋ ಲಕ್ಷವೋ ಜನ ನರಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಆಳುವವರ, ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಲಕ್ಷ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ– ಅದೇ ಸಮಾಧಾನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪ್ರಜೆಗೆ.

'ಸೀದಾ ಅಕ್ಕಿ ನಾಳೆ'—ಇದು ಸರಕಾರದ ಆಶ್ವಾಸನೆ. ಪಡಿತರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇವತ್ತಲ್ಲ, ನಾಳೆ. ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗಾಗುವಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ದಾಸ್ತಾನಾದ ಮೇಲೆ ಜನ ಕಾರ್ಡುದಾರರಾಗಬಹುದು. ಅಷ್ಟರ ತನಕ ಶ್ರೀಮಂತ ಅನ್ನ. ಹಾಗೂ ಹೀಗೂ ದಿನ ದಾಟಿದರೆ ಸಂಕಟ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಬಹುದು –ಎಂಬ ಆಸೆಯ ಬುತ್ತಿಯನ್ನು ಬಿಗಿಯಾಗಿ ಕಟ್ಟಿ ಹಿಡಿದವರಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಥ ಆಸೆ ತಂಗಳಾಗಿ ಹಳಸುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚೆಂದು ತೋರುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಮೂರು ವರ್ಷ ಶಿಕ್ಷೆ ಅಥವಾ ೫೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಜುಲ್ಮಾನೆ, ಇಲ್ಲವೆ ಇವೆರಡೂ; ಮತ್ತು........

ಯಾವ ತಪ್ಪಿಗೆ ? – ಎಂದು ಹುಬ್ಬುಗಳು ಪ್ರಶ್ನಾರ್ಥಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗಬಹುದು. ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಶಾಸನದನ್ವಯ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿರುವ ಆಜ್ಞೆ ಇದು. ಹಸುರು ಹೊಲಗಳ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಡೆಪ್ಯೂಟಿ ಕಮೀಷನರು [ಕಲೆಕ್ಟರ್ ಸಾಹೇಬರು] ಇಂಥ ಪ್ರಕಟಣೆಯನ್ನು ಹೊರಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ ನಾಲೆ [ಕಾವೇರಿ ನೀರು] ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಕೆರೆಗಳು ನೀರುಣಿಸುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ಬೇಸಗೆಯ ರಾಗಿಯನ್ನಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾವುದೇ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಾರದು. ಆಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸಿದವರಿಗೆ ಮೇಲೆ ನಮೂದಿಸಿದ ಶಿಕ್ಷೆಯನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗುವುದು; ಹಾಗೂ ಆ ರೈತರು ಬೆಳೆಸಿದ ಇತರ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ ಕೈವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುವುದು.

ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ಗಭೀರತೆಯ ಅರಿವು ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಇನ್ನೇನು ಬೇಕು ?

× × ×

ಬಿತ್ತಿದ ಬೀಜ ಬೇಗನೆ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯಬೇಕು ; ಬೇಗ ಬೇಗನೆ ಸಸಿಯಾಗ ಬೇಕು ; ಬಹಳ ಬೇಗನೆ ತೆನೆ ಬಿಡಬೇಕು. ಹೇಗೆ ? ಸಸ್ಯ ತಜ್ಞರು ಆ ಸಂಶೋಧನೆ ಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಇದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀಗಂಧದ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಗಂಧಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮಾತ್ರ ಇಂಥ ಸಂಶೋಧನೆ ಈಗಾಗಲೇ ಫಲಕಾರಿಯಾಗಿದೆ. ಗಂಧದ ಮರದ ಬೀಜ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಮೊಳಕೆ ಬರಲು ೪೫ ರಿಂದ ೯೦ ದಿನಗಳು ಬೇಕು. ೧೦-೧೨ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಸಾಧಿಸ ಬಹುದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅರಣ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆ ಯವರು.

ಉತ್ತಮ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಆರಿಸಬೇಕು, ಸಿಪ್ಪೆಯನ್ನು ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ತೆಗೆಯ ಬೇಕು, ಒಳಗಿನ ತಿರುಳಿಗೆ 'ಸೆರೆಸನ್' ಎಂಬ ಕ್ರಿಮಿನಾಶಕವನ್ನು ಲೇಪಿಸಬೇಕು. ಹದಗೊಳಿಸಿದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಅಂಗುಲ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬೀಜಗಳನ್ನು ಬಿತ್ತಬೇಕು. ನೀರು ಹನಿಸಿ ಒದ್ದೆ ಗೋಣಿ ತಟ್ಟಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಬೇಕು. ದಿನಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ನೀರೆರೆದರಾಯಿತು. ನೂರರಲ್ಲಿ ೯೫ರಷ್ಟು ಬೀಜಗಳು ಹತ್ತೇ ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಮೊಳಕೆಯೊಡೆಯುತ್ತವೆ !

× × × ×

ರಾಜ್ಯದ ನಾಲ್ವತ್ತೆಂಟು ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ನಡೆಸಿದ 'ವಿಜ್ಞಾನ ಮೇಳ' ವನ್ನು ನೋಡಿದವರು ಬೆರಗಾದರು. ಆ ವಿದಾರ್ಥಿಗಳು ನೀರನ್ನು ಸೃಜಿಸಿದರು; ರಾಕೆಟಿನ ಪ್ರತಿರೂಪವನ್ನೂ ಅಣಿ ಗೊಳಿಸಿದರು. ಬಾಲವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಪ್ರತಿಭೆ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು.

ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದ ಪ್ರದೇಶ ಎನ್ನುವವರು ಯಾರು ? ಪ್ರದರ್ಶನ ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಎರಡನೆಯ ಬಹುಮಾನಗಳು ಅಲ್ಲಿನ ಶಾಲೆಗಳಿಗೇ ಸಂದುವು !

ನಾಳಿನ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡದ ಕೊಡುಗೆ ಅಸಾಧಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಸಂದೇಹ ಬೇಡ.

× × × ×

ವಿಜ್ಞಾನ-ತತ್ತ್ವಜ್ಞಾನ ಎರಡಕ್ಕೂ ಅವಕಾಶವಿದೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ.

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ದ್ವಾರಕ ಪೀಠಾಧೀಶ ಶ್ರೀ ಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು, ಈ ನಗರದಲ್ಲೊಂದು ಭಾರತಾಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡವಿರುತ್ತದೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಗ್ರಂಥಭಂಡಾರವಿರುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಕೃತಕ ಗುಹೆಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಈ ಗವಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಋಷಿಗಳಂತೆ, ಕೇಂದ್ರದ 'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು' ಧ್ಯಾನಮಗ್ನರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ದೇಶೀಯ ವಿದೇಶೀಯರೆಲ್ಲರನ್ನೂ ಆಕರ್ಷಿಸಲಿದೆ ಈ ಅಧ್ಯಾತ್ಮ ಕೇಂದ್ರ.

೨೬-೨-೧೯೬೬

೩೫

ಟಿಕೆಟ್, ಟಿಕೆಟ್

ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ಮೊನ್ನೆಯೊಮ್ಮೆ ಗತಕಾಲದ ಪವಿತ್ರ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿತು. ಆಲಮಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜರ್ಷಿಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ ಸಿದ್ಧಿಯನ್ನೂ ಸಾರ್ಥಕ್ಯವನ್ನೂ ಗಳಿಸಿದ ಹರ್ಡೇಕರ್ ಮಂಜಪ್ಪನವರ ಆನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬ, ನಾಡು ನಡೆದು ಬಂದ ದಾರಿಯ ಹಿನ್ನೋಟವನ್ನು ನೆರೆದವರಿಗೆ ನೀಡಿತು.

ಗಾಂಧೀಪಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹಚ್ಚಿದ ಹಲವು ಸೊಡರುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಈ ಕನ್ನಡದ ಪಣತೆ. ಮಂಜಪ್ಪನವರು ನಂದಾದೀಪವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದರು.

ಮರೆವು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಮನೆಮಾಡಿರುವ ಜಾಡ್ಯ. ಆ ರೋಗಕ್ಕೆ ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗದಂತೆ ಚುಚ್ಚುಮದ್ದು ನೀಡುವ ಧನ್ವಂತರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ ಪ್ರೊ. [ಇಂಥವರಿಗಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಯಾರಿಗೆ ಸಲ್ಲಬೇಕು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್ ?] ಗ. ಸ. ಹಾಲಪ್ಪನವರು. ಅವರ ಪ್ರಕಟಣಾ ಯಜ್ಞದ ಫಲವಾಗಿ ಮಂಜಪ್ಪನವರ ಕೃತಿಗಳು ಚಿರಕಾಲ ಉಳಿಯುತ್ತವೆ.

× × × ×

ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು: ಒಳ್ಳೆಯವರೆಲ್ಲ ಆಗಿಹೋದರೇನೊ ? ಸಪ್ಪೆ ಜನ ಸಾಧಾರಣ ಜನರಷ್ಟೇ ಈಗ ಉಳಿದಿರುವರೇನೋ ?

ಹಾಗೆ ಅನಿಸಿದವರೂ ವಿಸ್ಮಯ ಪಡುವಂಥ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಅನುವ್ರತ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರವರ್ತಕರಾದ ಆಚಾರ್ಯ ತುಲಸೀಜಿಯವರ ಶಿಷ್ಯೆಯರಾದ ಐವರು ಸನ್ಯಾಸಿನಿಯರು. ಉತ್ತರದ ಹಿಸ್ಸಾರಿನಿಂದ ಹೊರಟು ಎರಡು ಸಾವಿರ ಮೈಲು ನಡೆದು ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರನ್ನು ಇವರು ತಲಪಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಧ್ವಿ ಸೋಹನಾಜಿ, ನಾಯಿಕೆ. ಸರಳ ನಿರಾಡಂಬರ ಜೀವನ ನಡೆಸುವ ಇವರು ಮನೆ ಮನೆಗೂ ಹೋಗಿ [ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮ್ಮ ಭಾಷೆ ತಿಳಿಯುವ ಔತ್ತರೇಯರಲ್ಲಿಗೆ, ಮಾರವಾಡಿಗಳಲ್ಲಿಗೆ] ಸಾರುವುದು—ಸದಾಚಾರ ಸಾತ್ವಿಕ ಜೀವನದ ಸಂದೇಶವನ್ನು.

ಸನ್ಯಾಸಿಯರ ಹಿತೋಕ್ತಿಯಂತೆ ವರ್ತಕರು ನಡೆಯುವುದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಹಿತಸಾಧನೆಯಾಗುತ್ತದೆ, ಎನ್ನೋಣ.

× × × ×

ಇಂದಿನ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ನಾಳೆಯ ಸತ್ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುವುದು ಈಗಿನ ಹಿರಿಯರ ಕರ್ತವ್ಯ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಂತೂ ಚಿಕ್ಕವರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಸಮಸ್ಯೆ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಜಟಿಲವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಖಾಸಗೀ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು [ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು] ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಚಿಕ್ಕವರ ಶಾಲೆಗಳು — ಇಂಥವುಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವು – ಸರಸ್ವತೀ ನಿವಾಸಗಳಲ್ಲ. ಲಕ್ಷ್ಮಿಗೇ ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆ.

ಪುರಸಭೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ವಿಭಾಗದಲ್ಲೂ [ಒಟ್ಟು ನೂರು ಅನ್ನಿ] ಒಂದು ಶಿಶುವಿಹಾರ, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ-ಮಾಧ್ಯಮಿಕ-ಪ್ರೌಢಶಾಲೆಗಳು, ಇಷ್ಟನ್ನು ನಡೆಸಲು ಪುರಸಭೆ ಯೋಚಿಸಿದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಉತ್ಸಾಹೀ ಮೇಯರ್ ತಿಮ್ಮರಾಯಿ ಗೌಡರು. ಇದಕ್ಕೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ಹಲವು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳು.

ಕೋಟಿಗಳ ಮಾತು ಬಂದೊಡನೆ ಇವರಿಗೆ ಗಾಬರಿ. ವಿದ್ಯಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರವೇ ವಹಿಸಿಕೊಂಡರೆ, ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ದುರಸ್ತಿ ಮಾಡುವ, ಅಗಲಗೊಳಿಸುವ, ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿಯೂ ಹೆತ್ತವರಿಗಾಗಿಯೂ ಉದ್ಯಾನಗಳನ್ನೂ ಹೂದೋಟಗಳನ್ನೂ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಹತ್ತು ಹದಿನೆಂಟು ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಪುರಸಭೆ ಮಾಡಬಹುದು.

ಇರುವ ತಲೆನೋವು ಸಾಲದೆಂದು ಹೊಸ ಶಿಶುವಿಹಾರ ಶಾಲೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತದೆಯೆ ಸರಕಾರ? ಹಾಗಾದರೆ ಪುರಸಭೆಯೂ ಆ ಭಾರ ಹೊರಬೇಕು. ನಗರ ಪಿತೃಗಳಿಂದ ಆಗದೆ ಇದ್ದರೆ ಖಾಸಗಿ ವಿದ್ಯೋದ್ಯಮಿಗಳೇ ಗತಿ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದೊಂದು ವಿಷವರ್ತುಲ.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯವಿರುವುದಿಲ್ಲ – ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಮೇಯರ್. ಇದು ಅನುಸರಣೀಯ ವಿವೇಕ ಮಾರ್ಗ. ಆದರೆ ಅನುಸರಿಸುವವರು ಯಾರು? ಈದಿನ ರಾಜಕೀಯ ಇಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದರಲ್ಲಿ? ಅಕ್ಕಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ? ನೀರಿನಲ್ಲಿಲ್ಲವೆ?

ಪೌರರಿಗೆ ಮೂರು ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನುಗಳ ಉಚಿತ ನೀರನ್ನು ಮೊದಲು ಇದ್ದಂತೆ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂದು ಪುರಸಭೆಯೊಳಗಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ; ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರರೂ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಯತ್ನ ಒಮ್ಮುಖವಾಗಿ ಸಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸರಕಾರವೊ? ದುಡ್ಡಿನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಜಪ್ಪೆನ್ನುವುದಿಲ್ಲ ಈಗ. ಕಟ್ಟಡಗಳ ಮೇಲಿನ ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ಶೇಕಡಾ ೧೦ ರಿಂದ ೧೭ ವರೆಗೆ ಏರಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ತೆರಿಗೆಯಿಂದ ದೊರೆತ ಹಣವನು ಪುರಸಭೆ ಜಲಮಂಡಲಿಗೆ ಕೊಟ್ಟರೆ, ದಿನವೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೊತ್ತು

ಉಚಿತ ನೀತು ನಲ್ಲಿಯಿಂದ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿಯುತ್ತದೆ!

× × × ×

ಆಂದೋಲನಗಳಿಗೂ ಸರಕಾರದ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗೂ ಇದೀಗ ಮತ್ತೆ ವೇಳೆ. ಶಾಸನ ಸಭೆ ಮತ್ತು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಅಧಿವೇಶನಗಳು ಪುನಃ ಆರಂಭವಾಗಿವೆ.... ರಾಜಧಾನಿಯ ಬದುಕು ಶಾಸಕರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಕಳೆ ಕಟ್ಟಿದೆ.

ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿಗೆ ನಡೆಯುವ ದ್ವೈವಾರ್ಷಿಕ ಚುನಾವಣೆಗಾಗಿ ಪಕ್ಷಗಳೂ ಪಕ್ಷೇತರರೂ ಸಿದ್ಧರಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜ್ಯದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ೨೧ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯಸಭೆಯ ನಾಲ್ಕು ಸ್ಥಾನಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಉಮೇದುವಾರಿಕೆಯ ಟಿಕೆಟ್‌ಗಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ ಅರ್ಜಿ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಇನ್ನೂರ ಇಪ್ಪತ್ತ ಒಂದು. ನಿರುದ್ಯೋಗದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಷ್ಟು ಬೃಹದಾಕಾರ ತಳೆದಿದೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ನಿದರ್ಶನ ಬೇಕೆ?

೬-೩-೧೯೬೬

೩೬

ಜನತಾ ಸ್ಟುಡಿಯೋ

ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಗೆ ನಟನಟಿಯರಿಗೆ ನಿರ್ಮಾಪಕರಿಗೆ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಭ್ರಮ! ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಮಂದಿರ – ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋ – ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವುದು ಖಚಿತ. ಹನಿಕೂಡಿ ಹಳ್ಳವಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಬಾಲಕೃಷ್ಣರ ಅಭಿಮಾನಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಇದಲ್ಲ. ಇದು, ಬೇರೊಂದು ಬಗೆಯ ಪೈಸಾ ಸ್ಟುಡಿಯೋ. ಜನತಾ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಎಂದರೂ ಸರಿಯೆ.

ತಮಾಷೆ ಎಂದರೆ, ಕಟ್ಟುವವರು ನಾವಲ್ಲ —ಸರಕಾರ.

ಸಿನಿಮಾ ನೋಡಲು ನೀವು ಕೊಳ್ಳುವ ಟಿಕೆಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಮನೋರಂಜನೆಯ ಕರವೂ ಸೇರಿರುತ್ತದಷ್ಟೆ. ಆ ಕರ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಲಿದೆ. ಚಲನ ಚಿತ್ರ ಪ್ರೇಮಿಗಳಿಂದ ಹೆಚ್ಚಿಗೆ ಪಡೆಯುವ ಕರವನ್ನು ಸರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿಡುತ್ತದೆ. ಆ ನಿಧಿ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗವಾಗುತ್ತದೆ.

ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಆ ಹಣದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೂ ನೆರವು ಸಿಗುತ್ತದೆ.

ಇದು, ಅರ್ಥಸಚಿವ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು, ಮುಂಗಡ ಪತ್ರವನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತ ಮಾಡಿರುವ ಸೂಚನೆ!

× × × ×

ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಸಿದ್ದರೆ ಹಣ ಹುಡುಕುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸೋಲಿನದೊಂದು ಉದಾಹರಣೆ.

ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಔದಾಸೀನ್ಯ ಸಲ್ಲದೆಂಬುದನ್ನು ಸರಕಾರ ಬಲ್ಲುದು. ಅದು ತತ್ವದ ಮಾತು. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಕಲಾಪ್ರೇಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ.

ಚಿತ್ರ ಶಿಲ್ಪ ಮತ್ತಿತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಕೆಲ ಪ್ರಮುಖರಿಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನಿತ್ತು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಸಾಕೆ? ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಚಿತ್ರಕಾರ. ಆತನಿಗೆ ನೆರವು ನೀಡಬೇಕು. ಯಾವ ಬಗೆಯ ನೆರವು?

ದಿವಂಗತ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಭಾಭಾ ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟ ದಾರಿಯೊಂದುಂಟು. ತಮ್ಮ

ಕಚೇರಿಗಳ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅವರು ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಆ ದಾರಿಯನ್ನು. ಕಲೆಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರ ದಾಟಿಬರಲು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪರಿಷತ್ತಿನಂತಹ ಸಂಸ್ಥೆ ಸೇತುವೆಯಾಗಬಲ್ಲುದು.

ಸರಕಾರೀ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಾಣಿಜ್ಯ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಖಾತೆಯೊಂದೇ ರಾಜ್ಯದ ಕಲಾಲೋಕಕ್ಕೆ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ನೆರವು ನೀಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಸುಂದರವಾಗಿಡಲು ವೆಚ್ಚಮಾಡುವ ಹಣದಿಂದಲೇ ಚಿತ್ರ–ಶಿಲ್ಪ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸ್ವತಃ ಕಲಾಭಿಜ್ಞರಾದ ಆ ಖಾತೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರ್ ಟಿ. ಶಾಮಣ್ಣನವರಿಗೆ ಅದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಸಚಿವ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು 'ಸರಿ' ಎಂದರೆ ಸಾಕು.

× × × ×

ಸರಕಾರೆ ಸ್ವತಃ ಖರ್ಚು ಮಾಡದೆಯೇ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಸಂಸಾರಗಳಿಗೆ ನೆರವಾಗಬಲ್ಲ ಇನ್ನೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರ –ಕುಶಲ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳದ್ದು. ಕೇಂದ್ರ-ರಾಜ್ಯಗಳೆರಡೂ ಈ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಷ್ಟು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಕಲೆಯ ಸೆಲೆಗಳನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಪವಿತ್ರ ಕಾರ್ಯ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ನಗರಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಕುಶಲಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಬಹುದಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹವೆಂದರೆ ಅವರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಉಳ್ಳವರು ಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ಮಾಡುವುದು. ಇದರಲ್ಲಂತೂ ಭಾಷೆ ದೇಶಗಳ ಪ್ರತಿಬಂಧವಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶೀಯ ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಸಹಸ್ರ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಹಣಕಾಸಿನ ಲೆಕ್ಕದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವೂ ಆಗಲಿದೆ.

ಈ ವಾರ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕೈಮಗ್ಗಗಳ ಸಪ್ತಾಹವೂ ಸಮಾಜದೊಂದು ಜನವಿಭಾಗದ ಸ್ವಾವಲಂಬನದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಮೆರೆದಿದೆ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸಕರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಸುದೀರ್ಘ ಅಧಿವೇಶನಕ್ಕಾಗಿ ನೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಹೊರಗೆ ಬಿಸಿಲು. ಅದೂ ಬೇಸಗೆಯ ಹಗಲು. ಒಳಗೆ ವಿಧಾನಸಭೆ ವಿಧಾನಪರಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿ. ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಈ ಘರ್ಷಣೆ ಹೆಚ್ಚು ಬಲಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಇನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದತನಕ. ಯಾಕೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ವಿವರಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಮತ ಕೇಳುವವರು ಈಗಾಗಲೇ ಎಚ್ಚತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮತ ನೀಡುವವರು ಕಣ್ಣುಜ್ಜಿಕೊಳ್ಳುವುದಷ್ಟೇ ಬಾಕಿ.

× × × ×

ಗಡಿಪ್ರಶ್ನೆ —ಭಾರತ ಚೀನಾದ್ದಲ್ಲ, ಭಾರತ ಪಾಕಿಸ್ತಾನದ್ದೂ ಅಲ್ಲ ; ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು— ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ತಲೆ ಎತ್ತಿತು. ಕನ್ನಡ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಹಲವು ಇನ್ನೂ ರಾಜ್ಯದ ಹೊರಗಿದ್ದರೂ, ಗಡಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವಾದಿಗಳು. ಮಹಾಚುನಾವಣೆ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ ಮನಸ್ತಾಪಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪಮಾಡದೆ ಇರುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?

ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಹಿಂದೆ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೆ ಈಗಲೂ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು: 'ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆಗೆ ನಾವು ಸಿದ್ಧ; ಈಗಾಗಲೇ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರುವ ದೊಡ್ಡ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಮತ್ತೆ ಕೆದಕುವುದು ಸಲ್ಲ.'

[ಕಾಸರಗೋಡಿನದೂ ಸಣ್ಣಪುಟ್ಟ ಹೊಂದಾಣಿಕೆ, ಎಂದು ಜನ ಸಾಧಿಸುವುದು ಮೇಲು.]

× × × ×

ಸಾವರ್ಕರರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದರೇನಾಯಿತು? ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆ ಕ್ರಾಂತಿವೀರ ಭಾರತದ ರತ್ನ.

ಮೈಸೂರು ವಿಧಾನಸಭೆಯ ಸಭಾಪತಿ ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗ ಭಾರತದ ಮಹಾನ್ ಪುತ್ರ ವಿನಾಯಕ ದಾಮೋದರ ಸಾವರ್ಕರರ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಿದರು.

ಆದರೆ ಸಂತಾಪಸೂಚಕ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಸಾವರ್ಕರರು ಈ ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಾಗಿರಲಿಲ್ಲ.

೧೩-೩-೧೯೬೬

೩೭

ನಿನ್ನೆಯ ಕೊರಗಿಗಿಂತ ನಾಳೆಯ ಯೋಚನೆ

"ಜ್ಯೂಸ್ ಕೊಡಪ್ಪ"

ಪೇಟೆ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ಗುಂಪುಗಳು. ಅಂಗಡಿಯೊಳಗೊಂದು ರೆಫ್ರಿಜರೇಟರ್. ಅದರಲ್ಲಿ ಪಾನೀಯಗಳು. ಗಾಜಿನ ಲೋಟ ದೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಗದದ ಕೊಳವೆ–ಸ್ಟ್ರಾ–ಇಳಿಬಿಟ್ಟು, ರಸ್ತೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲೇ ಆ ದ್ರಾವಕದ ಸೇವನೆ.

ಬೇಸಗೆ ಬಂತು. ಬೆಂಗಳೂರು ತುಂಬ ಈ ದೃಶ್ಯಗಳೇ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಜೀವನಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಮಾರ್ಪಾಟೂ ಆಗಿಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವವರು ಯಾರು? ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರು ರಸ್ತೆಯ ಬದಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಗಡಿಯ ಎದುರು ನಿಂತು ಪಾನೀಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಲೋ ಅದು ತೀರಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ.

ಇದೆಲ್ಲ ಆಧುನಿಕ ರೂಪ. 'ಅವಸರ' 'ವೇಗ' ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಆವರಿಸುತ್ತಿವೆ.

× × × ×

ಆದರೆ ತೀವ್ರತರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿರೋಧವಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಾರಖಾನೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿರುವ ವಿದ್ಯುತ್‌ಗಣಕ ಮತ್ತಿತರ ಯಂತ್ರಗಳು. ಈ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರಿಂದ ಕೆಲಸ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ, ದೋಷರಹಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಉದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇದು ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಕಳೆದ ವಾರ ಇಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ವಿಮಾ ನೌಕರರ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಯಿತು. ವಿಮಾ ಕಚೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ವಿದ್ಯುತ್‌ಗಣಕ ಮತ್ತಿತರ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗುವುದರಿಂದ ನಾಲ್ವತ್ತುಸಾವಿರ ಜನ ಕರ್ಮಚಾರಿಗಳು ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಹತ್ತಿರ ಸೇರಿಸಕೂಡದು!

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು. 'ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣವೇ ಬೇಡ' ಎಂಬ ವಾದವನ್ನು ಇದೇ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಹಿಂದೆ ಮಂಡಿಸಲಾಗುತಿತ್ತು. ('ಯಂತ್ರ ಬಂದು ಮನುಷ್ಯ ಕೆಟ್ಟ'.) ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ,

ಯಂತ್ರವನ್ನು ತನ್ನ ಹತೋಟಿಯಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಬಹಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯವೆಂದರೆ, ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಯಾರನ್ನೂ ಕಾಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದುತ್ತಿರುವ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ [ನಮ್ಮ ದೇಶದ್ದು] ನಿರುದ್ಯೋಗ ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಕಾರಖಾನೆಗಳಿಲ್ಲ. ನಗರದ ಸುತ್ತಲೂ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು –ಸಹಾಯಕ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು– ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳ ಸಚಿವ ಮಲ್ಲಪ್ಪನವರು. ಇಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೆ ಉದ್ಯೋಗ? ಹೊಳೆನರಸೀಪುರದ ಬಳಿ ಕಲ್ನಾರು ಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದ ಆಸ್ಬೆಸ್ಟೋ ಶೀಟುಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಕಾರಖಾನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಲಿದ್ದೇವೆ–ಎಂದಿದ್ದಾರೆ, ಗಣಿ ಭೂಖನಿಜಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಉಪ ಸಚಿವ ಮಕ್ಸೂದ್ ಅಲಿಖಾನ್. ಅಲ್ಲಿಯೂ ದುಡಿಯುವವರು ಬೇಕು. [ಇಂಥ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು ಇನ್ನೆಷ್ಟೋ ಬರಲಿವೆ.]

ಇಲ್ಲಿನ ಉದ್ಯೋಗ ವಿನಿಮಯ ಕಚೇರಿ ತಾನು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳ ಅಭಾವವಿದೆ– ಎಂದಿದೆ.

ವಿದ್ಯುತ್‌ಗಣಕ ಮತ್ತಿತರ ಯಂತ್ರಗಳು ಬಂದರೆ ಆಕಾಶ ಖಂಡಿತ ಕಳಚಿ ಬೀಳುವುದಿಲ್ಲ. ಉಂಟಾಗುವ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಗೆ ಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ನಮಗೆ ಇರಬೇಕು, ಅಷ್ಟೆ.

× × × ×

ಆದರೂ ಮಿಂಚಿ ಹೋದುದರ ಬಗೆಗೇ ಹೆಚ್ಚಿನ ಚಿಂತೆ ನಮಗೆ.

ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲೊಂದು ರೇಡಿಯೋ ಪ್ರಸಾರ ನಿಲಯವಿತ್ತು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಆದನ್ನು ಸಾಗಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲಿ, ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆಂದೇ ಕಟ್ಟಿದ ಸೊಗಸಾದ ಭವನವಿತ್ತು. [ಇಲ್ಲಿನದು ಬಾಡಿಗೆ ಮನೆ.] ಆ ಕಟ್ಟಡ ಮುಂದೆ ಏನೇನೋ ಆಗಿ ಈಗ ಸಂಗೀತದ ಕಾಲೇಜಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಪುರಸಭೆಯವರು ಒಂದು ಗೊತ್ತುವಳಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಆಗ್ರಹ : ಆ ಕಟ್ಟಡವನ್ನು ತೆರವು ಮಾಡಿಕೊಡಿ; ಅಲ್ಲೊಂದು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಮರುಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ತೆರೆಯಿರಿ.

[ಆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ರೇಡಿಯೋ ಕಾರ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೇಳಲು ಎಷ್ಟೊಂದು ಕಾತರ ಈ ಜನರಿಗೆ!]

ಮೈಸೂರಿನ ಪುರಪಿತೃಗಳು, ಚಂದ್ರಗ್ರಹಯಾನದ ವಿಷಯ ಕೇಳಿಯೇ ಇಲ್ಲವೇನೊ! ಮರುಪ್ರಸಾರದ ನಿಲಯವಲ್ಲ –ಟೆಲಿವಿಷನ್ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಮೈಸೂರಿ

ನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ –ಎಂದು ಒತ್ತಾಯಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು ಅವರು. ನಿನ್ನೆಯ ಕೊರಗಿಗಿಂತಲೂ ನಾಳೆಯ ಯೋಚನೆಯಲ್ಲವೆ ಸಾಧು?

× × × ×

ಲೋಕದ ಪರಮಾಣು ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ರಾಜಧಾನಿ ಕೂಡಾ ಒಂದು ಚುಕ್ಕೆ ಮೂಡಿಸಿದೆ. ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬ ಕಂಡಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂ, ಪರಮಾಣುಶಕ್ತಿ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ವಿಭಾಗವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ.

ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದು ಟ್ರಾಂಬೆಯ ಪರಮಾಣುಶಕ್ತಿ ಮಂಡಲದ ಸಹಕಾರದಿಂದ. ಅಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೂರಐವತ್ತು ಬಗೆಯ ಐಸೊಟೋಪ್‌ಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಶಿಕ್ಷಣ, ಕೈಗಾರಿಕೆ, ವ್ಯವಸಾಯ ವಲಯಗಳಲ್ಲಿ [ಕ್ರಮಶಃ!] ಬಳಕೆಗೆ ಬರುತ್ತಿವೆ.

ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಲ್ಲಿನ್ನು ಕ್ಯಾನ್ಸರ್ ಮುಂತಾದ ತೀವ್ರತರ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಪರಮಾಣು ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೆ ಇದ್ದಂತೆಯೇ ಮುಂದೆಯೂ ಇರೋಣ; ಇದು ಬೇಡ —ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲವಲ್ಲ !

೨೦-೩-೧೯೬೬

ಶಿಲೆ

ಕಲ್ಲಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿನ ತನಕ

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದ ಅವಶೇಷಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಅವುಗಳ ರಕ್ಷಣೆ ಯಾರ ಜವಾಬುದಾರಿ? ಸರಕಾರದ್ದು, ಸಮಾಜದ್ದು. ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ೫೦೧ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಮಾರಕಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ೭೧೭ ಸಣ್ಣ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡುತ್ತಿದೆ.

ಒಂದೊಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರನ್ನು ಸರಕಾರ ನೇಮಿಸಬಹುದು; ಸ್ವಲ್ಪ ದುಡ್ಡು ಖರ್ಚುಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟು ಸಾಕೆ? ಶಾಸನಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತ ಶಿಲೆಗಳು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಬಚ್ಚಲು ಮನೆಯ ಅಡಿಪಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ನೆನಪಿನ ಬಂಡೆಗಳು ಹೋಳಾಗುತ್ತವೆ. ಸ್ವಚ್ಛವಿರಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳ ತಿಪ್ಪೆಗುಂಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಯಾರು ಹೊಣೆ? ಸಮಾಜ, ಅರ್ಥಾತ್ ನಾಗರಿಕರು.

ಏನೇ ಇರಲಿ, ಕರ್ಣಾಟಕದ ಸ್ಮಾರಕಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಈ ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾದ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತು ವಲಯ ಬೇಕು. ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬಲ್ಲ; ಆಡಳಿತದ ಪುನರ್ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ರಾಜ್ಯ ಕೇಳುತ್ತಿದೆ; ಕೇಂದ್ರ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ!

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಚ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಶಾಖೆಗೆ ಪೂರ್ಣಸಮಯದ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿ ಈಗ ಇಲ್ಲ. ಅಂಥವರನ್ನು ನೇಮಿಸಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ ಎಂದು ವಿದ್ಯಾ ಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಹಳೆಯ ನೆನಪಿನಿಂದ ಹೊಸತಿಗೆ. ರಾಜಧಾನಿಯ ಅನೇಕ ರಸ್ತೆಗಳು ದೇವರಿಗೇ ಪ್ರೀತಿ. ಪಾದಚಾರಿಗೂ ಕಷ್ಟ; ಮಾತುಬಾರದ ವಾಹನಗಳಿಗೂ ಕಷ್ಟ.

ಆದರೆ ಸಾರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿ ದೇವರಾಜ ಅರಸ್ ನಾಳೆಯ ಸೊಬಗನ್ನು ಇವತ್ತು ಬಣ್ಣಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಿದ್ಯುಚ್ಛಕ್ತಿಯ ರೈಲು, ಸುರಂಗ ರೈಲು, ಆಕಾಶ ಮಾರ್ಗದ ರೈಲು. ಒಂದೇ ಎರಡೆ? ಅದೊಂದು ಮಾಯಾನಗರಿ. ಮನೆಗಳಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವವರಿಗೆ ಸುಖವೋ ಸುಖ.

ಇದು ಬರಿ ಕನಸು ಎಂದು ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನುಡಿದವರಿಗೆ, ಅರಸರು ಉತ್ತರವಿತ್ತರು :

‹‹ಯಾಕಾಗ್ಬಾರದು? ನೋಡ್ತಾ ಇರಿ. ರೋಡ್ ಟ್ರೇನ್ [ಒಂದರ ಹಿಂದೊಂದು ಜೋಡಿಸಿದ ಬಸ್ಸು] ಬರುತ್ತೇಂತ ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿದ್ದಿರೇನು? ಬಂದಾಗ ಆಶ್ಚರ್ಯ ಪಡಲಿಲ್ವೆ? ಇದೂ ಹಾಗೇನೇ!"

× × × ×

ಆದರೂ ಈಗಿನ ಸ್ಥಿತಿ ಅಣಕಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ.

ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಹೇಳಿದರು :

‹‹ರಾಜ್ಯದ ಆರು ಸಾವಿರ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಬಾವಿ ಇಲ್ಲ."

ಬಾವಿ ಇದ್ದರೂ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟುವವರ ತಂಡ ಬೇರೆ, ಮುಟ್ಟದವರ ತಂಡ ಬೇರೆ.

ಜಾತಿ ಮತ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿಂದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನವನ್ನು ಕಲುಷಿತಗೊಳಿಸ ಬಾರದು –ಎನ್ನುತ್ತೇವೆ.

ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳನ್ನು ಆ ಜಾತಿಗೊಂಡು ಈ ಕೋಮಿಗೊಂದು ಎಂದೇ ಕಟ್ಟುತ್ತೇವೆ.

ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಮೊನ್ನೆ ಅಂದರು :

‹‹ಕೋಮುವಾರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಲಯಗಳು ಇರಕೂಡದು. ಹರಿಜನ ಗಿರಿಜನ ಹಾಸ್ಟೆಲುಗಳು, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಬಾವಿಗಳು, ಬೀದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಇರುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಇಂದಿನ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಚಂದ್ರ ಮತ್ತು ಶುಕ್ರಗ್ರಹಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ ಈ ಅಲ್ಪ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ"

ಅವರು ಹಿತೋಕ್ತಿಯನ್ನಾಡಿದರು:

"ವಿಶ್ವ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳಿ."

ಒಳ್ಳೆಯ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿಯೇ ಜನ ಕಿವುಡರಾದರೇನೋ ಎನ್ನಿಸುವಂತಿದೆ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

× × × ×

ಸಾಹಿತಿಗಳಾದ ಬೇಂದ್ರೆ, ಕಾರಂತ, ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಯ್ಯ, ಚಂದ್ರಶೇಖರ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳನ್ನು, ಮಿಣಜಗಿ, ವೀರಪ್ಪ, ಸ್ಥಪತಿ, ಅಳಂದ್‌ಕರ್‌ರನ್ನು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಮೊನ್ನೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸನ್ಮಾನಿಸಿತು. ಯೋಗ್ಯ ಕೆಲಸ.

ನಿವೃತ್ತಿ ವೇತನ, ಮಾಸಾಶನ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಉದ್ಧಾರ ವಾಗುವುದೋ ಇಲ್ಲವೋ, ಅದು ಬೇರೆ ಮಾತು. ಆದರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಲು, ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಮುಖಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣಿ

ಗಳಲ್ಲದವರು ಮಿಂಚಲು ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ.

ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ಜನರನ್ನು ಈ ರೀತಿ ಸನ್ಮಾನಿಸುತ್ತೇವೆ; ಅದಕ್ಕಾಗಿ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ೧೫ ಸಾವಿರ ರೂ ಮೀಸಲಿಡುತ್ತೇವೆ –ಎಂದಿದೆ ಸರಕಾರ.

[ಸಂಘಟಕರ ಕಾರ್ಯ ಕೌಶಲ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದು. ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂದೊಡನೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಮೃದುವಾಗುವ ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿಯನ್ನೇ ಸಮಾರಂಭದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದರು.]

× × × ×

ಹಣಬೇಕು, ಅದಕೂ ಇದಕೂ ಎದಕೂ.

ನಾಡು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂತಹ ಒಂದು ಉದ್ಗ್ರಂಥ–'ಕರ್ಣಾಟಕ ಥ್ರೂ ದಿ ಏಜಸ್' ಅಚ್ಚಿನ ಮನೆ ಸೇರುವ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಕನ್ನಡದ ಹಿರಿಯ ಜೀವವಾದ ರಂ. ರಾ. ದಿವಾಕರರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ನಡೆದಿರುವ ಈ ಕೆಲಸ ಒಂದು ಮಹತ್ ಸಾಧನೆಯಾಗಲಿದೆ.

ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಪರಿಣತರೂ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಾಗಿ ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ, ಸಾಮಾನ್ಯ ಜನತೆಗಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಬರಬೇಕು, ಹಿಂದಿಯಲ್ಲೂ ಬರಬೇಕು. ಕರ್ಣಾಟಕ ದರ್ಶನ ಭಾರತೀಯ ಜನತೆಗೆ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು.

ಆದರೆ ಸರಕಾರ ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಾಗಿ ಕೊಡಮಾಡಿರುವ ಹಣ ಎರಡು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿಗೂ ಕಡಮೆ.

ವೆಚ್ಚದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದೆ ಮುಂದೆ ನೋಡುವಂಥ ಯೋಜನೆ ಇದಲ್ಲ.

ಕಲ್ಲಿನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಲ್ಲಿತನಕ ನಮ್ಮನ್ನು ನಾವು ಅರಿತರೇ ನಾಳೆಯ ದಾರಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೭-೩-೧೯೬೬

೩೯

ಉಗಾದಿ ಉಡುಗೊರೆ

ಪರಾಭವ ಸಂವತ್ಸರ ಬಂದೇ ಬಂದಿತೆಂದು ಆತಂಕಗೊಳ್ಳುವ ಅಗತ್ಯವೇನು? ಇದು ಸೋಲಿನ ವರ್ಷವಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದವನು, ಅಂಥ ಆಶ್ವಾಸನೆಯ ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿಗೆ ಆತುಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೂ ಸಿದ್ಧ.

ನೀರಿಗೆ ಬಿದ್ದವನು ಎನ್ನುವುದೊಂದು ಮಾತು. ಎಲ್ಲಿದೆ ನೀರು? ಸಚಿವ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರು ಆಗಲೇ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ತಿಪ್ಪಗೊಂಡನಹಳ್ಳಿ ಜಲಾಶಯದಲ್ಲಿ ನೀರು ಅರ್ಧಕ್ಕಿಳಿದಿದೆ,ನೀರನ್ನು ಕಡಮೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿ-ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಬೇಸಗೆಯ ಹಾಹಾಕಾರ ಹೆಚ್ಚಿದಾಗ, 'ನಾನು ಹಿಂದೆಯೆ ಹೇಳಿದ್ದೆ' ಎಂದು ಸಚಿವರು ಬೇಸರ ಪಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಖಂಡಿತ!

ನೀರೂ ಇಲ್ಲ, ಹಾಲೂ ಇಲ್ಲ. ಮೇವು, ಬೂಸಾ, ಹೊಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬನ್ನ ಪಡುತ್ತಿರುವ ಹಸು ಎಮ್ಮೆಗಳು ಅದೇನು ಹಾಲು ಕೊಟ್ಟಾವು? ಕ್ಷೀರ ಕೇಂದ್ರವೂ ಕಷ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ಕಾರ್ಡು ಪಡೆದಿರುವವರಿಗಾಗಿ ಕೇಂದ್ರ ೧೭,೦೦೦ ಲೀಟರ್ ಹಾಲು ಪ್ರತಿ ದಿನ ಸರಬರಾಜುಮಾಡಬೇಕು. ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೆ ೧೫,೦೦೦ ಗಳಷ್ಟಾದರೂ ಶೈತ್ಯಾಗಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಹತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕಿಳಿದಿದೆ.

ಪಡಿತರ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗಾಗಿ ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿ ಜತ್ತಿಯವರು ಎರಡು ಕೇಜಿಗಳಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಬ್ಬಕ್ಕೆಂದು ಹಿಡಿ ಸಕ್ಕರೆಯೂ ಜಾಸ್ತಿ. ಇದು ಅವರ ಉಗಾದಿ ಉಡುಗೊರೆ.

× × × ×

ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನಮಾತು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಆಗ. ತುಮಕೂರಿನ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ನವರಿಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷಪದವಿಯನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟರು.

ಆಗ ಅಧ್ವರ್ಯುಗಳು ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಒಬ್ಬರಮಗ್ಗುಲಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಈ ಸಾಮೀಪ್ಯ ಮುಂದೆಯೂ ಅನೇಕ ವರ್ಷ ಉಳಿಯಿತು ಎನ್ನೋಣ.

ಈಗ ಮಾತ್ರ ಅವರು ಎದುರು ಬದುರು. ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ [ಜನತಾಪಕ್ಷದ ಜನಕರು] ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು ಬಂದರು. ನಿನ್ನಿನ ಸಮಾಚಾರ.

ಮೂರು ಸಾವಿರ ಗ್ಯಾಲನುಗಳಷ್ಟು ಉಚಿತ ನೀರು ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿ–ಎಂದು ಕೇಳುವುದೊಂದು. ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಬಗೆಹರಿಯ ಬೇಕಾದದ್ದು ಮೋಟರುಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಈ ಮೋಟರುಗಳು ನೀರಿನ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತವೋ ಗಾಳಿಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತವೋ? 'ವಿಚಾರಿಸುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರು.

ಹಳೆಯ ಸ್ನೇಹಿತರು ಈ ವಿವಾದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಭೇಟಿಯಾಗಲಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಕಳೆದ ಭಾನುವಾರ ಸೈಕಲುಗಳಿಗೆ ರಜವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವು ಉಚಿತ ನೀರು ಕೇಳುವ ದೀರ್ಘಮೆರವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದುವು. ಎಪ್ಪತ್ತರ ವೃದ್ಧ ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಗೆಳೆಯರ ನೆರವಿನಿಂದ ಸೈಕಲ್‌ಹತ್ತಿ ಸ್ವಲ್ಪ ದೂರ ಸಾಗಿ ಮೆರವಣಿಗೆಯ ಮುಂದಾಳ್ತನ ವಹಿಸಿದರು.

ಕನ್ನಡಿಗರು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾದ ಒಂದಂಶ: ದ್ರಾವಿಡ ಮುನ್ನೇತ್ರ ಕಳಗಮ್‌ನ ಒಂದು ಸಾವಿರ ಸೈಕಲ್ ಸವಾರರು ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸರಕಾರಕ್ಕೆದಿರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಪ್ರತಿಭಟನೆ.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ತಮಿಳರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದರೆ ಯಾರಾದರೂ ನಗುತ್ತಾರೆ.

ಡಿ ಎಂ.ಕೆ. ಯದು ರಾಜಕೀಯ ವೇದಿಕೆಯಾದರೆ, ತಮಿಳು ಸಂಘಂ ತಮಿಳರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಂಗ. ಆ ಸಂಸ್ಥೆಗೀಗ ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಸಂದಿದೆ. ತಮ್ಮ ಸಂಘಕ್ಕೊಂದು ಸ್ವಂತದ ಕಟ್ಟಡ ಕಟ್ಟಲು ಅದರ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮದರಾಸಿನ ವಾರ್ತಾಮಂತ್ರಿ ಭೂವರಾಹಂ ಬಂದು, ತಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಪರವಾಗಿ ಐವತ್ತು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ನೀಡಿಹೋದರು. ಸಂಘದವರು ಏಳು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಯೋಜನೆ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಅವರ ಕಟ್ಟಡನಿಧಿಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಮೈಸೂರಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳು. ತಮಿಳರ ಕಾರ್ಯ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ಉದಾಹರಣೆ ಬೇಕೆ?

× × × ×

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ದೊಡ್ಡದೆಂದು ಕಟ್ಟಡದ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಾದರೂ ಆಕನಸು ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪ ತಳೆಯಬೇಕು.

ಅದರೆ ಕಟ್ಟಡದ ನಿಧಿಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಲು ಮದರಾಸಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಭಕ್ತವತ್ಸಲಂ ಒಪ್ಪುವವರೊ ಇಲ್ಲವೊ. ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಾಲಯ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಅದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತಿತ್ತು. ಈಗ. . . . .

ಕಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವಾಸ್ತವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಕಟ್ಟಡಗಳು ನಮಗೆ ಬೇಕು. ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಆರ್ಟ್‌ಗ್ಯಾಲರಿಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ಸರಕಾರ ಮನಗಂಡಿದೆ.

ವಿಶ್ವಕವಿಠಾಕೂರರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿತವಾದ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ ನಮ್ಮ ನಾಟ್ಯ ವಿಲಾಸಿಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟಕುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ದೂರಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ದಿನಕ್ಕೆ ೨೬೦ ರೂ. ಬಾಡಿಗೆ ಕೇಳುತ್ತದೆ ಸರಕಾರ. ಆಂಧ್ರದ ರವೀದ್ರ ಭಾರತಿಯಲ್ಲಿ ಬಾಡಿಗೆ ೧೫೦ ರೂ ಮಾತ್ರ. ಅಲ್ಲಿ ಕಳೆದವರ್ಷ ೨೨೭ ದಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿದ್ದವು. ಇಲ್ಲಿ ? . . . . ಜಾಸ್ತಿ ಬಾಡಿಗೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಿ ಬಾಗಿಲುಮುಚ್ಚಿಡುವ ಅಗತ್ಯವೇನು ? ನಾಟಕಕಲೆಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವ ವಿಧಾನವಂತೂ ಇದಲ್ಲ.

× × × ×

ದಕ್ಷಿಣದ ನಾಲ್ಕು ಭಾಷೆಗಳ ಕವಿಗಳ ಮೇಳವೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರದ ವಾರ್ತಾ ಪ್ರಸಾರ ಶಾಖೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜರಗಿತು. ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿ ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ. ವರಕವಿ ಬೇಂದ್ರೆ ಮತ್ತಿತರರ ವಾಚನ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೆ ಕೇಂದ್ರದ ಮಂತ್ರಿಯೊಬ್ಬರು ಬಂದಿದ್ದರು. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯ ಸಾಧನೆಗಾಗಿ ನಡೆದ ಮನುಷ್ಯ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದು.

ನಾಡಿನ ಭಾವೈಕ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ರೇಡಿಯೋ ಸಲ್ಲಿಸಿರುವ ಸೇವೆ ದೊಡ್ಡದು. ಮಡಿಕೇರಿ ಮಂಗಳೂರು ಗುಲಬರ್ಗಗಳಲ್ಲಿ ಮರುಪ್ರಸಾರ ನಿಲಯಗಳೇರ್ಪಡುತ್ತವೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಹಳೆಯ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಕಟ್ಟಡ ಒಂದು ಮರುಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರವಾಗುತ್ತದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಹೇಗೇ ಇರಲಿ, 'ಕೇಳಿಸುವುದಿಲ್ಲ' ಎಂಬ ಆರೋಪಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ!

× × × ×

ಕನ್ನಡ ಬೈಬಲು ಇಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಿಸ್ತರ ಧರ್ಮಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಒಂದು ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ಸಂದಿವೆ.

ಕನ್ನಡ ಪ್ರಾಚೀನ ಗ್ರಂಥಕ್ಕಿದೋ ನಮನ !

೩-೪-೧೯೬೬

೪೦

ಶತಮಾನ ಸಮಾರಂಭ

ನಾಗರಿಕರು ಬೇಸಗೆಗೆ ಹಿಡಿಶಾಪ ಹಾಕುತ್ತ, ಈ ಋತುವಿನ ವಿಶೇಷ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಉಡುಪು ಕಳಚಿ ಧುಮುಕಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು, ಶ್ರೀರಾಮ ನವಮಿ ಉತ್ಸವ; ಇನ್ನೊಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ. ರಾಮೋತ್ಸವದ ಸಂಗೀತಕಚೇರಿಗಳು ಗಾನಪ್ರಿಯರಿಗೊಂದು ಹಬ್ಬ; ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ, ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಊರಿನ ಜಾತ್ರೆ.

ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಈ ಪ್ರದರ್ಶನ ತನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುತ್ತ ಸಾಗಿದೆ. ಈಗ ರಥದ ಒಂದು ಗಾಲಿ ಮನೋರಂಜನೆ; ಇನ್ನೊಂದು ಶಿಕ್ಷಣ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಇದಕ್ಕೆ 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಗ್ಜಿಬಿಷನ್' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ. ೩೫ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಂಟಪಗಳು, ೨೪೯ ಅಂಗಡಿಗಳು; ಬಣ್ಣ, ಅಲಂಕಾರ ರಂಜನೆ; ಹತ್ತೂರುಗಳ ಜನಜಂಗುಳಿ. ದಿನವೂ ಮಹಾದ್ವಾರವನ್ನು ದಾಟಿ ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹತ್ತುಸಹಸ್ರ.

ಇಷ್ಟು ದೊಡ್ಡನಗರದಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಶಾಶ್ವತ ಕಟ್ಟಡಗಳು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸೋಜಿಗ !

x x x x

ಯಾವುದೇ ಶತಮಾನೋತ್ಸವ, ವಿಶೇಷ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಬಸವಣ್ಣನವರ ಎಂಟುನೂರನೆಯ ವರ್ಧಂತಿಯನ್ನು ಜನತೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಈ ವರ್ಷ ಆಚರಿಸಲಿದೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಬಸವಸಮಿತಿ [ಶ್ರೀ ಜತ್ತಿ ಸೂತ್ರಧಾರರು] ಆಗಲೇ ಕಾರ್ಯಾರಂಭಮಾಡಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರು ಜಗತ್ತಿಗಾಗಿ ಸಾರಿದ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಲೋಕದ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಗೆ ತಲಪಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆದಿದೆ. ಅಣ್ಣನವರ ನೂರೆಂಟು ವಚನಗಳು ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬಸವಸಮಿತಿಯವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿರುವಂತೆ, ಹಂಪೆಯಿಂದ [ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಂದು] ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಗಂಗಾವತಿ, ಕನಕಗಿರಿ, ತಾವರೆ ಗೆರೆ, ಲಿಂಗಸಗೂರು, ಸುರಪುರ, ಶಹಪೂರ, ಜೇವರಗಿ, ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಕಮಲಾಪುರ, ಹುಮನಾಬಾದು ಮಾರ್ಗವಾಗಿ ಸಾಗಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೩ ಕ್ಕೆ ಬಸವಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು

ತಲಪುತ್ತದೆ. ಆದಿನ ಬಸವ ಜಯಂತಿ.

ಸರಕಾರ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ಎಂಟನೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸಮಿತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು.

× × ×

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಕನಕದಾಸರ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವದ ಆಚರಣೆ ಯಾಯಿತಲ್ಲ? ಸರಕಾರ ಅದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತು.

ಈಗ ಕನಕನ ನೆನಪನ್ನು ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಹಸುರಾಗಿಡುವಂತೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಗಳನ್ನೇರ್ಪಡಿಸಲು ಬೇರೊಂದು ಸಮಿತಿ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ಕಾಗಿನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ೪೦೧ ನೆಯ ಪುಣ್ಯದಿನವನ್ನಾಚರಿಸಲು ಈ ಸಮಿತಿ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

× × × ×

ಬರುವ ಜುಲಾಯಿಯಿಂದ ಒಂದು ವರ್ಷವಿಡೀ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವವೊಂದು ಜರಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ್ದು.

ಆ ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ವಿಶೇಷ ಘಟಿಕೋತ್ಸವ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ದೇಶವಿದೇಶಗಳ ವಿಖ್ಯಾತ ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನೂ ಬರೆಹಗಾರರನ್ನೂ ಗೌರವಿಸ ಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯದೊಳಗಿನ ನಾಲ್ಕು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಅಂತರಯುವಜನೋತ್ಸವವನ್ನೂ ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗತ್ತದೆ. ಉತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಐದುಕೋಟಿರೂಪಾಯಿ ಶೇಖರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವೂ ನಡೆದಿದೆ.

ಈ ಮಧ್ಯೆ ಬೇಸರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗಿರುವ ಒಂದು ಸಂಗತಿಎಂದರೆ ಉಪಕುಲಪತಿ ಶ್ರೀಮಾಲಿಯವರಿಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕೆಲ ಅಧ್ಯರಿಗೂ ಉಂಟಾಗಿರುವ ವಿರಸ.

ನಮ್ಮ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಗೆ ಹೊರಗಿನವರೇ ಉಪಕುಲಪತಿಗಳಾಗಿ ಬರ ಬೇಕೆ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ದಕ್ಷರಿಲ್ಲವೆ?—ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ತಲೆ ಎತ್ತುತ್ತಿದೆ; ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟವರ ತಲೆ ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಐದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಗ್ರಹ ಒಂದು ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕನಸೇ ಸರಿ. ಆದರೂ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಉತ್ಸವದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಕಾಯಕಲ್ಪ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದವರೊಬ್ಬ—ಬಿ.ಜಿ. ಎನ್ವೀ ಎಂಬವರು— ತಮ್ಮ ಸ್ವಂತದ ಎಂಟು ಕಪಾಟಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಗಳ ಸಹಿತ ಈ ಭಂಡಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು

ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ದಿವಂಗತರ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿ ಆ ಕಾಣಿಕೆಯನ್ನು ಭಂಡಾರಕ್ಕೆ ಮೊನ್ನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಆ ಸಂಬಂಧ ನಡೆದ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ವಿಜ್ಞಾನಿ ಸರ್. ಸಿ. ವಿ. ರಾಮನ್, "ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ನಿಜವಾದ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ" ಎಂದರು.

× × × ×

ಶ್ರೀರಂಗಕೃತಿ ಒಳ್ಳೆಯಪುಸ್ತಕವಲ್ಲ, ಎನ್ನುವ ಮಾತೇ ಇಲ್ಲ.

ಆದರೂ 'ರಂಗಭಾರತ'ವನ್ನು ನಾಟಕಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ಕಂಡ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರಿಗೆ ಕಸಿವಿಸಿಯಾಗಿದೆ.

ಅವರ ಆಕ್ಷೇಪವಿಷ್ಟೆ: ಈ ಚಿತ್ರಣ ನವಭಾರತದ ಒಂದು ಮುಖವಾಯಿತು; ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖದ ಚಿತ್ರಣವೂ ಆಗಬೇಕು.

ಅಂತೂ ನಾಟಕಕಾರ-ರಾಜಕಾರಣಿ ಸಹಪ್ರಯಾಣಿಕರಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ ಎನಿಸಿತು ನಾಟಕ ನೋಡಿದವರಿಗೆ.

ಶ್ರೀರಂಗರಿಗಾದರೋ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಟೀಕೆ ಎಂದರೆ ಪುರಸ್ಕಾರವೇ.

× × × ×

'ಸ್ಲೀಪರ್ ಟ್ರೇನ್'— ರೈಲುಗಾಡಿಯಲ್ಲ. ಬಸ್ಸು, ಜೋಡಿಬಸ್ಸು. ೯೦ ಅಡಿ ಉದ್ದ. ೩೨ ಮಂದಿ ಮಲಗಿ ಪ್ರಯಾಣಮಾಡಬಹುದು, ರಾತ್ರಿಹೊತ್ತು. ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗೆ; ಅಲ್ಲಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ. ರೇಡಿಯೋ, ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಪ್ಲೇಯರ್ ಎಲ್ಲ ಇರುತ್ತವೆ—ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ೨೨ ಚಿಲ್ಲರೆ ರೂಪಾಯಿ ತೆತ್ತರಾಯಿತು.

ಈ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಹತ್ತು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಇಡುವುದು ಮೇಲು. ಸಾರಿಗೆ ಇಲಾಖೆ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿ ನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದರೆ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ಪುಣ್ಯಬರುತ್ತದೆ.

೧೦-೪-೧೯೬೬

೪೧

ಮೂರೂವರೆ ಲಕ್ಷ

ಪಿಶಾಚಿಗಳು

ಇಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರ ವರ್ಣರಂಜಿತ. ಹೇಗೆ ಅಂದರೆ:

ಒಂದೆಡೆ, ಬಡನಡುವಿನ ಬಳುಕುವ ಬಾಲೆಯರ ಸೌಂದರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನ, ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು, ಸಹಸ್ರಾರು ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸಕರು. ಉದ್ದೇಶ —ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಮಿಸ್ ಫೆಮಿನಾ ಆಯ್ಕೆ. [ಗೆದ್ದವರು ಕುಮಾರಿ ಬೆಟ್ಟಿ ವಾರ್ಡ್.]

ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ, ಬಡನಡುವಿನ ಎಲುಬಿನ ಹಂದರಗಳ ಸಾಲು ಮೆರವಣಿಗೆ. 'ಕವಳ ತಾಯಿೊ, ಏನಾದರೂ ಕೊಡಿ ಅಮ್ಮಾ.' ಇವರು ಕ್ಷಾಮ ಪೀಡಿತರು. [ಎಲ್ಲರೂ ಸೋತವರೇ.]

ಮತ್ತೊಂದು ರಾತ್ರೆ, ಕರಗ ಮಹೋತ್ಸವ. [ಕರಗದ ಪೂರ್ಣಿಮೆ. ದಟ್ಟನೆಯ ಹಾಲು ಬೆಳಕು.] ಭಾಗವಹಿಸಿದವರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು, ಸುತ್ತುಮುತ್ತಲಿನವರು. ಪ್ರಾಚೀನ ಉತ್ಸವ; ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಜೀವನದಿ ಹರಿದು ಬಂದಿರುವ ಬಗೆಯ ವಿರಾಟ್ ದರ್ಶನ.

ಆ ಸಂಜೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ದಿನಾಚರಣೆ. ೪೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಈ ನಗರ ಹುಟ್ಟಲು ಕಾರಣನಾದ ಪ್ರಭೃತಿಯ ಪುಣ್ಯಸ್ಮರಣೆ.

ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳ ಆ ಕಾಲದಿಂದ ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರುಗಳ ಯುಗಕ್ಕೆ, ಮತ್ತೆ. ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ ಸದ್ದು. ತಲೆ ಎತ್ತಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸುವುದು, ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ವಿಮಾನ ಕಾರಖಾನೆಯವರು ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಕಾಪ್ಟರ್.

—ಯಾರೆನ್ನುವರು, ರಾಜಧಾನಿಯ ಜೀವನ ವರ್ಣಮಯವಲ್ಲವೆಂದು?

× × × ×

ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಪುರಾತನವೊ? ಆಧುನಿಕವೊ? ಅಂತಹ ಯಾತ್ರೆಗೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ವಿನೋಬಾಜಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು. ಆದರೆ ಪಾದಯಾತ್ರೆ ವೇದೋಪನಿಷತ್ತುಗಳ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಇತ್ತು; ಅನಂತರವೂ ಇತ್ತು. ಕಲ್ಯಾಣದ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಬಳಿಕ ಜಂಗಮರು ಕೈಕೊಂಡುದಂತೂ ಚರಿತ್ರಾರ್ಹ ಯಾತ್ರೆ.

ಅದನ್ನು ನೆನಪಿಗೆ ತರುವ ಪಾದಯಾತ್ರೆಯೊಂದು ಜಗಜ್ಯೋತಿ ಬಸವೇಶ್ವರರ ೮೦೦ನೆಯ ಜಯಂತಿಯ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಸರ್ಪಭೂಷಣ ಮಠ ಮತ್ತು

ಶಿರಾಳಕೊಪ್ಪದ ವಿರಕ್ತಮಠದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾದ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ಶಿವಕುಮಾರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮುಖಂಡತ್ವದಲ್ಲಿ ಈಗ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಪಂಪಾಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಹೊರಟಿರುವ ಈ ತಂಡ ಬಸವ ಜಯಂತಿಯಂದು (ಏಪ್ರಿಲ್ ೨೩) ಬಸವ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ತಲಪುತ್ತದೆ.

ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಾದ ವೈಭವದ ಸಾಧನೆಗಳು ಈ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟುತ್ತವೆ.

× × × ×

ರೇಡಿಯೋ ಟೆಲಿವಿಷನ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಬಹುದು, ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಶ್ವ ವಿದ್ಯಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು —ಎಂದರು ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ರೇ-ಟಿ- ತಜ್ಞ ಡಾ. ರೋಜರ್ ಮಾನ್ವೆಲ್, ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ.

ಗಾಳಿಯ ಅಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುವ ಅಂತಹ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಷ್ಟೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಶಿಕ್ಷಣ ಕೇಂದ್ರ 'ತೇಲುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ'. ಇದು ಇರುವುದು 'ಸಪ್ತ ಸಾಗರ' ಎಂಬ ಹಡಗಿನಲ್ಲಿ. ಈ ನಿಲಯ ಮಾರ್ಗದಲ್ಲಿ ಆರು ತಿಂಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ವಾರದಲ್ಲಿ ಆರು ದಿನಗಳಂತೆ ನೀರಿನ ಮೇಲೆ ಅಧ್ಯಯನ. ಒಂದು ದಿನ ಯಾವುದಾದರೂ ದೇಶದ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಸಂಚಾರ.

ಭಾರತದ ದಂಡೆಯನ್ನು ತಲಪಿದ ಹಡಗಿನಿಂದಿಳಿದ ಈ ತಂಡ (೩೧೪ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳು, ೨೯ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು) —ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾದ ಚಾಪ್‌ಮನ್ ಕಾಲೇಜಿ ನವರು —ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರುಗಳಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು.

ಫೆಬ್ರುವರಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಶವನ್ನು ಬಿಟ್ಟ ಇವರು ಜೂನ್ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ತಾಯ್ನಾಡಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಾರೆ. [ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ವೆಚ್ಚ ಸುಮಾರು ೧೫,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ.] ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಈ ಸಲದ ಎರಡರಷ್ಟು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳೊಡನೆ ಹೊರಡಬೇಕೆಂದು, ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಇನ್ನೂ ದೊಡ್ಡ ಹಡಗನ್ನು ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸ ಬೇಕೆಂದು, ಕಾಲೇಜಿನ ಡೀನ್ ಡಾ. ಸ್ಮಿತ್ ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ರೋಟರಿ – ಮೇಲಣ ವರ್ಗದವರ ಕಾಲಯಾಪನೆಗೊಂದು ಏರ್ಪಾಟು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವರಿದ್ದರು. ಈಗ ರೋಟರಿ ನಾನಾ ವಿಧವಾಗಿ ಪ್ರಜಾಸೇವೆಗೆ ಅಣಿಯಾ ಗಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. [ಲಯನ್ಸ್, ಜೂನಿಯರ್ ಛೇಂಬರ್‌ಗಳೂ ಅಷ್ಟೆ.]

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ೨೦ ಆಮ್ಲಜನಕ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ. ಇದು ರೋಟರಿಯ ತುರ್ತು ಆಮ್ಲಜನಕ ಸೇವಾವಿಭಾಗ. ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ಯನ್ನು ಬೇಗನೆ ೬೦ಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ರೋಟರಿಯ ಇಲ್ಲಿನ ಪದಾಧಿ ಕಾರಿಗಳು ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾದ ಔಷಧಿ ಪರೀಕ್ಷಕ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯೊಂದು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. [ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಡಾ. ಸುಶೀಲಾ ನಯ್ಯರ್ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೆಂದೇ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಹೋದರು.] ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರ ವೈದ್ಯಲೋಕವನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ. ನಕಲಿ ಔಷಧಿಗಳು ಜೀವಗಳನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಹೀಗಿರುತ್ತ, ಈ ಪರೀಕ್ಷಕ ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆಯಿಂದ ಆಗುವ ಪ್ರಯೋಜನ ಸ್ವಲ್ಪವಲ್ಲ.

ಸರಕಾರೀ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಬೇಕಾಗುವ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೇ ತಯಾರಿಸುವ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಸರಕಾರ ಕೈಕೊಂಡಿದೆ ಎಂದು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಿಂದ ಔಷಧಿಗಳು ಖಾಸಗಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ತಲಪುವ ಸುರಂಗಮಾರ್ಗಗಳು ಕೆಲವಿವೆ. ಅವುಗಳ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರ ಉಳ್ಳವರನ್ನು ಸರಕಾರ ನೇಮಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ !

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಮೂರೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಭೂತಗಳು ಸಂಚರಿಸುತ್ತಿವೆ ! ನಂಬಬೇಕು. ಯಾಕೆಂದರೆ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹದಿನಾಲ್ಕೂವರೆ ಲಕ್ಷ. ರೇಶನ್ ಕಾರ್ಡುಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಅದು ಹದಿನೆಂಟು ಲಕ್ಷ.

ದೊರೆಯುವ ಅಲ್ಪ ಪಡಿತರಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮನುಷ್ಯರ ಜೊತೆ ಪಿಶಾಚಿಗಳೂ ಕೈಯೊಡ್ಡಿವೆ.

೧೭-೪-೧೯೬೬

೪೨

ಬೆವರುತ್ತಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು

ಒಂದೂವರೆ ತಿಂಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಾಲ ಒಂದೇ ಸುಮನೆ ನಡೆದ ವಿಧಾನಸಭೆ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತುಗಳ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರ ಅಧಿವೇಶನ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡು, ಶಾಸಕರು ಸ್ವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಮರಳಿದ್ದಾರೆ. ಉಭಯ ಸಭೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಗೆ ಬರಲಿರುವ ಚುನಾವಣೆಯ ಶಾಖ ತಗಲುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿತ್ತು. ಸರಕಾರದ ಸಾಧನೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದವರು ಮಾಡಿದ ಆರೋಪಗಳು, ಸಧ್ಯದಲ್ಲೇ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳ ಮೂಲಕ ಕೇಳಿಬರುವ ಉದ್ವೇಗದ ಸಂಭಾಷಣೆಯ ರಂಗ ತಾಲೀಮು ಆಗಿದ್ದುವು.

ಉಷ್ಣಮಾಪಕ ಯಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಾದರಸ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ಇಲ್ಲಿ ಏರುತ್ತಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ವಾತಾವರಣ ಕೂಡ.

ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಘೋಷ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತದೆ :

'ತೆರೆಯಿರಿ, ತೆರೆಯಿರಿ ! ಮುಚ್ಚಿದ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯಿರಿ !'

'ಏನು ಬೇಕು ? ಸಂಬಳ ಬೇಕು !'

'ಉಚಿತ ನೀರು ಜನ್ಮಸಿದ್ಧ ಹಕ್ಕು !'

'ಸೈಕಲ್ ತೆರಿಗೆ ಇಲ್ಲ, ಇಲ್ಲ !'

ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ . . .

ಎರಡು ಬಟ್ಟೆಗಿರಣಿಗಳ ಏಳು ಸಾವಿರ ಜನರಿಗೆ ಆತಂಕ. ಕಾರಖಾನೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದಾರೆ ; ಮುಂದೇನು ? ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ ವಿಮಾನ ಕಾರಖಾನೆಯು ೧೮,೦೦೦ ಜನ, ಭಾರತ ಅರ್ಥ್ ಮೂವರ್ಸ್‌ನ ೪,೦೦೦ ಜನ ಕೇಳುತ್ತಾರೆ: ಲಾಭದಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ಆದಾಯಬೇಕು. ಭಾರತ ರಕ್ಷಣಾ ಶಾಸನವನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ, 'ಮುಷ್ಕರ ನಿಷಿದ್ಧ' ಎನ್ನುತ್ತದೆ, ಸರಕಾರ. ಅಷ್ಟು ಸಹಸ್ರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರ ಬೀಳದೆ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಮುಷ್ಕರ ಆರಂಭಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎನ್. ಜಿ. ಒ. ಗಳು ಕಾರ್ಡು ಬರೆದುದಾಯಿತು. ಇನ್ನು ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಉಚಿತ ನೀರು, ಸೈಕಲ್ ತೆರಿಗೆಗಳ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂತೋ ? ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಪಕ್ಷಗಳು ಸದಾ ಸಿದ್ಧ. ಪೋಲೀಸರು ೬೪ ಜನರನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು. ಕಬ್ಬಿಣದ ಸರಳುಗಳಾಚೆ ಒಂದು ದಿನ ಕಳೆದವರಲ್ಲಿ ಮಾಜಿ ಮೇಯರ್ ನಾಗಣ್ಣ ಇದ್ದರು ; ಮಾಜಿ ಉಪ ಮೇಯರ್ ಭಾಸ್ಕರನ್ ಇದ್ದರು.

ಈ ಎಲ್ಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ವಾತಾವರಣ ಕದಡಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತಷ್ಟು ಬೆವರುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಅಧ್ಯಾಪಕರಲ್ಲೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅಸಮಾಧಾನ. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ಆಜ್ಞೆ. ಸ್ವಂತ ಊರು ಅಥವಾ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಿಕ್ಷಕರನ್ನು ಬೇರೆ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಮಾಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಂಕಷ್ಟಕ್ಕೀಡಾಗುತ್ತವೆ, ಎಂದು ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಪ್ರಲಾಪ. ತಮ್ಮೂರಲ್ಲೇ ಇದ್ದು ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಂಡವರಿಗೆ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಸರಕಾರದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಸತ್ಯಾಂಶ ಇತ್ತಂಡಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ!

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ೪೦೦ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಒಂದು ಲಕ್ಷ ತೊಂಬತ್ತುಸಾವಿರ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಉತ್ತರನೀಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ತಿಂಗಳೊಳಗೇ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನಕ್ಕಾಗಿ ನೂರಾರು ಅಧ್ಯಾಪಕರು ರಾಜ್ಯದ ನಾನಾಕಡೆಗಳಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಲಿದ್ದಾರೆ. [ಇವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಪ್ರತಿಫಲವನ್ನು ತುಸು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಯೋಚನೆ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರಿಗಿದೆ.]

ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿರುವ ಶಿಕ್ಷಕರಿಗೂ ತುಸು ಸಂತೋಷವಾಗಿದೆ: ಪ್ರಾವಿಡೆಂಟ್ ಫಂಡ್ ನಿಧಿ ಸೌಲಭ್ಯ ಅವರಿಗೂ ಲಭಿಸಲಿದೆ.

× × × ×

ಮೈಸೂರಲ್ಲಿ ಕಾಲೇಜು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬ, ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿಲ್ಲವೆಂದು ವಿಷ ಸೇವಿಸಿ ಪ್ರಾಣಬಿಟ್ಟ. [ಸಂತಾಪಕರ ವಾರ್ತೆ] ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಿದೆ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನಗರದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ ಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದೇ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಾಯುವುದು ಪದ್ಧತಿ. ಈಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿಗೆ ಆ ಪ್ರದೇಶ ಸೇರಿರುವುದರಿಂದ, ಜನರ ಓಡಾಟ ಹೆಚ್ಚಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಯಬಯಸುವವರಿಗೆ ಏಕಾಂತದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲ. ನೀರಿನ ಬದಲು ಅಲ್ಲಿಯೂ ಈಗ ವಿಷವನ್ನೇ ಕುಡಿಯಬೇಕು.

ಸೋಜಿಗದ ಸುದ್ದಿ ಎಂದರೆ, ಆ ಕೆರೆಯಿಂದ ಹತ್ತುಅಡಿ ಉದ್ದ ಮುನ್ನೂರು ಕೇಜಿ ಭಾರದ ಮೊಸಳೆಯನ್ನು ಗುಂಡಿಕ್ಕಿ ಹೊರತೆಗೆದಿರುವುದು. ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅದು ಅಲ್ಲಿತ್ತಂತೆ.

ಇಪ್ಪತ್ತೈದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ! ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕುಕ್ಕನಹಳ್ಳಿಕೆರೆಗೆ ಬಿದ್ದು ಎಷ್ಟೋ ಜನ ಎಳೆಯರು ಸತ್ತರು. ಆದರಲ್ಲಿ ಮೊಸಳೆ ಇದೆ ಎಂಬುದು ತಿಳಿದಿದ್ದರೆ

ಒಂದಷ್ಟು ಜೀವಗಳು ಉಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುವೇನೊ . . .

× × × ×

ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿ ಡಾ. ರಂ. ಶ್ರೀ. ಮುಗಳಿಯವರು, ಸಾಂಗ್ಲಿಯ ವಿಲ್ಲಿಂಗ್ಡನ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಹುದ್ದೆಯಿಂದ ನಿವೃತ್ತರಾದ ಬಳಿಕ ಮೈಸೂರು [ಕರ್ನಾಟಕ] ರಾಜ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆಯ ಡೈರೆಕ್ಟರಾಗುತ್ತಾರೆ, ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಷ್ಟ, ಮೈಸೂರಿನ ಲಾಭ. ಈ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಶಾಖೆ ವಿದ್ಯಾ ಇಲಾಖೆಯ ಒಂದು ಉಪಕಚೇರಿಯಾಗಿ, ಅದರ ಪ್ರಾಬಲ್ಯಕ್ಕೆ ಕುಂದುಂಟಾಗಿತ್ತು. ಮುಗಳಿಯವರು ಬರುವರೆಂದ ಮೇಲೆ ಸಾ-ಸಾ-ಶಾಖೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧಿಕಾರಗಳು ದೊರೆಯಬಹುದು.

ಈಗ ವಿಶ್ವಕೋಶ-ನಿಘಂಟು ಮತ್ತಿತರ ಕಾರ್ಯಗಳ ಮುಖ್ಯಾಧಿಕಾರಿಯಾಗಿರುವ ಉತ್ಸಾಹಿ ಶಿವಶರಣಪ್ಪನವರು ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಸಿಗುವುದರಿಂದ, ಮುಗಳಿಯವರ ಕೆಲಸ ಸುಲಭವಾಗಬೇಕು.

ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಲಲಿತಕಲೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ವೇಗ ಮುಗಳಿಯವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆಂಬ ಬಗೆಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ.

೨೪-೪-೧೯೬೬

೪೩

ಚುನಾವಣಾ ತುತೂರಿ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ 'ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ' ದಂತೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬಳಕೆಗೆ ಬಂದಿರುವ ಪದ 'ಬಂದ್'. ಅದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೂ ಮೊನ್ನೆ ಬಂತು ; ಬಂದು ಹೋಯಿತು.

ಒಂದೆರಡು ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜನರ ಹಾಗೂ ಸರಕಾರದ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದರ ಹೊರತು ಈ ಚಳುವಳಿಯಿಂದ ಬೇರೇನನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದ ಹಾಗಾಯಿತು ?

ಕಾಮರಾಜರು ಬಂದು ಚುನಾವಣಾ –ಸಮರದ ತತೂರಿಯೂದಿದರಲ್ಲ ? ಅದಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ನೀಡಿರುವ ಉತ್ತರ 'ಬಂದ್.'

[ಇದೇ ಈಗ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪೋಲೀಸ್ ಕಮಿಷನರ್ ಆಗಿ ಅಧಿಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವ ಖಾದಿರ್ ಅಲಿಯವರಿಗೆ ಇದು 'ಸ್ವಾಗತ.']

ಮಹತ್ವದ ನೂರು ರಾಜಕೀಯ ಕೆಲಸಗಳಿದ್ದರೂ ತಮ್ಮ ತಮಿಳು ಬಂಧುಗಳನ್ನು ಕಾಣದೆ ಹೋಗುವವರಲ್ಲಿ ಕಾಮರಾಜರು. ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ತಮಿಳು ಸಂಘದಲ್ಲಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು. "ಇಲ್ಲಿರುವ ತಮಿಳರು ಕನ್ನಡ ಕಲಿಯಬೇಕು" ಎಂದರು. "ತಮಿಳರು ದೇಶದ ನಾನಾ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರೂ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ರಾಜ್ಯ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಕಲಿಯುವುದಗತ್ಯ," ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು, ಸ್ವತಃ ಹಿಂದಿ ಕಲಿಯುತ್ತಿರುವ ಕಾಮರಾಜರು.

ಅವರ ಜೊತೆಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಸಭಿಕರನ್ನುದ್ದೇಶಿಸಿ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದರು.

ಚಪ್ಪಾಳೆಯೋ ಚಪ್ಪಾಳೆ.

ಹೀಗಲ್ಲವೇ ಕಂಡುಬರಬೇಕು ಭಾಷಾ ಸೌಹಾರ್ದ ?

× × × ×

ಕಾಶ್ಮೀರದ ಶಾಸಕರದೊಂದು ತಂಡ ದಕ್ಷಿಣ ದೇಶಗಳ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿನ ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೂರೆಗೊಂಡಿತು. ಉತ್ತರದ ಆ ಮೂಲೆಯಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಧನುಷ್ಕೋಡಿಯ ತನಕ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಧಮನಿಯಲ್ಲಿ ಹರಿಯುವುದು ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದ ರಕ್ತ. ನಾಡಿ ಮಿಡಿತದ ಬಗೆಯೂ ಒಂದೇ.

ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಸಚಿವರು, ಜಮ್ಮು ಕಾಶ್ಮೀರಗಳ ಜಲ ವಿದ್ಯುತ್ ಯೋಜನೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುತ್ತೇವೆ–ಎಂದು ಆಶಾಸಕರ ತಂಡಕ್ಕೆ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರು.

[ಕಾಶ್ಮೀರದ ಕಣಿವೆಯಲ್ಲೊಂದು ಕನ್ನಡ ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪನೆಯಾದರೂ ಆಗಬಹುದು.]

× × × ×

ಹೋಟೆಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಧಾಳಿ ನಡೆಸುವುದನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ನಿಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲ. ಅಕ್ಕಿಯಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳ ಮೇಲೆ ಅವರ ಕಣ್ಣು. ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವವರು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಯೇ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ; ಸಿಕ್ಕಿ ಬೀಳುತ್ತಾರೆ.

ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳು ಪೋಲೀಸ್ ಠಾಣೆಗೆ ಒಯ್ಯಲ್ಪಟ್ಟು, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಾಲಿಕರಿಗಿದಿರಾಗಿ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತವೆ.

ಈ ನಿರ್ಬಂಧ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿ ಅಕ್ಕಿಯ ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳ ಮುಖವನ್ನು ಮತ್ತೆ ಎಂದು ಕಂಡೇವು ಎಂದು ಜನ ಪರಿತಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಮದ್ಯಪಾನದ ಚಟವನ್ನಾದರೂ ಬಿಡಬಹುದು; ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುವುದು ಕಷ್ಟ.

× × × ×

ಎಳೆಯರ ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳ ಸೊಬಗಿನ ವೈಖರಿಯೇ ಬೇರೆ. ಲಲನಾಮಣಿಯರು ವಿಶಿಷ್ಟ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಅಂಥ ರಾಣಿಯರಿಗೆ ಜಯಕಾರ ಮಾಡುವ ಪ್ರಜೆಗಳು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಒಂದು ವರ್ಷದಿಂದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಹದಿನೈದರವರೆಗೆ ಪುಟಾಣಿಗಳೂ ಎಳೆಯರೂ ಬಗೆಬಗೆಯ ಉಡುಪುಗಳನ್ನು ತೊಟ್ಟು ವೇದಿಕೆಯ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಾಗ? ಆಗಲೂ ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸುವವರಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ.

ಅಂಥದೊಂದು ಪ್ರದರ್ಶನ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಏರ್ಪಡಿಸಿದ್ದು, ಯಾವುದೇ ಫ್ಯಾಷನ್ ನಿರ್ಮಾಪಕ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲ. ಸಮಾಜ ಸೇವಾಭಾವದಿಂದ ಪ್ರೇರಿತರಾದ ಸದ್ಗೃಹಿಣಿಯರು. ಉದ್ದೇಶ, ಮಕ್ಕಳಿಗೊಪ್ಪುವ ಬಗೆಬಗೆಯ ಪೋಷಾಕುಗಳ ಕಡೆಗೆ ಜನರ ಗಮನವನ್ನು ಸೆಳೆಯುವುದು. ಎಲ್ಲವೂ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ, ವರ್ಣಮಯ.

ಇಂಥ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಯಶಸ್ವಿಯಾದುವೆಂದರೆ, ಆ ರೀತಿಯ ಪೋಷಾಕು ಕೊಳ್ಳುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ. ಅಂಥದನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಮಹಿಳಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳ ಹಾಗೂ ಸ್ತ್ರೀಯರ

ಲಾಲನೆಪಾಲನೆಗೆ ಸಹಾಯವಾಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಮದರಾಸಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಮೈಸೂರಿನ ಮಹಾರಾಜ ಜಯ ಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರ್ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತಾರೆಂದು ಸುದ್ದಿ. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಮಿಶ್ರ ಪ್ರತಿ ಕ್ರಿಯೆಗಳು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ. ಆದರೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯದ ಅನೇಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ, ಮಹಾಪೋಷಕರೊಬ್ಬರು ಆಶ್ರಯದಾತರು—ಇನ್ನು ಇಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆಂದು ಸಮಾಧಾನ.

ಶ್ರೀ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ವಾಗ್ದೋಷ ನಿವಾರಣಾ ಶಾಲೆಯ ಸ್ಥಾಪನೆ ಗಾಗಿ ೨೨ ಎಕರೆ ನೆಲವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗುವ ಕೇಂದ್ರ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವೈದ್ಯಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದವರಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನೂ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗು ತ್ತದೆ.

× × × ×

ಮಲೆನಾಡಿನ ಅರಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿಕ್ರಮವಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ ಕೇರಳೀಯರದು ಒಂದು ಬಗೆಯಾದರೆ, ಟ್ರೇನಿಂಗ್ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಾಗಿ ಬರುವ ಕೇರಳದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಯರದು ಇನ್ನೊಂದು ಬಗೆ.

ಕೇರಳದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಆದ ಮೇಲೆ ಉಪಾಧ್ಯಾಯ ವೃತ್ತಿಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಎರಡು ವರ್ಷದ್ದು. ಇಲ್ಲಿ ಅದು ಒಂದು ವರ್ಷದ್ದು. ಪರಿಣಾಮ, ಇಲ್ಲಿನ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ನೆರೆಪ್ರಾಂತದವರ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ಮತ್ತೆ ತರಬೇತು ಅವಧಿಯನ್ನು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಸರಕಾರ ಏರಿಸಿದೆ. 'ಟ್ರೇಂಡ್ ಮಾಸ್ತರ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯ ಶಿಕ್ಷಣವೇ ಯೋಗ್ಯ.

೧-೫-೧೯೬೬

೪೪

ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ

'ಹಂಪನಾ' ದಂಪತಿಗಳು ಕನ್ನಡ ವಿದ್ವತ್‌ಲೋಕದ ಹೊಸ ನಕ್ಷತ್ರಗಳು. ಸಾಹಿತ್ಯ ವರ್ತುಲದ ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಪರಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಇವರಿಬ್ಬರದೂ ಜಂಟಿಯಾನ. ಇಬ್ಬರೂ ಕನ್ನಡದ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಬೇರೆಬೇರೆ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ. ಮಾತಿನಂತೆ ಬರೆಹವೂ ಇವರಿಗೆ ಕರಗತ.

ಕಮಲಮ್ಮ 'ಹಂಪನಾ' ಈಗ ಬಹಳ ಸುಖಿ. ಅವರ ಪತಿ ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರ ಬೃಹತ್ ಗ್ರಂಥವೊಂದು—'ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನ'—ವೊನ್ನೆ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು. ಭಾಷಾ ಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕಿದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆ. ನಿರಂತರ ಸಂಶೋಧನೆಯ, ಅಭ್ಯಾಸದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಇದೊಂದು ಹೆಗ್ಗುರುತು.

ಈ ಕೃತಿಯ ಬಿಡುಗಡೆಯ ಸಮಾರಂಭ, ಪಾಂಡಿತ್ಯ ಸಂಗಮವಾಯಿತು. ಕಟ್ಟನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿದವರು ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಆರ್. ಸಿ. ; ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ನುಡಿ ಆಡಿದವರು ಮದರಾಸು ಮೈಸೂರುಗಳ ಹಿರಿಯ 'ಕನ್ನಡಿಗ'ರು ಪ್ರೊ. ಮರಿಯಪ್ಪ ಭಟ್, ಪ್ರೊ. ದೇಜಗೌ ; ಕೃತಿ ಕನ್ನಡದ ದ್ರೋಣಾಚಾರ್ಯ ತೀ. ನಂ ಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಅವರ ಅರುವತ್ತನೆಯ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬದ ನೆನಪಿಗೆ ಅರ್ಪಿತ. ಹೆಬ್ಬೆರಳು ಕೇಳುವ ಆಚಾರ್ಯರಲ್ಲ ಇವರು. ತಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯಾಗಿದ್ದ ಹಂ. ಪ. ನಾಗರಾಜಯ್ಯನವರಿಗೆ ಅವರು ಒಲವಿನ ಆಶೀರ್ವಚನ ನೀಡಿದರು.

× × × ×

ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಇರುವುದಕ್ಕಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾದ, ಆದರೆ ಅಷ್ಟೇ ಘನವಾದ, ಮಹತ್ವ ಶಾಸನಗಳಿಗಿದೆ, ಕಾನೂನು – ಕಾಯಿದೆಗಳಿಗಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಜನ ಆಡುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಸನಗಳೂ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳೂ ಅನುಜ್ಞೆಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗಬೇಕು.

ಅವುಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ. ಕಷ್ಟದ ಆ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆಂದು ಸರಕಾರ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಉಚ್ಚ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನದ ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮಳೀಮಠರು ಆ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಕಾನೂನು ಪಂಡಿತರಾದ ಕೇಶವ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್ ಮತ್ತು

ಅನ್ನದಾನಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರು ಸದಸ್ಯರು.

ಇವರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳ ಫಲವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಶಾಸನಾವಳಿ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ, ಜನರೆ ದೀರ್ಘ ನಡಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಅದೊಂದು ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಜನತೆ ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡಬೇಕಾದರೆ ಪತ್ರಿಕೆ ಊರುಗೋಲಾಗಬೇಕು. ಆದರೆ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಹೊಡೆಯುವ ದೊಣ್ಣೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಗಾಳಿ ಬಂದರೆ ಮುರಿದು ಬೀಳುವ ಕೊರಡುಗಳಾಗುತ್ತವೆ; ಇಲ್ಲವೆ ಆಟದ ಕೋಲುಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯ ನಿವಾರಣೆಗೆ ಸಲಹೆ ಸೂಚಿಸಲೆಂದು ಸರಕಾರ ನೇಮಿಸಿದ್ದ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಮಿತಿ (ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ರಂ. ರಾ. ದಿವಾಕರರು, ಸದಸ್ಯರು ಇನ್‌ಫಾ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ ದುರ್ಗಾದಾಸ್, 'ಹಿತವಾದ'ದ ಮಣಿ) ತನ್ನ ವರದಿಯನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಸೋಜಿಗದ ಮಾತೆಂದರೆ, ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಮಂತ್ರಿ ರಾಜ ಬಹದ್ದೂರರು ಆ ವರದಿಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಈಗಾಗಲೇ ಕ್ರಮಕೈಗೊಂಡಿರುವುದು. ಇದು ಚುನಾವಣೆಯ ವರ್ಷ. ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಸೊರಗಬಾರದು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಹೊಸ ನ್ಯೂಸ್‌ಪ್ರಿಂಟ್ ನೀತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ರಾಜಬಹದೂರರು ಒಪ್ಪಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಧೋರಣೆಯಿಂದ ನ್ಯೂಸ್‌ಪ್ರಿಂಟ್ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹಗುರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಇದರಿಂದ ಸಂತೋಷವೇ.

× × × ×

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಸುಗಮ ಜನ ಜೀವನದ ಎರಡು ಗಾಲಿಗಳು. ಆದರೆ ಈ ಎರಡೂ ಗಾಲಿಗಳು ಆಗಾಗ್ಗೆ 'ಪಂಚೇರು' ಆಗುವುದುಂಟು.

ಶಾಂತಿ ಎಂದೊಡನೆ, ಅದನ್ನು ಕದಡುವ ಶಸ್ತ್ರ ಒರೆಯಿಂದ ಹೊರಕ್ಕೆ ಧುಮುಕುತ್ತದೆ. ಈ ಶಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮಸ್ಯೆಯೇನು ? ಅವುಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವುದು ಹೇಗೆ ? ನಿಶ್ಶಸ್ತ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು ? ಸಿದ್ಧಾರ್ಥನ ತಪಸ್ಸಿಗಾದರೋ ಜ್ಞಾನೋದಯ ಪೂರ್ಣ ವಿರಾಮ ನೀಡಿತು. ಆಧುನಿಕ ಶಾಂತಿ ಚಿಂತನೆ ಸದಾಕಾಲವೂ ನಡೆಯುವಂಥದು. ಮನುಷ್ಯರೆಲ್ಲ ದೇವತೆಗಳಾಗುವ ಕಾಲ ಬಹಳ ದೂರ ಉಳಿಯಿತು.

ಈ ಕುರಿತು ಸತತಾಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಲು ಶಾಂತಿ ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಬೇಕೆಂದು ಅಲ್ಲಿನ ಉಪ ಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಶ್ರೀಮಾಲಿ ಮನಸ್ಸುಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಹಣ, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು – ಎಲ್ಲ ರೀತಿಯಲ್ಲೂ ಈ ಯೋಜನೆಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನೆರವು

ಸಿಗಲಿದೆ.

ಗಾಂಧಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದವರ ಯೋಜನೆಗಿಂತ ತುಸು ಭಿನ್ನವಾದ, ಆದರ ಅಷ್ಟೇ ಘನವಾದ, ಮಹತ್ವವುಳ್ಳ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಭಾರತದಲ್ಲೆ ಮೊದಲಿನದು.

× × × ×

ಬುದ್ಧನಿಗಿಂತಲೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಹಿಂದಿನದು ರಾಮಾಯಣ. ಆ ಕಥೆ–ರಾಮ ರಾವಣರ ಯುದ್ಧ, ಅನಂತರದ ಶಾಂತಿ —ಈಗಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನೂ ಕೆರಳಿಸುತ್ತದೆ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಯವರ ಗಮನವನ್ನೂ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ.

ತಾರೆ ಪದ್ಮಿನಿ ತಮ್ಮ ಭಾರಿ ತಂಡದೊಂದಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ರಾಮಾಯಣವನ್ನು ನೃತ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾ ಜನತೆಯ ಎದುರು ಚಿತ್ರಿಸಿದರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಂಠೀರವ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣ ಬಯಲು ನಾಟ್ಯಗೃಹವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿತು.

ಪ್ರದರ್ಶನ ಆರಂಭವಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಮಳೆ ಸುರಿಯಿತೆಂದು ನೆರೆದವರು ವಾನರ ರಾಗಿಯೋ ರಾಕ್ಷಸರಾಗಿಯೋ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡರು. ಆದರೆ ತಾರೆ ಪದ್ಮಿನಿ 'ನಾಳೆಯೂ ಬೆಳಗುತ್ತೇನೆ' ಎಂದರು. ಆ ನಾಳೆ ಮೇಘರಾಜ ಅತಿಥಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಶನಿವಾರದ 'ಬಂದ್' ನೆನಪಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಘಟಕರು ಸಮಾಧಾನದ ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟರು.

೮–೫–೧೯೬೬

೪೫

ಹೊಸತು ಹಳತುಗಳ ಸಂಗಮ

ಬಾಡಿದ ಮುಖ ಮೆಲ್ಲನೆ ಜೀವ ತಳೆದು ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೊಂದು ಮುಗುಳುನಗೆ ಮೂಡಿದರೆ ನೋಟಕ್ಕೆ ಅದೆಂಥ ಸೊಬಗಿನ ಚಿತ್ರ! ಅಡ್ಡ ಮಳೆ ಈ ಹಿಂದೆಯೇ ಬರಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ತೆರೆದ ಕೊಡೆಯಾಗಿ ಮುಚ್ಚಂಜೆಯ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಪ್ಪಿನೊಡನೆ ಲೀನವಾಗುತ್ತಿದ್ದುವು. ಹಗಲೂ ಭಗ ಭಗ, ರಾತ್ರಿಯೂ ಭಗ ಭಗ. ನಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ –ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಏಪ್ರಿಲ್ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಬಿರುಗಾಳಿ ಬೀಸಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನ ಕೊಡೆ ತೆರೆದರು. ಮೇ ಒಂದರಂದು ಸೂರ್ಯ ನನ್ನು ಕಂಡವರೇ ಇಲ್ಲ.

ಮೇ ೧, ವಿವಿಧ ವರ್ಣಗಳ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಬಗೆಬಗೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸದ್ದು ಮಾಡದೆ ಸುರಿದ ಮಳೆ ಎಲ್ಲ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನೂ ತೊಳೆಯಿತು. ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅಗಲಿಕೆಯ ಬಳಿಕ ಮರಳಿದ ಗೆಳೆಯ ನಾಗಿದ್ದ ಮಳೆರಾಯ. (ಕಳೆದ ವರುಷ ಅವನು ಮುಖ ತೋರಿಸಿದ ನೆನಪೂ ಜನರಿಗಿಲ್ಲ.) ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ತೊಂದರೆಗಳು ಎಷ್ಟೇ ಆದರೂ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕವಾಗಿ ಸಂತೋಷದ ಉದ್ಗಾರವೇ ಕೇಳಿಬಂತು.

× × × ×

ಇಂಥ ಮಳೆಯಲ್ಲೂ ಪೂರ್ವ ನಿಯೋಜಿತ ಸಮಾರಂಭಗಳು ಎರಡು ಮೂರು ನಡೆದುವೆಂದರೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಬಹುದು.

ಕೇರಳದ ಬಿರ್ರ್ನೀನೆಯಲ್ಲೂ (ರಾಜಕೀಯ ಮುಸಲಧಾರೆಯಲ್ಲೂ) ಮೈ ತೋಯಿಸಿಕೊಂಡ ಅನುಭವವಿದ್ದ ಮೈಸೂರಿನ (ಅಲ್ಲ ಕರ್ನಾಟಕದ) ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರಿಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಮಳೆ ಲೆಕ್ಕವೇ? ಕಾರ್ಮಿಕ ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಕೇಂದ್ರದ ಉದ್ಘಾಟನೆಗಾಗಿ ಅವರು ಬಂದರು. ಉದ್ಘಾಟನಾ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. (ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಆ ಕೇಂದ್ರ ಗಿರಿಯವರ ಕೂಸು. ಅವರೇ ತೊಟ್ಟಿಲಿಗೆ ಹಾಕಿದರು.)

ಮೈಸೂರನ್ನು ಕುರಿತ ಸತ್ಯಾಂಶವೆಂದರೆ, ಇದು ಹಿಂದುಳಿದಿರುವ ರಾಜ್ಯ. ಕೆಲ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ಯಮಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಇವೆಯಾದರೂ ಅನೇಕ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪ ನೆಗೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಎಲ್ಲಿ? ಯಾವ ಕಾರಖಾನೆ?

ಸಾಧ್ಯತೆಗಳೇನು ? ವೆಚ್ಚವೆಷ್ಟು ? ವಿದ್ಯುತ್ತಿದೆ ; ಖನಿಜಗಳಿವೆ. ಇತರ ಅನುಕೂಲತೆಗಳು ? ನುರಿತ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಅವರನ್ನು ದುಡಿಸುವವರು, ಸಿಗಬಹುದೇ ? ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಇದಿರಿಸಬೇಕಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಯಾವುವು ? ಇಂಥ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳಿಗೂ ಉತ್ತರ ನೀಡುತ್ತದೆ ಈ ಕೇಂದ್ರ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಶಾಖೆ, ಯೋಜನಾ ವಿಭಾಗ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಶಾಖೆಗಳು ಒಟ್ಟಾಗಿ ಈ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತವೆ. ಕೇಂದ್ರ ಒದಗಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಯಿಂದ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸುವವರೂ ಇತರರೂ ಲಾಭ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು ಮತ್ತೊಂದು ಮಗುವನ್ನು ಹೊರ ತರಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದು ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮಾ ಯೋಜನೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ, ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಇಂಥದು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಹಿಲೆ ಕಸಾಲೆಗಳಾದಾಗ, ಮುಪ್ಪು ಪೀಡಿಸಿದಾಗ ಆರೋಗ್ಯ ವಿಮೆ ಇಳಿಸಿದವರು ಹೆದರಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ವಿಮಾ ಸಂಸ್ಥೆ ಅವರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಆರೋಗ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ನಾಗಪ್ಪ ಆಳ್ವರಿಗೇನೊ ಇದು ಇಷ್ಟವೇ. ನೋಡಬೇಕು. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿಹೋದರೆ, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಮೇ ೧ ರೊಳಗೆ ನಾವೆಲ್ಲ ಆರೋಗ್ಯದ ವಿಮೆ ಇಳಿಸಿ ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಿಂದರಬಹುದು.

× × × ×

ವೃದ್ಧರಿಗೆ, ಬಾಲರಿಗೆ, ಅಶಕ್ತರಿಗೆ, ಅಂಧರಿಗೆ, ಅನ್ನಾನ್ನಗತಿಕರಿಗೆ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಪವಿತ್ರ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಹಾ ಬೋಧಿ ಸಂಘದ ಆಚಾರ್ಯ ಬುದ್ಧ ರಕ್ಷಿತ ಥೇರೊ ಕೃತಿಗಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಾರ ಶಾಸಕರು, ಪತ್ರಿಕಾಕರ್ತರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವರ್ತಕರು ಎಲ್ಲರೂ ಸಲ್ಲಿಸುವವರೇ. ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರದು ಒಂದೊಂದು ದಿನ. ಜನಾನುರಾಗಿಯಾದ ಈ ಭಿಕ್ಷು ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದೊಂದು ಅಪರಿಹಾರ್ಯ ಅಂಗ.

ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಗೂ ಮೇಲಾಯಿತು, ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಬುದ್ಧನಾಗಿ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಕರುಣೆಯ ಅಹಿಂಸೆಯ ಸಂದೇಶ ನೀಡಿ. ವರ್ಷ ವರ್ಷಕ್ಕೂ ಅತನನ್ನು ನೆನೆಸುವ ಸಪ್ತಾಹ ಕನ್ನಡ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆನ್ನಬಹುದು.

ಅಂಥ ಬೋಧಿ ಸಪ್ತಾಹ, ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿ ತೊಳಲುತ್ತಿರುವ ಸಾತ್ವಿಕತೆಗೆ ಕಾಯಕಲ್ಪ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನಡೆಸೀತು —ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ.

× × × ×

ಬೌದ್ಧ ಮತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಅದೆಷ್ಟೋ ಶತ ಸಂವತ್ಸರಗಳ ಕಾಲ ಹಳೆಯದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ. ಭರತ ಆಳಿದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಮತಗಳು ಮೆರೆದರೂ, ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ತನ್ನ ಅಂತಃಶ್ಚೈತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂತು.

ಅದರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನೂ ಉನ್ನತಿಯನ್ನೂ ಸಾಧಿಸಹೊರಟಿರುವ ಸಂಸ್ಥೆ ವಿಶ್ವ ಹಿಂದೂ ಪರಿಷತ್. ಆ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಕಾರ್ಯಕಾರಿ ಸಮಿತಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸಭೆ ಸೇರಿ, ಧರ್ಮದರ್ಶಿಗಳನ್ನು ಆರಿಸಿತು. ತೀವ್ರಗತಿಯಿಂದ ಪ್ರಚಲಿತ ರಾಜಕೀಯದಿಂದ ದೂರ ಸರಿಯುತ್ತಿರುವ ಮದರಾಸಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು, ಧರ್ಮದರ್ಶಿ ಮಂಡಲದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡರು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ, ಆಧುನಿಕ ಜೀವನದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ನೈತಿಕ ಮತ್ತು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂದರು ಒಡೆಯರು.

ಹೊಸತನ್ನು ಇದಿರಿಸಲಾಗದೆ ಗತಕಾಲದ ಗವಿಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಮರೆಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮ ಯತ್ನಿಸಿದರೆ ಒಳಿತಿನ ಬದಲು ಕೆಡಕಾಗುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ವಿದ್ವನ್ಮಣಿಯಾದ ಒಡೆಯರು ಅದನ್ನು ಬಲ್ಲರು.

೧೫-೫-೧೯೬೬

೪೬

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲೊಂದು ಮಾಯಾನಗರಿ

ಈ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಭಾರತೀಯರೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಹಲವರಿಗೆ ನೂರು ವರ್ಷಗಳು ತುಂಬುತ್ತವೆ. ನಮ್ಮ ದುರದೃಷ್ಟ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲೊಬ್ಬರೂ ಶತಾಯುಗಳಾಗಲಿಲ್ಲ: ಮೋತಿಲಾಲರು, ರವೀಂದ್ರನಾಥ ಠಾಕೂರರು ಮತ್ತು ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗೋಖಲೆ.

ಗೋಖಲೆಯವರಿಗೆ ಸಾವು ಮಧ್ಯಾಹ್ನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಬಂತು. ನಾಲ್ವತ್ತೊಂಭತ್ತೇನೂ ಸಾಯುವ ವಯಸ್ಸಲ್ಲ. ಆದರೂ ಜೀವನದುದಕ್ಕೆ ಹೊತ್ತುಗೊತ್ತುಗಳಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿದ ಅವರ ದೇಹ ಬೇಗನೆ ಅಡ್ಡಾಗಲು ಬಯಸಿತು.

ಗೋಖಲೆ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಗನಾದರೂ ಅವರ ಪ್ರಭಾವ ಭಾರತದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಿಸಿತು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು. ಗೋಖಲೆಯವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವವನ್ನಾಚರಿಸಿದ ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ, ರಾಜ್ಯದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈಗ ಮನೆ ಮಾತು.

ಆ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿಯೇ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಗೋಖಲೆಯವರ ಶತಮಾನ ಉತ್ಸವ ಜರಗಿತು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ ಪ್ರೊ. ಕರ್ವೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ರಾಜಕೀಯ ಅಥವಾ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನ ಧರ್ಮಮಯವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಗೋಪಾಲ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಖಲೆಯವರ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಕರ್ವೆಯವರು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದರು. ಇಂದು ಇಂಥ ಆದರ್ಶಗಳ ಆವಶ್ಯಕತೆ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದು ಡಾ. ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ತಿಳಿಸಿದರು.

ಅಂದು ಸರಕಾರಕ್ಕೆ ರಜೆ. 'ಬಂದದ್ದೆಲ್ಲಾ ಬರಲಿ ರಜೆಯೊಂದಿರಲಿ' ಎನ್ನುವ ಜನ ನಮ್ಮವರು. ಈ ಬಗ್ಗೆ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ಅವಕಾಶವೇನಾದರೂ ಗೋಖಲೆಯವರಿಗೆ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಕೇಂದ್ರದ ಈ ನೀತಿಯನ್ನು ಅವರು ನಿರ್ದಾಕ್ಷಿಣ್ಯವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

× × ×

ಅಂತೂ ಗೋಖಲೆಯವರ ಹೆಸರು ಹೇಳಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳು ಆ ದಿನ ತುಂಬಿದ್ದುವು. ಉದ್ಯಾನಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಓಡಾಡಿದರು. ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೂ

ಕೊನೆಯ ಭೇಟಿ ನೀಡಿದರು

ಕೊನೆಯ ಭೇಟಿ ಈವರ್ಷದ್ದು. 'ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ [ಸಂಸ್ಥೆ ನಡೆಸುವ] ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ' ಅಖಂಡವಾಗಿ ಎರಡು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಗುರುತ್ವಾಕರ್ಷಣೆಯ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು. ಆರೂವರೆ ಲಕ್ಷ ಜನ ಅದನ್ನು ನೋಡಿದರು.

ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶ ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಭದ್ರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳಿಲ್ಲ. ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನಿಟ್ಟವರು, ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿದವರು ಮಳೆ ಗಾಳಿ ಬಿಸಿಲುಗಳೆಲ್ಲಕೂ ಹೆದರಬೇಕು.

ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಿಂದ ಸುಭಾಷನಗರದಲ್ಲಿ [ಮೂಕ; ನೀರು ಬತ್ತಿದ ಧರ್ಮಾಂಬುಧಿ ಕೆರೆ] ಅರ್ಧವಿಸ್ತಾರವನ್ನು, ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಭದ್ರವಾದ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲೂ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಪದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡುತ್ತದೆ, ದಸರೆಯುವೇಳೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಕಳೆಕಟ್ಟುವುದು ಆಗಲೇ.

ಒಪ್ಪಬಹುದು, ಮೈಸೂರು ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರ. ಭಾರೀ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರೆ ಆ ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯಬಹುದು. ನಗರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಲೂಬಹುದು. ಇಂಥ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಿಂದ ಒದಗಿಸೋಣ ಎಂಬುದು ಪ್ರವಾಸ ಶಾಖೆಯ ಸಚಿವ ದೇವರಾಜ ಅರಸರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ನೆಹರೂ ಲೋಕವೆಂಬ ಮಾಯಾನಗರವನ್ನು ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಅವರು ಬಯಸಿದ್ದಾರೆ.

ಆ ಲೋಕದ ನೀಲಿನಕಾಶೆಯನ್ನು ಸಾಹಿತಿ ಚದುರಂಗರು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈಗಿನ ಚಾಮುಂಡಿಬೆಟ್ಟ, ಲಲಿತಮಹಲು, ರೇಸ್‌ಕೋರ್ಸ್ ರಸ್ತೆಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಒಟ್ಟು ೩,೮೦೦ ಎಕರೆ ವಿಸ್ತಾರದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಲೋಕದ ನಿರ್ಮಾಣ. ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣಿ ಲೋಕ, ಮಾಯಾಲೋಕ, ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಲೋಕಗಳಿರುತ್ತವೆ. [ಮೃಗಾಲಯದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಜಂತುಗಳೆಲ್ಲ ಪ್ರಾಣಿ ಲೋಕದ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ.] ಹೂದೋಟ, ಕೃತಕ ಸರೋವರ, ವರ್ತುಳಾಕಾರದ ರೈಲು ಇನ್ನೂ ಏನೇನೋ. ಅಮೆರಿಕದ ಡಿಸ್ನಿಲ್ಯಾಂಡ್ ಇಂಥದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ. [ನಮ್ಮದೊಂದು ನಿಯೋಗ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬರುವುದು ಮೇಲು.]

ಇದನ್ನು ಚತುರ್ಥಯೋಜನೆಯಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಒಪ್ಪಿದರೆಂದರೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ವಿಜಯದಶಮಿಯೇ.

× × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ವೇದ ಧರ್ಮ ಪರಿಪಾಲನಾ ಸಭೆ ೨೩ ವಟುಗಳಿಗೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಉಪನಯನವನ್ನು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾಡಿದೆ.

ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮದುವೆಗಳೂ ಆಗುವುದುಂಟು.

ವೃಥಾ ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲ; ಕಾಲದ ಅಪವ್ಯಯವಿಲ್ಲ. ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಧರ್ಮವೂ ಆಯಿತು. ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ವ್ಯವಹಾರವೂ ಆಯಿತು.

ಎಲ್ಲ ಜಾತಿ ಸಂಗಡಗಳಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಸಾಮೂಹಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆದರೆ ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉಳಿತಾಯವಾಗುವುದು ಖಂಡಿತ.

× × × ×

ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಬಗ್ಗೆ —ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ, ಅವುಗಳ ಮಾರಾಟದ ಬಗ್ಗೆ —ಒಂದು ಮಾತು ಇಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕು.

ತಾನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ೧೫ರ ಬದಲು ಶೇಕಡಾ ೧೨॥ ಕಮಿಷನ್ ಮಾತ್ರ ಅಂಗಡಿಕಾರರಿಗೆ ಕೊಡಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಆ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೆ ಕೋಪ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಕೃತ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ನಾವು ಮಾರುವುದಿಲ್ಲ –ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಬೇಗನೆ ಶಾಲೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಸರಕಾರ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳ ನಡುವಿನ ವಿವಾದ ಒಂದೆರಡು ತಿಂಗಳಾದರೂ ಬಗೆ ಹರಿಯದೆ ಉಳಿದರೆ, ಇನ್ನೂ ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಉಸಿರುಕಟ್ಟಿ ಓಡದೆ, ತುಸು ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು, ಹೊಲಿಗೆ ಮನೆಯನ್ನು ಸೇರಬಹುದು! ವಿವಾದ ಬಗೆಹರಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಬಹುದು!

೨೨–೫–೧೯೬೬

೪೭

ನಿರ್ಮಲೆ ಮತ್ತು ಸುಂದರಿ

ವಿವಾಹಋತು ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಯಾವ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪವೂ ಖಾಲಿ ಇಲ್ಲ. ಅಂಚೆಯವನು ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತುತರುವುದೇ ಹೆಚ್ಚು. ಇದ್ದೂರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಎಂದರೆ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕಾದ ಆರತ್ಯಕ್ಷತೆಗಳು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು. ಆಹ್ವಾನ ವಿಲ್ಲದೆಯೇ ಬಂದಿಳಿಯುವ ಅತಿಥಿ ಮಳೆರಾಯ ಬೇರೆ.

ಪರವೂರಿನ ಮದುವೆಯಾದರೆ ಒಂದು ತಂತಿ ಕೊಟ್ಟರಾಯಿತು. 'ಇಷ್ಟಬಂದ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಆರಿಸಿಕೋ'. ತಂತಿ ಇಲಾಖೆಗೆ ಸಂಭ್ರಮ.

ಸಂಭ್ರಮವಲ್ಲ, ತಲೆನೋವು, ಯಾಕೆ ಅಂದರೆ–

ಶುಭಾಶಯ ಕಳುಹಿಸುವವರು ತಡವಾಗಿ ತಂತಿ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ. 'ಗದ್ದಲ'ದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವು ಮತ್ತೂ ವಿಲಂಬವಾಗಿ ತಲಪುತ್ತವೆ. ರಾತ್ರಿ ತಡವಾದಾಗ ಕಲ್ಯಾಣ ಮಂಟಪ ಬಂದು. ಈ ಕಡೆಯಿಂದ ಗಂಡು ಬಂತು, ಆ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಬಂತು. ಜೋಡಿಯಾಗಿ ಹೊರಟು ಹೋದರು. ಪ್ರಥಮ ರಾತ್ರಿ ಶುಭಾಶಯಗಳ ದಾರಿ ನೋಡುತ್ತ ಎಷ್ಟು ಹೊತ್ತು ಕಾದಿರಲು ಸಾಧ್ಯ?

ಅಲ್ಲದೆ ಕೆಲವೆಡೆ ಮೂರನೆಯ ದಿನ ಲಗ್ನ ಇರುವವರು ಕಲ್ಯಾಣಮಂಟಪವನ್ನು ಪೂರ್ವ ಸಿದ್ಧತೆಗಾಗಿ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಇಂದಿನ ವಧೂವರರ ಕೈ ಸೇರ ಬೇಕಾದ ತಂತಿ ನಾಳೆಯ ಜೋಡಿಯನ್ನು ಹರಸುತ್ತದೆ.

'ಡೆಲಿವರಿ' ಆಗದೆ ಉಳಿದ ತಂತಿಗಳ ಗತಿ? ಅವು ಕಲಕತ್ತೆಯ ಕೇಂದ್ರ ಕಚೇರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿದೇವನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ಬೆಂಕಿಯ ಸುತ್ತು ಸಪ್ತಪದಿಯಿಲ್ಲ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಒಂದು ತಂತಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಚ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವೀಕೃತ ವಾದ ಶುಭಾಶಯಗಳು ಮಾರ್ಚ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ; ಏಪ್ರಿಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಎರಡೂವರೆ ಸಾವಿರ; ಮೇ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲೇ ಮೂರೂವರೆ ಸಾವಿರ! ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೂರಕ್ಕೆ ಒಂದರಷ್ಟು ಸಂದಾಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ!

ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಫೀ ಪಡೆದು, ಒಂದೆರಡು ದಿನ ಮುಂಚಿತವಾಗಿ ತಂತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವೇಳೆಗೆ ತಂತಿ ತಲುಪುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ? ಶತಮಾನೋತ್ಸವ ಆಚರಿಸಿರುವ ತಂತೀ ಇಲಾಖೆ ಪ್ರಗತಿಯ ಈ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಜ್ಜೆ ಇಡುವುದು ಮೇಲು.

× × × ×

ಮದುವೆಮನೆಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇವೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ರಂಗಮಂಟಪಗಳು ಮಾತ್ರ ಸಾಲದು.

ಕಲಾವಿಲಾಸಿಗಳ ಕೈಗೆಟಕುವ ಒಂದು ರಂಗಮಂದಿರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹೃದಯ ಸ್ಥಲದಲ್ಲಿ ಇರಬೇಡವೆ ? ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರಂಗಮಂದಿರವೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ನಾಟಕ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರೀರಂಗರ ನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳೊಡನೆ ಪುಟ್ಟಗಂಟು ಕಳೆದವರ್ಷವೇ ಸಿದ್ಧ ವಾಯಿತು. ನಾಟ್ಯ ಸಂಘದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ರಾಮಚಂದ್ರರೀಗ ಇತರ ಮಿತ್ರರ ಜತೆಗೂಡಿ ಹಳ್ಳ ತೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪೈಸೆ ಹನಿ ಇನ್ನು ಜಮೆಯಾಗಬೇಕು.

'ಕಲಾಭಿಮಾನಿಗಳು' ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯ ಶ್ರೇಷ್ಠ ನಾಟಕಕಾರ ಗಿರೀಶ ಕಾರ್ನಾಡರ 'ಯಯಾತಿ' ನಾಟಕವನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು. ಸಂಗ್ರಹ ವಾದ ಹಣ ರಂಗಮಂದಿರ ನಿಧಿಗೆ ಜಮೆಯಾಯಿತು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೂ ಕಾಸುನೀಡಿದರು.

ಇದೊಂದು ಚಳುವಳಿಯೇ ಆಯಿತೆಂದರೆ, ಕಲಾವಿಲಾಸಿಗಳ ರಂಗಮಂದಿರ ತಲೆ ಎತ್ತಲು ಒಂದೆರಡು ಮೂರು ವರ್ಷ ಸಾಕು.

× × × ×

ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಬಂದು ನಾಟಕಗಳನ್ನು ಕೊಂದಿತು—ಎನ್ನುವ ವಾದವೊಂದಿದೆ. ಈ ವಾದದಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಹುರುಳಿರಬಹುದು. ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ಹಿಂದಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ತಮಿಳು ಚಿತ್ರಗಳು ಮೇಲು ಎನ್ನುವ ಜನರಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಕನ್ನಡ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕದ ಕತ್ತು ಹಿಸುಕಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಚಲನಚಿತ್ರೋದ್ಯಮದ 'ಬಾಹು ಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಬಲವಿಲ್ಲ.'

ನಾಟಕದ ಸಂಹಾರಕ್ಕಲ್ಲ – ಬದಲು ಆರೋಗ್ಯಕರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದಕ್ಕೆ, ಆ ಉದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ ನೀಡಲು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ– ಅದರ ಅರ್ಥಮಂತ್ರಿ ಹೆಗಡೆಯವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದಂತಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರೋ- ದ್ಯಮದ ಪ್ರಮುಖರ ಸಭೆಯೊಂದನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಅವರು ಕರೆದರು. ಮಾತುಕತೆಯ ವಿಷಯಗಳು : ಸ್ಟುಡಿಯೋ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ನೆರವು; ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ಉತ್ಸವ; ಪಾರಿತೋಷಕಗಳು; ಕನ್ನಡ ನಿರ್ಮಾಪಕರಿಗೆ ಧನ ಸಹಾಯ.

ನಮ್ಮ ಉದ್ಯಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ ಕೊನೆಯ ವಿಷಯವೇ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿ ಕಂಡಿದ್ದರೆ, ಆಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

ಏನೇ ಇರಲಿ, ಕನ್ನಡ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಕನ್ನಡ ನಾಟಕಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪುಣ್ಯಶಾಲಿ ಎನ್ನಬಹುದು.

x x x x

ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ ? ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ಶರೀರವೊ ? ಅಲಂಕಾರವೊ ?

ಎರಡೂ ಮುಖ್ಯ—ಎನ್ನಬಹುದು.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಮಾಯವಾಗಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರು. ಇದು ಹದಿನಾಲ್ಕು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಆರಂಭಿಸಿದ ಯಜ್ಞ. ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಅವರ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿವೆ. ಗಿರಿಯವರು, ಬಳಲಿಕೆ ಇಲ್ಲದ ಎಪ್ಪತ್ತು ದಾಟಿದ ಯುವಕರು. ಒಮ್ಮೆಗೆ ಒಂದು ಡಿವಿಜನ್ ಸಾಲದು, ಎರಡಿರಲಿ—ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಆಗಸ್ಟ್‌ನೊಳಗೆ ಎಲ್ಲ ೬೩ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಂದರ್ಶನವನ್ನೂ ಮುಗಿಸಿ, ಅತ್ಯಂತ ಸ್ವಚ್ಛವಾಗಿ ಕಂಡ ಎಂಟು ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ರಜತ ಫಲಕಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ ಬಯಕೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಿಗೆ.

ಸ್ವಚ್ಛತೆಯಾದಮೇಲೆ ಸೌಂದರ್ಯ. ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರೆಲ್ಲ 'ಬೆಂಗಳೂರು ಸುಂದರ ನಗರ' ಎಂದು ಹೊಗಳುವವರೇ. ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯ, ಮಿರ್ಜಾ ಇಸ್ಮಾಯಿಲರಂಥ ಮಹಾನುಭಾವರು ಈ ನಗರಕ್ಕೆ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬಿದರು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಳೆಗುಂದದ ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟದ ಕೆಲಸ. ಊರು ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ವಿಪುಲವಾಗಿವೆ. ಜೀವನ ಜಟಿಲವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಮಂತ್ರಿ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರು ಐವತ್ತೈದು ಮಂದಿ ಸದಸ್ಯರ ಸಲಹಾ ಸಮಿತಿಯೊಂದನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ದೊಡ್ಡ ಸಮಿತಿ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ! ಏನೇ ಇರಲಿ, ಆ ಎಲ್ಲರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಂತಿಕೆ ನೆಲೆಸಲಿ—ಎಂದು ಸೌಂದರ್ಯೋಪಾಸಕರು ಆಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

೨೯—೫—೧೯೬೬

೪೮

ದಿಲ್ಲಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಕನ್ನಡ

ರಾಜಧಾನಿಯ ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಡಗರ. ಆಗಮಿಸಿರುವವರು ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಡಾ. ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್. ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳು ಧ್ವನಿಸಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದ ಉತ್ಸವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಮಹಾನ್ ಭಾಷೆಯಾದ ಸಂಸ್ಕೃತದ ಮೂರು ದಿನಗಳ ಒಡ್ಡೋಲಗ.

ಇದು ಅಂಧ ಅಭಿಮಾನವಲ್ಲ; ಅನನ್ಯ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಆರಾಧನೆ.

ಕಳೆದ ವರ್ಷವೇ ನಡೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ನೆರೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರದೊಡನೆ ಸಂಭವಿಸಿದ ಯುದ್ಧ ಅಡ್ಡಿಯಾಯಿತು.

ಕೆಲವರಿಗೆ ಅನ್ನಿಸಬಹುದು : ವ್ಯರ್ಥವಲ್ಲವೆ ಈ ಸಂಸ್ಕೃತ ಪೂಜೆ ? ಗತವೈಭವದ ಆಸರೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಮರೆಯಬೇಕೆನ್ನುವ ಆಹ್ವಾನಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ?

ಅಂಥವರಿಗೆ ಇತರರು ನೀಡುವ ಉತ್ತರವಿಷ್ಟೆ : ಇತಿಹಾಸದ ಗಾಲಿಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಈ ಭಾಷೆ ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾಗದೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದರೆ ಈಗ ಹೇಗಿರುತ್ತಿತ್ತು ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ?

... ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯವರು ಸಂತೋಷದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಕೆಲಸ : ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕನ್ನಡ ವಚನಗಳ ಸಂಸ್ಕೃತ ಅನುವಾದದ – 'ಬಸವ ವಚನಾಮೃತ'ದ – ಬಿಡುಗಡೆ.

ಆಂಡಯ್ಯ ಒಪ್ಪಲಿ, ಬಿಡಲಿ. ಸಂಸ್ಕೃತಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾದ ಋಣ ಬಹಳ, ಬಹಳ.

× × × ×

ಸಂಸ್ಕೃತವೇ ರಾಷ್ಟ್ರಭಾಷೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದ್ದರೆ ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತಗಳಾಗಲೀ ರಾಜ್ಯಗಳ ಗಡಿ ತಂಟೆಯಾಗಲೀ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲವೇನೋ ...

ಅದು 'ಆದರೆ' ಲೋಕದ ವಿಚಾರ. ಬಿಟ್ಟುಬಿಡೋಣ.

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಅಧಿವೇಶನ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದರ ಲಾಭವನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಪಡೆದೇ ಪಡೆಯಿತು.

ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧುವೋ ಅಸಾಧುವೋ ಆ ಮಾತು ಬೇರೆ. ಸಂಘಟನಾ ಚಾಕಚಕ್ಯವನ್ನೂ ಚಾತುರ್ಯವನ್ನೂ ಮರಾಠಿಗರಿಂದ ಇತರರು ಕಲಿಯಬೇಕು. 'ಒತ್ತಡ ತಂತ್ರ'ಕ್ಕೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟರಿಲ್ಲ. ಝೂಲಾಚಿ ಪಾಹಿಜೇ ಅಂದರೆ ಝೂಲಾಚಿ

ಪಾಹಿಜೇ. ತಮ್ಮ 'ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ'ಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಆ ಪಕ್ಷ ಈ ಪಕ್ಷ ಎನ್ನುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸವೇ ಇಲ್ಲ.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ? ಅವರು ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿದರೆಂದು ನಾವೂ ತಪ್ಪು ದಾರಿ ಹಿಡಿಯೋಣವೆ? ಬೇಡ. ಆದರೆ ದಿಲ್ಲಿಯವರಿಗೆ ಕನ್ನಡ ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ? ತುಸು ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದು....

ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಮುಂಬಯಿ ಅಧಿವೇಶನದಿಂದ ರಾಜ್ಯದ ನಾಯಕರು ಅತೃಪ್ತರಾಗಿ ಮರಳಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ತೀರ್ಮಾನಗಳನ್ನು ಬಲಾತ್ಕಾರ ವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಹೇರುವ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಯಬಹುದು. ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನ ಅಯಶಸ್ವಿಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಮೊದಲೇ ದಿಲ್ಲೀಶ್ವರರಿಗೆ ತಿಳಿಸಲು ಇಲ್ಲಿನ ನಾಯಕರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಯಾವುದರ ಕೊರತೆ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ? ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅದು, ಇದು, ಎಲ್ಲ ಇವೆ. ಆದರೂ ಒಂದು ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಬಡವರು. ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಕಮ್ಮಿ.

ಸಮಾಜ ಪ್ರಜ್ಞೆ? ಪೌರಪ್ರಜ್ಞೆ?

ಮೈಸೂರು ನಗರದ ನಾಲ್ವರು ಪೌರರು [ಅವರಲ್ಲಿಬ್ಬರು ಖ್ಯಾತ ಕಾದಂಬರಿ ಕಾರರು —ಆರ್. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ್ ಹಾಗೂ ಚದುರಂಗ] ರಾಜಧಾನಿಯ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರೊಬ್ಬರಿಗೆ ಪತ್ರ ಬರೆದು ತಮ್ಮ ಕೊರಗನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ.

ಉದ್ಯಾನ ನಗರವೆಂಬ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಇದೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ. ನಗರದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಾಲುಮರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಾವಿರ. ಈಗಂತೂ ವೃಕ್ಷರಾಶಿ ಪುಷ್ಪರಾಶಿ ಯಾಗಿದೆ. ಆಗಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಪ್ಪು. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಹೂವು ಎಲೆ ಕೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಪೌರರೇ ಕಡಿಯತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ಖಾಸಗಿ ಆನೆಗಳೂ ಅವರೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಇವು ಬೆಳಗ್ಗೆ ವಾಯು ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಹೊರಟು ರೆಂಬೆಗಳನ್ನು ಮುರಿದು ಚಿಗುರಿನ ಹಸುರಿನ ಉಪಾಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತವೆ.

ಹೀಗಾಗಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪತ್ರಕ್ಕೆ ಸಹಿಹಾಕಿದವರು. ಪೌರಪ್ರಜ್ಞೆ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಮೂಡಬೇಕು ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ಬಯಕೆ.

× × × ×

ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟಿದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಫಲಿತಾಂಶವನ್ನು ಅರಿತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಎಳೆಯರಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಇದೆ. ಯೋಗ್ಯತೆ ಎಂದರೆ ಶೇಕಡಾ ೪೦ ಆದರೂ

ಅಂಕಗಳು ದೊರೆತಿರಬೇಕು – ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲೂ ಇಂಥ ಸೂಚನೆಯನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟರು ಉಪಕುಲಪತಿ ಶ್ರೀಮಾಲಿ. ಆದರೆ ವಿರೋಧಿಸಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದು. 'ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಬರುವವರಿಗೆ ಹಿಂದುಳಿದವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆ.' 'ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಮಟ್ಟಿಗಾದರೂ ಇಂಥ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿ.'

ಆದರೆ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ದೊರೆಯಲು ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೫ ಆದರೂ ದೊರೆತಿರಬೇಕು –ಎಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಮೈಸೂರು-ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಅಂಗೀಕರಿಸಿವೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೂ ಸೆನೆಟಿನ ಅಂಗೀಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಈ ತತ್ವ ಕಾದಿದೆ.

ಸಮಾಜವಾದಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಸೆಕೆಂಡರಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮುಗಿಸಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ –ಎಂದರು ಶ್ರೀಮಾಲಿ. ಆದರೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಡಿಗ್ರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆಯಲ್ಲ? ಕಾಲೇಜಿನ ಮೆಟ್ಟಿಲು ಹತ್ತದವನನ್ನು ಹುಂಬ ಎನ್ನುವರಲ್ಲ? ಜೀವನ ಶಿಕ್ಷಣದ ಬಗೆಗೆ ಯಾರಿಗೂ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವಲ್ಲ?

ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಕುರಿತ ಈಗಿನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಬದಲಾಗದ ಹೊರತು ಶ್ರೀಮಾಲಿಯವರ ಸಲಹೆಗೆ ಸ್ವಾಗತ ದೊರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ.

ಸದ್ಯದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು, ಐದು ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಹೊಸದಾಗಿ ತೆರೆಯಲು, ಇನ್ನೂ ಕೆಲವು ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿ ಹನ್ನೊಂದನೇ ವರ್ಗವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಲು ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿ ಕಂಠಿಯವರ ಹಿರಿತನದಲ್ಲಿ ಸೇರಿದ ವಿದ್ಯಾತಜ್ಞರ ಸಭೆ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

೫-೬-೧೯೬೬

೪೯

ಕಾಯಕದ ಕೈಲಾಸ

ಅಧ್ಯಯನದ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆಯೂ ಸಾಧ್ಯ. ಬಡ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಇದು ಹೊಸತಲ್ಲ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂದು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲ ? 'ದುಡಿಮೆಯೇ ದೇವರು' ಎಂಬ ಮಾತಿಗೆ ನಾಣ್ಣುಡಿಯ ಪಟ್ಟಕಟ್ಟಿ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ತೃಪ್ತರಾಗದೆ, ನಿತ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಕ್ಕೆ ತರಬಹುದಲ್ಲ ?

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ ಟಿ. ಆರ್. ಜಯರಾಮನ್ ಹೊಸತೊಂದು ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿ, ತಮ್ಮದು ವೇಗದ ನಡಿಗೆ ಎಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ತಮ್ಮ ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ, ಪ್ರಯೋಗಶಾಲೆ, ಉಪಾಹಾರ ಮಂದಿರ, ಸೈಕಲ್ ಸ್ಟ್ಯಾಂಡ್ ಇಲ್ಲೆಲ್ಲ ದುಡಿಯಬಹುದು. ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜು ಹಾಗೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಅಂಥ ದುಡಿಮೆಗೆ ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸುವ ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ಅವಧಿಗೆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಆತನಿಗೆ ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ತೆರುತ್ತದೆ. ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಗಳಿಕೆಯ ಗರಿಷ್ಠ ಮಿತಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ.

ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದರಿಂದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಲಾಭವೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ೧೫೦೦ ಎಕರೆ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ರಮಣೀಯ ನಿಸರ್ಗದ ಮಡಿಲಲ್ಲಿ [ನಗರದಿಂದ ಆರು ಮೈಲು ದೂರ] ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಕ್ಯಾಂಪಸ್ ನಿರ್ಮಾಣ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಬಿಡುವು ಹೊರೆತಾಗ ದುಡಿಯಬಹುದು: ಸಾಮಾನ್ಯ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳಾಗಿ; ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ, ದಾರಿ ಕಡಿಯುವ ತೋಟ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಕಾರ್ಮಿಕರಾಗಿ.

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಉದ್ಯೋಗ ವಾರ್ತಾ ಕೇಂದ್ರವೊಂದು ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ೧೫೦ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಆಗಲೇ ಅಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ನೋಂದಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರೊಬ್ಬರ ಪುತ್ರ.

ದುಡಿಮೆಗೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಗೌರವವನ್ನು ತಂದುಕೊಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಇದು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದೃಷ್ಟಿ ಮೂಡಿಸಲು ಹೊಸ ಅಭಿರುಚಿ ರೂಪಿಸಲು ನಡೆದಿರುವ ಸಾಹಸ.

× × × ×

ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಪ್ರವೇಶಪೂರ್ವ ತರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸಬೇಕಾದರೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ ೧೫ರಂದು ಆತನಿಗೆ ಅಥವಾ ಆಕೆಗೆ ಹದಿನೈದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿರಬೇಕು; ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲಿ ಶೇಕಡಾ ೪೦ ಅಂಕಗಳನ್ನಾದರೂ ಆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ(ನಿ)ಗಳಿಸಿರಬೇಕು. [ಶೇಕಡಾ ೪೦ಕ್ಕೂ ಕಡಮೆ ಪಡೆದು ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕುಳಿತು ಹೆಚ್ಚು ಅಂಕ ಪಡೆಯಬೇಕು.]

ಈ ನಿಯಮವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಸಿಂಡಿಕೇಟು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದೆ.

ಇದರಿಂದ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅಸಮಾಧಾನವೆನ್ನಿಸಬಹುದು. ಆದರೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಎತ್ತರಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಅತ್ಯಗತ್ಯ ಎಂದು ಉಪಕುಲಪತಿ ಜಯರಾಮನ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ವಯಸ್ಸು ಕಡಮೆ ಎನ್ನುವ ಕಾರಣದಿಂದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಅವರ ಕಾಲ ವ್ಯರ್ಥವಾಗಬಾರದು. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಪ್ರಪ್ರಥಮವಾದ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಿಕ್ಕ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಎಸ್ ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಪಾಸಾದವರಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷ ತರಗತಿಗಳನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹಾಗೂ ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ನಡೆಸುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಗುಮ್ಮ ಪರೀಕ್ಷೆ ಇಲ್ಲ. ಪ್ರತಿವಾರವೂ ಪರೀಕ್ಷೆಯೇ. ಅದರ ಒಟ್ಟು ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಮಾಣವಚನ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಬೋಧನೆಯೂ ಆಧುನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ. ಟೇಪ್‌ರೆಕಾರ್ಡರ್, ಗ್ರಾಮಾಫೋನ್, ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಮೂಲಕ. ಶುಲ್ಕ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಆರು ರೂಪಾಯಿ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಲ. ಬಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿನಾಯತಿಯುಂಟು. ಹೀಗೆ, ತೊಂದರೆಗೀಡಾದರೂ ಲಾಭಪಡೆಯಲಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೦ ಆಗಬಹುದು.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೊಂದು ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಮಾತು ಈಗ ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದು ಎಂದಾದರೂ ಸಾಧ್ಯವಾದರೆ ಆಗಿನ ಮಕ್ಕಳು ಸುಖಿಗಳಾಗುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ಮಾತ್ರ ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಲ ಮೊಲ–ಜಿಂಕೆ–ಪಾರಿವಾಳಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಮಕ್ಕಳು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕು.

ಆದರೆ, ಈ ರಾಜ್ಯ ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವಂಥ ZOO ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿದೆ. ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ಪ್ರಾಣಿಕುಟುಂಬ ಇಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರಗೊಳ್ಳುತ್ತ ಸಾಗಿದೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೀನ್ಯಾದ ಒಂದು ಸಂಸ್ಥೆ ಸುಮಾರು ೪೫,೦೦೦ ರೂ. ಬೆಲೆಯ ಒಂಭತ್ತು ಆನೇಗಳನ್ನು ನಮ್ಮಿಂದ ಪಡೆಯಿತು. ಆವುಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಯಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ಜಿರಾಫೆ, ಮೂರು ಬಿಳಿ ಕರಡಿ, ಕೋತಿಗಳು, ಅತಿ ಉದ್ದನೆಯ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ ವಿಷ ಜಂತುವಲ್ಲದ ಹಾವು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಮಗೆ ಕೊಟ್ಟಿತು. ಆ ಮೃಗಗಳೀಗ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿವೆ.

ಈ ಪ್ರಾಣಿಗಳು ಎರಡು ಸರಕು ಹಡಗುಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದುವು ಕೊಚ್ಚಿ ಬಂದರಲ್ಲಿ ಸುಂಕ ಕೇಳಿದರು—ಅಂದಾಜು ಬೆಲೆಯ ಶೇಕಡಾ ೭೦ರಷ್ಟು. ಹಲವು ಸಹಸ್ರರೂಪಾಯಿ ಅವರು ಯಾಕೆ ತೆತ್ತಾರು? ನಾವು ಹೇಗೆ ತೆತ್ತೇವು? ಪ್ರಾಣಿಗಳನ್ನು ವಾಪಸು ಒಯ್ಯುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು ಹಡಗಿನವರು ಹನ್ನೆರಡುದಿನಗಳಾದಮೇಲೆ. ಅಷ್ಟರೊಳಗೆ ತೀರ್ಮಾನವಾಗಿರಬೇಕು. ಸುಂಕ ಶೇಕಡಾ ೧೧ಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಿತು.

'ಜೂ'ವಿನ ಅತಿ ಎತ್ತರದ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆ ಕತ್ತು ಇಟ್ಟು ಮೈಸೂರು ನಗರ ವನ್ನು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ ಜಿರಾಫೆಗಳು ಮೊದಲು ಇದ್ದುವು. ಆವು ಸತ್ತುಹೋದುವು. ಈಗ ಈ ಹೊಸವು ನಾಲ್ಕು ಬಂದು 'ಜೂ' ವರ್ಣರಂಜಿತವಾಗುತ್ತದೆ.

× × ×

ಈ ತಿಂಗಳು ಗಡಿನಾಡು ಕನ್ನಡಿಗರ ಮಹಾ ಸಮ್ಮೇಳನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜರಗುತ್ತದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಾಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಪರಿಷ್ಕಾರ ಉಪಕಾರದಿಂದ ಕನ್ನಡಿಗರು ಈ ವರ್ಷ ಕಾದ ಕುಲಿಮೆಯಾಗುತ್ತಾರೆ. ಪರಾಭವ ಸಂವತ್ಸರದಲ್ಲಿ ಯಾರ ಪರಾಭವ?

೧೨-೬-೧೯೬೬

೫೦

ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ತಳಕಮಳಕ

ಅಪಮೌಲ್ಯ. ಅಪ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆನ್ನುವ ನಂಬಿಕೆ ಯಾಕೆ? —ಎನ್ನುತ್ತಾನೆ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ. ರಾತ್ರೆ-ಅಪರಾತ್ರೆ-ಬಂದ ಸುದ್ದಿ. ಡಿವ್ಯಾಲ್ಯೂಯೇಶನ್‌ಗೆ ಶುಭಸೂಚಕ ಪದ ಹುಡುಕಲು ವ್ಯವಧಾನವೆಲ್ಲಿ? ಮಾರನೆಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಅದೇ ವಾರ್ತೆ. ಅಪಮೌಲ್ಯ-ರಾಷ್ಟ್ರವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಮಹಾ ಅಪಘಾತವಾಯಿತೇನೋ ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ.

ಅಂಥದೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಈ ಕ್ರಮ ಒಳ್ಳೆಯದಕ್ಕೇ—ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕೆಲ ಪರಿಣತರು. ಪ್ರವಾಹದಲ್ಲಿ, ಸಿಲುಕಿದವರಿಗೆ ಅದು ಹುಲ್ಲುಕಡ್ಡಿ ಸಮಾಧಾನ. ಬೆಲೆಗಳಿಗಂತೂ ಬಾಹ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುವ ಬಯಕೆ. ಸೀಮಿತ ಸಂಪಾದನೆಯ ಜನವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಬದುಕು ಹೆಚ್ಚು ದುಸ್ತರವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ದುಂದಾದುಂದಿ ಒಂದು ನೆಲೆಗೆ ಬಂದು ನಿಲ್ಲಬಾರದೆ? —ಎಂದು ಪ್ರಜೆ ಹಂಬಲಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಕಳೆದ ನಾಲ್ಕಾರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿ ನೋಡಿದರಲ್ಲಿ ಅಪಮೌಲ್ಯದ್ದೇ ಮಾತು. ವಿದೇಶೀ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಜನ ಇನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಬಿಡುವುದು ಮೇಲು. ಗಾಂಧೀ ತಾತ ಬೋಧಿಸಿದ ಸ್ವದೇಶೀ ಮಂತ್ರ ಅಂದಿಗೂ ಸತ್ಯ, ಇಂದಿಗೂ ಸತ್ಯ.

ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಿಯರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಇನ್ನು ನಿತ್ಯ ಕೊರಗು. ವಿಶ್ವಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಇನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಹಣ ತೆರಬೇಕು. ಬರುವ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ; ಬಂದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಜಾಸ್ತಿ. ವಿಜ್ಞಾನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಕೈಗೆ ಎಟಕುವುದಿಲ್ಲ. ಕರತಲಾಮಲಕ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಇಲ್ಲ. ಬರಿ ಅಂಗೈ. ಅಲ್ಲ, ಪ್ರತಿಯೊಂದೂ ತಳಕಮಳಕ.

× × × ×

'ಅಪಮೌಲ್ಯ'ದ ಅಗಮನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಯ ಏಕ ವಿಷಯ: ನಮ್ಮ ಮರಾಠೀ ಬಂಧುಗಳು ಆರಂಭಿಸಿರುವ ಗಡಿ ಜಗಳ. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಬಂದು ತಾಪ, ದಾಹ ಕಡಮೆಯಾಗಬಹುದು. ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯರ ನೀರಡಿಕೆ ನಿಲ್ಲುವ ಲಕ್ಷಣವಿಲ್ಲ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ಗೃಹಕಲಹ

ಮುಗಿದಿಲ್ಲವಲ್ಲ! 'ಕಾನಡೀ ಜನ ಸಾಧು ಪ್ರಾಣಿಗಳು' ಎಂಬುದು ಮರಾಠಿಗರ ಅಂಬೋಣ. ಸಾಧುಗಳಿರಬಹುದು, ಸಾತ್ವಿಕರಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದುಂಡಾವೃತ್ತಿಗೆ ತಲೆಬಾಗುವ ಹೇಡಿಗಳು ಮಾತ್ರ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲ.

ಕೆರಳಿದ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಠೇಂಕಾರ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೂ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದೆ.

× × × ×

ಈಯೆಲ್ಲ ಕಪ್ಪು ಮೋಡಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಬೆಳ್ಳಿ ಗೆರೆಯೊಂದು ಕಾಣಿಸಿದೆ. ಏನು? ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕೆ ವಯೋಮಿತಿ ಅಂಕನೀತಿ ದೂರವಾದುವೆ? ಉಚಿತ ನೀರು ದೊರೆಯಿತೆ? ಸೈಕಲ್ ತೆರಿಗೆ ರದ್ದಾಯಿತೆ? ಗತಕಾಲದ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ವಿಗ್ರಹಗಳು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡುವೆ?

ಊಹುಂ. ಅಂಥದೊಂದೂ ಇಲ್ಲ.

ಸೋಮವಾರ ಸಂಜೆ ಫಲಾಹಾರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿತಿನಿಸು ಸಲ್ಲದು; ಹೋಟೆಲುಗಳಲ್ಲಿ ಊಟ ನಿಷಿದ್ಧ —ಎಂದು ಸರಕಾರ ಆಜ್ಞಾಪಿಸಿತ್ತಲ್ಲ? ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಆ ನಿರ್ಬಂಧವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. 'ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ತೆಗೆಯಬಹುದು' ಎಂದು ರಾಜ್ಯದ ಆಹಾರ ಸಚಿವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಸಂಜೆ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಬಳಸಬಾರದು, ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ನಮ್ಮ ಹೋಟೆಲು ಒಡೆಯರಿಗೆ ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆ.

ಸರಿ. ಸೋಮವಾರ ಐದು ಘಂಟೆಯಾದ ಮೇಲೂ ಹೊಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಇನ್ನು ನಿಶ್ಚಿಂತೆಯಾಗಿರಬಹುದು.

× × × ×

ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹಲವರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಕಳೆದ ವಾರ ಬಂದರು.

ನಂದಿ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನ ವಸತಿ ಮಾಡಿ ಉಲ್ಲಸಿತರಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ಮದರಾಸಿಗೆ ರೈಲು ಹತ್ತಿದರು.

ಒಕ್ಕೂಟದ ನೀರಾವರಿ ಮಂತ್ರಿ ಫಕ್ರುದ್ದೀನ್ ಅಲಿಯವರು ಸ್ಟೇಟ್ ಸಚಿವ ಡಾ. ರಾಯರೊಡನೆ, ಕೃಷ್ಣಾ ಗೋದಾವರಿ ಜಲವಿವಾದದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯೊಡನೆ ಮಾತುಕತೆಗೆಂದು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದಿಳಿದರು.

ಜಸ್ಟಿಸ್ ತೇಕ್‌ಚಂದ್, ಪ್ರೊ. ಥ್ಯಾಕರೆ ಬೇರೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಿಗಾಗಿ ಬಂದು ತಲಪಿದರು.

....ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದು ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸನ್ನೂ ಸೆಳೆದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಡಾ. ಲಿಪ್. ಲಿಪ್ಸ್ ಮತ್ತು ಲೂಪ್ಸ್. ಲೂಪನ್ನು [ವಂಕಿ] ಕಂಡುಹಿಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವ ಈತ ಜಪಾನಿನಲ್ಲಿ ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಗ್ರಾಫೆನ್‌ಬರ್ಗ್ ಉಂಗುರ, ಅಮೆರಿಕದ ಮಹಿಳೆಯರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಓಟ್ಟಾ ಉಂಗುರ—ಇವುಗಳ

ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವಂಕಿ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಯಿತು. ವಂಕಿಯೇ ಯಾಕೆ? ಬೇರೆ ಸಾಧನಗಳೂ ಚೆನ್ನಾಗಿವೆ —ಎಂದು ಲಿಪ್ಸ್ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ವಂಕಿಧಾರಣೆ ಅತ್ಯಂತ ಸುಲಭ. ಎಂದಾದರೂ ಮತ್ತೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೇಕೆನಿಸಿದರೆ ನಿರ್ವಂಕಿಗಳಾದರಾಯಿತು. ಇದ್ದವರಿಗೇ ಸಾಕಷ್ಟು ಆಹಾರವಿಲ್ಲದ (ಬಡ) ಭಾರತಕ್ಕೆ ವಂಕಿ ವರಪ್ರಸಾದ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅವರು.

....ಅವರಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದರು. ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯಿ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸಮರ್ಥ ನಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಅವರು ಬಂದುದು, ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ. ದೇಸಾಯಿ ಆಯೋಗ ಸೂಚಿಸಲಿರುವ ಸಲಹೆಗಳೂ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ವರಪ್ರಸಾದವಾಗಲಿವೆ, ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದು.

× × × ×

ಚಂದ್ರಗಿರಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರೊಬ್ಬರಿಗೆ ೧೯೬೧ ರಿಂದ ವೇತನ ದೊರೆತಿರಲಿಲ್ಲ. ಅದನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಅವರು ಮಾಡಿದ ಪ್ರಯತ್ನಗಳಿಗೆ ಯಶ ಸಿಕ್ಕಿರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಈಗ ವೇತನ ಅವರನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಹೋಗಿದೆ.

ಒಬ್ಬ ಶಿಕ್ಷಕರು ಕಾಹಿಲೆ ಬಿದ್ದು ಆಸ್ಪತ್ರೆ ಸೇರಿದರು. ರಜೆ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ; ವೇತನವೂ ಇಲ್ಲ. ಪತ್ನಿ ಗೋಳಾಡಿದ ಮೇಲೆ ಈಗ ಸರಿಹೋಗಿದೆ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಉಪಾಧ್ಯಾಯರು ತೀರಿಕೊಂಡರು. 'ಕುಟುಂಬ ಪಿಂಚಣಿ' ಕೈಸೇರುವುದು ತಡವಾಯಿತು. ಸಿಗುವುದೇಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವಂತಾಯಿತು. ಆ ವಿಧವೆ ತಾಯಿ ಈಗ ಸುಖಿ.

ಇಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿರುವವರು ಜಾಗೃತ ಆಯೋಗದವರು. ಶ್ರಮದಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಆನೆ ಹಿಡಿದು ಭಲೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಆಯೋಗ. ಇವರು ದೋಣಿ ಹತ್ತಿಸಿ ನದಿ ದಾಟಿಸುವ ಪುಣ್ಯದ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೃತಾರ್ಥರು.

೧೯-೬-೧೯೬೬

೫೧

ಯುವ ಜನಾಂಗದ ಅತೃಪ್ತಿ

ರೂಪಾಯಿಯ ಮೌಲ್ಯ ವಿಚ್ಛೇದನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಒಂದು ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕದ ಬೆಲೆ ರೂ. ೧-೫೦; ಜೂನ್ ೫ರ ಈಚೆಗೆ ೨-೭೫. ಸಾಕಷ್ಟು ಒಳ್ಳೆಯ ಒಂದು ಕೇಜಿ ಅಕ್ಕಿ ರೂ. ೧-೫೦ಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿತ್ತು; ಈಗ ಆ ಬೆಲೆ ೨ ರೂಪಾಯಿ.

ಯಾಕೆ ಈ ಏರಿಕೆ?

'ಹೀಗೆ ಮಾಡುವವರು, ಮನೆ ಸುಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಗಳಎಳೆದು ಅಡುಗೆ ಮಾಡುವ ಜನ' ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು, ಸಿಟ್ಟಿನಿಂದ. 'ವಿನಾಕಾರಣ' ಬೆಲೆ ಏರಿಕೆಯಾದರೆ ಜನರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಬೇಕು, ಎಂದು ಅವರು ಕರೆ ಇತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬೇರೆ ಭಾಷಾರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಸುಲಭ. ಜನರು ಬೇಗನೆ ಸಂಘಟಿತರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡಿಗರು ಹಾಗಲ್ಲ. ಸಾತ್ವಿಕರು ನಾವು.

x x x x

ಪರಮ ಸಾತ್ವಿಕರು ಎನ್ನಬಹುದು. ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿಯೇ ನೋಡ ಲಿಲ್ಲವೆ? ಏನನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ವರಿಷ್ಠರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಆದರೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಮನುಷ್ಯ ಕೆರಳಿದಾಗ ಕೆಂಡವಾಗುತ್ತಾನೆ. ಬೇಕೆನಿಸಿದಾಗ ಎಷ್ಟೊಂದು ಸತ್ವಶಾಲಿಗಳಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ನಮ್ಮವರು ವರ್ತಿಸಬಲ್ಲರು ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬೆಳಗಾಂವಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಿದರ್ಶನ. ಗಾಂಧಿಜಿ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಖಂಡಿತ ಮೆಚ್ಚುತ್ತಿದ್ದರು.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡತನದ [ಕಲಿತನದ] ಬಾವುಟ ಮೆರೆಸಿದರು. ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಯುವಕರು. ಇವರ ರಾಜಕೀಯ ಇತ್ತೀಚಿನದು. ಬಾಪೂಜಿ 'ಮಾಡು ಇಲ್ಲವೆ ಮಡಿ' ಎಂದಾಗ ಈ ಯೋಧರು ಬಹಳ ಚಿಕ್ಕವರು. ಮೂರ್ತಿ ಚಿಕ್ಕದಾದರೇನು? ಹೊರಗಿನವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಇವರು ಗಳಿಸಿಕೊಟ್ಟಿರುವ ಕೀರ್ತಿ ದೊಡ್ಡದು.

x x x x

ಯುವಕರು ಉತ್ಸಾಹಕಂಡ ಕನ್ನಡ ಪಂಡಿತರು, 'ಎಲ್ಲಾ ಸರಿ ಇದೊಂದು ಮಾತ್ರ ಹೀಗಿದೆಯಲ್ಲಾ' ಎಂದು ಗೊಣಗಿದ್ದಾರೆ.

ಏನು ಅಂದರೆ,–ಹಿತರಕ್ಷಕರ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ.

"ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪುಂಡಾಟಕ್ಕೆ ಧಿಕ್ಕಾರ!"

"ಏಕಸದಸ್ಯ ಆಯೋಗಕ್ಕೆ ಭಹಿಷ್ಕಾರ! "

ಭಹಿಷ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ರಾಣದ ಸಂಚಾರ ಭಾಷಾದೋಷ. ಆದರೆ 'ಧಿಕ್ಕಾರ'ಕ್ಕೆ ತಾಳಬೀಳುವುದು 'ಭಹಿಷ್ಕಾರ' ಎಂದಾಗ ಮಾತ್ರ.

ತಿದ್ದಿಕೊಳ್ಳುವ ವ್ಯವಧಾನ ಯೋಧನಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಪ್ರಿಯರ ಕ್ಷಮೆಯನ್ನು ಆತ ತೋರುತ್ತಾನೆ.

× × × ×

ಯುವಜನಾಂಗ ಏನುಮಾಡಿದರೂ ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಸೊಬಗಿದೆ.

ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಕಳೆದವಾರ ಆಗಮಿಸಿದ ಯೋಜನಾ ಆಯೋಗದ ಸದಸ್ಯ ಡಾ|| ವಿ. ಕೆ. ಆರ್. ವಿ. ರಾಯರು,

"ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕೋಸ್ಕರ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಂತೆ ಮಹತ್ವದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಚರ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಸಂಘಟನೆ ಬೇಕು"

—ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟರು.

ಗೋಖಲೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಸ್ಥೆಯ [ಡಿ.ವಿ.ಜಿ. ನೇತೃತ್ವ] ಉದ್ದೇಶ ಅದೇ. ಯುವಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನವರು [ಎಂ. ವಿ. ರಾಜಶೇಖರನ್ ನಾಯಕತ್ವ] ಸ್ಥಾಪಿಸಿರುವ ಯುವಜನ ಕೇಂದ್ರದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅಂಥವೇ. ಗಾಂಧೀ ಭವನದ ಗೋಷ್ಠಿಗಳ ಗುರಿಯೂ ಅ ರೀತಿಯದೇ.

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಯುವಜನಾಂಗದ ಬೌದ್ಧಿಕ ವ್ಯಾಯಾಮಕ್ಕೆ [ಶಾರೀರಕ ಕೂಡಾ] ಅವಕಾಶವಿರುವ ಎಷ್ಟು ವೇದಿಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ಸಾಲದು.

× × × ×

ವಾಸುದೇವ, ಮದರಾಸಿನ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲ್ ಪಣಿಕ್ಕರರ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ [ಕನ್ನಡಿಗ. ವಯಸ್ಸು ೨೫]. ಅವರ ನವ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಛಾಯಾಗ್ರಾಹಕರೊಬ್ಬರ ಅಂಗಡಿಯ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ [ಸಚಿವ ಆರ್. ಎಂ. ಪಾಟೀಲರ ಉದ್ಘಾಟನೆ]. ಮಿದುಳಿಗೂ ತುಸು ಕೆಲಸ ಕೊಡುವ ಕೃತಿಗಳು. ಕಲಾವಿದನ ಕಲ್ಪನಾ ಶಕ್ತಿಗೂ ಕುಂಚಕ್ಕೂ ಇಲ್ಲಿ ಪಂದ್ಯ. ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವರ್ಣ ಸಂಯೋಜನೆ. ವಾಸುದೇವರ ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ ಕೌಶಲಕ್ಕೆ ಅ ಚಿತ್ರಗಳು ಸಾಕ್ಷಿ.

ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಕೀರಾಮ್ [ವಯಸ್ಸು ೩೫] ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಶಿಲ್ಪ ಕೃತಿಗಳು

ಇದ್ದುವು. ತಾಮ್ರದ ತಗಡು ತಳೆದ ರೂಪಗಳು. ತನ್ನದೇ ಆದ ಮಾಟಗಾರಿಕೆಯುಳ್ಳ ಆಧುನಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಇದಕ್ಕೂ ಕೆಲ ದಿನಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗ್ರಾಹಕ ಸತ್ಯನ್ [ವಯಸ್ಸು ೪೨], ಇನ್ನೊಂದು ಕಟ್ಟಡದಲ್ಲಿ ತಾವು ತೆಗೆದ ಛಾಯಾ ಚಿತ್ರಗಳ ಅದ್ಭುತ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಇತರರನ್ನು ಕರೆದರು. ಫೋಟೋ ತೆಗೆಯುವುದು ಯಾಂತ್ರಿಕ-ತಾಂತ್ರಿಕ ಅಲ್ಲ; ಅದೊಂದು ಕಲೆ ಎಂದು ಅವರು ಕೃತಿಗಳು ಸಾರಿದುವು.

[ಈ ಎಲ್ಲ ಸಂಭ್ರಮಗಳು ಒಂದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ—ಇಂಥ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಿರುವ ಮಂದಿರವೊಂದು ಈ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕು.]

x x x x

ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸುವ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಬೇಕು—ಎಂದು ಬಹಳ ದಿನಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಎಂದೋ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಓಂಕಾರ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಹಲವು ಘಟ್ಟಗಳನ್ನು ಹಾದು ಈಗ ಕಾರ್ಯ ಪ್ರವೃತ್ತವಾಗಿದೆ.

[ಪುಣೆಯ ಪುರಸಭೆ ೨೫೨ ಲಕ್ಷರೂ. ವ್ಯಯ ಮಾಡಿ ತನ್ನದೇ, ಆದ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತದಂತೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪುರಪಿತೃಗಳು ಗಮನಿಸಬೇಕು.]

ಸರಕಾರವಂತೂ ತನ್ನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಈಗ ರೂಪಾಯಿ ಬಡವಾಗಿರುವ ಸಂಕಟ. ಕನ್ನಡ ನಿರ್ಮಾಪಕರು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ. ನೆರವಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅವರೀಗ ಸತ್ಪಾತ್ರರು.

೨೬–೬–೧೯೬೬

೫೨

ಅಶಾಂತಿ, ಅಸಮಾಧಾನ

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ದಿನ :

—ಮುಂದಿನ ವಾರ ಉದ್ಯೋಗ ಬೇಟೆಗಾಗಿ ಮುಂಬಯಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಕನಕಪುರದ ಯುವಕ ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ (೨೩), ವಿಮಾನಯಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಬೆಳಗ್ಗೆ ತರಬೇತಿ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಪುಟ್ಟ ವಿಮಾನವೇರಿ ಇಪ್ಪತ್ತೆಂಟು ಮೈಲು ದೂರದ ಕನಕಪುರಕ್ಕೆ ಹಾರಿದ. ತನ್ನೂರಿನ ಮನೆಗಳ ಮೇಲ್ಛಾವಣಿ ಮುಟ್ಟುವಂತೆ ಸುತ್ತಾಡಿದ. ಊರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಗೋಡೆಗೆ ಬಡಿದು, ವಿಮಾನ ಊರಿನ ಕೊಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದು, ಅಕಾಲ ಮರಣಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ.

—ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲದೆ ದುಡಿದು ಬದುಕುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ರಾಮಯ್ಯನ ಸಂಸಾರ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂತು. ಗುಡಿಯ ಕಲ್ಲು ಮಂಟಪದ ಕೆಳಗೆ ಆಶ್ರಯ. ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಅದು ಕುಸಿದು ಕೆಳಗಿದ್ದ ಐವರನ್ನು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡಿತು. ಉಸಿರಾಡುತ್ತಿದ್ದ ರಾಮಯ್ಯನನ್ನು ಆಸ್ಪತ್ರೆಗೆ ಒಯ್ದರು. ಅಲ್ಲಿ ಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ ಅವನು ಸತ್ತ.

—ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರೆ ಪಂಜಿನ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಸಿ ನಿದ್ದೆ ಕೆಟ್ಟಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ಅದಮ್ಯ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರ ನಾಯಕತ್ವದಲ್ಲಿ ಸಂಜೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಚೌಕದಲ್ಲಿ ಸಾರಿಗೆ ತಡೆದು [ಟಾರು ರಸ್ತೆಯ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿ], ಮೈಸೂರಿಗೆ (ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ) ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದರು. ಬಂಧನ. ರಾತ್ರೆ ಬಿಡುಗಡೆ.

—ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯಾದ ವಾರ್ತೆಗಳು ಹತ್ತೂರುಗಳಿಂದ ಬಂದುವು. ನಿಪ್ಪಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧ ಲಕ್ಷ ಜನರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ನಡೆಯಿತು. ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಗಾಗಿ ಗುಂಡುಹಾರಿಸಲಾಯಿತು. ಪ್ರಚಂಡ ಜನಸ್ತೋಮದ ಮೇಲೆ ಅಶ್ರುವಾಯು ಪ್ರಯೋಗವಾಯಿತು. ಇನ್ನೂ ಎಷ್ಟೋ ಕಡೆ, ಕನ್ನಡತನದ ಅಣೆಕಟ್ಟೆಗೆ ಕೋಡಿ ಬಿದ್ದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹ ಮಹಾಪೂರವಾಯಿತು.

—ಕಳವಳಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ, ರಾತ್ರೆ, ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಸುದೀರ್ಘ ಪತ್ರ ಬರೆದರು.

× × × ×

ಒಂದು ದಿನ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ವಾರದ ಎಲ್ಲ ದಿನಗಳಲ್ಲೂ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಇಂಥದೇ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಮೋಡಗಳ ಜತೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿ ಅಸಮಾಧಾನಗಳೂ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕವಿದಿವೆ.

ರೂಪಾಯಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಛೇದನದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಬೆಲೆಗಳು ಲಂಗು ಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಬೆಳೆದು, ಬಹುಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಬದುಕು ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವಾಗಲೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಂಘರ್ಷದ ಹೊಗೆಯೂ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಮುಸುಕಿದೆ.

ಇಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಮಾತನ್ನಾಡಲು ಎಂಟೆದೆ ಬೇಕು.

× × × ×

“ಹದಿನಾರು ವರ್ಷ ಕಾದು ಹತಾಶರಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಸರಕಾರ ತಕ್ಷಣವೇ ತೀರ್ಮಾನ ಕೈಗೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಉಗ್ರಕ್ರಮದ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ನಾವು ಮಾಡಬೇಕಾದೀತು.”

—ಇದು ರಾಜಕೀಯ ಧುರೀಣರ ಉವಾಚವಲ್ಲ; ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಬಿ. ಎಚ್. ನಗರಾಣಿ ಆಡಿದ ಮಾತು.

ಕಳೆದ ವಾರ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಬಂದ ನಗರಾಣಿ, ಸಿಂಧಿ ಭಾಷೆಯ ವಿದ್ವಾಂಸರು, ಬರೆಹಗಾರರು. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಲಕ್ಷ ಸಿಂಧಿ ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಆಡುವ ಭಾಷೆಗೆ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಮನ್ನಣೆಯಿಲ್ಲ. ಮನ್ನಣೆ ಇಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರಕಾರದ ನೆರವಿಲ್ಲ. ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷೆ. ಪದಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮೂಲದ್ದು, ಉರ್ದುವನ್ನು ಹೋಲುವ ಲಿಪಿ ೧೮೪೩ರಲ್ಲೇ ಅಂಗೀಕೃತವಾಯಿತು. ಅಕ್ಷರಗಳು ಐವತ್ತೆರಡು.

ಇಂಥ ಭಾಷೆಗೆ ಮಾನ್ಯತೆ ಕೊಡಿ – ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಿಂಧಿ ಬೋಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಭೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಪ್ರೊ. ನಗರಾಣಿಯವರು.

ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವರ್ಷ ಜರಗುತ್ತದೆ.

[ರಾಷ್ಟ್ರ ವಿಭಜನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಸಿಂಧೂ ನದಿಯನ್ನು ದಾಟಿ ಕಾವೇರೀ ತಟಕ್ಕೆ ಬಂದು ಇಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ ಸಿಂಧಿಗಳು ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಜನ; ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹುಟ್ಟಿ ಬೆಳೆದವರೂ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಜನ.]

ಸೋದರಿ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಇಲ್ಲಿ ಜರಗುವುದು ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯೇ.

× × ×

ಮತ್ತೊ ಒಂದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ತೆಲುಗು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಕವಿ ಯೋಗಿ ವೇಮನನ ಐದನೆಯ ಶತಮಾನೋತ್ಸವವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸಲು ಆಗುತ್ತಿರುವ ಸಿದ್ಧತೆ.

ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸೂತ್ರಧಾರರು, ಭೀಮ ಕುಮಾರ್. ಅನೇಕ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ವೇಮನನ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಭೀಮ ಕುಮಾರರ ಹಿರಿಯರು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಭಾಷಾಂತರಿಸಿದ್ದರು.

× × × ×

ಬರೆಯುವವರನ್ನು ಆದರಿಸುವುದು ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣ. ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ಅಣಿಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಆ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ೬೦೦ ಎಕರೆ ಮರಗಿಡಗಳ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ, ಹಲವು ಸೊಗಸಾದ ಪುಟ್ಟ ಬಿಡಾರಗಳಿರುವ 'ಲೇಖಕರ ವಸತಿ' ಯನ್ನು ರಚಿಸಲಿದೆ. ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಬಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯ-ತನಕ ಅಲ್ಲಿರಬಹುದು; ತಮ್ಮ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ರಚಿಸಬಹುದು.

× × × ×

ಮೈಸೂರಿನ ಕತೆಗಾರ ಸದಾಶಿವರ 'ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬಂತು' ಕತೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಪುಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಫಿಲ್ಮ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಶಂಕರಪ್ಪ 'Water in the tap' ಎಂಬ ಚಿಕ್ಕ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ವಾರ ಭಾರತ ವಾರ್ತಾ ಶಾಖೆಯ ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾರ್ಯಾಲಯದವರು ಫಿಲ್ಮ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ ಕೆಲ ಸಣ್ಣ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು. ಟಾಗೋರರ 'ಅಂಚೆಯ ಮನೆ' –ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮಕ್ಕಳು ಅಭಿನಯಿಸಿರುವ ದೀರ್ಘ ಚಿತ್ರ–ಪ್ರದರ್ಶಿತವಾಯಿತು. ಹೆಮ್ಮೆ ಪಡುವಂಥ ಸೃಷ್ಟಿ. ಭಾರತೀಯ ಚಲನಚಿತ್ರ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಫಿಲ್ಮ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ 'ಪದವೀಧರರು' ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಸಾಧಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಬಹುದು.

× × × ×

ಕನ್ನಡ ನಿರ್ಮಾಪಕರಿಗೆ ಉತ್ತೇಜನವೀಯುವ ಸುದ್ದಿ :

ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಡುವ ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ರೂ. ೫೦,೦೦೦ ನೆರವು ನೀಡಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುವಕ್ಕೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ರೂ. ೫೦,೦೦೦, ರೂ. ೨೫,೦೦೦ ಮತ್ತು ರೂ. ೧೦,೦೦೦ ಗಳ ಮೂರು ಪಾರಿತೋಷಕಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದೂ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿದೆ.

ಸ್ಪರ್ಧಿಸುವವರು ಬೇಕಾಗಿದ್ದಾರೆ.

೩–೭–೧೯೬೬

೫೩

ಆಕಾಶವಾಣಿ ಅಂಗಡಿ

ಭಾಷೆ ಸಂಕಟದಿಂದ ನರಳುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ ಇದು :

ಬಂಗಾಳಿ ಮಾತನಾಡುವ ಆಶುತೋಷ್ ಗುಪ್ತನ ಹಿರಿಯರು ನೆಲೆಸಿರುವುದು ಹಿಂದಿ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಯಾದ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ. ಮಗ ವೈದ್ಯನಾಗಬೇಕೆಂದು ಹೆತ್ತವರ ಬಯಕೆ. ಗುಪ್ತ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಬಂದ. ಶುಲ್ಕ ತೆತ್ತರೆ ಸೀಟು ಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ದಾವಣಗೆರೆಯನ್ನು ತಲಪಿದ. ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದ ಕನ್ನಡದ ಊರು ಎಂದು ಅಳುಕದೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಖಾಸಗಿ ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಗೆ ೪,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ ಶುಲ್ಕ ಸಲ್ಲಿಸಿದ. ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಹಾಸ್ಟೆಲಿನಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರದ (ತೆಲುಗು) ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯೊಬ್ಬನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಈ ಹುಡುಗ ಉಳಿದುಕೊಂಡ. ಅದು ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದ ದಿನ. ಕನ್ನಡ-ಮರಾಠಿ ವಿವಾದವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತ, ಜನಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ತಾನೂ ಒಬ್ಬನಾಗಿ, ನಡೆದುದನ್ನು ನೋಡುತ್ತ ನಿಂತ. ಗದ್ದಲ ವಾಯಿತು. ಗುಂಡು ಹಾರಿತು. ನಾಳೆಯ ನೂರು ಕನಸುಗಳೊಡನೆ ಸಹಸ್ರ ಮೈಲು ಸಂಚರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದ ಗುಪ್ತ, ಕೆಳಕ್ಕೆ ಉರುಳಿ ಸತ್ತ. ಆತ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಯಲ್ಲ, ದುರಾಗ್ರಹಿಯೂ ಅಲ್ಲ, ಕನ್ನಡಿಗನಲ್ಲ, ಮರಾಠಿಗನೂ ಅಲ್ಲ—ಎಂದು ಯಾರಿಗೆ ಹೇಳಬೇಕು ?

ಈ ಘಟನೆಯ, ಇಂಥ ದುರ್ಘಟನೆಯ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ರಾಜಧಾನಿಗೆ ಮಂಕು ಕವಿದಿದೆ.

× × × ×

ಆಕಾಶವಾಣಿಯೊಂದು ಯಂತ್ರ. ಅದರಿಂದ ಹೊರಡುವ ಧ್ವನಿಗಳೆಲ್ಲ ಯಂತ್ರ ಕೃತ. ಅಲ್ಲಿಂದ ರೈಲು ಹತ್ತು ಮೂಲೆಗಳಿಗೆ ಹೊರಕ್ಕೆ ಧಾವಿಸುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಒಳಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ಗುಡಿಯ ಹೊರಗೆ ನಿಂತು ಕಿನ್ನರಿ ಬಾರಿಸಿದರು. ಪೋಲೀಸರು ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷರಾದರು, sound effect ಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ಪ್ರಕರಣ ಕೊನೆಗಂಡಿತು.

ಪ್ರಕರಣ ವಾರ್ತೆಯಾಯಿತು. ವಾರ್ತೆಯನ್ನು ನಿರ್ವಿಕಾರ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿತು.

× × × ×

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ, ಸತ್ಯಾಗ್ರಹಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ ಬೇರೆಯೊಂದು ವಿಶೇಷ ಗುಣ ಆಕಾಶವಾಣಿಗಿದೆ. ಅದು, ಮೌಲ್ಯಚ್ಛೇದನದ ಬಳಿಕ ಆರಂಭವಾಗಿರುವ ಹೊಸ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ; ಜೀವನಾವಶ್ಯಕ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ಒಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು [ಈ ಹೆಸರೇ ಆಗಬೇಕೆಂದಿಲ್ಲ] ರೇಡಿಯೋ ಕೇಳಿದರು. ಬಂಗಾರಸಣ್ಣ ಅಕ್ಕಿಗೆ ಕ್ವಿಂಟಾಲಿಗೆ ೧೩೮ ರಿಂದ ೧೪೪ ರೂಪಾಯಿ ಧಾರಣೆ –ಎಂದಿತು ಕೋಮಲ ಕಂಠ. ಕ್ವಿಂಟಾಲ್ ಕೊಳ್ಳುವ ಅದೃಷ್ಟ ವಂತರಲ್ಲದ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ಕೇಜಿಗಾದರೆ ರೂ. ೧.೩೮ ರಿಂದ ೧.೪೪ ಆಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಲೆಕ್ಕ ಹಾಕಿದರು. ಸಣ್ಣದೊಂದು ಕೈಚೀಲ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು, ಸಣ್ಣ ನೋಟು ಗಳನ್ನೂ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು, ಬಜಾರಿಗೆ ಹೊರಟರು. ೧.೩೮ಕ್ಕೆ ಬಿಡಿ, ೧.೪೪ ಕ್ಕೂ ಬಂಗಾರ ಸಣ್ಣ ಯಾವ ಅಂಗಡಿಯಲ್ಲೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಸಹಕಾರ ಸಂಘದಲ್ಲಿದ್ದೀತು ಎಂದು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದರು. ಅಪ್ಪಟ ಬಂಗಾರವಲ್ಲದ ಸಣ್ಣಕ್ಕಿ ಅಲ್ಲಿತ್ತು. ಬೆಲೆ ಕೇಜಿಗೆ ೧.೫೨ (ಕ್ವಿಂಟಾಲಿಗೆ ೧೫೨).

ನಿಜವಾದ ಧಾರಣೆಯನ್ನು ಆಕಾಶವಾಣಿ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡಿರಲೇ ಇಲ್ಲ. ದೇವರ ನಾಮವನ್ನು ಮೊಟಕುಮಾಡಿ ಪೇಟೆ ಧಾರಣೆಯ ಕಟ್ಟುಕತೆಗಾಗಿ ಐದು ನಿಮಿಷ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ, ಜನ ಇನ್ನೂ ಬರಿ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿರುವಾಗಲೇ ಮನೋರಂಜನೆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆ ? —ಎಂದು ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರು ನೊಂದುಕೊಂಡರು.

ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಈ ಪ್ರಸಾರದ ಬಗ್ಗೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಲವರ ಅಪೇಕ್ಷೆ ಇದು :

ನಿಲಯದ ವಿಶಾಲ ಆವರಣದಲ್ಲೇ ಸರಕಾರ ದೊಡ್ಡದೊಂದು 'ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟ್ ಸ್ಟೋರ್' ತೆರೆಯಬೇಕು. [ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ವಸ್ತುಗಳೂ ಒಂದೇ ಕಡೆ ಸಿಗುವ ಅಮೆರಿಕದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಲ್ ಸ್ಟೋರ್ ಅಲ್ಲ; ನಮ್ಮ ಸರಕಾರದ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟು ನಡೆಸುವ ಸ್ಟೋರು.] ಅಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿ ಬೆಲೆಗೆ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತಿತರ ಉಸಿರಾಡಲು ಅವಶ್ಯವಾದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳು ದೊರೆಯಬೇಕು.

ಕ್ರಮೇಣ ರಾಜ್ಯದ ಸಾವಿರಾರು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಇಂಥ ಅಂಗಡಿಗಳಾಗಿ 'ಆಕಾಶ ವಾಣಿ ಮಳಿಗೆಗಳು' ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇವಕ್ಕೆ ಬಂದರೆ ಡಿಪಾರ್ಟ್‌ಮೆಂಟಿನವರು ಬೇಸರಪಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ.

× × ×

ಸಿಹಿಕಹಿಗಳ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣ, ಬದುಕು. ಮನುಷ್ಯನ ನಾಗರಿಕತೆಯಷ್ಟೇ ಹಳೆಯದು ಈ ಮಾತು

ಈಗಂತೂ ಕಹಿಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕೆ ಸಿಹಿಯ ಲೇಪನವನ್ನಾದರೂ ಕೊಡೋಣ —ಎನ್ನುತ್ತದೆ ಸರಕಾರ. ಜನ ಕಾರ್ಡು ತೋರಿಸಿ ಎಷ್ಟು ಸಕ್ಕರೆ ಬೇಕಾದರೂ ಇನ್ನು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಸದ್ಯಕ್ಕೆ ಈ ಸೌಭಾಗ್ಯ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪೌರರಿಗೆ ಮಾತ್ರ.

ಪಕ್ಷಪಾತ ಯಾಕೆ ? -ಎಂದು ಕೇಳಬೇಡಿ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರ ಸಂತೃಪ್ತಿಗೇ ಅಗ್ರಪೂಜೆ.

× × × ×

ಸುಂದರ ಮೈಸೂರು ನಗರದ 'ಮಡಮೆ'ಗಳಾಗಿರುವ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಬಗೆಗೆ ಅಲ್ಲಿನವರೊಬ್ಬರು ಒಂದು ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಆ ಪರಿಶೀಲನೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಲ ಸ್ವಾರಸ್ಯಪೂರ್ಣ ಅಂಶಗಳು ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿವೆ :

—ಅವಲೋಕನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ೧೨೬ ಭಿಕ್ಷುಕರಲ್ಲಿ ೨೮ ಜನರು ಸ್ಥಿರಾಸ್ತಿಗಳ ಒಡೆಯರು.

—೯೧ ಜನರ ನಿತ್ಯದ ಸಂಪಾದನೆ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯಿಂದ ಐದರ ತನಕ.

—೫೫ ಜನರ ನಿತ್ಯದ ಗಳಿಕೆ, ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯಿಂದ ಎರಡರ ತನಕ.

—೧೨೬ರಲ್ಲಿ ೫೨ ಭಿಕ್ಷುಕರು ದೃಢಕಾಯರು.

—೧೦೧ ಜನ ವಿವಾಹಿತರು.

—೯೮ ಜನ ತಮ್ಮ ಸಂಪಾದನೆಯಿಂದ ಬೇರೆಯವರನ್ನೂ ಪೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ.

—ಮೂವರು ಅವಕಾಶವಿದ್ದಾಗ ಕೂಲಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ; ಕೂಲಿ ಇಲ್ಲದಾಗ ಬೇಡುತ್ತಾರೆ.

× × ×

ಸೈನ್ಯಕ್ಕೆ ಭರ್ತಿಯಾಗುವುದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಉತ್ಸುಕತೆ ಯಾರದಕ್ಕೂ ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಯೋಧರಾಗುವ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ನಾವು ಹಿಂದೆ.

ಎನ್. ಸಿ. ಸಿ. ಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಯುವಕರು ಅದರಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ತೋರುತ್ತಾರೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿಯರು ಕೂಡಾ.

ಈ ರಾಜ್ಯದ ನಾಲ್ವರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ ಎನ್.ಸಿ.ಸಿ. ಕ್ಯಾಡೆಟುಗಳು ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶದ ಹನುಮಾನ್ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿ [೧೯,೪೫೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರ] ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಕ್ಯಾಡೆಟ್ ಸೀನಿಯರ್ ಅಂಡರ್ ಆಫೀಸರ್ ಕುಮಾರಿ ಅರುಣಾರಾವ್ ಮತ್ತು ಸಾರ್ಜೆಂಟ್ ಶೀಲಾ ಸರ್ಕಾರ್, ಮಡಿಕೇರಿಯ ಕೆ. ಸಿ. ಸುಂದರಿ ಮತ್ತು ಅರುಣಾ ಶೆಣೈ. ಹೆತ್ತವರಿಗೂ ಹೆಮ್ಮೆ, ಕನ್ನಡ ನೆಲಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆ.

೧೦-೭-೧೯೬೬

ನಾಯಿಗಳಿವೆ, ಎಚ್ಚರಿಕೆ!

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಾಸಲೆದೋಸೆ, ಮೈಸೂರಿನ ಸೆಟ್‌ದೋಸೆ, ಸುರಕ್ಷಿತ ತಿಂಡಿ ಯಾದ ಆವಿ ಏಳುವ ಇಡ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿವೆ. ಅಕ್ಕಿಯ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸುಗಳನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಪೋಲೀಸರು ಹೋಟೆಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಇನ್ನು ಧಾಳಿ ಮಾಡಬೇಕಾ ಗಿಲ್ಲ. ಸೋಮವಾರ, ಸಂಜೆಯಾಯಿತಲ್ಲ—ಎಂಬ ಕಳವಳಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ. ಊಟ ಕ್ಕಾಗಿ ಹೋಟೆಲುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ವಾರಕ್ಕೊಂದು ದಿವಸ ಗೋಧಿಯ ಅನ್ನ ಉಣ್ಣಬೇಕು—ಎಂಬುದೊಂದೇ ಸದ್ಯದ ನಿರ್ಬಂಧ.

ಉಪಾಹಾರ ಗೃಹಗಳು ಇನ್ನು ನಿರಾತಂಕವಾಗಿ ಗಿರಾಕಿಗಳಿಗೆ ಸ್ವಾಗತ ಬಯಸುತ್ತವೆ.

ರೊಟ್ಟಿ ತಿನ್ನುವ ಜತ್ತಿಯವರು ಇಡ್ಲಿ ದೋಸೆಗೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿದರು ಎಂಬ ಆರೋಪವನ್ನು ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿ ಈಗ ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಶಾಸನಬದ್ಧ ಪಡಿತರ ಜಾರಿಗೆ ತನ್ನಿ—ಎಂದು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಕಳೆದ ವರ್ಷ ವಿಡೀ ಒತ್ತಾಯಿಸಿತು. ಸಾಕಷ್ಟು ಅಕ್ಕಿ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿ, ಜಾರಿಗೆ ತರೋಣ— ಎಂದಿತು ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರ. ಅವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ, ಇವರು ಜಗ್ಗಲಿಲ್ಲ.

ಅಂತೂ ಗಂಡಾಂತರದ ಕಾಲಾವಧಿಯನ್ನು ರಾಜ್ಯ ದಾಟಿತು. ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯ ಗಳ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಭೇದನೆ ಎಂದೋ ಆಗಿತ್ತಲ್ಲ? ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಸಿಗು ತ್ತಿದೆ. ಬೆಲೆ ಜಾಸ್ತಿ, ಎನ್ನುವುದೊಂದೇ ತಕರಾರು. ಅಕ್ಕಿಯೇ ಇಲ್ಲ-ಎನ್ನುನ ಪ್ರಲಾ ಪಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ.

ಸಕ್ಕರೆಗೆ ಕೊರತೆಯಿಲ್ಲ, ಗೋಧಿಯ ಅಭಾವವಿಲ್ಲ, ಅಕ್ಕಿಯೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಅಂದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣದಿಂದ ಅಕ್ಕಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸಬಹುದಲ್ಲ? ಸಿಮೆಂಟಿನ ಮೇಲಣ ಕಂಟ್ರೋಲು ತೆಗೆದರು. ಆಕಾಶ ಕಳಚಿ ಬಿತ್ತೆ? ಸಿಮೆಂಟಿಗೆ ಈಗ ಬರಗಾಲ ವಿಲ್ಲ. ಈ ತತ್ವವನ್ನು ಇತರ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸಬಾರದೇಕೆ?

—ಇದು ವರ್ತಕರು ಕೇಳುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ವಾಣಿಜ್ಯ ಸಂಘಗಳು ವರ್ತಕ ಸಮುದಾಯದ ಪರವಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡಿದರೆ,

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಉತ್ತರವನ್ನು ಆಳುವವರು ನೀಡಬಹುದು.

× × × ×

ಈ ವರ್ಷ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಳೆ ಬಂದರೆ ಅಕ್ಕಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಳೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸುರಿಯುತ್ತಿಲ್ಲ. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟು ಹೊತ್ತಿಗೆ ನೆನೆದು ಹೋಗಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪಶ್ಚಿಮ ತೀರ ವಳವಳಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಳೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ಕೈಕೊಟ್ಟರೆ ಮುಂದೇನು ಗತಿ ?

ಶ್ರಾವಣದಲ್ಲಿ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಮಳೆ ಬರುತ್ತದೆ, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಜೋಯಿಸ್ಯ ರಾಮನ್.

ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರ ಆಶ್ವಾಸನೆಗಿಂತಲೂ ರಾಮನ್ನರ ಭವಿಷ್ಯವಾಣಿಯ ಬಗೆಗೆ ಜನರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ನಂಬಿಕೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ–ಮೈಸೂರು ವಿವಾದ ಹೇಗೆ ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ಭವಿಷ್ಯಕಾರರು ಏನನ್ನೂ ನುಡಿದಿಲ್ಲ. ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕಾರಿಣೀ ಸಮಿತಿಯ ಇತ್ತೀಚಿನ ತೀರ್ಮಾನದ ಫಲವಾಗಿ ಚಳುವಳಿ ನಿಲ್ಲುವುದೋ ಹೇಗೆ ?–ಎಂಬುದು ಉತ್ತರಕ್ಕಾಗಿ ಕಾದಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುದಾದರೆ ಚಳುವಳಿ ಇಲ್ಲದೆ ನಗರ ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿದೆ.

ಘೋಷಗಳ ಗುಡುಗಿಲ್ಲವಾದರೂ ಭಾಷಣಗಳ ಮಳೆ ಮಾತ್ರ ಧಾರಾಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿದಿದೆ. ಕಳೆದ ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ನಗರಕ್ಕೆ ಬಂದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದು. ಆರೋಗ್ಯದ ವಿವಿಧ ಅಂಗಾಂಗಗಳು, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಶೋಧನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಮೌಲ್ಯಭೇದನ ಸಣ್ಣ ಕೈಗಾರಿಕೆ—ಹೀಗೆ ಹತ್ತಾರು ವಿಷಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರ ಗೋಷ್ಠಿಗಳೂ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳೂ ಏರ್ಪಟ್ಟು, ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪುಟಗಳನ್ನು ತುಂಬಿವೆ.

ಬೇಸಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಹಾಗೂ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯ ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಜರಗುತ್ತವೆ. ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳ ಊರಾದ, ಬೆಳಗಾಂವಿಯಲ್ಲಿರುವುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಡಮೆ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿರುವ ಬೆಂಗಳೂರು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎರಡನೆಯ ರಾಜಧಾನಿಯೆಂದು ಅಂಗೀಕೃತವಾಗಲು ಅರ್ಹತೆ ಪಡೆದಿದೆ.

× × × ×

ಅಪ್ರತಿಮ ಪಿಟೀಲು ವಿದ್ವಾಂಸ ಚೌಡಯ್ಯನವರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಮೀಟುವ ತಂತಿ ಮಾತು ನುಡಿಯುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ಪಿಟೀಲು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ಕಠೋರ

ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಾತನಾಡುವುದುಂಟು. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ಅವರು ಬಲಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಚೌಡಯ್ಯನವರು ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಮೇಲೆ ಹರಿಹಾಯ್ದರು. ಬಾನುಲಿಯ ಸಂಗೀತ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದರು. ಪ್ರತಿ ನಿತ್ಯ ಬೆಳಗ್ಗೆ ಆಕಾಶ ವಾಣಿ ಬಿಲಹರಿ ರಾಗವನ್ನು ನುಡಿಸಬೇಕು—ಎಂದರು. ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಅಗ್ಗದ ಹಾಡುಗಳ ಪ್ರಸಾರವನ್ನು ಖಂಡಿಸಿದರು.

ಅವರ ಖಂಡಿತವಾದಿತ್ವ ಮೆಚ್ಚತಕ್ಕದ್ದೇ. ಆದರೆ ಬದುಕು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ವಾಗಿದೆ. ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತಗಳೂ ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳೂ ಸಹಜೀವನ ನಡೆಸಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಾಗರಿಕತೆ ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದಿಡುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಹುಡುಗಿಯರು ಸಮವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸುವುದು ನಿವೃತ್ತ ದಂಡನಾಯಕ ಕಾರಿಯಪ್ಪ ನವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ೧೯,೪೫೦ ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ಹನುಮಾನ್ ತಿಬ್ಬವನ್ನು ಹುಡುಗಿಯರದೇ ತಂಡ ಏರಿರುವುದು. ಅವರಿಗೂ ಸಂತೋಷ ಉಂಟುಮಾಡಿರ ಬೇಕು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಅರುಣಾರಾವ್ ಮತ್ತು ಶೀಲಾ ಸರ್ಕಾರ್ ಮಡಿಕೇರಿಯ ಅರುಣಾ ಶೆಣೈ ಮತ್ತು ಸುಂದರಿ ಇನ್ನಿತರ ಮೂವರೊಡನೆ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿ ಹನುಮಂತನ ಶಿಖರವನ್ನೇರಿದರು.

ಅಷ್ಟು ಏರಿದವರಿಗೆ ಇನ್ನು ಹೊಸ ಸಾಧನೆಗಳ ಆಸೆ. ಮುಂದಿನ ಸಾರಿ ೧೯೯೧೦ ಅಡಿಗಳ ಮಕರ್‌ಥೇ ತಿಬ್ಬವನ್ನು ಹತ್ತಬೇಕೆಂದು ಇವರು ಯೋಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಮೈಸೂರು ಅಂಚೆ ವಲಯದ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಜನರಲರಿಗೆ ನಾಯಿಗಳ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣು. ಟಪಾಲು ಅಥವಾ ತಂತಿ ಪೇದೆಗಳು ಬಟವಾಡೆಗೆ ಹೋದಾಗ ಮನೆ ನಾಯಿಗಳಿಂದ ತೊಂದರೆಯಾಗುತ್ತದೆಂದು ಅವರ ದೂರು. ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಅವರು ಇತ್ತಿರುವ ಸಲಹೆ :

ಅಂಚೆಯವರು ಅಥವಾ ತಂತಿಯವರ ಮೈಮೇಲೆ ಹಾರದಂತೆ ನಾಯಿಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿಹಾಕಬೇಕು. (ಇಲ್ಲವೆ, ಹೊರಗೆ ಟಪಾಲು ಪೆಟ್ಟಿಗೆಯನ್ನೋ ಕರೆಗಂಟೆಯನ್ನೋ ಇಡಬೇಕು.) 'ನಾಯಿಗಳಿವೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆ' ಎಂದು ಸಚಿತ್ರ ಬೋರ್ಡುಗಳನ್ನು ತೂಗ ಹಾಕುವವರು ನಾಯಿಗಳಿಂದ ಒಡಪಾಯಿಗಳಿಗೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ನೋಡಿ ಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಅಗತ್ಯವೇ.

೧೭-೫-೧೯೬೭

೫೫

ಗಂಗಾವತರಣ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಮಹಿಳೆಯರು ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಮಹಿಳೆಯರ ವಿಭಾಗದ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ದೇವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ; ನೆರೆರಾಜ್ಯವಾದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಮಳೆಕೊಡು ಎಂದು ಕೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಕಟ ಬಂದಾಗ ವೆಂಕಟರಮಣ. ಎಲ್ಲವೂ ಸರಿ ಇರುವಷ್ಟು ಕಾಲ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯ ದೇವರನ್ನು ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆಯಾಯಿತೋ 'ಅನಾಥ ರಕ್ಷಕಾ' 'ದೀನ ಬಂಧೋ' ಎಂದು ಮೊರೆಯಿಡುತ್ತಾನೆ. ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ರಾಜಧಾನಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರ ದೇವತಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಾರ್ಥದ ಸೋಂಕಿಲ್ಲ. ಇವರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯ ಬುಗ್ಗೆ ಚಿಮ್ಮಲು ಕಾರಣ, ಮುಂಬಯಿ ನಗರದ ಪ್ರಜಾಸಮುದಾಯದಿಂದ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವ ಹಾಹಾಕಾರ. ನೀರಿಲ್ಲವೆಂದು ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನ ವಲಸೆ ಹೋಗುವುದು ನದೀನದಗಳ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಊಹಾತೀತವಾದ ವಿಷಯ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಮಹಿಳೆಯಂತೂ ನೀರಿನ ಕಷ್ಟವನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿಬಲ್ಲಳು. ಈ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಬೇಸಗೆ ಬಂತೆಂದರೆ ಆಕೆ ಬಿರುಗಾಳಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ತರಗೆಲೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದಳು. ಈ ಸಲ ಹೇಳುವಷ್ಟು ಮಳೆಯಾಗದಿದ್ದರೂ ಬಿಂದಿಗೆ ಬಕೀಟುಗಳು ತುಂಬಿಕೊಂಡುವು. ವಿತರಣೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಿವಾರಿಸಿದ್ದರಿಂದ ಇದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮನಸ್ಸು ಮಾಡಿದ್ದರೆ ಈ ಅಭಾವ ಹಿಂದೆಯೇ ನೀಗಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಮುಂಬಯಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನೀರು ಪೂರೈಸುವ ಕೆರೆಗಳೇ ಬತ್ತಿವೆ. ಮುಂಗಾರು ಮಳೆ ಕೈಕೊಟ್ಟಿದೆ..... ಇನ್ನು ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಮಳೆಯಾಗದೇ ಹೋದರೆ 'ದೇವರೇ ಗತಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದಲೂ ಈ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸದಿರುವಾಗ ಕನ್ನಡಿತಿಯರಿಗೆ ಯಾಕಿಷ್ಟು ಆತಂಕ? ರಾಜಕೀಯ? ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಒರಟಾಗಿ ಅವರು ನಡೆದುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆಂದು, ಇವರು ನಯವಾದ ನಡವಳಿಕೆಯ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ ವಷ್ಟೆ? ವ್ಯಂಗ್ಯ? ಅಥವಾ ವಿಚಿತ್ರ ತೃಪ್ತಿ?

ಅಸಾಧ್ಯ ಎಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆ ದೃಷ್ಟಿಯೇ ತಪ್ಪು. ದೇಹದ ಒಂದು ಭಾಗಕ್ಕೆ

ನೋವಾದಾಗ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಗ ಮರುಗುವುದೇ ರಾಷ್ಟ್ರಧರ್ಮ.

× × ×

ಬಿ. ಇ. ಇಲ್. ಕಾರಖಾನೆ ತೆರೆದಿದೆ. ಆ ಹೆಸರು ಹೊತ್ತ ಬಸ್ಸುಗಳು ಪುನಃ ರಭಸದಿಂದ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಓಡಾಡುತ್ತಿವೆ. ಸಹಸ್ರಾರು ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಐದು ಸಾವಿರ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮತ್ತೆ ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಾರಖಾನೆ. ನಮ್ಮ ಶಿಲ್ಪಕೌಶಲಕ್ಕೊಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ. ರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್ ಟೇಪ್, ಟೆಲಿವಿಷನ್, ಇಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮತಮ ವಿದ್ಯುದುಪ ಕರಣಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಬಿ.ಇ.ಎಲ್.' ಆ ಯಂತ್ರಗಳು ಎರಡು ವಾರ ವಿಶ್ರಾಂತಿ ಪಡೆದು ಕೆಲಸ ಪುನರಾರಂಭಿಸಿವೆ.

ಧರಣಿ ಮುಷ್ಕರದ ಗದ್ದಲಲ್ಲಿ ಅರ್ಧಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಯ ಸಾಮುಗ್ರಿಗಳು ಹಾಳಾದುವು. ಉತ್ಪಾದನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹದಿನಾರು ದಿನ ಕಾರಖಾನೆ ಮುಚ್ಚಿ ಅರ್ಧಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ನಷ್ಟವಾಯಿತು. ಇದಕ್ಕೆಲ್ಲ ಯಾರು ಹೊಣೆ?

ದೇವರು—ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ!

× × × ×

ಅಸಾಧಾರಣವೆನ್ನಿಸುವ ಸಂಗತಿಯೊಂದು ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಿದ ವೆಂಕಟಪ್ಪನವರ ವಾರಸುದಾರರಾದ ರಾಮರಾಜು, ವೆಂಕಟಪ್ಪ ಅವರ ಎಲ್ಲ ಚಿತ್ರಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಬಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವೀಣೆಗಳನ್ನೂ ಸರಕಾರದ ವಶಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವುದಾಗಿ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದಿವಂಗತ ವೆಂಕಟಪ್ಪವವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ ಅಲ್ಲಿ ಆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇಡಬೇಕು—ಎಂಬುದೊಂದೇ ಅವರ ಶರತ.

ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ರೂಪಾಯಿ ಬೆಲೆಬಾಳುವ ಚಿತ್ರಗಳು. ಅಸಾಧಾರಣ ಕಲಾವಿದ ಬಿಟ್ಟುಹೋದ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಆಸ್ತಿ. ಯಾವ ಸರಕಾರವೇ ಆದರೂ ಸಂತೋಷದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಇಂದಿನವರಿಗಾಗಿಯೂ ನಾಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿಯೂ ಆ ಆಸ್ತಿಯನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಿ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗಬೇಕು.

ಮೈಸೂರು ಸರಕಾರ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಪರ್ಯಾಲೋಚಿಸುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಸುದ್ದಿ. ಆದರೆ ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾಲವಿಳಂಬ ಸಲದು. ದುರದೃಷ್ಟದ ಸಂಗತಿ ಎಂದರೆ ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಧಾನ. ಕಲಾವಿದ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ತೋರುತ್ತಿದ್ದ ಆಮೆನಡಿಗೆ ಸತ್ತೊಡನೆಯೇ ಕುದುರೆ ಓಟ ಹೇಗಾದೀತು? ಆದರೂ ಕಾಲ ನಿಲ್ಲಬಾರದು ...

× × × ×

ಸಾಗರದಾಚೆ ವಾಸಿಸುವ ಕನ್ನಡಿಗನೊಬ್ಬ ಕಳೆದ ವಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಕನ್ನಡಿಗ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಸಂತೋಷಕ್ಕೆ, ಅವರು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಪೃಥ್ವಿಯ ಪ್ರಜೆ.

ನಮಗೆ ಅಪ್ರಿಯವಾದುದನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿತೆಂದು ಮುಂಬಯಿಯ 'ಟೈಮ್ಸ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ' ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ನಾವು ಮೊನ್ನೆ ಸುಟ್ಟೆವಲ್ಲ ? ಅದೇ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹಲವು ವಿಷಯಗಳೂ ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತವೆ.

ಅಂತಹ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಇನ್ನೊಂದು ಭೂಖಂಡದಿಂದ [ಮೊದಲು ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿದ್ದರು, ಈಗ ಯೂರೊಪಿನಲ್ಲಿ] ಆಗಾಗ್ಗೆ ಒದಗಿಸುವ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿ–ಎಂ.ವಿ. ಕಾಮತ್. ಇವರು ಇಂದಿಗೂ ಮಾಸದ ಎಳೆತನವನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೀಮಂತ.

ಬರೆಯುವ ಕಲೆ ಇವರಿಗೆ ಕರಗತ. ಅದೂ ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ.

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆಯಲು ಅವರಿಗೆ ಬರದು ಎಂದಲ್ಲ. ಇಪ್ಪತ್ತು ದಾಟದ ಹರಯದಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲೂ ಅವರು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೇಲ್ಮಟ್ಟದ 'ನುಡಿ'ವಾರಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ ಆಗ ಶ್ರಮದಾನ ಮಾಡಿದ ಕೆಲವರು ಯುವಕರಲ್ಲಿ 'ಮಾವಿಕ್' ಒಬ್ಬರು.

ಆಗಿನ ಹುಚ್ಚು ಸಾಹಸವನ್ನು ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿ ಎಂ. ವಿ. ಕಾಮತರಲ್ಲೂ ಗುರುತಿಸಬಹುದು.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಿನಗಳಿದ್ದು ಕಾಮತ್ ಮದರಾಸಿಗೆ ತೆರಳಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಅವರು ಎಳೆಯೌವನದ ಆಟದ ಬಯಲಾದ ಮುಂಬಯಿಗೆ ನೀರಿಲ್ಲದ ಮುಂಬಯಿಗೆ. ಮುಂದೆ ಪ್ಯಾರಿಸಿಗೆ.

ಆ ಖಂಡದಲ್ಲಿ ನೀರು ಬೀರು ಎರಡೂ ಒಂದೇ.

೨೪-೬-೧೯೬೬

೫೬

ಸರಸ್ವತಿ ಜಿಂದಾಬಾದ್ !

ನಾಡಿನ ಶಾಸಕರು ಮತ್ತೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಒಂದುಗೂಡಿದ್ದಾರೆ. ೨೦–೨೫ ದಿನಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಶಾಸನ ಸಭೆ ಸೇರಿದ್ದರೆ, ಅದರ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳ ಸ್ವರೂಪವೇ ಬೇರೆಯಾಗುತಿತ್ತು. ಈಗ ರಾಜಕೀಯದ ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳು ಮರೆಯಾಗಿವೆ. ಮಳೆ ಸುರಿದು ಕಾವು ಅಡಗಿದೆ.

ಏನಿದ್ದರೂ ಇಂಧನದ ಬಹ್ವಂಶ ಈಗ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳಿಂದಷ್ಟೇ ಬರಬೇಕು. ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಯಿಂದ ಹೊಗೆ ಕೊಳವೆ ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳುವವರು ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ.

ಹೊಗೆಯಾಡುವ ಅಸಮಾಧಾನ ಬಹಿರಂಗವಾಗಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಲು, ಶಾಸನಸಭೆ ಯೋಗ್ಯಸ್ಥಳ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ನಮಗಿಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ಬದುಕು ಖಂಡಿತ ಸಪ್ಪೆಯಾಗುತಿತ್ತು.

× × × ×

ಕನ್ನಡ ನೆಲವನ್ನು ಕುರಿತ ಛಲ, ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದವರಿಗೆ ಇದ್ದಷ್ಟು ದಕ್ಷಿಣದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂಬ ಒಂದು ಟೀಕೆಯುಂಟು. ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಇದು ನಿಜವೇ. ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಸಂತೃಪ್ತ ಆಡಳಿತ ಘಟಕವಾಗಿತ್ತು. ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕನಸಿನ ಬಹ್ವಂಶ ನನಸಾದ ಮೇಲೆ ಅಸ್ತವ್ಯಸ್ತತೆ ನಿತ್ಯಜೀವನದ ಒಂದಂಗವಾಯಿತು. ಇದು ಸರಿಹೋಗಲು, ಭಾವೈಕ್ಯ ಏರ್ಪಡಬೇಕು. ಭಾವದ ಏಕರೂಪತೆ ಕಷ್ಟದ ಹಾಗೂ ನಿಧಾನದ ಕೆಲಸ. ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೂ ಭಾವೈಕ್ಯಕ್ಕೂ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಸಂಬಂಧ !

ಆದರೂ, ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರಿನವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಅಭಿಮಾನವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ. ಬರಿಯ ಅಭಿಮಾನವಲ್ಲ, ಛಲವೂ ಇದೆ–ಎಂದು ತೋರಿಸುವ ಕೆಲಸವನ್ನು ಈ ತಿಂಗಳ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಮ್ಮೇಳನ ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಈಗಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ, ಅಲ್ಲ–ಮೈಸೂರು–ಅಪೂರ್ಣ. ಚಿತ್ರವನ್ನು ತಿದ್ದಿ ಒಪ್ಪವಿಡುವುದು, ಕುಶಲ ಕನ್ನಡಿಗರ ಮೇಲಿನ ಜವಾಬುದಾರಿ ಅದಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನಗಳ ಚಳುವಳಿ ಸಾಲದು. ಗುರಿಮುಟ್ಟುವ ತನಕ ಜನ ಜಾಗೃತರಾಗಿರಬೇಕು.

ಅಂಥ ಜಾಗೃತಿಗೆ ಈ ಬಗೆಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

× × × ×

ಒಳ್ಳೆಯ ಕೆಲಸಕ್ಕಾಗಿ ಜನತೆಯ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ಹೇಗೆ?

ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಯ ಯುವಕರು, ಪ್ರಧಾನಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರ ನಿಲುವನ್ನು ಮನವರಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮನವಿಗೆ, ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ, ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ ಕಡೆಯಪಕ್ಷ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಸಹಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕನ್ನಡ ನಗರದ ಬಹು ಭಾಷಾ ನಿವಾಸಿಗಳು ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಆ ಮನವಿಗೆ ಸಹಿ ಹಾಕಿದರೆ ಅಶ್ಚರ್ಯಪಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ.

× × × ×

ತಮಿಳುನಾಡಿನ ವೆಲ್ಲೂರಿನಲ್ಲಿ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದ್ರಾವಿಡ ಮುನ್ನೇತ್ರ ಕಳಗಂನ ಅಧಿವೇಶನ ಜರುಗಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಮಹಾಪ್ಪದವರ ಗಡಿ ಧೋರಣೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸುವ ಗೊತ್ತುವಳಿಯಾಯಿತು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ವರದಿಯಾಗಿರುವಂತೆ, ಗಡಿ ಚಳುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಡಿದ ತನ್ನ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಆ ಅಧಿವೇಶನ ಬಾಷ್ಪಾಂಜಲಿ ಅರ್ಪಿಸಿತು.

ಸತ್ತವರನ್ನು ಡಿ. ಎಂ. ಕೆ. ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಹಜವೇ. ಆದರೆ ಹರಿಹರ ದಾವಣಗೆರೆಗಳ ಹುಡುಗರು ಡಿ. ಎಂ. ಕೆ. ಸದಸ್ಯರೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ. ಒಬ್ಬನಂತೂ ದ್ರಾವಿಡ ನಾಡಿನಿಂದ ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದವನು!

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಂ.ಕೆ. ಪಕ್ಷವಿದೆ. ಆ ಪಕ್ಷ ಗಡಿ ಸತ್ಯಾಗ್ರಹದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದುದೇನೋ ನಿಜ.

'ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಅಧಿಕೃತ ಭಾಷೆಯಾಗಬೇಕು' ಎಂದಿದೆ ವೆಲ್ಲೂರಿನ ಡಿ.ಎಂ.ಕೆ. ಸಮ್ಮೇಳನ! ಕನ್ನಡದ ಬಗೆಗೆ ಈ ತಮಿಳು ಬಂಧುಗಳು ತೋರಿಸುತ್ತಿರುವ ಆದರ ಪ್ರಶಂಸನೀಯ.

ಪ್ರಶಂಸಿಸುವುದರ ಜತೆಗೆ ಆ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಕನ್ನಡಿಗರು ಮಾಡುವುದಗತ್ಯ.

× × × ×

ಇದು ಪ್ರಕಟವಾಗುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಮೈಸೂರಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಸ್ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ ಜರಗಿರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಾವು ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಮೇಲೆ ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷ ಸರ್ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ನರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಮತೆ. ಕಳೆದ ಬೇಸಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಂದಿಬೆಟ್ಟದ ವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಸರ್ವಪಲ್ಲಿಯವರು ಆಗಮಿಸಿದ್ದರೂ, ವಜ್ರಮಹೋತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅವರು ಮತ್ತೆ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದರು.

ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಪದವೀಧರರನ್ನು, ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು ಮಹಾಮೇಧಾವಿಗಳನ್ನು

ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಕವಿಗಳನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ನೀಡಿರುವ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಮೈಸೂರಿನದು. ಅದರ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಏರುಪೇರುಗಳಾಗುವುದು ಸಹಜ. ಏರು ಪೇರು ಎಲ್ಲಿಲ್ಲ ? ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಜತೆಯಲ್ಲೇ ಜನ್ಮತಳೆದ ಕಾಶಿ ಹಿಂದೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಹಾಗೆ ಆಗಲಿಲ್ಲವೆ ? ಎಂಥ ಏರುಪೇರುಗಳು ಆಗಿದ್ದರೂ ಇವತ್ತಿನಿಂದ ನಾಳೆಗೆ, ತಲೆ ಎತ್ತಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ ಎಂಬುದೇ ಹರ್ಷದ ಸಂಗತಿ.

× × × ×

ದಾವಣಗೆರೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಚುನಾವಣಾಸಮಿತಿ ರೂಪುಗೊಂಡದ್ದೇ ತಡ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಬರಲಿರುವ ಚುನಾವಣೆಯ ಮಾತೇ.

ಈ ನಡುವೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸುದ್ದಿ ಪುಟಗಳಲ್ಲಿ ಪದೇ ಪದೇ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಉದಯು ಬರಹಗಾರರ ಸಂಘ ಲೇಖಕರ ಹಿತರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಶಾಸನ ಸಭೆ ಹಾಗೂ ಲೋಕಸಭೆಯ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗೆ ಯಾವ ಪಕ್ಷಕ್ಕೂ ಸೇರದ ತನ್ನ ಉಮೇದುದಾರರನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ವೀಣೆಯನ್ನು ಕೆಳಗಿರಿಸಿ ಸರಸ್ವತಿ ನಾಲ್ಕು ಕೈಚಾಚಿ ಮತಯಾಚನೆಗೆ ಹೊರಡುತ್ತಾಳೆ. ಅವಳ ಭಕ್ತರು ಘೋಷಿಸುತ್ತಾರೆ : ಘನವಾದ ಮತವನ್ನು ಸರಸ್ವತಮ್ಮನಿಗೇ ನೀಡಿ !' 'ಸರಸ್ವತಿ ಜಿಂದಾಬಾದ್ !'

೩೧-೭-೧೯೬೬

೫೭

ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬ

'ನಹಿ ಜ್ಞಾನೇನ ಸದೃಶಂ'

ಈ ಘೋಷವನ್ನು ಹೊತ್ತಿರುವ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ತನ್ನ ಸ್ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಆಚರಿಸಿತು. ಆ ದಿನವನ್ನು ಸರಕಾರ ರಜಾ ದಿನವಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಿತೋ ಇಲ್ಲವೋ ಅದು ಚರ್ಚೆಯ ಸಂಗತಿ. ನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಲ್ಲದೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಪ್ಪೆಯಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬದ ವಾತಾವರಣವಿತ್ತು.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಇದು ಸ್ವರ್ಣಮಹೋತ್ಸವದ ವರ್ಷ. ಆ ಉತ್ಸವದ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಹಲವು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಉಪಕುಲಪತಿ ಡಾ. ಶ್ರೀಮಾಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಅವರ ಹೆಸರು ಹೊತ್ತ ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಿಂದ ಬರಹಗಾರರು ಬಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅವಧಿಯ ತನಕ ವಾಸವಾಗಿದ್ದು ಕೃತಿ ರಚಿಸಲು 'ಸಾಹಿತಿಗಳ ವಸತಿ' ಪ್ರದೇಶ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಸಮೀಪದ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಕುಟೀರಗಳಲ್ಲಿ ಸರಳ ಜೀವನ ನಡೆಸಿ ರೈತರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಬಿಡುವಿನ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಸು ಸಂಪಾದಿಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುವ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗ್ರಾಮ, ಬಯಲು ನಾಟ್ಯ ಮಂದಿರ, ಈಜು ಕೊಳ, –ಈ ಎಲ್ಲ ಅಂಶಗಳಿರುವ ನೀಲಿ ನಕಾಶೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ತಗಲುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ಐದು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ.

ಆ ಮೊತ್ತದಲ್ಲಿ ಈ ತನಕ ಸಂಗ್ರಹವಾಗಿರುವುದು ಒವತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಮಾತ್ರ. ಚುನಾವಣೆ ಸಮೀಪಿಸುತ್ತಿರುವ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲದ ಕೆಲಸ ಹಣಕ್ಕೆ. ಅಲ್ಲದೆ, "ಶ್ರೀಮಾಲಿ ಹೊರಗಿನವರು, ಅವರಿಂದಾಗುವ ಕೆಲಸವಲ್ಲ ಇದು" ಎಂಬ ಟೀಕೆ ಬೇರೆ. ಅದೇನಿದ್ದರೂ, ಯೋಚಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಛಲ ತೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ, ಉಪಕುಲಪತಿ ಶ್ರೀಮಾಲಿ.

[ಮಹೋತ್ಸವದ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಾನ್ ಜಯಚಾಮರಾಜ ಒಡೆಯರು ಊರಲ್ಲಿರಲಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಅವರು ಹಿಂತಿರುಗಿಲ್ಲ. ನಾಲ್ಮಡಿ ಕೃಷ್ಣರಾಜ ಒಡೆಯರು ಸಂಸ್ಥಾಪಕರಾದ ಈ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಐವತ್ತು ತುಂಬಿದಾಗ 'ಹಳೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ' ಜಯಚಾಮರಾಜರು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೆ ಕಳೆ ಏರುತ್ತಿತ್ತು.]

× × × ×

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಲವುಳ್ಳ ಯಾವನಿಗೆ ತಾನೇ ತಿಳಿಯದು, 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ' ದ ಕಥೆ? ಪ್ರಾಚಾರ್ಯ ಎ. ಆರ್. ಕೃಷ್ಣಶಾಸ್ತ್ರಿಯವರ ಸಂಪಾದಕತ್ವ ದಲ್ಲಿ ೧೯೧೯ ರಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ ಅದು ಜನ್ಮ ತಳೆಯಿತು. ಕಾಲೇಜು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪತ್ರಿಕೆ [೧೯೩೨ರಲ್ಲಿ] ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಗೊಂಡಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗದ ನೇತೃತ್ವ ದಲ್ಲಿ ಈ ನಾಡಿನ ಪುನರುದಯದ ಕಹಳೆಯನ್ನು ಅದು ಊದಿತು.

'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ' ದಲ್ಲಿ ಮೊದಲು ಬೆಳಕು ಕಂಡು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಕನ್ನಡ ಬರಹಗಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟೊಂದು ದೊಡ್ಡದು! ಅಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕವೆಂದು ಕರೆಯಬೇಕೋ ಬೇಡವೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆ ಇನ್ನೂ ನಡೆಯುತ್ತಿರ ಬೇಕಾದರೆ, ಸುಮಾರು ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಗಣ ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗೆ 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ಣಾಟಕ'ವೆಂದು ಹೆಸರಿಟ್ಟುದನ್ನು ಈಗ ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳು ವುದು ಎಷ್ಟು ರೋಮಾಂಚಕಾರಿ!

ಆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬವೂ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿದೆ. ಆ ಸಂಬಂಧದ ಸಾಹಿತ್ಯೋತ್ಸವ ಕನ್ನಡ ಬರಹದ ಬದುಕಿನಲ್ಲೊಂದು ಸ್ಮರಣೀಯ ಸಂಭವವಾಗಲಿದೆ.

x x x x

ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಥದೇ ಸಂಭವ, ಪ್ರಥಮವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಂಡ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸ್ವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವ.

ಪರಿಷತ್ತೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ. ಐವತ್ತನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬದ ಸವಿನೆನಪಿಗಾಗಿ ಪರಿಷತ್ತು ಅನೇಕ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳ ಬಹುದು. ಒಂದು ನಾಟಕಗೃಹ, ಅತಿಥಿಗೃಹ, ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರ ಇತ್ಯಾದಿ. ಹಬ್ಬದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಲನವನ್ನೂ [ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆ ಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು] ನಡೆಸಬಹುದು.

ಅಡಚಣೆ ಏನಿದ್ದರೂ ಹಣದ್ದೊಂದೇ.

x x x x

'ಬೇಡುವವರು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರಜೆಗಳು' ಎಂದರು ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ, ವಿನೋದಕ್ಕಾಗಿ. ಆ ಪ್ರಜೆಗಳು ಆಡುವುದು, ಬೇಡುವ ಸ್ಥಳದ ಜನರ ಭಾಷೆ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ತಮಿಳಿನ ನಾದಮಾಧುರ್ಯವಿದ್ದರೆ ಅದು ಅವರ ತಪ್ಪಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ತಾಯಿಯ ಎದೆ ಹಾಲನ್ನು ಕುಡಿದುದರ ಫಲ ಅದು.

ಒಮ್ಮೆ [ತಾವು ಮದರಾಸಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದಾಗ] ಕಾಮರಾಜರು

ನುಡಿದರು : ‘ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರ ಸಮಸ್ಯೆ ಇಲ್ಲ.’

ದಿನವೂ ನೂರುಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಯ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಆ ಭಿಕ್ಷುಕರು ರವಾನೆಯಾಗುವರೆಂದಮೇಲೆ ಸಮಸ್ಯೆ ಇರುವುದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ; ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲ.

ಭಿಕ್ಷಾಟನ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಚಟ. ಒಮ್ಮೆ ಅಂಟಿದರೆ ಬಿಡುವುದಿಲ್ಲ. ಭಿಕ್ಷುಕರ ವಸತಿಗಳಿಗೆ ಸೇರಿಸಿ ವೃತ್ತಿ ಕಲಿಸಿಕೊಟ್ಟರೂ, ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ಅವರು ಬೀದಿಗಿಳಿಯುತ್ತಾರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು, ಮೈಸೂರು, ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷುಕರ ವಸತಿಗಳಿವೆ. ಶಿವಮೊಗ್ಗಾ, ದಾವಣಗೆರೆ, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ಮೂರನ್ನು ಸರಕಾರ ತೆರೆಯಲಿದೆ.

ದಾನಶೀಲರ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿಕ್ಷಾಟನದ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕಾಗಿ ಸರಕಾರ ಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ!

× × × ×

ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೇಲೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತ ಕನ್ನಡ ಬಂಟ ಅಂದಾನಪ್ಪ ದೊಡ್ಡಮೇಟಿಯವರು ಬೆಳಗಾಂವಿಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಪಿತನ ನಿಲುವು ಏನಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸ್ವಾರಸ್ಯವಾಗಿ ಹೀಗೆ ತಿಳಿಸಿದರು:

ಮಹಾತ್ಮರು ಬೆಳಗಾಂವಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಹಲವರು ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ಕೇಳಿದರು. ಗಾಂಧಿಜಿ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಸಹಿಹಾಕಿದರು. ಒಬ್ಬರು, “ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಾಕ್ಷರ ನೀಡಬೇಕು”, ಎಂದರು.

“ ಬೆಳಗಾಂವಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಹಿ ; ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಬೇಕಾದರೆ ಪುಣೆಗೆ ಬನ್ನಿ,” ಎಂದರು ಗಾಂಧಿಜಿ!

೭-೮-೧೯೬೭

೫೮

ಕನ್ನಡ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಮರಾಠೀ ನಾಟಕ

ಮೊನ್ನೆ ಭಾನು[ಆದಿತ್ಯ,ರವಿ]ವಾರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದರು ,ಮೈಸೂರಿನ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಯ ಅತಿಥಿಯಾಗಿ.

ಅದಕ್ಕೂ ಎಂಟು ದಿನಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ನಾಯಕರು ಬಂದಿದ್ದರೆ, ಒಂದು ಮರಾಠೀ ನಾಟಕವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ನೋಡಬಹುದಾಗಿತ್ತು, ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರ ಜೊತೆಗೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಮರಾಠೀ ನಾಟಕ? ಅದೀಗ ಸ್ವಾರಸ್ಯ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಒಂದು ಆಂಗ್ಲೊ ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖ :

"ಭಾರತ್ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್‌ನ ಲಲಿತ ಕಲಾಮಂಡಲಿಯವರು ಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾದ 'ಲಗ್ನಾಚಿ ಬೇಡಿ' ಮರಾಠೀ ನಾಟಕವನ್ನು ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿದರು.

"ಗ್ರೂಪ್ ಕ್ಯಾಪ್ಟನ್ ಎಂ. ಜಿ. ವಡಗಾಂವ್‌ಕರ್ ನಿರ್ದೇಶಿಸಿದ ಮೂರೂವರೆ ತಾಸುಗಳ ಈ ನಾಟಕವನ್ನು ಮೊದಲಿನಿಂದ ಕಡೆಯವರೆಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ನೋಡಿದರು.

"ಗಾರ್ಗಿಯಾಗಿ ರಂಜನಾ ಪುರಾಣಿಕ,ಗೋಕರ್ಣನಾಗಿ ಮನೋಹರ ವಡಗಾಂವ್‌ಕರ್ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬೆಳಗಿದರು. ಮಾಧವ ಬಾಪಟ್ [ತಿಮಿರ], ಶರದ್ ದೇಶ್‌ಮುಖ [ಪರಾಗ], ಆನಂದ ಸಬ್‌ನೀಸ್ [ಕಾಂಚನ] ಪೋಷಕ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ದಕ್ಷತೆಯಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದರು. ಚಲನಚಿತ್ರ ತಾರೆ ರಶ್ಮಿಯಾಗಿ ಮಾಧುರಿ ಲಿಮಯೆ ನೀಡಿದ ಅಭಿನಯ ಪ್ರಶಂಸಾರ್ಹವಾಗಿತ್ತು. ಯಾಮಿನಿಯಾಗಿ ಸವಿತಾ ಮುಲಿಯೆ, ಅರುಣಾ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಸರೋಜ ದಾತೆ, ಅವಧೂತನಾಗಿ ರಾಜಾ ಗೋಡಬೋಲೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದರು.

"ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ ದೀಪಾಲಂಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನವಿದ್ದು, ಪರಿಣಮಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದುವು, ಮೆಚ್ಚುವಂತಿದ್ದುವು."

ಅಲ್ಪ ಸಂಖ್ಯಾಕರನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು [ಮೈಸೂರಿಗರು] ಹತ್ತಿಕ್ಕುತ್ತಾರೆ; ಅವರ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗೆ ಕುಠಾರಪ್ರಾಯರಾಗುತ್ತಾರೆ; ಮರಾಠಿಗರಿಗೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿಗಾಲವಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಲ್ಲದ ಟೀಕೆಗಳಿಗೆ ಸಮರ್ಪಕ ಉತ್ತರ, ಮೇಲಿನ ಸುದ್ದಿ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ನಾಯಕರಿಗೆ ಇದು ತಿಳಿಯದು, ಎಂದಲ್ಲ. ಆದರೆ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವರು ಇಷ್ಟಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರು ಆಡುತ್ತಿರುವುದು ಬೇರೆಯೇ ನಾಟಕ.

× × × ×

ಸರ್ವಪಕ್ಷಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣ ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಗರದಲ್ಲಿ ಜರಗಿತು. [ಅಖಿಲ ಕರ್ನಾಟಕ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರರ ಸಮಾವೇಶವೊಂದು–ಬೇರೆ ಸೂತ್ರಧಾರರು–ಈ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.] ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಚರ್ಚೆಯಾಯಿತು. ಎಲ್ಲ ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಸಮಾರಂಭಗಳಲ್ಲೂ ಕೇಳಿ ಬಂದುದೊಂದೇ ಹಾಡು ಕನ್ನಡದ್ದು.

ಭಾಷಣಕಾರರನೇಕರು ನುಡಿದರು :

"ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ವೀರ್ಯ ಬೇಕು."

ಸೈನ್ಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಯುವಕರಿಲ್ಲ. ನಾವು ವೀರರಾಗಬೇಕು—ಎಂದು ಎಷ್ಟು ಸಲ ಹೇಳಿದರೂ ಸಾಲದು.

× × ×

ಆದರೆ ಉತ್ಪತ್ತಿ [ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ]ಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಹಿಂದುಳಿದಿದೆ ಎಂದು ತಜ್ಞರು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. [ವಂಕಿಧಾರಣೆಗೂ ಈ ವಿವೇಚನೆಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.] ಈ ತಜ್ಞರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು, ಮದರಾಸು ಆಂಧ್ರ ಕೇರಳಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಸಂತಾನೋತ್ಪತ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಮೆ.

ಈ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನ ಅಕ್ಕಿಯ ಆರಾಧಕರಾಗಿರುವುದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎಂದು ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿಗಳು ನುಡಿಯಬಹುದು, ಗೋದಿಯ ಕಡೆಗೆ ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ! ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿಯೂ ಮೈಸೂರಿಗರು ಅಕ್ಕಿ ಸೇವನೆಯನ್ನು ಕಡಮೆ ಮಾಡಬೇಕು ಎಂಬ ಪ್ರಚಾರ ಆರಂಭವಾಗಲೂ ಬಹುದು.

ಅದೇನೇ ಇರಲಿ, ಪರಿಣತರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಬಗೆಗೆ ತುಸು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದುದು ಆಗತ್ಯ.

× × × ×

ಹತ್ತು ವಾರಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ, ತಂತಿ ಮೂಲಕ ಕಳುಹಿಸುವ ಶುಭ ಸಂದೇಶಗಳು ತಡವಾಗಿ ತಲಪುವ, ತಲಪದೇ ಇರುವ, ವಧೂವರರು ಸಿಗದೆ ಕಲಕತ್ತೆಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗುವ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದಿದ್ದೆವು. ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಹೆಚ್ಚು ತೆಗೆದು

ಕೊಂಡರೂ ಸರಿಯೆ ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ತಂತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಸೂಚಿಸಿದ ದಿನ ಹಾಗೂ ವೇಳೆಗೆ ವಿಳಾಸದಾರರಿಗೆ ಅವು ತಲಪುವಂತೆ ಮಾಡಬಹುದಲ್ಲ ಎಂದು ಸಲಹೆ ಮಾಡಿದ್ದೆವು.

ದೇಶದ ಎಲ್ಲೆಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಬಹಳ ಜನ ಈ ತೊಂದರೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಅದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದ ಅಂಚೆ ತಂತಿ ಇಲಾಖೆ ಹೊಸ ಸೌಕರ್ಯವೊಂದನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಇನ್ನು ಮುಂದೆ [ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ೧ರಿಂದ], ಮದುವೆಗೋ ಶುಭ ಸಮಾರಂಭಕ್ಕೊ ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳಿರುವಾಗಲೇ ತಂತಿ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಕೊಡಬಹುದು. ಅದು ವಿಳಾಸದಾರರಿಗೆ ತಲಪಬೇಕಾದ ದಿನವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರಾಯಿತು. ಆ ದಿವಸ ಅದು 'ಡೆಲಿವರಿ'ಯಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂವತ್ತು ದಿನಗಳ ಆವಕಾಶವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ಮೂರು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮುಂಚೆ ಕೊಟ್ಟರೂ ಸಾಕು. ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಲಪಿಸುವ ಜವಾಬುದಾರಿ ಇಲಾಖೆಯದು. ಮದುವೆಯ ದಿನವೂ ಕೊಡಬಹುದು. ಅದರ ಭವಿಷ್ಯ ಮಾತ್ರ ಯಂತ್ರಾಧೀನ, ಮನುಷ್ಯಾಧೀನ.

ಈ ಸೌಕರ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಹತ್ತು ಪೈಸೆ ಕೊಡೋಣ ಎಂದಿದ್ದೆವಲ್ಲ? ಇದು ಉಚಿತ ಸೇವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಇಲಾಖೆಯವರು. ನಮ್ಮ ಬಡ ಪೈಸೆಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಠೇವಣಾತಿಯಲ್ಲಿ–ಬೇಕಿದ್ದರೆ ಅಂಚೆ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲೇ – ನಾವು ಇಡಬಹುದು!

× × × ×

ಮೈಸೂರು ಅಂಚೆ ತಂತಿವಲಯದ ಪೋಸ್ಟ್‌ಮಾಸ್ಟರ್ ಜನರಲ್ ಶ್ರೀ ಸಾರಂಗಪಾಣಿಯವರು ಸಂಚಾರಿ ಚೀಟಿಮಾಸ್ತರನ್ನು ನೇಮಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದೊಂದು ಪ್ರಯೋಗ. ಪೆಟ್ಟಿಗೆ ಹೊತ್ತ ಮೂರು ಚಕ್ರಗಳ ಸೈಕಲು ನಗರದ ಒಂದು ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಅಂಚೆ ಚೀಟಿ, ಕಾರ್ಡು, ಕವರು ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದೊಂದು 'ಸ್ಟಾಪಿ'ನಲ್ಲಿ ಅರ್ಧರ್ಧ ಘಂಟೆ ವ್ಯಾಪಾರ.

ಇದು ಯಶಸ್ವಿಯಾದರೆ ಇಂಥ ಸೈಕಲುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.

"ಕಳ್ಳೇಕಾಯಿ, ತಾಟೆನಿಂಗೂ" ಕೂಗುಗಳ ಜತೆ ಅಂಚೆ ಸೈಕಲ್ ಗಾಡಿಯ ವಿಶಿಷ್ಟ ಬೆಲ್ಲೂ ಮನೆಯ ಮುಂದೆ ಇನ್ನು ಸದ್ದು ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಣಕಿಸುವ ಹುಡುಗರು "ಸ್ಟಾಂಪ್! ಸ್ಟಾಂಪ್!" ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ.

೧೪–೮–೧೯೬೬

೫೯

ನಾವು ತಮಿಳರು

ಗಮನಿಸಬೇಕಾದ ಮೂರು ಸುದ್ದಿಗಳು ಕೆಳಗಿವೆ:

ಒಂದು, 'ಕಲ್ಕಿ' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಬ್ಬ. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಾಮರಾಜ ಪೇಟೆಯ 'ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ'ದವರು ಖ್ಯಾತ ತಮಿಳು ವಾರಪತ್ರಿಕೆಯಾದ 'ಕಲ್ಕಿ'ಯ ಇಪ್ಪತ್ತೈದನೆಯ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆಚರಿಸಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ 'ಕಲ್ಕಿ'ಯನ್ನು ಕೊಂಡಾಡುವ ಭಾಷಣಗಳಾದವು.

ಎರಡು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿರುವ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಕರೆ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಸ್ಥೆಗೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ತಮಿಳು ಬರೆಹಗಾರರ ಸಂಘ' ಎಂದು ಹೆಸರಿಡಲು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೂರು, ಕೋಲಾರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯಲ್ಲಿ, ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಕಾಮರಾಜರ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸಲಾಯಿತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅವರ ಭಾವಚಿತ್ರದ ಮೆರವಣಿಗೆ ನಡೆಯಿತು.

× × × ×

ಇವು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರ ವಾರ್ತೆಗಳು.

....'ಕಲ್ಕಿ', ತಮಿಳು ಭಾಷೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಸಾಪ್ತಹಿಕ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪುನರುಜ್ಜೀವನ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆ. ತಮಿಳಿನ ಹೆಸರಾಂತ ಬರೆಹಗಾರ ಕಲ್ಕಿಯವರು ಅದರ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ನಿಧನಾನಂತರ ರಾಜಾಜಿ ಸೂತ್ರಧಾರರಾದರು. ಒಡೆತನ ಸಾಂಬಶಿವನ್‌ರಿಗೆ ಸೇರಿದ್ದು. (ಗಾನಕೋಕಿಲೆ ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇವರ ಪತ್ನಿ.)

ತಮಿಳಿನಲ್ಲಿ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮೀರಿ ಪ್ರತಿಗಳು ಅಚ್ಚಾಗುವ ಇತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ಇದ್ದರೂ 'ಕಲ್ಕಿ'ಯ ಸ್ಥಾನ ಅಬಾಧಿತ.

ಅಂಥ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬವೆಂದರೆ, ಪತ್ರಿಕಾ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಂಭ್ರಮ; ವಾಚಕ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಂತಸ.

....ಲೇಖಕ ಸಂಘಟನೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಹೊಸತಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಆ ರೀತಿಯ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ವಾಚಕರಷ್ಟೇ ಇರುವರೆಂದು ಈ ತನಕ ತಿಳಿದಿದ್ದೆವು. ವಾಚಕರಿದ್ದಲ್ಲಿ ಲೇಖಕರೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಯಾಕೆ ಮರೆತೆವೊ? ಈಗ ನೋಡಿದರೆ, ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರು ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಸಂಘ ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ಲೇಖಕರು ಒಂದಾಗುತ್ತಾರೆನ್ನುವುದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರವಾದ ಸಂಗತಿ. ಆದರೆ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆಲ್ಲವಾದರೂ ಕೆಲ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಲಾಭವಾಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ.

ತಮಿಳು ಲೇಖಕರ ದೃಷ್ಟಿ ಏನೇ ಇರಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಈ ಬಾಂಧವರು ತಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ 'ಕರ್ನಾಟಕ ತಮಿಳು ಲೇಖಕರ ಸಂಘ' ಎಂದು ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಲಿದ್ದಾರೆ.

... ಈ ವರ್ಷ ಜನನಾಯಕ ಕಾಮರಾಜರ ಹುಟ್ಟುಹಬ್ಬ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ನಡೆಯಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಕೋಲಾರ ಚಿನ್ನದ ಗಣಿಯವರು ಉತ್ಸುಕತೆ ತೋರಿದರು. ಗಣಿಯ ಆಳದಲ್ಲಿಳಿದು ಬಂಗಾರವನ್ನು ಹೊರತೆಗೆಯುವವರು ತಮಿಳರು. (ಅಷ್ಟೊಂದು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಗ ಇಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ!) ಅವರದು ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ರಾಜಕೀಯ ನಿಷ್ಠೆ. ಕಾಮರಾಜರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಧ್ಯಕ್ಷರೆಂದು ಜನ್ಮದಿನದ ಜಯಕಾರ ಮಾಡುವವರು ಕೆಲವರಾದರೆ, ಅವರು ತಮಿಳರೆಂದು ಹೆಮ್ಮೆಪಡುವವರು ಬೇರೆ ಕೆಲವರು.

ಕಾರಣವೇನೇ ಇರಲಿ, ಕಾಮರಾಜರ ವರ್ಧಂತಿಯಂತೂ ನಡೆಯಿತು.

ಅದರಲ್ಲೇನು ತಪ್ಪು? ವಿಶ್ವದ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ತಮಿಳು ಗುಂಯ್‌ಗುಡುವಂತೆ ಮಾಡಿದ ಮಹಾನುಭಾವ ಅವರು. ನಿಮಗೆ ಇಷ್ಟವಿರಲಿ, ಇಲ್ಲದಿರಲಿ ಹಿಂದಿಯೊಡನೆ ತಮಿಳಿಗೆ ಸಹಪಂಕ್ತಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ. ಅಂಥವರು ತಮ್ಮವರೆಂದು ತಮಿಳರು ಕುಣಿದಾಡುವುದರಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು?

× × × ×

ಮೇಲಿನ ವಿಷಯದಿಂದ ಒಂದು ವಿವೇಚನೆ ಸಾಧ್ಯ:

ತಮಿಳರಲ್ಲಿರುವ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿ ಯಾಕಿಲ್ಲ?

ಭಿಕ್ಷುಕರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಲಕ್ಷಾಧಿಪತಿಗಳ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡಿಗರ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ತಮಿಳರಿದ್ದಾರೆ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಿಂತಲೂ ಅವರ ಸಂಖ್ಯೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು. ಯಾವನಾದರೊಬ್ಬ ತಮಿಳು ರಾಜಕಾರಣಿ, ಈ ನಗರ ತಮಿಳುನಾಡಿಗೆ ಸೇರಬೇಕು ಅಂದರೂ ಅಂದನೇ. 'ಕನ್ನಡಿಗರ ಚಳುವಳಿ'ಗೆ ಮೇಲಿನದೇ ಹಿನ್ನೆಲೆ.

ಅದು ಹಾಗಿದ್ದರೂ, ಇಲ್ಲಿನ ತಮಿಳರು ಜಾಗೃತರಾಗಬಾರದು; ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ತಮಿಳರು ನಡೆಸಕೂಡದು; ತಮ್ಮ ಭಾಷಾಭಿಮಾನವನ್ನಾಗಲೀ

ಸ್ವಾಭಿಮಾನವನ್ನಾಗಲೀ ಅವರು ಮರೆಸಬಾರದು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಸರಿಯೆ? ಯಾವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವಾದಿಯೂ ಹೀಗೆ ಮಾಡಲಾರ.

ಅವರನ್ನು ನೋಡಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಲಿಯಬೇಕಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಾಠ ಇದು :

–ನಾವು ಜಾಗೃತರಾಗಬೇಕು, ಚಟುವಟಿಕೆಯುಳ್ಳವರಾಗಬೇಕು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆತ್ಮಾಭಿಮಾನವಿರಬೇಕು. 'ನಾವು ಭಾರತೀಯರು' ಎನ್ನಲು ಈ ನಾಡಿನ ಜನರಿಗೆಷ್ಟು ಹೆಮ್ಮೆಯೋ, ಅಷ್ಟೇ ಅಭಿಮಾನದಿಂದ ಅವರು ನುಡಿಯಬೇಕು :

"ನಾವು ಕನ್ನಡಿಗರು !"

೨೧–೮–೧೯೬೬

೬೦

ಸಾಹಿತ್ಯಲೋಕದ ಪಿಂಚಣಿದಾರರು

ಅಳಬೇಕೋ ನಗಬೇಕೋ ತಿಳಿಯದು. ಕವಿವರ್ಯ ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಆಜೀವ ಮಾಸಾಶನ ಕೊಡುವುದಂತೆ, ರೂಪಾಯಿ ೨೫೦ ರಂತೆ.

ಇದನ್ನು ಏನೆಂದು ಕರೆಯೋಣ ? ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಯೋಜನಾಬದ್ಧ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ಕೈಗೊಂಡಿರುವ ಕ್ರಮವೆಂದೋ ? ಅಥವಾ ನಿರುಪಾಧಿಕವಾಗಿ ನೀಡುವ ದಾನವೆಂದೂ ?

× × × ×

ಅಂಬಿಕಾತನಯದತ್ತರ ಧಾಟಿಯಲ್ಲಿ ಅಣಕವಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆವವರು ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ 'ಕ್ಷಮೆಕೋರಿ' ಎಂದು ಸೇರಿಸುವುದುಂಟು. ಈ ನಾಲ್ಕು ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಅಣಕವಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇವುಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕವಿಯ 'ಕ್ಷಮೆಕೋರಿ'ಯೇ. ಇಲ್ಲಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯದ ಪ್ರಕಟಣೆಗೆ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿರುವ ಮಾಸಾಶನ ಒಂದು ನಿಮಿತ್ತ ಮಾತ್ರ.

ಸಾಹಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆ ಸೇವೆ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಕಾಲವಿತ್ತು, ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ದೇಶಸೇವೆ ಆಗಿದ್ದಂತೆ. ಆದರೆ, ಈ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಪದ ಸವೆದು ಮಾಯವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕಾರಣದಂತೆ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಬದುಕಿನ ಸಾಧನೆಯಾಗಿದೆ, ಬರೆಹಗಾರರಲ್ಲಿ ಹಲವರಿಗೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದೊಡನೆಯೇ ಅದಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದಿದ್ದ ಎಷ್ಟೋ ಜನ ತಾವು ಸಂಕಷ್ಟ ಅನುಭವಿಸಿದ್ದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡರು; ಇತರರಿಗೆ ನೆನಪು ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು. ಹಾಗೆ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತು ರಾಜಕೀಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರ ತಂಡ.

× × × ×

ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿ. ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲುವುದು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪರಿಣಾಮ : ಹೊಸತೊಂದು ಗುಂಪಿನ ಉದಯ. ಈ ಗುಂಪಿನ ಸದಸ್ಯರು ಕಲಾ ಸಂತ್ರಸ್ತರು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂತ್ರಸ್ತರು.

ದೇಶದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಆದಂತೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ನಡೆಯಿತು. ಏಕತಂತ್ರ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕವಿ, ಅನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರದ ಮೊರೆಹೊಗುವ ಒಡಪಾಯಿ ಯಾದ.

ಅಕಾಡೆಮಿಯ ಪುರಸ್ಕಾರಗಳದೊಂದು ಬಗೆ ಬೇರೆ. ಅದರ ಉದ್ದೇಶ ಸಾಧು. ಕಹಿ ಭಾವನೆಗೆ ಆ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳು ಕಾರಣವಾದರೂ, ಕೃತಿಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಮಾಪನವೂ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಆದರೆ, ಕವಿಯ – ಕಲಾವಿದನ ಕ್ರಿಯಾಶಕ್ತಿಗೆ ಗೆದ್ದಲಾದದ್ದು ಸಹಾಯಧನ.

x x x x

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಅರ್ಜಿಗಳು, ಎಷ್ಟೊಂದು ಶಿಫಾರಸು ಪತ್ರಗಳು! ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೊಟ್ಟರೆ ಸರಕಾರದ ಬೊಕ್ಕಸ ಬರಿದಾಗುವಂಥ ಪ್ರಮೇಯ. ಅಲ್ಲದೆ, ಕವಿ ಎನ್ನುವಾತ ಸಮಾಜದ ಸದಸ್ಯನೇ ತಾನೆ? ಅವನ ಜಾತಿ ಮತಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸ ಬೇಕು! ಅರ್ಹತೆಯನ್ನು ಕೂಡಾ!

ಅವರಲ್ಲೂ 'ಗಟ್ಟಿಕುಳ' ದವರಿದ್ದರು. ಕೆಲವರು ಕೇಳಿಕೊಂಡು ಪಡೆದರೆ ಬೇರೆ ಕೆಲವರಿಗೆ ಅದು ತಾನಾಗಿಯೇ ಲಭಿಸಿತು.

ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತೈದು, ಮತ್ತೊಬ್ಬರಿಗೆ ಐವತ್ತು, ಮಗದೊಬ್ಬರಿಗೆ ಎಪ್ಪ ತ್ತೈದು, ನಾಲ್ಕನೆಯವರಿಗೆ ಐದು ನೂರು, ಐದು ನೂರಾದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೂರ ಐವತ್ತು....

ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಣಕ್ಕೆ ಏನು ಬೆಲೆ? ಮೌಲ್ಯ ಭೇದನಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಅದು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸಿಗುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈಗಂತೂ....

x x x x

ಒಂದಿಷ್ಟು ಹಣವನ್ನು ದಾನವಾಗಿ ನೀಡಿದರೆ ಪರಿಹಾರವಾಗುತ್ತದೆಯೆ ಬರೆಯು ವವನ ಸಮಸ್ಯೆ?

ಅಲ್ಲದೆ ಇತರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳೂ ಹುಟ್ಟುತ್ತವಲ್ಲ?

ಕುಡಿಮೀಸೆಯ ಯುವಕರು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡ ತೊಡಗಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನ ಕತೆ. ಅವರಲ್ಲಿ ಹಲವರು ಎಂದೋ ತಂದೆಯರಾದರು; ಕೆಲವರು ತಾತಂದಿರೂ ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆ ದುಡಿದವರ ದಂಡು ದೊಡ್ಡದು. 'ಸುಖ' ಕಾಣದೆಯೇ ಮಡಿದವರ ತಂಡವೂ ಚಿಕ್ಕದಲ್ಲ.

ಇರುವವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರನ್ನು ಆಯ್ದು, ಸರಕಾರದಿಂದ ಹಣ ಪಡೆಯುವ ಹೊಸ ಗುಂಪನ್ನು ರಚಿಸುವುದು ಯಾವ ನ್ಯಾಯ?

ತಮ್ಮ ಕಾಲ್ಬಲವನ್ನೇ ನೆಚ್ಚಿ–ಅವು ಸೋತಿದ್ದರೂ ಕೂಡಾ– ಪಯಣ ಮುಂದುವರಿಸಿರುವವರು ಹಲವರುಂಟು. ಅವರಿಗೆ ಹಣದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲವೆಂದೆ?

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬರೆವಣಿಗೆ, ನಿವೃತ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ವೃತ್ತಿ (ಉಪವೃತ್ತಿ ಅಥವಾ ವಿನೋದ).

ಬರೆವವನಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯಾಗುವುದು, ಓದುವ ಲೋಕ ಮೆಚ್ಚಿ ಕೊಂಡಾಡಿದಾಗ. 'ಕೊಂಡು ಓದುವ ಲೋಕ' ಕೈಗೆಟಕಿದರಂತೂ ಲೇಖಕ ಧನ್ಯ.

ಆದರೆ ನಾವು ಬಲ್ಲೆವು : ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಗಿರಾಕಿಗಳ ಕ್ಯೂ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇದೀಗ ಬರೆಯುವವನ ಪಾಲಿನ ನಿಜವಾದ ಬಡತನ.

ಇಂಥ ದಾರಿದ್ರ್ಯಕ್ಕಿದಿರಾದ ಹೋರಾಟ ಬಹಳ ಕಷ್ಟದ್ದು.

x x x x

ಈ ಹೋರಾಟವನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಗೊಳಿಸಲು ಸರಕಾರ ನೆರವಾಗಬಹುದು.

ಹೇಗೆ ?

ಅಂಥ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಹಸ್ರಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿ ತಾನು ಕೊಂಡು, ಪ್ರೌಢ ಶಾಲೆಗಳ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಿಗೆ, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿಗೆ ಹಂಚಬಹುದು.

ಓದುಬರಹ ಬಲ್ಲ ಪ್ರತಿ ಮನೆಯಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ಕೃತಿ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ಎಲ್ಲ ಲೇಖಕರ ಕನಸು. ಆ ಕನಸು ನನಸಾಗುವಂತೆ ಜನನಾಯಕರು ಮಾಡಿದರೆ, ಕವಿ ಪರಮ ಸುಖಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅವನ ಕೃತಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೊಗಸಾಗಿ ಪುನರ್ಮುದ್ರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಲೋಕದ ಪಿಂಚಣಿದಾರ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಆತ ಕೊನೆಯ ಉಸಿರಿನವರೆಗೂ ಜೀವಂತ ಕವಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ.

೨೮-೮-೧೯೬೬

೬೧

ಅವರು ಕಂಡ ಅಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರ

ದೂರದ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ದೇಶದಿಂದ ಆಗಮಿಸಿದ ೨೧ ಜನ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು. ಸರಾಸರಿ ವಯಸ್ಸು ೨೧ ಅಥವಾ ೨೨. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊರವಲಯದ ನಾಯಂಡನ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ, ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗೂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ, ಅವರ ವಾಸ. ಅದು ಶ್ರಮ ಶಿಬಿರ, ಎರಡು ವಾರಗಳ ದಾನ.

ಶ್ರಮದಾನದ ಸ್ವರೂಪ : ಕೈತೋಟಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ; ಕೆರೆಯಿಂದ ಹೂಳು ಎತ್ತುವುದು ; ಹಳ್ಳಿಯವರೊಡನೆ ಬೆರೆತು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ತಿಳಿಯ ಹೇಳುವುದು.

ಸಂಜೆ, ಬಯಲಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ.

ಇಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯ, ಭಾರತ ಸೇವಕ ಸಮಾಜದವರಿಂದ.

x x x x

ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಆದದ್ದು ಹೀಗೆ :

ಮೊದಲನೆಯ ದಿನ ಹಾರತುರಾಯಿ, ಹರ್ಷ.

ಎರಡನೆಯ ದಿನ ಮೇಲೇರಿದ ಹುಬ್ಬುಗಳು.

ಮೂರನೆಯ ದಿನ ವಿಸ್ಮಯ.

ನಾಲ್ಕನೆಯ ದಿನ ಶಂಕೆ ಸಂದೇಹ.

ಐದನೆಯ ದಿನ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆ.

ಆರನೆಯ ದಿನ ರೋಷ.

ಏಳು, ಎಂಟು, ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಅದೇ – ಮೇಲಿನದೇ– ರೋಷ.

ಈ ಯುವಕ ಯುವತಿಯರಿಗೆ, ತಾವು ಕಂಡ ಮೈಗಳ್ಳತನದ ಮೇಲೆ ಸಿಟ್ಟು ; ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದ ಅಸಡ್ಡೆ ಅಲಕ್ಷ್ಯಗಳ ಬಗೆಗೆ ಕೋಪ ; ಏನೋ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದು ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡೆವಲ್ಲ ಎಂದು ತಮ್ಮ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಕ್ರೋಧ.

ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ ?

x x x x

ಈ ಲೇಖಕ ಅವರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹೋದಾಗ ನಾಯಂಡನ ಹಳ್ಳಿಯ ಮಗ್ಗುಲ

ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ, ಗುಡಿಸಲು ಮನೆಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಅರಳೀಕಟ್ಟೆಯ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಸೋತು ಕುಳಿತಿದ್ದರು. ಸುತ್ತಲೂ ಎಮ್ಮೆ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿತ್ತು. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿನ ಕೊಚ್ಚೆ ರಾಶಿಯಿಂದ ನಿಂತ ನೀರಿನಿಂದ ದುರ್ವಾಸನೆ ಬರುತ್ತಿತ್ತು. ದುಡಿಯಲೆಂದು ಹೊರಟವರ ಉಡುಗೆ 'ಆಕರ್ಷಕ', ಬರಿ ಮೈಯಲ್ಲಿ ಕೆಲವರು. ಸುತ್ತಲಿನ ಕಿಟಕಿಗಳಿಂದ ಇಣಿಕಿನೋಡುವ ಕಣ್ಣುಗಳು.

ಈ ಎಳೆಯ ಬಿಳಿಯರು ತಾವೇ ಆರಿಸಿದ ಬಂದೀಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಕೈದಿಗಳು.

ಸೋತು ಕುಳಿತಿದ್ದುದು ದೈಹಿಕ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದಲ್ಲ, ಮನಸ್ಸಿನ ಬಳಲಿಕೆಯಿಂದ.

ಯಾಕೆ ಹಾಗೆ?

ತಂಡದ ಇಬ್ಬರು ನಾಯಕರು-ಬರ್ತೆಟ್ ಡೊಮಿನಿಕ್ ಮತ್ತು ಬರ್ನಾಡ್ ದಿಲಾ— ಒಬ್ಬರ ಮಾತನ್ನು ಒಬ್ಬರು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತ ಅಂದರು:

"ನಾವು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡುವಂಥದೇನೂ ಇಲ್ಲ. ನಾವು ಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವುದು ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಈ ಜನ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುವುದು ಸುಲಭವಲ್ಲ".

ನಮ್ಮ ಪಂಚಾಯತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಗ್ರಾಮೀಣ ನವಜೀವನದ ನೀಲಿ ನಕಾಶೆ, ಚುನಾವಣೆಗಳು, ಸಮಾಜವಾದದ ಗುರಿ— ಇವೊಂದೂ ಈ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ವಾಸ್ತವಿಕವಾಗಿ ತೋರುವುದಿಲ್ಲ.

ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತದೆ: ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಗತಿಗೆ ಕುಠಾರಪ್ರಾಯ.

ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದೊರೆತು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳೂ ಕಳೆದಿಲ್ಲ; ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಗಮನಾರ್ಹ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗಿದೆ–ಎಂದರೆ;

ಅವರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಮೆ ನಡಿಗೆ. ಅವರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ: 'ಇಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿಯಾಗಬೇಕು.'

'ಸದ್ದಿಲ್ಲದ ಕ್ರಾಂತಿಯೊಂದು ಆಗುತ್ತಲೇ ಇದೆ,' ಎಂದರೆ, ಅವರು ಬೀರುವುದು ಅಪನಂಬಿಕೆಯ ನಗೆಯನ್ನು.

× × ×

ಸೌಹಾರ್ದ ಸದ್ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಕೊರತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕದ ದಾನಶೂರರಲ್ಲಿರುವ ಹಿರಿತನದ ಛಾಯೆ ಇವರ ನಡೆ ನುಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣದು. ಹಿಂದೆಯೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಇವರ ಹಿರಿಯರು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಊರಿದುದೂ ಇವರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಸಕಾದ ಚಿತ್ರ.

ಫ್ರೆಂಚ್ ಸಾಹಿತಿಗಳು, ದಾರ್ಶನಿಕರು, ಕಲಾವಿದರು ನಮ್ಮ ಮೇಲೆ ಕಾಲ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದ್ದಾರೆ ಎಂದರೆ ಅವರಿಗೆ ಸಂತೋಷ. ನಮ್ಮಿಂದ ಅವರೂ

ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳುವಂಥದು ಕೆಲವಿವೆ – ಎಂದರೆ, ಅವರು ಒಪ್ಪಬೇಕು.

ಇವರದು ಯುದ್ಧಾನಂತರದ ಪೀಳಿಗೆ. ಇವರು ಬಯಸುವುದು ಮನು ಕುಲದ ಭವ್ಯತೆಯನ್ನು, ಉತ್ಕರ್ಷವನ್ನು.

ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲೊಂದು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೌಹಾರ್ದ ಸಂಘವಿದೆ. ದೂರ ದೇಶ ಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಚರಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಧ್ಯಯನ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲು ಅಪೇಕ್ಷಿಸು ವವರು ಈ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರಾಗಬಹುದು. ಪ್ರವಾಸದ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅವರೇ (ದುಡಿದು ಸಂಪಾದಿಸಿ) ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಪ್ರವಾಸ ಏರ್ಪಡಿಸುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಅವರ ಸಂಘದ್ದು. ಫ್ರಾನ್ಸಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳ ಸಹಸ್ರಾರು ಯುವಕ ಯುವತಿಯರು ಈ ರೀತಿ ಹಲವಾರು ದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ೨೦-೨೫ ಜನರ ಹತ್ತು ತಂಡಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿವೆ.

x x x x

ನಮ್ಮ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಈ ಏರ್ಪಾಟಿನಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೊಂಡಿ ತಪ್ಪಿದೆ. ಈ ದೇಶ ಅಂತಾರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಟದ ಬಯಲಲ್ಲ; ಪ್ರಯೋಗ ಶಾಲೆಯಲ್ಲ. ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕಾಗಿ ನಾವು ಹೋಗುತ್ತೇವೆ; ಅವರು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ತಪ್ಪಿಲ್ಲ.

ಉಪನ್ಯಾಸಕ, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ನರ್ಸ್, ಎಂಜಿನಿಯರ್, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ, ಔದ್ಯೋಗಿಕ ಯೋಜನೆಗಾರ – ಇವರೆಲ್ಲ ತಮ್ಮಷ್ಟಕ್ಕೆ ತಾವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದುಡಿಯುವುದ ರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಅವರು ಭಾಗಿ ಗಳಾಗಬೇಕು. ಎರಡೂ ದೇಶಗಳ ಯುವಜನರು ಜತೆಯಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾದರೆ, ಚಪ್ಪಾಳೆಯ ಸದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಪರಸ್ಪರ ಸೌಹಾರ್ದ- ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗುತ್ತದೆ.

೪–೯–೧೯೬೬

೬೨

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಜಾಗತಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜಾತ್ರೆ

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕಿನಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಆಕಾಶಯಾನ ವಲ್ಲ; ಲೋಕದೆಲ್ಲ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಯಾತ್ರೆ. ಸುಳ್ಳಲ್ಲ.

ಮೂರು ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮಾತು. ನ್ಯೂಯಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲವೋ ಗದ್ದಲ. ಬರೆಯುವವರ ಬಾಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೆಸರು. ಯಾಕೆ ಎಂದೆ?

ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದು ಮೂವತ್ತನಾಲ್ಕನೆಯ 'ಪೆನ್' ಸಮ್ಮೇಳನ. ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಕವಿಗಳು, ನಿಬಂಧಕಾರರು, ಕಾದಂಬರಿಕರ್ತರು ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ನೆರೆದಿದ್ದರು. ಸಡಗರವೋ ಸಡಗರ. ಮೇಳದ ಕೊನೆಯಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಮೂಡಿತು: ಮುಂದಿನ ಸಮ್ಮೇಳನ ಎಲ್ಲಿ? ಭಾರತದ ಪಿ.ಇ.ಎನ್. ಸಂಸ್ಥೆಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷೆ ಮದಾಂ ಸಫಯಾ ವಾಡಿಯಾ ಉತ್ತರವಿತ್ತರು: 'ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ.'

ಈ ಜಾತ್ರೆ ನಡೆಯುವುದು ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ. ಅಂದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ಲೋಕದ ಸಾಹಿತಿಗಳಿಗೆ ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡುವುದು ೧೯೭೮ರಲ್ಲಿ.

ಇದು ಚಿಲ್ಲರೆ ಸುದ್ದಿಯಂತೂ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ.

× × × ×

ಈ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ತೀವ್ರ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಲೇಖಕರೊಬ್ಬರು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಜರಗಬಾರದು; ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಾಗಬೇಕು—ಎಂಬುದಲ್ಲ ಅವರ ವಾದ. ಇಂಥ ಸಮಾರಂಭ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಬೇಡ –ಎನ್ನುವುದು ಅವರ ನಿಲುವು.

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕ್ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿದ್ದ ಕೆಲ ಭಾರತೀಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಲ್ಲಿ ಗುಪ್ತರೂ ಒಬ್ಬರು. ಆತ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆದುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅನುಭವಿಸಿದ ಮನುಷ್ಯ. ಅಮೆರಿಕದ ಆತಿಥ್ಯ ಅವರನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿತು. ಆ ವೈಭವ ಅವರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕಿತು. ಅಂಥದೇ ಸಂಭವ ತನ್ನ ಬಡ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಆಗುತ್ತದೆನ್ನುವದು ಅವರನ್ನು ವಿವಂಚನೆಗೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವ ಸಂಗತಿ.

ತಮ್ಮ ಸಂಕಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡು 'ಸ್ಟೇಟ್ಸ್‌ಮನ್' ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಬರೆದಿರುವ ಲೇಖನದ ಕೆಲ ಸಾಲುಗಳು ಹೀಗಿವೆ:

× × × ×

"ಅಂಥ ದೊಡ್ಡ ಜಾತ್ರೆಯನ್ನು ೧೯೬೪ರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಜರಗಿಸುವುದರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಲಾಭವೇನು? ಭಾರತೀಯ ಪಿ. ಇ. ಎನ್. ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ತಾನು ಅತಿಥ್ಯ ನೀಡುವುದಾಗಿ ಸಾರಿದೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ಆಹ್ಲಾದಕರ ಹವೆಗೂ ಗುಂಯ್‌ಗುಡುವ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳಿಗೂ ಹೆಸರಾಂತ ನಗರ. ಆದರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥದೇನೂ ಅಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ನೂರಾರು ವಿದೇಶೀಯ ಬರಹಗಾರರು ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆಂದು ಬಂದು ಪೌರಸ್ತ್ಯರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಚ್ಚರಿ ವಿಸ್ಮಯಗಳನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಹಿಂದೂಸ್ತಾನ ವಿಮಾನ ಕಾರಖಾನೆಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡಬಹುದು. ಇದಲ್ಲದೆ ಭಾರತೀಯ ಬರೆವಣಿಗೆಗೆ ಭಾರಿ ಲಾಭವೇನಾದರೂ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಿಂದ ಆಗುವುದೆ?....

"....ಬೆಂಗಳೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ (ಸಮ್ಮೇಳನ) ಹೆಚ್ಚಿನ ವೆಚ್ಚವನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕಾರವೇ ಹೊರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆಂಬ ಬಗ್ಗೆ ನನಗೆ ಸಂದೇಹವಿಲ್ಲ. ಅಮೆರಿಕದ ಪಿ. ಇ. ಎನ್. ಸಂಸ್ಥೆ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಂದಲೂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನಗಳಿಂದಲೂ ಹಣ ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡಿತು. ಭಾರತೀಯ ಕೇಂದ್ರ ಖಾಸಗಿ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಶಕ್ತವಾಗುವುದು ತೀರಾ ಅಸಂಭವ. ಹಣ ಸಂಗ್ರಹವಾಯಿತು ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಷ್ಟನ್ನು ಲೇಖಕರ ಜಾತ್ರೆಗಾಗಿ ವ್ಯಯಮಾಡುವುದು ನೈತಿಕವೆನಿಸೀತೆ?...."

× × × ×

ಇದನ್ನೋದಿ ಭಾರತೀಯರು ಸಿಟ್ಟಾಗಿರಬೇಕು. ಪಿ.ಇ.ಎನ್. ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಅತಿಥ್ಯ ನೀಡಲು ಅಮೆರಿಕ ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷ ಕಾಯಬೇಕಾಯಿತು. ಈಗ ಅಮೆರಿಕದ ಬಳಿಕ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಅಂತಹ ಗೌರವ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿರುವಾಗ ಯಾಕೆ ಅಪಸ್ವರ?

ಗುಪ್ತರ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕನ್ನಡಿಗರಂತೂ ಕಿಡಿಕಿಡಿಯಾಗುವುದಗತ್ಯ. 'ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ'–ಎಂದಿರುವರಲ್ಲ? ಇದು ನಿಶ್ಚಯವಾಗಿಯೂ ಉದ್ಧಟತನ. ಸಂಪ್ರದಾಯತೆಯಿಂದ ನವ್ಯತೆಯತನಕ ಯಾವುದಿಲ್ಲ ಕನ್ನಡ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ? ಹತ್ತಿರದ ಮೈಸೂರನ್ನೂ ಜೊತೆಗೆ ಸೇರಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಕಣ್ಣಿರುವ ಯಾರಿಗಾದರೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆ ಅರಿವಾದೀತು. ಪರಿಸರಕ್ಕೆ ಮನಸೋತು ಸರಸೋತಿ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಮನೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದು ಅವರಿಗೆ ಕಂಡುಬಂದೀತು.

ಅಥವಾ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆ ಎಂದರೇನು? ಪರಸ್ಪರ ಮತ್ಸರ ಅಸೂಯೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಂದೆ? ಅದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿದೆ. ಇತರ ಯಾವ ದೇಶದ ಯಾವ ಭಾಷೆಗೂ ನಾವು ಹಿಂದಿಲ್ಲ, ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ!

× × ×

ಇಷ್ಟು ಹೇಳಿದ ಬಳಿಕ ಗುಪ್ತರ ಬಗೆಗೆ ಕನಿಕರ ತೋರುವುದು ಮೇಲು. ಅವರಿಗಿರುವ ದೃಷ್ಟಿ ಬೇರೆ; ನಮಗಿರಬೇಕಾದ ದೃಷ್ಟಿ ಬೇರೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಎಂದೊಡನೆ ಅದರ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳಿಂದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಲೇಬೇಕು ಎಂದು ಯಾವ ಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ? ಜಗತ್ತಿನ ಹತ್ತು ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಲೇಖಕರು ಬಂದು ಕೆಲ ದಿನ ಒಂದೆಡೆ ಕಲೆಯುವುದರಿಂದ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಲಾಭ ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಲೋಕ ಈಗ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿದೆ. ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕದಾಗುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ಬರಹಗಾರರು (ಬರಹಗಾರ್ತಿಯರು) ಚಂದ್ರಗ್ರಹದಲ್ಲಿಯೇ ಸಮ್ಮೇಳನ ಜರಗಿಸುವ ದಿನ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತಿರುವಾಗ, ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಆತಿಥ್ಯ ನೀಡಲು ದೊರೆತಿರುವ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕನ್ನಡಿಗರು ಕೈಬಿಡುವುದುಂಟೆ?

೧೧-೯-೧೯೬೬

೬೩

ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ದಾಸ್ತಾನು

ಹೊಸ ಗ್ರಂಥಗಳ ಅಭಾವದಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರು ಸೊರಗಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ದೊರೆಯುವ ಗ್ರಂಥಗಳ ಬೆಲೆ ಗಗನಕ್ಕೇರಿದೆ.

ಕೊರತೆ ಮುಖ್ಯತಃ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಭಾಷೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳದು. ಆಯಾತದ ಮೇಲಿನ ಬಿಗಿಹಿಡಿತದಿಂದ ಹೊರಗಿನ ಗಾಳಿ ಇತ್ತ ಬೀಸುವುದು ಮೊದಲೇ ಕಡಮೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗ ಆ ಕಡಮೆ ಗಾಳಿಗೂ ಒಂದೊಂದು ಉಸಿರಿಗೂ ವಿಪರೀತ ಬೆಲೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ: ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ವೈದ್ಯಕೀಯ, ವಿಜ್ಞಾನ ವಿಷಯಕ ಪುಸ್ತಕ ಗಳಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ.

ನಗರದ ಮುಖ್ಯ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿನ್ನೂ ಹಳೆಯ ದಾಸ್ತಾನಿದೆ. ಬೆಲೆ ಹೊಸದು. ಈ ಸಂಗ್ರಹ ಕರಗಿದಂತೆ ಕಪಾಟಗಳು ಖಾಲಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಬಣ್ಣದ ಉಡುಪು ಧರಿಸಿದ ಟೊಳ್ಳು ಆ ಜಾಗವನ್ನು ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಒಂದು ವೇಳೆ ಕೆಲ ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಬಂದರೂ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಾಹಕನ ಕೈಗೆ ಅವು ಎಟಕುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು; ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ರಾಷ್ಟ್ರದ ಆರ್ಥಿಕ ದುಃಸ್ಥಿತಿ ಇನ್ನೂ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಇರುವುದು ಖಂಡಿತವಾದುದರಿಂದ ಹಸಿದ ಓದುಗ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಇನ್ನು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ.

× × × ×

ಜ್ಞಾನಪಿಪಾಸುಗಳೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗರ ಗಿರಾಕಿಗಳು. ಎರಡನೆಯ ದರ್ಜೆಯ ಲೈಬ್ರರಿಗಳಿಗೆ ಓದುವ ಹುಚ್ಚರೇ ಆಧಾರ. ಸಾಕ್ಷರತೆ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದು, ಬಡ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದಿಂದಲೂ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಾಚಕರು ಉದಿಸಿ ಬರುತ್ತಿರು ವುದು ಇವಂತೂ ಗ್ರಂಥದ ಗುಡಿಯನ್ನು ಹೊಗುವವರ ಮೊತ್ತವನ್ನು ಘನತಮವಾಗಿ ಮಾಡಿವೆ.

ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳ ದಿದೇಶೀಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ನಮ್ಮದರದೂ ಅದೇ ಗತಿ. ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಅಗ್ಗವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲ ಕಳೆಯಿತು. ಈಗ

ಅಗ್ಗದ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೂ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚೇ. ಹೀಗಾಗಿ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ಬೇಡಿಕೆ ಜಾಸ್ತಿ.

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ನಗರದಲ್ಲಿ ಒಂಟಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಲೈಬ್ರೆರಿ ನಾಗರಿಕರ ಸಾಹಿತ್ಯ ದಾಹವನ್ನು ಇಂಗಿಸಲಾರದು. ಪರಿಣಾಮ, ಇತರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ. ಕಳೆದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸದಾಗಿ ಹುಟ್ಟಿ ವಿಪರೀತವಾಗಿ ಬೆಳೆದಿರುವ ಸರ್ಕ್ಯುಲೇಟಿಂಗ್ ಲೈಬ್ರೆರಿಗಳು ಮೇಲಿನ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಜೀವಿಸಿವೆ. ಕೆಲವೇ ಪೈಸೆಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟರೆ ಸಾಕು —ರುಚಿಕರವಾದ ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಓದಿ ಹಿಂತಿರುಗಿಸಬಹುದು.

ಇವೆಲ್ಲದರ ಜೊತೆಗೆ ಪಕ್ಕದ ಮನೆಯಿಂದ ಕಥೆ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎರವಲು ತರುವ ಪದ್ಧತಿ ಇನ್ನೂ ಹಸುರಾಗಿದೆ.

× × × ×

ಲೈಬ್ರೆರಿಗಳಲ್ಲಿ ಸರಸ್ವತಿ ರಾರಾಜಿಸಬೇಕಾದರೆ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ನೆರವು ಬೇಕು. ಆ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸರಕಾರ ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಕೆಂಪು ಕಟ್ಟಡದಿಂದ (ಶೇಷಾದ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ) ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರವನ್ನು ಬೇಗನೆ ಬೇರೊಂದು ಕಟ್ಟಡಕ್ಕೆ ಸ್ಥಳಾಂತರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೊಸ ಜಾಗದಲ್ಲಿ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಲೈಬ್ರೆರಿ —ಈಗ ಅದರ ವಯಸ್ಸು ಐವತ್ತು—ಪುನರ್ಜನ್ಮ ತಳೆಯುತ್ತದೆ. ಶೇಷಾದ್ರಿ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಲೈಬ್ರೆರಿಯ ವಸತಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಸಮಿತಿಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಿತಿ ಇರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಇರುವ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೬,೦೦೦. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಇನ್ನುಳಿದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಬೇಕೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇದು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವರ ಗಾಂಧಿ ಕಿರೀಟಕ್ಕೊಂದು ತುರಾಯಿ.

× × × ×

ವಿದೇಶೀಯ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬೆಲೆ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದ ತೊಂದರೆಗೀಡಾಗಿರುವವರು ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಮತ್ತಿತರ ಈ ಬಗೆಯ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು; ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುತ್ತಿರುವವರು; ಸಂಶೋಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗಿರುವವರು.

ಇಂಥವರಿಗೆ ಈಗ ನೆರವು ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಬುಕ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗಿದೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಏಳು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಬುಕ್ ಬ್ಯಾಂಕು ಆರಂಭವಾಯಿತಾದರೂ ಅದಕ್ಕೆ ಪರೀಕ್ಷಾ ಕಾಲ ಇದೀಗ ಒದಗಿದೆ.

ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರುವ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ೬೫೦. ಈ ವರ್ಷ ಹೊಸದಾಗಿ ೧೨೦೦ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳು ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಚಿಕ್ಕವರಿಗೋಸ್ಕರ.

ದೊಡ್ಡವರಿಗಾಗಿ ಈಗಾಗಲೇ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ೪೦, ಮೆಡಿಕಲ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ೧೧ ಹಾಗೂ ಕಾಮರ್ಸ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ೨ ಹೀಗೆ ಒಟ್ಟು ೬೧ ಬುಕ್ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿವೆ. ಈ ತನಕ ಒಟ್ಟು ೧೮,೦೦೦ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ. ರೋಟರಿ ಕ್ಲಬ್ ಹಾಗೂ ರಾಮ್ ನಾರಾಯಣ ಚಲ್ಲಾರಾವ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಈ ಬ್ಯಾಂಕುಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿವೆ.

ತಮ್ಮ 'ಬ್ಯಾಂಕಿಂಗ್' ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಇತರ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೂ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಈಗ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿವೆ.

× × × ×

ಈ ಎಲ್ಲ ಒಳ್ಳೆತಿನ ನಡುವೆ ಇರುವ ಕೆಡುಕೆಂದರೆ ಕಳ್ಳಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕಗಳ ವ್ಯಾಪಾರ. ವಿದೇಶೀಯ ಗ್ರಂಥಗಳಷ್ಟೋ (ಸಾಹಿತ್ಯಕ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ–ಪಠ್ಯ ಹಾಗೂ ಪಠ್ಯೇತರ) 'ಭೂಗತ'ವಾಗಿವೆ.

ಅಂಥ ಪೇಟೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಹೇಳಿದ್ದೇ ಬೆಲೆ.

ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ದಾಸ್ತಾನು ಮಾಡಿದವರಿಗೆ, ಕಾಳಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿದವರಿಗೆ (ಅವರು ಸಿಕ್ಕಿ ಬಿದ್ದರೆ, ವಿಚಾರಣೆಯಾದರೆ) ಶಿಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಬಚ್ಚಿಟ್ಟು ಲಾಭಬಡಕರಾಗುವವರಿಗೆ ?

೧೮–೯–೧೯೬೬

೧೯೭೭

೬೪

ಸ್ಪರ್ಧೆ ಇಲ್ಲದೆ ಪಾರಿತೋಷಕ

ರಾಜ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕ ನೀಡಲಿದೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ನಾಡಿನ ಆದ್ಯಂತ ಬರೆಯುವವರ ಕುತೂಹಲವನ್ನು ಕೆರಳಿಸಿದೆ.

ಹಿಂದೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆ ಗ್ರಂಥಕರ್ತರಿಗೆ ಕೆಲವೊಂದು ಬಹುಮಾನಗಳನ್ನು ಕೊಡುತ್ತಿತ್ತು. ತುರ್ತು ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಅದಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲು ಹಾಕಿತು. ಆ ಪಾರಿತೋಷಕಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಹಲವು ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಿಡುವಿಲ್ಲದ ಕೆಲಸ. ಪರಿಶೀಲನೆಗೆ ಕಳುಹಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಪುಸ್ತಕಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು. ಸಾ. ಸಂ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆ ನಡೆಸುತಿದ್ದುದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯೇ ಎಂದರೂ ತಪ್ಪಲ್ಲ.

ಅಲ್ಪದರಲ್ಲಿ ತೃಪ್ತಿ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಅಭ್ಯಾಸ. ದೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಹಣ ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆದರೂ—ಕೆಲವರಿಗೇ ಆದರೂ— ಅಷ್ಟರಿಂದಲೇ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ಎಷ್ಟೋ ಸಮಾಧಾನ. ಆ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಂಭವ ನಿಂತು ಹೋದಾಗ ಮರುಗಿದವರು ಬಹಳ.

ಈಗ ಬೇರೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಬರುತ್ತದೆಂದು ಬರೆಯುವವರಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮ.

× × × ×

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯಿದೆ. ರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಒಂದಿದೆ.

ವ್ಯತ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಕೇಂದ್ರದ್ದು ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ವಾಯತ್ತೆಯುಳ್ಳ ಸಂಸ್ಥೆ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ರಾಜ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿಯದಾದರೋ ಅಧಿಕಾರವ್ಯಾಪ್ತಿ ಕಿರಿದು.

ಹೋಲಿಕೆಯೆಂದರೆ, ಎರಡು ಅಕಾಡೆಮಿಗಳೂ ಖರ್ಚು ಮಾಡುವುದು ಸರಕಾರದ ಹಣವನ್ನು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಕಂಠಿಯವರ ಅಕಾಡೆಮಿಯ ವಶ ಹೆಚ್ಚು ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಇದ್ದುದರಲ್ಲೇ ಏನಾದರೂ ಮಾಡುವ ಬಯಕೆ ಅವರಿಗೆ. ಸಾಹಿತ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ಮೂರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಕನ್ನಡ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವೆನಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗೆ ಎರಡೆರಡು ಪಾರಿತೋಷಕ ಕೊಡಬೇಕು (ಪ್ರಥಮ ರೂ. ೬೦೦, ದ್ವಿತೀಯ ರೂ. ೪೦೦) ಎಂದು ಅವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವೊತ್ತ ಕಡಮೆಯಾದರೂ ನಿರ್ಧಾರ ಶ್ಲಾಘ್ಯ. ಹಣವನ್ನಪೇಕ್ಷಿಸುವವರು, ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಬಯಸುವವರು ಎಲ್ಲರೂ ಅದನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗ್ರಂಥಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ನೀಡುವುದು ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂಥ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಸರಕಾರದಿಂದ ಸಿಗುತ್ತದೆ; ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದಲೂ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಆದರಣೀಯರಾದವರನ್ನು ಗೌರವಿಸುವ ಪರಿಪಾಠವೂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿದೆ.

ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಯೂರೊಪಿನಲ್ಲಿ ಬವೇರಿಯಾ ಎಂಬ ಪುಟ್ಟ ರಾಷ್ಟ್ರವಿತ್ತು. ಈಗ ಅದು ಜರ್ಮನಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿದೆ. ಆ ಬವೇರಿಯಾದ ಮುಖ್ಯ ಪಟ್ಟಣ ಮ್ಯೂನಿಕ್. ಆ ಮ್ಯೂನಿಕ್ ನಮ್ಮದೇಶದ ಆದೆಷ್ಟೋ ಪಟ್ಟಣಗಳಿಗಿಂತ ಚಿಕ್ಕದು.

ಮ್ಯೂನಿಕ್ ಪಟ್ಟಣದ ಪುರಸಭೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹಿರಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ವರ್ಷ, ಅನೇಕ ಗ್ರಂಥಗಳ ರಚಯಿತೆ ಖ್ಯಾತ ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞೆ ಫ್ರಾ ಅನ್ನಾ ಫ್ರಾಯ್ಡ್‌ಗೆ ಆ ಪಾರಿತೋಷಕ ದೊರೆಯಿತು. ಅನ್ನಾ ಫ್ರಾಯ್ಡ್, ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿ ಹೋದ ದಿವಂಗತ ಸಿಗ್ಮಂಡ್ ಫ್ರಾಯ್ಡರ ಮಗಳು.

ಈ ವರ್ಷ ಆ ಪಾರಿತೋಷಕ, ಆಧುನಿಕ ಕಲಾ ಲೋಕದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಎಮಿಲ್ ಪ್ರಿಟೋರಿಯಸ್‌ಗೆ (ವಯಸ್ಸು ೮೩) ಸಂದಿದೆ.

ಈ ವಾರ್ಷಿಕ ಪಾರಿತೋಷಕದ ಮೌಲ್ಯ ೧೫,೦೦೦ ಜರ್ಮನ್ ಮಾರ್ಕುಗಳು.

೧೫,೦೦೦ ಮಾರ್ಕುಗಳು! ರೂಪಾಯಿಯ ಮೌಲ್ಯ ಛೇದನದ ಬಳಿಕ ಇಲ್ಲಿ ಆ ಪಾರಿತೋಷಕದ ಬೆಲೆ ಅದರ ಒಂದೂವರೆ ಪಾಲಷ್ಟು.

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಅದು, ಸಣ್ಣ ಊರೊಂದು ನೀಡುವ ಪಾರಿತೋಷಕ

ಮ್ಯೂನಿಕ್‌ನೊಡನೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಹೋಲಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ತಪ್ಪೆ? ಬೆಂಗಳೂರಾಗಲೀ ಮೈಸೂರಾಗಲೀ ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಧಾರವಾಡಗಳೇ ಆಗಲಿ ಹಿಟ್ಲರನ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದುದಿಲ್ಲ; ಛೇಂಬರ್ಲೇನರೊಡನೆ ಒಪ್ಪಂದ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜಾಗತಿಕ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದುದೂ ಇಲ್ಲ. ಆದರೂ, ಕಲಾವಿದರು ಬರೆಹಗಾರರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕನ್ನಡದ ಈ ಊರುಗಳು ಮ್ಯೂನಿಕ್ಕಿಗಿಂತ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲೂ ಕಡಮೆ ಇಲ್ಲ.

ಹೀಗಿರುತ್ತ, ಮ್ಯೂನಿಕ್ಕಿನ ಮಾದರಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಪುರಸಭೆಗಳು ಯಾಕೆ ಅನುಸರಿಸಬಾರದು? ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ೨೦–೨೫ ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳ ಒಂದು

ಪಾರಿತೋಷಕವನ್ನು ನಮ್ಮಲ್ಲಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬರಹಗಾರರಿಗಾಗಲೀ ಕಲಾವಿದರಿಗಾಗಲೀ ಯಾಕೆ ನೀಡಬಾರದು ?

ಕೇಳಿನೋಡಿ. ಅವರು ಕೊಡುವ ಉತ್ತರವೊಂದೇ : ' ಹಣವಿಲ್ಲ '.

x x x x

ನಿಜವೇದರೆ, ಇಡೀ ದೇಶದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ.

ಆದರೂ ಒಂದು ಉಪಕಾರವನ್ನು ರಾಜ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ ಮಾಡಬಹುದು. ಪಾರಿತೋಷಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೇಲಾಟದ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಇಳಿಯಬಾದು. ಪಾರಿತೋಷಕ ಬಯಸುವವರಿಂದ ಖಂಡಿತ ಅರ್ಜಿ ಬರೆಯಿಸಬಾರದು. ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನಾದರೂ (ರಿ. ಅಂಚೆ ದ್ವಾರಾ) ಯಾಕೆ ಕಳುಹಿಸಬೇಕು ? ತಜ್ಞರ ಸಮಿತಿ, ಆ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಒಳ್ಳೆಯ ಕನ್ನಡ ಗ್ರಂಥಗಳ ಪಟ್ಟಿಯೊಂದನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ಕಂಡುಬಂದ ಕೃತಿಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಅಕಾಡೆಮಿಗೆ ಒಪ್ಪಿಸಿದರಾಗದೆ ? ನಮಗೆ ಪಾರಿತೋಷಕ ಬೇಡವೆನ್ನುವ ಕರ್ತೃಗಳು ಇರಲೂ ಬಹುದು. ಮುಂಚಿತವಾಗಿಯೇ ' ವಿಜೇತ 'ರ ಇಂಗಿತ ತಿಳಿದು, ಕರ್ತೃಗಳಿದ್ದರೆ ಅವರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದವರಿಗೆ ಕೊಡಬಹುದಲ್ಲ ?

ಬರೆಯುವವನಿಗೆ ಅಹಮ್ಮೇ ಆಸ್ತಿ. ಪಾರಿತೋಷಕ ನೀಡುವ ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಆ ಆಸ್ತಿಯಿಂದ ಒಂದು ಚೂರನ್ನೂ ಯಾರೂ ಕಿತ್ತು ಕೊಳ್ಳದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು.

೨೫–೯–೧೯೬೬

೭೫

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಚಪಲ

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹೊಸ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದ ನಿರ್ಮಾಣದ ಸಂಬಂಧದಲ್ಲಿ ನೆಲ ಅಗೆಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ೨,೦೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ರೋಮನ್ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರೆತುವು. ಪ್ರಾಚ್ಯ ವಸ್ತು ಇಲಾಖೆಯ ಅಧಿಕಾರಿ ಡಾ. ಶೇಷಾದ್ರಿಯವರಿಗೆ ಸಂದೇಹ : ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬಳಿ ಆ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರೆತಿರುವುದರ ಅರ್ಥವೇನು? ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಇರುವ ಸ್ಥಳದಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಹೆಸರಿನ ಭಾರೀ ನಗರವೊಂದು ಇದ್ದಿರಬೇಕು. ಆ ನಾಗರಿಕ ನಗರ ರೋಮನ್ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದೊಡನೆ ಸಂಪರ್ಕ ಬೆಳೆಸಿರಬೇಕು.

ಇರಬಹುದು. ಇತಿಹಾಸ ಸಂಶೋಧಕರು ಆ ವಿಷಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ದುಡಿದು ಖಚಿತಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಗೊಳಿಸಿದರೆ ಜನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವೇ.

ಅಲ್ಲಿಯ ತನಕ, ನಾಲ್ಕು ಶತಮಾನಗಳ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಷ್ಟೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕರು ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕು.

x x x x

ಅರಸ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ಆ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ತಂಗಿದಾಗ ರಾತ್ರಿಯಾಗಿತ್ತು. ಆಸರೆ ನೀಡಿದ ತಾಯಿ ಬಡವೆ. ಬೆಂದ ಕಾಳುಗಳಿದ್ದುವು. ಅದನ್ನೇ ಆಗಂತುಕನಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಳು.

ಕೆಂಪೇಗೌಡನ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಉಳಿದುದು ಬೆಂಗಾಳಿನ ಊರು, ಬೆಂಗಳೂರು.

ಅಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಕೆಂಪೇಗೌಡ ನಿರ್ಧರಿಸಿದ. ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ, ಆ ಗೋಪುರಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಊರು ಬೆಳೆಯಬಾರದು —ಎಂದ. ಹೀಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಹುಟ್ಟಿತು.

ಪಾಳೆಯಗಾರ ತನ್ನ ಅರಮನೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಹಳ್ಳಿ (ಅಥವಾ ಊರು) ಜನನಿಬಿಡ ನಗರವಾಗುತ್ತದೆಯೆ?

ಆ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಹಿಡಿಯಿತು.

ಹದಿನೆಂಟನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹೈದರ್ ಟೀಪೂ ಮೈಸೂರನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಪಡೆಯಿತು. ಆಗ ಬೆಂಗಾಳಿನ ಊರು ಇದ್ದುದು ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ. ಕೋಟೆಯ ಉದ್ದ ೨,೦೦೦ ಗಜ; ಅಗಲ ೭೫೦ ಗಜ. ಪ್ರಾಕಾರದ

ಹೊರಗೆ ಹೂವಿನ ತೋಟ (ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್) ರೂಪು ತಳೆದದ್ದೂ ಆಗಲೇ.

ಕೋಟೆ ಮುಂದೆ ಇಂಗ್ಲಿಷರ ವಶವಾಯಿತು. ಅವರ ಆಕ್ರಮಣದ ನೀಲಿ ನಕಾಶೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಭದ್ರ ಚುಕ್ಕೆಯಾಯಿತು.

x x x x

ಟೀಪೂ ಪತನದ ಕೆಲವು ಸಮಯಾನಂತರ ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣವನ್ನು ನಿಷ್ಪ್ರಯೋಜಕಗೊಳಿಸಿ ಆಂಗ್ಲರು, ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಸೈನಿಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ಕೋಟೆಯ ಸುತ್ತಲಿನ ಕಂದಕಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿದರು. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ತಮಿಳುನಾಡು ಆಂಧ್ರಗಳಿಂದಲೂ ಜನರು ಬರತೊಡಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ಬೆಳೆಯಿತು.

ಕಳೆದ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆ. ಮೈಸೂರು ಆಶ್ರಿತ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟ ಬೆಂಗಳೂರು, ವಸತಿ ಪ್ರದೇಶಗಳು ಸಾಲದೆ ಹೋಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿತು. ಹಾಗೆ ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು ಶೇಷಾದ್ರಿಪುರದ ಬಡಾವಣೆ, ೧೮೯೨ರಲ್ಲಿ. ಅದೇ ವರ್ಷ, ಕೋಟೆಯ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಚಾಮರಾಜ ಪೇಟೆಯೂ ಕಟ್ಟಲ್ಪಟ್ಟಿತು.

೧೮೯೮ರಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಬಸವನಗುಡಿ ವಿಸ್ತರಣ (ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕು) ನಿರ್ಮಾಣವಾಯಿತು. ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಅದೇ ವರ್ಷ ಮಲ್ಲೇಶ್ವರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.

ಹೀಗೆ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಬೆಳೆಯತೊಡಗಿದ ಬೆಂಗಳೂರು, ಒಮ್ಮೆಲೆ ಬೃಹದಾಕಾರ ತಳೆದದ್ದು ಕಳೆದ ಲೋಕಮಹಾಯುದ್ಧದ ವೇಳೆಗೆ. ಆಗ ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಸೈನಿಕ ಠಾಣ್ಯವಾಯಿತು. ಯುದ್ಧ ಕೈದಿಗಳ ಶಿಬಿರಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟುವು. ಅತಿ ಪ್ರಸರಣದ ಆ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗ ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಂದಲೋ ಜನ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ಹೊಸ ವಿದ್ಯಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿತು. ರೈಲು, ಬಸ್ಸು, ವಿಮಾನ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಬೆಂಗಳೂರು ತೀವ್ರಗತಿಯಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಕಾರಣವಾದುವು.

ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾದ ವೇಳೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಪುರಸಭೆಯ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ೨೬ ಚದರ ಮೈಲುಗಳಷ್ಟಿತ್ತು. ಮುಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ೧೯೪೫ರಲ್ಲೇ ಮೊದಲಾಗಿದ್ದ ಹೊಸ ವಿಸ್ತರಣಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾರ್ಯ ಪುರಸಭಾ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. (೨೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ೨೬ ಚದರ ಮೈಲುಗಳಿದ್ದುದು ಈಗ ೪೬ ಚದರ ಮೈಲಿ.)

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯದ ವೇಳೆಗೆ, ಪುರಸಭಾ ಪ್ರದೇಶದೊಳಗಿನ ರಸ್ತೆಗಳ ಒಟ್ಟು ಉದ್ದ ೩೬೦ ಮೈಲು. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಬಳಿಕ, ಈಗ ಆ ಉದ್ದ

೪೫೦ ಮೈಲು.

ಜಯನಗರ, ರಾಜಾಜಿನಗರ, ಸುಂಕೇನಹಳ್ಳಿ, ಛಿನ್ನಮಂಗಲ, ಸದಾಶಿವನಗರ –ಇಲ್ಲಿ ಗಾಯಿತೆ ?

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರು ಇನ್ನೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಲೇ ಇದೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕೆಂಪೇಗೌಡ ನಗರದ ಗಡಿ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿ ನಾಲ್ಕೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಹತ್ತು ಮೈಲುಗಳಾಚೆಗೆ ನೆಡುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

ಉಸಿರಾಡಲು ಹವೆ, ಕುಡಿಯಲು ನೀರು, ಉಣ್ಣಲು ಆಹಾರ, ಮೈ ಚಾಚಲು ವಸತಿ–ಎಲ್ಲದಕ್ಕೂ ತೊಂದರೆಯೇ.

೨೫೮ ಬಗೆಯ ಗುಲಾಬಿ ಹೂಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದರೇನು ಬಂತು ? ೨೫೮ ಬಗೆಯ ರೋಗರುಜಿನಗಳಿಲ್ಲವೆ ?

ನೂರು ವಿಸ್ತರಣಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದರೇನು ಬಂತು ? ನೂರು ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಲ್ಲವೆ ?

ಈ ಸಂಕಟವೆಲ್ಲ ನಗರಕ್ಕೆ ತಿಳಿಯದು. ಅದಕ್ಕಿರುವುದೊಂದೇ ಚಪಲ–ಬೆಳೆಯುವುದು, ಬೆಳೆಯುವುದು............

೨–೧೦–೧೯೬೬

೬೬

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ ಅವರಿಗೆ ಸ್ಮಾರಕ....

ಜವಹರಲಾಲರ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿಗೆ ಜನ ಕಾಣಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯವರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ವಿನಂತಿಮಾಡಿದರು. ಇಂಥ ಕರೆಯನ್ನು ಹಿಂದೆಯೂ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದರು. ವಂತಿಗೆ ಮಾತ್ರ ನಿಧಾನವಾಗಿ ತೊಟ್ಟಿಕ್ಕುತ್ತಿದೆ.

ಯಾಕೆ? ಅಸಾಮಾನ್ಯ ನಾಯಕಮಣಿಯ ಬಗೆಗೆ ಆದರದ ಕೊರತೆಯೆ? ಅಥವಾ, ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಉಳ್ಳವರ ಅಭಾವವೆ?

ಸೋಜಿಗವೆನ್ನಿಸಬಹುದು: ಇದು ನಮ್ಮ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಮಾತ್ರವಲ್ಲ; ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಇದೇ.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗಂತೂ ಇದು ಸರ್ವಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯ.

× × × ×

ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ಡಾ. ಚಂಪಕರಮಣ ಪಿಳ್ಳೆಯವರ ವಿಧವೆ ಮೊನ್ನೆ ಅಂದರು:

"ಏನಾದರೂ ಸ್ಮಾರಕವೇರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೂವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಯತ್ನಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಸಮಿತಿಯ ರಚನೆಯೂ ಆಯಿತು. ಕೆಲ ವರ್ಷ ವರ್ಧಂತಿ ಆಚರಿಸಿದರು. ಕಡೆಗೆ ಅದೂ ನಿಂತುಹೋಯಿತು".

ಮೇಲಿನದು ನಮಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತು.

ಆಗಿ ಹೋದವರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳುತ್ತೇವೆ. ಮುಂದೆ ಸುಮ್ಮನಿರುತ್ತೇವೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರಾಗಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ಪ್ರಖ್ಯಾತರು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನವೇ ಆಸು ನೀಗಿದವರು ಅರಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆಯೇ ಮುದುಡಿದ ಪ್ರತಿಭೆಗಳು– ಒಂದೇ, ಎರಡೆ? ಯಾರಿಗೆ ತಾನೆ ನಾವು ಸ್ಮಾರಕ ರಚಿಸಿದ್ದೇವೆ?

'ನಾನು ಸತ್ಮೇಲೆ, ಹಿಂದೆ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದಿ ಎಸೆದಿದ್ದ ಕಡೆ ಸೆನೆಟಾಫ್ ಕಟ್ತಾರೆ', ಎಂದಿದ್ದರು ಕೈಲಾಸಂ. ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ತಮ್ಮನ್ನು ಹಂಗಿಸುತ್ತಿದ್ದವರನ್ನು ನೋಡಿ ಹುಟ್ಟಿದ ಮಾತು ಅದು. 'ಕೈ'ಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಒಂದು ಸ್ಮಾರಕ ರಚಿಸಬೇಕು ಎಂಬ ಹಂಬಲ ಬಿ. ಎಸ್. ರಾಮರಾಯರಿಗೆ. ಆದರೆ ಈ ಪಾದ್ರಿಗೆ ಸಂಗಾತಿಗಳಿಲ್ಲ. ಇದು ಒಂಟಿ ಅರ್ಚನೆ.

ಅವರಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ವರದಾಚಾರ್ಯರಿದ್ದರು. ಆ ಬೆಳಕು ನಂದಿದಾಗ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ ಹುಟ್ಟಿತು. ನೆನಪಿಗೊಂದು ರಂಗಮಂದಿರವನ್ನೇ ಕಟ್ಟಬೇಕೆಂಬ ಘೋಷಣೆಯಾಯಿತು. ಈ ವರೆಗೂ ಆಗಿರುವ ಕೆಲಸ ಸೊನ್ನೆ.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ನಾಯ್ಡು ತೀರಿಕೊಂಡರು. ಹಿಂದಿನ ಅನುಭವವಿದ್ದೂ, ಜನ ಮತ್ತೂ ಒಂದು ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಿದರು.

ಬರೆಹಗಾರ ದತ್ತ ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದಾಗ ಅಯ್ಯೋ ಪಾಪ ಎಂದವರು ಬಹಳ ಜನ. ಆದರೆ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹಕ್ಕೆ ಹೊರಟಾಗ ಕಾಸು ಬಿಚ್ಚಿದವರು ?

ಅದಕ್ಕೂ ಹಿಂದೆ ಹರಿದಾಸರಾವ್ ಅಪಘಾತಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ಸತ್ತಾಗಲೂ ಅಷ್ಟೆ....

ಇವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಹಾಯವೂ ಇಲ್ಲ; ಸ್ಮಾರಕವೂ ಇಲ್ಲ.

× × × ×

ಮೇಲಿನದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ದಿವಂಗತ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಯವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಏನನ್ನಾದರೂ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಮಿತ್ರರೂ ನಡೆಸಿರುವ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಇಂಥ ವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಎಷ್ಟು ಧಾರಾಳಿಗಳೆಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಇವರೆಲ್ಲ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲರು. ಅವಸರದಲ್ಲಿ ಆದಷ್ಟು ಕೂಡಿಸಬೇಕು—ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಅವರದು. ಏನಿದ್ದರೂ ದುಃಖಶಮನಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ ಈ ಕೆಲಸ ಮುಗಿಸಬೇಕು. ತಡವಾಯಿತೆಂದರೆ ಯಾರಿಂದಲೂ ಯಾವ ಉಪಯೋಗವೂ ಆಗುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಡಿನ ಎರಡು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ದುಡಿದ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲೂ ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಪಾಠ ಹೇಳಿದ, ಶಿಷ್ಯರ ಪೀಳಿಗೆಯನ್ನೇ ಅಣಿಗೊಳಿಸಿದ, ಅಮೂಲ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸನ ಸ್ಮಾರಕಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಂಗ್ರಹಿಸಬಹುದು ? ಹತ್ತು ಹದಿನೈದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನಾದರೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಛಲ, ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿಯ ಸಂಚಾಲಕರಿಗೆ. ಆದರೆ ಈ ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣ ಯಾವ ಮೂಲೆಗೆ ? ಒಂದು ಬಂಗಾರದ ಪದಕ ಕೊಡಬಹುದು, ಒಂದು ಸ್ಪರ್ಧೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬಹುದು....

× × ×

ಈ ಏರ್ಪಾಟಿಗಿಂತಲೂ ದೊಡ್ಡ ಸ್ಮಾರಕ ಬೇಕು, ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಅ. ರಾ. ಮಿತ್ರ.

ಯಾವ ಬಗೆಯದು ? ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಘನ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದರು. ಅವರ ಲಲಿತ ಬರವಣಿಗೆಯಷ್ಟೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅವರ ವಿದ್ವತ್ಕೃತಿಗಳು ಕೂಡಾ. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಬಿಟ್ಟುಹೋಗಿರುವ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಬಹಳ ಬೆಲೆಯ ಆಸ್ತಿ. ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು ಹಲವು ಡಾಕ್ಟರೇಟ್‌ಗಳಿಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬಲ್ಲ ಸಂಪತ್ತು. ಇಷ್ಟನ್ನೆಲ್ಲ ಸ್ವಂತ ಕಟ್ಟಡ

ದಲ್ಲಿ (ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ) ಇಟ್ಟು, ಸಂಶೋಧಕರು ಅಲ್ಲಿ ದುಡಿಯಲು ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಬೇಕು. ಇದಕ್ಕಿಂತ ಮಿಗಿಲಾದ ಸ್ಮಾರಕ ಬೇರೆ ಇಲ್ಲ.

ಹಣ? ಐವತ್ತು ಸಾವಿರವಾದರೂ ಬೇಕಾಗಬಹುದು.

× × × ×

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮರೆವು ಅಗ್ಗ. ಈ ಬಡನಾಡಿನಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕವಿಯೊಬ್ಬರಿದ್ದರು ಹೆಸರು ಮಂಜೇಶ್ವರ ಗೋವಿಂದ ಪೈ. ಕಡಲಿನೆದುರು ಕಡಲಿನಷ್ಟೇ ಆಳದ ವಿಸ್ತಾರದ ವಿದ್ವತ್ತಿದ್ದ ಪಂಡಿತವರ್ಯ. ಅವರದೂ ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ.

ಆ ಹಿರಿಯರು ತೀರಿಕೊಂಡಾಗ ಸ್ಮಾರಕ ಸಮಿತಿ ರಚಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಲಹೆ ಬಂತು. ಗೋವಿಂದ ಪೈಯವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಆ ಮನೆಯನ್ನೂ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರವನ್ನೂ ಬಿಟ್ಟುಕೊಡುತ್ತೇವೆ ಎಂದರು. ಅದೇ ಸ್ಮಾರಕ ಭವನವಾಗಿ ಉಳಿಯಲಿ —ಎಂದು ಎಲ್ಲರೂ ಹಾರೈಸಿದರು.

ವರ್ಷಗಳು ಮೂರು ಕಳೆದಿವೆ. ಇನ್ನೂ ಆ ಕೆಲಸ ಅಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ.

ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀ. ಸ್ಮಾರಕ ಇಂಥದೇ ಇನ್ನೊಂದು ಯತ್ನವಾದರೆ? ಆ ರೀತಿ ಆಗದು ಎಂದು ಎದೆ ತಟ್ಟಿ ಹೇಳುವವರು ಯಾರು?

೯-೧೦-೧೯೬೬

೬೭

ಕನಸು ಒಡೆಯಿತೆ?

ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಹುಬ್ಬೇರಿಸಿ ನೋಡಿದರು, ಹತ್ತು ತಿಂಗಳ ಹಸುಳೆ. ಮುದ್ದಾದ ಮಗು.

ಆ ಕಂದ ತನ್ನದು, ತನ್ನದು -ಎಂದು ಕೇಳಲು ಬಂದಿದ್ದ ಇಬ್ಬರು ಯುವತಿಯರು.

ಆ ಇಬ್ಬರಲ್ಲಿ ತಾಯಿ ಯಾರು?

ಹಿರಿತನದ ಪೀಠದಿಂದ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ಇಬ್ಬರನ್ನೂ ನೋಡಿದರು. ಒಬ್ಬಳು ಚೆಲುವೆಯ ದೃಷ್ಟಿ ನಡುದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಂಡಿತು. ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಚೆಲುವೆಯ ನೋಟ ಮಗುವಿನ ಮೇಲೆ ನೆಟ್ಟಿತು:

ಪ್ರಶ್ನೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರನ್ನು ಕಾಡಿತು.

ಯಾರು ನಿಜವಾದ ತಾಯಿ?

ಇತ್ತಂಡಗಳ ವಕೀಲರು ವಾದಿಸಿದರು. ವಾದ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು, ಮುಂದೆ ತಾವು ಆಡಲಿರುವುದನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕಿ ನಸು ನಕ್ಕರು. ಮರುಕ್ಷಣವೆ ಗಾಂಭೀರ್ಯದ ಮುಖವಾಡವನ್ನು ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಿ ಅವರೆಂದರು:

" ತಾಯಿ ಯಾರೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಕಷ್ಟ. ಮಗುವನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳುಗಳಾಗಿ ಸೀಳಿ ಇಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದೊಂದು ಭಾಗ ನೀಡುವುದೇ ಯೋಗ್ಯವೆಂದು ನಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ".

ಅವರ ಮಾತು ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನವೇ ಒಬ್ಬ ಯುವತಿ ಚೀರಿದಳು:

" ಬೇಡಿ! ಬೇಡಿ! ಹೋಳು ಮಾಡ್ಬೇಡಿ! ಆ ಮಗೂನ ಆಕೆಗೇ ಕೊಟ್ಬಿಡಿ! "

ನಾನು ಗೆದ್ದೆ-ಎನುವಂತೆ ಇನ್ನೊಬ್ಬಳು ಯುವತಿ ಎದೆಯುಬ್ಬಿಸಿ ಆ ಕಡೆ ಈ ಕಡೆ ನೋಡಿದಳು.

ಅಳುತ್ತಿದ್ದವಳತ್ತ ತಿರುಗಿ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶರು ತೀರ್ಪನ್ನಿತ್ತರು:

" ಅಮ್ಮ, ಆ ಮಗು ನಿನ್ನದು. ಎತ್ತಿಕೋ! "

× × × ×

ಬೆಳಗಾಂವಿಯನ್ನು ತುಂಡರಿಸಲು ಮೈಸೂರು ಒಪ್ಪಿತಂತೆ; ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಲ್ಲದು ಎಂದಿತಂತೆ.

ನೆರೆ ರಾಜ್ಯದ ವಿರೋಧಿ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕ ಧುಲಪರು ಕಟ್ಟುಕತೆಯನ್ನು ಹರಡಿಸಿ ಬೆಳಗಾಂವಿಯ ನಿಜವಾದ ತಾಯಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರವೇ ಎಂದು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ!

ರೈಲು ದಾರಿಯನ್ನು ಗಡಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿ ನಗರವನ್ನು ಇಬ್ಭಾಗಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೆ ?

ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕಿರುವಂತೆ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಿದೆ. ಪಟ್ಟಣ ನಗರಗಳಿಗೂ ಇದೆ. ಕತ್ತಿ ಮಸೆಯುವವರು ಮಾತ್ರ ಅದನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ. ಅವರ ಸಿದ್ಧಾಂತದಂತೆ, ಯಾವುದನ್ನು ಯಾರನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಕತ್ತರಿಸ ಬಹುದು.

ಬರ್ಲಿನ್ ನಗರದ ಕತೆಯನ್ನು ಲೋಕವೇ ಬಲ್ಲುದು. ಅದನ್ನು ಎರಡು ಹೋಳು ಮಾಡಿ ನಡುವೆ ಅಡ್ಡ ಗೋಡೆಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿದರು.

ಒಂದು ಮನೆ ಎರಡು ಪಾಲು : ಸೋದರರ ಮಧ್ಯೆ ಅಡ್ಡಗೋಡೆ !

× × × ×

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರನ್ನೂ ಮೈಸೂರಿನವರನ್ನೂ ಸೋದರರು ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದೋ, ಬಾರದೊ? ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ, ಇದು ಹಾಸ್ಯಾಸ್ಪದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎನ್ನಿಸಬೇಕು. ಆದರೆ ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, ವಾಸ್ತವವಾಗಿ....

ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರಿಗೆ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಕ್ರೋಶ. ಭಾಷೆಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಂಗಡಣೆ ಎಂಬ ಸಲಹೆ ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲು ಬಾರಿ ಕೇಳಿಸಿದಾಗಲೆ ಅವರು ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದರು —'ಬೇಡಿ ! ಬೇಡಿ !' ಎಂದು.

ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಿಂದಾಗಿ, ಜವಾಹರಲಾಲರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಭಾವೈಕ್ಯದ ಆದರ್ಶ ಮಣ್ಣುಗೂಡಿತು —ಎಂಬುದು ಮಾನ್ಯ ಗಿರಿಯವರ ಖಚಿತ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಯುವಜನ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಜೀವನವನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ್ನು ಉದ್ಘಾಟಿಸುತ್ತ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ತಮ್ಮ ಹೃದಯದೊಳಗಿನ ಸಂಕಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು. ಭಾಷೆಯ ಮೇಲಣ ಕುರುಡು ವ್ಯಾಮೋಹದ ಫಲವಾಗಿ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಿದ್ದುದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನವರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ; ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದವರ ಮೈಸೂರಿನವರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುತ್ತಾರೆ —ಎಂದರು ಗಿರಿ.

ಪ್ರತಿರಾಜ್ಯವೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿದ್ದಿದ್ದರೆ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತು ? "ನನ್ನ ದಂಡುಗಳು ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತಿದ್ದುವು : ಚವ್ಹಾಣರ ದಂಡುಗಳು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬರುತಿದ್ದುವು".

ಈಗ ಬೃಹದಾಕಾರ ತಳೆದಿರುವ ಛಿದ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ತಡೆಗಟ್ಟುವುದು ಹೇಗೆ?

ಗಿರಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ—

ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಿಂದ ಅನೈಕ್ಯವೂ ಛಿದ್ರ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯೂ ಹೆಚ್ಚಿವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಈಗಲಾದರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ಧೈರ್ಯವನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರದ ಮುಖಂಡತ್ವ ತೋರಬೇಕು.

ಆ ಬಳಿಕ?

ವಲಯ ರಾಜ್ಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕು; ಬಲಿಷ್ಠವಾದ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಬೇಕು....

× × × ×

ಯಾವ ರಾಜವೈದ್ಯನೂ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಇಷ್ಟು ಕಹಿಯಾದ ಔಷಧಿಯನ್ನು ಸೂಚಿಸಿರಲಾರ.

ಹತ್ತನೆಯ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯೋದಯದ ದಿನವನ್ನು ಇದಿರು ನೋಡುತ್ತಿರುವ ಎರಡು ಕೋಟಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ (ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಈಗ ಹೆಚ್ಚಿದೆ) ಮೇಲಿನ ಮಾತು ಪಥ್ಯವಾಗುವುದು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯ. ನಮಗೆ ಮಾತ್ರ ಎಂದೇನು? ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನರಿಗೂ ಅದು ಸಮ್ಮತವಾಗದು.

ಆದರೆ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಗಿರಿಯವರ ಒಳಗಿನ ಸಂಕಟ ಮಿಥ್ಯವೆನ್ನೋಣವೆ? ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದು ತಪ್ಪಾದೀತು. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು? ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ ಆಗಬಹುದಾದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಬಗೆಗೆ ಈಗಲೇ ಅವರು ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿದಿರಲೂ ಬಹುದು. ಈಗ ಗಿರಿಯವರಿಗೆ ವಯಸ್ಸಾಗಿದೆ. ಆಗ ಕರ್ನಾಟಕ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುತ್ತದೆ.

೧೬-೧೦-೧೯೬೬

೩೮

ವಿನಾಯಕರ ಪರ್ವತಾರೋಹಣ

ರಾಜಧಾನಿಯು ತುಂಬ ಗೋಕಾಕರದೇ ಮಾತು.

ಡಾ. ಪಾವಟೆಯವರು ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಮಹಾಕವಿ ಕುವೆಂಪು ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಶಿರೋಮಣಿಯಾದದ್ದು ಮೇಲಿನದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. (ಅಂತರ್ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳ ಸಭೆ ಹಿಂದೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಜರಗಿದಾಗ ಕಲ್ಕತ್ತಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ, ಡಾ. ಪುಟ್ಟಪ್ಪನವರನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದರಂತೆ: " ನೀವು ಕವಿತೆ ಕೂಡಾ ಬರೆಯುತೀರಂತೆ, ಹೌದೆ? ") ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪು ' ಆಳ್ವಿಕೆ ' ಯೊಂದು ಅಪೂರ್ವ ಅಧ್ಯಾಯ.

ಎಳೆಯದಾದ ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಅಂಥದೇ ಒಂದು ಅಧ್ಯಾಯ ಆರಂಭವಾಗಿದೆ ಎನ್ನಬಹುದು. ಅದನ್ನು ಬರೆಯುವವರು (ಅಥವಾ ರಚಿಸುವವರು) ಸ್ವತಃ ಬರೆಹಗಾರರಾದ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ವಿನಾಯಕ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಕಾಕರು.

× × × ×

ಗೋಕಾಕರದು ಹಲವು ಅಂಶಗಳುಳ್ಳ ಸಮಷ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ.

ಥೇಮ್ಸ್ ಕಾವೇರಿಗಳೆರಡರಲ್ಲೂ ಮುಳುಗಿ ಮಿಂದಿರುವ ವಿದ್ವಾಂಸ. ತುಳುಕಲಾರದ ಕೊಡ. ಲೋಕ ಜನಾಂಗದ ಸದಸ್ಯ. ಕವಿ, ನಿಬಂಧಕಾರ, ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಮತ್ತು ನಾಟಕಕಾರ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಹಾಗೂ ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞ. ತತ್ತ್ವವೇತ್ತ, ಹೌದು, ತತ್ತ್ವವೇತ್ತ. ಎಲ್ಲ ಚಿಂತೆಯನ್ನೂ ಚಿಂತನವಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಕರ್ಮಯೋಗಿ. ಇನ್ನೊಂದು ಜೀವದೊಡನೆ—ಅದು ಎಲ್ಲಿಂದಲೇ ಚಿಮ್ಮಿರಲಿ, ಯಾವ ಹಂತದಲ್ಲೇ ನಿಂತಿರಲಿ - ಸಂಪರ್ಕ ತಂತುವನ್ನು ಹೊಸೆಯಬಲ್ಲ ಕುಶಲಿ. ಈ ಎಲ್ಲ ಗುಣಗಳಿಗೆ ಓರಣವಾಗಿರುವ ಸಜ್ಜನಿಕೆ.

ಉಪಕುಲಪತಿಯಾಗಿ ಬಂದ ಈ ವಿನಾಯಕರ ಬಗೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಸದ್ಭಾವನೆಯ ಮಹಾಪೂರ ಹರಿದುದರಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವೇನು ?

× × × ×

ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಹೈದರಾಬಾದಿನಲ್ಲಿ Institute of English ನ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ಗೋಕಾಕರು ದುಡಿದರು. ಅದಕ್ಕೂ ಮುನ್ನ ಅದೆಷ್ಟೋ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೆಳೆದರು. ಹುಟ್ಟಿದ ಸವಣೂರು, 'ವರುಣ ಕುಂಜ' ವಾದ ಸಾಂಗ್ಲಿ, ಮುಂದೆ ಬರೋಡಾ, ಹೈದರಾಬಾದು, ಕೊಲ್ಹಾಪುರ, ಎಲ್ಲ ಆಶ್ರಿತ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳು. ನೆನೆದರೆ ವಿನಾಯಕರಿಗೇ ನಗು. ಆ ರಾಜ್ಯಗಳೆಲ್ಲ ವಿಸರ್ಜನೆಯಾದುವು. (ರಾಜ್ಯಗಳು ಮಾತ್ರ, ಕಟ್ಟಿದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಲ್ಲ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಈ ಸಲ ಮಾತ್ರ (ಅವರು ಬೆಂಗಳೂರು ತಲುಪುವುದರೊಳಗೇ), ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಮುಗಿದು ಅದು ಕರ್ನಾಟಕವೆನಿಸಿದ್ದು!

ಗೋಕಾಕರನ್ನು ಅದೃಷ್ಟವಂತರು ಎನ್ನೋಣವೇ? ದುರದೃಷ್ಟ ಅವರನ್ನು ಪೀಡಿಸಿದುದಕ್ಕೆ ಲೆಕ್ಕವೇ ಸಿಗದು. ಹೆಚ್ಚುಗಾರಿಕೆಯೆಂದರೆ, ಅವರೆಂದೂ ಸೋಲದೆ ಇದ್ದದ್ದು; ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ ಗೆದ್ದದ್ದು.

'ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿರುವ ಅಶಿಸ್ತು ಅಶಾಂತಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಿಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವೇನು?'

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೇಲಣ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಭಾವಗಳು, ಅಂಟಿಕೊಂಡ ರಾಜಕೀಯ ಕಸಮುಸರೆಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ....ಇದೆಲ್ಲಾ ಮಾಮೂಲು ಉತ್ತರ.

ಗೋಕಾಕರ ಯೋಚನೆ ಇನ್ನೂ ಆಳದ್ದು.

ರಾಜಾರಾಮಮೋಹನರಾಯರ ದಿನದಿಂದ ವಿನೋಬಾರತನಕ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಏನು ನಡೆಯಿತು? ಪೂರ್ವ ಪಶ್ಚಿಮಗಳ ಸಂಗಮದಿಂದ (ಸಂಘರ್ಷದಿಂದ) ಹೊಸತೊಂದು ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೇ ರೂಪುಗೊಂಡಿತ್ತಲ್ಲ! ಅದರ ರೂಪು ರೇಖೆಗಳನ್ನು ನಾವು ಗುರುತಿಸಬೇಕು. ಅದೇ ಅಧುನಿಕ ಭಾರಾತೀಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಆ ನೆಲೆಯಿಂದ ನಮ್ಮ ಎಳೆಯರು ಬೆಳಕಿನತ್ತ ನೋಡಬೇಕು. ಇಂಥ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಭದ್ರ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ನಿಂತಾಗಲೇ ನೋಟ ನಿಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತದೆ. ನಡೆಯುವಾಗ ಹುಡುಗರು ಮುಗ್ಗರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿಯ ಮಬ್ಬನ್ನು ಕಳೆಯುವ, ಓರೆಕೋರೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥವೊಂದು ರಚಿತವಾಗಬೇಕು.

'ನೀವೇ ಬರೆಯಿರಿ.'

ಉತ್ತರ–ನಗೆ.

ಅಧ್ಯಾಪಕರ ಬಗೆಗೂ ಅವರಿಗೆ ಚಿಂತೆ. ಹುಡುಗರನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರೇ ಮಾದರಿಗಳಾಗದಿದ್ದರೆ? ಅವರಿಗನಿಸುತ್ತದೆ: ವಿದ್ಯೆಗಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬೊಕ್ಕಸದಿಂದ ಎಷ್ಟು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಿದರು ಸಾಲದು.

ಕೇಳುವವರನ್ನು ನೋಡುವವರನ್ನು ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುವಂಥದು ಉಪಕುಲಪತಿಯ ಮಿಶನರಿ ಉತ್ಸಾಹ. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ತಾವು ಕಂಡ ಸತ್ಯದ ಸೊಬಗನ್ನು

ಉಳಿದೆಲ್ಲರಿಗೂ ಬಡಿಸುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ಗೋಕಾಕರು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ಮಿಶನರಿಯೇ.

ಸಿನಿಕರು ಏನೇ ಅನ್ನಲಿ, ಕೆಲಸವಾಗುವುದು ಮಿಶನರಿಗಳಿಂದಲೇ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯುದ ಭಾಗ್ಯ. ಏಕಾಂತದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೇನೋ ಗುಲ್ಲಿನಿಂದ ತೊಂದರೆ. ಆದರೆ ಅವರು ಗುಲ್ಲಿನಲ್ಲೂ ಬರೆಯಬಲ್ಲ ಅನುಭವಿ ರಾಜಕೀಯ ಜಾಡ್ಯಗಳಿಂದ ಆತಂಕ ? ದಕ್ಷ ಕಪ್ತಾನ. ನಿಶ್ಚಿಂತ–ಆಹ್ವಾನಗಳು ಆತನಿಗೆ ಸಾಧಾರಣ ವಿಷಯ. ಬೆಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ ಉಂಟಂತೆ, ಅಂಜಿಕನ್ಯಾತರದು. ?

ಹೊಸ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿರುವ ಗೋಕಾಕರ ನಿರ್ವಹಣೆ ಕಂಡು ಮೆಚ್ಚುಗೆಯ ಚಪ್ಪಾಳೆ ಮಳೆ ಸುರಿಸಲು ನಾಡು ತವಕಗೊಂಡಿದೆ.

೨೩-೧೦-೧೯೬೬

೬೯

ಮಕ್ಕಳೇ ದೇವರು

"ಅವರು ಈಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ... "

ಲೋಕದ ಯಾವ ಮೂಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆಗಲಿ, ಇದು ಆಗಾಗ್ಗೆ ಕೇಳಿ ಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಉದ್ಗಾರ.

"ಗಾಂಧಿಜಿ ಈಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ "

ಗಾಂಧೀ ಭವನದ ಸುತ್ತಲೂ ಐದು ಎಕರೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ (ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ) ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಮೇಳದ ಸುದ್ದಿ ಕೇಳಿ ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತಿದ್ದರು.

ಅಥವಾ, ಮಹಾತ್ಮರ ಶಿಷ್ಯರಾಗಿದ್ದ ಠಕ್ಕರ್ ಬಾಪಾ ಈಗ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ....

ತಮ್ಮ ಕನಸಿನ ಸಸಿಗಳಿಗೆ ನೀರೆರೆಯಲು ಶಿಷ್ಯರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಯತ್ನ ಕಂಡು ಸಂತೃಪ್ತರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.

ಇದು ಮುಖ್ಯತಃ ಮಕ್ಕಳ ಮೇಳ, ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ಇಲ್ಲಿದೆ ಸ್ಥಾನ. ಮನೋರಂಜನ ಶಿಕ್ಷಣ ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಮಾನ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ.

ಸಂಘಟಕರ ಪಾಲಿಗೆ ಇದೊಂದು ಬಗೆಯ ಸೇವೆ. ಈ ಮೇಳದಿಂದ, ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಆದಷ್ಟು ಹಣ ಸಂಗ್ರಹಿಸಬೇಕೆಂಬ ಮೂಲೋದ್ದೇಶ ಒಂದಿದೆ. ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಹಣ ಸೇವೆಗೆ; ನಗರದಿಂದ ಹತ್ತು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದಲ್ಲಿರುವ ಬಾಪಾ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಠಕ್ಕರ್ ಬಾಪಾ ಸೇವಾ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದವರು ನಡೆಸುತ್ತಿರುವ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ.

x x x x

ಇದ್ದವರ ಬಳಿ ಹೋಗಿ ದಾನ ಪಡೆಯುವುದು ದೊಡ್ಡ ಕೆಲಸವಲ್ಲ. ಗಾಂಧಿಜಿಯಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾಗಿ ಬದುಕನ್ನೆಲ್ಲ ದೀನದಲಿತರ ಸೇವೆಗೆ ಮುಡಿಪಿಟ್ಟಿರುವ (ಬಿಳುಪು ಕೂದಲು, ಜವ್ವನಿಕೆಯ ಮುಖ. ನಡೆದು ಬಂದಿರುವ ದಾರಿ ಅರ್ಧ ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು.) ಸರಸ್ವತಿ ನಟರಾಜನ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದ ಸೂಕ್ಷ್ಮಗಳನ್ನು ಬಲ್ಲವರು. 'ಭಿಕ್ಷಾಂದೇಹಿ'ಗಿಂತ ಮೇಳ-ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಮೂಲಕ ಕಾಸು ಕೂಡಿಸುವ ಕೆಲಸವಾಗಲಿ ಎಂದು ಅವರ ಅಂಬೋಣ.

ಆಚಾರ್ಯ ಕುಟುಂಬದ ಸಂಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವೂ ದಿವಾಕರ ಮನೆತನದ ಧುರೀಣತ್ವವೂ ಮೈಗೂಡಿರುವ ಶಾಂತಾ ದಿವಾಕರರು ಮೇಲಿನ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಮ

ಭಾಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವ ಭಾರತದ ಹಿರಿಯ ಆದರ್ಶಗಳ ಬಳುವಳಿ ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಆಶೋತ್ತರಗಳೊಡನೆ ಬೆರೆತು, ಸಮಷ್ಟಿಯೋಜನೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಸರಸ್ವತಿ ನಟರಾಜರಿಗೆ, ಸುಖ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ ವಿಕಾಸಾವಕಾಶಗಳಿಂದ ವಂಚಿತರಾದ ಕೊಂಪೆಯ ಮಕ್ಕಳ ಯೋಚನೆ; ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಂದ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು; ಇಂಥ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು ಅವರು ನೋಡಬೇಕು; ಅವರ ಬದುಕಿನ ಕತ್ತಲಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮೂಡಬೇಕು.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಚಾರಿ ಶಾಲೆಯೊಂದನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆನ್ನುವುದು ದೀರ್ಘಾವಧಿ ಯೋಜನೆ. ಇದು ತರಗತಿ–ಪರೀಕ್ಷೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಲ್ಲದ ಶಾಲೆ; ಮಕ್ಕಳಿದ್ದಲ್ಲಿಗೇ ಹೋಗಿ ಅವರನ್ನು ಕಲೆಹಾಕಿ ಒಂದರ್ಧ ಘಂಟೆಯಾದರೂ ಜ್ಞಾನದಾನ ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ.

ಶಾಂತಾ ದಿವಾಕರರದು ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಆಸೆ. ಆಟಿಗೆಗಳ ಭಂಡಾರ ವೊಂದನ್ನು ನಗರದಲ್ಲಿ ತೆರೆಯಬೇಕು; ದೇಶ ವಿದೇಶಗಳ ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನೂ ಆಟದ ಸಾಮಾನುಗಗನ್ನೂ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಅಲ್ಲಿಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದು ಮಕ್ಕಳು ಆಟಿಗೆಗ ಳೊಡನೆ ಆಡಬಹುದು; ಮನೆಗೂ ಒಯ್ದು ಸುರಕ್ಷಿತವಾಗಿ ಮರಳಿ ಕೊಡಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಆಗುವ ಸಾಧನೆ ಎರಡು ಬಗೆಯದು: ಮಕ್ಕಳ ಬದುಕಿನ ರಸನಿಮಿಷಗಳ ಹೆಚ್ಚುವಿಕೆ. ಹಾಗೂ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವಿಕೆ. ಮಕ್ಕಳ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರಗಳು ನಡೆಯುವ ರೀತಿಯಲ್ಲೇ ಆಟಿಗೆಗಳ ಲೈಬ್ರೆರಿಯ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನ.

ಇವೆರಡೂ ಯೋಜನೆಗಳು ಕಾರ್ಯಾಗತವಾದಾಗ ಬೆಂಗಳೂರು ಸಂತೋಷ ಪಡಬಹುದು.

× × × ×

ಸರಸ್ವತಿ ನಟರಾಜನ್, ಶಾಂತಾ ದಿವಾಕರ, ಅವರ ಸಂಗಡಿಗರಾದ ಶಾರದಾ ನಾರಾಯಣ್, ಗೌರಿ ಅಪ್ಪಯ್ಯ–ಇವರೆಲ್ಲ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಕಂಡವರಿಗೆ ಮೇಲಿನ ಸಾಧ್ಯತೆ ಬರಿಯ ಕನಸು ಎಂದೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ಸಲದ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ರಂಜನೆಯೆಂದರೆ, ಮರ ಮರದಿಂದಲೂ ತೂಗಾಡುವ ಉಯ್ಯಾಲೆಗಳು ; ಮೊಲ, ಜಿಂಕೆ, ಪಾರಿವಾಳಗಳಿರುವ ಪ್ರಾಣಿಲೋಕ. ಒಂದು ಮರಿಯಾನೆ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಕಥೆಯನ್ನು ಸಾರುವ ನಾಟಕಮಾಲಿಕೆ, ನೃತ್ಯ, ಹಾಡು.

ತಾಯಂದಿರ ಹವ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಭಾಗ, ಹಿರಿಯರಿಗೆ.

ಚಿಲ್ಲರೆ ನೀಡಿ ಪಡೆಯುವ ತಿಂಡಿ ತಿನಿಸು ಬೇರೆ.

ಹದಿನೈದು ದಿನಗಳ ಈ ವಿಹಾರ ಕಿರಿಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಸ್ಮರಣೀಯ.

× × × ×

ಇಂಥದೊಂದು ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನು? ಕುತೂಹಲ, ಅಥವಾ 'ಕಾದು ನೋಡೋಣ' ಎನ್ನುವ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಉತ್ತರ.

ಸಹಜವೇ.

ಒಮ್ಮೆ ಇದು ಯಶಸ್ಸು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಇಂಥದರ ಸಂಘಟನೆ ಲೀಲಾಜಾಲವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಈ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ಹೆತ್ತವರಿಗೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಹೆಚ್ಚು ಆಕರ್ಷಕವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೦-೧೦-೧೯೬೬

ಕನ್ನಡ ಹೃದಯದ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ

ಶಿಸ್ತು ಪಾಲನೆಯಲ್ಲಿ ಯಾರು ಮೇಲು? ಕನ್ನಡ ಹುಡುಗರೊ? ಮರಾಠಿ ಹುಡುಗರೊ? (ಅಥವಾ ಮಲೆಯಾಳಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊ? ಕನ್ನಡ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೊ?)

ಈ ವರ್ಷ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಅನೇಕ ಕಡೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಲಭೆಗಳಾದುವು. ಆದರೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ತಣ್ಣಗಿತ್ತು. ಜೂನ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಗಡಿ ಆಯೋಗ ನೇಮಕ ವಾಗಬಾರದೆಂದು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಚಳುವಳಿ ನಡೆಯಿತು. ಆದರೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಗಳು ಎಲ್ಲೂ ಶಾಂತಿಭಂಗಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾಗಲಿಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಂದು ನಮ್ಮ ಎಳೆಯರ ಬಗೆಗೆ ಹೊರಗಿನ ಯಾರೂ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ನುಡಿ ಆಡಲಿಲ್ಲ. ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಬೆನ್ನನ್ನು ನಾವೇ ತಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಲ್ಲ, ತಪ್ಪೇನು ಅದರಲ್ಲಿ?

× × × ×

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ಸಲದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಪ್ರಕ್ಷೋಭೆ ಕೆಲವೇ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಕೆಲವೇ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ- ಸೀಮಿತವಾಗಿತ್ತು. ಪತ್ರಿಕೆ ಓದುವ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಬಲ್ಲರು.

ಆದರೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ದೇಸಾಯರಿಗೆ ಕಂಡಿರುವುದೇ ಬೇರೆ. ಅವರು ತಿಳಿದಿರುವಂತೆ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮಾತ್ರ ಶಾಂತವಾಗಿತ್ತು. ಪುಣೆ ಮುಂಬಯಿ ಗಳಲ್ಲಿ ಗಳಭೆಗಳಿರಲಿಲ್ಲ.

ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಎಂಬುದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ದೇಸಾಯರು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪೃಥಕ್ಕರಿಸಿದರು. 'ಇದು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಅಂಧಾಭಿಮಾನವೆಂದು ಭಾವಿಸ ಬಾರದು' ಎಂಬ ವಿನಯದ ಪೀಠಿಕೆಯೊಡನೆ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಲೋಕದೆದುರು ಅವರು ಮಂಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ—

ಮುಂಬಯಿ ಪುಣೆಗಳ ವಿದ್ಯಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಿರಿಯ ಪರಂಪರೆಯಿದೆ. ಪುಣೆ ಯಂತೂ ಭಾರತದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಕೇಂದ್ರ. ಅಧ್ಯಾಪಕರು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ನಡುವೆ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧವಿದೆ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನೂ ಒದಗಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಷ್ಟೇ ಆದರೆ ಯಾರ ತಕರಾರೂ ಇರುತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಇದರ ಸತ್ಯಾಸತ್ಯತೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಬೇಕಾದವರು ದೇಶದ ವಿದ್ಯಾತಜ್ಞರು ಎಂದು ಸುಮ್ಮನಿರಬಹುದಿತ್ತು. ಆದರೆ

ದೇಸಾಯರು, 'ಮೇಲಿನ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರು,' ಎಂದರು.

ಇದು ಆವಸರದ ತೀರ್ಪು ಎನ್ನದೆ ಅನ್ಯ ಗತಿ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ದಲ್ಲೂ ಬೇರೆ ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಶಿಸ್ತಿನಿಂದ ವರ್ತಿಸಿದರು ಎಂಬು ದನ್ನು ದೇಸಾಯರು ತಿಳಿಯದೆಯೋ ಉದ್ದೇಶಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೋ ಮರೆಮಾಚಿದರು.

× × × ×

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಘಟನೆಗಳು ಮತ್ತು ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ ಸಂಗತಿಗಳು ಬೇರೊಂದು ಚಿತ್ರವನ್ನು ಮುಂದಿಡುತ್ತವೆ.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಮೊದಲು ಮಾರುಹೋದದ್ದು ಬಂಗಾಳಿ ಮತ್ತು ಉರ್ದು. ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಪೂರ್ವಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳಿ ಮೂಲ ಕವೂ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಉರ್ದು ಮೂಲಕವೂ 'ದೇಶಿಯರಿಗೆ' ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯ ಪ್ರಭುಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಹೇಳಿಕೊಡ ತೊಡಗಿದ್ದೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ. ಮರಾಠಿ, ಕನ್ನಡ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಆದುದು ಮುಂದೆ, ನಾಲ್ವತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರ.

ಇದು ಬಚ್ಚಿಡುವ ವಿಷಯವಲ್ಲ.

ಹಾಗೆಯೇ, ಕನ್ನಡ ಕಾದಂಬರಿಯ ಮೇಲೆ ವೆಂಕಟಾಚಾರ್ಯ-ಗಳಗನಾಥರ ಮೂಲಕ ಬಂಗಾಳಿ ಮರಾಠಿಗಳೂ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದುವೆಂಬುದೂ ಮುಚ್ಚಿಡುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ.

ಅಲ್ಲದೆ, ಮರಾಠೀ ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯೊಂದು ಹತ್ತೊಂಭತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಬಂದುದೂ 'ಕನ್ನಡ ಶಾಕುಂತಲ'ವನ್ನು ಬರೆ ಯಲು ಬಸವಪ್ಪ ಶಾಸ್ತ್ರಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರೇರಣೆ ದೊರೆತುದೂ ನೆನಪಿಡತಕ್ಕ ಮಾತು.

× × × ×

ಹಳೆಯ ಕಾಲವೇಕೆ? ಈ ಶತಮಾನಕ್ಕೆ, ಈ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಬರೋಣ. (ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಅಕಾಡೆಮಿ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ವಿಜೇತ) ಪಿ. ಎಲ್. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಮರಾಠೀ ನಾಟಕದ ಭಾಷಾಂತರ 'ತನುವೂ ನಿನ್ನದೇ ಮನವೂ ನಿನ್ನದೇ' ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರಿ ಜನ ಮನ್ನಣೆ ಗಳಿಸಿದೆಯಲ್ಲ? ಇದಕ್ಕೆ ಏನು ಹೇಳೋಣ?

ಮೂಲ ಮರಾಠಿ, ಆದುದರಿಂದ ತ್ಯಾಜ್ಯ, ತುಚ್ಛ-ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡಿಗರು? ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಮೈಸೂರುಗಳ ನಡುವೆ ವಿವಾದವಿದೆ; ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ಮರಾಠಿ ನಾಟಕದ ಕನ್ನಡ ರೂಪವನ್ನು ಅಭಿನಯಿಸುವುದಿಲ್ಲ-ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡ ಕಲಾವಿದರು? ಪ್ರಸ್ತುತ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿನ ಕೆಲ ಮೂಲಭೂತ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೆದಕುವ

ಕಥಾವಸ್ತು, ಅದನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿರುವ ರಂಜಕ ರೀತಿ, ಆಧುನಿಕ ರಂಗಸಜ್ಜಿಕೆ—ಇವೆಲ್ಲವೂ ಸೇರಿ ಕನ್ನಡ ಕಲಾವಿದರಿಗೂ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗೂ ನಾಟಕ ಮೆಚ್ಚುಗೆಯಾಗಿದೆ. ಸಭಾಗೃಹವೆಲ್ಲ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರ ಘೋ ನಗೆಯಿಂದ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸಿದೆ. ಆ ನಗೆಯ ಸದ್ದಿನಲ್ಲಿ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮುಳುಗಿದೆ.

ಇದಲ್ಲವೆ ಒಬ್ಬ ನಾಟಕಕಾರನಿಗೆ, ಆತನ ಭಾಷೆಗೆ, ಕೃತಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಮನ್ನಣೆ?

ಕನ್ನಡ ಹೃದಯದ ಈ ಸಿರಿವಂತಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವ ಬದಲು, ಕನ್ನಡ ನಾಟಕ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು ಮರಾಠಿಗೆ; ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಂತೂ ಒಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ನಾಟಕವಿಲ್ಲ; ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರದನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸಿ ಆಡುವಂಥ ದುರ್ಗತಿ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ—ಎಂದು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ದೇಸಾಯರಾಗಲೀ ದೇಶಮುಖರಾಗಲೀ ನುಡಿದರೆ ಅಂಥ ಮಾತಿಗೆ ಏನು ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟೋಣ?

ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಈ ದಿನದ ಭಾಷಾ ಜಗಳ ಗಡಿ ವಿವಾದಗಳೆಲ್ಲ, ರಾಜಕೀಯಸ್ಥರಿಗೇ ಮೀಸಲು. ಕಲೆಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕೆ ನೆಲೆಯಿಲ್ಲ, ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲ.

೬-೧೧-೧೯೬೬

೭೧

ನೆನಪಿನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ

ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು

"ಪತ್ರಿಕೆಯ ತುಂಬ ನೂತನ ರಾಜ್ಯೋದಯ ಸಮಾರಂಭದ ಸುದ್ದಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗುತ್ತಿದ್ದು ಒಂದು ಮುಖ್ಯ ಸುದ್ದಿ ತನ್ನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದು ಕೊಂಡಿತು. ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಉದಯವನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನಪರ್ಯಂತ ಹಾರೈಸುತ್ತಿದ್ದು ತಮ್ಮ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಕೇವಲ ಸಂಶೋಧನೆಗಾಗಿಯೇ ಮೀಸಲಿಟ್ಟು ಕೊನೆಗೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋದಯದ ದಿನವನ್ನು ಕಣ್ಣಾರೆ ಕಂಡು ತೃಪ್ತಿಗೊಂಡು ಕಣ್ಣು ಮುಚ್ಚಿದ ಒಂದು ಹಿರಿಯ ಜೀವ ಕನ್ನಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಪಡೆಯದೇ ಹೋಯಿತು."

—ಇದು, 'ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ' ಸಾಪ್ತಾಹಿಕದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಸ್. ಭಾರದ್ವಾಜರು ಬರೆದ ಲೇಖನದಿಂದ ಒಂದು ಉಲ್ಲೇಖ. ಅದು ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಸಂಚಿಕೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಹತ್ತನೆಯ ಹುಟ್ಟು ಹಬ್ಬ ಇದೀಗ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಜರಗಿದೆ. ಪತ್ರಿಕೆ ತುಂಬಾ ಅದರದೇ ಸುದ್ದಿ. ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ಬಂದಿದೆ ನಾಡು. ಸಾಧನೆ–ಸವಾಲುಗಳ ಒಂದು ದಶಕದಲ್ಲಿ ನಾಡು ನುಡಿಗಳ ಒಳ್ಳಿತಿಗಾಗಿ ದುಡಿದ ಹಿರಿಯರು ಹಲವಾರು ಮಂದಿ ಮಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರತಿ ಸಲವೂ 'ತುಂಬಿ ಬಾರದ ನಷ್ಟ' ಎಂದು ಶೋಕಿಸುತ್ತ ಜನ ನಿನ್ನೆಗಳನ್ನು ಮರೆತು ಸಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಒಂದು ದಶಕದ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯೋದಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೀರಿ ಕೊಂಡವರು–'ಚಿತ್ರಗುಪ್ತ' ಸಂಪಾದಕರ ಉದ್ಧೃತ ನುಡಿಗಳಿಗೆ ವಸ್ತುವಾದವರು– ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು. ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಗಳಾಗಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವುದೂ ಅವರನ್ನೇ.

× × ×

ಅರುವತ್ತಮೂರರ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ತಾವು ನಿಧನರಾದುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆ ಸುಮಾರು ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ದಶಕಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ, ಗತಕಾಲದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಡನೆ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು ಕೊನೆ ಇಲ್ಲದ ಸಂಭಾಷಣೆ ನಡೆಸಿದರು. ಇಂದಿನ ಇರುವಿಕೆಯ ಮೂಲವನ್ನರಿಯಲು ಪರಿಶ್ರಮಪಟ್ಟರು. ಕಳೆದುಹೋಗಿದ್ದ ಕೊಂಡಿ

ಗಳನ್ನು ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮೂಸೆಯಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಹೊಸೆದರು. ಕ್ರಿಸ್ತ ಪೂರ್ವ ಎರಡನೆಯ ಶತಮಾನದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ, ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಪಾಳೆಯಗಾರ ನಾಯಕರ ತನಕ, ಅರಿವಿನ ಬಣ್ಣದಿಂದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯನ್ನು ಅವರು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು. ಆ ಗತವೈಭವ ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು, ಹೃದಯಸ್ಪರ್ಶಿಯಾಗಿತ್ತು. ರೋಮಾಂಚಕಾರಿಯಾಗಿ ಕಂಡಿತು ಅದರ ನೆನಪು.

ಚಿತ್ತಾರಕಲ್ಲು ನೆಲದ ಕೋಟೆ, ಬುರುಜು, ದೇಗುಲ, ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕೊರೆದಿಟ್ಟ ಕಥೆ, ಇನ್ನಿತರ ಅವಶೇಷಗಳು ಗತಕಾಲದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಗಳ ಮೇಲೆ ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲಿದುವು. ಜೋಯಿಸರ ಸ್ಪರ್ಶಕ್ಕೆ ಕಲ್ಲುಗಳಿಗೆ ಧ್ವನಿಯೊಡೆಯಿತು. ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಬರೆಯಲು ಹೊರಟಿದ್ದ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ತನ್ನ ಹಳೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಓದಿತು.

ಇದು ಈ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೀಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಝುಂಝಾವಾತದ ಫಲ. ಸ್ಥಳ ಪುರೋಹಿತರಾದ ಮಡಿವಂತ ಮನೆಯ ಹುಡುಗ ಜೋಯಿಸರು, ಮಿಲಿಟರಿಗೆ ಭರ್ತಿಯಾದರು. ಸರಕಾರಿ ನೌಕರಿ ಸರಿಹೋಗದಾದಾಗ ವಕೀಲಿ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಯ್ದುಕೊಂಡರು. ಗಾಂಧಿವಾದವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಅದನ್ನು ತ್ರಿಕರಣಪೂರ್ವಕ ಅನುಸರಿಸಿದರು.

ಹೊರಗೆ ಜನನಾಯಕನ ನೆಲೆಯಿಂದ, ಮುಂದೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರತಿನಿಧಿಯಾಗಿ, ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಕಾರ್ಯಕರ್ತನಾಗಿ ಜೋಯಿಸರು ದುಡಿದರು.

ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋದ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಅವರು ಬೆಳೆಸಿದರು. ಇತಿಹಾಸದ ಸತ್ಯಾನ್ವೇಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಬಹು ವೇಳೆಯನ್ನು ಕಳೆದರು.

× × × ×

ಜೋಯಿಸರ ಮಕ್ಕಳು ಶರ್ಮರಾದುದೊಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯದ ಕಥೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು, ತಮ್ಮ ಎರಡನೆಯ ಮಗ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಆತನಿಗೆ ಮಯೂರ ಶರ್ಮನೆಂದು ನಾಮಕರಣಮಾಡಿದರು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಮೊದಲನೆಯ ಹುಡುಗ ನಾಗರಾಜ, ನಾಗರಾಜ ಶರ್ಮನಾದ. ವಿಜಯನಗರದ ಮೇಲಿನ ವಾತ್ಸಲ್ಯದಿಂದ ಮೂರನೆಯ ಹುಡುಗ ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ (ಶರ್ಮ)ನಾದ.

ಇಂಥ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೂ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೂ ನಂಟು ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ. ಐತಿಹಾಸಿಕ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು ಬರೆದ ಲೇಖನಗಳು ನೂರಾರು. ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಬಹುಕಾಲ ಬಾಳುವಂಥದು ‘ಕುಮಾರರಾಮ’.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಏಳು ಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆಯ ಒಳಹೋಗುವಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ, ರಂಗಯ್ಯನ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿ, ಎರಡು ಕೊಠಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಜೋಯಿಸರು ನೆಟ್ಟು ಬೆಳೆಸಿದ ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರ

ಹಾಲಯವಿದೆ. (ಒಳಗೆ ದೀಪವಿಲ್ಲ, ಜಾಗವೂ ಸಾಲದು.) ಅದು ನಾಡಿಗೆ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಬಳುವಳಿ.

ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸವುದರ ಮೂಲಕ ಜೋಯಿಸರು ಹಚ್ಚಿದ ದೀಪ ಆ ಊರನ್ನು ಬೆಳಗಿಸಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿದೆ.

× × × ×

ಮೊನ್ನೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಹತ್ತನೆಯ ವರ್ಧಂತಿಯಂದು ನಾಡಿಗಾಗಿ ದುಡಿದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಹಲವರನ್ನು ಸನ್ಮಾನಿಸಲಾಯಿತು. ಜೋಯಿಸರು ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಆ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅವರೂ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಆದರೆ, ಹಿರಿಯ ಬದುಕನ್ನು ಬಾಳಿದ ಕಾರಣದಿಂದ, ನೆನಪಿನ ಚಿತ್ರಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಹುಲ್ಲೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಜೋಯಿಸರು, ನಿಧನರಾದ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರವೂ ವಿರಾಜಮಾನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನ ತಮ್ಮ ಆಪ್ತಮಿತ್ರ ಅಳಿದುದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಕಲ್ಲುಗಳು ಅಳುತ್ತವೆ.

೧೩–೧೧–೧೯೬೬

೭೨

ಬೆಕ್ಕಿನ ಬಿಡಾರ ಬೇರೆ?

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ಜರಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಯ ವಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. ಈಗ ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಹೇಮಂತದ ಪ್ರಭಾವವಿರಬೇಕು. ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಬಂಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಹೆಚ್ಚತೊಡಗಿವೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ತನ್ನ ಸುವರ್ಣ ಮಹೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದನ್ನು, ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಜರಗಿ ಹತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೇಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ಆಗ ಅದು ಏರ್ಪಟ್ಟಿದು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ. ಈಗಿನದರ ಯಜಮಾನ್ಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ ಲಯದ್ದೇ. ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯವೊಂದು ತನ್ನ ಬಂಗಾರ ಹಬ್ಬದ ವೇಳೆಗೆ ತನ್ನ ನಾಡಿನ ನುಡಿಯ ಬರೆಹಗಾರರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕರೆದಿರುವುದು ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿ.

ಇಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವವರು ತಾವು ಹೇಳಲಿರುವುದನ್ನು ಬರೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಬರೆದು ತಂದದ್ದು 'ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕರ್ನಾಟಕ'ದ ಸುವರ್ಣ ಸಂಚಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಅಚ್ಚಾಗಬಹುದು.

ಈ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ತುಸು ಮುಂಚೆ ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮಾರಂಭ ನೆರವೇರುತ್ತದೆ. ಇದು ಮೈಸೂರಿನ ಯುವಜನ ಸಂಘದವರು ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವ 'ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ'.

× × × ×

ಉದಯೋನ್ಮುಖ ಲೇಖಕರಲ್ಲ. ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳು. ಪ್ರಖ್ಯಾತರು? ಖಂಡಿತವಾಗಿ. ಭಾಗವಹಿಸಲಿರುವವರ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ವಿಧದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧರೆಂಬುದು ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪರಿಚಯ ಇರುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಅರಿವಾದೀತು.

ಅವರು ಬರಿಯ ವಿಖ್ಯಾತರಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ನವ್ಯಮಾರ್ಗದ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತರು ; ನವ್ಯ ಪಂಥಾನುಯಾಯಿಗಳು ; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಸರೋವರಕ್ಕೆ

ಹೊಸ ನೀರಾಗಿ ಬಂದವರು; ಬಡಕಲು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸರಸ್ರೋತಿಗೆ ರಕ್ತದಾನ ಮಾಡಿದವರು.

ಇದು ಒಂದು ವಿಶೇಷ.

× × × ×

ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗೊತ್ತುಪಡಿಸಲಾಗಿರುವ ಪ್ರಕಾರಗಳು ಐದು : ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ ಮತ್ತು ಕಥೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಕುರಿತ ಗೋಷ್ಠಿಗೂ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿರುವವರು, ಇಬ್ಬರನ್ನು, ಬಿಟ್ಟು ನವ್ಯ ಕೃಷಿ ಪಂಡಿತರು.

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ನಿಬಂಧಗಳನ್ನು ಓದುವುದಾದ ಮೇಲೆ (ಚರ್ಚೆಯೂ ಇದ್ದೀತು) ಆ ಪ್ರಕಾರದ ಶಿಲ್ಪದ ಬಗೆಗೆ. ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಭಾಷಣ (ನಾಟ್ಯ ಶಿಲ್ಪ, ವಿಮರ್ಶಾ ವಿಧಾನ, ಕಾವ್ಯ ಶಿಲ್ಪ, ಕಾದಂಬರಿ ಶಿಲ್ಪ, ಕಥಾ ಶಿಲ್ಪ.)

ಇದೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ಸಮರ್ಪಕವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಸಂಶಯವಿಲ್ಲ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳು ನಡೆಯಬೇಕಾದ ರೀತಿಯೇ ಇದು. ಕಾರವಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದದ್ದೂ ಇಂಥದೇ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನ ; ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಏರ್ಪಡಿಸಿರುವುದೂ ಇಂಥದನ್ನೇ.

× × × ×

ಆದರೆ, ಹೋಲಿಕೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮುಗಿದಂತೆ. ಮುಂದೆ ಕಾಣುವುದು ಸ್ಫುಟವಾದ ವ್ಯತ್ಯಾಸ.

ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಲಿರುವವರೆಲ್ಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಒಂದೇ ಕೋಮಿಗೆ ಸೇರಿದವರು—ನವ್ಯ ಕೋಮಿನವರು. ಅವರೆಲ್ಲರ ಆಚಾರ ಉಚ್ಚಾರ ವಿಚಾರ ಒಂದೇ. ಅಲ್ಲದೆ, ಒಂದೊಂದು ಪ್ರಕಾರದಲ್ಲೂ ಚರ್ಚೆಗೆ ಅವರು ಆರಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಕೃತಿಗಳು ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಜಾತಿಯೊಳಗಿನದೇ 'ಅಳಿದ ಮೇಲೆ' 'ಗ್ರಾಮಾಯಣ' ಇಂಥ ಒಂದೆರಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಥಾಮಂಥನ.

ಇಲ್ಲಿ ನವ್ಯಮಿತ್ರರು ಚರ್ಚಿಸಲಿರುವ ಏಳು ಕತೆಗಳು :

ಕ್ಲಿಪ್ ಜಾಯಿಂಟ್, ಗಿಡ್ಡಿ, ಗೊಮ್ಮಟೇಶ, ಶನಿಯ ಕೋಪ, ಕ್ಷಿತಿಜ, ಪಾಪು—ಪುಟ್ಟು, ಕುಂಟು ಕತ್ತೆ, ಪೋಲಿ ನಾಯಿ. . .

ಯಾರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸಬಹುದು : ಯಾಕೆ? ಬೇರೆ ಬಣ್ಣದ ಕಥೆಗಳೇ ಇಲ್ಲವೆ ?

ಕಥೆಯೆಂದೇನು ? ನಾಟಕ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಕಾವ್ಯ, ಕಾದಂಬರಿ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲೂ ಇದೇ ಧ್ವನಿ.

× × × ×

ನೆನಪು ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ವರ್ಷಗಳಷ್ಟು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ಓಡುತ್ತದೆ. ಆಗ ಒಂದು ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಯಿತು. ಒಂದಲ್ಲ. ಮೂರು, ನಾಲ್ಕು ಅಲ್ಲಿದ್ದುದು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಹಣೆಪಟ್ಟಿ. ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕೋಮಿನವರು. ಕೇಳಿಸುತಿದ್ದುದು ತುತೂರಿಯ ಏಕನಾದ. ಒಂದೇ ಆಚಾರ, ಉಚ್ಚಾರ, ವಿಚಾರ.

ಅದೊಂದು ಮಠ.

ಇದು ?

ನವ್ಯ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದಿತ್ತಲ್ಲ ? ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನ ಎಂಬ ಸೋಗು ಯಾಕೆ ? ಅಲ್ಲದೆ, ಯಾರು ತರುಣರು ? ಯಾರಲ್ಲ ?

ಐವತ್ತು ದಾಟಿದವರೂ ತರುಣರೇ ಎಂದಾದರೆ ಮೂವತ್ತು ದಾಟಿದವರು ಮಾಡಿದ ತಪ್ಪೇನು ?

ಅಥವಾ, ಇಂಥ ಸಮ್ಮೇಳನ ನಡೆಸಬೇಕೆಂದು ಗಂಟೆ ಕಟ್ಟಲು ಹೊರಟುದು ಮೈಸೂರಿನ ಯುವಜನ ಸಂಘವಾದುದರಿಂದ, ಸಮ್ಮೇಳನವೂ ಯುವಜನ ಸಾಹಿತಿಗಳದಾಯಿತೆ ?

× × × ×

ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಿತದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ, ಜಾತಿಗೊಂದು ಕೊಳ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ನೀರು ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾಮಿ, ನಿಂತ ನೀರು ಕೆಡುತ್ತದೆ.

ಕಾರವಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಇತರ ದೋಷಗಳೇನಿದ್ದರೂ, ಮೂರು ತಲೆಮಾರುಗಳ ವಿಚಾರಗಳಿಗೂ ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ದೊರೆತಿತ್ತು. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕರೆದಿರುವ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲೂ ಅಂಥದೇ ಧ್ವನಿ ವೈವಿಧ್ಯ ಪ್ರಾಯಶಃ ಇದ್ದೀತು; ತರುಣ ಸಾಹಿತಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲೂ ಸಪ್ತಸ್ವರಗಳು ಕೇಳಿಸುವಂತಾಗಿದ್ದರೆ ಒಳಿತಾಗುತಿತ್ತು.

೨೦-೧೧-೧೯೬೬

೭೩

ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣದ ದೇವಶಿಲ್ಪ

ದೇವಸ್ಥಾನದ ಮುಂದೆ ಅಧಿಕಾರಿ ಹಾಗೂ ನೌಕರರು. ದೇವರೆದುರು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಪ್ರಣಾಮ, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಕಣ್ಣು ಹರಿಸುತ್ತ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ.

ಉದ್ದೇಶ ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆಯಲ್ಲ, ಪುಣ್ಯಾರ್ಜನೆಯೊಂದೇ ಅಲ್ಲ. ದುಡಿಮೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು, ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಶಿಲ್ಪಕೃತಿಗಳನ್ನು ನಕಲು ಮಾಡುವುದು.

ಕುಶಲ ಕರ್ಮಿಗಳಾದ ಆ ನೌಕರರು ತಯಾರಿಸುವುದು ನೀಲಿ ನಕಾಶೆಯನ್ನು.

ಆ ನಕಾಶೆಗಳನ್ನು ಮುಂದಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಪ್ರತಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವವರು ದೇವ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು.

ಆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕಡೆದ ದೇವ ದೇವತೆಗಳು ಮೊದಲು ರಾರಾಜಿಸುವುದು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ. ಭಕ್ತರು ಕೊಂಡ ಬಳಿಕ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ದೇವರ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ, ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ.

× × × ×

ಶಿಲ್ಪಿ ಕಲ್ಲನ್ನು ಕೊರೆಯುವುದು ಮಡಿಯುಟ್ಟು, ಭಕ್ತಿಯಿಂದ.

ಆದರೆ ಆತ ಬಲ್ಲ. ಭಕ್ತಿಯೊಂದರಿಂದಲೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬದು.

ಮೂರ್ತಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗುತ್ತಿರುವಾಗಲೇ ದಲ್ಲಾಳಿ ಬರುತ್ತಾನೆ. ಅವನು ಮುಂಗಡ ಹಣ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ, ಚೂರು ಪಾರು. ಶಿಲ್ಪಿ ಉಣ್ಣಬೇಕು. ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಎತ್ತಿಕೊಳ್ಳಲು ಶಕ್ತಿಯಾದರೂ ಬೇಡವೆ ಬಾಹುಗಳಿಗೆ?

ಕೆಲಸ ಮುಗಿಯುವ ವೇಳೆಗೆ ದಲ್ಲಾಳಿ ಮತ್ತೆ ಬಂದು, ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವಶಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಸೃಷ್ಟಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಫಲ ಇಷ್ಟು—ಎಂದು ಖಡಾಖಂಡಿತವಾಗಿ ಹೇಳುವ ಧೈರ್ಯವಿಲ್ಲ ಶಿಲ್ಪಿಗೆ. ಮುಂಗಡ ಪಡೆದಾಗಲೇ ಅವನಿಗೆ ಗೊತ್ತು, ಮುಂದೆ ದೊರೆಯುವುದು ಚಿಲ್ಲರೆ ಹಣ ಮಾತ್ರ ಎಂದು.

ದಲ್ಲಾಳಿಗೂ ಶ್ರಮವಿಲ್ಲದೇ ಇಲ್ಲ. ಶಿಲ್ಪಿಯ ಹಳ್ಳಿಯಿಂದ ದೂರದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಮಾರಾಟಗಾರರಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ, ಕಲೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆ ದೇವರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಎಂದು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವ ಪರಿಣತರು ಬೇರೆ.

ಮಾರಾಟ ಈ ದೇಶದಲ್ಲೇ ಆಗಬಹುದು. ವಿದೇಶಗಳಿಗೂ ಆ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಪ್ರವಾಸ ಬೆಳೆಸಬಹುದು. ಸಾಗರ ದಾಟಿದ ದೇವ ದೇವಿಯರಿಗೆ ಪೂಜೆ ಪುನಸ್ಕಾರ

ಗಳಿಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳ ದಿವಾಣಖಾನೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸುವ ಕೆಲಸ.

ಶಿಲ್ಪಿ ತಿಪ್ಪಣ್ಣಾಚಾರಿ ಅಂಥ ಸಾಧನೆಗಳನ್ನು ಎಂದೂ ಕಾಣಲಾರ. ವಿದೇಶವೇಕೆ, ಸ್ವತಃ ತನ್ನ ದೇಶದಲ್ಲೇ ನೂರಿನ್ನೂರು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದ ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿ, ಗಾಜಿನಾಚೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಪ್ರತಿಮೆಗಳು ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿನ ಓಡಾಟದ ವೀಕ್ಷಕರಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಲಾರ.

ಆತ ಏನಿದ್ದರೂ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಬೆವರು ಸುರಿಸಬೇಕು. ಕಂಬನಿ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮಡಿಯುಟ್ಟು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಮೂರ್ತಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಬೇಕು.

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ನಾಲ್ವತ್ತೆರಡು ಮೈಲು ದೂರದಲ್ಲಿ (ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆ) ಒಂದು ಹಳ್ಳಿಯಿದೆ. ಹೆಸರು ಶಿವಾರ ಪಟ್ಟಣ.

ಹಳ್ಳಿಗೆ ಹೆಸರು ಪಟ್ಟಣ! ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ೨೫೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಅದು ದೊಡ್ಡ ನಗರವಾಗಿತ್ತು. ಗಂಗ ಅರಸು ಎರಡನೆಯ ಶಿವಕುಮಾರ ಕಟ್ಟಿದ ಊರು ಅದು. ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿ ಮೆರೆದಿತ್ತು ಆಗ. ಬರಬರುತ್ತ ಶಿವಕುಮಾರ ಪಟ್ಟಣ ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣವಾಯಿತು. ಕುದುರೆ ಕತ್ತೆಯಾಯಿತು. ಪಟ್ಟಣ ಹಳ್ಳಿಯಾಯಿತು.

ಕೃಷ್ಣಶಿಲೆ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುವ ಜಾಗ. ಹತ್ತೂರುಗಳಿಂದ ಶಿಲ್ಪಿ-ಸಂಸಾರಗಳು ಅರಸರ ಆಶ್ರಯವನ್ನು ಅರಸಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದುವು. ಅಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದುವು.

ಆದರೆ ಗಂಗರಸರ ಪ್ರಭುತ್ವ ಇತಿಹಾಸ ರಥದ ಗಾಲಿಗಳ ಕೆಳಗೆ ನಜ್ಜುಗುಜ್ಜಾಯಿತು. ಪೋಷಕನ ಏಳು ಬೀಳುಗಳೊಡನೆ ಶಿಲ್ಪಿಗಳೂ ಎದ್ದರು, ಬಿದ್ದರು.

ಕಾಲ ಕಳೆದರೂ ಶಿಲ್ಪಿಗಳ ಕುಲ ಅಳಿಯಲಿಲ್ಲ. (ಪ್ರತಿಯೊಂದು ತಲೆಮಾರಿನೊಂದಿಗೆ ದೊಡ್ಡ ಒಂದು ಕುಟುಂಬ ಎರಡಾಗುತ್ತಿದ್ದುದೂ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ.) ಕಸಬು ಕುಂಟುತ್ತ ಸಾಗಿತು. ಶಿಲ್ಪಿಗಳು ಕುಟುಕುಜೀವ ಹಿಡಿದರು.

× × ×

ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣದ ಕಲ್ಲಿನ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕತ್ತಲು ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪ ಮಿನುಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಈಗ ನಡೆದಿದೆ.

ಹದಿನೆಂಟು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಸಹಕಾರ ಸಂಘವೊಂದು ಅಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸದಸ್ಯರ ಸಂಖ್ಯೆ ೫೨. ಪಾಲು ಬಂಡವಾಳ ರೂ. ೧,೫೦೦ ರಾಜ್ಯ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ಸಹಕಾರಗಳಿಂದ ದೊರೆತ ಸಹಾಯಧನ ೪,೦೦೦ ರೂಪಾಯಿ. ಸಾಲ ೭,೮೦೦.

ದಲ್ಲಾಳಿಗಳಿಲ್ಲದೆಯೇ ತನ್ನ ಕಾಲುಗಳ ಮೇಲೆ ತಾನು ನಿಲ್ಲಲು ಶಿಲ್ಪಿ ಕಲಿತ. ಬಂಡೆ ಒಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ಪ್ರತಿಮೆಗಳನ್ನು ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವ ತನಕ ಎಲ್ಲ ಕೆಲಸವನ್ನೂ ಶಿಲ್ಪಿ ಈಗ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಬಗೆಬಗೆಯ ಆಕೃತಿಯ ಕಲ್ಲನು

ಸಹಕಾರ ಸಂಘ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ, ಸಿದ್ಧವಾದ ವಿಗ್ರಹಗಳನ್ನು ಮುಂದಿನ ಮಾರಾಟಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘ ತಾನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

ಆತಂಕವಿಲ್ಲದೆ ಉಸಿರಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿರುವ ಶಿಲ್ಪಿ, ತನ್ನ ಮಕ್ಕಳು ವಿದ್ಯಾವಂತರಾಗಬೇಕು ಎಂದು ಬಯಸುತ್ತಾನೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾದ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನದ ಜೊತೆಗೆ ಮೈಸೂರಿನ ಚಾಮರಾಜೇಂದ್ರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹುಡುಗರು ಓದುವುದು ಅಗತ್ಯ ಎಂಬುದು ಆತನಿಗೆ ಮನದಟ್ಟಾಗಿದೆ.

ದಲ್ಲಾಳಿಯ ನೆರವಿಲ್ಲದೆ ಹೃಷಿಕೇಶ ಮತ್ತಿತರ ನಾನಾ ಕಡೆಗಳಿಗೆ, ಹೊರಗೆ ಅಮೆರಿಕ, ಇಂಗ್ಲೆಂಡ್, ಬರ್ಮಗಳಿಗೆ ತಾನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ದೇವದೇವಿಯರು ಪಯಣ ಬೆಳೆಸುವುದನ್ನು ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣದ ಶಿಲ್ಪಿ ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದಾನೆ.

x x x x

ಈ ಹೊಸ ದಿಗಂತ ಇದೀಗ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಸ್ತಾರವಾಗತೊಡಗಿದೆ. ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕುಶಲಕಲೆಗಳ ಮಂಡಲದ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ನಕ್ಷಾಕೇಂದ್ರ, ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣದ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು, ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಕಾರ್ಯೋನ್ಮುಖವಾಗಿದೆ.

ದೇಶದ ದೇವಾಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು, ವಸ್ತು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿ ಪ್ರಾಚೀನ ಶಿಲ್ಪ ಕೃತಿಗಳ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು – ನಕಾಶೆಗಳನ್ನು – ಬಿಡಿಸಿ ಶಿಲ್ಪಿಗಳಿಗೆ ಈ ಕೇಂದ್ರ ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಕಸಬನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅದರಲ್ಲಿ ಔನ್ನತ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಶಿಲ್ಪಿಗೆ ಈ ಕೇಂದ್ರ ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಬಬರಬರುತ್ತ ಕತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಕುದುರೆಯಾಗಲಾರದು. ಈ ಹಳ್ಳಿ ಪುನಃ ಶಿವಕುಮಾರ ಪಟ್ಟಣವಾಗದು.

ಆದರೆ ಶಿವಾರಪಟ್ಟಣದ ದೇವಶಿಲ್ಪಮಾತ್ರ ಸಜೀವವಾಗುವ ಸಲ್ಲಕ್ಷಣಗಳು ಈಗ ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ.

೨೭–೧೧–೧೯೬೬

೭೪

ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಭಾಗವತರ್

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ನಾಟಕಕಾರ ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಮಹಾಪಾತ್ರ. ಆಡುವ ಮಾತು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕು; ಪದೋಚ್ಚಾರ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಬೇಕು. ಸ್ವರ ತುಸು ಏರುಪೇರಾದರೂ ಅದು ದುಸ್ಸಹವಾದ ಅವಮಾನ. ಈ ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್, ಷಾರ 'ಪಿಗ್ಮಾಲಿಯನ್' ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 'ಮೈ ಫೇರ್ ಲೇಡಿ' ಚಲಚ್ಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ಜೀವಕಳೆಯಿಂದ ಓಡಾಡಿ ಲೋಕದ ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನರಿಗೆ ಆತ್ಮೀಯನಾದ. ಅವ ರನೂ ಆದ ಎಂದರೆ ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಾಗದು. ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಬೇರೊಂದು ಹೆಸರು ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್.

× × × ×

ಪರಿಪೂರ್ಣತೆಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್. ಈತ ಮಧ್ಯ ವಯಸ್ಕ. ಆಂಗ್ಲನಲ್ಲ; ೨೧ ರ ತರುಣ ಅಮೆರಿಕನ್.

ಖ್ಯಾತನರ್ತಕಿ ಬಾಲ ಸರಸ್ವತಿ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಅಮೆರಿಕಕ್ಕೆ ಹೋದರು. ವೃದ್ಧೆ ರಂಗದ ಮೇಲೆ ಕುಮಾರಿಯಂತೆ ಹಾಡಿ ಕುಣಿದು ಜನರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಸೆಳೆದರು. ಅಭಿನಯ ವಿಶಾರದೆಯ 'ಕೃಷ್ಣಾ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರೊ' ನೃತ್ಯಕ್ಕೆ ಯುವಕನೊಬ್ಬ ಮನಸೋತ. ಅವನೇ ಜಾನ್ ಬಿ. ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್.

ಮನಸೋತುದರ ಪರಿಣಾಮ—ಅಮೆರಿಕದ ಮಿಡ್‌ಟನ್‌ನಿಂದ ಭಾರತದ ಮದ ರಾಸಿಗೆ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್‌ರ ಪ್ರಯಾಣ.

ತಪಸ್ಸಿಗಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಗುಡ್ಡಗಾಡುಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಜನ ಜಂಗುಳಿಯ ನಡುವಿಗೇ ಬಂದರು. ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ವರ್ಷ ಏಕಾಗ್ರಚಿತ್ತದಿಂದ ಕರ್ನಾ ಟಕ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಅಡ್ಡ ಪಂಚೆ, ನಿಲುವಂಗಿ, ಶಾಲು, ನಾಮ, ತಿಲಕ ಇವು ಬಾಹ್ಯ ನೋಟ. ಅಂತರಂಗ ತುಂಬ ಭಾರತೀಯ ಸಂಸ್ಕಾರ. ಅವರು ತೋರಿದ ಶ್ರದ್ಧೆ ಭಕ್ತಿ ಯಾರನ್ನಾದರೂ ನಾಚಿಸುವಂಥದು.

ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯನೊಬ್ಬ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಚೀನ ಸಂಗೀತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿ ಕೊಂಡುದು ಅಪಾರ ಸಾಧನೆ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ನಡೆಯುವ ಪರಿಶ್ರಮದಿಂದ ದೊರೆಯುವುದನ್ನು ಎರಡೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಕರಗತ ಮಾಡಿಕೊಂಡುದು ಅಪೂರ್ವ ಸಾಧನೆ.

× × × ×

ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಧ್ವನಿ ಪೂಜೆ ಮದರಾಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಜರಗಿತು. ತಾನು ಆ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕಲಿತ ಸಂಗೀತದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಲ್ಲಿನ ವಿದ್ವಜ್ಜನರ ಎದುರಿಗಿರಿಸಿ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಕೈ ಮುಗಿದರು. ಅದು ಅದ್ಭುತ ಕಚೇರಿ. ಆತ ಅಮೆರಿಕದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎನ್ನುವಂತೆಯೇ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪಶ್ಚಿಮ ಪಶ್ಚಿಮವೇ ಪೂರ್ವ ಪೂರ್ವವೇ ಎಂದವರು ಯಾರು? ಕಲೆಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಂಥದಿಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ–ಎಂದು ರಸಿಕರು ತಲೆದೂಗಿದರು.

ಹೀಗೆ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಸಂಗೀತಲೋಕದೊಂದು ಕೌತುಕವಾದರು, ವೈಚಿತ್ರ್ಯವಾದರು.

ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಮದರಾಸಿನಿಂದ ಜೈತ್ರಯಾತ್ರೆ ಆರಂಭಿಸಿದರೆನ್ನಬೇಕು. ಅವರು ನೇರವಾಗಿ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬರಲಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಆಶ್ರಯಗಳನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಂಡು ರಸಋಷಿಗಳ ಬೀಡಾಗಿದ್ದ ಮೈಸೂರಿಗೆ ತೆರಳಿ, ಅಲ್ಲಿ ಕಚೇರಿ ನಡೆಸಿ, ಸಂಗೀತಪ್ರಿಯರನ್ನು ದಂಗುಬಡಿಸಿದರು.

ಅಲ್ಲಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ. ಇಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಅವರ ಎರಡು ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದರು. ಕುತೂಹಲ ತಳೆದು ಬಂದವರಿಗೆ ಕೃತಾರ್ಥತೆಯ ಅನುಭವವಾಯಿತು. ತಮಾಷೆ ನೋಡೋಣ ಎಂದಿದ್ದವರು ಆ ಕಲಾವಿದನಿಗೆ ಗೌರವದಿಂದ ತಲೆಬಾಗುವಂತಾಯಿತು.

× × × ×

ರಾಗ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎರಡೂ ಉತ್ಕೃಷ್ಟ. ತೆಲುಗು, ತಮಿಳು, ಸಂಸ್ಕೃತ, ಕನ್ನಡ ಈ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಕೃತಿಗಳನ್ನೂ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಹಾಡಿದರು. ಶ್ರೀ ರಾಗ ಪಂಚರತ್ನ ಕೃತಿಯಾದ ‘ ಎಂದರೋ. . .’ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಮಂತ್ರಮುಗ್ಧರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿತು. ಪಂತುವರಾಳಿ ರಾಗಾಲಾಪನಕ್ಕೆ ರಸಿಕರು ಮನಸೋತರು. ಅವರ ಪ್ರೀತಿಯ ರಾಗಗಳಾದ ಆನಂದ ಭೈರವಿ, ಕಲ್ಯಾಣಿ ಮತ್ತಿತ್ತರ ರಾಗಗಳೆಲ್ಲ ಒಂದನ್ನೊಂದು ಮೀರಿಸಿದುವು. ನ್ಯೂನತೆ ಎಂದು ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿ ತೋರಿಸುವಂಥದೊಂದೂ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್‌ರ ಬಾಳಿನಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ತೆರೆದ ‘ ಕೃಷ್ಣಾ ನೀ ಬೇಗನೆ ಬಾರೋ ’ ಹಾಡಂತೂ ಅತ್ಯದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂಗೀತಗಾರ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವದ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಮರೆತು, ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನೂ ಮರೆತು, ವಿಹರಿಸಿದರು.

ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ, ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಮಂಗಳಪದ.

ಮೂರು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಬೀಸಿದ ಮೋಡಿ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಜೀವನ ಪರ್ಯಂತ ಕಾಡುವಂತಾಯಿತು.

× × × ×

ಅಮೆರಿಕದ ಜಾನ್ ಬಿ. ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್, ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಜೆಯಾಗಿ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ಭಾಗವತರಾದುದು ಅಸಾಧಾರಣ ಸಂಭವ.

ಇದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು? ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಉತ್ತರಿಸಬೇಕಾದವರು ಮನಶ್ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು, ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು.

x x x x

ಪ್ರೊಫೆಸರ್ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್, ಷಾ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ಪಾತ್ರ. ಕಾಲ್ಪನಿಕ.
ಈ ಹಿಗ್ಗಿನ್ಸ್ ವಾಸ್ತವಲೋಕದ ಅಪೂರ್ವ ಶಿಶು.

೪-೧೨-೧೯೬೬

೭೫

ಹಾವಾಡಿಗ, ಆನೆ, ಮಹಾರಾಜ= ಭಾರತ

ಹ್ಯೂ ಅನ್ ತ್ಸಾಂಗ್, ಫಾಹಿಯಾನ್, ಮಾರ್ಕೊ ಪೋಲೊ, ಐಬೆನ್ ಬಟೂಟಾ - ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋದ ಈ ಎಲ್ಲ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಪರಂಪರೆಯೊಂದರ ನಿರ್ಮಾಪಕರು. ಅವರೂ ಅವರಂಥವರೂ ಬರೆದಿಟ್ಟ ದಾಖಲೆಗಳೇ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸ ಭವನದ ಕೋನಶಿಲೆಗಳು.

ಪ್ರಯಾಣಾನುಕೂಲತೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆಲ್ಲ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಪ್ರವಾಸಕ್ಕೆಂದು ಬರ ತೊಡಗಿದವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಬೆಳೆಯಿತು. ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಂತೂ ಪ್ರವಾಸ, ಬದುಕಿನ ಹವ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲೊಂದು ಎನಿಸಿದೆ. ಪೌರಸ್ತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳೆಂದರೆ ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯರಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆ. ದೂರವನ್ನು ಅಳೆಯಲಾಗದ ಯಾವುದೋ ಗತ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುಚ್ಚ ನಾಗರಿಕತೆಯನ್ನು ಮೆರೆದಿದ್ದ ದೇಶಗಳು ಇವು. ಈ ರಾಷ್ಟ್ರ ಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವೆಂದರೆ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗೆ ಯಾವಾಗಲೂ ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು.

ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಬರುವವರಲ್ಲಿ ಹಲವು ಬಗೆಗಳುಂಟು. ಕೆಲವರ ಗುರಿ, ವಿಹಾರ. ಬೇರೆ ಕೆಲವರದು, ಅಧ್ಯಯನ. ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ಪ್ರವಾಸದಲ್ಲೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚನ್ನು ನೋಡುವ ಕೇಳುವ ತಿಳಿಯುವ ಆಸೆ ಅವರಿಗೆ. ಕಾರ್ಯಾರ್ಥ ಬರುವವರು ಬೇರೆ ಕೆಲ ವರು. ಇವರದು ಜೆಟ್ ವಿಮಾನಗಳಲ್ಲಿ ಅವಸರದ ಪ್ರಯಾಣ. ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ, ಪಾಲುಗಾರಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ ಇವರ ಕೆಲಸ. ಮೂರನೆಯ ವರ್ಗ, ಸರಕಾರೀ ನಿಯೋಗ ಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವವರು, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಭೆ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳಿಗಾಗಿ ಆಗಮಿಸುವವರು.

× × × ×

ಇವರಲ್ಲೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ತಿಳಿವಳಿಕೆ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣರಾಗುವವರೆಂದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಕರ್ತರು, ಬರೆಹಗಾರರು.

ಕಳೆದ ಕೆಲ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ಹಲವು ತಂಡಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಗೂ ಬಂದುವು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಗುಂಪು, ಸುಮಾರು ನೂರು ಜನ ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂಪಾದಕರು ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳದು. ಇವರೆಲ್ಲ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಪ್ರೆಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಟಿಟ್ಯೂಟಿನ (ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯಮಿಗಳಿಗೆ ತರಬೇತು ನೀಡುವ ಸಂಸ್ಥೆ) ಜಾಗತಿಕ ಮಹಾಸಭೆಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ್ದವರು. ಅಮೆರಿಕ, ಬ್ರಿಟನ್, ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಮತ್ತಿತರ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ

ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ, ಅರಬ್ಬೀ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ, ಏಷ್ಯದ ಅನೇಕ ಪ್ರಮುಖ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಇವರು ಬಂದಿದ್ದರು.

ಬೆಂಗಳೂರು ಮೈಸೂರುಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಳೆದುದು ಎರಡೇ ದಿನ. ಆತಿಥ್ಯ ಸೊಗಸಾಗಿತ್ತು. ಅತಿಥಿಗಳು ಸಂತೃಪ್ತರಾದರು.

ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅವರು ಏನನ್ನು ಕಂಡರು ? ಭಾರತದ ಈ ಭಾಗದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಏನೆನಿಸಿತು ?

'ಅದ್ಭುತ!' 'ಸುಂದರ!' ಎನ್ನುವ ಪ್ರಶಂಸೆಯ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಧಾರಾಳ ವಾಗಿ ಬಳಸಿದರು.

ವಿಶೇಷ ವಿಮಾನದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇಳಿದವರೇ ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿಗೆ ಹೋದರು. ವಿಧಾನಸೌಧದಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಹಿಂದೂಸ್ಥಾನ್ ಮೆಷಿನ್ ಟೂಲ್ಸ್ ಕಾರ ಖಾನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗಿನ ಮೇಲೆ ಬೆರಳಿಟ್ಟರು. ಮೈಸೂರಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತ ಕಣ್ತಣಿಸುವ ಹಸುರಿನ ಮಧ್ಯೆ ಎಳನೀರು ಕುಡಿದರು. ಕಾವೇರಿಯ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ – ಶ್ರೀರಂಗಪಟ್ಟಣ ದಲ್ಲಿ – ಅಲ್ಪೋಪಹಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಪ್ರಾಣಿ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಎಳೆಯ ಮಕ್ಕಳಾದರು. ದೀಪಾಲಂಕೃತ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡಿದರು. ಬಳಿಕ ಬೃಂದಾವನ. ಊಹೂ. ಪದಗಳಲ್ಲಿ ಬಣ್ಣಿಸಲಾಗದ ಅನುಭವದಿಂದ ಮೈಮರೆ ತರು.

ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಇಷ್ಟು ಸಾಕೆ? ಸಾಕೆ ಇಷ್ಟು ?

× × × ×

ಇಂಥ ಅವಸರದ ಪ್ರವಾಸದಿಂದ ಅವರಿಗೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವಿಲ್ಲ, ನಮಗೂ ಇಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬರಬೇಕು–ಎಂದು ಅವರಲ್ಲಿ ಕೆಲವರಿಗಾದರೂ ಅನಿಸಿದ್ದರೆ ಅದೇ ದೊಡ್ಡ ಸಾಧನೆ.

ಆದರೆ ಅವರು ಪತ್ರಿಕಾ ಬರೆಹಗಾರರು, ಸಂಪಾದಕರು, ಮಾಲಿಕರು. ತಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಸಂದರ್ಶನದ ಬಗ್ಗೆ ಅವರು ಬರೆದೇ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆ ಬರೆದುದನ್ನು ಕೋಟ್ಯಂತರ ಜನ ಓದುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಬರವಣಿಗೆ ನಮ್ಮ ದೃಷ್ಟಿ ಯಿಂದ ಸ್ವಾರಸ್ಯಕರವೆನ್ನಿಸಬಹುದು.

(ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೆ ಬರೆದು ಅವರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ಬಗ್ಗೆ ಪ್ರಕಟವಾದು ದನ್ನು ನಾವು ತರಿಸಿಕೊಂಡು, ಕುತೂಹಲವನ್ನು ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.)

ಆದರೆ ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ವಿದ್ಯುತ್ ವೇಗದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಾಡಿದ ಅವರು ಪೂರ್ಣ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಂಡಿರಲಾರರು.

× × × ×

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಆನೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಸವಾರಿ ಮಾಡಿದರು. ಅದು ಅವರ ಜೀವನದ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯ ಘಟನೆಯಾಯಿತು.

ಆನೆಯನ್ನು ಅವರು ಕಣ್ಣು ತುಂಬ ನೋಡಿದರು.

೨,೫೦೦ ವರ್ಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದೆ ಆರು ಜನ ಕುರುಡರು ಆನೆ ನೋಡಿದ ಕಥೆ ಯೊಂದಿದೆಯಲ್ಲ? ಆ ಪ್ರಾಣಿಯ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಅವರು ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಮುಟ್ಟಿ ಆನೆ ಹೀಗಿದೆ ಹಾಗಿದೆ ಎಂದರು. ಮೊನ್ನೆ ಬಂದ ಅತಿಥಿಗಳು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ದರ್ಶಿಗಳಾದರೂ ಆನೆ ಗಾತ್ರದ ರಾಜ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಬಗ್ಗೆ, ಕುರುಡರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದನ್ನು ಅವರು ನೀಡಲಾರರು.

ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ಆಧುನಿಕ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಲ್ಲಿ ಗಗನ ಚುಂಬಿ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ಆಸಕ್ತಿಯಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಬಗ್ಗೆ ತಾವು ಕೇಳಿದ ರಂಜಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ಮೂಲದಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವರು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಆನೆ, ಹಾವಾಡಿಗ, ಮಹಾರಾಜರು - ಇದೀಗ ಅವರ ದೃಷ್ಟಿಯ ಭಾರತ.

ಅದಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಮನವರಿಕೆಯಾಗಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಪ್ರವಾಸ ದೀರ್ಘವಾಗಬೇಕು.

೧೧-೧೨-೧೯೬೬

೭೬

ನಾವು ನಾಲ್ವರು

ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಳೆದ ವಾರ ಆರಂಭವಾದ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ರಾಜಧಾನಿಯ ಕಲಾ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಹೊಸತೊಂದು ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ತೆರೆದಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ದಸರೆಯ ವೇಳೆ 'ಎಗ್ಸಿಬಿಷನ್' ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಲಾ ಪ್ರದರ್ಶನ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ಮೈಸೂರಿನ ಕಲಾವಿದರೂ ಹೊರಗಿನವರೂ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಈಗ ಅದು ಹಳೆಯ ಕಥೆ. ಹೊಸತೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬಂದಿರುವ ಕಲಾಪ್ರಜ್ಞೆ. ಇಲ್ಲಿ ಚಿತ್ರಕಾರರು ನಡೆಸಿರುವ ಸಾಂಘಿಕ ಹಾಗೂ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆ; ಜಂಟಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಒಂಟಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಯಾಕೆ? ಉತ್ತರ ಸ್ಪಷ್ಟ. ನಾಲ್ಕು ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯ ಬೇಕಾದರೆ ದೊಡ್ಡ ಊರು ಬೇಕು. ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಂದ ದೊರೆಯುವ ಪ್ರಚಾರ ಬೇಕು. 'ಅದೃಷ್ಟ' ವಿದ್ದರೆ ದುಡ್ಡುಳ್ಳ ನಾಲ್ವರು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವುದೂ ಸಂಭವನೀಯ.

ಕಲಾವಿದ ಎಷ್ಟೇ ದೊಡ್ಡವನಿರಲಿ, ನಿರ್ಲಿಪ್ತನಾಗಿ ದೂರ ಕುಳಿತನೆಂದರೆ ಮನ್ನಣೆ ಮರ್ಯಾದೆ ಸಿಗುವುದು ಅವನ ಕಾಲಾನಂತರ ಮಾತ್ರ. ತನ್ನ ಕೃತಿ ಜನರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಸಮಾಧಾನ ಆತನಿಗೆ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಬಾಜ ಬಜಂತ್ರಿಯನ್ನು ಆತ ಬಳಸಬೇಕು.

ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದೂ ಒಂದು ಕಲೆ.

ಯುವಕ ಕಲಾವಿದರು ಎಷ್ಟೊಂದು ಸೊಗಸಾಗಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಅದನ್ನು ಮಾಡಬಲ್ಲರೆನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆ 'ನಾವು ನಾಲ್ವರು'.

× × × ×

'ನಾವು ನಾಲ್ವರು' ಒಂದು ತಂಡ. ಅವರದೇ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮೊನ್ನೆ ನಡೆದದ್ದು.

ಆ ನಾಲ್ವರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ವ್ಯಕ್ತಿ – ಠಾಕೂರ್. ಕೆ. ಪಟೇಲ್. ಮೂವತ್ತ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಷ ಪ್ರಾಯದ ಠಾಕೂರ್ ಗುಜರಾತಿನವರು, ಜೆ. ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಪದವೀಧರ. ಉದ್ಯೋಗ: ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕೈ ಮಗ್ಗ ಮಂಡಳಿಯ ನೇಕಾರರ ಸೇವಾ

ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ (ಬೆಂಗಳೂರು) ನಕಾಶೆ ಕಲಾವಿದ.

ಎರಡನೆಯವರು ಶಿವ. ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ಎಸ್. ಮನೋಳಿ – ೨೪ರ ಎಳೆ ಹರೆಯ. ಕಲಾವಿದ ಎನ್. ಎಸ್. ಬೇಂದ್ರೆ, ಕೆ. ಜಿ. ಸುಬ್ರಮಣ್ಯನ್ ಅವರ ಶಿಷ್ಯ. ಕೆಲಸ – ಪಟೇಲ್ ದುಡಿಯುತ್ತಿರುವ ಸೇವಾ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ನಕಾಶೆ ಕಲಾವಿದ.

ಹುಬ್ಳೀಕರ್ ಮೂರನೆಯವರು. ತರುಣ, ಜಿ. ವೈ. ಹುಬ್ಳೀಕರ್ ಬಿಜಾಪುರದ ಕಲಾಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಾಗಿ ದುಡಿದವರು. ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಪತ್ರಿಕಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಲಾವಿದ.

ನಾಲ್ಕನೆಯವರು ರುದ್ರಪ್ಪ - ಬಾದಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ರುದ್ರಪ್ಪ ಎಮ್ ಹಡಪದ ಅವರು (ವಯಸ್ಸು ೩೭) ಜೆ. ಜೆ. ಕಲಾಶಾಲೆಯ ಸೂಪರಿಂಟೆಂಡೆಂಟರು.

ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿದ್ದುದು ಈ ನಾಲ್ವರ ಇಪ್ಪತ್ತಮೂರು ಕೃತಿಗಳು.

× × × ×

ಕಲಾವಿಮರ್ಶಕ ಜಿ. ವೆಂಕಟಾಚಲಮ್ ಈ ಯುವಕರಿಗೆ ಶುಭ ಕೋರುತ್ತ, ಇವರ ಆಧುನಿಕತೆಯನ್ನು ಮನಸಾರೆ ಹೊಗಳಿದ್ದಾರೆ.

ಈ ಕಲಾವಿದರ ಮಾರ್ಗ ಯಾವುದು ? ಪಂಥ ಯಾವುದು ?

ಠಾಕೂರ ಮತ್ತು ಶಿವರುದ್ರಪ್ಪ ವರ್ಣನರ್ತನ ವಿಶಾರದರು. ಸೀಮಾತೀತವಾದ ಕಲ್ಪನಾಶಕ್ತಿ ಇವರದು. ಠಾಕೂರರ ' ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನನ ಗುಹೆ ' ' ವಜ್ರ ' ಮರಳಿ ಮರಳಿ ನೆನಪನ್ನು ಕಾಡುವ ಚಿತ್ರಗಳು. ಮನೋಳಿಯವರ ' ಸ್ವಪ್ನ ನೌಕೆ ' ' ಸ್ವಪ್ನ ಮಾರ್ಗ ' ಗಳೂ ಹಾಗೆಯೇ.

ವಾಸ್ತವತೆಗೆ ಸಮೀಪವಿರುವವರು ಹುಬ್ಳೀಕರ್. ಅವರ ' ಭಿಕ್ಷುಕ ' ' ಸಂಗೀತಗಾರ ' ಪಳಗಿದ ಕುಂಚದ ರಸಮಯ ಸೃಷ್ಟಿ.

ಹಡಪದ ಅವರದು ತೈಲವರ್ಣ ಕೃತಿಗಳು. ' ವಾರಣಾಸಿಯ ದಂಡೆ ' ' ಕರಗುವ ಬೆಂಕಿ ' ಅವರ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಕಲಾವಂತಿಕೆಗೆ ಕುರುಹು.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ' ನಾವು ನಾಲ್ವರು ' ನೀಡಿರುವುದು ರಸದೌತಣ. ನಾಲ್ವರು ನಳರು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿರುವುದು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಕ್ಷ್ಯಗಳನ್ನು, ಓಗರಗಳನ್ನು.

× × × ×

ನಾಲ್ವರು ತಮ್ಮ ಒಂದೊಂದು ಚಿತ್ರಕ್ಕೂ ಮುನ್ನೂರರಿಂದ ಐನೂರರ ತನಕ ಬೆಲೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಂಥ ಕೃತಿಗಳಿಗೆ ಬೆಲೆ ಕಟ್ಟುವುದು ಕಷ್ಟ. ಕಲಾಕೃತಿಯ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವುದು ಯಾವುದು ? ಕೊಳ್ಳುವವನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ! ಕೊಳ್ಳುವವನೆಂದರೆ ಮೇಲಣ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ನಾಗರಿಕ. ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೆ, ಉಳ್ಳವರ

ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇದು ಯೋಗ್ಯ ಬೆಲೆ, ಇಲ್ಲದವರ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ದುಬಾರಿ.

ಆದರೆ, ಇಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಸಮರ್ಥ ಏಜೆಂಟರು ದೊರೆತರೆ ವಿದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಹಣಕ್ಕೆ ಈ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾರಬಹುದು.

ಅದಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ?

ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲವೆಂದೇ ಈ ಯುವಕ ಕಲಾವಿದರು ಒಂದುಗೂಡಿ ಸಮಾಜದ ರಂಗಮಂಚದ ಮೇಲೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಸಹೃದಯರೂ ಆಡ ಬಹುದಾದ ಮಾತೊಂದೇ: ‘ ನಿಮಗೆ ಒಳಿತಾಗಲಿ ! ’

೧-೧-೧೯೬೭

೭೭

ತಂದೆಯಂತೆ ಮಗಳು

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೂತನ ವಾರ, ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾರ ಆಗಮನದೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಅವರಿದ್ದ ಏಳೆಂಟು ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರಲ್ಲಿ ಅವರದೇ ಮಾತು. ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಡಾಕ್ಟರಾದರು. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ನೂತನ ಸ್ನಾತಕರನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಡಾ. ಇಂದಿರಾ ಹಿತವಚನಗಳನ್ನು ಆಡಿದರು.

ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಹೆಮ್ಮೆಯೇ : ಮೊದಲನೆಯ ಘಟಿಕೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಬಂದಿದ್ದರು. ಎರಡನೆಯದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿ.

× × × ×

ಜವಾಹರಲಾಲರು ಚಿಕ್ಕವರಿದ್ದಾಗ 'ಮೋತಿಲಾಲರ ಮಗ' ಆಗಿದ್ದರು. ದೊಡ್ಡವರಾದಮೇಲೆ ಮೋತಿಲಾಲರೇ 'ಜವಾಹರರ ತಂದೆ' ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಯಿತು. ಅಷ್ಟು ಚಿಕ್ಕವರಲ್ಲದ ಇಂದಿರಾ ಇನ್ನೂ ಜವಾಹರ ಪುತ್ರಿಯೇ.

ಗಾಜಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ೧೯೬೫ ರಲ್ಲಿ ಅಖಿಲ ಭಾರತ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಅಧಿವೇಶನ ಜರಗಿತು. ಗೋವಾದ ಬಗೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಕೈಕೊಂಡ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಕೆರಳಿ ಕನ್ನಡಿಗರು ಕಪ್ಪುಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದು ಆಗಲೇ. ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೂ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಎರಡು ದಿನ ಇಲ್ಲಿದ್ದರು. ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ಹೋದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಅವರು ಪ್ರೀತ್ಯಾದರಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಆಕೆಯನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಜನರಿಗೆ ತಾವು ಕಳೆದುಕೊಂಡಿದ್ದ ಹತ್ತಿರದ ಬಂಧುವಿನ ನೆನಪಾಗುತ್ತಿತ್ತು.

ಆದರೆ ಮುಂದೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರೇ ಪ್ರಧಾನಿಯಾದಾಗ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಯಾವ ನಿಲುವು ತಳೆಯಿತು ? ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ಬೆಳಗಾವಿಯ ತನಕ ಜನ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದೇ ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ್ದು. ಆಗ ಅವರು ಮೈಸೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತಿದ್ದರೆ ಉದ್ವಿಗ್ನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಏನಾಗುತ್ತಿತ್ತೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ.

ನೂತನ ಪ್ರಧಾನಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ನೀಡುವುದನ್ನು ಬಹಳ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹಾಕಿದರು. ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೆ ೧೯೬೭ ಆರಂಭವಾದ ಮೇಲೆ ಸಂದರ್ಶನ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಬಂದಾಗ, ಗೋವೆ, ಉಕ್ಕಿನ ಕಾರಖಾನೆಗಳನ್ನು ಯಾರೂ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಚುನಾವಣೆಯದೇ ಯೋಚನೆ. ಪ್ರಧಾನಿ

ಈ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬಂದುದರಿಂದ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ ಲಾಭವಾಯಿತು.

ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕಾದ ಲಾಭ ಇತರ ಪಕ್ಷಗಳ ನಷ್ಟ ಎನ್ನೋಣವೆ? ಚುನಾವಣೆಯ ಬಿಸಿ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಏರುತ್ತಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಲಾಭ ನಷ್ಟಗಳನ್ನು ತೂಗಿ ಹೇಳುವಂತಿಲ್ಲ.

ಆದರೂ, ಮತದಾರ ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ಏನು? ಆತನ ಪಾಲಿಗೆ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನ ಮೂರ್ತಸ್ವರೂಪವಾಗಿದ್ದರೆ? ಅಥವಾ, ಶಕಪುರುಷನ ಮಗಳಾಗಿ ಮತದಾರರಿಗೆ ಅವರು ಕಂಡರೆ?

× × × ×

ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೇ ಮತ್ತೆ ಬಂದೆವು. ಗಾಜಿನ ಮನೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಬಳಿಕ, ಕೆನರಾ ಬ್ಯಾಂಕಿನವರ 'ವೀರ ಪತ್ನಿ ಛಾಯಾ' ಗೃಹ ಸಮುಚ್ಚಯದ ಉದ್ಘಾಟನೆಯನ್ನು ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ನೆರವೇರಿಸಿದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಕಂಠೀರವ ಕ್ರೀಡಾಂಗಣಕ್ಕೆ (ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಚುನಾವಣಾ ಪ್ರಚಾರದ ಉದ್ಘಾಟನೆ). ಮಹಿಳೆಯರು ಏರ್ಪಡಿಸಿದ ಸತ್ಕಾರದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದರು. ರಾತ್ರಿ ವಿಶೇಷ ರೈಲಿನಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿಗೆ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು.

ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ನೋಡಲೆಂದು ರಸ್ತೆಯ ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಜನ ಇರುತ್ತಿದ್ದರು.

ಭಾಷಣ ಕೇಳಲು ನೆರೆದ ಜನ? ಸಾವಿರಾರು ಮಂದಿ ಭಾಷಣಕ್ಕೆಂದೇ ಬಂದರೆನ್ನುವುದು ತಪ್ಪಾದೀತು.

ಹಾಗಾದರೆ ಅವರೆಲ್ಲ ಯಾಕೆ ಬಂದರು?

ಉತ್ತರ ಸ್ಪಷ್ಟ: ಅವರು ಬಂದದ್ದು ಪ್ರಧಾನಿಯ ಪಾತ್ರದಲ್ಲಿ ಜವಾಹರರ ಪುತ್ರಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯನ್ನು ಕಾಣಲು.

ಪ್ರಧಾನಿ ಮುಗುಳ್ನಗುವುದನ್ನು, ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ವಂದಿಸುವುದನ್ನು, ನೋಡುತ್ತ ಸಾಮಾನ್ಯರು ಉದ್ಗರಿಸಿದರು:

"ತಂದೆಯಂತೆ ಮಗಳು!"

ಮತ ಗಳಿಸುವುದರಲ್ಲೂ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವುದರಲ್ಲೂ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ತಂದೆಯಂತೆಯೇ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಬಲ್ಲರೆ?

೨೨-೧-೧೯೬೭

೭೮

ಆಳುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ,

ಆಡುವ ಭಾಷೆ

ವಾತಾವರಣ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯಮಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಮಹಾ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಮರಾಜರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ, "ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಹೇಗೆಯೊ ಹಾಗೆ" ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿಯೂ. ಮೊದಲು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾವು! ಸಾಯುತ್ತದೆಯೋ ಇಲ್ಲವೋ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಸತ್ಯವನ್ನು ಅಂಗಾತ ಮಲಗಿಸಿ ಹತ್ತು ಜನ ಹತ್ತು ದೊಣ್ಣೆ ಗಳಿಂದ ಬಡಿಯುತ್ತಾರೆಂಬುದು ಮಾತ್ರ ನಿಜ. ಶಬ್ದಕೋಶದಿಂದ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಯ್ದು ಕೊಳ್ಳುವ ಪದಗಳು ತೀರಾ ಪರಿಮಿತವಾದಂಥವು. ಬಯ್ಗುಳನ್ನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿ ಹೇಳುವುದುಂಟೇ? ಕಾವ್ಯಾನು ಸರಣೆಗೆ ಅಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಈಗ ಮಹತ್ವ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯನಿಗೆ. ಏನು ಹೇಳಿದರೂ ಆತನಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗಬೇಕು.

ಪೀಕಿಂಗಿನಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳದೇ ಈಗ ಪ್ರಭುತ್ವದಂತೆ. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ತಾರೆಯರಿಗಷ್ಟೇ ಆ ಗೌರವ ಇಷ್ಟುರತನಕ ಸಲ್ಲುತ್ತಿತ್ತು. ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ಜಾಗ ವನ್ನು ರಾಜಕೀಯದ ಘೋಷಣೆ ಪ್ರತಿ ಘೋಷಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಅವರು ಬಿಟ್ಟು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದೆ. ಇನ್ನು ನಡೆಯುವುದು ಗೋಡೆ ಚೀಟಿಗಳ ಯುದ್ಧ. ಒಬ್ಬರನ್ನು ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಹರಿಯುವುದು; ಒಂದನ್ನು ಇನ್ನೊಂದರ ಮೇಲೆ ಅಂಟಿಸುವುದು.

ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲೂ ಚುನಾವಣೆಯ ಸುದ್ದಿಗಳಿಗೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ. ಲೇಖನ ಏನಿದ್ದರೂ ಚುನಾವಣೆಗೆ ಅದು ಸಂಬಂಧಿಸಿರಬೇಕು. ಸಂಖ್ಯಾ ತಜ್ಞರಿಗೂ ಕೆಲಸ, ಭವಿಷ್ಯ ನುಡಿಯುವ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಯರಿಗೂ ಕೆಲಸ.

ಇಂಥಾದ್ದರಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ-ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ?.

x x x x

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನವೊಂದು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಸಿಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ, ದೇಶದ ಹಲವು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಸಿಂಧಿ ಬರಹಗಾರರು ಆಗಮಿಸಿ ದ್ದರು. ಸಹಸ್ರ ಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯಿತ್ತು.

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರಕ್ಕಂತೂ ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೇಮ. ತನ್ನ ತೆಕ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಅದು ಆತುಕೊಳ್ಳದ ಭಾಷೆಯಿಲ್ಲ. ದೇಶದ ವಿಭಜನೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಹಲವು ರಾಜ್ಯ ಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋದರಲ್ಲ? ಆಗ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕೂ

ಬಂದುವು. ಸಿಂಧಿ ಎನ್ನುವ ಪದದ ಇನ್ನೊಂದು ಹೆಸರು ನಿರಂತರ ಪರಿಶ್ರಮ. ದುಡಿದು ದುಡಿದು ತಮ್ಮ ತೋಳುಗಳಿಗೂ ಕಾಲುಗಳಿಗೂ ಅವರು ಬಲ ತಂದು ಕೊಂಡರು. ನೂರು ಸಾವಿರವಾಯಿತು. ಸಾವಿರದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದ್ದು, ಹಲವು ಸಾವಿರ.

ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಿಂಧಿಯರು ಇಂಥದೇ ಅಭ್ಯುದಯ ಸಾಧಿಸಿ ಕೊಂಡರು.

ಮೂರು ವರುಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಭಾರತೀಯ ವಿದ್ವಾಂಸರೊಬ್ಬರು ನುಡಿದಿದ್ದರು :

" ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ ಜೀವನ ಸುವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾದ ಮೇಲೆ, ಸಿಂಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಹಜ ವಾದ ಪುನರುದಯವಾಗುತ್ತದೆಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು. ಅದರ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೇರಳ ವಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಿವೆ. "

ಆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಸಿಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿತವಾಯಿತು.

× × × ×

ಸಿಂಧಿ ಸೋದರರು ಹೆಮ್ಮೆ ಪಟ್ಟುಕೊಂಡೇ ಆ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ಸಿಂಧಿಯು ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಲೋಕ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಘೋಷಿತವಾದದ್ದು. ಭಾಷೆಗಳ ಆಧಾರದಮೇಲೆ ರಾಜ್ಯಗಳು ರೂಪಗೊಂಡಿರುವ ದೇಶ ಇದು. ಆದರೆ ಸಿಂಧಿ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವವರಿಗೆ ರಾಜ್ಯ ಎಂಬುದಿಲ್ಲ. ಇದು ಆಳುವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲ, ಆಡುವ ಭಾಷೆ. ೧೯೬೧ರ ಮತಗಣನೆ ಯಂತೆ ಈ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಆಡುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೧,೩೭೧,೯೩೨. ಇದರಲ್ಲಿ ೫೦೦,೨೨೨ ಜನರಿರುವುದು ಗುಜರಾತಿನಲ್ಲಿ, ೩೪೦,೯೩೩, ಮಹರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ; ೨೩೩,೩೨೧ ರಾಜ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ; ಉಳಿದವರು ಭಾರತದ ಇತರ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ.

ಇಂಥದೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರ ಭಾಷೆಗಳ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲು ಇಷ್ಟು ವರ್ಷ ಕಾಲ ಹರಣ ಮಾಡಬೇಕಾದುದು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ರಾಜ ಕೀಯಕ್ಕಿರುವುದು ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ, ತನ್ನದೇ ಆದ ವಿಧಾನಗಳು. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಾಗಲೀ ಸಾಹಿತ್ಯವಾಗಲೀ ರಾಜಕೀಯದೊಡನೆ ವಾದಿಸಿ ಗೆಲ್ಲುವುದುಂಟೆ ?

ಅಂತೂ ಸಿಂಧಿಯ ಹಿರಿಮೆಯ ಬಗೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರವೆಲ್ಲ ಒಪ್ಪಿ ತಲೆದೂಗಿದ ಮೇಲೆ ರಾಜಕೀಯವೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತಿತು.

× × × ×

ಸಿಂಧಿ ಒಂದು ಸಾವಿರ ವರುಷಗಳಿಗೂ ಹಿಂದಿನದು. ಮೊದಲು ಅರಬ್ಬಿಯನ್ನು ಹೋಲುವ ಲಿಪಿ ಅದಕ್ಕಿತ್ತು. ಈಗ ದೇವನಾಗರಿಯಲ್ಲೇ ಸಿಂಧಿಯನ್ನು ಬರೆಯು ತ್ತಾರೆ. ಸಿಂಧಿಯ ಮಹೋನ್ನತ ಕೃತಿ ೧೭-೧೮ನೇಯ ಶತಮಾನದ್ದು ' ಷಾ ಜೊ

ರಿಸಾಲೊ'. ಬರೆದವನು ಅಬ್ದುಲ್ ಲತೀಫ್ ಸೋಫಿ. ಸಿಂಧಿಯರಿಗೆ ಆತ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕವಿ.

ಸಿಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ದೊಡ್ಡ ಸಂಪತ್ತೆಂದರೆ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ದಂತ ಕತೆಗಳು.

ಅನಂತರ ಆಧುನಿಕ ಸಿಂಧಿ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಗಮನ ಹಾಗೂ ವಿಜಯ ಯಾತ್ರೆ.

ಅಲ್ಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಿ ಆಧುನಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೃಷ್ಟಿಯಾದ ರೀತಿ ಅದ್ಭುತ.

× × × ×

ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭವಿಷ್ಯತ್ತು ?

ದಿಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಪದವೀ ಪರೀಕ್ಷೆಗಾಗಿ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಎಂದು ಸಿಂಧಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆ.

ಇದು ಆರಂಭ, ಅಷ್ಟೆ.

ಬೆಂಗಳೂರು ಸಮ್ಮೇಲನವಂತೂ ಸಿಂಧಿಯರ ಪಾಲಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಮಹತ್ವದ್ದು. ಅದು ಸಿಂಧಿಯ ವೈಜಯಂತಿ ಸಮಾರಂಭ.

೨೯-೧-೧೯೬೭

೭೯

ಸದ್ಗುಣ ಮೌಲ್ಯ ಛೇದನ

ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಜಯಗಳಿಸುವುದೊಂದೇ ಹೋರಾಡುವವರ ಗರಿ. ಯಾವ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಅವರು ಬಳಸಲು ಸಿದ್ಧ.

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಜಯಗಳಿಸುವುದೊಂದೇ ಸ್ಪರ್ಧಿಗಳ ಗುರಿ. ಆದಕ್ಕಾಗಿ ಎಲ್ಲ ವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಬಳಸಲು ಆವರು ಸಿದ್ಧ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಕೆಲ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸಬೇಕೆಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲೂ ಕೆಲ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿವೆ.

ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಎರಡು ದಂಗಡುಳ ನಡುವೆ ನಡೆಯಬೇಕು. ನಾಗರಿಕರನ್ನು ಆಹುತಿ ತೆಗೆದು ಕೊಳ್ಳಬಾದು – ಎನ್ನುವುದೊಂದು. ಹಾಗೆಯೇ ಚುನಾವಣೆಯ ಪ್ರಚಾರ ಸಮರ ಧೋರಣೆಗಳ ತತ್ವಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯಬೇಕು -ಎಂಬುದೊಂದು.

× × × ×

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಇವೆರಡೂ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಚಾಚೂತಪ್ಪದೆ ಅನುಸರಿಸುವವರು ವಿರಳ.

ನಾಮಪತ್ರಗಳ ಪರಿಶೀಲನೆ ಮುಗಿದು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಅಂತಿಮ ಪಟ್ಟಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಉಮೇದುವಾರರೂ ರಣಕಹಳೆಯನ್ನು ಮೊಳಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಏನು ಆಗುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆಯೇ ಎಲ್ಲರದೂ ಕಣ್ಣು. ಇಲ್ಲಿನ ಧ್ವನಿಯೇ ಹತ್ತು ಮೂಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಚಾರ ಸೌಕರ್ಯಗಳು ಅತ್ಯಧಿಕವಾಗಿರುವ ನಗರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರ ದೃಷ್ಟಿಯೂ ಉಮೇದುವಾರರ ಮೇಲೆಯೇ.

ಒಂಭತ್ತು ವಿಧಾನ ಸಭಾಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿವೆ. ಈ ಸ್ಥಾನಗಳಿಗಾಗಿ ಸ್ಪರ್ಧಿಸುತ್ತಿರುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ೬೩. ಗಾಂಧಿನಗರ ಕ್ಷೇತ್ರ ಒಂದರಲ್ಲೇ ಇರುವ ಹುರಿಯಾಳುಗಳು ಹನ್ನೆರಡು ಜನ; ರಾಜಧಾನಿಯ ಲೋಕಸಭಾ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದಕ್ಕೆ ನೇರ ಸ್ಪರ್ಧೆ.

ಕಣಕ್ಕಿಳಿದಿರುವವರಲ್ಲಿ ಘಟಾನುಘಟಿಗಳಿದ್ದಾರೆ. ಒಬ್ಬರು ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ (ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು), ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಮಾಜಿ ಮಂತ್ರಿ (ಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ)

ಮಾಜಿ ಮೇಯರುಗಳು ಇಬ್ಬರು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಉಪಮಂತ್ರಿಗಳಾಗಿ ಇರುವವರು ಮೂವರು. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಳಗಿದವರು ಹಲವರು. ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರರು, ದ್ರಾವಿಡ ಮುನ್ನೇತ್ರ ಕಳಗಂನವರು. ಲೆಫ್ಟ್-ರೈಟ್ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟರು.

ಸ್ವತಂತ್ರರದೇ ದೊಡ್ಡ ಪಡೆ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷಾನುಯಾಯಿಗಳು ಕೆಲವರಾದರೆ, ಇನ್ನಷ್ಟೇ ಜನ ಸರ್ವತಂತ್ರ ಸ್ವತಂತ್ರರು. (ಇಂಗ್ಲೀಷಿನಲ್ಲಾದರೆ ಇಂಡಿಪೆಂಡೆಂಟ್ಸ್ ಎನ್ನ ಬಹುದು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ತೊಂದರೆ. ಸಾಮಾನ್ಯ ಮತದಾರ, ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷೀಯರು ಮತ್ತು ಇವರಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಾಣಲಾರ.

× × × ×

ಬಾವುಟ, ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ, ಘೋಷಣೆ, ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ, ಜೀಪುಗಳು ಕಾರುಗಳು–ಬೆಂಗಳೂರಿನ ರೂಪವೇ ಇನ್ನು ಹತ್ತಿಪ್ಪತ್ತು ದಿನ ಬದಲಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳಿಗೆ ಹೋದರೂ ವಿನಂತಿ, ಬೀದಿಗಿಳಿದರೂ ವಿನಂತಿ, ತಟ್ಟಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆದು ಭೇಟಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುವ ಕೆಲಸ ಗೃಹಿಣಿಗೆ. ವಾನರ ಸೇನೆ ಕಣಕ್ಕಿಳಿದರಂತೂ ಸರಿಯೆ, ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗುಲ್ಲು ಗದ್ದಲ.

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು ಹೆಚ್ಚುವುದಕ್ಕೆ, ರಾಜಕೀಯ ಪರಿಜ್ಞಾನ ದ್ವಿಗುಣಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ, ಚುನಾವಣೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಸಂದರ್ಭ.

ಬದಲು, ಪಕ್ಷವೈಷಮ್ಯ, ಜಾತಿವಿದ್ವೇಷ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಹಿತ ಸಧನೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಪೂಜೆ ಸಂದರೆ ?

ಸಲ್ಲುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಭರವಸೆ ಕೊಡುವವರು ಯಾರು?

× × × ×

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಇಂಥವು ಕೆಲವು :

ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ಹರಿದು ಹಾಕುತ್ತಾರೆ, ಬಾವುಟಗಳು ಮಾಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಘೋಷಣೆಗಳು ಕೂಗಾಟಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟು, ರಾಜಕೀಯ ಟೀಕಾಸ್ತ್ರಗಳು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅವಹೇಳನದ ಕಪ್ಪು ಕುಂಚಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಇರುಳಿನಲ್ಲಿ –ಬೆಳಕಿನಲ್ಲಿ ಕೂಡ– ಹಣ ಚೆಲ್ಲಿತಲೆ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಕುಣಿಯುತ್ತ ಮತದಾರರನ್ನು ಅಣಕಿಸುತ್ತದೆ.

ಮತದಾರರ ಸಂಖ್ಯೆ ಈ ಸಲ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ೧೯೬೨ರಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ೧೧೬ ಲಕ್ಷ ಮತದಾರರಿದ್ದರು; ಈಗ ೧೩೦ ಲಕ್ಷ.

ಇಷ್ಟು ಜನ! ಇವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಶಃ ಬಹ್ವಂಶ ಜನರು ೧೪೦೦೭ ಮತಗಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮುದ್ರೆಯೊತ್ತುತ್ತಾರೆ. ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದ ಚಿಹ್ನೆಯ ಮೇಲೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಾಗಿ

ಗಾಗಿ ೧.೨೫ ಲಕ್ಷ ಜನ ಸರಕಾರಿ ನೌಕರರು ಓಡಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಕಳೆದ ಸಾರಿ ಇದಕ್ಕಾಗಿ ೩೦ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿ ವ್ಯಯವಾಗಿತ್ತು. ಈ ಸಲ ೪೦ ಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಮೀರಬಹುದು ವೆಚ್ಚ. ಮೌಲ್ಯಭೇದನದ ಅನಂತರದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನೋಣ.

× × × ×

ಆದರೆ ಯಾವುದು ಮುಖ್ಯ? ರೂಪಾಯಿಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಭೇದನವೊ? ಸದ್ಗುಣಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಭೇದನವೊ?

ಎರಡನೆಯದು ಆಗದಿರುವುದೇ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿಹಿತ.

೫-೨-೧೯೬೭

೮೦

ತುತೂರಿ ತಮಟೆ ಶಂಖಧ್ವನಿ

ಈ ಸಲದ ಮಹಾಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷಗಳ ಪ್ರಚಾರ ತಡವಾಗಿ ಆರಂಭ ವಾಯಿತು. 'ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಿಂದಲೂ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಕರೆಸಿ ತರಬೇತಿ ಶಿಬಿರ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆವು. ಆದರೆ ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಲಿಲ್ಲ' ; ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರ ಒಂದು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆಯವರು ಹೇಳಿದರಂತೆ. ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳು ಯಾರೆಂಬುದು ಮೊದಲು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗಲಿ, ಆಮೇಲೆ ತರಬೇತಿ–ಎಂದು ಜಿಲ್ಲಾ ಸಮಿತಿಗಳು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪಕ್ಷದ ಸಾಂಘಿಕ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚೋ ? ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪಾತ್ರ ಹೆಚ್ಚೋ ? ಪಕ್ಷದ ಕೈಯಿಂದ ರಣವೀಳ್ಯ ಪಡೆದು ಒಮ್ಮೆ ಕಣಕ್ಕಿಳಿದ ಮೇಲೆ, ಕುಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಜಯಿಸುವುದು ಉಮೇದುವಾರ ಜಟ್ಟಿಗೇ ಸೇರಿದ್ದು.

ಹುರಿಯಾಳು ಮೀಸೆ ಹುರಿಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ತೋಳು ತೊಡೆಗಳನ್ನು ತಾನೇ ತಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಅಬ್ಬರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಪೇಚುಗಳಿಂದ ಎದುರಾಳಿಯನ್ನು ಪೇಚಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನಿಗೂ ಮೀಸೆ ಮಣ್ಣಾಗದಂತೆ ಗೆಲ್ಲುವ ಚಪಲ.

ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳು ರಸ್ತೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಾಕಿದ ಕಮಾನುಗಳನ್ನು ಮದರಾಸಿನ ಪುರಸಭೆಯವರು ತೆಗೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ವಾಹನಗಳ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಿಯಾಗುತ್ತದೆ– ಎನ್ನುವುದು ಕಾರಣ. ನವದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಗೋಡೆಗಳಿಗೆ ಹಚ್ಚಲಾದ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳನ್ನು ಪುರಸಭೆ ಹರಿದು ಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ಭಿತ್ತಿಪತ್ರಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅಂಟಿಸಬೇಕೆಂಬುದು ಅದರ ಆದೇಶ. ಹಳೆಯ ದೆಹಲಿಯಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ಯಾವ ನಿರ್ಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ.

ಇನ್ನೊಂದು ಕಡೆ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಭಿತ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಅಂಟಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಹುಡುಗನ ಮೇಲೆ ಮನೆಯವರು ಆಲ್ಸೇಶನ್ ನಾಯಿಯನ್ನು ಛೂ ಬಿಟ್ಟರು. ಹುಡುಗ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ. ಮನೆಯ ಒಡೆಯ ಒಡತಿ ದಸ್ತಗಿರಿಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೇಲಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಚಿತ್ರವೂ ವರ್ಣರಂಜಿತ ವಾಗಿ ಎದ್ದು ಮೂಡಿದೆ. ಪ್ರಚಾರವೈಖರಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗೆ ಹಾಗೂ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷಕ್ಕೆ. ಭಿತ್ತಿ ಪತ್ರಗಳು, ಪುಸ್ತಿಕೆಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ಸ್ಲೈಡುಗಳು, ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಚುನಾವಣೆಯ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಸೈನಿಕರಾಗಿ ಭರ್ತಿಯಾಗುವವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಚಿಕ್ಕದು.

ಪ್ರತಿ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೂ ತನ್ನ ಸ್ವಯಂಸೇವಕ ಪಡೆಯನ್ನು ತಾನೇ ನಿರ್ಮಿಸ ಬೇಕು. ತನ್ನ ಸಂಬಂಧಿಕರು, ಹಿತೈಷಿಗಳು, ಅವರ ಇವರ ಮಕ್ಕಳು, ಹುಡುಗ–ಹುಡುಗಿಯರು ಇತ್ಯಾದಿ ...

ಆದರೂ, ಹೋರಾಟವೆಂದರೆ ಬಾಹುಸ್ಫುರಿಸುವ ಯುವಕರು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ ದಿಲ್ಲ. ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಿಂದ ಅಂಥವನೊಬ್ಬ ಸ್ವಯಂಸೇವಕನಾಗಿ ದುಡಿಯಲು ಕೃಷ್ಣರಾಜನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿದ್ದ. ವ್ಯಾನಿನ ಹಿಂದಣ ಗಾಲಿಯೊಂದು ಕಳಚಿತು. ಗಾಡಿ ಉರುಳಿತು. ಯುವಕ ಸತ್ತ....

ಓಡುವಾಗ ನಾಲ್ಕು ಚಕ್ರಗಳೂ ವಕ್ರ ವಕ್ರವಾಗಿ ತಿರುಗುವ ಚುನಾವಣಾ ಗಾಡಿಗಳು, ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಮೆರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಬಾವುಟ ಧ್ವನಿ ವರ್ಧಕ, ಮತಯಾಚನೆ ಮಾಡಿ ಮಾಡಿ ಕರ್ಕಶವಾದ ಗಂಟಲು. ಪೆಟ್ರೋಲ್ ಬಂಕ್‌ಗಳಿಗೂ ಬ್ಯಾಟರಿ ವ್ಯಾಪಾರಿಗಳಿಗೂ ಗಿರಾಕಿಗಳೇ ಗಿರಾಕಿಗಳು.

ಅಂದರೆ ಇದು ವೆಚ್ಚದ ಬಾಬು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯೂ ಇಡಗಂಟು ಜಪ್ತಾಗದಂತೆ ಮತಗಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಪುಡಿಗಂಟು ಖರ್ಚಾಗಲೇಬೇಕು. ಮನೆಮಠ ಮಾರಿ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಂತು ಸೋತರೋ, ಆ ಬಡಪಾಯಿ ಭಿಕ್ಷುಕನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಹಾಗಾದರೆ ಇದನ್ನು ಕುದುರೆ ಜೂಜು ಎನ್ನೋಣವೆ? ರೇಸಿನಲ್ಲಿ ಮನುಷ್ಯ ಮರುಳು. ಇಲ್ಲಿ ಕುದುರೆಗಳಿಗೇ ಹುಚ್ಚು.

× × ×

ತಮಿಳು ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಚಲನ ಚಿತ್ರ ನಟ ನಟಿಯರು ಬರಡು ರಾಜಕೀಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ವೇಷ ಭೂಷಣಗಳ ಅಂದ ಚಂದಗಳ ಮೆರುಗನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಕಳೆದ ಸಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಈ ಬಾರಿ ಇನ್ನಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು.

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದ ತೀರಾ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂದಿರುವ ನಟನೆಂದರೆ ರಾಜ ಕುಮಾರ್. ಅದೂ ಕನ್ನಡ ನೆಲವಾದ ತಾಳವಾಡಿ ಫಿರ್ಕಾವನ್ನು ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ದೊರಕಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ. ಬಹುಶಃ ಅದನ್ನು ರಾಜಕೀಯವೆಂದು ಕರೆಯದಿರು ವುದೂ ಮೇಲು. (ತಾಳವಾಡಿ ಮೈಸೂರಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಹಾಗೂ ಆ ಭಾಗದ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮುಂದಿನ ಸಾರೆ ರಾಜಕುಮಾರ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯಾಗಲೂ ಬಹುದು. ಆದರೆ ಅದು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರದ ಮಾತು.)

ಸರೋಜಾದೇವಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಪಕ್ಷದ ಟಿಕೆಟ್ ಪಡೆಯುತ್ತಾರೆ ಎಂಬ ಸುದ್ದಿ ಇತ್ತು. ಕೊನೆಗೆ ಏನಾಯಿತೋ ಏನೋ. ರಾಜಕೀಯರಂಗ ಪ್ರವೇಶಕ್ಕಿಂತಲೂ ವಿವಾಹ ಬಂಧನ ವಾಸಿ ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿಸಿತೇನೊ. (ಮುಂದಿನ ಸಲ ಆ

ಯೋಚನೆ ಅವರು ಮಾಡಬಾರದು ಎಂದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅದು ಐದು ವರ್ಷಗಳ ...)

ಬಣ್ಣದ ಬದಲು ರಾಗ ತಾನ ಪಲ್ಲವಿಗಳ ಸಾಮಿಪ್ಯ ಒದಗಿಸಿರುವವರು ಲಾವಣಿಕಾರರು. ಅವರ ಸೇವೆ ಈಗಲೂ ನಡೆದಿದೆ.

ಆದರೆ ಗ್ರಾಮಫೋನ್ ರೆಕಾರ್ಡ್‌ಗಳ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆಯ ದಾಳಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಮೇಲೆ ಆಗಿಲ್ಲ. ಚಲನ ಚಿತ್ರಗಳ ಮಾಧ್ಯಮವನ್ನೂ (ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷ ಒಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು) ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿಲ್ಲ.

ಎಲ್ಲರ ಪ್ರಚಾರಗಳಲ್ಲೂ ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶವಿರುವುದು ಹೊರ ನೋಟಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ. ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿಮತಗಳ ಅರ್ಚನೆಗೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ.

ತುತೂರಿ ತಮಟೆ ಶಂಖಧ್ವನಿಗಳ ಬಾಹ್ಯ ಪ್ರಚಾರದ ಕಿವಿಗಡಚಿಕ್ಕುವ ಧ್ವನಿಪರದೆಯೊಳಗೆ ನಡೆದಿದೆ, ಪಿಸುದನಿಯ ಮಂತ್ರಪಠಣ. ಘೋಷಣೆ ಬೇರೆ, ಒಳಗಿನ ಹೂರಣ ಬೇರೆ.

೧೨–೨–೧೯೬೭.

೮೧

ವಾಗ್ಮಿಗಳ ನಿರ್ಗಮನ

ಒಮ್ಮೆ ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬರನ್ನು ಸತ್ಕರಿಸಲು ಸಭೆ ಜರಗಿತು. ಭಾಷಣಕಾರರು ಆ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಹೊಗಳಿದ್ದೇ ಹೊಗಳಿದ್ದು.

ಅಭಿನಂದನೆಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಉತ್ತರಿಸುವಾಗ ಸಾಹಿತಿ ಅಂದರು:

"ಖ್ಯಾತ ಬರಹಗಾರ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಂಡಿರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ನಾನು ಒಳ್ಳೆಯ ವಾಗ್ಮಿಯೂ ಆಗಿದ್ದೇನೆ."

ಅವರನ್ನು ಪ್ರಶಂಸಿಸಿದವರು ಆ ಅಂಶವನ್ನು ಮರೆತುಬಿಟ್ಟಿದ್ದರು!

ವಾಗ್ಮಿಗಳು! ಎಂಥ ಅದ್ಭುತ ಚಿತ್ರವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು! ಕಂಚಿನ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸುವ ಗಂಟಲು, ನಿರರ್ಗಳ ಶೈಲಿ, ಮಾತಿನ ಬಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಜನಸ್ತೋಮ ವಿಲಿ ವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ.

ಬರಿಯ ಒಂದು ಉಪನ್ಯಾಸ ಶ್ರೋತೃವಿನ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಬೀರಿದ ಪ್ರಸಂಗ ಗಳಿಲ್ಲವೆ? ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆದಿದ್ದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮಹಾತ್ಮರ, ರಾಷ್ಟ್ರನಾಯ ಕರ ಭಾಷಣಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ, ಶಾಲೆ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಕಾವಿತೊಟ್ಟು ಸಾಧಕ ರಾದವರು ಅದೆಷ್ಟು ಜನ!

ಆಗ ಹಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲೊ?

ರಾಜಧಾನಿಯ ಅನುಭವದಿಂದ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಾಗ್ಮಿಗಳಿಗೆ ಈಗ ಬೇಡಿ ಕೆಯೇ ಇಲ್ಲ.

ವಿಜ್ಞಾನ ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಮಾತುಗಾರರ ಶತ್ರು. ಬಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದರೆ ಸಾಲದು, ನಂಬಿಕೆ ಹುಟ್ಟಬೇಕಾದರೆ ಬರಹದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಕೊಡಬೇಕು —ಎನ್ನು ತ್ತಿದ್ದೆವು. ಈಗಲೂ ಹಾಗೆ ಹೇಳುವುದುಂಟು. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಬರಹಕ್ಕೆ ನಾವಿನ್ನು ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಕೊಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ. ಹೇಳುತ್ತಿರುವುದನ್ನು ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಂಡರಾಯಿತು. ಗುಂಡಿ ಸರಿಸಿದರೆ ಸಾಕು, ಯಾವಾಗ ಬೇಕಾದರೂ ಅದೇ ಮಾತು ಹೊರಡುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಒಂದೇ ಮಾತನ್ನು ಆಡುವವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ತೊಂದರೆ ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬಣ್ಣ ಬದಲಿಸುವವರಿಗೊ?

ಕೇರಳದ ವೃದ್ಧನಾಯಕ ಮನ್ನಾಥ್ ಪದ್ಮನಾಭನ್ನರ ಅವಸ್ಥೆ ನೋಡಿ. ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ಅಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಂತರ ಚುನಾವಣೆಗಳಾದಾಗ ಅವರು 'ಕೇರಳ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿ' ನ ಪರವಾಗಿ ಪ್ರಚಾರ ನಡೆಸಿದರು. ಅವರ ಭಾಷಣದ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಗಳು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ವಿರುದ್ಧ ಮತಗಳಿಸಿದುವು. ಈ ಸಲ ಮನ್ನಾಥ್ ಅಧಿಕೃತ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಬೆಂಬಲಿಗರು. ಕೇರಳ ಕಾಂಗ್ರೆಸನ್ನು ಟೀಕಿಸಿ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳಾಗುತ್ತಿವೆ. ಆದರೆ ಬಂಡುಗಾರ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರು ತಮ್ಮ ಪರವಾಗಿರುವ ಮನ್ನಾಥರ ಭಾಷಣವನ್ನು, ಧ್ವನಿ ಮುದ್ರಿಕೆಯ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ! ಹೀಗೆ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಡೆಗಳಿಂದ ಮನ್ನಾಥರ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮಾತುಗಳು ಮಾತ್ರ ಪರಸ್ಪರ ವಿರುದ್ಧ.

(ಅರುವತ್ತರ ಅರುಳು ಮರುಳು ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಮನ್ನಾಥರಿಗೀಗ ಎಂಭತ್ತು ದಾಟಿದೆ!)

× × × ×

ಜನತಾ ಪಕ್ಷ, 'ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್', ಜನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಮತ್ತಿತರ ಪಕ್ಷಗಳಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರಮುಖರು 'ನಿನ್ನೆ' ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣಗಳ ಧ್ವನಿಮುದ್ರಿಕೆಗಳಿದ್ದಿದ್ದರೆ, ಆ ಭಾಷಣಗಳಿಗೂ ಈಗಿನವಕ್ಕೂ ಇರುವ ವಸ್ತುಭಿನ್ನತೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಿತ್ತು.

ಚಲಿಸುವ ಜೀಪಿನಿಂದ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕದ ಮೂಲಕ 'ಘನವಾದ ಮತವನ್ನು ನಮಗೆ ನೀಡಿ' ಎಂದು ಕೂಗಿಕೊಳ್ಳುತ್ತ ಹೋಗುವುದು ಒಂದು ವಿಧ. ಅದು ಅಪಾಯಕಾರಿಯಲ್ಲ. ಮಾತನಾಡುವವನ ಮುಖ ಜನರಿಗೆ ಕಾಣಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಪುಢಾರಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. ಆಗ ಬೆಕ್ಕುಗಳು ಮಿಯಾಂವ್ ಎನ್ನುತ್ತವೆ. ನರಿಗಳು ಊಳಿಡುತ್ತವೆ. ಇದೆಲ್ಲ ಅತ್ಯಂತ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಕಾಣಬರುವ ನಾಟಕ. ಸಹಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳು ವೇದಿಕೆಯತ್ತ ಕ್ಷಿಪಣಿಗಳಂತೆ ಹಾರುತ್ತವೆ.

ಗದ್ದಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಭೆ ಬರಖಾಸ್ತಾಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಮೊರಾರ್ಜಿ ದೇಸಾಯರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಾಗ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತು. ಸಾದಿಕ್ ಅಲಿ, ಅಶೋಕ್ ಮೆಹ್ತಾರಿಗೂ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಸಾಕಷ್ಟು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಿಲ್ಲ. ಜನಸಂಘದವರೇ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿನ ಗದ್ದಲಕ್ಕೆ ಕಾರಣ—ಎಂದರು ಮೊರಾರ್ಜಿ. ಅಂಥ ಗಲಭೆ ನಮಗೂ ಇಷ್ಟವಿಲ್ಲ, ಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಸ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧರಿದ್ದೇವೆ—ಎಂದರು ಜನಸಂಘದ ಪ್ರಮುಖರು.

ಗಲಭೆಗೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಒಳಪಂಗಡಗಳಿಲ್ಲ. ಜಾತಿಯೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾರು ಬೇಕಾದರೂ ಆ ಘಂಟೆಯನ್ನು ಬಾರಿಸಬಹುದು.

ಚುನಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಸಭೆ ಸಮಾರಂಭಗಳ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆಯೇ. ಈಗಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ನಾಯಕರೂ ಒಂದೇ, ಸ್ಥಳೀಯ ಮುಖಂಡರೂ ಒಂದೇ. ಭಾಷಣಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಘಂಟೆ ಘಂಟೆಗಳ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಬಗೆಗೆ ಜನ ಬೇಸತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಈಗ ಏನಿದ್ದರೂ ಮಾತು ಚುಟುಕಾಗಿರಬೇಕು. ಮತದಾರರನ್ನು ಕಾಣಲು ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೇ ಮನೆಯಿಂದ ಮನೆಗೆ ಅಲೆಯಬೇಕು.

× × × ×

ಮುಂದೆ ರೇಡಿಯೋದಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿ; ಟೆಲಿವಿಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಮುಖ. ಅದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ !

೧೯-೨-೧೯೬೭

೮೨

ಅನಾಸಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳು

ಇದನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿರುವ ವೇಳೆಗೆ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಹಾಚುನಾವಣೆಯ ಮತದಾನದ ಮೊದಲನೆಯ ಹಂತ ಮುಕ್ತಾಯವಾಗಿದೆ. ಇದು ಅಚ್ಚಾಗುವ ವೇಳೆಗೆ ಎರಡನೆಯ ಹಂತವೂ ಮುಗಿದು, ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಬರುತ್ತಿರುತ್ತವೆ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರಿಗೆ, ಭಾನುವಾರದ ಮತದಾನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧವಾಗಿರುವವರಿಗೆ, ಕುತೂಹಲ. ಈಗಾಗಲೇ ಜನ ಹೇಗೆ ಮತದಾನ ಮಾಡಿರಬಹುದು? ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆರೆದು ಎಣಿಕೆ ಮುಗಿಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುನ್ನ, ರಹಸ್ಯ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆಯೇ ಆಯಿತೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಅರ್ಥವಿಲ್ಲದ್ದು. ಚುನಾವಣಾ ರಂಗದ ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಸಮೀಕ್ಷೆಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಇದು ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಹೀನ. ಆದರೂ ಮಾನವನಿಗೆ ಆತುರ. ಇಂಥವರು ಗೆದ್ದೇ ಬಿಡುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದರ ಮೇಲೆ ಜೂಜು ಬೇರೆ.

ಕೊನೆಯವರೆಗೂ – ಮತಗಟ್ಟೆಯೊಳಗೆ ಕಾಲಿರಿಸುವವರೆಗೂ – ಅನಿಶ್ಚಯತೆ ತೋರುವ ಜನರೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಆದಕ್ಕೇ, ಚುನಾಣೆಗೆ ಮುಂಚೆ ಎರಡು ದಿನಗಳೋ ಒಂದು ದಿನವೋ ಇರುವಾಗಲೇ, ಬಹ್ವಂಶ ಮತದಾರರ ಒಲವು ಇತ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಈಗಾಗಲೇ ನಡೆದಿರುವ ಮತದಾನ ಸಾಕಷ್ಟು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದ್ದು. ಆದರೂ ನೂರು ಜನ ಮತದಾರರಲ್ಲಿ ನೂರು ಜನವೂ-ಕಡೆಯ ಪಕ್ಷ ತೊಂಭತ್ತು ಜನರಾದರೂ-- ಮತ ನೀಡುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ನಮ್ಮ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗ ಉಂಟಾದೀತು ?

ಸಾಕ್ಷರತೆಗೂ ಇದಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದೆ ಎನ್ನೋಣವೆ? ಕೇರಳದ ಉದಾಹರಣೆ ಕೊಡೋಣವೆ ?

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಪ್ರಮಾಣದ ಮತದಾನವಾಗುವುದು ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ, ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟಿನ ಗುರುತೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿರುವಲ್ಲಿ. ರೈತರ ಪಾಲಿಗೆ ಮಹಾಚುನಾವಣೆ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ದೊಡ್ಡ ಹಬ್ಬ. ನಾಡಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತರು ಹಳ್ಳಿಗಳಿಗೆ ಬರುವುದೂ ಆಗಲೇ.

ನಗರ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಅಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಮತದಾರರು ಅನಾಸಕ್ತಿಯೋಗದ ಅಭ್ಯಾಸಿಗಳು.

ಗ್ರಾಮಾಂತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನ, ಮತಗಟ್ಟೆಯ ಬಾಗಿಲು ತೆರೆಯುವುದಕ್ಕೂ

ಮುನ್ನವೇ ಅದರೆದುರು ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ನಿಂತರು. ಅಕ್ಷರಜ್ಞಾನ ಹೆಚ್ಚಿರುವ ಕಡೆ, ತಡವಾಗಿ ಮತದಾರರು ಮಲ್ಲನೆ ಸಾಗಿಬಂದರು. ಹೊತ್ತಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಅವರು ಮತದಾನದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸಿದ್ದು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಒಂದು ಸಂಸಾರವನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಹೇಗೂ ರಜಾ ದಿನ (ಅಥವಾ ಆದಿತ್ಯವಾರ). ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ಅನಂತರ ಮತದಾನ ಮುಗಿಸಿ ಮ್ಯಾಟನಿಗೆ ಹೋಗಬಹುದು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಯಾರೋ ಸ್ನೇಹಿತರು ಬರಬೇಕೆ? ಸರಿ ಕಾಫಿ ಮುಗಿಸಿ ಹೋದರಾಯಿತು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಯಾವುದಾದರೂ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಾಯು ಸೇವನೆಗೆ. ಕಾಫಿ, ಹರಟೆ ಆಗುತ್ತ ಹೊತ್ತು ಕಳೆಯಿತು. ಒಡತಿಯ ಅಲಂಕಾರ ಮುಗಿದು ಒಡೆಯುಡು ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ೪–೪೩ ಗಂಟೆ. ಬೇಗಬೇಗ ನಡೆಯಬೇಕು, ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳ ಕಳ್ಳಕಾರುಗಳು ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ. ಅಂಥ ಕಾರು ಬಂದರೂ ಹತ್ತಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದವರು ಕಡಮೆ.... ಮತಗಟ್ಟೆಯ ಹತ್ತಿರ ಬಂದೂ ಆಯಿತು. ಆದರೆ ಆ ನಿಮಿಷಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಬಾಗಿಲು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆ? 'ಹೋಗಲಿ, ಬಿಡು, ಉಮೇದುವಾರರಿಗೆ ಅದೃಷ್ಟವಿಲ್ಲ.' ಇವರೀಗ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಮತದಾರರು.

ರೈತರ ಹಾಗೆಯೇ ಕಾರ್ಮಿಕರು. ಇವರದೂ ಸಾಮೂಹಿಕ ಮತದಾನ. ರೈತರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರು ಜೋಡೆತ್ತುಗಳ ಮೇಲೆ ಮುದ್ರೆ ಒತ್ತಿದರೆ, ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನವರ ಮುದ್ರೆ ಬೇರೆ ಸಂಕೇತಗಳ ಮೇಲೆ.

× × × ×

ರಾಜಧಾನಿಯ ಚುನಾವಣಾ ವೈಖರಿ, ಇಡೀ ನಾಡಿಗೆ ಕೈಗನ್ನಡಿ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಾರ ಹೆಚ್ಚು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವೂ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವೂ ಆಗಬೇಕಿತ್ತು. ಬೇರೆ ಕಡೆ ಜಾತಿಪಂಗಡಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆಯೇ ಮತ ಕೇಳಿದ್ದರೆ, ಇಲ್ಲಿ ತತ್ತ್ವ ಪ್ರಣಾಳಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ಮತ ಕೇಳಬೇಕಿತ್ತು. ಆದರೆ ಆ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು.

ಆಳುವ ಪಕ್ಷದವರಿಗೆ ಓಡಾಡುವುದೇ ಮರೆತಿದೆಯೇನೋ ಎನಿಸುವಂತಿತ್ತು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನವರ ಕಡಮೆ ಪ್ರಚಾರ. ಸ್ವತಂತ್ರ ಪಕ್ಷದ ಪ್ರಚಾರದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚುಕಟ್ಟುತನ ವಿತ್ತು. ಆದರೆ ಪ್ರಮಾಣವೂ ಭಾರಿ. ಆ ಪಕ್ಷದ ಪರವಾಗಿ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ನಿಂತಿದ್ದ ಹಲವು ಜನ ಮಾತ್ರ, ಚಿಲ್ಲರೆ.

ಪಕ್ಷಗಳು ಬೇಕಷ್ಟು. ಬರಿ ಗುಲ್ಲು, ನಿದ್ದೆ ಗೇಡು.

ಕ್ರಮಬದ್ಧ ಪ್ರಚಾರವಿದ್ದದ್ದು ಜನಸಂಘ — ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ.

ಪಕ್ಷಾತೀತ ಸ್ವತಂತ್ರರದಂತೂ ಹಾವಳಿಯೇ.

ಗಾಂಧೀನಗರದ ಒಂದೇ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ಉಮೇದುವಾರರು ಎಂದರೆ ಅದೇನು ಸಾಮಾನ್ಯವೆ?

× × × ×

ಇನ್ನೊಂದು ರಾತ್ರೆ ಕಳೆದರಾಯಿತು. ಮುಂದಿನ ಐದು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನೂ ಈ ರಾಜ್ಯವನ್ನೂ ಯಾರು ಆಳುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೬-೨-೧೯೬೭

೮೩

ಯಾರು ಗೆದ್ದರು? ಯಾರು ಸೋತರು?

ನಗರದಲ್ಲೊಂದು ವಿದ್ಯುದ್ದೀಪದ ಕಂಬ. ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಧಾನಿ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿಯವರನ್ನು ತೂಗ ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ. (ತಟಕೆಗೆ ಅಂಟಿಸಿರುವ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ. ಬಣ್ಣ ಇನ್ನೂ ಮಾಸಿಲ್ಲ.) ತುಂಟ ಹುಡುಗರ ಕೈಗೆ ಎಟಕದಷ್ಟು, ಮೂಗಿಗೆ ಕಲ್ಲು ತಾಕದಷ್ಟು, ಎತ್ತರದಲ್ಲಿದೆ ಚಿತ್ರ.

ಆ ನಿಲುವಿನಿಂದ ಇಂದಿರಾ ಗಾಂಧಿ ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ:

"ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಮತ ನೀಡಿ."

ಚುನಾವಣೆ ಕಳೆದು ದಿನಗಳೇ ಸಂದಿವೆ. ಆದರೂ ಅವರು ವಿನಂತಿ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ:

"ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿಗೆ ಮತ ನೀಡಿ."

ಮತ ದೊರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಹತ್ತು ದಿನಗಳ ಓಡಾಟ ಸಾಲದು; ಪ್ರಯತ್ನ ಸತತ ನಡೆಯಬೇಕು. ಬಹಳ ತಡವಾಗಿ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಂದಿರುವ ಈ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಾರುವಂತಿದೆ ಆ ಭಿತ್ತಿಪತ್ರ.

× × × ×

ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಬಾವುಟಗಳನ್ನು ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿವೆ. ಕಾಲು ಶತಮಾನಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹಳೆಯದಾದ ವಾಹನಗಳು, ಚುನಾವಣೆಯ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸಿ, ಮೋಡಕಾ ಬಜಾರಿಗೆ ಹಿಂತಿರುಗಿವೆ. ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಬಾಡಿಗೆಯ ಭಟರು ಮತ್ತೆ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ 'ಸಾಹಿತ್ಯ'ವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿದ ಅಚ್ಚುಕೂಟಗಳು ನಿತ್ಯದ ದುಡಿಮೆಗೆ ಮರಳಿವೆ. ಗೋಡೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಹಲವು ಪಕ್ಷಗಳ ಹರಿದುಳಿದ ಪೋಸ್ಟರುಗಳು, ಸಿನಿಮಾ ತಾರೆಯರು ಬಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ಆವರಿಸಲೆಂದು ಕಾದಿವೆ. ಕಪ್ಪು ರಸ್ತೆಗಳ ಮೇಲಿನ ಬಿಳಿಯ ಬರಹಗಳು ಓಡಾಡುವವರ ಕಾಲ್ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿ ಮಸುಕಾಗಿವೆ. ಕಿರಿಚಿ ಕಿರಿಚಿ ಕೆಟ್ಟು ಹೋದ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳು ತಜ್ಞರ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತಿವೆ.

ಎಳೆಯ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರು ತಾವು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿದ ಚೀಟಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಿ, ಜೋಡಿಸಿ ತೂಗಿ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಹತ್ತು ಹದಿನಾರು ದಿನ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕವನ್ನು ಅಣಕಿಸಿ ಅಭ್ಯಾಸವಾಗಿರುವ ಚಿಕ್ಕ

ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಇನ್ನೂ ಕೇಳುತ್ತಿವೆ:

"ವಾಟ್ ಫಾರ್ ?"

× × × ×

ಅಂತೂ ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆಯ ಸದ್ದು ಗದ್ದಲ ಮುಗಿದು ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಶಾಂತಿ ನೆಲೆಸಿದೆ.

× × × ×

ಯಾರು ಗೆದ್ದರು? ಯಾರು ಸೋತರು?

ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರಿಗೆ 'ನಿರಂತರ ಚಳುವಳಿ'ಯೇ ಜೀವನದ ಉಸಿರು. ನಿಷ್ಠಾವಂತರಾದ ಯುವಕರು ಕೆಲವರಿಗೆ ಅವರು 'ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ ನಾಯಕ.' ಈ ಸಲ ಅವರು ಬಳಸಿದ್ದು ವಾನರ ಸೇನೆಯನ್ನು.

ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಚಲನಚಿತ್ರ ತಾರೆಯರು ನಿಂತರೆ ಹೇಗೋ ಹಾಗಾಯಿತು ನಾಗರಾಜರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ. ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಜನ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದು ಅವರ ಭಾಷಣ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದರು. ನಾಗರಾಜ್ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದುದು ಇದನ್ನು:

"ಒಂದೋ ನನ್ನನ್ನು ವಿಧಾನಸೌಧಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ, ಇಲ್ಲವಾದರೆ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರಘಾಟಿಗೆ ಕಳಿಸಿ."

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಸ್ಮಶಾನ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರ ಘಾಟ್. ಮತದಾರರು, ಈ ಯುವಕ ವಿಧಾನಸೌಧಕ್ಕೆ ಹೋಗುವುದೇ ಒಳಿತು–ಎಂದರು. ಇದಿರಾಳಿ ಉಪಮಂತ್ರಿ ಸೋತರು. ಇನ್ನೊಬ್ಬ ಸ್ಪರ್ಧಿ ಮಾಜಿ ಮೇಯರ್ ಪರಾಜಿತರಾದರು. ಬೇರೆ ಇಬ್ಬರು ಠೇವಣಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡರು. 'ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ (ಅಂದರೆ ದುಡಿಯುವ ಹುಡುಗರ ಕಾಫಿ ತಿಂಡಿಗೆ) ದುಡ್ಡಿಲ್ಲ. ಕಾಸು ಕೊಡಿ'–ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು ನಾಗರಾಜ್. ಮಹಿಳೆಯರು ಒಂದು ರೂಪಾಯಿಯೋ ಎರಡು ರೂಪಾಯಿಯೋ ಕೊಟ್ಟರು. ಮತಗಳನ್ನೂ ನೀಡಿದರು.

ಫಲಿತಾಂಶ ಪ್ರಕಟವಾದ ಮೇಲೆ ನಡುರಾತ್ರಿಯವರೆಗೂ ಮೆರವಣಿಗಯೋ ಮೆರವಣಿಗೆ. ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳ ಆ ಪೇಟೆಯ ಈ ಪೇಟೆಯ ಜನರು ಬರೆದ ಹೊಸ ಕಥೆಯ ನಾಯಕನಾದರು ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್........

ಇನ್ನೊಬ್ಬ ವಿಜಯಿ, ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಮೇಯರ್ ಆಗಿದ್ದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯನ್ನೂ, ಬೇರೆ ಕೆಲವರನ್ನೂ ಸೋಲಿಸಿದ ಬಲ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟ್ ಕೃಷ್ಣನ್. ಇವರೂ ಚಳುವಳಿಗಾರರು. ಆದರೆ ನಾಗರಾಜರದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ ಕೃಷ್ಣನ್ನರ ಹೋರಾಟ.

ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜ್ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಚಳುವಳಿಯನ್ನೇ ಮುಂದು

ವರಿಸಬೇಕಷ್ಟೆ. ಕೃಷ್ಣನ್ ವಾದವಿವಾದಗಳಲ್ಲೂ ಭಾಗವಹಿಸಬಲ್ಲರು. ಮೊದಲನೆಯವರಿಂದ ಸ್ಪೀಕರರಿಗೆ ತಲೆನೋವು ; ಎರಡನೆಯವರಿಂದ ಸರಕಾರಕ್ಕೆ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸಿನಿಂದ ಪುರಸಭಾ ರಾಜಕೀಯದ ಕಾರಣ ಹೊರ ಬಂದವರು ಶಾಮಣ್ಣ. ಈಗ ವಿಧಾನಸಭೆಗೆ ಪ್ರವೇಶಗಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಾತ್ವಿಕ ನೋಟ. ಹಿತಮಿತ ಮಾತು. ಒಳಗೆ ಆಳ.

ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಬಸವನಗುಡಿ (ನಿವೃತ್ತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ, ಸುಶಿಕ್ಷಿತರ, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತಿತರರ) ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿರುವ ತಿಮ್ಮಯ್ಯನವರು. ಜನರಿಗೆ ಅವರ ಪರಿಚಯ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ? ತಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಜೊತೆಗೆ '(ರಾಜ)' ಎಂದೂ ಬರೆದುಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ರಾಜರು ಜನಪ್ರಿಯರಾಗದ ಇರುತ್ತಾರೆಯೆ ?

ಉಳಿದ ಐವರು, ಏದುಸಿರಿನಿಂದ ಓಡಿ ಓಡಿ 'ಅಬ್ಬಾ ಗೆದ್ದೆ !' ಎಂದಿರುವ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರು : ಇಬ್ಬರು ಉಪಮಂತ್ರಿಗಳು (ಸಾಗರ್, ಗಫಾರ್); ಒಬ್ಬರು ಮಹಿಳೆ (ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ ಹಿರೇಮಠ್) ; ನಾಲ್ಕನೆಯವರು ತಮಿಳರಾದ ಅಮಲೋರ್ಪವನ್ ; ಐದನೆಯವರು ನಂಜಪ್ಪ.

೫-೩-೧೯೬೭

೮೪

ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹುಣ್ಣು

ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಯಿತು. "ನಗಿಸುವುದೇ ನನ್ನ ಉದ್ಯೋಗ."

ನನ್ನ ಎಂದರೆ ಮರಾಠಿ ಸಾಹಿತಿ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ಪಿ. ಎಲ್. ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರದು.

ಸ್ಥಳ: ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ. ಏರ್ಪಡಿಸಿದವರು ಭಾರತ ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ಸ್ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಲಲಿತ ಕಲಾ ಮಂಡಳಿಯವರು.

ಎರಡೂವರೆ ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಮರಾಠಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ ಪದ್ಮಶ್ರೀ ವಿನಾಯಕ ಕೃಷ್ಣ ಗೋಕಾಕರು. ಪ್ರೇಕ್ಷಕ ಗಣದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು: ಮಾಸ್ತಿ ವೆಂಕಟೇಶ ಐಯಂಗಾರ್ಯರು.

ನಗೆಗಾರ ದೇಶಪಾಂಡೆಯವರ ಈಟಿ ಕಠಾರಿಗಳಿಗೆ ಬಲಿ, ನಮ್ಮ ಸಾಮಾಜಿಕ ಬದುಕು. ಅವರು ತಿವಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ಚಿಮ್ಮುತ್ತಿದ್ದುದು ನಗೆಯ ಕಾರಂಜಿ. ದೇಶಪಾಂಡೆ ನಡೆಸಿದ್ದು ಸ್ವಂತ ಕೃತಿಗಳ ವಾಚನವನ್ನು.

ಏಕಪಾತ್ರಾಭಿನಯ ಪಟು ಈ ಬರೆಹಗಾರ. ತಾವು ಬರೆದುದನ್ನು ತಾವೇ ಸೊಗಸಾಗಿ ಓದುವುದು ಒಂದು ಕಲೆ. ಆ ಕಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಪಾರಂಗತರು.

ಆ ಭಾಷೆಯ ಸಂಪೂರ್ಣ ಪರಿಜ್ಞಾನವಿದ್ದರೆ ರಸಾಸ್ವಾದನೆ ಪರಿಪೂರ್ಣ. ಸ್ವಲ್ಪ ಅರ್ಥವಾದರೂ ಸಂತೋಷಪಡಬಹುದು. ಅರ್ಥವಾಗದೆ ಇದ್ದರೂ ದೊಡ್ಡದಲ್ಲ. ನಗೆ ಅಂಟು ಜಾಡ್ಯ. ಮೇಲಿನ ಭಾವಣಿ ಹಾರಿಹೋಗುವಂತೆ ನಗೆಯ ಭೀಮ ಅಲೆಗಳು ಮೇಲಕ್ಕೇಳುವಾಗ, ಸಪ್ಪೆ ಮೋರೆ ಹಾಕಿ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುವವರು ಯಾರು? ನಕ್ಕು ನಕ್ಕು ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಯಿತು.

× × × ×

ಆದರೆ, ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೊಂದು ಹುಣ್ಣಿದೆ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಹೊಟ್ಟೆಯಲ್ಲೂ ಅದಿರಬೇಕು. ಒಂದು ಬಗೆಯ ಅರ್ಬುದವೆನ್ನಿ. ಅಲ್ಲಿನ ಹಲವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ, ನಾವು 'ಕಾನಡಿಯಪ್ಪಾ'. ಅವರ ಅಹಂಕಾರ ಉದ್ಧಟತನ ಕುರುಡು ನೀತಿ ಕಂಡು ನಮ್ಮಲ್ಲೂ ಹಲವರಿಗೆ ವಾಕರಿಕೆ. ಶಿವಸೇನೆ ಕನ್ನಡ ಜನರ ಮೇಲೆ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ ದಾಳಿ ಮಾಡುತ್ತಿರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಮರಾಠಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೇರ್ಪಟ್ಟರೆ ಚಪ್ಪಾಳೆಗಳ ಸುರಿಮಳೆಯೇ - ಸುರಿಮಳೆ.

ಭಾಷಾ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಿಗೆ ಕನ್ನಡಿಗರು ನೀಡುತ್ತಿರುವ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ನಿದರ್ಶನ?

ನಮ್ಮ ಭಾಷೆಯನ್ನು ನಾವು ಪ್ರೀತಿಸುವುದು, ಅದಕ್ಕೆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಿಸುವುದು ಸದ್ಗುಣವೇ. ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಭಾಷೆಯನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸದೇ ಇರುವುದೂ ಸದ್ಗುಣವೇ. ಅನ್ಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿ ಅದನ್ನು ಗೌರವಿಸುವುದಂತೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಗುಣಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ. ಇವು ಮೂರೂ ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲಿವೆ.

× × × ×

ಅಷ್ಟಿದ್ದೂ ನೆರೆರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಕಂಡರೆ ಅಸಹನೆ. ಗೋವಾ ಘಟನೆಯಿಂದ ಅವರು ಪಾಠ ಕಲಿತರೋ ಇಲ್ಲವೋ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಆದರೂ ಮೈಸೂರಿನ ಉತ್ತರ 'ಎಲ್ಲೆ'ಯ ಕೆಲ ಪ್ರದೇಶಗಳು ತಮಗೆ ಸೇರಬೇಕೆಂಬ ವಾದವನ್ನು ಅವರು ಬಿಟ್ಟಿಲ್ಲ.

ಇಲ್ಲಿರುವ 'ಗಡಿ ಸಮಿತಿ' ಮತ್ತೆ ಹೊಸಬರಿಬ್ಬರನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಕಾರವಾರದವರೊಬ್ಬರನ್ನು, ಚಿಕ್ಕೋಡಿಯವರೊಬ್ಬರನ್ನು, ಸಮಿತಿಗೆ ಸರಕಾರ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡಿದೆ.

ನಿವೃತ್ತ ನ್ಯಾಯಮೂರ್ತಿ ಮಹಾಜನ್ ನಿಪ್ಪಾಣಿಗೆ ಬಂದು ಹೋದರೆಂದು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಓದಿದಾಗ, ಬಲ್ಲವರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಆಶ್ಚರ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಮಹಾಜನ್ ಆ ಭಾಗಕ್ಕೆ ಗುಪ್ತ ಭೇಟಿ ನೀಡಲಿರುವರೆಂಬುದು ಮೊದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ತಿಳಿದಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಿಗರ ಪರವಾಗಿ ಮಹಾಜನರನ್ನು ಕಾಣಲು ಏರ್ಪಾಟು ಮಾತ್ರ ಆದಂತಿಲ್ಲ. ಗುಪ್ತ ಭೇಟಿ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವೂ ಅಲ್ಲವಲ್ಲ.

× × × ×

ಅಲ್ಲದೆ, ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಇಲ್ಲಿ ಕೇಳಬರುತ್ತಿದೆ.

ಮಹಾಚುನಾವಣೆಯ ಅನಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರದಾದ್ಯಂತ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಐಕ್ಯ ಎಂದಿಗಿಂತ ಈಗ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದೆನಿಸಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ, ರಾಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಗಡಿ ಪ್ರಶ್ನೆ ಕ್ಷುಲ್ಲಕವೆನಿಸುವುದಿಲ್ಲವೆ?

ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಬದಲು ಬೇರೆ ಸ್ವರೂಪದ ಆಡಳಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬೇಕು ಎಂಬ ಭಾವನೆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಮೂಡುತ್ತಿರುವಾಗ ಝೂಲಾಚಿ ಪಾಹಿಜೆಯಂಥ ಬೇಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯ ಉಳಿದಿದೆಯೆ?

ಯೋಚಿಸಬೇಕಾದ ವಿಷಯ.

× × × ×

'ವಿವಾದಗ್ರಸ್ತ'ವೆಂದು ಕರೆದಿರುವ ಪ್ರದೇಶದ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರು ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನಿಜ. ಆದರೆ ಮತಗಳು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆತಿವೆ.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಏಕೀಕರಣ ಸಮಿತಿಯ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ ಪಕ್ಷಗಳು, 'ಇಲ್ಲಿ ಗಡಿವಿವಾದದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಿಲ್ಲ. ಇವರು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ವಿರೋಧಿಗಳೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ನಾವು ಬೆಂಬಲ ನೀಡಿದ್ದೇವೆ,' ಎಂದುದೂ ಉಂಟು.

ಅದೇನಿದ್ದರೂ, ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದು, ಇದೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅಭಿಮತ ಸಂಗ್ರಹವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ಮರೆಯುವುದು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯ?

× × × ×

ಪದ್ಮಶ್ರೀ ದೇಶಪಾಂಡೆ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರನ್ನು ನಗಿಸಿದರು, ನಗಿಸಿದರು. ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಷ್ಟು.

ಆದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಹಾನಿಯಿಲ್ಲ.

ನಮ್ಮನ್ನು ಕಾತರಕ್ಕೆ ಗುರಿಮಾಡಿರುವುದು ಬೇರೆಯೇ ಬಗೆಯ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಹುಣ್ಣು.

೧೨-೩-೧೯೬೭

೬೫

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ?

ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ?

ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಹೆಸರು ಕೇಳದವರಿಲ್ಲ. ನಾಡಿನ ಗಡಿಯಾಚೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಬಾವುಟವನ್ನು ಮೆರೆಸಿದ ಹುಡುಗ, ಈ ದಿನ ಮಧ್ಯಂತರದತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿರುವ ಭಾರತೀಯ ಯುವಕ. ದೇಶದ ಕೆಲವೇ ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಗಾಯಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು, ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ.

ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಿರಲಿ, ಬಡೋದೆಯಿರಲಿ, ಮುಂಬಯಿ ಇರಲಿ, ದೆಹಲಿಯಿರಲಿ —ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇಮಿಗಳು ಇರುವಲ್ಲೆಲ್ಲ ಜೋಶಿಗೆ ಆದರದ ಸ್ವಾಗತ. ಅವರೆದುರು ಕುಳಿತು ಕಳೆಯುವ ಸಂಜೆಯೊ ಇರುಳೊ, ಅದು ವಿಸ್ಮೃತಿಯ ಅಪರಂಜಿ ವೇಳೆ.

ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿಯವರ ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ಹೋಗಲೆಂದು ಜನ ಮುಂಚಿತ ವಾಗಿ ಟಿಕೆಟು ಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಅಲ್ಲಿ ಟಿಕೆಟು ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕೆಲ ಕಲಾಪ್ರೇಮಿಗಳು, ಕಳ್ಳಸಂತೆಯಲ್ಲಿ ಇಮ್ಮಡಿ ಮುಮ್ಮಡಿ ಕೊಟ್ಟು ಸೀಟು ದೊರಕಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವ ಹುಚ್ಚರು.

ಹಾಗೆ ಹೊರಗೆ ಜನಪ್ರಿಯರಾಗಿರುವ ಜೋಶಿ ಮೊನ್ನೆ ತಮ್ಮ ನಾಡಿಗೆ ಬಂದರು, ನಾಡಿನ ರಾಜಧಾನಿಗೆ

× × × ×

ಅವರು ಬರಲು ಕಾರಣ, ಇಲ್ಲಿ ಏರ್ಪಾಟಾಗಿದ್ದ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿ. ಸ್ಥಳ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರ.

ರವೀಂದ್ರ ಭವನ –ಅದರ ಅಪರಿಪೂರ್ಣತೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಚರ್ಚೆ ಹಳೆಯ ದಾಯಿತು– ರಾಜಧಾನಿಯ ಹಲವು ಒಳ್ಳೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳಿಗೆ ಸ್ಥಳ ಒದಗಿಸಿದೆ. [ಒಬ್ಬ ಯಕ್ಷಿಣೀ ವಿಶಾರದರಿಗೆ ದಿನಗಟ್ಟಲೆ ಅವರ ದೇಖಾವೆಗಳಿಗಾಗಿ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಹಿಂದೆ ಬಾಡಿಗೆಗೆ ಕೊಟ್ಟುದೂ ಉಂಟು.] ಫ್ಯಾನು ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಹಾಕಿ, ನಿಯಂತ್ರಿತ ಹವೆಯನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿ, ಧ್ವನಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನೂ ರಂಗಮಂಟಪದ ಅಲಂಕಾರಗಳನ್ನೂ ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಿದರೆ, ರವೀಂದ್ರ ಭವನ ಅಮೂಲ್ಯವೆನ್ನಿಸಲೂ ಬಹುದು.

ಈ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರದ ರಂಗಮಂಟಪದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಖ್ಯಾತಿಯ

ನಟರು ಅಭಿನಯಿಸಿದ್ದಾರೆ ; ನರ್ತಕರು ನರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ ; ಗಾಯಕರು ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಪ್ರೇಕ್ಷಕರು [ಶ್ರೋತೃಗಳು] ಎಷ್ಟೋ ಸಲ ಕಿಕ್ಕಿರಿದು ನೆರೆದದ್ದುಂಟು. ಪೀಠಗಳು ಬಹ್ವಂಶ ಭರ್ತಿಯಾದ ಸಂದರ್ಭಗಳಿದ್ದುವು. ಬರಿಯ ಪೀಠಗಳಿಗೇ ಬಹುಮತ ದೊರೆತುದು ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಮಾತ್ರ.

ಅಂಥ ರವೀಂದ್ರ ಕಲಾಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ವರಕಿನ್ನರ ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಆಗಮಿಸಿದರು.

× × × ×

ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲೆ ಎಣಿಸಬಹುದಾದಷ್ಟು ಮಾತ್ರ ಜನರು.

ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಕಾಣಲು ಬಯಸಿದ್ದ ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ಹೇಗಾಗಿರಬೇಡ ?

ನಿಮಿಷಗಳು ಕಳೆದುವು. ಜನರ ಹನಿಗಳು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಸಭಾಭವನದೊಳಕ್ಕೆ ಜಿನುಗುವುದು ನಿಂತುಹೋಯಿತು.

ಆಸೀನರಾಗಿ ಕಚೇರಿ ಆರಂಭಿಸಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಜೋಶಿಯವರಿಗೆ ಉಸಿರು ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿರಬೇಕು. ರಸಿಕರನ್ನು ಕಾಣದೆ ಕಲೋಪಾಸಕನಿಗೆ ದುಗುಡ. ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ತವರೂರು ಕನ್ನಡನಾಡು. ಸಂಗೀತ ಕಲೆಯ ಮೇಲಂತೂ ಈ ತಾಯಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಮತೆ. ಅಂಥ ನಾಡಿನ ಕೇಂದ್ರದಲ್ಲಿ ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯ ಬಗೆಗೆ ಅನಾದರ !

ಜನ ನೆರಳಿಗೆ ಮನಸೋಲುವ ಕಾಲ ಇದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ ಚಲನಚಿತ್ರ ತಾರೆಯರೇ ಭಾಗ್ಯವಂತರು. ಅಸಂಖ್ಯ ಪ್ರೇಕ್ಷಕಗಣವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಅವರು ಅಭಿನಯಿಸಿದರಾಯಿತು. ಅನಂತರದ್ದು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸೃಷ್ಟಿ. 'ಹೌಸ್ ಫುಲ್' ಆದರೇನು? ಬಿಕೋ ಎನಿಸಿದರೇನು? ಪ್ರೇಕ್ಷಕಗಣ ಚಪ್ಪಾಳೆ ತಟ್ಟಿದರೆಷ್ಟು? ಬಿಟ್ಟರೆಷ್ಟು? ಶಿಳ್ಳೆ ಹೊಡೆದು ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಸೂಚಿಸಿದರೂ ಒಂದೇ, ಥೂ ಎಂದು ಉಗುಳಿದರೂ ಒಂದೇ. ರಜತ ಪರದೆಯ ಮೇಲೆ ಜೀವಿಸುವವರಿಗೆ ಇದೊಂದರ ಪರಿವೆಯೂ ಇಲ್ಲ.

ಒಂದು ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಕಾಶವಾಣಿಯೂ ಕಲಾಸರಸ್ವತಿಯ ವರವೇ. ಬಗೆಗಣ್ಣಿನಿಂದ ಶ್ರೋತೃಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳ ನಡುವೆ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕ ದೆದುರು ಹಾಡಬೇಕು. ಬರಿದು ಕುರ್ಚಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಬದಲು, ಕಾಣದ ರಸಿಕರನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ವಿಹಿತ.

....ಭೀಮಸೇನ ಜೋಶಿ ಸಭಾಭವನವನ್ನು ಕಂಡು ಸಂಕಟಪಡುತ್ತ ಬಾಯಿ ತೆರೆದರು. ಸ್ವರಾಲಾಪನೆಗಲ್ಲ, ಬರಡು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗಿನ ಸಂಕಟವನ್ನು ಹೊರಕ್ಕೆ ಹರಿಯಗೊಡುವುದಕ್ಕೆ.

"ನಾನು ಕನ್ನಡಿಗ. ತಾಯ್ನುಡಿ ಕನ್ನಡ. ಕನ್ನಡದಲ್ಲೇ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇನೆ...."

× × × ×

ಕೋಣನ ಮುಂದೆ ಬಾರಿಸಿದ ಕಿನ್ನರಿ ಆ ಮಾತು ಕೂಡಾ. ಎದುರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ರಸಿಕರಿಲ್ಲ ಎಂದು ತನ್ನ ಸಂಕಟವನ್ನು ತೋಡಿಕೊಂಡರು, ಜೋಶಿ.

ಜನ ಕರತಾಡನ ಮಾಡಿದರು.

ಅಂತರಂಗದ ಕೊರಗು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿತ್ತೆಂದು ಭೀಮಸೇನರ ಕಚೇರಿ ಕಳಪೆ ಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿತ್ತು, ಅದ್ಭುತವಾಗಿತ್ತು. ಕೇಳಿದ ಅದೃಷ್ಟವಂತರ ಪಾಲಿಗೆ ಅವಿಸ್ಮರಣೀಯವಾಗಿತ್ತು.

ಕಚೇರಿಗೆ ಜನ ಭಾರೀ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ನೆರೆಯದೆ ಇದ್ದುದಕ್ಕೆ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗ ನೀಡಿದ ಕಾರಣ ಇದು :

"ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿರಲಿಲ್ಲ ; ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಚಾರವಿರಲಿಲ್ಲ."

ಸಂತೈಸುವ ಈ ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ತೂಕವಿಲ್ಲ.

ಕನ್ನಡಿಗರಿಗೆ ಏನಾಗಿದೆ? —ಎಂಬ ಮೂಲ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಮೇಲಿನದು ತಕ್ಕ ಉತ್ತರವಲ್ಲ.

೧೯-೩-೧೯೬೭

೮೬

ನಗೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬದಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೀರು

"ಕರಡಿಯನ್ನು ಒಬ್ಬ ತಬ್ಬಿಕೊಂಡನಂತೆ. ನಂತರ 'ಅಯ್ಯಯ್ಯೋ ಕರಡಿಯನ್ನೇನೋ ಭದ್ರವಾಗಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದೀನಿ. ಆದರೆ ಈಗ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಡುತ್ತಾ ಇಲ್ಲ" ಎಂದು ಬೊಬ್ಬೆ ಹೊಡೆದನಂತೆ.

"…. ಕೊರವಂಜಿಯೂ ತುಸು ಕರಡಿ ಚೇಷ್ಟೆಯವಳೇ? ಈ ೨೫ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು 'ಋಣ ಮುಕ್ತ' ನಾಗಿದ್ದೇನೆ ಎಂದನ್ನಿಸುತ್ತದೆ."

—ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಪ್ಯಾರಾಗಳು ಈಸಲದ 'ಕೊರವಂಜಿ' ಸಂಚಿಕೆಯ 'ಋಣ ಮುಕ್ತ' ಲೇಖನದಿಂದ.

ಋಣದಿಂದ ಮುಕ್ತಿಪಡೆದಿರುವವರು 'ರಾ. ಶಿ.'; ಕೊರವಂಜಿಯ ಸಂಪಾದಕರು; ಒಡೆಯರು.

× × × ×

ಈ ಸಂಚಿಕೆಯುದ್ದಕ್ಕೂ ಹಂಸ ಗೀತೆ. ಗದ್ಯವಾದರೂ ಧ್ವನಿ ಕಾವ್ಯದ್ದು. ಮುಗುಳುನಗುತ್ತಿರುವಂತೆ ಕಂಡರೂ ಮುಖವನ್ನು ಕಾದ ಕಣ್ಣೀರಿನ ಉಗಿ ಮುಸುಕಿದೆ.

ಕನ್ನಡ ನಗೆಯ ಬೆಳ್ಳಿಹಬ್ಬ ಇದು ಎಂದು ನಾಡಿಗರು ಆನಂದಿಸಬೇಕಾದ ಕಾಲ.

ಆದರೆ ಈ ಸಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಕೈಗೆತ್ತಿಕೊಂಡಾಗ ಚಿಮ್ಮುವುದು ಕಂಬನಿ ಮಾತ್ರ.

× × × ×

ಎಳೆಯ ಶಿವರಾಂ ಮಾಯಾನಗರಿಯ ರೂಪುರೇಷೆಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿದ್ದು ಕಾಲೇಜಿನಲ್ಲಿ.

ಅವರ ಲೇಖನದಿಂದಲೇ ಉಲ್ಲೇಖ:

"ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಮಧ್ಯಾಹ್ನದ ವಿರಾಮ ವೇಳೆಯನ್ನು ಲೈಬ್ರರಿ ಮತ್ತು ರೀಡಿಂಗ್‌ರೂಂನಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕಾರಣ ಇಷ್ಟೆ. ಉಳಿದ ಸ್ನೇಹಿತರೆಲ್ಲರೂ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನಲು ಹೋಟಲಿಗೆ ಹೋಗುತಿದ್ದರು. ಆ ಸೌಕರ್ಯವಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ, ಶ್ರೀಮಂತ ಸ್ನೇಹಿತರೊಡನೆ ಅಂಥ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿ ಇರಬಾರದಾದ್ದರಿಂದ,

ಹಾಗೆ ಮಾಡಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ರೀಡಿಂಗ್ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದ ಮೊದಲ ದಿನವೇ 'ಪಂಚ್' ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪರಿಚಯವಾಯಿತು. ಅದರಲ್ಲಿದ್ದ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಚಿತ್ರಗಳು, ಲೇಖನಗಳು, ಕುಹಕಿಡಿಗಳು ನನ್ನನ್ನು ಸೆರೆಹಿಡಿದುವು. ಸಮಕಾಲೀನ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಜೀವನ ವೈಪರೀತ್ಯವನ್ನು ಎಷ್ಟು ಚುರುಕಾಗಿ ಅದು ಎತ್ತಿತೋರಿಸುತ್ತಿತ್ತು ಅಂತ. ಆ ಮೇಲೆ ಪಂಚ್ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಓದುವುದೇ ಒಂದು ಒಲವಿನ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ವಾಯಿತು.

ವರ್ಷದ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ೫೨ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಹರಾಜಿಗೆ ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಡಬಯಸುವ ಮೊಬಲಗನ್ನು ಹರಾಜು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕಾಗಿತ್ತು. ಮೂರು ಜನ ಹೆಸರು ಬರೆಸಿದ್ದರು. ಹೆಚ್ಚಿನದು ಎರಡೂವರೆರೂಪಾಯಿ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ದುಡ್ಡಿರಲಿಲ್ಲವಾದರೂ ರಾ. ಶಿ. 'ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ' ಎಂದು ಬರೆದರು.

ಆದರೆ 'ರಾ. ಶಿ.'ಗೆ ಅಷ್ಟು ಹಣ ಸಿಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಏನು ಮಾಡೋಣ ಎಂದು ಹೆದರುತ್ತಲೇ ವಿರಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೀಡಿಂಗ್ ರೂಮಿಗೆ ಹೋದರು. ಹರಾಜು ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ಇವರ ಸವಾಲನ್ನು ಮೀರಿಸಿ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಅಂತ ಬರೆದಿತ್ತು. ಬರೆದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ ಅಸೂಯೆ, ಸಿಟ್ಟು ; ಬಳಿಕ, ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ತಾನು ತೆರಬೇಕಾಗಿಲ್ಲವಲ್ಲ ಎಂದು ಸಮಾಧಾನ.

ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರಿಂದ ಮೆಮೋ ಬಂತು.

ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರೆಂದರು :

"ಪಂಚ್ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಓದುವ ಹುಡುಗರನ್ನು ಕಂಡರೆ ನನಗೆ ಬಲು ಮೆಚ್ಚು. ಅದಕ್ಕೇ ಆ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ನಾನೇ ಹರಾಜಿನಲ್ಲಿ ಸವಾಲು ಹಾಕಿ, ಹೆಚ್ಚು ಸವಾಲು ಹಾಕಿದ ಹುಡುಗನಿಗೆ ಕೊಡೋಣ ಎಂದು ಕೊಂಡೆ. ತಗೊ, ಆ ಸಂಚಿಕೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಇಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟಿ ಇರಿಸಿದ್ದೀನಿ. ಎರಡು ಕಟ್ಟು ಕಟ್ಟಿಸಿ ದ್ದೀನಿ. ಒಂದೊಂದನ್ನು ಒಂದೊಂದು ದಿನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗು. ಅವನ್ನೋದಿ ಸಂತೋಷಪಡು."

ಈಗ 'ರಾಶಿ' ಕೇಳುತ್ತಾರೆ :

"ಪ್ರಿನ್ಸಿಪಾಲರ ಆ ಋಣವನ್ನು ಮರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?....ಆ ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಋಣವನ್ನು ಮರೆಯುವುದಾದರೂ ಹೇಗೆ?"

ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಋಣವನ್ನು ತೀರಿಸುವ ಆಸೆ ಯುವಕ ರಾ. ಶಿ. ಗೆ.

ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ಈಡೇರಿಸಲು, ಕನ್ನಡ ಜನಕ್ಕೆ ಅವರು ನಗೆಯೂಟವನ್ನು ಬಡಿಸ ತೊಡಗಿದರು.

× × × ×

ಆಗ ಅವರು ಬರೆಯುತಿದ್ದುದು 'ಕೊರವಂಜಿ' ಎಂಬ ಕಾವ್ಯನಾಮದಿಂದ.

ಈ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೇ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು –ಮಾಸಿಕ– ಯಾಕೆ ಹೊರಡಿಸಬಾರದು ? ಆಗ ಗಂಟು ಬಿದ್ದ ಗೆಳೆಯರು ನಾ. ಕಸ್ತೂರಿ. ಪತ್ರಿಕೆ ಹೊರಡಿಸುವ ನಿರ್ಧಾರ. ಹೆಸರು ‘ ಕೊರವಂಜಿ ’. ಕೆಲವು ದಿವಸ ನಡೆಸಿದರೆ ಸಾಕು.... ಮುಂದೆ ಯಾರಾದರೂ ನಡೆಸುವವರು ಸಿಕ್ಕಾರು, ಅವರು ಇದನ್ನೇ ವ್ಯವಹಾರವಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ನಮ್ಮಂತೆ ವಿಲಾಸೀ ಬರೆಹಗಾರರಾಗಬೇಕಿಲ್ಲ ಎಂದು ಆಸೆ.

ಡಾಕ್ಟರ್ ವೃತ್ತಿ, ಕೊರವಂಜಿ ವಿಲಾಸ.

ನಡೆಸುವವರು ಸಿಗುತ್ತಾರೆಂಬ ಆಸೆ ಸುಳ್ಳಾಯಿತು. ಆಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ ೭೦ ರೂ. ವೆಚ್ಚ ಪತ್ರಿಕೆಗಾಗಿ. ಈಗ ೭೦೦ ರೂ.

ಸಾಕಿ ಸಲಹಿದವರು ರಾ. ಶಿ.ಯೊಬ್ಬರೇ.

ಪ್ರತಿ ತಿಂಗಳೂ ಕೈಯಿಂದ ದುಡ್ಡು ಸುರಿದು ಪತ್ರಿಕೆ ನಡೆಸುವುದು ಯಾವ ಪಾಪಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ? ಅದನ್ನು ಹುಚ್ಚು ಎನ್ನೋಣವೆ ? ಹುಚ್ಚಲ್ಲ, ತಪಸ್ಸು ; ಋಣ ತೀರಿಸುವ ತಪಸ್ಸು.

೨೫ ವರ್ಷಗಳಾದ ಮೇಲೆ ‘ ಸಾಕಷ್ಟು ಋಣ ಮುಕ್ತನಾಗಿದೇನೆ ’ ಎನಿಸಿದೆ ರಾ.ಶಿ.ಯವರಿಗೆ.

ಈಗ ಅವರಿಗೆ ಕನ್ಯಾಸೆರೆ ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡು ತಮ್ಮ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಸಾರುವ ಆಸೆ.

× × × ×

ಎದೆ ಬಡೆದುಕೊಂಡು ಲೊಬೊಲೊಬೊ ಎನ್ನಬಹುದು– ಕನ್ನಡಮ್ಮ, ಇಂಥ ದುರ್ಗತಿಯೂ ನಿನಗೆ ಒದಗಿತಲ್ಲ ಎಂದು.

ಒಂದೆಡೆ ಮಹಿಶೂರ ಕನ್ನಡಿಗನ ಚಿತ್ರ ಬಿಡಿಸಿ ಅವನ ಬಾಯಿಯಿಂದ ರಾಶಿ ಆಡಿಸಿದ್ದಾರೆ :

“ ಹೋಗಿ ಬಿಟ್ಟ್ಯ ಬಿಡ್ತೀನಿ ಅಂದೆಯೂ ಕೊರವಂಜಿ ! ಮನೇಲಿ ನೀನು ಇದ್ದಿದ್ದೇ ತಿಳೀಲಿಲ್ಲವಲ್ಲೇ ನನಗೆ ! ”

ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಯೋಗ್ಯತೆ ಈ ಕನ್ನಡಿಗನಿಗೆ ಇಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

× × × ×

ರಾ. ಶಿ. ಋಣ ಮುಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಋಣವನ್ನು ಕನ್ನಡ ಓದುಗರು ಎಂದಾದರೂ ತೀರಿಸುವುದುಂಟೆ ?

೨೬-೩-೧೯೬೭

೮೭

' ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆದದ್ದು!'

ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು [ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರರ ಮುಖಂಡ ವಾಟಾಳ್ ನಾಗರಾಜರು] ತಮ್ಮ ಭಾಷಣವನ್ನು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸುತ್ತ, ಒಂದು ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಕೆಲವು ಪ್ಯಾರಾಗಳನ್ನು ಓದಲು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಅನುಮತಿ ಕೇಳಿದರು.

ಯಾವ ಪುಸ್ತಕ ಏನು ಎತ್ತ ಎಂದು ತಿಳಿಯದೆ ಸಭಾಪತಿ ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗರು ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರು.

" ನಿಮ್ಮವರೇ ಸ್ವಾಮಿ. ಒಬ್ಬರು ಮಾಜಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಬರೆದದ್ದು."

ಸಭಾಪತಿಗೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ತಿಳಿಯಿತಾದರೂ ತಕ್ಷಣವೇ ಘಂಟೆ ಬಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ' ಏನು ಓದುತ್ತಾರೋ ನೋಡೋಣ ' ಎಂದುಕೊಂಡಿರಬೇಕು.

ಗ್ರಂಥದಿಂದ –ಅದೊಂದು ಕಾದಂಬರಿ– ನಾಗರಾಜರು ಓದತೊಡಗಿದರು. ಒಬ್ಬ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಎಂ. ಎಲ್. ಎ.ಗೂ ಪೋಲೀಸನಿಗೂ ನಡೆದ ಸಂವಾದ. ಎರಡು ನಿಮಿಷ ಕಿವಿಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ, ಸಭಾಭವನದಲ್ಲಿ ನಗೆಯ ಅಲೆಗಳು ಏಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ, ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಬೆಲ್ ಬಾರಿಸಿದರು.

ನಾಗರಾಜರು, ನಿಂತಿದ್ದವರು ನಿಂತುಕೊಂಡೇ,

" ಕಡಿದಾಳ್ ಮಂಜಪ್ಪನವರು ಬರೆದದ್ದು, ಸ್ವಾಮಿ. ಆಗಿ ಹೋಯ್ತು, ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ,"

—ಎಂದರು.

ವಾಟಾಳ್ ಓದುತ್ತಹೋದಂತೆ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ' ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ, ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಿ' ಎಂಬಂತೆ ಕೈಸನ್ನೆ ಮಾಡಿದರು. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕಲರವ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮೇಜಿನಿಂದ ಸದ್ದು ನಿಲ್ಲಿಸುವ ಘಂಟೆಯ ಸದ್ದು.

" ಯಾಕೆ ಸ್ವಾಮಿ ? "

—ನಾಗರಾಜರು ಕೇಳಿದರು.

" ಎಂಥಾದ್ದು ನೀವು ಓದುತ್ತಿರುವುದು ? "

" ಕಾದಂಬರಿ, ಸ್ವಾಮಿ."

" ಕಾದಂಬರಿ ! ಕಥೆ. ನಡೆದದ್ದು ಇದ್ದರೆ ಹೇಳಿ."

" ಅನುಭವದಿಂದಲೇ ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ, ಸ್ವಾಮಿ."

ಸಭಾಪತಿ ಎಂದರು :

" ಕಾದಂಬರಿ ಎಂದರೆ fiction –ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆದದ್ದು."

ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ಸಾಲಿನಿಂದ ಮಾಜಿಮಂತ್ರಿ ಸಿದ್ಧವೀರಪ್ಪನವರೆದ್ದರು.

" ಕಾದಂಬರಿ ಎಂಬುದು ಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ವಯಸ್ಸಾಗಿರುವ ಅನುಭವಿಗಳಾಗಿರುವ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದು."

" ಪ್ರತಿಬಿಂಬ? Image is not reality. ಸಭೆಯಲ್ಲಿ image ಬೇಡ, ವಾಸ್ತವವಾದದ್ದು ಬೇಕು."

ಘಂಟೆ ಸದ್ದು ಮಾಡಿತು. ವಾಟಾಳ್ ಕುಳಿತರು. ಬೇರೆ ವಿಷಯ ಮಾತನಾಡಲು ಮತ್ತೊಬ್ಬರು ಎದ್ದರು.

× × × ×

ಪ್ರೇಕ್ಷಕನಾಗಿ ಕುಳಿತಿದ್ದ ನನ್ನ ಮನಸ್ಸು " ಅಯ್ಯೋ ಬಡ ಕಾದಂಬರಿಯೇ " ಎಂದು ಗೋಳಾಡಿತು. ಒಂದು ಕ್ಷಣ.

' ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆದದ್ದು ' ಎಂದರಲ್ಲ ಬಾಳಿಗ ಮಹಾಶಯರು ?

ಆದರೆ ಅವರದು ಕಡಲ ತೀರದ ಕನ್ನಡ. ಮಂಗಳೂರಿನ ಮೋಡಿ.

ಇನ್ನೊಂದು ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವಿರೋಧಪಕ್ಷೀಯ ಸದಸ್ಯರ ಗದ್ದಲ ಹೆಚ್ಚಾದಾಗ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷ ಬಾಳಿಗರೆಂದರು :

" ಮುದುಕನಿಗೆ ಯಾಕೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡುತ್ತೀರಿ ? "

ಸಂಯುಕ್ತ ಸಮಾಜವಾದಿ ನಾಯಕ ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರೆಂದರು :

" ಇನ್ನು ತೊಂದರೆ ಜಾಸ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ, ಸ್ವಾಮಿ."

ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ತಡವಿಲ್ಲದೆ ಮಾತು ಕೂಡಿಸಿದರು :

" ಜಾಸ್ತಿಯೂದರೆ ನನಗೂ ಯುವಕ ಬರ್ತದೆ."

' ಯೌವನ ಬರ್ತದೆ ' ಎನ್ನಬೇಕಾಗಿತ್ತು ; ಅಥವಾ ' ನಾನೂ ಯುವಕನಾಗ್ತೇನೆ ' ಎನ್ನಬಹುದಿತ್ತು.

ಆದರೂ ತಮ್ಮ ಮೋಹಕವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ' ನನಗೂ ಯುವಕ ಬರ್ತದೆ ' ಎಂದರು.

ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲಿ ಯುವಕರೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಸದಸ್ಯರಿಗೆಲ್ಲ ನಗೆ.

ಅದನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಂಡು ನನಗೆನ್ನಿಸಿತು : ಕಾದಂಬರಿಯನ್ನು ಸಭಾಪತಿ ಅವಹೇಳನ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ' ಯೋಚನೆ ಇಲ್ಲದೆ ಬರೆದದ್ದು ' ಎನ್ನುವುದರ ಅರ್ಥ, ' ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆದದ್ದು ' ಎಂದಿರಬೇಕು.

ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳಂತಹ ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪನೆಗೇ ಪ್ರಾಧಾನ್ಯ ಎನ್ನೋಣ. ಹೀಗಾಗಿ, ಸಭಾಪತಿ ಮಾಡಿದ್ದು ವಾಸ್ತವಸ್ಥಿತಿಯ ಬಣ್ಣನೆ ; ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯಲ್ಲ.

× × × ×

ಮುಂದೆ ನಾಲ್ಕು ದಿನ ಸೃಜನಶೀಲ ಸಾಹಿತ್ಯವೇ ವಿಧಾನ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಬಾವುಟವನ್ನು ಮೆರೆಯಿತು.

ಸೋಗಿಯವರು, ಮಹದೇವ ಬಣಕಾರರು, ನಾಗರತ್ನಮ್ಮ, ಹಿರೇಮಠರು. ಗದ್ಯದ ಗೊಡವೆಗೆ ಅವರು ಹೋಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲರ ನಾಲಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪದ್ಯ ಕುಣಿಯಿತು, ಟೀಕಾಸ್ತ್ರವಾಗಿ. ಕೆಲವು ಸ್ವಕಲ್ಪಿತ; ಬೇರೆ ಕೆಲವು ಉಲ್ಲೇಖಗಳು.

ಒಮ್ಮೆ, "ಕಾದಂಬರಿಗಳಿಂದ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಾರದು, ಕಾವ್ಯ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಮಾಡಬಹುದೊ ?" ಎಂಬ ಧ್ವನಿಯೂ ಕೇಳಿಸಿತು.

ಈ 'ಸಾಹಿತ್ಯ ವಾತಾವರಣ' ದಲ್ಲಿ ವೈಕುಂಠ ಬಾಳಿಗರು ರಸಿಕರಾಗಿ ಮಾರ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.

ಒಬ್ಬ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯೆ ಕವಿತೆಯೊಂದನ್ನು ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿ '–ಮಂಕು ತಿಮ್ಮ' ಎಂದು ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳಿಸಿದರು.

ಆಗ ಸಭಾಪತಿಯೆಂದರು :

"ಅವರು ನನ್ನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿ ಮಂಕುತಿಮ್ಮ ಅಂತ ಹೇಳಿದರು. ನನಗೆ ಬೇಸರವಾಯಿತು."

ಮುಗುಳ್ನಗೆಯೊಡನೆ ಆಡಿದ ಮಾತು. ಸಭೆ ಗೊಳ್ಳೆಂದು ನಕ್ಕಿತು.

೨-೪-೧೯೬೭

೮೮

ಭಾಷಾಂತರದ ಗೊಂದಲ

ರಾಜ್ಯದ ನೂತನ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರು ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಸ್ವೀಕರಿಸುವಾಗ ಭಾಷಾಂತರ ತನ್ನ ಜಾಲ ಬೀಸಿ ಅನೇಕರು ಅದರೊಳಗೆ ಒದ್ದಾಡುವಂತೆ ಮಾಡಿತು.

ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಏಕೀಕರಣ ಸಮಿತಿಗೆ ಸೇರಿದ ಶಾಸಕರಿಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧವಿತ್ತು.

ಇದು ಸಮರ್ಪಕ ಮರಾಠಿ ಭಾಷಾಂತರವಲ್ಲ ಎಂದು ಒಬ್ಬ ಶಾಸಕರು ಆರೋಪಿಸಿದರು. ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಾಂತರ ; ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ತರಿಸಿದ್ದು ; ಅಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿರುವುದು ಇದೇ —ಎನ್ನಲಾಯಿತು. ಆದರೂ ಆ ಶಾಸಕರಿಗೆ ಸಮಾಧಾನವಿಲ್ಲ. ತಾವೇ ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಒಂದು ಭಾಷಾಂತರವನ್ನು ಅವರು ಓದಿದರು.

ಮೂಲ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆಯನ್ನು ಕನ್ನಡ ಮರಾಠಿ ಯಾವುದೂ ಅಲ್ಲದ ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಬರೆದಿರಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷೇ ಇದ್ದಿರಬಹುದು. ದೇಶದ ವಿವಿಧ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಆ ಮೂಲದಿಂದ ಅನುವಾದ.

ಈ ಬಗೆಯ ಭಾಷಾಂತರ ಹೇಗಿರಬೇಕು ? ಪದಕ್ಕೆ ಪದ ತರ್ಜುಮೆಯೊ ? ಅಥವಾ, ಮೂಲದ ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಸತ್ವಕ್ಕೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಹೊದಿಕೆಯೊ? ಭಾಷಾಂತರಕಾರ ತನ್ನ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಷ್ಟು ? ಒಳ್ಳೆಯ ಭಾಷಾಂತರ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ರೂಪ ನಿರ್ದೇಶಗಳೇನಾದರೂ ಇವೆಯೇ ?

x x x x

ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಸನ್ನಿವೇಶ ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಮಂಡನೆ.

ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣವನ್ನು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಓದಲು ಅರ್ಥ ಸಚಿವ ರಾಮಕೃಷ್ಣ ಹೆಗಡೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಓದಿ ಸ್ವಾಮಿ, ಎಂದರು ಶಾಸಕರೊಬ್ಬರು. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಕನ್ನಡ ಎರಡರಲ್ಲೂ ಭಾಷಣದ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರಿಗೆ ಒದಗಿಸಲಾಗಿತ್ತು. " ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಇನ್ನೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ " ಎಂದು ನಿಯಮಗಳ ನೆನಪನ್ನು ಸಭಾಪತಿ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರು.

ಭಾಷಣ ಮುಗಿದಮೇಲೆ ಸಭಾಭವನದ ಹೊರಗೆ ಅನೇಕರು ಅಭಿನಂದಿಸುತ್ತಿ

ದ್ದಾಗ ಒಬ್ಬರೆಂದರು :

"ತಾವು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿದ್ದೇ ಒಳ್ಳೆಯದಾಯಿತು ಆ ಬಿಗುವು ಕನ್ನಡ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕೆ ..."

ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ವಿವಾದಾಸ್ಪದ ಅಭಿಪ್ರಾಯ.

ಮೂಲತಃ ಬರೆದದ್ದು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ. ಭಾಷಾಂತರ ಮೂಲದಷ್ಟೇ ಉತ್ತಮವಾಗಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವಿಲ್ಲ. ಆದರಷ್ಟು ಉತ್ತಮವಾಗಲಾರದೆಂದೂ ಇಲ್ಲ.

× × × ×

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಭಾಷಾಂತಕಾರರ ಅಭ್ಯಾಸಕೂಟವೊಂದು ಜರಗಿತು. ಏರ್ಪಡಿಸಿದವರು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟಿನವರು. (ಈ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಬಹಳಷ್ಟನ್ನು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವಿಟ್ಟು ಕೊಂಡು ಸ್ವಲ್ಪಷ್ಟನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಸಂಸ್ಥೆ).

ಅಭ್ಯಾಸ ಕೂಟವೋ ಚರ್ಚಾಕೂಟವೋ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ವರ್ಕ್‌ಷಾಪ್ ಎಂದು ಕರೆದರು. ಇದು, ಸಾಹಿತ್ಯ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವಾಗ ಉಂಟಾಗುವ ತೊಂದರೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ. ಒಂದು ಸೃಷ್ಟ್ಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ಭಾಷೆಗೆ ತರುವಾಗ ಭಾಷಾಂತರಕಾರ ವಹಿಸಬಹುದಾದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವೆಷ್ಟು ? ಅಂಥ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು–ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಎಷ್ಟೇ ಇರಲಿ– ಆತ ವಹಿಸುವುದು ಸರಿಯೆ ?

ಭಾಷಾಂತರಿಸದೆ ಕೆಲವರು ರೂಪಾಂತರಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುವುದೂ ಇದೆ.

ಕೂಟದಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರೆಂದರು:

"ಓ, ಹೆನ್ರಿಯ ಕತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಅದನ್ನು ಭಾಷಾಂತರಿಸುವಾಗ ಅಥವಾ ರೂಪಾಂತರಿಸುವಾಗ ಯಾವುದೇ ಬಗೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಹಿಸುವುದು ಖಂಡಿತ ಸರಿಯಲ್ಲ. ಹಾಗೆ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯವಹಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಓ ಹೆನ್ರಿ ಕತೆಗಳು ವಿಶ್ವವ್ಯಾಪಿಯಾಗಬಲ್ಲ ಕೃತಿಗಳು, ಆದರಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಭಾವನೆಗಳು ಅನಶ್ವರವಾದಂಥವು."

ಬೇರೆ ಕೆಲವರು ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ.

"ಮೌಲ್ಯಗಳು ರಾಷ್ಟ್ರದಿಂದ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ; ಇದನ್ನು ಭಾಷಾಂತರ ಕಾರರು ಗಮನಿಸ ಬೇಕು"—ಎಂದರು ಒಬ್ಬರು.

ಕತೆಯಲ್ಲಿರುವ ಅಂಶಗಳು, ಭಾವನೆ, ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಸನ್ನಿವೇಶ, ಪಾತ್ರಗಳು, ವಾತಾವರಣ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದರ ಬಗೆಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ವಹಿಸಬಹುದು ? ಹೆಸರುಗಳನ್ನೂ ಸ್ಥಳಗಳನ್ನೂ 'ಭಾರತೀಯಗೊಳಿಸಿದರೆ' ಸಾಕೆ ? ಹಾಗೆ ಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೆ ?

ಮತ್ತೆ ಉದ್ವಿಗ್ನ ಚರ್ಚೆ.

ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಮರೀಚಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು.

× × × ×

ಭಾಷಾಂತರಕಾರರಲ್ಲೂ ಎರಡು ವಿಧ : ಬರಿಯ ಭಾಷಾಂತಕಾರರು ; ಒಳ್ಳೆಯ ಸೃಷ್ಟ್ಯಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವತಃ ರಚಿಸಿಯೂ ಭಾಷಾಂತರ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವವರು.

ಇಂಥ ಮೂರು ಅಭ್ಯಾಸ ಕೂಟಗಳನ್ನು ನ್ಯಾಷನಲ್ ಬುಕ್ ಟ್ರಸ್ಟ್ ಈ ವರ್ಷ ಜರಗಿಸುವುದ ತೆ. ಮೊನ್ನೆ ನಡೆದುದು ಹಿಂದಿ, ಉರ್ದು, ಪಂಜಾಬಿಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತ. ಮರಾಠಿ-ಗುಜರಾಥಿಗಳದು ಮೇ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಬಯಿಯಲ್ಲಿ. ಬಂಗಾಳಿ ಅಸ್ಸಾಮಿ ಒರಿಯಾಗಳದು ಡಿಸೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಕಲ್ಕತ್ತೆಯಲ್ಲಿ. ದಕ್ಷಿಣದ ಸರದಿ ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಬರಬಹುದು. (ಆಗ ಕನ್ನಡದ್ದು ಕೂಡಾ.)

ಕತೆ ಕಾದಂಬರಿಗಳ ಭಾಷಾಂತರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಮೆ ಕಷ್ಟದ್ದೆ ಪ್ರತಿಜ್ಞೆ ಬಜೆಟ್ ಭಾಷಣಗಳ ತರ್ಜುಮೆ ? ಅಥವಾ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರೆವಣಿಗೆಯ ಭಾಷಾಂತರವೇನು ಸುಲಭದ್ದೆ ?

ಭಾಷಾಂತರ, ಕಲೆಯೂ ಹೌದು ವಿಜ್ಞಾನವೂ ಹೌದು. ಈ ಅರಿವು ತಲೆದೋರಿದಾಗ ಭಾಷಾಂತರಕಾರನ ಬಗೆಗೆ ಗೌರವ ಮೂಡುತ್ತದೆ ಭಾಷಾಂತರ ಕಾರ್ಯ ಮಹತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತದೆ.

೯-೪-೧೯೬೭

೮೯

ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗೆ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಗೌರವ

ಮುಂದಿನ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಹಲವೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳ ಸುಗ್ಗಿಯೋ ಸುಗ್ಗಿ. ಅಂತಹ ಕೆಲವು ಸಮಾರಂಭಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದಾದರೆ—

ಮಹಾಬಲೇಶ್ವರದ ತಂಪು ಹವೆಯಲ್ಲಿ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿ. ಪ್ರಖ್ಯಾತ ಸಂಶೋಧಕರಾದ ಜೋಶಿಯವರು ಮರಾಠಿಯಲ್ಲಿ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿಲ್ಲವಾದರೂ ಜೋಶಿ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪೇಶ್ವೆಯವರ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದ್ದ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿ ಅವರು ಈಗ ನೆಲೆಸಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಅವರೇ ಅರ್ಹರೆಂಬುದು ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖರ ಅಂಬೋಣ. ಶಂ. ಬಾ. ಜೋಶಿಯವರ ಆಯ್ಕೆಯನ್ನು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹರ್ಷದಿಂದ ಸ್ವಾಗತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕಾವೇರುತ್ತಿರುವ ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಜಿ. ಪಿ. ರಾಜರತ್ನಂ. ಈ ಮಹನೀಯರು ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಕಾಣಿಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿಲ್ಲವಾದರೂ ಗತಿಸಿದ ಹಿಂದೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪಂಡಿತ ರಾಹುಲ ಸಾಂಕೃತ್ಯಾಯನರಂತೆ ರಾಜರತ್ನಂರವರೂ ಬುದ್ಧನ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿತು ಬೌದ್ಧ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಕಾರಣರಾದರೆಂಬುದನ್ನು ಹಿಂದೀ ಸಾರಸ್ವತ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಗೌರವದಿಂದ ಸ್ಮರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಅಜಯ ಮುಖರ್ಜಿಯವರು ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಿರುವ ಬಂಗಾಳೀ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ದಿವಂಗತ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಯವರನ್ನು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಧರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಯವರ ಪುತ್ರ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ; ಹಾಗೂ ಬಂಗಾಳೀ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗ್ಗೆ ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಯವರಿಗೆ ಪ್ರೇಮವಿದ್ದುದು. ತೀ. ನಂ. ಶ್ರೀಯವರು ಸಮ್ಮೇಳನಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗದೆಯೇ ತೀರಿಕೊಂಡುದರಿಂದ ಇಡಿಯ ಬಂಗಾಳಕ್ಕೇ ಕೆಡುಕೆನಿಸಿದೆ. ಇದಾದಮೇಲೂ ಒಬ್ಬ ಕನ್ನಡಿಗರೇ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಬೇಕೆಂದು ಬಂಗಾಳಿ ಸಾಹಿತಿಗಳು ಒತ್ತಾಯ ಪಡಿಸಿದುದರಿಂದ ನಾರಾಯಣ ಸಂಗಮರನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ಒಂದಾನೊಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ

ಅವರು ವಿಶ್ವಭಾರತಿಯಲ್ಲಿದ್ದುದೇ ಸಂಗಮರ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ.

ವಿಜಯವಾಡದಲ್ಲಿ ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ. ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಗೆ ಹೆಸರಾಂತ ಹತ್ತಾರು ತೆಲುಗು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ಒಮ್ಮತದಿಂದ ಕನ್ನಡದ ನಗೆಯರಸ ರಾಶಿಯವರಿಗೇ ಆ ಗೌರವ ಸಲ್ಲಬೇಕೆಂದು ಸಾರಿದುದರಿಂದ, ದಯವಿಟ್ಟು ಒಪ್ಪುವಂತೆ ರಾಶಿಯವರನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು. ರಾಶಿಯವರ ಕೊರವಂಜಿ ಆಂಧ್ರದವಳಂತೆ ಕಾಣುತ್ತಿರುವುದೂ ಆಂಧ್ರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವಾದ ವಿಜಯನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕಾದಂಬರಿಯೊಂದನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿರುವುದೂ ಈ ಆಯ್ಕೆಗೆ ಕಾರಣವೆಂದು ಪ್ರಚಾರ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಮಧುರೈಯಲ್ಲಿ ಅಣ್ಣಾದೊರೈಯವರಿಂದ ಉದ್ಘಾಟಿತವಾಗುವ ತಮಿಳು ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಕ್ಕೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಪುರಾಣಿಕರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಪುರಾಣಿಕರ ಕೃತಿಗಳು ಪುರಾಣಸಮಾನವೆಂದು ಕೇಳಿಬಲ್ಲ ಶಿಲಪ್ಪದಿಕಾರಂ ಶಿಷ್ಯರು, ಅವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಲು ಒಪ್ಪಿದುದರಿಂದ ತಾವು ಧನ್ಯರೆಂದು ಸಾರಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೃತಿಯೊಂದು ತಮಿಳಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಚಲನಚಿತ್ರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಹೊಸಪೀಳಿಗೆಯ ತಮಿಳರು 'ಪುರಾಣಿಕರ್ ವಾಳ್ಗ' ಎಂದು ಜಯಘೋಷ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಭಾರತಾಂಗ್ಲ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನವೂ ಜರಗಲಿದ್ದು, ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕ ಎಸ್. ವಿ. ರಂಗಣ್ಣನವರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಿ ನಿಯೋಜಿತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. 'ರಂಗಬಿನ್ನಪ' ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿದೆಯಾದರೂ ರಂಗಣ್ಣನವರು ಆಂಗ್ಲ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಅಧ್ಯಾಪಕರಾಗಿದ್ದ ಕಾರಣ ಅವರನ್ನು ಆಂಗ್ಲಸಾಹಿತಿಯೆಂದೇ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅವರು ನಿಷ್ಠಾವಂತ ಸ್ಕೌಟ್ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆಯ ಕರೆಯನ್ನು 'ಕರ್ತವ್ಯ, ಸೇವೆ' ಎನ್ನುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಶ್ಮೀರಿ ಲೇಖಕರ ಸಮ್ಮೇಳನ ಶ್ರೀನಗರದಲ್ಲಿ ಜರಗಲಿದ್ದು ಸ. ಸ. ಮಾಳವಾಡರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಒಮ್ಮೆ ಮಾಳವಾಡರು ಭೇಟಿ ಇತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಮಹೋನ್ನತ ಪದವಿಗೆ ಅವರೇ ಅರ್ಹರೆಂದು ಕಾಶ್ಮೀರೀ ಲೇಖಕಗಣ ಸಾರಿದೆ.

ಹಾಗೆಯೇ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ರಣಗುಡುವ ಬಿಸಿಲಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರವಣಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಜರಗಲಿದೆ. ಅಧ್ಯಕ್ಷರು ಉಪಾಧ್ಯೆಯರು. ಯಾರಿವರು? –ಎಂದು ಕೇಳಿದವರಿಗೆ, 'ಪ್ರಕಾಂಡ ಪಂಡಿತರು; ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಅವರಿಗೆ ಅಪಾರ ಪ್ರೇಮವಿದೆ', ಎಂದು ಬಲ್ಲವರು ತಿಳಿಯಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

—ಹೀಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನಗಳು ಜರಗುತ್ತವೆ. ಕರ್ನಾಟಕವೊಂದನ್ನು ಬಿಟ್ಟು, ಉಳಿದೆಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತಿಗೇ ಗೌರವ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

× × × ×

ಪ್ರಾಯಶಃ ನಮ್ಮ ಸಾಹಿತಿಗಳೆಲ್ಲ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಾಡಿನ ಹೊರಗೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷತೆ ವಹಿಸಲು ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಒಪ್ಪದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ, ಅವರಲ್ಲಿ ಯಾರಾದರೂ ಶ್ರವಣ ಬೆಳಗೊಳದಲ್ಲಿ ಸಾಹಿತ್ಯಗೊಮ್ಮಟರಾಗಬಹುದಿತ್ತೇನೋ. ಯಾರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ?

ನಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಾವು ಯಜಮಾನರಾಗುವುದಕ್ಕೂ ಬರೆದಿರಬೇಕು ಸ್ವಾಮಿ, ಬರೆದಿರಬೇಕು.

× × × ×

ಡಾ. ಉಪಾಧ್ಯೆಯರು ಪಂಡಿತರಲ್ಲವೆಂದು ಯಾರೂ ಸಾಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಪಂಡಿತರ ಗೋಷ್ಠಿಗೋ ಭಾಷಾಂತರಕಾರರ ಗೋಷ್ಠಿಗೋ ನಿಘಂಟುಕಾರರ ಗೋಷ್ಠಿಗೋ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಾಗಲು ಅವರು ಅರ್ಹರು. ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಹಿರಿಯ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಖಂಡಿತ ಅಲ್ಲ.

೧೬-೪-೧೯೬೭

೯೦

ಪ್ರವಾಸಿಗೆ ರಾಜಮರ್ಯಾದೆ

ಯುಗೊಸ್ಲಾವಿಯಾದ ಯುವಕ ದಂಪತಿ ಇಬ್ಬರು ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಂದ ಮೈಸೂರನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರು. ಮುಂದೆ ಕೇರಳಕ್ಕೂ ಹೋಗಿ ಬಂದರು. ಗಂಡ ಬರೆಹಗಾರ. ಹೆಂಡತಿ ವಿಜ್ಞಾನದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿನಿ.

ಹೈದರಾಬಾದಿಗೆ ಹೊರಟು ನಿಂತಿದ್ದ ಅವರನ್ನು ಕೇಳಿದೆ :

" ಯಾವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನೀವು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟಿರಿ ? "

" ಓ ! " ಎಂದು ಉದ್ಗರಿಸಿ ಇಬ್ಬರೂ ಅದನ್ನು ಇದನ್ನು ಮತ್ತೊಂದನ್ನು ಒಟ್ಟು ಹಲವನ್ನು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದರು.

ಅವರ ಉತ್ಸಾಹದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದೆ :

" ಯಾವುದನ್ನು ನೋಡಿ ನಿಮಗೆ ಸಂಕಟ ಅನಿಸ್ತು ? "

ಅವರು ಪರಸ್ಪರ ಮುಖ ನೋಡಿದರು. ಬಳಿಕ ನನ್ನನ್ನು ದಿಟ್ಟಿಸಿದರು.

ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲೂ ಆ ಇಬ್ಬರು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬಯಸಿದ ಕೋಟೆಯನ್ನು, ಮುಗುಳುನಗೆ ಬೀರಿ ನೆಲಸಮಗೊಳಿಸಿದೆ.

ಗಂಡನೆಂದರು :

" ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು. "

ಪತ್ನಿ ಧ್ವನಿಕೂಡಿಸಿದರು :

" ಹೌದು. "

ಬೇಡುವವರಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಪರಮ ಪ್ರಯಾಸವಾಗಿತ್ತು ಅವರಿಗೆ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ಚಾಚುವ ಕೈಗಳು.

" ನಾವು ಅಮೆರಿಕದವರಲ್ಲ ಅಂಗ್ರೇಜಿ ಅಲ್ಲ ಅಂತ ಹೇಳಿ ಹೇಳಿ ಸಾಕಾಗಿ ಹೋಯ್ತು. "

ನೋವನ್ನು ಶಮನಮಾಡಲು ನೆರವಾಗಲೆಂದು ನಾನೆಂದೆ :

" ನಮ್ಮವರ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ವಿದೇಶೀಯರೆಲ್ಲ ಶ್ರೀಮಂತರೆ ! "

ಶ್ರೀಮತಿ ಅಂದರು :

" ಭಿಕ್ಷುಕರು ಎಷ್ಟು ಕೇಳ್ತಿದ್ರು ಗೊತ್ತೆ? ಏಕ್ ರೂಪ್ಯಾ—ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ. "

ನಾನೆಂದೆ :

" ಏಕ್ ಪೈಸಾ ಕೇಳಿದರೆ ಅತಿಥಿಗಳಿಗೆ ಅವಮಾನವಾದೀತು ಅಂತ ಅವರಿಗೆ ಆತಂಕ ! "

× × × ×

ಅತಿಥಿ ದೇವರಿಗೆ ಸಮಾನ.

ಪ್ರವಾಸಿ ಅರಸನಿದ್ದ ಹಾಗೆ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ.

ನಾವು ಶಬರಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರದವರೆಂಬುದನ್ನು ಲೋಕಕ್ಕೆ ಸಾರುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪ್ರವಾಸಿ ಸಪ್ತಾಹವನ್ನು ಮೊನ್ನೆ ಆಚರಿಸಿದೆವು.

ಊಹಿಸಿಕೊಳ್ಳಿ. ವಿಮಾನದಿಂದ ಇಳಿದೊಡನೆ ಸ್ವಾಗತ ಸಮಿತಿಯವರಿಂದ ಇದಿರ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ. ಪ್ರವಾಸಿಯ ಹಾಗೂ ಆತನ ಕುಟುಂಬದವರೆಲ್ಲರ ಕೊರಳಿಗೆ ಹಾರ. ಸುಂಕದ ಕಟ್ಟೆ ಸೂಸುವುದೂ ಮುಗುಳುನಗೆಯನ್ನೇ. ಸರಕಾರೀ ಪ್ರವಾಸಿ ಕಚೇರಿಯಲ್ಲಿ ಎತ್ತ ತಿರುಗಿದರೂ ಸೌಜನ್ಯ, ಸೌಜನ್ಯ. ಬಂದವರಿಗ ಉಡುಗೊರೆ ಪೊಟ್ಟಣಗಳು ಬೇರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಹೋದರೂ ರಾಜ ಆತಿಥ್ಯ.

ಅದು ಸಪ್ತಾಹ ಎಂದು ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದೆ. ಏಳು ದಿನ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಪಾಡು ಅವರಿಗೆ.

× × × ×

ಭಾರತ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬರುವವರೆಲ್ಲ, ಬೃಂದಾವನದ ಪುಷ್ಪೋದ್ಯಾನ– ಬಂಡೀ ಪುರದ ಸಂರಕ್ಷಿತ ವನ್ಯ ಮೃಗಸಂಪತ್ತು ಇವುಗಳನ್ನು ನೋಡಬಯಸುವವರೆಲ್ಲ, ಕುಬೇರರಲ್ಲ. ನಮ್ಮ ಹಮಾಲರಿಂದ ಹಿಡಿದು ಹೋಟೆಲ್ ಮಾಲಿಕರ ತನಕ ಎಲ್ಲರೂ ಇದನ್ನು ಮರೆಯುವವರೇ.

ಅಪರಿಚಿತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯರಲ್ಲದ ಮಾನವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಂದ ಪ್ರವಾಸಿ ಗರಿಗೆ ರಕ್ಷಣೆ ದೊರೆಯದೇ ಹೋದರೆ, ಇಲ್ಲಿರುವ ತನಕ ಅವರ ಬದುಕು ಅಸಹನೀಯ ವಾಗುತ್ತದೆ; ಕಹಿನೆನಪುಗಳು ಅವರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅಳಿಸಲಾಗದ ಮಚ್ಚೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ.

ಬೆಂಗಳೂರನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು ನಮ್ಮ ದೇಶದ ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮುಖ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಗಿನವರ ಪಾಲಿಗೆ ದುಃಸ್ವಪ್ನವಾಗಿರುವ ಒಂದು ವಸ್ತು – ಟ್ಯಾಕ್ಸಿ. ನಮ್ಮ ಎಷ್ಟೋ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳಲ್ಲಿ ' ಮೀಟರ್ ಸರಿಯಾಗಿಲ್ಲ ಸಾರ್.' ಪರವೂರಿನವರೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾದೊಡನೆಯೇ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಗಳು ತಮಗಿಷ್ಟ ಬಂದ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುತ್ತವೆ. ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ತಲಪಬೇಕಾದ ಸ್ಥಳ ನಾಲ್ಕೇ ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ದಾರಿ ತಿಳಿಯದ ಪ್ರಯಾಣಿಕ ಟ್ಯಾಕ್ಸಿಯಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ಓಡಬೇಕಾಗಿ ಬಂದರೂ ಬಂತೇ. ಸ್ವದೇಶ ಬಾಂಧವರಿಗೇ ಹೀಗಾಗುತ್ತದೆಂದ ಮೇಲೆ

ವಿದೇಶೀಯರ ಗತಿ ಏನಾಗಬೇಡ?

ಹಾಗೆಯೇ ಕೆಲ ಹೋಟೆಲುಗಳು. ನಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಬರದೇ ಇದ್ದರೆ, ದುಡಿಯುವವರಲ್ಲಿ ಸೌಜನ್ಯ ಕಾಣಸಿಗದೇ ಹೋದರೆ, ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗೆ ಹೇಗನಿಸೀತು?

× × × ×

ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಬೆಳೆಯಲು ಈ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ – ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ – ಅಪಾರ ಅವಕಾಶ ವಿದೆ. ಈ ಉದ್ಯಮದಿಂದ ಹೇರಳ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯದ ಗಳಿಕೆಯಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ನಿಜ ಎನ್ನೋಣ. ಆದರೆ ವಿದೇಶಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರು, ನಾವು ಹಣ ಪಡೆಯ ಬಹುದಾದ ಗಿರಾಕಿಗಳು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ. ಅವರೆಲ್ಲ ಪರರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ನಮ್ಮ ಸೋದರರು. ತಮ್ಮ ಅರಿವಿಲ್ಲದೆಯೇ ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವದ ಭಾವನೆ ಮೂಡಲು ಸಹಾಯಕರಾಗುವವರು. ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದು ಹೋಗುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬನೂ ನಮ್ಮ ಸಂದೇಶವಾಹಕ.

ನಾವೇ ಪರದೇಶಗಳಿಗೆ ಹೋಗಿಬರುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳೋಣ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವ ಬಗೆಯ ಆತಿಥ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನಾವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತೇವೆ?

ಅಂಥವೇ ಆತಿಥ್ಯ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರಿಗೆ ನಾವು ನೀಡು ವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು.

ಒಂದು ವಾರ ಮಾತ್ರ ನಮ್ಮ ಮುಗುಳುನಗೆಯ ಆಯುಸ್ಸು ಎಂದರೆ ಹೇಗೆ? ಉಳಿದ ಐವತ್ತೊಂದು ವಾರಗಳು ಮಾಡಿರುವ ತಪ್ಪೇನು?

ಅತಿಥಿ ಎಂದರೆ ದೇವರಿದ್ದ ಹಾಗೆ ಎಂದು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತ ಬಂದಿರುವ ನಾವು, ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ರಾಜಮರ್ಯಾದೆಯಿಂದ ಕಾಣಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಕಾಣುವುದು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣವಾಗಬೇಕು.

೨೩–೪–೧೯೬೭

೯೧

ದೊಡ್ಡವರ ದಾರಿ

ಮೆಹರ್‌ಚಂದ್ ಮಹಾಜನರು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಅವರೆದುರು ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿದವರೆಲ್ಲ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕ್ಷ್ಯ ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ರಾಜ್ಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ನಡುವಿನ ಮನಃಕಷಾಯವನ್ನು ತೊಡೆದುಹಾಕಲು ಉದ್ಯುಕ್ತರಾಗುವವರು ಸಣ್ಣ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಾಗಿರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ? ದೇಶ ದೊಡ್ಡದು. ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಬರಗಾಲವಿಲ್ಲ. ಶ್ರೇಷ್ಠತಮರೂ ಸಿಗಬಲ್ಲರು.

ಹಳೆಯ ಸತ್ಯವೆಂದರೆ, ಸಣ್ಣವರು ಹಲವರು ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಕೆಲವರು ದೊಡ್ಡವರಾಗುತ್ತಾರೆ. ಸಣ್ಣ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ಜಗಳವಾಗುವುದರಿಂದಲೇ ದೊಡ್ಡವರು ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರವೇಶಿಸುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ಮಹಾಜನರು ಬಂದಿಳಿದಾಗ ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಅವರನ್ನು ಇದಿರ್ಗೊಂಡವರಲ್ಲಿ ಅವರ ಮಗನೂ ಸೊಸೆಯೂ ಇದ್ದರು. ಎಲ್ಲಿನ ಪಂಜಾಬು, ಎಲ್ಲಿನ ಮೈಸೂರು? ತಮ್ಮ ಚಿರಂಜೀವರನ್ನು ಮಹಾಜನರು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಂಡರಲ್ಲ? ಭಾಷೆಗಳು ಹಲವಿದ್ದರೂ ಈ ದೇಶ ಒಂದು—ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ದೃಷ್ಟಾಂತ ಬೇಕೆ?

ಬೇಸಗೆಯ ತೀಕ್ಷ್ಣತೆಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದ ರಾಜಧಾನಿ ಆ ಸಂಜೆ ತಣ್ಣಗಿತ್ತು. ಒಂದೆರಡು ಹನಿ ಮಳೆ ಬೇರೆ. ಯಾರು ಅತ್ತರೊ ಮೇಲೆ? ಅಥವಾ, ಭಾವೋದ್ವೇಗ ಕಡಮೆಯಾಗಲೆಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿತೊ?

ಆದರೆ, ಪ್ರಕೃತಿಯೊಡನೆ ಮನುಷ್ಯ ಸಹಕರಿಸಲೇ ಬೇಕು ಎಂಬ ನಿಯಮವೆಲ್ಲಿ?

ಮಹಾಜನರ ವಾಹನ ಸಾಗಿದ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಚಳುವಳಿಗಾರರು ಕೆಲವರು ಕಪ್ಪು ಬಾವುಟ ಹಿಡಿದರು. ಆದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದ ಭಾವನೆಗೂ ಈ ಬಾವುಟಕ್ಕೂ ಸಂಬಂಧವಿದ್ದಂತೆ ಕಾಣಲಿಲ್ಲ.

ಭಾವನೆ ಅನಾಸಕ್ತಿಯದೂ ಅಲ್ಲ, ಅತೀವ ಆಸಕ್ತಿಯದೂ ಅಲ್ಲ. ರಾಜ್ಯದ ಹಾಗೂ ಹೊರಗಿನ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಕದಡಿದ ಒಂದು ಅಂಶ ಅಂತೂ ಒಮ್ಮೆ ಕೊನೆಗಾಣಲಿ ; ಏರುತ್ತಿರುವ ಬೆಲೆ, ನೀರಕಷ್ಟು ಆಹಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲರ ಗಮನ ಹರಿಯಲಿ —ಎಂದು ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯ ಆಶಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಏನು ತಪ್ಪು?

ಆದರೆ, ಆಯೋಗವನ್ನು ಬಹಿಷ್ಕರಿಸಬೇಕು —ಎಂಬ ಕೂಗು ಕೇಳಿಸಿತು. ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹದಗೆಡುತ್ತ ಸಾಗಬೇಕು —ಎಂದು ಅದರ ಅರ್ಥ.

x x x x

ನಮ್ಮದು ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರೂ ಇಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಅಂಕೆಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತವೆ: ಕನ್ನಡ ಮಾತನಾಡುವವರು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಶೇಕಡಾ ೬೫.೧೭ರಷ್ಟು ; ತೆಲುಗು ೮.೬೮ ; ತಮಿಳು ೮.೬೩ ; ಮರಾಠಿ ೪.೫ ; ಇತರ [ಮಲಯಾಳಂ, ಉರ್ದು, ಹಿಂದಿ, ಸಿಂಧಿ, ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಇತ್ಯಾದಿ] ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಡುವವರು ೧೩.೦೨. ತೀರಾ ಕಡಮೆ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿರುವ [ಶೇಕಡಾ ೪.೫] ಮರಾಠಿಗರದೇ ಇಷ್ಟು ಗದ್ದಲ ?

ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಿಂದಾದ ಲಾಭವೆಷ್ಟು ? ಅಥವಾ, ಬೇರೇನಾದರೂ ಅಂಶಗಳಿವೆಯೊ ? ರಾಜ್ಯ ಪುನರ್ವಿಂಗಡಣೆ ಆಯೋಗದವರು ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಘಟಕವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸದೆ, ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು—ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತಾಲ್ಲೂಕುಗಳನ್ನು—ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಯಾವಾಗ ತೀರ್ಮಾನಿಸಿತು ? ಲೋಕ ಸಭೆ ಯಾಕೆ ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಗೆ ನೀಡಿತು. ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತಗಳ ಆಯೋಗದ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಎಸ್. ಕೆ. ಧಾರ್‌ರವರು, ಭಾಷಾವಾರು ಪ್ರಾಂತದ ಉಪರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೂ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಗೂ ಘರ್ಷಣೆಯುಂಟಾದರೆ ಎಳೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆ ಕ್ಷೀಣಗೊಂಡು ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಶ್ಶೇಷವಾಗುವುದು —ಎಂದು ನುಡಿದ ಎಚ್ಚರಿಕೆ, ಬಹು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಸತ್ಯವಾದಂತಿದೆಯಲ್ಲ ?

ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೂವರು ದೊಡ್ಡವರಿದ್ದರು. ಬುದ್ಧಿವಂತರು. ಜವಾಹರಲಾಲ ನೆಹರೂ, ವಲ್ಲಭಭಾಯಿ ಪಟೇಲ್ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಾಭಿ ಸೀತಾರಾಮಯ್ಯ. ಅವರೇನೆಂದರು ?

" ಭಾಷಾ ಸಂಬಂಧ ಕಾರಣಗಳಿಗೆ ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿಯೂ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಮಹತ್ವವಿದ್ದರೂ, ಆಡಳಿತ ಆರ್ಥಿಕದಂತಹ ಇತರ ಅಂಶಗಳನ್ನೂ ಗಣನೆಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು. "

x x x x

ದೊಡ್ಡವರು ಆಡಿದ ಮಾತು. ಇತಿಹಾಸದ ಕಸದ ಬುಟ್ಟಿಗೆ ಈಗಲೇ ಎಸೆದು ಬಿಡೋಣವೆ ಅದನ್ನು ?

ಅದನ್ನು ಅಳಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಬೇರೊಂದು ಆಯೋಗ ಅಗತ್ಯವೆನಿಸಿತೆ ಆಳುವವರಿಗೆ ?

ದುಂಡಾವೃತ್ತಿ ಬಲಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಪಾಳೆಯಗಾರಿಕೆಯ ಲಕ್ಷಣಗಳು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳಿಗೆಲ್ಲಿದೆ ಸ್ಥಾನ ?

× × × ×

ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿದಂತೆ ಮೆಹರ್‌ಚಂದ್ ಮಹಾಜನರು ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಈ ಹಿಂದೆ ದೊಡ್ಡವರು ತೋರಿಸಿದ ದಾರಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳನ್ನು ಇವರು ಹುಡುಕುವರೆಂದು ಭಾವಿಸಲು ಯಾವ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ.

೩೦-೪-೧೯೬೭

೯೨

ರಾಮಾಯ ರಾಮಭದ್ರಾಯ . . . .

ವರುಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಬರುವ ಕರಗ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಗೂ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲ ಪ್ರದೇಶದ ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಉತ್ಸವ.

ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ, ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು ಭಾಗಿಗಳಾಗದ ಹಿರಿಯ ಉತ್ಸವ ಯಾವುದು ? ಎಂದಿನಂತೆ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಂಡ ರಾಮ ನವಮಿ ಉತ್ಸವವೂ ಜನತೆಯ ಹಬ್ಬವೇ.

× × × ×

ಹಳೆಯ ಮೈಸೂರು ಪ್ರದೇಶದ ರಾಮನವಮಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ನಾಡ ಹಬ್ಬವಿದ್ದ ಹಾಗೆ. ಮೊದಲಿನದರಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ಸುಧಾಪಾನ. ಎರಡನೆಯದರಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳ ಭೋರ್ಗರೆತ.

ನಾಡ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆಗೆ ಒಂದು ಊರಲ್ಲಿ ಒಂದು ಸಂಘವಿರುವುದು ಸಾಧಾರಣ. ಆಚರಣಾ ಸಮಿತಿಗೊಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ–ಕೋಶಾಧಿಕಾರಿಗಳು. ಚಂದಾ (ವಂತಿಗೆ) ಎತ್ತುವುದು, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ವಾಗ್ಮಿಗಳನ್ನು ಬರಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ. ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಈ ಸಲದ ಬಗೆಗೆ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ.

ರಾಮನವಮಿ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿಯೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಪೂರ್ವಭಾವಿ ಕ್ರಮಗಳಾದ ಮೇಲೆ, ಕಚೇರಿ ನಡೆಸುವ ಸಂಗೀತ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಯಾರು ಯಾರೆಂಬುದು ಖಚಿತವಾದ ಮೇಲೆ, ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವುದು.

“ಪ್ರತಿವರ್ಷದಂತೆ ಈ ವರ್ಷವೂ ಅಂದರೆ ಇದೇ ಪ್ಲವಂಗನಾಮ ಸಂವತ್ಸರದ ಚೈತ್ರ ಶುದ್ಧ ನವಮಿ ತಾ॥ ೧೯–೪–೬೭ನೇ ಬುಧವಾರದಿಂದ ೨೮-೪-೬೭ನೇ ಶುಕ್ರವಾರದವರೆಗೂ ಶ್ರೀರಾಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಮೇಲ್ಕಂಡ ಸಂಘದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನೇರವೇರಿಸಲು ನಿರ್ಧರಿಸಿರುವ ವಿಷಯುವನ್ನು ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲು ಸಂತೋಷಪಡುತ್ತೇವೆ. ಆಸ್ತಿಕರಾದ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಸಹ ಈ ರಾಮೋತ್ಸವವನ್ನು ಸಂಭ್ರಮದಿಂದ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ನಡೆಸಲು ಉದಾರವಾಗಿ ಸ್ವಹಸ್ತ ಪರಹಸ್ತಗಳಿಂದ ಸಹಾಯ ಮಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ಈ ಉತ್ಸವದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ದೇವರ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿ ಶ್ರೀರಾಮ ದೇವರ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಬೇಕಾಗಿ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ. ”

× × × ×

ಆಹ್ವಾನ ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಕಳೆದ ಸಲದ ರಾಮನವಮಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿ ಇರುತ್ತದೆ. ಮುದ್ರಿತ ವರದಿ. ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಆ ರಾಮಸೇವಾ ಮಂಡಳಿಯ ಪ್ರಭಾವಲಯದೊಳಗಿನ ವ್ಯಾಪಾರೀ ಮತ್ತಿತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜಾಹೀರಾತು ಗಳು (ಮುದ್ರಣ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ). ಜಾಹೀರಾತುಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಮಂಡಳಿಯ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಾಹಕ ಸಮಿತಿಯ ಅಧಿಕಾರೀವರ್ಗದ ವಿವರ. ಈ ಸಲದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಪಟ್ಟಿ. ವಂತಿಗೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ನಾಮಾವಳಿ. ಪರಿಶೀಲಿತ ಆಯವ್ಯಯ ಲೆಕ್ಕ. ಕಳೆದ ಉತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೇವೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಭಕ್ತಾದಿಗಳ ವಿವರ.

ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ವರದಿಗಳು. ಎಲ್ಲ ವರದಿಗಳ ಮೇಲೂ ಶ್ರೀರಾಮ ಸೀತಾ ಮತ್ತಿತರರ ರೇಖಾಚಿತ್ರದ ಪಡಿಯಚ್ಚು.

ಒಟ್ಟು ಮಂಡಳಿಗಳು ಎಷ್ಟು? ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಪೇಟೆಗೊಂದು, ವಿಸ್ತರಣ ಕ್ಕೊಂದು. ಇತ್ತೀಚೆಗಂತೂ ಪೈಪೋಟಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯ. ಒಂದು ಕಡೆ ಎರಡು ಮಂಡಳಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ನೂರು ಮಾರುಗಳ ಅಂತರದಲ್ಲಿ ಪರಸ್ಪರ ಮುಖಮಾಡಿ ಶಬ್ದಿ ಸುವ ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳು. ಮದುವೆ ಮನೆಯನ್ನು ನಾಚಿಸುವ ಚಪ್ಪರ, ವಿದ್ಯುದಲಂ ಕಾರ. ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಮುದುಕರ ತನಕ ಸುತ್ತು ಮುತ್ತಲವರಿಗೆಲ್ಲ ಹಬ್ಬವೋ ಹಬ್ಬ.

× × × ×

ಬೇಸಿಗೆ, ನಿದ್ದೆಯಿಲ್ಲದ ರಾತ್ರಿಗಳು. ಚಪ್ಪರದಲ್ಲೋ ಅದರಾಚೆಗೆ ದೂರದಲ್ಲಿ ಹಿತ್ತಿಲ ಗೋಡೆಯ ಮೇಲೆಯೋ ಮರದ ಕಾಂಡಕ್ಕೊರಗಿಯೋ ಕುಳಿತರೆ ಸಂಗೀತದ ತಂಪನ್ನು ಸವಿಯ ಬಹುದು.

(ಹಿಂದೆ ಕಣಿವೆಯ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೇ ಇಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮನ್ನಣೆ ಇರು ತಿತ್ತು. ಎಂ. ಎಸ್. ಸುಬ್ಬಲಕ್ಷ್ಮಿ ಇಲ್ಲಿ ಹಾಡಬಾರದು ಎನ್ನುವುದು ಮೂರ್ಖರ ಚಳುವಳಿ. ಆದರೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಗೀತಗಾರರಿಗೆ ಮನ್ನಣೆ ಇರಬೇಕೆನ್ನುವುದು ವಿವೇಕ ವಾಣಿ. ರಾಮಸೇವಾ ಮಂಡಳಿಯವರೆಲ್ಲ ಕಾಲಧರ್ಮದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳು ವವರೇ. ನಾಡಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಹಿತ.)

ಸವಿದುದನ್ನು ಮೆಲುಕು ಹಾಕುತ್ತ ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ನಿದ್ದೆ. ಮಾರನೆಯ ಸಂಜೆ ಮತ್ತೊಂದು ಭೋಜನಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧತೆ.

× × × ×

ಕಾಲ ಧರ್ಮದೊಡನೆ ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಬಂತಲ್ಲ? ಈ ಸಲ ಒಂದೆಡೆ ಪ್ರವೇಶ ಧನ ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಖರ್ಚು ಜಾಸ್ತಿ. ಉದಾರಿಗಳು ಕೊಡುವುದು

ಸಾಲುವುದಿಲ್ಲ, ಎನ್ನುವುದು ಕಾರಣ.

ಪ್ರವೇಶ ಧನದಲ್ಲೂ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿರುವುದರಿಂದ ಟಿಕೆಟ್‌ಗೆ ತಕ್ಕ ಆಸನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಕುರ್ಚಿಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ಸಂಗೀತ ಕೇಳುವುದೆ? ಛೆ! ಛೆ!-ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಲವರು.

ಕೆಲವರದು ಬೇರೆಯೇ ಒಂದು ಬಗೆಯ ಟೀಕೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಸ್ಪರ್ಧೆ ಸರಿಯೆ? ಮೊದಲು ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಸೇವಾ ಮಂಡಳಿಗಳಿರುತಿದ್ದುವು. ಈಗ ಐವತ್ತಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚು (ರಾಮಭಕ್ತರೊಬ್ಬರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ನೂರಾದರೂ ಇರಬಹುದು.) ಒಂದೇ ಬಗೆಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಾಗಿ ಹಣ ಕಾಲಗಳ ಅನಾವ್ಯಯವನ್ನು ತಪ್ಪಿಸಬಹುದಲ್ಲ? ನಾಲ್ಕೋ ಆರೋ ಭಾರೀ ಕಚೇರಿಗಳು ನಡೆದರೆ ಸಾಕಲ್ಲ?

× × × ×

ಶ್ರೀರಾಮ ನವಮಿ ಉತ್ಸವವೆಂದರೆ ಆಸ್ತಿಕರಿಗೆಲ್ಲ ಸಡಗರ, ನಿಜ. ಆದರೆ ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಇದು ಸಂಗೀತೋತ್ಸವವೇ ಅಲ್ಲವೆ?

ಭಕ್ತರ ಬಗೆಗೆ ಶಂಕಿಸಬಾರದು, ನಿಜ. ಆದರೆ ಮಂಡಳಿಗಳ ಪದಾಧಿಕಾರಿಗಳು, ಕಾರ್‍ಯಕರ್ತರು, ಒಂದು ಬಗೆಯ ಸ್ಥಾನಿಕ ಮುಖಂಡರೇ ಅಲ್ಲವೆ?

ಜನರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ: ಇಂಥ ಚರ್ಚೆಗಳು ನಡೆಯಲಿ; ಆದರೆ ರಾಮನ ಉತ್ಸವ ಮಾತ್ರ ಪ್ರತಿವರ್ಷ ತಪ್ಪದೆ ಬರಲಿ.

೭-೫-೧೯೬೭

೯೩

ಸಣ್ಣವರಲ್ಲ, ದೊಡ್ಡವರು

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹಲವು ಸಹಸ್ರ ಪ್ರಸಾರ ಸಂಖ್ಯೆಯುಳ್ಳ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿವೆ. ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ-ಮಂಗಳೂರುಗಳಲ್ಲೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಇಂತಹ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಚಿಕ್ಕದು. ಕಡಮೆ ಪ್ರಸಾರ ಬಲದ ಸಾಪ್ತಾಹಿಕ, ದೈನಿಕಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ದೊಡ್ಡದು.

ಇದು ಕನ್ನಡಕ್ಕಷ್ಟೇ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ. ಎಲ್ಲ ಭಾಷೆಗಳ ಕಥೆಯೂ ಇದೇ.

ದೊಡ್ಡ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಜಾಹೀರಾತುಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ; ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದನೆ ಕಡಮೆ.

ಕಡಮೆ ಸಂಪಾದನೆ ಎಂದ ಮಾತ್ರಕ್ಕೆ ಆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವವಿಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥವಲ್ಲ.

ಪತ್ರಿಕೆ ಪತ್ರಿಕೆಯೇ. ಅಚ್ಚಾದ ಅಕ್ಷರಕ್ಕೆ ಲಕ್ಷ ಬೆಲೆ. ತಾಲೂಕಿನ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿರುವ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸಬಲ್ಲುದು. ಪುಟ್ಟದೊಂದು ಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ಪುರಸಭೆಯ ಮೇಲಣ ಅಂಕುಶವಾಗಬಲ್ಲುದು ದೊಡ್ಡ ನಗರದಲ್ಲಿಯೂ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಪ್ರಭಾವಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲುದು.

"ಅವರು ಹೀಗಂತೆ."

"ಯಾರು ಹೇಳಿದ್ರು?"

"ಓದ್ಲಿಲ್ವೆ?—ಪತ್ರಿಕೇಲಿ ಬಂದಿದೆ."

"ಹೌದೆ?"

ಅ ಸಂಚಿಕೆಗಾಗಿ ಶೋಧೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಬೆಲೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಬರಹಕ್ಕೆ. ಮರಿ ಪುಢಾರಿಯೊದರೂ ಅಷ್ಟೆ; ಜನನಾಯಕನಾದರೂ ಅಷ್ಟೆ.

× × × ×

ಆ ಕಾರಣದಿಂದ, ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕನೂ ದೊಡ್ಡ ವ್ಯಕ್ತಿ. ಚಿಕ್ಕ ಆಕಾರದ ಎರಡು ಪುಟಗಳ ಪತ್ರಿಕೆ, ನಾಲ್ಕು ಪುಟಗಳ ಪತ್ರಿಕೆ. ಮುದ್ರಿಸುವ ಪ್ರತಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ಕೆಲವು ನೂರು, ಅಥವಾ ಒಂದು ಸಾವಿರ. ಪತ್ರಿಕೆಯ ಒಡೆಯನೇ

ಸಂಪಾದಕ. ಬರೆಯುವವನೂ ಅತನೇ. ಆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೂ ಅವನೇ.

ಬರಿಯ ಜೇಬು ? ಇರಬಹುದು. ಆದರೆ, ಹೃದಯ ತುಂಬ ಸಿರಿವಂತಿಕೆ.

ಜನತೆಯ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಬಲ್ಲ ಲೇಖನಿಗೆ ಬಲವಿರಬೇಕು. 'ಆರೋಗ್ಯಕರವಾದ ಮಸಿ' ಬೇಕು ಅದಕ್ಕೆ. ಆಸೆ ಆಮಿಷಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗದ ನಿರಂಕುಶಮತಿಯಾಗಬೇಕು ಆ ಸಂಪಾದಕ.

ಆದರೆ ಮುದ್ರಣ ವೆಚ್ಚಕ್ಕೆ ಹಣ? ಮುದ್ರಿಸುವ ಕಾಗದಕ್ಕೆ ಹಣ?

ಕಡಮೆ ಪ್ರಸಾರದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಬಲಿಷ್ಠ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಜಾಹೀರಾತು ನೀಡುವುದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಜಾಹೀರಾತುಗಳಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಿಲ್ಲ. ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಜನಸಂಪರ್ಕ ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ಭಾರೀ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೇ ಅವರಿಗೆ ಇಷ್ಟ.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ನೆರವನ್ನು ಬಯಸುವುದು ಪ್ರಜಾಸರಕಾರದಿಂದ.

× × ×

ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಪರಿಶಿಲಿಸಿ ಸಲಹೆಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರ ಒಂದು ಸಮಿತಿ ನೇಮಿಸಿತು, ಹಿಂದೆ. ಹಿರಿಯ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿ ದಿವಾಕರರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು. ಇನ್‌ಫಾ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕ ದುರ್ಗಾದಾಸ್ ಮತ್ತಿತರರು ಸದಸ್ಯರು.

ಕಳೆದ ವರ್ಷ ಸಮಿತಿ ತನ್ನ ವರದಿ ಸಲ್ಲಿಸಿತು.

ಅದನ್ನೋದಿದ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಸಂಪಾದಕರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿತು. ಮಾಡ ಲಾದ ಯೋಗ್ಯ ಸಲಹೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಸರಕಾರ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದೇ ಆದರೆ ಎಷ್ಟು ಚೆನ್ನ !

ಆದರೆ, ಆ ಸಲಹೆಗಳ ಬಗೆಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿರುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ !

× × × ×

ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರಗಳು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ರಿಯಾಯತಿಯ ದರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ಸಲಹೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಗಳಿಗೆ ಸಮ್ಮತವಿಲ್ಲ.

ಅಂಚೆ ದರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸವಲತ್ತು ತೋರಿಸಬೇಕು.

—ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದಿದೆ ಅಂಚೆ ಇಲಾಖೆ.

ಟೆಲಿಪ್ರಿಂಟರ್ ಟೆಲಿಗ್ರಾಫ್ ಸಂಪರ್ಕ ಒದಗಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ನೀಡಬೇಕು.

—ನಕಾರದ ಉತ್ತರ.

ಪತ್ರಿಕಾ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಸಾಗಣೆಗೆ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನ ?

—ಉಹೂಂ.

ವಿಮಾನ ಮೂಲಕ ರಿಯಾಯತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು....

—ಇಲ್ಲ.

ಪತ್ರಿಕಾ ಪಾರ್ಸೆಲುಗಳನ್ನು ವಿಳಾಸದಾರರಿಗೆ ಒಯ್ದು ಮುಟ್ಟಿಸುವ ಯೋಜನೆ?

—ಆಗಲಾರದು.

ಹೀಗೆ ಸಮಿತಿಯ ಯಾವ ಸಲಹೆಯೂ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗದಿದ್ದರೆ ಹೇಗೆ ?

ಹಾಗೇನಿಲ್ಲ. ಒಂದು ಸಲಹೆ 'ಪರಿಶೀಲನಾರ್ಹ' ಎಂದು ರೈಲ್ವೆ ಮಂತ್ರಿ ಶಾಖೆ ಭಾವಿಸಿದೆ. ಬುಕ್‌ಸ್ಟಾಲುಗಳಿಲ್ಲದ ರೈಲು ನಿಲ್ದಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹುಡುಗರು ಪತ್ರಿಕೆ ಮಾರಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಬೇಕು—ಎಂಬುದು.

ಸ್ವತಃ ಸಂಪಾದಕರೇ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಮಾರುವಂತಿದ್ದರೆ ಒಪ್ಪಬಹುದು ಎಂಬ ಶರತ್ತನ್ನು ರೈಲ್ವೆ ಮಂತ್ರಿ ಶಾಖೆ ಹಾಕದಿದ್ದರೆ ಸಾಕು !

x x x x

ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಬಂದುವೆಂದರೆ ಸಮಿತಿ ನೇಮಕ. ಸಮಿತಿ ಸಲಹೆ ನೀಡಿತೆಂದರೆ ಹೀಗೆ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡದ ಹಲವು ಹದಿನೆಂಟು ಊರುಗಳ ಸಣ್ಣ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು, ಲೋಕದ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ತಾವು ದೊಡ್ಡವರೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತ, ಬಳಲಿ ಕುಸಿಯುವವರೆಗೂ ಈಗಿನ ನಡಿಗೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

೧೪-೫-೧೯೬೭

೯೪

ಗ್ರಂಥ ಆಲಯದೊಳಗೆ....

ಮೈಸೂರು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಾಸನ, ರಾಜ್ಯದ ಶಾಸನ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸೇರ್ಪಡೆಯಾದದ್ದು ೧೯೬೫ರ ಏಪ್ರಿಲ್ ೧ ರಂದು. ಪುಸ್ತಕಪ್ರಿಯರಿಗೆಲ್ಲ ಆ ದಿನ ಆದ ಸಂತೋಷ ಅಷ್ಟಿಷ್ಟಲ್ಲ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವರು ಹದಿಮೂರು ತಿಂಗಳ ಕಾಲ, ನಡುವಿರುಳು ಕಳೆದರೂ ಗ್ರಂಥ ಕೆಳಕ್ಕಿಡದ ಸಾಯಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಮುಂದೇನು, ಮುಂದೇನು —ಎಂಬ ತವಕ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಗ್ರಂಥ ಭಂಡಾರ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಮಯದ ಹಿಂದೆ, ರಾಜ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯವಾಯಿತು.

ಈಗ, ಚುನಾವಣೆಗಳು ಮುಗಿದು ನೂತನ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದ ಮೇಲೆ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಚಳುವಳಿಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮತ್ತೆ ಬಂದಿದೆ. ಐದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ಥಳೀಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಗಳು ಇನ್ನು ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತವೆಂಬ ಸುದ್ದಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ಅಂತಹ ಮಂಡಲಿಗಳು ಬೇಗನೆ ರಚಿತವಾಗುತ್ತವೆ.

ಈ ಮಂಡಲಗಳು ಕಾರ್ಯಾರಂಭ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೆ ಇನ್ನೆಷ್ಟು ಕಾಲ ಹಿಡಿಯು ವುದೊ ?

ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳುವುದು ಕಷ್ಟ. ಜೀವನ ಗ್ರಂಥದಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಉಲ್ಲೇಖಿಸ ಬಹುದಾದ ಒಂದು ಮಾತೆಂದರೆ, ' ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸ ನಿಧಾನದ ಕೆಲಸ.'

× × × ×

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಾಸನದಿಂದ ಉದಿಸಿಬರುವ ನಾಳೆಯ ಚಿತ್ರ ಯಾವುದು ?

ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಖಾತೆಯೇ ರಚಿತವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯ ಲೈಬ್ರೆರಿ ಯನ್ ಅದರ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು.

ರಾಜ್ಯದ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಐದು ಬ್ಯೂರೋಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಕಾಪೀ ರೈಟ್ ಸಂಗ್ರಹ, ಕುರುಡರಿಗಾಗಿ ರಾಜ್ಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯ, ಅಂತರ-ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಎರವಲು, ಗ್ರಂಥ ಸೂಚನೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಸೇವೆ —ಇವೇ ಆ ಐದು ಬ್ಯೂರೋಗಳು.

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವಿಭಾಗ ಕಾರ್ಯ ನಡೆಸುವುದು ಜಿಲ್ಲಾ ಹಾಗೂ ನಗರ ಗ್ರಂಥಾ ಲಯ ಆಡಳಿತ ಮಂಡಲಿಗಳ ಮೂಲಕ. [ಮೈಸೂರು, ಬೆಂಗಳೂರು, ಹುಬ್ಬಳ್ಳಿ -

ಧಾರವಾಡಗಳಿಗಾಗಿ ಆ ಬಗೆಯ ಮಂಡಲಿಗಳು ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿರುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವೂ ಧಾರವಾಡದಲ್ಲಿರುವ ಕರ್ನಾಟಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯವೂ ಕೇಂದ್ರದ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಕೆಳಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತವೆ ಕೇಂದ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದಲ್ಲೊಂದು ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರವೂ ತೆರೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.]

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೂರುಗಟ್ಟಲೆಯಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲೂ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಪುಸ್ತಕದ ಕಪಾಟಗಳನ್ನು ತೆರೆದಿಡುತ್ತವೆ.

× × × ×

ಈ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ಉಸ್ತುವಾರಿ ನೋಡುವ ಭಂಡಾರಿ ಯಾರು? ಎಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯಬೇಕು ಆತ?

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಶಾಲೆಯೊಂದು ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಗಿ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡುತ್ತಿದೆ [' ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಇಂಥದು ಬೇರೊಂದಿಲ್ಲ']. ಈತನಕ ೩೩೦ ಜನರಿಗೆ ಅದು ಶಿಕ್ಷಣವಿತ್ತಿದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ೨೦ ಜನ ಅಧ್ಯಾಪಕರು. ಅಧ್ಯಾಪಕರಾದವರಿಗೆ ಆರು ವಾರಗಳ ಶಿಕ್ಷಣ; ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಅವಧಿ.

ಹೀಗೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ೧೭೦೦ ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿನ ಪುಸ್ತಕ ಭಂಡಾರಗಳಿಗೂ ಭಂಡಾರಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತಾರೆ.

[ನಿಧಾನ, ನಿಧಾನ. ಹೆಚ್ಚು ತರಗತಿಗಳು ಬೇಕು, ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯಲು ಅವಕಾಶವಿರಬೇಕು.]

× × × ×

ಗ್ರಂಥಾಲಯವೆಂದರೆ ಖರ್ಚಿನ ಬಾಬು. ಇದಕ್ಕೆ ಹಣ ಎಲ್ಲಿಂದ ಬರುತ್ತದೆ?

ಸರಕಾರ ' ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಕರ' ವನ್ನೆತ್ತುತ್ತದೆ. ವರ್ಷಕ್ಕೆ ರೂ. ೩೦ ರಿಂದ ೩೫ ಲಕ್ಷಗಳ ತನಕ ಹೀಗೆ ನಿಧಿ ಸಂಗ್ರಹವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಹಣ ವಿನಿಯೋಗ ಆಗುವುದು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿಯೇ.

ಇದಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ಪಡಿಸಲು ಚತುರ್ಥ ಯೋಜನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ರೂ. ೪೫ ಲಕ್ಷ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಟ್ಟಡಗಳು, ಸಲಕರಣೆಗಳು [ಪೀಠೋಪಕರಣ, ಕಪಾಟು] ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗಾಗಿ ಈ ಹಣ ಖರ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕಾನುಕೂಲತೆ ಇದ್ದರೆ ಚಲಿಸುವ ಗ್ರಂಥಾಲಯವನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೂ ಇದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಗ್ರಂಥವಾಹನ ಬೀದಿಯಿಂದ ಬೀದಿಗೆ ಹೋಗಿ ಜ್ಞಾನದ ಸಿಹಿಯನ್ನು ಜನರಿಗೆ ಹಂಚುತ್ತದೆ.

ಅಂಥದೊಂದು ವಾಹನ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಸಿಗಲಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ವರ್ಷ ಈ ವೇಳೆಗೆ

ಅದು ಕೆಲಸ ಆರಂಭಿಸುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ.

ಹೀಗೆ ಈ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಶಾಸನವನ್ನೇ ಪುಸ್ತಕ ಲೋಕದ ರಮ್ಯ ಕನಸು ಎನ್ನಬಹುದು.

× × ×

ಸರಸ್ವತಿ ಇರುವಲ್ಲಿಗೆ ಇರುವೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. [ಗ್ರಂಥ ಗೆದ್ದಲುಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಆಹಾರ.] ಆದರೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಲಕ್ಷ್ಮಿಯೂ ಇರುವಳಲ್ಲ? ಆಕೆ ಬೆಲ್ಲ. ಹಲವರ ಬಾಯಲ್ಲಿ ನೀರೂರಿದರೆ ತಪ್ಪು ಶಾಸನದ್ದಲ್ಲ.

ಹೇಗೆ? ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾದ ಸರಕನ್ನು –ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು– ಪೂರೈಸುವ 'ವ ಕರು' ನಾ ಮುಂದು ತಾ ಮುಂದು ಎಂದು ನುಗ್ಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಗ್ರಿಯನು .ರಕಾರಕ್ಕೆ ಮಾರುವುದು ಒಂದು ಕಲೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ನಿಷ್ಣಾತರು ಯಾರೋ ಅವ ಹೇಟು ತುಂಬುತ್ತದೆ.

ಯಾವನಾದರೂ ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ತಾನೇ ಮುದ್ರಿಸಿದ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಮಾರಲು ಯತ್ನಿಸಿದರೆ? ಆತ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗುವುದೂ ಬಿಡುವುದೂ ನಿಜವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರೇಮಿಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವಗಳು ಎಲ್ಲ ಮಂಡಲಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರಲಿ ಎಂದು ಗ್ರಂಥಕರ್ತ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಅಂಥ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಆತ ವಿಫಲನಾಗುವುದೂ ಅಸಂಭವವಲ್ಲ. ಅವನು ಸಫಲನಾದನೋ, ಪೀಠೋಪಕರಣ ಕಪಾಟಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಂಥಗಳೂ ಆಲಯದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

೨೧–೫–೧೯೬೭

೬೫

ಪುಸ್ತಕದೊಳಗಿನ ಬದನೇಕಾಯಿ

ಬೇಸಗೆಯ ರಜೆ ಕಳೆದು ಶಾಲೆಗಳ ಬಾಗಿಲುಗಳು ಮತ್ತೆ ತೆರೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಒಳ್ಳೆಯ ಅಂಕಗಳನ್ನು ಪಡೆದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮೇಲಿನ ತರಗತಿಗೆ ಹೋಗುವ ಸಂಭ್ರಮ. ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರಿಗೆ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಹಂಬಲ

ವಾತಾವರಣ ತುಂಬ ವಿದ್ಯೆಯದೇ ಗಾಳಿ.

ಇನ್ನು ಪುಸ್ತಕದ ಅಂಗಡಿಗಳ ಮುಂದೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳದೇ ಕ್ಯೂ.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಹೆತ್ತವರೂ ಚಟುವಟಿಕೆ ಕಾತರ ತೋರುತ್ತಿರುವ ವೇಳೆಯಲ್ಲಿಯೇ, ತಮ್ಮ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಹಗಲೂ ಇರುಳೂ ದುಡಿಯುವ ಇಬ್ಬರಿದ್ದಾರೆ : ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಪ್ರಕಾಶಕ ಹಾಗೂ ಮುದ್ರಕ.

ಈ ಖಾಸಗಿಯವರ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಕಾಶಕನಾಗಿಯೂ ಮುದ್ರಕನಾಗಿಯೂ ಸರಕಾರವೂ ದುಡಿಯುತ್ತಿದೆ.

ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕ ಒದಗಿಸಬೇಕೆಂಬುದೇ ಇವರೆಲ್ಲರ ಹಂಬಲ.

× × × ×

ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಬರೆಹಗಾರರನ್ನು ಅವಿದ್ಯೆ ಕಾಡಿದರೆ, ಪಠ್ಯ ತಯಾರಕರು ಸಾಕಷ್ಟು ಶ್ರದ್ಧೆ ವಹಿಸದೇ ಇದ್ದರೆ, ಮುದ್ರಕನಿಗೆ ಕರಡು ತಿದ್ದುವುದಕ್ಕೂ ಕಾಲ ದೊರೆಯದೇ ಹೋದರೆ —ಪರಿಣಾಮ ಏನಾಗಬಹುದು ? ಅರಿವಿನ ಅಭಾವವೂ ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷವೂ ಪರಸ್ಪರ ಸ್ಪರ್ಧೆಗೆ ನಿಂತರೆ, ಎಷ್ಟು ಬೆಲೆಯ ವಿದ್ಯೆ ಎಳೆಯರಿಗೆ ದೊರೆಯಬಹುದು ?

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಲಕಾಲಕ್ಕೆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿನ ದೋಷಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಆಕ್ಷೇಪಣೆಗಳು ಕೇಳಿಬಂದಿವೆ. ಹಲವು ಸಣ್ಣ ತಪ್ಪುಗಳು, ಕೆಲವು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪುಗಳು. ಒಳ್ಳೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಕಳಪೆ ಪುಸ್ತಕಗಳು ; ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಹಿಂದಕ್ಕೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡ ಸಂದರ್ಭಗಳುಂಟು ; ತಪ್ಪುಗಳನ್ನು ತಿದ್ದಿಕೊಂಡೇ ಅಧ್ಯಾಪಕರು ಪಾಠ ಹೇಳಿದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳುಂಟು.

ಇಷ್ಟಿದ್ದರೂ, ದೋಷನಿವಾರಕ ಸಮಿತಿಯೋ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆ ಸಮಿತಿಯೋ

ನೇಮಕಗೊಂಡುದಿಲ್ಲ. ಪಠ್ಯಗಳ ಆಯ್ಕೆ ಸಮಿತಿಯ ಕಾರ್ಯಕಲಾಪಗಳನ್ನು ಆಗೊಮ್ಮೆ ಈಗೊಮ್ಮೆ ಬಿಗಿಗೊಳಿಸಿದರೂ, ಆ ರಥ ಚಲಿಸುವುದು ಸಮೆದ ಗಾಲಿಗಳ ಮೇಲೆಯೇ.

× × × ×

ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಏನು ಹೇಳಿಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ? ಎಂಬ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಕೇಂದ್ರ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಸಿತು.

—'ವಿಟಮಿನುಗಳೆಂದರೆ ಜೀವಂತ ಕ್ರಿಮಿಗಳು.'

—'ಬೇಯಿಸುವುದರಿಂದ ಪ್ರೊಟೀನು ಹೆಚ್ಚುತ್ತದೆ.'

ಈ ಬಗೆಯ ದಂಗುಬಡಿಸುವಂತಹ ವಿವರಣೆಗಳು ಆ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿದ್ದುವು.

ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡಿನ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪಾಠಗಳೇ ಇರಲಿಲ್ಲ.

'ಆರೋಗ್ಯಕರ ಆಹಾರ' ಎಂದರೇನು?' ಒಂದು ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರಕಾರ ಅದು, ಎಲ್ಲ ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡ ಆಹಾರ. ಇನ್ನೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ, ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ವಿಟಮಿನುಗಳಿದ್ದರೆ ಅದು ಆರೋಗ್ಯಕರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ ಸಂಶೋಧನೆಯ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮಿತಿಯವರು ತಯಾರಿಸಿದ ಸಮಾನ್ಯ ವಿಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕುರಿತಾದ ಪಠ್ಯಕ್ರಮವೊಂದಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣ ಬ್ಯೂರೋದವರು ರೂಪಿಸಿದ [ಆರೋಗ್ಯ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ] ಪಠ್ಯಕ್ರಮವೂ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಎಷ್ಟೋ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳು ಆ ಪಠ್ಯ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ ಗೊಡವೆಗೇ ಹೋಗಿಲ್ಲ.

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ತಪ್ಪು ಪದಪ್ರಯೋಗಗಳು, ಅಕ್ಷರ ಸ್ಖಾಲಿತ್ಯ, ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದ ಪ್ರೌಢ ಭಾಷೆ.

ಎಷ್ಟೋ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೆ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿದ್ದುದನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಬರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ.

ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳ ಪಾಠ ಕಲಿತಮೇಲೆ ಆಹಾರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ದೃಷ್ಟಿ ಏನಾದರೂ ಬದಲಾಯಿತೆ?

ಖಂಡಿತ ಇಲ್ಲ!

× × × ×

ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಅಧ್ಯಯನದ ಯಾವುದೇ ವಿಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲನೆ ನಡೆಸಿದರೂ ಮೇಲಿನಂಥದೇ ದೋಷಗಳು ಕಾಣಸಿಗುತ್ತವೆ.

ಇಂಥ ತಪ್ಪುಗಳಿಗೆ ಕಾರಣಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭುತ್ವವಿಲ್ಲದ, ತಜ್ಞರಲ್ಲದ, ಬರೆಹಗಾರರು; ಅವಸರದ ಬರೆವಣಿಗೆ; ಅಷ್ಟೇ ಅವಸರದ

ಮುದ್ರಣ.

ಆಡಳಿತಗಾರರಲ್ಲಿ ತುಸು ದಕ್ಷತೆ ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು. ಮೇಲಿನ ಪ್ರಮಾದಗಳಾಗದಂತೆ ಮಾಡಬಹುದು.

× × × ×

ಕೇಂದ್ರ ಹಾಗೂ ರಾಜ್ಯಗಳ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ರಚಿಸಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಂಥ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಂಡಲಿಯು ಬೃಹತ್ ಯೋಜನೆಯೊಂದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಇದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯವೂ ತನ್ನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಧಿಕಾರದಲ್ಲಿರುವಾಗ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಏಕತಾ ಭಾವನೆಯನ್ನು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ಅತ್ಯಂತ ಅಗತ್ಯ. ಒಂದೇ ಬಣ್ಣದ ಆಡಳಿತವಿದ್ದಾಗಲೂ ನೆರೆಹೊರೆಯ ರಾಜ್ಯಗಳ ಜನತೆಯನ್ನು ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಮಾಡುವಂಥ ಪಾಠಗಳು ಕೆಲ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದುವು. ಬದಲಾವಣೆಯ ಈಗಿನ ಅವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಂಥ ಸಂಕುಚಿತ ದೃಷ್ಟಿ ಲಂಗುಲಗಾಮಿಲ್ಲದೆ ಹರಿದಾಡಲೂ ಬಹುದು.

ಹಾಗಾಗದಂತೆ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರ ಹೊಣೆ.

ನಾಳೆಯ ಬಗೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಯೋಚಿಸಿದಷ್ಟೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕಗಳ ಅಗತ್ಯ ಹೆಚ್ಚು ಸ್ಫುಟವಾಗುತ್ತದೆ.

೨೮.೫-೧೯೬೭

೯೬

ಬಣ್ಣದ ಬದುಕು

ಐದು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ನಡೆದ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರದರ್ಶನ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನರ ಗಮನ ಸೆಳೆಯಿತು, ಮೆಚ್ಚುಗೆ ಪಡೆಯಿತು. ಪ್ರದರ್ಶನದ ಹೆಸರು : 'ಅಮೆರಿಕನ್ ಕೈಹೊತ್ತಗೆಗಳ ಜಗತ್ತು—೧೯೬೬.'

ಕೈಹೊತ್ತಗೆ ಎಂದೊಡನೆ ಕನ್ನಡ ಓದುಗರ ಬೆರಳುಗಳು ಉರಿಯುವ ಸಂಭವ ಉಂಟು. ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ ಕನ್ನಡಿಗ ವರ್ಣರಂಜಿತ ಕೈಹೊತ್ತಗೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಾದರದಿಂದ ಎತ್ತಿಕೊಂಡಿದ್ದ. 'ಮುನ್ನೂರು ಪುಟಗಳು; ಬೆಲೆ ಒಂದೂವರೆ ರೂಪಾಯಿ.' ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದ ಹಾಲು ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಭೆ. ಕ್ರಮೇಣ ಕೆಂಡವಾಗಿ ಸುಟ್ಟಿತ್ತು. ಭಾಷೆ ಯಾವುದಾದರೇನು ? ಅಂಥ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಕಂಡರೂ ಸರಿಯೆ, ನೆನಪು ಕಾಡುವುದು ಸಹಜ.

ಆಂಗ್ಲ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಆ ಬಗೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗೆ 'ಪೇಪರ್‌ಬ್ಯಾಕ್' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಕಾಗದದ ಸಾದಾ ಹೊದಿಕೆಯ ಗ್ರಂಥ, ಅದು.

ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ, ೧೯೬೬ರಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯ ಎಲ್ಲ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪ್ರಕಟಿತ ಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ೧೨೦೦ನ್ನು ಆರಿಸಿದ್ದರು. ಅಕ್ಷರ ಲೋಕದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಣಗಳೂ ಅಲ್ಲಿದ್ದುವು. ಸೃಜನಶೀಲ ಬರೆವಣಿಗೆಯಿಂದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಬರೆಹದ ತನಕ, ಎಲ್ಲ ಪ್ರಕಾರಗಳೂ ಅಲ್ಲಿ ಹುಬ್ಬು ಕುಣಿಸುತ್ತಿದ್ದುವು.

× × × ×

ಜಡ ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಅದೊಂದು ಜೀವರಾಶಿ. ಓದುಗರ ಅಭಿರುಚಿಗೆ ಸವಾಲೆನಿಸುವ ವೈವಿಧ್ಯ. ಶ್ರೇಷ್ಠ ಬುದ್ಧಿಮತ್ತೆಯ ಸಾರಸಂಗ್ರಹ.

ಅಮೆರಿಕದ ವಾರ್ತಾ ಸಂಸ್ಥೆ ತನ್ನ ರಾಷ್ಟ್ರದ ಎಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಪ್ರಕಾಶಕರ ನೆರವಿನಿಂದ ಆ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಿತ್ತು. ಸಂಚಾರೀ ಪ್ರದರ್ಶನ ಬೇರೆ. [ಬೇರೆ ಊರಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು; ಇಲ್ಲಿಂದ ಇನ್ನೊಂದು ಊರಿಗೆ.]

ಸುಶಿಕ್ಷಿತ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬರೆವಣಿಗೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಕಂಡು, ನಮ್ಮ ಪುಸ್ತಕಪ್ರಿಯರು ಬೆರಗಾಗುವಂತಿತ್ತು ಆ ಪ್ರದರ್ಶನ.

× × × ×

ಪ್ರದರ್ಶನದ ವ್ಯವಸ್ಥಾಪಕರು ತಿಳಿಸಿದ ಅಂಕೆಸಂಖ್ಯೆಗಳು ವಿಸ್ಮಯಕರ ವಾಗಿದ್ದುವು.

ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪ್ರತಿದಿನವೂ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಹತ್ತು ಲಕ್ಷ ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಮಾರಾಟವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು !

ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಕಾಶನ ಚಟುವಟಿಕೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು. ಪ್ರಕಾಶನ ವ್ಯವಹಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲಾಗಿರುವ ಒಂದು ಪತ್ರಿಕೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ, ಈ ವರ್ಷ ಫೆಬ್ರವರಿ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗುತ್ತಲಿದ್ದ 'ಪೇಪರ್‌ಬ್ಯಾಕ್'ಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೬,೦೦೦.

× × × ×

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಕೈ ಹೊತ್ತಗೆಗಳು ಆರಂಭವಾದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ಕಾದಂಬರಿಕಾರನ ಕೃತಿ ಒಂದೇ ಸಲ ೫೦೦೦ ಪ್ರತಿಗಳಷ್ಟು ಅಚ್ಚಾದುದುಂಟು. ಒಂದು ಕಾದಂಬರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿ ಗೌರವ ಧನ ದೊರೆಯುವುದು ದೊಡ್ಡ ವಿಷಯ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಆಗಿನದು.

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ಜೇಮ್ಸ್ ಮಿಶನೆರ್ ಬರೆದ ಕಾದಂಬರಿ 'ಮೂಲ', ೮ ಲಕ್ಷ ಡಾಲರುಗಳಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಭಾವನೆ ದೊರಕಿಸಿಕೊಟ್ಟಿತು.

ಕೆನೆಡಿ ಕೊಲೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ವಿಲಿಯಂ ಮ್ಯಾಂಚೆಸ್ಟರ್ ಕೃತಿಯಿಂದ ಕೆನೆಡಿ ಸ್ಮಾರಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯಕ್ಕೆ ದೊರೆಯುವ ಹಣ ಐವತ್ತು ಲಕ್ಷ ಡಾಲರುಗಳು.

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಸಿದ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ, "ಹೆಚ್ಚು ಅಮೆರಿಕನರು ಎಂದಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಈಗ ಓದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ."

ಅಮೆರಿಕದಲ್ಲಿ ೧೯೬೫ರಲ್ಲಿ, ೨೮,೫೯೫ ಪುಸ್ತಕಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದುವು. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ೨೦,೨೩೪ ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸ ಪುಸ್ತಕಗಳು.

× × × ×

ಈ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಜಗತ್ತು ಪುಟ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಸಿಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವೈವಿಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಪೇಪರ್ ಬ್ಯಾಕುಗಳನ್ನು ಕಂಡಾಗ, ಕೊಲೆ ಲೈಂಗಿಕ ವಸ್ತುಗಳದೇ ಅಮೆರಿಕದ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಬಲ —ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಮೂಡುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡದ ಆಧುನಿಕ ಕೃತಿರಾಶಿಯನ್ನು –ವರ್ಣಮಯ ಬೆಡಗನ್ನು– ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ನೋಡಿದಾಗ 'ಅನಾವೃತ ಶೃಂಗಾರ'ವೇ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನವೇನೋ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಉಂಟಾಗುವ ಹಾಗೆ.

ಅಮೆರಿಕದ ಗ್ರಂಥ ತಜ್ಞರು ಇದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪುಂಖಾನುಪುಂಖವಾಗಿ ಹೊರಬೀಳುವ ಪುಸ್ತಕರಾಶಿಯಲ್ಲಿ 'ಕಠಿನ ಲೈಂಗಿಕ ವಸ್ತು'ಗಳದೇ ಬಹುಸಂಖ್ಯೆ.

ಸಮಾಧಾನದ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ ಬೇರೆ ವಸ್ತುಗಳಿರುವ ಕೃತಿಗಳೂ ಅಮೆರಿಕ ದಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನು ಕೊಂಡು ಓದುವವರೂ ಭಾರೀ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

‹ ಅಮೆರಿಕದ ಕೈ ಹೊತ್ತಗೆಗಳ ಜಗತ್ತು–೧೯೬೬ › ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಕಂಡಾಗ ಅನಿಸಿದುದಿಷ್ಟು :

ಪ್ರತಿವರ್ಷವೂ ‹ ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಲೋಕ ›ದ ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಯಾವುದಾ ದರೂ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆ ಯಾಕೆ ಏರ್ಪಡಿಸಬಾರದು ?

ಆಗ್ಗದ ಕೈ ಹೊತ್ತಗೆಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಅಧ್ಯಾಯ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಆಗ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕೃತಿಗೂ ಎರಡು ಆವೃತ್ತಿಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಒಂದು ಗಟ್ಟಿಮುಟ್ಟಾದ ಕ್ಯಾಲಿಕೋ ಪ್ರತಿ ; ಇನ್ನೊಂದು ಸುಲಭ ಬೆಲೆಯ ಪೇಪರ್‌ಬ್ಯಾಕ್.

ಪ್ರಕಾಶನ ಪ್ರಪಂಚದ ಅರಾಜಕತೆ ಕೊನೆಗಂಡು ಸುದಿನದ ಉದಯಕ್ಕೆ ಇಂಥ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಖಂಡಿತ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

೪-೬-೧೯೬೭

೯೭

ಬಿಂಬ - ಪ್ರತಿಬಿಂಬಗಳ ಆಟ

ದಿನಾಂಕ ೧೮ರ ಮೊದಲ್ಗೊಂಡು ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾದ ಸೋವಿಯೆತ್ ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಪ್ತಾಹ, ನಗರದ ಚಿತ್ರಪ್ರೇಮಿಗಳ ಪಾಲಿಗೊಂದು ಹಬ್ಬ.

ಅಭಿನಯ, ಕಥಾವಸ್ತು, ವರ್ಣ, ಸಂಯೋಜನೆ, ಛಾಯೆ – ಧ್ವನಿ ಈಯೆಲ್ಲ ದೃಷ್ಟಿಗಳಿಂದಲೂ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆನ್ನಿಸಬಲ್ಲ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ರಷ್ಯದಲ್ಲಿ ತಯಾರಾಗುತ್ತಿದ್ದರೂ, ಭಾರತದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೆರಿಕದ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಗಳೊಡನೆ ಸ್ಪರ್ಧಿಸಲು ಅವು ಸಮರ್ಥವಾಗಿಲ್ಲ. ತಾಂತ್ರಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ, ಅಮೆರಿಕನ್ ಮಾದರಿಯ ಶೃಂಗಾರ ಪ್ರಣಯ ಕಾಮಕೇಳಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರಿಗಿರುವ ಒಲವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಎನ್ನೋಣವೆ? ಪ್ರಾಯಶಃ ಭಾಷೆಯ ತೊಂದರೆಯಲ್ಲದೇ ಹೋಗಿದ್ದರೆ ರಶಿಯನ್ ಮತ್ತಿತರ ಭಾಷೆಗಳ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಗಳೂ ನಮ್ಮ ಪ್ರೇಕ್ಷಕರ ಮೆಚ್ಚುಗೆಗಳಿಸುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿತ್ತೇನೊ. ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನಿರ್ಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟ Stone Flower ಎಂಬ ರಷ್ಯನ್ ಜಾನಪದ ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಹಿಂದೀ ಧ್ವನಿಯನ್ನು ಜೋಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. 'ಪತ್ಥರ್ ಕಾ ಫೂಲ್' ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಹಳ ಜನಪ್ರಿಯವಾಯಿತು. ಆ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ಅನುಸರಿಸಿ ಹಿಂದಿಗೆ ಡಬ್ ಮಾಡಿದ ಒಳ್ಳೆಯ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ರಷ್ಯ ಇಲ್ಲಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ್ದರೆ, ಸೋವಿಯೆತ್ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಸಪ್ತಾಹವನ್ನು ಈಗ ಆಚರಿಸುವ ಅಗತ್ಯವೇ ಇರುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ!

× × × ×

ಸೋವಿಯೆತ್ ಚಲನಚಿತ್ರೋತ್ಸವಕ್ಕೆ ನಗರದ ಸಿನೀ ಕೇಂದ್ರದ ಯಾವ ಥಿಯೇಟರೂ ದೊರೆಯದ್ದು ಆಶ್ಚರ್ಯದ ಸಂಗತಿ. ಸಂಗ್ರಹವಾದ ಹಣ ಬಿಹಾರಿನ ಕ್ಷಾಮ ಪರಿಹಾರ ನಿಧಿಗೆ ಎಂದೊಡನೆ ನಿತ್ಯದ ಭಾರೀ ಗಳಿಕೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಎಲ್ಲಿ ಬರೆದಿದೆ? ಸರ್ವಾಧಿಕಾರಿ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೂ ಇರುವ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಇದು. ರಷ್ಯದ ಸರಕಾರ – ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸರ್ವಾಧಿಕಾರತ್ವ – ತಾನು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಯಾವ ಬೃಹತ್ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮಂದಿರವನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಆರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಇಲ್ಲಿ ಹಾಗಲ್ಲ. ಪ್ರದರ್ಶನಕಾರರ ಮನಸ್ಸು ನೋಯದಂತೆ ಯಾವುದಾದರೂ ಚಿತ್ರಮಂದಿರವನ್ನು ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ, ಅದು ಅವರಿಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ; ಇದು ನಮಗೆ ಒಪ್ಪುತ್ತದೆ!

ನಗರದ ವಿಸ್ತರಣವಾದ ಜಯನಗರದ 'ನಂದಾ' ಥಿಯೇಟರಿನ ಭಾಗ್ಯ. ಪ್ರಶಾಂತತೆಯ ಮಧ್ಯೆ ಉತ್ಸವ ಅಲ್ಲಿ ನಡೆಯಿತು. ಹುಟ್ಟಿ ಅಂಬೆಗಾಲಿಡುವುದರೊಳಗೇ ಆ ಥಿಯೇಟರು ಇಡೀ ನಗರದ ಗಮನದ ಕೇಂದ್ರವಾಯಿತು.

× × × ×

ಉತ್ಸವದ ಜೊತೆಗೆ ನಗರವನ್ನು ಜಯಿಸಿದವರು ಸೋವಿಯೆತ್ ಚಲನಚಿತ್ರ ನಿಯೋಗದವರು: ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಮಾರಂಭಗಳು, ಸತ್ಕಾರ ಕೂಟಗಳು, ಪತ್ರಿಕಾ ಸಂದರ್ಶನಗಳು — ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ತಮ್ಮ ನಾಡಿನ ಚಲನಚಿತ್ರ ಕೌಶಲದ ಗುಣಗಾನ ಮಾಡಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ದೊರೆಯಿತು.

ತನ್ನದೇ ಆದ ಅತ್ಯಾಧುನಿಕ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಒಂದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಇದೀಗ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ, ಸೋವಿಯೆತ್ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಉದ್ಯಮದ ಪರಿಚಯ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿತ್ತು.

—ಸೋವಿಯೆತ್ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿರುವ ಫಿಲ್ಮ್ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೪೦. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಒಕ್ಕೂಟ ಗಣರಾಜ್ಯದಲ್ಲೂ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳಿದ್ದು ಅವು ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುತ್ತವೆ.

—ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ, ಯುವಕರಿಗಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸ್ಟುಡಿಯೋಗಳಿವೆ. ಸಾಕ್ಷಿ ಚಿತ್ರಗಳ ಕೇಂದ್ರ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ಒಂದಿದೆ. ಅಖಿಲ ಒಕ್ಕೂಟದ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ವಿದ್ಯಾಪೀಠವಿದೆ. ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗವಿದೆ.

— ಈ ಎಲ್ಲ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿರುವ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ಮಂಡಲಿ, ನೇರವಾಗಿ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಚಿವ ಸಂಪುಟದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಮಂಡಲಿಗೆ ಒಬ್ಬರು ಅಧ್ಯಕ್ಷರು, ಮೂವರು ಉಪಾಧ್ಯಕ್ಷರಿರುತ್ತಾರೆ. ಸದಸ್ಯರು: ಚಲನ ಚಿತ್ರ ಕಲಾವಿದರು, ನಿರ್ದೇಶಕರು ಹಾಗೂ ಕತೆಗಾರರು.

—ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಚಲಚ್ಚಿತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣ ಸಂಸ್ಥೆಗಳೊಡನೆ ಸಹಕರಿಸಿ ಜಂಟಿಯಾಗಿ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ವಿಷಯ. ಈಗ ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಅಮೆರಿಕ, ಇಟಲಿ, ಮತ್ತಿತರ ಕಮ್ಯೂನಿಸ್ಟೇತರ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳ ಚಿತ್ರಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಜೊತೆ ಸೇರಿಯೂ ದುಡಿಯಲು ರಷ್ಯದ ಚಿತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮುಂದಾಗಿವೆ.

× × × ×

ಸಾಹಿತ್ಯ, ಚಿತ್ರಕಲೆಗಳಂತೆ ಚಲನಚಿತ್ರವೂ ಸೋವಿಯೆತ್ ಒಕ್ಕೂಟದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಉಕ್ಕಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲೇ ಮೆರೆಯುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದರೂ, ಲಾವಣ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನವೆಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಮಂಟಪದಲ್ಲೇ. ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಗುರಿಯತ್ತ ಸಾಗಬಯಸುವ

ಸಮಾಜದ ನೀತಿ ನಡಾವಳಿ.

ವಿಸ್ಮಯಕರ ಸಂಗತಿಯೆಂದರೆ, ಕಳೆದ ಐವತ್ತು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಬೆಳೆದಿರುವ ಕಲಾವಿದರೆಲ್ಲ, ಹೊರಗಿನವರಿಗೆ ಸಂಕೋಲೆಯಂತೆ ಕಾಣು ವುದನ್ನು ಬರಿಯ ಹಾರವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿರುವುದು. ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಅಭಿರುಚಿ ಗಳ ಸಾಮೂಹಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಅದು ನಿದರ್ಶನ.

ಅಮೆರಿಕದ ನಟೀ ನಟರಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರಿಗಿಂತಲೂ ಮಿಗಿಲಾದ ಪ್ರಚಾರ ರಷ್ಯದ ಕಲಾವಿದರಿಗೆ ಅಲ್ಲಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಗಲಾರದು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸೋವಿಯೆತ್ ಕಲಾವಿದರೂ ನಿರ್ಮಾಪಕರೂ ಶ್ರೇಷ್ಠತಮ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಮರ್ಥರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಕೆಲ ಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿನ ಪ್ರಯೋಗ ಶೀಲತೆಯೂ ನಾವೀನ್ಯವೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ.

೧೧-೬-೧೯೬೭

೯೮

ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ 'ರಾಜಕೀಯ'

ಜೂನ್ ಫೀಸು ತುಂಬುವ ತಿಂಗಳು. ಕಿರಿಯರ ಶಾಲೆಗಳು ಆರಂಭವಾಗಿವೆ. ಫೀಸಿಗೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಪುಸ್ತಕಗಳಿಗಾಗಿಯೂ ವೆಚ್ಚ. ಉಡುಗೆ ತೊಡುಗೆಗಳಿಗೂ ಹಣ ಬೇಕು. ಮಿತಸಂತಾನದ ಪ್ರಯತ್ನ ಯಾರು ಎಷ್ಟು ಮಾಡಿದರೂ ಸಣ್ಣ ಪುಟ್ಟ ಶಾಲೆಗಳು ದೊಡ್ಡಿಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಒಳ್ಳೆಯ ಶಾಲೆಗಳೇ ಬೇಕು, ಒಳ್ಳೆಯ ಅಧ್ಯಾಪಕರೇ ಬೇಕು —ಎಂದರೆ ತರುವುದೆಲ್ಲಿಂದ ? ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚದ ಪಬ್ಲಿಕ್ ಸ್ಕೂಲುಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಮನ್ನಣೆ ಇಲ್ಲ —ಎಂದಿದ್ದಾರೆ ದಿಲ್ಲಿಯ ಆಡಳಿತಗಾರರು. ಇಲ್ಲಿ ಅದಿನ್ನೂ ಬಂದಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಕ್ರಮ ಅನುಚಿತ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇಲ್ಲಿನವರಿಗೆ ಇರಬಹುದು. ವಿದ್ಯಾ ವ್ಯಾಪಾರದ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ಆರಂಭವಾಗಿ ಲಾಭದಾಯಕವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಕಿರಿಯರ ಶಾಲೆಗಳು ನಗರದಲ್ಲಿ ಹಲವಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟ ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂಬ ಭರವಸೆ ಯಾರೂ ಕೊಡಲೊಲ್ಲರು. ಅಳಿದು ಸುರಿದು ಶಾಲೆ ಗೊತ್ತುಮಾಡಬೇಕು. ಮನೆಗೆ ಆದಷ್ಟು ಹತ್ತಿರವೇ ಇರಬೇಕು ಗ. ಮ. ಶಾ. ಅಥವಾ ಹೆ. ಮ. ಶಾ.

ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲೂ ಹಾಗೆಯೇ. ಅದಾದ ಮೇಲೂ ಅಷ್ಟೇ.

ಇನ್ನೇನು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ಕಾಲೇಜುಗಳನ್ನು ತೆರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ಪಡೆಯಲು ವಿಶ್ವಪ್ರಯತ್ನಗಳಾಗಬೇಕು.

ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಯಸುವ ಹುಡುಗ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ನೋಡಿ. ಇನ್ನೂ ಎಳೆಯರು. ಬಾಲಿಕೆ, ಲಂಗಬಿಟ್ಟು ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ದೊಡ್ಡವಳ ಹಾಗೆ ನಟಿಸಬೇಕು. ಬಾಲಕ, ದರ್ಜಿಯ ಮರ್ಜಿ ಹಿಡಿದು ಹೊಲಿಸಿದ ಪ್ಯಾಂಟು ತೊಟ್ಟು ಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಶರಟನ್ನು ಪ್ಯಾಂಟಿನ ಹೊರಗೆ ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಸಂಭವವೇ ಹೆಚ್ಚು.

ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ: ವಯಸ್ಸು ಚಿಕ್ಕದಾದರೂ ಗ್ರಹಣಶಕ್ತಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ಚುರುಕು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಿಜ್ಞಾನ. ಹಿಂದೆ ಹದಿನೆಂಟರ ಹುಡುಗ ತಲೆ ತುರಿಸಿಕೊಂಡು ಕಲಿಯುತ್ತಿದ್ದುದನ್ನು ಈಗ ಹತ್ತರ ಎಳೆಯನೇ ಅರ್ಥಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ.

× × × ×

ಪರೀಕ್ಷೆಗಳಲ್ಲಿ –ಅದೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ– ಬಹಳ ಜನ ಅನುತ್ತೀರ್ಣರಾಗುವರಲ್ಲ, ಯಾಕೆ?

ಈಗಾಗಲೇ ಹಲವು ಬಾರಿ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿ ವಿಷಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮನವರಿಕೆಯಾಗಿರುವ ಪ್ರಶ್ನೆ. ದೋಷವಿರುವುದು ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ. ಗೈಡುಗಳಿಗೆ ನೋಟ್ಸುಗಳಿಗೆ ಮೊರೆಹೊಕ್ಕು ಉರು ಹೊಡೆದು ಹೊಡೆದು, ನಿದ್ದೆ ಕೆಟ್ಟು, ಪಿತ್ತ ವಿಕಾರವಾಗಿ ಉತ್ತರ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬರೆಯುವವರಿಂದ ನಾವೇನನ್ನು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಬಹುದು? ಈ ಕಾರಣಕ್ಕೇ — ಪಗಡೆಯಾಟವಾಗಿದೆ ಪರೀಕ್ಷೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಬದಲಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಕ್ರಮ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ(ನಿ)ಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಆ ದಾಖಲೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಣ ತರಗತಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿಕೊಡಬೇಕು —ಎಂಬುದು ಒಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಈ ನಿಲುವಿಗೆ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರ ಬೆಂಬಲವಿದೆ. ಆದರೆ ಇದು ನವೀನ ವಿಧಾನ. ಆರಂಭಿಸಿ ಅದನ್ನು ಭದ್ರಗೊಳಿಸಲು ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕು.

× × × ×

ಫಲಿತಾಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಒಂದು ವಿಷಯ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆಗೆ ಜಿಜ್ಞಾಸೆಗೆ ವಸ್ತುವಾಗಿದೆ.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದವರ ಶೇಕಡಾ ಸಂಖ್ಯೆ ಕಡಮೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದಲ್ಲಿ ತೇರ್ಗಡೆಯಾದವರು ಹೆಚ್ಚು ಜನ. ಯಾಕೆ ಹೀಗೆ? ಕೆಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮುಖಂಡರಿಗೆ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂದೇಹ: 'ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದವರು ಅಂಕಗಳನ್ನು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಕೊಟ್ಟಿರಬೇಕು.'

ಈ ಆಪಾದನೆಯನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ:

ರಾಜಧಾನಿಗಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತವಾಗಿರುವ ನೂತನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಅಧೀನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಖಾಸಗಿ ಕಾಲೇಜುಗಳಿವೆ. ಸರಕಾರೀ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಿಂತ ಖಾಸಗೀ ಕಾಲೇಜುಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೇ ಹೆಚ್ಚು ಶ್ರದ್ಧಾವಂತರು. ಇದು ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ. ೭೦ರಷ್ಟು ಜನ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ನಗರ ವಾತಾವರಣ ಕಾರಣ; ಅಧ್ಯಾಪಕರ ವಿಶೇಷ ಆಸಕ್ತಿಯೂ ಕಾರಣ. [ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಇಂಗ್ಲಿಷು ಹೋರಾಡುತ್ತಿದೆ, ಮರೆಯಬೇಡಿ!]

ದಕ್ಷರ ಸಮರ್ಥರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ - ಸಾರಥ್ಯ - ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾ

ಲಯಕ್ಕೆ ದೊರೆತಿದೆ. ಹೊಸದಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿರು ಚಿಕ್ಕ ಬಳಗ. ಉತ್ಸಾಹದ ಸಮರ್ಪಣ ಭಾವದ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಕಲಿಸುವುದು ಕಲಿಯುವುದು ಎರಡೂ ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕವಚ ತೊಟ್ಟಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಹೀಗಿದ್ದೂ ಯಾಕೆ ಈ ಟೀಕೆ? ಯೋಚಿಸಿದರೆ ಮೂಡುವ ಕಾರಣವೊಂದೇ: ಇದರಲ್ಲೇನೋ ರಾಜಕೀಯ ಇರಬೇಕು.

ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಂದಿರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕಾರಣದ ಕರಾಮತ್ತು.

ಈ ರಾಜಕೀಯ ನಾವು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವ ಹಾಗೆ ರಾಜ್ಯ ಸೂತ್ರಗಳ ಚಾಲನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದಲ್ಲ. ಇದು ಚಿಲ್ಲರೆ 'ರಾಜಕೀಯ.' ಯಾವುದೋ ಪ್ರೇರಣೆ ಯಿಂದ ಹುಟ್ಟುವಂಥದು.

ಇಂಥ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಕಲೆಯ ಲೋಕದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ, ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲೂ ಇರುತ್ತದೆ.

ಖಾಸಗಿ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೀಟು ಪಡೆಯುವುದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ದಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದು ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳುವವರೆಗೂ 'ರಾಜಕೀಯ' ತಪ್ಪಿದ್ದಲ್ಲ.

೧೮-೬-೧೯೬೭

೯೯

ಎಲ್ಲಾ, ಮಹಾಜನತೆಗಾಗಿ

ಕಳೆದವಾರದ ಆರಂಭದ ಮೂರುದಿನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಗದ್ದಲ. ರಜಾದಿನ ವಾದ ಭಾನುವಾರ [ರವಿ–ಅದಿತ್ಯ] ನಾಗರಿಕರು ನಿತ್ಯಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದರು ; ಇತರ ಆರು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗದೆ ಉಳಿದ ಖಾಸಗಿ ಕೆಲಸ ; ವಿಶ್ರಾಂತಿ ; ಮನೋ ರಂಜನೆ....

ಆದರೆ ಒಂದಂಶದ ಜನರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಜೆ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಪೋಲೀಸ್ ದಳದವರು ಹಾಗೂ ಗೂಢಚಾರರು ; ರಾಜಧಾನಿಯ ಪ್ರಜೆಗಳ ಹಿತಸಾಧನೆಗೆಂದು ಹೋರಾಟದ ಕರೆ ನೀಡಿದ ವಿವಿಧ ಪಕ್ಷಗಳ ಮುಖಂಡರು. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು. ಅವರ ಕೆಲಸ, ಇವ ರನ್ನು ಹುಡುಕಿ ಬಂಧಿಸುವುದು.

ಮುಂಜಾಗ್ರತೆಯೆಲ್ಲ ಸೋಮವಾರಕ್ಕಾಗಿ. ಶಾಸನ ಸಭೆ ಸೇರುವವೇಳೆಗೆ ೨೫,೦೦೦ ಜನರ 'ವಿಧಾನ ಸೌಧ ಚಲೋ' ಏರ್ಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ ಎಂದಿದ್ದರು– ಸಂಯುಕ್ತ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ಸಮಿತಿಯ ಮುಖಂಡರು. ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪೌರರ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಶಾಸಕರ ಗಮನಕ್ಕೆ ತರುವ ಸಾಧು ಉದ್ದೇಶ.

ರವಿವಾರ ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿಯ ವೇಳೆಗಾಗಲೇ ೨೫೦ ಜನರನ್ನು ಪೋಲೀಸರು ಹಿಡಿದರು. ಇಬ್ಬರು ಶಾಸಕರು, ಕೆಲಮುಖಂಡರು-ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ನಾಗರಿಕತೆಯೊಡನೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಸಂಪರ್ಕವಿಲ್ಲದ ಕಾಕಪೋಕರು ಕೂಡಾ.

ಕೊನೆಯವರನ್ನು ಹಿಡಿದದ್ದೂ ಮುನ್ನೆಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕ್ರಮವೇ. ತಮ್ಮದು ಶಾಂತ ರೀತಿಯ ಚಳುವಳಿ ಎಂದು ಚಲೋ ಸಂಘಟಕರು ಸಾರಿದ್ದರೂ, ಮೆರವಣಿಗೆಯ ತೊರೆಗಳು ನದಿಯಾಗಿ, ನದಿಗೆ ಮಹಾಪೂರ ಬಂದಾಗ ಅದಕ್ಕೆ ಹುಚ್ಚು ಹಿಡಿಯುವು ದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಭರವಸೆ ಎಲ್ಲಿ ?

ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಸ್ವಾರಸ್ಯವೆಂದರೆ ಈ ಚಳುವಳಿಗೆ ಇದಿರಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಚಳು ವಳಿ. ಒಂದು ಮೆರವಣಿಗೆಗಿರಾಗಿ ಇನ್ನೊಂದು ಮೆರವಣಿಗೆ. ಇದರ ಸೂತ್ರಧಾರರು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಕ ಫೆಡರೇಷನ್ನಿನವರು . [ಆರ್. ಎಸ್. ಎಸ್. ಗೂ ಈ ರಾ. ಸ್ವ. ಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ.] ಇದಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಎಲ್ಲಿಯದೆಂದು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಲು ಭೂತ ಕನ್ನಡಿ ಬೇಡ. ಸಭೆ ಮೆರವಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರತಿ ಬಂಧಕಾಜ್ಞೆ ವಿಧಿಸಿದ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಪೋಲೀಸರು 'ಎದುರು ಪಕ್ಷ' ದವರನ್ನೂ ಹಿಡಿದರು.

ಸೋಮವಾರ ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಪೋಲೀಸರು. ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ ಎಂದರೆ ಮುಖ್ಯ ಬೀದಿ

ಗಳಲ್ಲಿ, ಆಯಕಟ್ಟಿನ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ. ಪೋಲೀಸರ ಕೈಗೆ ಸಿಗದೆ ಇನ್ನೂ 'ಭೂಗತ' ರಾಗಿಯೇ ಇದ್ದ ಮುಖಂಡರ ಮುಂದಾಳ್ತನದಲ್ಲಿ ಹನ್ನೆರಡು ಘಂಟೆಗೆ ಸರಿಯಾಗಿ ವಿಧಾನ ಸೌಧಕ್ಕೆ ನಡಿಗೆ ಆರಂಭವಾಗಬೇಕು.

ಘಂಟೆ ಢಣ್ ಢಣ್ ಎನ್ನುವವರೆಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನಕಾರರು ಯಾರ ಸುಳಿವೂ ಇಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಯೂ. ಮುಂದೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಅಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಇಲ್ಲೊಬ್ಬರು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡರು. ಬಾವುಟಗಳು, ಘೋಷಣೆಗಳು, ಬಂಧನ. ಇದ್ದಕ್ಕಿದಂತೆ ಒಂದೆರಡು ಕಡೆ ಕಲ್ಲುಗಳು ಜೀವತಳೆದುವು. ಒಂದು ಸರಕಾರೀ ಬಸ್ಸಿನ ಗಾಜುಗಳು ಪುಡಿ ಪುಡಿ. ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಇಳಿದು — ಟಿಕೆಟಿನ ಹಣ ಮರಳಿ ಕೇಳದೆಯೇ — ಕಾಲಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದರು. ತಾಯಿಯೊಬ್ಬಳಿಗೆ ಗಾಯ: ಆಕೆಯ ಆರು ತಿಂಗಳ ಮಗುವಿಗೆ ಕೂಡಾ. [ಯಾರ ಕೆಲಸ?]

ಆ ದಿನವೂ ಸುಮಾರು ಇನ್ನೂರೈವತ್ತು ಜನರ ಬಂಧನ.

ಒಂದು ಘಂಟೆಯ ವೇಳೆಗೆ, ಕಾನೂನು ನೆಮ್ಮದಿಯ ರಕ್ಷಕರು ಸರಾಗವಾಗಿ ಉಸಿರಾಡುವುದು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. [ಅಶ್ರುವಾಯು ಪ್ರಯೋಗಿಸದೆ, ಗುಂಡು ಹಾರಿಸದೆ.]

× × × ×

ಮುಂದೆ ಹೋರಾಟ ಶಾಸನ ಸಭೆಯೊಳಗೆ. ಒಂದು ದಿನ, ಎರಡು ದಿನ. ಮಾತುಗಳಷ್ಟೇ ಅತ್ತ ಇತ್ತ ಹಾರಾಡಿದರೂ ಸಭಾಭವನದ ತುಂಬಾ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾವು.

ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದವರೊಬ್ಬರು 'ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿಯ ತಲೆ ಒಡೆಯಬೇಕು' ಎಂದಿದ್ದರಂತೆ. ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿ ಆ ಮಾತು ತಿಳಿಸಿದರು. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಮಾತು ಹೇಳಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಸಿಟ್ಟು. ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಅಂದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ. ಎಂಥ ಸಿಟ್ಟು ಎಂದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನವರೆಗೂ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನಲ್ಲಿದ್ದವರೊಬ್ಬರು ಎದ್ದು, ಗೃಹ ಮಂತ್ರಿಯ ಕಡೆ ನೋಡುತ್ತ "ನಿಮ್ಮ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕೂದಲಿಲ್ಲ!" ಎಂದರು.

"ಬೆಂಗಳೂರು ಉರಿಯುತ್ತಾ ಇದೆ," ಎಂದರು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು.

ಗೃಹಮಂತ್ರಿ ಕುಳಿತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಅಂದದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು: "ಬೆಂಕಿ ಇಟ್ಟವರು ನೀವು."

"ನಾವೆ?" ಹಲವು ಕಂಠಗಳು ಏಕ ಕಾಲದಲ್ಲಿ: "ನಾವು ಗುಂಡರೆ? ಪಾತಕಿಗಳೆ? ಹಿಂತೆಗೆಯಿರಿ ಮಾತು!"

ಹುಯಿಲು, ಹುಯಿಲು. ಸಭಾಪತಿ ಬಾಳಿಗರಿಗೆ ಕ್ಷಣಕ್ಷಣಕ್ಕೂ ಸಹನೆಯ ಪರೀಕ್ಷೆ. [ಹೋದ ಸಲ ಹೀಗಿರಲಿಲ್ಲ.]

ಕೊನೆಗೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಸಾಂತ್ವನದ ಮಾತು ಆಡಿದರು. ಒಂದು ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿದಂತೆ ಕಂಡಿತು.

ಎಲ್ಲ ರಾಜಕೀಯ ಎನ್ನಬಹುದು. ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಡೆ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಲೋಕಸಭಾ ಸದಸ್ಯನನ್ನು, ಆತ ಹುಟ್ಟಿದಾಗ ಇದ್ದ ಪೋಷಾಕಿನಲ್ಲೇ–ಆತನ ಮತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೇ—ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರವಣಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿದರಂತೆ.

ಕನ್ನಡದವರು ಆ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಯಶಃ ಬರಲಾರರು. ಆದರೂ, ‘ ಪೋಲೀಸ್ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ’ಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಮುಖರೆಂದರು :

“ ಇವತ್ತು ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಿದೀರಿ. ನಾಳೆ ನಿಮ್ಮ ಸರದಿ ಬರ್ತದೆ. ಮರೀಬೇಡಿ.”

ಅದೂ, ಇದೂ, ಎಲ್ಲವೂ ರಾಜಕೀಯ. ನಾಗರಿಕತೆಯ ಯಾತನೆ ತುಂಬಿದ ಪಯಣದಲ್ಲಿ ಇಂಥದೆಲ್ಲ ಆಗಲೇ ಬೇಕು.

ಏನಿದ್ದರೂ, ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದನ್ನೂ ತನ್ನ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿಯೇ ತನ್ನ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಿವೆಯಲ್ಲ ಎಂದು ಮಹಾಜನತೆಗೆ ಸಮಾಧಾನ.

೨೫-೬-೧೯೬೨

೧೦೦

ಬೆಂಗಳೂರು ' ಬಂದ್ ' ?

ಮೊದಲೇ ಬರೆದು ಬಿಡುವುದು ಮೇಲು. ಅಂಗಡಿಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚುವ ಬಂದ್‌ಗೂ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಂದ್‌ಗೂ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲ. ಬಂದ್ ಪದವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಿರುವುದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ :

× × × ×

ಆರು ವರ್ಷಗಳ ಕೆಳಗೆ ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರದ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ೧೨ ಲಕ್ಷಗಳಷ್ಟಿದ್ದಿತು. ಈಗ ಅದು ೧೫ ಲಕ್ಷ. ಇನ್ನು ಆರು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ—ಆರು ಏಕೆ? ಎಂಟನೆಯ ದಶಕ ಆರಂಭವಾಗುವ ವೇಳೆಗೇ— ಈ ಸಂಖ್ಯೆ ೨೦ ಲಕ್ಷ ಆಗಲೂ ಬಹುದು. ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಶತಮಾನ ಮುಗಿಯುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಹೊಸ ಪೀಳಿಗೆಯವರು ಮಿತಸಂತಾನ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕೃತಿಗಿಳಿಸಿದರೂ ಸಹ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಎಷ್ಟಾಗಬಹುದೆಂದು ಊಹಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಲ್ಲ. ಇದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಣಿತಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು.

ಕಳೆದ ಕೆಲವು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಜನ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿತು. ಆದರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಊರೂ ಬೆಳೆಯಿತು. ನಗರದ ಯಾವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ನೋಡಿದರೂ ವಿಸ್ತರಣಗಳು, ಖಾಲಿ ನಿವೇಶನಗಳು, ಹೊಸ ಹೊಸ ಉಪ ನಗರಗಳು ಕಂಡು ಬರತೊಡಗಿದವು.

ಹೇಳಿ ಕೇಳಿ ಬೆಂಗಳೂರು, ಹಲವು ಕೈಗಾರಿಕೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಬಸಿರಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ ಕೇಂದ್ರ. ಕಾರಖಾನೆಯ ಕೊಳವೆಗಳ ಕಪ್ಪು ಉಸಿರಿನ ಫಲವಾಗಿ ಹವೆ ಕೆಟ್ಟಿತು. ಯಾರ ತಪ್ಪು? ನೀರೂ ಸಾಲದೆ ಹೋಯಿತು ಎಂದುಕೊಳ್ಳೋಣ ತಪ್ಪು ಯಾರದು ?

ಸಾಲದುದಕ್ಕೆ ಕೊಳಚೆಗಳು ಬೇರೆ. ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳೆಲ್ಲ ಹೇಗೆ ಸ್ಫಟಿಕವಾಗಬಲ್ಲುವು? ಮಹಡಿಯ ಮನೆಗಳು, ಮಧ್ಯೆ, ಮಧ್ಯೆ ಮುರುಕು ಗುಡಿಸಲುಗಳು. ಒಳಚರಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಕಸ ತುಂಬಿದರಂತೂ ನೀರು ನಿಂತು, ಅತ್ತಿತ್ತ ಓಡಾಡುವ ಜನ ಮೂಗುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳಲೇ ಬೇಕು.

ರಸ್ತೆ ದುರಸ್ತಿಯೂ ಅಷ್ಟೆ. ಒಂದು ರಾಜ ಬೀದಿಯಾದರೆ ಇನ್ನೊಂದರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲುಮುಳ್ಳು.

ಊರು ಬೆಳೆದರೆ ಟೆಲಿಫೋನ್ ಇಲಾಖೆಗೂ ಕಷ್ಟ. ಸಂಪರ್ಕ ಸಾಧನಗಳನ್ನು

ಒದಗಿಸದೆ ಇರುವುದಕ್ಕಾಗುತ್ತದೆಯೆ ?

ಹಾಗೆಯೇ ವಿದ್ಯುತ್ತು. ರಾತ್ರಿಯೋ ಹಗಲೋ, ಇದೊಂದು ಶಕ್ತಿ ಇಲ್ಲದ ಜೀವನ ಹೇಗೆ ತಾನೇ ಆಧುನಿಕ ಎನಿಸಿಕೊಂಡೀತು ?

× × × ×

ಈಗಲೇ ಹೀಗೆ. ಇನ್ನೂ ಕಾಲ ಕಳೆದಂತೆ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚು ಕ್ಲಿಷ್ಟ–ಭಯಾನಕ ಆಗುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು, ಸುಧಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ.

ನಾಲ್ಕು ನೂರುವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆ, ಕುಗ್ರಾಮವನ್ನು ಬೆಂಗಳೂರು ಎಂದು ಕರೆದ ಕೆಂಪೇಗೌಡ, ಮುಂದೆ ಹೀಗಾಗ ಬಹುದೆಂದು ಖಂಡಿತ ಎಣಿಸಿರಲಾರ. ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ಬಳೇಪೇಟೆ, ಅಕ್ಕಿಪೇಟೆ, ಅರಳೇಪೇಟೆ–ಅಗಲ ಕಿರಿದಾದ ಈ ರಸ್ತೆಗಳಿಂದ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಜನ ಸಂಚಾರಕ್ಕೆ ಮುಂದೆ ತೊಂದರೆಯಾದೀತೆಂಬ ಯೋಚನೆಯೂ ಅವನಿಗೆ ಹೊಳೆದಿರಲಾರದು.

ಹೊರಗಿನಿಂದ ಬಂದವರು ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹೊಗಳುವುದುಂಟು: 'ಎಂಥ ಹವೆ! ಏನು ಹವೆ!'

ಆದರೆ ನಿಜಸ್ಥಿತಿ, ನಿತ್ಯ ಹವಾಕುಡಿದು ಬದುಕುವ ಇಲ್ಲಿನ ಪ್ರಜೆಗಳಿಗಷ್ಟೇ ಗೊತ್ತು.

ನಗರಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವವರು ಇಂದಿನ ಅವಶ್ಯತೆಯನ್ನು ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಇನ್ನು ಹಲವು ವರ್ಷಗಳ ಅನಂತರದ ಅಗತ್ಯವನ್ನೂ ಗಮನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಂಥ ಆಲೋಚನೆಯ ಫಲ ನೂರು ಮೈಲುಗಳ ದೂರದ ಕಾವೇರಿ ನದಿಯಿಂದ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ನೀರುತರುವ ಯೋಜನೆ.

× × × ×

ಕಾವೇರಿ ಜಲಯೋಜನೆ ಖಚಿತ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಪ್ರಕಟವಾದಾಗ, ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಆನಂದದ ಹನಿ ತುಳುಕಿಸಿದವರೆಷ್ಟೋ ಜನ [ನೀರಿನ ದರ ಆಗ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತದೆನ್ನುವ ಸಂಕಟ ನಾಳೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ವರ್ತಮಾನ ಕಾಲದ್ದಲ್ಲ.]

ಆ ಯೋಜನೆಗೆ ತಗಲಬಹುದೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿರುವ ಹಣ ೩೧ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ. ಯೋಜನೆ ಮುಗಿಯುವವೇಳೆಗೆ ಆ ಸಂಖ್ಯೆಯ ಮೊತ್ತ ಹೆಚ್ಚುವುದು ಖಂಡಿತ. ವಿಶ್ವಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಈ ಹಣ ಬರುತ್ತದೆ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಬರುವುದು ಕಷ್ಟ ಎಂಬ ಅಪಸ್ವರ ಈಗ ಕೇಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಬರದೆ ಇದ್ದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಫಜೀತಿ ಹೇಳುವುದು ಬೇಡ.

೩೧ ಅಲ್ಲ. ವಿದೇಶಗಳಿಂದ ತರಿಸಬೇಕಾದ ಕೆಲ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ಬೆಲೆ ಮೌಲ್ಯ

ಛೇದನದ ಅನಂತರ ಹೆಚ್ಚಿದರೆ ಕಾವೇರಿಯು ನೀರಿನ ಬೆಲೆ ಮತ್ತಷ್ಟು –ಸುಮಾರು ೪ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು–ಜಾಸ್ತಿಯಾಗಬಹುದು.

ಈಗ ಮನೆ ಕಟ್ಟುವವರೆನ್ನುತ್ತಾರೆ : ಕಾವೇರಿಯ ತಂಟೆಗೇ ನಾವು ಬರೋದಿಲ್ಲ; ಹಿತ್ತಿಲ ಬಾಗಿಲ ಬಳಿ ಬಾವಿತೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಆಡಳಿತಗಾರ ಬಾಲಸುಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಂ ಒಂದು ಸಲಹೆ ಮುಂದಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ : ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಇನ್ನು ಬಂದಾಗಬೇಕು. ರಾಜ್ಯದ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಉದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಆರಂಭಿಸಬೇಕು ; ನಗರದಿಂದ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಸೆಳೆಯಬೇಕು. ಹಾಗೆ ಮಾಡಿದರೆ, ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಈಗ ದೊರೆಯುತ್ತಿರುವ ನೀರೇ ಸಾಕಾಗಬಹುದು. ಕಾವೇರಿ ಯೋಜನೆಗಾಗಿ ವ್ಯಯ ಮಾಡಲಿರುವ ಮೂವತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಪಟ್ಟಣಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬಹುದು.

ಆಗದ್ದು, ಹೋಗದ್ದು-ಎಂದು ತಲೆ ಕೊಡವಿಬಿಡುವ ಸಲಹೆ ಮೇಲಿನದಲ್ಲ.

× × × ×

ಕೇಂದ್ರ ರಸ್ತೆ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆಯವರು ಕಳೆದ ವರ್ಷ ನಗರದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯ ಫಲವಾಗಿ, ಬೆಂಗಳೂರು ರಸ್ತೆಗಳ ಬೀದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಬೆಳಕು ಬಲು ಮಂದ ಎಂಬ ಸಂಗತಿ ಜಗಜ್ಜಾಹೀರಾಗಿದೆ. ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಿದ್ದ ಕಡೆ ಬೆಳಕು ಮಂದ ; ಬೀದಿ ದೀಪಗಳಿಲ್ಲದ ಕಡೆ ಗೋವಿಂದ !

× × × ×

ಆದಕ್ಕೇ ಅನ್ನುತ್ತಾರೆ : ಬೆಂಗಳೂರು 'ಬಂದ್' ಏಕ ಮಾತ್ರ ಪರಿಹಾರ. ಇನ್ನು ಈ ನಗರ ಬೆಳೆಯಬಾರದು.

೨-೭-೧೯೭೭

೧೦೧

ಸರಸ್ವತಿಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಸುಣ್ಣ ಬಣ್ಣ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದು ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಾದರೂ ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಪದ್ಧತಿ ತನ್ನ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿಲ್ಲವಲ್ಲ –ಎಂದು ಅನೇಕರಿಗೆ ಕಳವಳ. ಶಿಕ್ಷಣದ ಸಂಶೋಧನ ಶಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪೀಳಿಗೆಯೇ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾದಂತಾಯಿತಲ್ಲ –ಎಂದು ಅವರಿಗೆ ವ್ಯಥೆ.

ಈ ಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಕೊನೆಯೇ ಇಲ್ಲವೆ?– ಎಂದು ಅಸಹನೆಯ ನುಡಿಯನ್ನೂ ಕೇಳಿದೆವು. ಮಂಜಿನ ಪರದೆಯೊಳಗಿಂದ ಉತ್ತರ ಮೆಲ್ಲ ಮೆಲ್ಲನೆ ಈಗ ಸ್ಫುಟವಾಗ ತೊಡಗಿದೆ. ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ನೂತನ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವ ಕೆ. ವಿ. ಶಂಕರಗೌಡರು ಗುಂಡಿಯೊತ್ತಿ, ವಿದ್ಯೆಯ ಅಣೆಕಟ್ಟಿನ ಬಾಗಿಲನ್ನು ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ. ಬೌದ್ಧಿಕ ನೆಲ ಹಸನಾಗಿ ಸಹಸ್ರ ಸಹಸ್ರ ಎಳೆಯ ಮೊಳಕೆಗಳು ಮುಂದೆ ಫಲ ನೀಡುವ ಆಸೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

× × × ×

ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಶಿಕ್ಷಣದ ಅವಧಿ, ಈ ರಾಜ್ಯದ ವಿದ್ಯಾಮಂಡಲದಿಂದಲೂ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಂದಲೂ ಸ್ವೀಕೃತವಾಗಿದೆ. ಹತ್ತನೆಯ ವರ್ಷದ 'ಪಬ್ಲಿಕ್' ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳನ್ನು ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ, ಪ್ರಿ-ಯೂನಿವರ್ಸಿಟಿ ತರಗತಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಳೆಯುತ್ತಾನೆ. ಹಯರ್ ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಾಲೆಗಳಲ್ಲೇ ಆದರೆ ಹನ್ನೊಂದು ಹನ್ನೆರಡನೆಯ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪಿ. ಯು. ಸಿ. ಸಮನಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೈಸ್ಕೂಲುಗಳಲ್ಲಿನ್ನು [೬೮–೬೯ ರಿಂದ] ಐಚ್ಛಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬೋಧನೆ ಇಲ್ಲ. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ ಮುಂದೆ ಯಾವ ದಾರಿಯನ್ನು ತಾನು ಹಿಡಿಯ ಬೇಕೆಂಬುದನ್ನು ತೀರ್ಮಾನಿಸುವುದು [ಅಥವಾ, ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಹಿರಿಯರು ಅವನಿಗೆ ನೆರವಾಗುವುದು] ಅನಂತರ. ಐಚ್ಛಿಕಗಳನ್ನು ಕಲಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಅವಧಿ ಇನ್ನು ಭಾಷಾತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಮೀಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಜೂನಿಯರ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದ ಮೇಲೆಯೇ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ಡಿಗ್ರಿ ತರಗತಿಗಳಿಗೆ ಪ್ರವೇಶ. ಅದು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನ.

ಸೆಕೆಂಡರಿ ಶಿಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಭಾಗ ಭಾಗವಾಗಿ ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಕಟ್ಟುವ ಅವಕಾಶವಿತ್ತು.

ಇದರಿಂದ ಅಧ್ಯಯನದ ಬಗೆಗೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ–ಎಂಬುದು ತಿರುಳುಳ್ಳ ಆರೋಪ. ಭಾಗಶಃ ತೀರ್ಗಡೆಯಾಗುವ 'ಸೌಕರ್ಯ' ಮುಂದಿನವರಿಗಿಲ್ಲ.

× × × ×

ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ ಬಹಳಷ್ಟು ಕಾತರಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷಯ. ಆದರೆ ರಾಷ್ಟ್ರದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಅಂತಹ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ಮುಂದೆ ತೊಂದರೆಯಾಗದಂತೆ ಹಿಂದಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪದವೀಧರನಿಗೆ ಇದೊಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ. ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಬದಲಾವಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವೈದ್ಯಕೀಯ, ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್, ನ್ಯಾಯ ಶಾಸ್ತ್ರ–ಈ ಮೂರರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಬದಲಾವಣೆಗೆ ಹತ್ತು ವರ್ಷ ಹಿಡಿಯಬಹುದು.

[ರಾಜ್ಯಾಡಳಿತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯ ಬಳಕೆ ಹೆಚ್ಚಿದಷ್ಟೂ ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಬೋಧಕ ಮಾಧ್ಯಮದ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಪರಿಹಾರ ಸುಲಭವಾಗುತ್ತದೆ.]

ಈಗ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿರುವ ಎನ್. ಸಿ. ಸಿ. ಶಿಕ್ಷಣ ಇನ್ನು ಮುಂದೆ ಬಯಸುವವರಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲು. ಆದರೆ ಈ ಬಗೆಯ ಪಠ್ಯೇತರ ಚಟುವಟಿಕೆಯಿಂದ ಎಳೆಯ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಲಾಭವಿದೆ ಎಂಬುದು ಎಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿರುವ ಅಂಶ. ಆದಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಎನ್. ಸಿ. ಸಿ. ಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದವರಿಗೋಸ್ಕರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸೇವಾದಲವನ್ನು ರೂಪಿಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ಚರ್ಚಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

× × × ×

ಈ ಸಲ ರಾಜ್ಯದ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ. ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ಮೂವತ್ತಕ್ಕೂ ಕಡಮೆ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಉತ್ತೀರ್ಣರಾದುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ? ಮುಖ್ಯತಃ ಈಗಿನ ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲೇ ಆ ಕಾರಣ ಅಡಕವಾಗಿದೆ.

ಪರೀಕ್ಷಾ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ, ವರ್ಷದುದ್ದಕ್ಕೂ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕೆಂಬ ತತ್ವವನ್ನು ಒಪ್ಪಲಾಗಿದೆ. ಈ ಕ್ರಮದಿಂದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಅಧ್ಯಾಪಕರಿಗೂ ಒಳಿತಾಗುತ್ತದೆ. ಅವರು ಸದಾ ಎಚ್ಚರದಿಂದಿರುತ್ತಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ವಿಧಾನವೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಉತ್ತಮಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಈ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಇನ್ನೊಂದು ಅಂಶ : ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕ. ಒಂದು ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಒಂದೇ ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಯಾವನೇ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಕಾಶಕನಿಗೆ ಲಾಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಎಷ್ಟೇ ಅಚ್ಚಿನ ದೋಷಗಳಿರಲಿ ಆತ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದನ್ನೇ ಅಂಗೈ ಒಡ್ಡಿ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿವೃಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮೇ ೨೪ರೊಳಗಾಗಿ ಪುಸ್ತಕದ ಪ್ರತಿಗಳು ಸಿದ್ಧವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶವನು

ಉಲ್ಲಂಘಿಸುವ ಪ್ರಕಾಶಕರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಹೀಗಿರುತ್ತ, ಒಂದೇ ವಿಷಯದ ಮೇಲೆ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಗೊತ್ತುಪಡಿಸುವುದಲ್ಲವೆ ಮೇಲು ? ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದು ಇಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು ಅಧ್ಯಾಪಕನೇ ಸೂಚಿಸಬಹುದು. [ಮದರಾಸುರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿದ್ದ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇತ್ತು.]

ವಂಚನೆ ಅನ್ಯಾಯಗಳಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶವಿಲ್ಲ ಎಂದಲ್ಲ. ಅದೇನಿದ್ದರೂ, ಒಮ್ಮೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ನೋಡಬೇಕಾದ ಸಲಹೆ ಮೇಲಿನದು.

ಹೀಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದ ಹಲವು ಅಂಶಗಳು ಹೊಸ ಆವಿಷ್ಕಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸಿದ್ಧವಾಗಿವೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮಂತ್ರಿ ಕಂಠಿಯವರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಅದ್ಭುತವೆನ್ನಿಸುವಂತೆ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿತು. ಅದನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದಿನ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ದಾರಿ ತೋರುವ ಹೊಣೆಯನ್ನು ನೂತನ ವಿದ್ಯಾಸಚಿವ ಶಂಕರಗೌಡರು ಈಗ ಹೊತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

೯-೭-೧೯೬೭

೧೦೨

ನಗೆಯ ಮುಲಾಮು

ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣಾಗುವಂತೆ ನಕ್ಕರು –ಶಾಸಕರು. ರಾಜಕೀಯ ಶರೀರದ ಕರುಳು ತುಂಬ ವ್ರಣ. ಅಪಚನ, ಅಪಥ್ಯ, ರಕ್ತ ಸ್ರಾವ ಕೂಡಾ. ಆದರೂ ಅದನ್ನೆಲ್ಲ ಮರೆತು ನಗಬಲ್ಲರು ಶಾಸಕರು.

ಕೆಳ ಮನೆ ಮೇಲ್ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಾ ವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವುಂಟು. ಕೆಲ ಎಳೆಯ ಮುಖಗಳು ಕಂಡರೂ, ಮೇಲ್ಮನೆ ಹಿರಿಯರ ಕ್ಲಬ್ಬು ಅಲ್ಲಿ ಸಿಟ್ಟಿಗೆ ಪ್ರತಿ ಭಟನೆಗೆ ಕೂಗಾಟಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಗತವಿಲ್ಲ. ಹೆಚ್ಚೆಂದರೆ ಒಂದು ಚುಚ್ಚು ಮಾತು, ವ್ಯಂಗ್ಯೋಕ್ತಿ. ಅಲ್ಲಿಗಾಯಿತು. ಕೇಂದ್ರದ ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚೆ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲ್ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಹಾಗಿಲ್ಲ. ಈ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಶಾಂತಿ ಪ್ರಿಯರು, ಪರಿಹಾಸ್ಯ ಪ್ರಿಯರು. ಸದಸ್ಯರು ಸಭಾಪತಿಯನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿ ಸಿಯೇ ಮಾತನಾಡಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮದ ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಿನ ಪಾಲನೆ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಹಿರಿಯರ ವಾಚಾಳಿತನ ಕಂಡು ನಿಯಮ ಕಣ್ಣು ಮಿಟಕಿಸುತ್ತದೆ.

ಮೈಸೂರಿನ ಮೇಲ್ಮನೆ ಹೌಸ್ ಆಫ್ ಲಾರ್ಡ್ಸ್ ಇದ್ದ ಹಾಗೆ. ಯಾವ ಪಕ್ಷದವ ರಾದರೇನು? ಯಾವ ಕ್ಷೇತ್ರದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದಿದ್ದರೇನು? ಬಹ್ವಂಶ ಸದಸ್ಯರೆಲ್ಲ ಪರಸ್ಪರ ಸಲಿಗೆಯ ಮಿತ್ರರು.

ರಾಜ್ಯದ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಈ ಸಲದ ಅಧಿವೇಶನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ತಲೆಯೊಡೆ ಯುವ ಹಂಚಿಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪದ ಪ್ರಸಂಗ ಬಿಟ್ಟರೆ, ಉಳಿದ ದಿನಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲ ವಸಂತದ್ದೇ ಪ್ರಭುತ್ವ. ವಿಧಾನ ಸೌಧ ಚಲೋ ಚಳುವಳಿಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿದರೆಂದು ನಿಲುವಳಿ ಸೂಚನೆಗಳು ಎರಡು ಬಂದಿದ್ದುವಲ್ಲ? ಅವು ತಿರಸ್ಕೃತವಾದಾಗ ಪ್ರತಿಭಟನಾರ್ಥ ಮೇಲ್ಮನೆಯಿಂದ ಹೊರಬಿದ್ದವರು ಆ ನಿರ್ಣಯಗಳ ಸೂಚಕರು ಮಾತ್ರ. ಬೇರೆ ಯಾರೂ ಸ್ಥಾನ ಬಿಟ್ಟು ಕದಲಲಿಲ್ಲ. ಸಾಂಕೇತಿಕ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಎನ್ನಿ.

ಮೇಲ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಒತ್ತಡ ಏರುವ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ಭಾರವಾದ ವಿಷಯವೇ ಇರಲಿ, ಅಲ್ಲಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ, ಬಾಹ್ಯಾಂತರಿಕ್ಷ ಯಾತ್ರಿಕನ ಹಾಗೆ, ಅದು ತೂಕ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ.

ಕಳೆದ ವಾರ ಒಂದು ದಿನ ವಿಧಾನ ಪರಿಷತ್ತಿನ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು, ತಮ್ಮೂರಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳನ್ನು ಹೂಡಿ ಮಿತಸಂತಾನದ ಪ್ರಚಾರದ ಸಂಬಂಧ ಮೆರವಣಿಗೆ ಹೊರಡಿಸಲಾಯಿತು, ಎಂದರು. ಸಣ್ಣ ಮಕ್ಕಳೆಲ್ಲ “ಸಂತಾನ ನಿರೋಧಕ್ಕೆ ಜಯ

ವಾಗಲಿ ! " ಎಂದು ಘೋಷಿಸಿದರು ಎಂದರು. ಸರಕಾರದ ಕಾರ್ಯ ವಿಧಾನಕ್ಕಿದು ಒಳ್ಳೆಯ ಕನ್ನಡಿ. ಆ ಸದಸ್ಯರು ಆಡಿದ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಉಳಿದವರೆಲ್ಲ — ಉಪಸ್ಥಿತರಿದ್ದ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡು– ಮನಸ್ಸು ತೆರೆದು ಮುಗುಳು ನಕ್ಕರು, ನಕ್ಕರು.

× × × ×

ಕೆಳಮನೆಯ ರೀತಿ ಮೇಲಿನದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನ. ಇಲ್ಲಿನ ನಿವಾಸಿಗಳು ಸರಕಾರವನ್ನು ರೂಪಿಸುವವರು, ಉರುಳಿಸುವವರು. ಹೊರಗೆ ಎಷ್ಟೇ ಶಾಂತವಾಗಿದ್ದರೂ ಒಳಗಿಂದೊಳಗೆ ಕೆಂಡ ಇಲ್ಲಿ ಜ್ವಲಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಗದ್ದಲವಿದ್ದಾಗ ಬಿಸಿಯುಸಿರಿಗೆ ಬೂದಿ ಹಾರಿಹೋಗಿ ಕೆಂಡವೆಲ್ಲ ನಿಗಿ, ನಿಗಿ. ಗುಡುಗು ಮಿಂಚುಗಳಿಲ್ಲದೆ ಮಾತಿನ ಮಳೆಯಷ್ಟೇ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಸುರಿದಾಗ, ಎಲ್ಲವೂ ಶಾಂತ. ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರ ಕೆಲಸವೂ ಹಗುರ.

ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರ ಕಾಗದ ಪತ್ರಗಳು ಹಾರಿಹೋಗದಂತೆ ಅವುಗಳ ಮೇಲೆ ಗಾಜಿನ ಉಂಡೆಗಳನ್ನು ಭಾರಕ್ಕೆಂದು ಇಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಳೆದ ಬಾರಿಯ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕೈದು ದಿನಗಳ ತನಕ ಮಾತಿನ ಚಕಮಕಿ ಉಗ್ರತೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ದಾಖಲೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದಾಗ, ಒಂದು ಬೆಳಗ್ಗೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ ಗಾಜಿನ ಉಂಡೆಗಳು ಮಾಯವಾಗಿದ್ದುವು. ಸಭಾಪತಿಯವರ ಮುಂದಿದ್ದ ಉಂಡೆಯೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಅಂಥ ಗಂಭೀರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲೂ ಯಾರೋ ಒಬ್ಬರು ಕೇಳಿದರು; " ಪೇಪರ್ ವೇಯ್ಟ್‌ಗಳೆಲ್ಲ ಎಲ್ಲಿಗೆ ಹೋದುವು ಸ್ವಾಮಿ ? " ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದಿಗೆ ನಗೆ, ಉತ್ತರವೂ ನಗೆ.

ಮೊನ್ನೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಒಂದೆಡೆ ಭಾಷಣ ಮಾಡುತ್ತ ಯೌವನದ ತಮ್ಮ ಒಲವುಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡಿದರು. ಯುವಕನಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲಿಗೆ ಒಂದು ಕಾರಿನಲ್ಲಿ [ಸಣ್ಣ ಕಾರಲ್ಲ, ಆ ಕಾಲದ್ದು] ಒಬ್ಬಳು ಹುಡುಗಿ ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದಳು. ಮುಂದೆ ಆ ರೂಪಸಿಯನ್ನು [ದೂರದಿಂದ] ನೋಡಲೆಂದೇ ಎಸ್. ಎನ್. ಪಾರ್ಕಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದರು. ಆ ಕಾರಿನ ನಂಬರನ್ನು ನಾಲ್ಕು ದಶಕ ಕಳೆದ ಮೇಲೂ ಅವರು ಮರೆತಿರಲಿಲ್ಲ !

ಆದಾದ ಮಾರನೆಯ ದಿನ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವ ಸೂಚನೆಯೊಂದನ್ನು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ತಂದರು. ಆರಂಭದ ಎರಡು ದಿನಗಳ ಉತ್ಕಟಾವಸ್ಥೆ ಕಳೆದು ಮುಂಗಡ ಪತ್ರದ ಮೇಲೆ ಚರ್ಚೆ ಆರಂಭವಾದಾಗ ಮತ್ತೇನು ಬಂತು ಎಂದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಾತರ; ತಮ್ಮ ನಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಿರುವುದೇನು ? ಎಂದು ಇತರರಿಗೆ ಕೌತುಕ.

ಸಭಾಪತಿಯವರು ಕುತೂಹಲದಿಂದ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರ ಕಡೆಗೆ ನೋಡಿದರು. ವಿ. ಪ. ನಾಯಕರೆಂದರು : ಶಾಸನ ಸಭೆಗೆ ಅಗೌರವ ಉಂಟಾಗುವಂತೆ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ವರ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ಅಧಿವೇಶನ ನಡೆದಿರುವಾಗ

ಮನೆಯ ಹೊರಗೆ ಮಹತ್ವದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯೊಂದನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

ಯಾವುದು ?

ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕ್ — ಹುಡುಗಿ — ಕಾರು....

ಕೆಲವೇ ದಿನಗಳ ಹಿಂದೆ ಆಕ್ರೋಶ ಆರ್ಭಟಗಳಿಂದ ಕಂಪಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಸಭಾ ಭವನದಲ್ಲಿ ನಗೆಯೋ ನಗೆ.

× × ×

ನಕ್ಕಷ್ಟೂ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ; ಶಾಸಕರಿಗೂ ಅಷ್ಟೆ.

೧೬-೨-೧೯೬೭

೧೦೩

ಸಜೀವ — ಆದರೆ, ಮಾತು ಬರದು

ಒಂದು ನಗರ ಉಸಿರಾಡಬಲ್ಲುದೆ? ಅದಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಉಂಟೆ? ಲಕ್ಷಗಟ್ಟಲೆ ಜನ. ಒಬ್ಬರಿಂದ ಇನ್ನೊಬ್ಬರು ಭಿನ್ನ. ಅಕ್ಕಪಕ್ಕದ ಮನೆಗಳಲ್ಲೇ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳು. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಸಾಂಘಿಕವಾಗಿ ಒಂದು ಪಟ್ಟಣಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ನಗರಕ್ಕೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿ ನೀತಿಗಳುಂಟು; ಆಸೆ ಯೋಚನೆಗಳುಂಟು.

ಇದು ಈ ನಾಡಿನ ರಾಜಧಾನಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತು.

ಕಲಬುರ್ಗಿಯಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗದಲ್ಲಿರಲಿ, ಷಿಲ್ಲಾಂಗಿನಲ್ಲಿ ಎಂಜಿನಿಯರಾಗಿರಲಿ, ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನಿಗೆ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಮರಳುವುದೆಂದರೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಆನಂದ. ಇತರ ಎಲ್ಲ ನಗರಗಳಿಗಿಂತ ಬೆಂಗಳೂರೇ ಅವನಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅಚ್ಚುಮೆಚ್ಚು.

× × × ×

ಆದರೆ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಕಣ್ಣಿಲ್ಲ. ನಾಗರಿಕ ಕಣ್ಣು ತೆರೆದು ಸುತ್ತಲೂ ನೋಡಿದ ಅನ್ನಿ. ಅಪೇಕ್ಷಣೀಯವಲ್ಲದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಗರ ಬದಲಾದದ್ದನ್ನು ಆತ ಕಾಣುತ್ತಾನೆ. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕ ಹೇಳುವ ಹಾಗೆ ಅವನಿಗೆ feel ಆಗುತ್ತದೆ. ಆದರೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರೀತಿ ಕಡಮೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅವನು ಆದರ ಮೈದಡವುತ್ತಾನೆ, ಮುದ್ದಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಅಂಥವರನ್ನು ಕಂಡು ಈ ನಗರಕ್ಕೂ ಹೆಮ್ಮೆ ಎನಿಸುತ್ತಿರಬೇಕು!

ಹಿಂದೆ ಬೆಂಗಳೂರನ್ನು ಹಾಡಿ ಹೊಗಳಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು: "ಭಾರತದ ಉದ್ಯಾನ ನಗರ" "ನಿವೃತ್ತರಾದವರ ಸ್ವರ್ಗ" "ಬಡವನ ಗಿರಿಧಾಮ". ಆದರೆ ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರು ನಿರಾಭರಣ ಸುಂದರಿಯಾದ ಗಿರಿಕನ್ನಿಕೆಯಲ್ಲ. ಅದರ ಮುಗ್ಧತೆ ಮಾಗಿದೆ. ನಿನ್ನೆಯ ಬಳುಕುವ ಬಳ್ಳಿ, ಈಗ ಸ್ಥೂಲಕಾಯ ಸುಂದರಿ. ಕೃತ್ರಿಮ ಶೃಂಗಾರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಈಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾಳೆ.

ಈ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬದುಕನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತಿರುವುದೊಂದೇ : ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯ ತತ್ವಜ್ಞಾನ. ಆಧುನಿಕತೆ ಬೆಳೆಯುವ ರೀತಿಯೇ ಹೀಗೆ.

× × × ×

ಮೈಲು ಮೈಲುಗಳ ದೂರ ನಡೆದು ಬೆಣ್ಣೆ ಮಸಾಲೆದೋಸೆಯ ರುಚಿ ನೋಡು

ತ್ತಿದ್ದರು ಹಿಂದಿನ ಜನ. ನಿರ್ಜನ ರಸ್ತೆಗಳಲ್ಲಿ ಆಗ ನಡೆಯುವುದೂ ಒಂದು ಸೊಗಸು. ಈಗಲೋ ಜೀವವನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದು ಎಚ್ಚರದಿಂದ ರಾಜಧಾನಿಯ ರಸ್ತೆಗಳ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯಬೇಕು. ಯಾವ ಹೋಟೆಲಾದರೇನು? ದೋಸೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲ. ಅವುಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಛೇದನವಾಗಿ ಎಷ್ಟೋ ಕಾಲವಾಯಿತು.

ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಪ್ರವಾಸಿ ಸಲಹೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:

"ಇಲ್ಲಿ ನೋಡಬೇಕಾದದ್ದು ಏನೇನಿದೆ?"

"ಏನಿದೆ? ವಿಧಾನಸೌಧ, ಲಾಲ್‌ಬಾಗ್, ಕಾರಖಾನೆಗಳು, ಕಾರಖಾನೆಗಳು...."

ಒಂದು ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷಾದ ಸೌಧವೆನ್ನಿಸಿಕೊಂಡ ಕಲ್ಲು ಕಟ್ಟಡವೇ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಪ್ರವಾಸೀ ಆಕರ್ಷಣೆ!

ಆದರೂ ಚಿಕ್ಕಪೇಟೆ ಬಳೇಪೇಟೆ ಸಂದಿಗೊಂದಿಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರೀ ಅಂಗಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಲಿಡಬಹುದು–ದುಡ್ಡಿದ್ದರೆ. ಮಹಾತ್ಮಾ ಗಾಂಧಿ ರಸ್ತೆಯಲ್ಲಿ ಮಾದಕ ಪಾನೀಯ ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದು. [ಇದು ಹಳೆಯ ಕಾಲದ ದಂಡಿನ ಪ್ರದೇಶ. ಹಿಂದೆ ಜಟಕಾ ಬಂಡಿಯವ ಕೇಳುತ್ತಿದ್ದ: "ಆಜಾವ್ ಸಾಮಿ. ಕಂಟ್ರಮೆಂಟ್ಕು?" ಇದು ಕಂಟೋನ್ಮೆಂಟ್ ಆಗಿದ್ದ ಸ್ಥಳ.] ಸಿನಿಮಾ ಮಂದಿರಗಳ ಕ್ಯೂಗಳನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು.

ಆಫ್ರಿಕಾ ಖಂಡದ ಪದಚ್ಯುತ ನಾಯಕರಲ್ಲೊಬ್ಬ ಎನ್‌ಕ್ರೂಮಾ ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ಕೇಳಿದ್ದರಂತೆ:

"ನಿಮ್ಮ ನೈಟ್‌ಕ್ಲಬ್ಬು ನೋಡಬೇಕು."

ಪಾಪ! ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರೀತಿಯ ನೈಟ್‌ಕ್ಲಬ್ ಬೆಂಗಳೂರಲ್ಲಿ ಆಗ ಇರಲಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ, ಎನ್‌ಕ್ರೂಮಾ ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಭೇಟಿ ಇತ್ತರೆ ಇಲ್ಲಿನ ನೈಟ್‌ಕ್ಲಬ್ಬನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಆ ವಿಷಯದಲ್ಲೂ ಬೆಂಗಳೂರು ಮುಂದುವರಿದಿದೆ!

× × × ×

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟತೆಯಿಲ್ಲ, ತೀವ್ರತೆ ಇಲ್ಲ. ಧ್ವನಿಭೇದಕ ವಿಮಾನಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ನಗರದಲ್ಲೂ ಜನರದು ನಿಧಾನ ಚಲನೆ.

ಪರಿವರ್ತನೆಯ ಯಾವ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಬೆಂಗಳೂರು? ಸಿಟಿ ಮಾರ್ಕೆಟಿನ ಬಳಿ ರಸ್ತೆಗಳನ್ನು ದಾಟಲು ಸುರಂಗ ಮಾರ್ಗ ರಚಿಸಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳ ಒತ್ತಡ ವಿಪರೀತ. ಸಾಲುಗಟ್ಟಿ ಬಸ್ಸು, ಕಾರು, ಲಾರಿಗಳು ಓಡುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮೊನ್ನೆ ಮೊನ್ನೆಯವರೆಗೂ ಹಸು ಎತ್ತುಗಳು ಮಾರ್ಗ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿ

ಮೆಲುಕಾಟದಲ್ಲಿ ನಿರತವಾಗಿರುತ್ತಿದ್ದುವು. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನದ ವೈಲಕ್ಷಣ್ಯವೆಂದರೆ, ರಾಮೋತ್ಸವದ ಸಂಗೀತ ಕಚೇರಿಗಳು ಒಂದೆಡೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರೆ, 'ಪಾಪ್' ಹಾಡುಗಾರಿಕೆಯೂ ಬೆತ್ತಲೆ ಕುಣಿತವೂ ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಈ ವಿರೋಧಾಭಾಸವೇ ಕಾರಣವಿರಬೇಕು, ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕರ ಮಂದಗತಿಗೆ.

ರಾಜಕೀಯ ಮಹಾಸಂಭವಗಳು–ವಿಪ್ಲವಗಳು ಕೂಡಾ–ಬೇರೆ ಕಡೆ ನಡೆಯಬಹುದು. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರು ಶಾಂತಿಪ್ರಿಯತೆಗೆ ತವರೂರು. ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಯಾವುದೇ ಘಟನೆ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆಯದು. ಹಗುರ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ 'ಕ್ರಾಂತಿ' ಪದವನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರಲ್ಲ, ಅಂಥ ಕ್ರಾಂತಿಯೂ ಇಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗದು. ಯಾವುದೇ ಪ್ರಕ್ಷೋಭೆ–ಭಾರೀ ಚಳುವಳಿ–ಪೋಲೀಸರ ದರ್ಶನ ಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಕರಗಬಹುದು!

ನಗರದ ಜೊತೆಗೆ ನೂರು ಕೊಂಪೆಗಳು ಬೆಳೆದಿವೆ. ಕೊಳಚೆ ಪ್ರದೇಶ ನಿರ್ಮೂಲನಕ್ಕೆ ಮದರಾಸು ಔಷಧಿಯೇ [ಗುಡಿಸಲುಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಹಚ್ಚುವುದು] ಅಗತ್ಯವಾದೀತೇನೋ ಎಂಬ ಸಂದೇಹ ಕೆಲವರಿಗೆ.

× × × ×

ರಾಜ್ಯದ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಜೆ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ:

"ರಾಜಧಾನಿಯ ಭಾಷೆ ಯಾವುದು ?"

ಭಾಷೆ ? ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯೂ ತಿಳಿಯದು. ಅದಕ್ಕೆ ಮಾತೇ ಬರದು.

೨೩–೭–೧೯೬೭

೧೦೪

ಒಳಗೆ ಬಾ ಯಾತ್ರಿಕನೆ....

" ಅಡಿಗಲ್ಲು ಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆಯೆ ? "

—ಒಕ್ಕೂಟದ ಆಕಾಶಯಾನ ಹಾಗೂ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ ಸಚಿವ ಡಾ. ಕರಣ್ ಸಿಂಗ್ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ನೆಲಮುಟ್ಟಿದೊಡನೆ ಕೇಳಿದ ಮೊದಲ ಪ್ರಶ್ನೆ ಇದು.

ಸುತ್ತಲಿದ್ದ ನಾಲ್ಕಾರು ಗಂಟಲುಗಳಿಂದ ಹೊರಟ ಧ್ವನಿ :

" ಯೆಸ್ಸರ್. "

ತುಂಟತನದ ನಗೆ ಹೌದೋ ಅಲ್ಲವೋ ಎನ್ನುವಂತೆ ಕಾಶ್ಮೀರೀ ರಾಜ ಕುಮಾರನ ಕಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ತುಳುಕಿದುದನ್ನು ಕಂಡವರು ಒಬ್ಬರೊ ಇಬ್ಬರೊ. ಅವರ ತುಟಿಗಳ ಮೇಲೆ ಮಾತ್ರ ತಿಳಿವಳಿಕೆಯ ಒಂದಿಷ್ಟು ಮಂದಹಾಸ.

ಶ್ರೋತೃಗಳಾದ ಹಲವರಿಗೆ ಆ ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತೆ ನೆನಪಾದದ್ದು ಮೂರನೆಯ ದಿನ. ಪಂಚ ನಕ್ಷತ್ರಗಳ [ಅಂತಸ್ತು ಸೂಚಕ] ಹೋಟೆಲ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಟ್ಟಡದ ಅಡಿಗಲ್ಲನ್ನು ಡಾ. ಕರಣ್ ಸಿಂಗ್ ಇರಿಸಿದಾಗ.

ಆಗ ಅವರೆಂದರು :

" ಅಡಿಗಲ್ಲು ಇಡುವ ಸಮಾರಂಭ ಎಂದರೆ ನನಗೆ ಭಯ. ಒಮ್ಮೆ ಏನಾಯಿತು ಅಂದರೆ...."

ಕಾಶ್ಮೀರ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಶಂಕುಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿ ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್‌ರನ್ನು ಕರೆಸಿದ್ದರು. ಸಮಾರಂಭ ವಿಜೃಂಭಣೆಯಿಂದ ನೆರವೇರಿತು. ಮುಂದಿನ ಸಲ ಕಾಶ್ಮೀರಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಕುಲಪತಿ ಕರಣ್ ಸಿಂಗರನ್ನು ರಾಧಾಕೃಷ್ಣನ್ ಕೇಳಿದರು : ' ಕಟ್ಟಡ ಪೂರ್ತಿಯಾಯ್ತೆ ? ' ಕಟ್ಟಡ ಪೂರ್ತಿಯಾಗುವುದಿರಲಿ, ಅಡಿಗಲ್ಲೇ ಮಾಯ ವಾಗಿತ್ತು !

ಕರಣ್ ಸಿಂಗ್ ಹೇಳಿದ ನೈಜ ಕಥೆ ಕೇಳಿ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೋತೃಗಳು ಹೊಹ್ಹೋ ಎಂದು ನಕ್ಕರು.

ಇಲ್ಲಿ ಅವರು ಇರಿಸಿದ ಕೋನಶಿಲೆಗೇನೋ ಧೈರ್ಯ – ಬೇಗನೆ ಕಟ್ಟಡ ನಿರ್ಮಾಣವಾದೀತು ಎಂದು.

× × ×

ಅಡಿಗಲ್ಲಿಗಿರುವ ಆ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯದ ಗಳಿಕೆಗೆ

ನೆರವಾಗುವ ಭವನ ತನ್ನದು ಎಂಬುದು.

ಈ ಭಾರೀ ಹೋಟೆಲು ನಿಮ್ಮ–ನನ್ನ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ತಂಗುವವರು ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗಳು. ದುಡ್ಡುಳ್ಳವರು. ದೊಡ್ಡ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಅವರು ಬಂದು ನೀರಿನಂತೆ ತಮ್ಮ ಹಣ ಖರ್ಚುಮಾಡಿದರೆ ನಮ್ಮ ಪಾಲಿಗೆ ಅದು ಹಳ್ಳವಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆ ದೊರೆಯುವ ವಿದೇಶೀ ಹಣದಿಂದ ನಮಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಯಂತ್ರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೂ ಆಹಾರವನ್ನೂ ನಾವು ಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಮೂಡುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯೊಂದೇ. ನಾನಾ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬಹು ಜನ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಜೀವನ ದುಸ್ತರವಾಗಿರುವಾಗ, ಒಂದು ಹೋಟೆಲ್ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಅರ್ಧ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನೋ ಒಂದು ಕೋಟಿಯನ್ನೋ ಖರ್ಚುಮಾಡುವುದು ಸರಿಯೆ?

ಈ ತಾತ್ವಿಕ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ದೊರೆಯುವ ಉತ್ತರ:

ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯದ ಗಳಿಕೆಯಾದ ಹೊರತು, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಕೈಗೂಡುವುದಿಲ್ಲ; ಸಂಪತ್ತು ಹೆಚ್ಚುವುದಿಲ್ಲ. ಆ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವದ ಸ್ಥಾನ ಉಂಟು.

ಪಂಚ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೋಟೆಲು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗಾಗಿ ಮಾತ್ರ – ಎಂಬ ಟೀಕೆ ಕರಣ್ ಸಿಂಗರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಆಗಾಗ್ಗೆ ಬರುತ್ತಿರಬೇಕು. ಆ ಕಾರಣದಿಂದಲೇ ಅವರೆಂದರು:

"ನಮ್ಮ ಜನ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವಾಸಪ್ರಿಯರಾಗಬೇಕು. ಯುವಕರು ಹೆಚ್ಚು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಪ್ರವಾಸ ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳಿರಬೇಕು. ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗದವರಿಗಾಗಿಯೇ ಬಿಲ್ಲುಗಳ ಠೇಂಕಾರ ಕರ್ಕಶವಾಗದ ಮಧ್ಯಮ ದರ್ಜೆಯ ಹೋಟೆಲುಗಳಿರಬೇಕು. ನಮ್ಮ ಕಾರ್ಮಿಕರೂ ಸಂಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಅವರಿಗಾಗಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ವಸತಿ ಗೃಹಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಬೇಕು."

ಸೇವೆಗೆ, ಸೇವೆ; ಸಂಪಾದನೆಗೆ ಸಂಪಾದನೆ. ಇದೀಗ ಈ ಯುಗದ ಧರ್ಮ.

× × × ×

ಯುಗಧರ್ಮ ಎಂದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಏನೆಂದು ಕರೆಯೋಣ?

ಕಾಲುನಡಿಗೆಯೊಂದೇ ಪ್ರಯಾಣ ವಿಧಾನವಾಗಿದ್ದ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರವಾಸಿಗರು ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಿದ್ದರು; ಕನ್ನಡ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿಗಳಿಗೂ ದಯಮಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅತಿಥಿ ಸತ್ಕಾರ ನಮ್ಮವರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣ [ವಾಗಿತ್ತು].

ಆಧುನಿಕ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಬದಲಾಗಿವೆ. ಆತಿಥ್ಯಕ್ಕೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಲೆ ಇದೆ.

× × × ×

ಪಂಚ ನಕ್ಷತ್ರ ಹೋಟೆಲು. [ಏಕ್ ರೂಪ್ಯಾ ಸಾಬ್ – ಎಂದು ಅಂಗೈ ಚಾಚುವ ಭಿಕ್ಷುಕರನ್ನು ದೂರವಿರಿಸಲು ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ.] ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರವಾಸಿ ವಿಮಾನಗಳು ಬಂದಿಳಿಯಲು ವಿಸ್ತಾರವಾದ ನಿಲ್ದಾಣ. ಬೃಂದಾವನದ ಉದ್ಯಾನಕ್ಕೆ ಬಂಡೀಪುರದ ಕಾಡಿಗೆ, ಬೇಲೂರು ಹಳೇಬೀಡುಗಳಿಗೆ, ಜೋಗ್ ಜಲಪಾತಕ್ಕೆ, ಕಾರವಾರದ ಸಮುದ್ರ ದಂಡೆಗೆ ಪ್ರವಾಸಿಗರನ್ನು ಒಯ್ಯಲು ಹೆಲಿಕಾಪ್ಟರ್‌ಗಳು ವೇಳೆಯ ಅಭಾವವಿಲ್ಲದವರಿಗೆ ವೇಗದ ‘ ಸುವಿಹಾರಿ ’ ಗಳು.

ವಿಪುಲ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಗಳು. [ಇಂಗ್ಲಿಷ್, ರಷ್ಯನ್, ಫ್ರೆಂಚ್, ಜರ್ಮನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಾತನಾಡುವ ಸ್ಫುರದ್ರೂಪಿ ಯುವತಿ ಯುವಕರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶ.]

—ಹೀಗೆ, ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಧಾನಿ ವಿದೇಶೀಯರನ್ನು ಇನ್ನು ಕೈ ಬೀಸಿ ಕರೆಯಲಿದೆ :

‘ ಒಳಗೆ ಬಾ ಯಾತ್ರಿಕನೆ ... ’

೩೦–೭–೧೯೬೭

೧೦೫

ಪಕ್ಷಾಂತರ ಸರಿಯೊ? ತಪ್ಪೊ?

ಪ್ರಚಲಿತ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ನೀತಿ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಬೆಲೆ ಎಷ್ಟು? ಇದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಕಳೆದ ವಾರದ ವಿಧಾನಸಭಾ ಕಾರ್ಯ ಕಲಾಪಗಳಲ್ಲಿ ಮೂಡಿ ಬಂತು.

ಸಂದರ್ಭ: ಪ್ರಜಾ ಸಮಾಜವಾದಿ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಶಾಸಕರೊಬ್ಬರು ಆಡಳಿತವನ್ನು ಸಮರ್ಥಿಸಿ ಮಾಡಿದ ಭಾಷಣ.

ಕಳೆದ ಅಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಸರಕಾರವನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದವರು ಈ ಸಲ ಅದರ ಬೆಂಬಲಿಗರಾಗಿರುವರಲ್ಲ? ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ಸಭೆಯನ್ನು ಅಗೌರವದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರ ಆಕ್ರೋಶ. ಪ್ರಶ್ನೆಯ ನೈತಿಕ ಮುಖದ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ತಾವು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೆ, ಯಾವುದೇ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ನಿಯಮದ ಲೋಪ ಆಗಿಲ್ಲ-ಎಂದು ಸಭಾಪತಿಯ ತೀರ್ಪು.

ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ತೀರ್ಮಾನ ಶಾಸನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯದು. ಮುಂದೆ ಮಾತಿಲ್ಲ.

× × ×

ಪ್ರಕರಣ ಮುಗಿದರೂ ಅದರ ಪ್ರತಿಧ್ವನಿ ಇನ್ನೂ ಕೇಳಿಸುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಕಾರಣ, ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳ ಬದಲಾವಣೆ ಇನ್ನೆಂದೂ ಆಗಲಾರದು ಎಂಬ ಭರವಸೆ ಎಲ್ಲಿ?

ಗದ್ದಲ ಚಕಮಕಿ ಕಾವಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರು ತಾವು ಪಕ್ಷಾಂತರಗೊಂಡಿರುವ ವಿಷಯವನ್ನು ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಜಾಹೀರು ಮಾಡಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲ ಸದಸ್ಯರ ಆರೋಪ. ಮಾಡಲೇಬೇಕೆಂಬ ನಿಯಮವಾದರೂ ಎಲ್ಲಿದೆ? ಎಂದು ಎದುರುಗಡೆಯಿಂದ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಇದು ಪಾರ್ಲಿಮೆಂಟರಿ ಸಂಪ್ರದಾಯಕ್ಕೆ ವಿರೋಧ ಎಂದು ಟೀಕೆ. ಯಾರೂ ಕೇಳಿರದ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇದೆಲ್ಲಿಯದು? ಪ್ರತಿ ಟೀಕೆ.

ಬಳಿಕ ಉದಾತ್ತ ವಿಚಾರಗಳು: ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಹಕ್ಕು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಇದೆ. ವಾಕ್ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಂತೂ ಎರಡು ದಶಕಗಳ ಹಿಂದೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ತಂದುಕೊಟ್ಟ ಅಪೂರ್ವ ವಸ್ತು.

ಈಯೆಲ್ಲ ವಾಗ್ಜಾಲದ ಮಧ್ಯೆ ಸತ್ಯ-ನೀತಿ ವಿಲಿವಿಲಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿವೆ.

× × × ×

ಸೋಜಿಗದ ವಿಜಯವೆಂದರೆ, ಒಂದು ಪಕ್ಷದ ಉಮೇದುವಾರನಾಗಿ ಆರಿಸಿ ಬಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಪಕ್ಷವನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಇನ್ನೊಂದನ್ನು ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅಪರಾಧ ವೆಂದು, ಘೋರ ಅಕ್ಷಮ್ಯ ಅಪರಾಧವೆಂದು, ಲೋಕಸಭೆಯಲ್ಲಾಗಲೀ ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ವಿಧಾನಸಭೆಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಆಳುವ ಪಕ್ಷದವರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದವರೂ ಹೇಳುವುದಿಲ್ಲ.

ಪಕ್ಷಾಂತರದ ಬಂಡವಾಳದ ಮೇಲೆಯೇ ಆಧುನಿಕ ಭಾರತದ ಬಹ್ವಂಶ ರಾಜ ಕೀಯ ವ್ಯಾಪಾರ ನಡೆದಿರುವುದೇ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿ.

ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರ ಪಕ್ಷ ತ್ಯಾಗದಿಂದ ಕೆಲ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷಗಳು ಅಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಬಂದಿವೆ. ಅಲ್ಲಿ ಸರಕಾರಗಳನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಬೇಕಾದರೆ ಇದಿರು ಬದಿಯ ಕೆಲವರ ಪಾಲಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸು ಅಯಸ್ಕಾಂತವಾಗಬೇಕು.

ಮೈಸೂರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರದ ಪತನವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಶಾಸಕರಾದರೂ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಹೊಂದಿ ನೆಲ ದಾಟ ಬರಬೇಕು, ಅಥವಾ ನೆಲ ದಾಟ ಪಕ್ಷಾಂತರ ಹೊಂದಬೇಕು.

ಅಂಥ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒದಗಬಾರದು ಎನ್ನುವುದುಂಟೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷೀಯರು ?

ಹಾಗೆಯೇ ಎದುರು ದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಬರುವವರನ್ನು ಆಳುವ ಪಕ್ಷ ಮುಗುಳುನಗೆ ಯಿಂದ ಇದಿರುಗೊಳ್ಳದೆ ಇರುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ?

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದ ವಿರೋಧಪಕ್ಷದ ನಾಯಕರು ಮೊನ್ನೆಯಷ್ಟೇ ಅಂದರು:

"ಇಪ್ಪತ್ತು ಜನ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಶಾಸಕರು ನಮ್ಮ ಕಡೆಗೆ ಬಂದರೆ ಸಾಕು, ನಾವು ಸರಕಾರ ರಚಿಸುತ್ತೇವೆ."

ಮಹಾಚುನಾವಣೆಯ ಅನಂತರದ ಹುರುಪಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾತಿತ್ತು. ಹರಿಯಾನೀಕರಣ ವಿಧಾನವನ್ನು ಆಸೆಯಿಂದ ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಯಿತು. ಆದರೆ ದಿನಕಳೆದಂತೆ ಉತ್ಸಾಹ ಕುಗ್ಗಿತು. ಮತ್ತೆ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮತಾಪುಗಳ ಬೆಳಕು ಕಾಣಿಸಿದಾಗ, ಹಳೆಯ ಯೋಚನೆಗಳು ಮರುಕಳಿಸಿದುವು.

ಇದು ಅರ್ಥವಾಗದ ಹಸುಳೆಯಲ್ಲವಲ್ಲ ಕಾಂಗ್ರೆಸು? ಆದಕ್ಕೇ, ಬೇರೆ ಪಕ್ಷ ಬಿಟ್ಟು ಬರಲು ಬಯಸುವ ಶಾಸಕರಿಗೆ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಬಾರದೆಂದು ಹಿಂದೆ ಮುಚ್ಚಿದ್ದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಈಗ ತೆರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಒಬ್ಬರೋ ಇಬ್ಬರೋ ಮೂವರೋ, ಬರಲು ಇಚ್ಛಿಸುವವರಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಗತವೇ !

× × × ×

ಪಕ್ಷಾಂತರ ಈ ದಿನ ದ್ವಿಮುಖ ಸಾರಿಗೆ. ಆದುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಯಾರೂ ಸಿದ್ಧರಿಲ್ಲ.

ಪಕ್ಷತ್ಯಾಗ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಅಸಾಧುವಲ್ಲ; ಒಪ್ಪೋಣ. ಆದರೆ, ಮತ

ದಾರರಿಗೆ ಅದರಿಂದ ವಂಚನೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲವೆ? ಬೇರೆ ಪಕ್ಷ ಸೇರಬಯಸುವ ಶಾಸಕ, ತನ್ನ ಸ್ಥಾನಕ್ಕೆ ರಾಜಿನಾಮೆ ಇತ್ತು, ಹೊಸ ಬಣ್ಣದ ಉಡುಗೆ ತೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಚುನಾವಣೆಯ ಕಣಕ್ಕೆ ಇಳಿಯುವುದಲ್ಲವೆ ಸೂಕ್ತ?

ಆ ಯೋಗ್ಯ ದಾರಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ರಾಜ್ಯಾಂಗದಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿಲ್ಲ. ಮುಚ್ಚಬೇಕಾದ ಹೊಂಡ ಇದು.

ಮೈಸೂರಿನ ವಿಧಾನಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದುದು ತಮ್ಮ ಹಿಂಡನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಟವನ ಬಗೆಗೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ರೋಷ ಪ್ರದರ್ಶನ. ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನಿಂದಲೇ ನಾಳೆ ಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ದಾಟಿಬಂದರೆ ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ದೊರೆಯುವುದು ಕರತಾಡನ.

ಸರಿಯೊ? ತಪ್ಪೊ? ನೀತಿ ಧರ್ಮಗಳ ಮಾತು ಈಗ ಬೇಡಿ.

೬-೮-೧೯೬೭

೧೦೬

ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗಿದೆ

ಅಕ್ಷರಸ್ಥರಾದವರಿಗೆ ಮುದ್ರಿತ ಪದ ಕಂಡರೆ ಇಷ್ಟ. ವಿದ್ಯಾವಂತರಾದ ಅನೇಕರಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಗಳೆಂದರೆ ಮೆಚ್ಚು.

ಬೆಂಗಳೂರಿನಂತಹ ನಗರದಲ್ಲಿ ಬೆಳಗಾಗುವುದಕ್ಕಿಲ್ಲ ಕಿಟಕಿಯ ಸಂದಿಯೊಳಗಿಂದ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ ಹಾರಿಬಂದು ಮಲಗಿದ್ದವರ ಮುಖದ ಮೇಲೆಯೋ ಎದೆಯ ಮೇಲೆಯೋ ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕೆಲ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರೆಬಾಗಿಲಿನೆದುರು ಪತ್ರಿಕೆ ಪವಡಿಸುವುದುಂಟು. ಅಥವಾ, ಬಾಗಿಲಿನ ಹಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡು ಬಾವುಟವಾಗುವುದುಂಟು.

ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ವಾರ್ತೆ ಕೇಳಿಬಹುದು. ರಾತ್ರಿ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬುಲೆಟಿನ್‌ಗೆ ಕಿವಿಕೊಟ್ಟಿರಬಹುದು. ಗಾಳಿಗೆ ತೂರಿದ ಸುದ್ದಿ. ಅದೇನೇ ಕೇಳಿದ್ದರೂ ವಾರ್ತಾಪ್ರಿಯನಿಗೆ ಪತ್ರಿಕೆಯ ಮುಖಪುಟದ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೋಡಿಸಿದಾಗಲೇ ಸಮಾಧಾನ.

ಯುದ್ಧ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನು ನಂಬದೆ ಇರುವವರುಂಟು. ಆ ವಾರ್ತೆಗಳು ಏಕಪಕ್ಷೀಯ ಎಂದು ಸಂಶಯಾತ್ಮಕರ ಭಾವನೆ. ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಇರಲಿ, ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವುದನ್ನೆಲ್ಲ ನಂಬುವುದಕ್ಕಾಗುವುದಿಲ್ಲ—ಎಂಬವರೂ ಇಲ್ಲದಿಲ್ಲ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ ಬಹುಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ವೃತ್ತಪತ್ರಿಕೆ, ನಿತ್ಯದ ಘಟನೆಗಳ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆ.

× × × ×

ಅಚ್ಚಿನಲ್ಲಿ—ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ—ತಮ್ಮ ಹೆಸರನ್ನು ಕಾಣಲು ಹಾತೊರೆಯುವವರು ಅದೆಷ್ಟು ಜನರಿಲ್ಲ? ಪತ್ರಿಕಾಲಯಕ್ಕೆ ಬಂದು, ಬರೆದು ತಂದ ವರದಿಯನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸುವುದರಿಂದ ಮೊದಲಾಗಿ, ಫೋನಿನ ಮುಖಾಂತರವೇ ಮುಖ್ಯ ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ಸುದ್ದಿ ತಿಳಿಸುವವರಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯ ಮುಖಂಡರಿಗೆಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳವರೆಂದರೆ ಬಹಳ ಇಷ್ಟ. ತಮ್ಮನ್ನು ಟೀಕಿಸುವ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ವರದಿಗಾರರನ್ನು ದ್ವೇಷಿಸುವವರೂ ಉಂಟು; ಯಾವುದೇ ನಾಯಕನ ಜನಪ್ರಿಯತೆಯನ್ನು ಅಳೆಯಲು ಪತ್ರಿಕೆಯೊಂದು ಮಾಪಕ. ಹಾಗೆಯೇ, ತಮ್ಮನ್ನು ಕುರಿತ, ತಮಗೆ ಅಪಥ್ಯವಾದ, ಸುದ್ದಿ ಪತ್ರಿಕೆ

ಗಳಲ್ಲಿ ಅಚ್ಚಾಗದಂತೆ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುವವರೂ ಇರುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ಹೀಗಾಗಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕಾಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ರೂಪಿಸಬಯಸುವವರೆಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಹತೋಟಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಶ್ರಮಿಸುತಾರೆ.

ಈ ಸಲದ ಶಾಸನಸಭಾಧಿವೇಶನದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಎರಡು ಮೂರು ಬಾರಿ ಬಂತು. ಕನ್ನಡ ದೈನಿಕವೊಂದರಲ್ಲಿ [illegible]ದ ವರದಿಯಿಂದ ತಮಗೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿದೆ - ಎಂದು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಭಾಸ್ಕರ ಶೆಟ್ಟರು ಹಕ್ಕಿನ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಎತ್ತಲು ಬಯಸಿದರು. ಪ್ರಾಯಶಃ ಅದು ಅಷ್ಟು ಮಹತ್ವದ್ದಲ್ಲವೆಂದು ಮನವರಿಕೆಯಾದುದರಿಂದಲೋ ಏನೋ ಆ ಬಗ್ಗೆ ಆಗ್ರಹತೊಡಲಿಲ್ಲ.

ಎರಡನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಪತ್ರಿಕೆಗಳ ಪರವಾಗಿ ಬಂತು. ಶಾಸನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಒಮ್ಮೊಮ್ಮೆ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ. ಏನೋ ಮಾತುಗಳು ಅತ್ತಿತ್ತ ಹಾರಾಡುತ್ತವೆ. ಆಗ ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು, ದಾಖಲೆಯಾದುದನ್ನು ತೆಗೆಸಿಹಾಕುತ್ತಾರೆ. 'ಏನನ್ನೂ ಬರೆದು ಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ' ಎಂದು ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ಆಜ್ಞಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ 'ಪತ್ರಿಕೆಗಳೂ ಇದನ್ನು ವರದಿ ಮಾಡಬಾರದು' ಎಂದು ಆದೇಶವೀಯುತ್ತಾರೆ.

ಶಾಸನ ಸಭೆಯ ವರದಿಗಾರರಿಗೆ ಆಜ್ಞೆನೀಡುವುದು ಸರಿ; ಆದರೆ ಪತ್ರಿಕಾ ಸುದ್ದಿಗಾರರಿಗೆ ಆದೇಶವೀಯುವುದು ಸಾಧ್ಯವೆ? ಇದರಿಂದ, ರಾಜ್ಯಾಂಗ ದತ್ತವಾದ ಪತ್ರಿಕಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಮೊಟಕು ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ - ಎಂದು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಸಚೇತಕ ಹುಚ್ಚಮಾಸ್ತಿಗೌಡರು ವಿಧಿ ಬಿಂದು ಎತ್ತಿದರು.

ಯೋಚಿಸಿ ತೀರ್ಪು ಕೊಡುತ್ತೇನೆ – ಎಂದರು ಸಭಾಪತಿ.

× × × ×

ಮೂರನೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಹಕ್ಕಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಎತ್ತಿದವರು ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಶಾಂತವೇರಿ ಗೋಪಾಲಗೌಡರು. ನಿತ್ಯದ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯದ ಮಾತುಗಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಎಷ್ಟು ಮೋಹಕ ಎಂಬುದನ್ನು ಮನಗಾಣಬೇಕಾದರೆ ಶಾಂತವೇರಿಯವರ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿ ಕೊಡಬೇಕು. ಮೂಡು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದಾಗಲಂತೂ ಪರಿಹಾಸ್ಯ ವಿಡಂಬನ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಬೆರೆತು ಕನ್ನಡ ಮುದ್ದಾಡುತ್ತದೆ.

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಅವರು ಬೊಟ್ಟುಮಾಡಿದ್ದು ಆಳುವ ಪಕ್ಷದ ಕಡೆಗೆ. ತಮ್ಮ ನಾಯಕತ್ವ ಭದ್ರವಾಗಿದೆ, ವಿರೋಧ ಪಕ್ಷದ ಹನ್ನೆರಡು ಜನ ನೆಲದಾಟ ಬರುವ ಸಂಭವವಿದೆ ಎಂದೆಲ್ಲ ಮುಖ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ದಿಲ್ಲಿಯಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕಾ

ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೊಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೇಳಿದರೆಂದು ಎರಡು ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿತ್ತು. ಹೀಗೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿ ಸಭೆಯ ಘನತೆಗೆ ಚ್ಯುತಿತಂದರೆಂದು ಗೌಡರ ಆರೋಪ.

ಅಂಥ ಮಾತುಗಳನ್ನು ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಆಡಿದರೋ ಇಲ್ಲವೋ ಎಂಬುದು ಬೇರೆಯೇ ಸಂಗತಿ. ಆಡಿದ್ದರೂ ಅದರಿಂದ ಕರ್ತವ್ಯಲೋಪವಾಗಿದೆಯೆ? ಸಭೆಯ ಒಳಗೂ ಈ ಬಗ್ಗೆ ಈವರೆಗೆ ಆಡಲಾಗಿರುವ ಮಾತುಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಹೇಳಿರುವುದರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವೇನೂ ಇಲ್ಲ, ಸಭೆಯ ಘನತೆಗೆ ಚ್ಯುತಿಯುಂಟಾಗಿಲ್ಲ—ಎಂದು ಸಭಾಧ್ಯಕ್ಷರು ತೀರ್ಪಿತ್ತರು.

x x x x

ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರಸಂಗದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡಾಗ ಮುಖಂಡರು 'ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ವರದಿ ತಪ್ಪು' ಎನ್ನುವುದುಂಟು. ಸಿದ್ದವ್ವನಹಳ್ಳಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪನವರು ಆ ರೀತಿಯವರಲ್ಲ, ತಪ್ಪಾಗಿ ವರದಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾತನಾಡುವವರೇ ಅಲ್ಲ, ಎನ್ನೋಣ. ಆದರೆ ಎಲ್ಲರೂ ಹಾಗಲ್ಲ.

ಬರೀ ಪತ್ರಿಕಾ ವರದಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಮಾತನಾಡಬಾರದು—ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆ ಶಾಸನ ಸಭಾಪತಿಗಳಿಂದ ಕೇಳಿಬರುವುದುಂಟು.

ಅದೇನಿದ್ದರೂ ಆಧುನಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ಪತ್ರಿಕೆಗಿರುವ ಸ್ಥಾನ ಏಕಮೇವಾದ್ವಿತೀಯ.

೧೩—೮—೧೯೬೭

೧೦೭

ವಿದೇಶೀ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ

ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನಲ್ಲಿ ಒಂದು ಗಂಧದ ಸಾಬೂನು ಕಾರ್ಖಾನೆ ಸ್ಥಾಪಿಸಬೇಕೆಂದು ಮೈಸೂರು ಬಯಸಿದೆ. [ಆ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಆಂಗ್ಲ ಉದ್ದಿಮೆದಾರರು ಯಾರಾದರೂ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ಸಹಪ್ರವರ್ತಕರಾಗುತ್ತಾರೆ.] ಕಾರಖಾನೆಯ ಉದ್ದೇಶ ಹೆಚ್ಚು ವೆಚ್ಚವಿಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸ್ಯಾಂಡಲ್ ಸೋಪು ತಯಾರಿಸಿ ಯೂರೋಪಿನ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಿಗೆ ಒದಗಿಸುವುದು.

ಕ್ಯಾಂಬೋಡಿಯದ ರಾಣಿ ಮೈಸೂರು ಗಂಧದ ಸಾಬೂನನ್ನು ಸ್ನಾನಕ್ಕೆ ಬಳಸುತ್ತಾರೆ–ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿನ ಕಾರ್ಖಾನೆಯವರ ಪ್ರಕಟಣಾ ವೈಖರಿಯಲ್ಲೊಂದು ಸೂತ್ರ ವಾಕ್ಯ. ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಚಕ್ರವರ್ತಿನಿಯನ್ನೂ ನಮ್ಮ ಸುಗಂಧ ಸಾಬೂನಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಕರಾಗಿ ಪಡೆದಾಗಲೇ ನಮ್ಮವರಿಗೆ ತೃಪ್ತಿ.

ಈಯೆಲ್ಲ ಯೋಜನೆಗಳ ಹಿಂದಿನ ಉದ್ದೇಶ ಒಂದೇ : ನಮಗೆ ಅತ್ಯವಶ್ಯವಾದ ವಿದೇಶೀ ವಿನಿಮಯವನ್ನು ಗಳಿಸುವುದು ; ಈ ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಬೇಕಾದ ಆಹಾರವನ್ನೋ ಯಂತ್ರ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನೋ ಕೊಳ್ಳಲು ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಹಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಪಾದಿಸುವುದು.

'ಔದ್ಯೋಗೀಕರಣ ಇಲ್ಲವೆ ನಾಶ'—ಎನ್ನಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು ಹಿಂದೆ. ಈಗಿನ ಘೋಷ : 'ರಫ್ತುಮಾಡಿ, ಇಲ್ಲವೆ ನಿರ್ನಾಮವಾಗಿ !'

× × × ×

ನ್ಯೂಯಾರ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರಿನ ರೇಶಿಮೆ ಸೀರೆಯ ಸೆರಗು ಹಾರಾಡಬಹುದು ; ಪ್ಯಾರಿಸಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಗುಡಿಗಾರರ ಕುಸುರಿನ ಕೆತ್ತನೆಯ ಕೃತಿಗಳು —ದಂತದ್ದೋ ಗಂಧದ ಮರದ್ದೋ—ಅಲಂಕಾರದ ವಸ್ತುಗಳಾಗಬಹುದು ; ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಮ್ಯಾಂಗನೀಸ್ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರುಗಳು ಜಪಾನಿನಲ್ಲೋ ಇನ್ನೆಲ್ಲೋ ಸ್ವಾಗತ ಪಡೆಯಬಹುದು ; ನಮ್ಮ ಕಾಫಿ ಟೀಗಳನ್ನು ಮಾಸ್ಕೋ ನಾಗರಿಕರು ಕುಡಿಯಬಹುದು.

ಇಷ್ಟಾದರೆ ಸಾಕೆ ? ಸಾಲದು ಎಂದರು ಕಳೆದ ವಾರ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ ಕೇಂದ್ರದ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂತ್ರಿ ದಿನೇಶ ಸಿಂಗ್. 'ಪರಂಪರಾನುಗತ ವಸ್ತುಗಳ ಆಯಾತಕ್ಕೆ ನೀವು ಪ್ರಸಿದ್ಧರು ; ಆದರೆ ಆಧುನಿಕ ವಸ್ತುಗಳನ್ನೂ ಮಾಡಿ ಮಾರಿ ನೀವು ಕೀರ್ತಿಶಾಲಿಗಳಾಗಬೇಕು.' ಇದು ಅವರ ಸಲಹೆ.

ಯಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಜನ್ಮನೀಡುವ ಮಾತೃಯಂತ್ರ (ಎಚ್.ಎಂ.ಟಿ. ಸೃಷ್ಟಿ); ಪ್ರಿಯದರ್ಶಿನಿ ಟೆಲಿಫೋನ್ (ಐ.ಟಿ.ಐ. ನಿರ್ಮಾಣ);—ಇವು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದೂ ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲೇ. ಆದರೆ ಇವು ಕನ್ನಡಿಗರ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಲ್ಲ. ರಾಷ್ಟ್ರದ ಸೊತ್ತು. ನಾವು ಪಾಲುದಾರರು ಮಾತ್ರ. ನಡೆಸುವವರು ಕೇಂದ್ರದವರು.

ಖಾಸಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ ಸರಕಾರೀ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಾಗಲೀ ಹೊರಗೆ ಮಾರಲು ಬರುವಂಥ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ಉತ್ಪಾದಿಸಬೇಕು. ಇದು ದಿನೇಶ ಸಿಂಗರ ಸಲಹೆ, ಆಶಯ.

× × × ×

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವರ್ಷಂಪ್ರತಿ ರೂ. ೩೫ ಕೋಟಿಗಳಷ್ಟು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ನಿರ್ಯಾತಮಾಡುತ್ತದೆ. [ಕಾಫಿ, ಲೋಹದ ಅದಿರು, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು.] ಕಳೆದ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಂತೂ ಎಂದಿಗಿಂತ ಹತ್ತು ಕೋಟಿ ರೂ. ಮೌಲ್ಯದ ಹೆಚ್ಚು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರು ಮಾರಿದೆ.

ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಮೈಸೂರನ್ನು ಶ್ಲಾಘಿಸಿ ದಿನೇಶ್‌ಸಿಂಗ್ ಅಂದರು :

" ಭಾರತೀಯ ಉತ್ಪಾದಕರು ಅಲ್ಪ ತೃಪ್ತರು ; ತಮ್ಮ ಕಾರಖಾನೆಗಳ ಗೇಟಿನ ಬಳಿ ಆಗುವ ಮಾರಾಟವೇ ಅವರಿಗೆ ಸಾಕು. ಇದು ಭಾರತೀಯ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೊಡ್ಡ ದೌರ್ಬಲ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು."

ನಮ್ಮ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ಸೊಗಸಾಗಿ ಪ್ಯಾಕ್ ಮಾಡುವುದೂ ನಮಗೆ ತಿಳಿಯದು. ಅದೊಂದು ಕಲೆ. ಆಧುನಿಕ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಹಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್ ಒಂದು ಕುಶಲ ವಿದ್ಯೆ.

—ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿ ಕನ್ನಡ ರಾಜ್ಯದ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ನಿಜಲಿಂಗಪ್ಪ ದವರೆಂದರು :

" ಸುಂದರಿಯಾದ ಹುಡುಗಿ. ಬುದ್ಧಿವಂತೆ ಕೂಡಾ. ಆದರೆ ಸೊಗಸಾಗಿ ಅಲಂಕಾರ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳದೇ ಹೋದರೆ ಮದುವೆಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಶೀಲೆ ಯಾಗುವುದು ಕಷ್ಟ."

× × × ×

ವಾಣಿಜ್ಯಮಂತ್ರಿ ದಿನೇಶ ಸಿಂಗರು ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಬಂದ ಸಂದರ್ಭ, ನಿರ್ಯಾತ ಯೋಜನೆಯೊಂದರ ಉದ್ಘಾಟನೆ. ಇದೊಂದು ಸಂಸ್ಥೆ. ಹೆಸರು ಕರ್ನಾಟಕ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ಸ್. ಈ ರಾಜ್ಯದ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿದೇಶೀ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುವುದೇ ಇದರ ಗುರಿ. ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ನಡೆಸುವವರು ವಾಣಿಜ್ಯಕ್ಷೇತ್ರದ ಖಾಸಗಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಕೆಲವರು. ಸರಕಾರದ್ದೂ ಒಂದು ಪಾಲು.

ಮುಂದಿನ ಎರಡು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ೫ ಕೋಟಿ ರೂಪಾಯಿ ಮೌಲ್ಯದ ಮೈಸೂರು ಸಾಮಗ್ರಿಗಳನ್ನು ವಿದೇಶಗಳಿಗೆ ಮಾರಬೇಕೆಂಬುದು ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗುರಿ.

ಐದು ಕೋಟಿ ಕಡಮೆಯಾಯಿತು; ಅದರ ಹತ್ತು ಪಟ್ಟು ನಿರ್ಯಾತ ಮಾಡಬೇಕು – ಎಂದರು ದಿನೇಶ ಸಿಂಗ್.

× × × ×

ಸ್ವಲ್ಪವೇ ವ್ಯವಹಾರದಲ್ಲಿ ಹೇರಳ ಲಾಭ ಬರಬೇಕು. ಇದು ವರ್ತಕಲೋಕದ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸೂತ್ರ.

ಆದರೆ ರಫ್ತು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಇದನ್ನು ಅನ್ವಯಿಸುವಂತಿಲ್ಲ. ವಿದೇಶೀ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯ ಸ್ಪರ್ಧೆಯಲ್ಲಿ ಜಯಪಡೆಯಬೇಕಾದರೆ ನಿರ್ಯಾತದ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚುವ ತನಕ ಕಡಮೆ ಲಾಭದಿಂದ ತೃಪ್ತರಾಗಬೇಕು; ಗಳಿಕೆಯಾದುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರ ವಿಸ್ತರಣೆಗಾಗಿ ಮತ್ತೆ ಉಪ್ಯೋಗಿಸಬೇಕು.

—ಮೇಲಿನದರ ಅನುಸರಣೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ವಿದೇಶೀ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಬಾವುಟ ಮೆರೆದೀತು.

× × × ×

ಅಂದಹಾಗೆ, ಆರಂಭವಾಗುವ ಸಂಸ್ಥೆ ಮೈಸೂರು ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ಸ್ ಅಲ್ಲ, ಕರ್ನಾಟಕ ಎಕ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ಸ್!

೨೦–೮–೧೯೬೭

೧೦೮

'ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷದ ದಿನ'

"ದೇಶಬಾಂಧವರೇ, ಇಂದು ನಮ್ಮ ಭಾರತ ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ದಿನ. ನಮಗೆಲ್ಲ ಬಹಳ ಸಂತೋಷದ ದಿನ. ಈ ದಿನ ನಾನು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಶುಭವನ್ನು ಕೋರುತ್ತೇನೆ. ಜೈ ಭಾರತಮಾತೆ!"

ಮೇಲಿನ ಕನ್ನಡ ಮಾತುಗಳು ಕೇಳಿಬಂದುದು ರಾಜಧಾನಿಯ ಪರೇಡ್ ಮೈದಾನಿನಲ್ಲಿ. ಆ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಆಡಿದವರು ಕನ್ನಡಿಗರಲ್ಲದ ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಪಾಠಕರು.

ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಅಂಗವಾಗಿ ರಾಷ್ಟ್ರಧ್ವಜವನ್ನು ಆರೋಹಣ ಮಾಡಿದ ರಾಜ್ಯಪಾಲರು ನೆರೆದ ಜನಸಮುದಾಯವನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಭಾಷಣ ಮಾಡಿದರು ಇಂಗ್ಲಿಷಿನಲ್ಲಿ. ಭಾಷಣ ಮುಕ್ತಾಯಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಇದ್ದಕ್ಕಿದ್ದಂತೆ, ಕನ್ನಡ ಪದಗಳನ್ನು ಅವರು ಉಚ್ಚರಿಸಿದರು. ನೆರೆದಿದ್ದ ಜನರಿಗೆ ಎಲ್ಲಿಲ್ಲದ ಹರ್ಷ. ಅವರು ತಕ್ಷಣವೆ ಕರತಾಡನದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸಂತೋಷವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದರು.

ಮೈಸೂರಿನ ರಾಜ್ಯಪಾಲರಾಗಿ ನೇಮಕಗೊಂಡ ಒಡನೆಯೇ ತಾವು ಹೋಗಲಿದ್ದ ರಾಜ್ಯದ ಬಗೆಗೆ ಪಾಠಕರು ಅಧ್ಯಯನ ಆರಂಭಿಸಿದರೆಂದು ದಿಲ್ಲಿಯಿಂದ ಸುದ್ದಿ ಬಂತು. ಬೆಂಗಳೂರಿಗೆ ಆಗಮಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪಾಠ ಹೇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು 'ಮೇಸ್ಟ್ರು' ಒಬ್ಬರನ್ನು ಗೊತ್ತುಮಾಡಿಕೊಂಡರೆಂದೂ ಪ್ರಕಟವಾಯಿತು.

ಕಲಿತ ಪಾಠವನ್ನು ಒಪ್ಪಿಸಲು ಆಗಸ್ಟ್ ಹದಿನೈದಕ್ಕಿಂತ ಒಳ್ಳೆಯ ದಿನ ವಾದರೂ ಯಾವುದು? ಆ ಸಂಭ್ರಮದ ಘಳಿಗೆಯಲ್ಲಿ, ತಮ್ಮ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸಾಧನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಜನಸಮುದಾಯದ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಅರ್ಹರಾದರು, ರಾಜ್ಯಪಾಲರು.

× × × ×

ಪರೇಡ್ ಮೈದಾನದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯಾವಾಗಲೂ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಹಬ್ಬ. ರಕ್ಷಣಾ ಪಡೆಗಳು, ಎನ್‌ಸಿಸಿ, ಗೃಹರಕ್ಷಕ ದಳ, ಸಶಸ್ತ್ರ ಪೋಲೀಸ್ ಪಡೆ, ಗರ್ಲ್ ಗೈಡ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಭಾರತ ಸೇವಾದಳ —ಇವರೆಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಯಾವುದೇ ಸಮಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವುದು ಶಿಸ್ತು, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಗಭೀರತೆ. ಹರ್ಷೋದ್ಗಾರವಿದ್ದಾಗಲೂ ಅದರ ಮೋಡಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟ.

ಸರಕಾರ ಏರ್ಪಡಿಸುವ, ಜನ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಯಾವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವೂ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗುವಂತಿಲ್ಲ.

ಆದರೆ ಇದೇ ಬಗೆಯ ಸಂಭ್ರಮದ ವಾತಾವರಣ ರಾಜಧಾನಿಯ ಇತರ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬರದೆ ಇದ್ದುದೊಂದು ಕೊರತೆ.

× × × ×

ಇತರ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳಲ್ಲಿ, ನಗರ ಪ್ರದೇಶ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸಮಿತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಧ್ವಜಾರೋಹಣ, ಯುವಕ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿನ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜರಗಿದ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಭೆ –ಇವೇ ಮುಖ್ಯವಾದುವು.

'ಚಲೋ' ಗಳಿಗಾಗಿ 'ಬಂದ್' ಗಳಿಗಾಗಿ ಸಂಘಟನಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರತರಾಗುವ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಮುಖಂಡರು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನೋತ್ಸವದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಮ್ಮನಿದ್ದರಲ್ಲ, ಯಾಕೆ? ರಾಷ್ಟ್ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಎನ್ನುವುದು ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ ಸರಕಾರಕ್ಕಷ್ಟೇ, ಪಕ್ಷಕ್ಕಷ್ಟೇ, ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನುವ ಭಾವನೆ ಹಲವರಲ್ಲಿದೆ. ದೇಶದ ಹದಿನಾರರಲ್ಲಿ ಒಂಭತ್ತು ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ಸೇತರ ಸರಕಾರಗಳಿದ್ದಾಗಲೂ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ದಿನ ಕಾಂಗ್ರೆಸಿಗರಿಗಷ್ಟೇ ಮೀಸಲು ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಅದೆಷ್ಟು ಅಸಮಂಜಸ !

ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬಂದಿರುವ ಅಭಾವ ರಾಷ್ಟ್ರಪ್ರಜ್ಞೆಯದೊಂದೇ. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರುಷಗಳ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಾನುಭವದ ಕಹಿಸಿಹಿಗಳು ಹೇಗೆಯೇ ಇರಲಿ, ಪರಕೀಯ ಆಳ್ವಿಕೆಯಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದ ಭಾರತ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ತನ್ನ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಎಂಬ ಸತ್ಯಾಂಶವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದುಂಟೆ? ದೇಶದ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ನಷ್ಟವಾಯಿತೆಂದರೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ; ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಮಂತ್ರಿಮಂಡಲ ರಚಿಸುವ ಮಾತೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ರಾಜಧಾನಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಈ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿದ್ದುದು ಖೇದದ ಸಂಗತಿ.

× × × ×

ರಜಾದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ಜನಜೀವನದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಆಗಿಯೇ ಆಗುತ್ತವೆ. ಕಬ್ಬನ್ ಪಾರ್ಕಿಗೋ ಲಾಲ್‌ಬಾಗಿಗೋ ಮಧ್ಯಮವರ್ಗದ ಸಂಸಾರಗಳ ಅಲೆದಾಟ. [ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಫಲಪುಷ್ಪ ಪ್ರದರ್ಶನ–ವಿಶೇಷ ಆಕರ್ಷಣೆ.] ಚಲನಚಿತ್ರ ಮಂದಿರಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಜೀವಿಗಳ ಹಾಗೂ ಅವರಿಗಿಂತ ಮೇಲಿನವರ ನೂಕುನುಗ್ಗಲು. ಮೇಲಣವರಿಗೆ–ಕಾಸುಳ್ಳವರಿಗೆ ಕ್ಲಬ್ಬುಗಳು, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ನಡುವಿರುಳು ದಾಟಿಸಲು ಸೌಕರ್ಯ.

ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಈಗಿನ ಗಾತ್ರವನ್ನು ನೋಡಿದವರಿಗೆ, ಎಳೆಯರಿಂದ ಮುದುಕರ ತನಕ ಮನೋರಂಜನೆಗೆ ಇಲ್ಲಿರುವ ಅವಕಾಶಗಳು ಕಡಮೆ ಎನಿಸದಿರದು.

ಇರುವಷ್ಟು ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ರಾಜಧಾನಿಯ ನಾಗರಿಕರು ಆಗಸ್ಟ್ ೧೫ರ ರಜಾದಿನವನ್ನೂ ಕಳೆದರು.

× × × ×

ಸ್ವತಂತ್ರ ಭಾರತದ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷ ಸಂದಿರುವುದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಂಗತಿಯಲ್ಲ.

ಈ ಸಲ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ವೇಳೆ, ಜನ ಹಿತದ ಯಾವುದಾದರೂ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸರಕಾರ ಆರಂಭಿಸಬಹುದಿತ್ತು. ಉತ್ಸವದ ನೆನಪಿಗೆ ಜನತೆಗೊಂದು ಕೊಡುಗೆ.

ಕಂಬಿ ಮಾರ್ಗ ಸಿದ್ಧವಾಗಿಲ್ಲವೆಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲು ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಬದಲು ಚಂದೀಘಡಕ್ಕೆ ಹೋಯಿತಂತಲ್ಲ? ಹಾಗಾಗದೇ ಇದ್ದಿದ್ದರೆ ಮಕ್ಕಳ ರೈಲೇ ರಾಜಧಾನಿಯ ಜನಕೋಟಿಗೆ ಇಪ್ಪತ್ತನೆಯ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವದ ಕಾಣಿಕೆಯಾಗುತಿತ್ತು.

ಜನತೆಯ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಂತವೂ ಭಾಗವಹಿಸುವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯೋತ್ಸವ ಇನ್ನೂ ಕನಸಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ. 'ನಮಗೆಲ್ಲ ಸಂತೋಷದ ದಿನ' ಎಂದು ಸಮಸ್ತ ಜನತೆ ಉದ್ಗರಿಸುವ ದಿವಸ ಬರಲೇ ಬೇಕು.

೨೭-೮-೧೯೬೭

೧೦೯

ತನ್ನ ತಾನರಿದೊಡೆ ಬಿನ್ನಾಣ....

ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಕಾಲ ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವಾಸಿಗರದೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಎಂದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಸಪ್ತಾಹವಿರಲಿ, ಇಡಿಯ ವರ್ಷದ ಆಚರಣೆ ಇರಲಿ, ಅದಾದ ಮೇಲೆ ಅದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಮರೆತು ಬಿಡುವುದು ನಮ್ಮ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗುಣ.

ಮರೆವು ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಾಪಕವಾದದ್ದು. ಅದಿಲ್ಲದೆ ಹೋದರೆ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವನವೇ ವ್ಯರ್ಥವೇನೊ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ: ಹಿಂದಿ ಮತ್ತಿತರ ದೇಶೀಯ ಭಾಷೆಗಳ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ಆಕರ್ಷಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಘೋಷಿಸಿದರಷ್ಟೆ. ಇಂಥದೇ ಯೋಜನೆಗಳ ಘೋಷಣೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಅನೇಕ ಸಲ ಆಗಿತ್ತೆಂಬುದು ಎಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ನೆನಪಿದೆ? ಯೋಜನೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ತುಸು ಹೆಚ್ಚು ಕಡಮೆ ಮಾಡಿ, ಹೊಚ್ಚ ಹೊಸದೆಂದು ಅದನ್ನು ಜನರ ಮುಂದೆ ಮಂಡಿಸುತ್ತಲೇ ಇರಬಹುದು.

ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಅನೇಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಬಗೆಗೆ ಹಲವು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಆಗಾಗ್ಗೆ ನಾವು ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಇದ್ದೇವೆ. ಹೀಗೆ ಪ್ರಚಾರಕ್ಕೆ ಈಡಾದ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುತ್ತವೆ. ಕೆಲವು ಹುಟ್ಟುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಸತ್ತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಹುಟ್ಟಿದ ಕೆಲವು ಬಾಲಗ್ರಹ ಪೀಡೆಗೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

× × × ×

'ನೆಹರೂ ಲೋಕ.' ಅನೇಕ ಸಲ ಅನೇಕ ಕಡೆ ಇದರ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಆಗಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಸಾಮಾನ್ಯರು ಇದನ್ನು ಪ್ರಾಯಶಃ ಮರೆತಿರಲಾರರು. ಮರೆತಿದ್ದರೂ ನಷ್ಟವಿಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಬರಿಯ ಕನಸುಗಳ ಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಲೋಕ ಈಗಾಗಲೇ ಸೇರಿಹೋದಂತಿದೆ. ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ನೆಹರೂ ಲೋಕದ ಬಗೆಗೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕೇಳಿಬಂದಿರುವ ಸುದ್ದಿ, ಮೇಲಿನ ಶಂಕೆಗೆ ಆಧಾರ.

ಕಾರಣ, ಹಣ. ನೆಹರೂ ಲೋಕದ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೋಟಿಗಟ್ಟಲೆ ರೂಪಾಯಿಗಳು ಬೇಕಲ್ಲ? ತರುವುದೆಲ್ಲಿಂದ?

ಅಮೆರಿಕದ ವಾಲ್ಟ್ ಡಿಸ್ನಿ ಹಲವು ವರ್ಷ ದುಡಿದು ಮಕ್ಕಳಿಗಾಗಿ ಮಾಯಾ ನಗರಿಯೊಂದನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ. ನೆಹರೂಲೋಕದ ಕನಸಿಗೂ ಆ ನಗರಿಯೇ ಪ್ರೇರಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ತನ್ನನ್ನು ಆದರ್ಶವಾಗಿ ಮೈಸೂರಿನ ಜನ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡ ವಾರ್ತೆ ಡಿಸ್ನಿಯ ಕಿವಿಗೆ ಬಿದ್ದಿರಬೇಕು. ಆದರೆ, ಇಲ್ಲಿನವರ ಕನಸು ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪ

ತಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಮುಂಚೆಯೇ ಡಿಸ್ನಿ ಕಣ್ಮರೆಯಾದ.

ಮಹಾ ಚುನಾವಣೆ. ಅನಂತರದ ಗದ್ದಲ. ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೊದಗಿದ ಅನ್ನ ಸಂಕಟ. ಹಣಕಾಸಿನ ತೊಂದರೆ.

ಇದೆಲ್ಲದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಡಿಸ್ನಿಲ್ಯಾಂಡ್ ಮಾದರಿಯ ನೆಹರೂ ಲೋಕ ನಿರ್ಮಾಣ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗದು ಎಂಬ ವಾರ್ತೆ ಬಂದರೆ ಯಾರಿಗೆ ತಾನೇ ಆಶ್ಚರ್ಯವೆನಿಸೀತು?

× × × ×

ಆದರೆ, ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರೇಕ್ಷಣೀಯ ಸ್ಥಳಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪ ಓರಣಗಳನ್ನು ಇಡಲು ಹೊರಟಿರುವ ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಷ್ಟು ಸುಲಭವಾಗಿ ಹತಾಶರಾಗುವವರಲ್ಲ. ಜನರಿಗೆ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಂಡಿಗೆಯನ್ನು ಅವರು ಒದಗಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಇದರ ಪ್ರಕಾರ, ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ 'ಪುಟ್ಟ ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ' ವೊಂದು ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಿದೆ. ['ಪುಟ್ಟ ಕರ್ನಾಟಕ' ವೆಂದೋ 'ಸಾಸಿವೆ ಕರ್ನಾಟಕ' ವೆಂದೋ ಅದನ್ನು ಕರೆಯುವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೂ ನಾವಿಲ್ಲ.] ಆ 'ಪುಟ್ಟ ಮೈಸೂರಿ' ನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರವಾಸೀ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಯೋಜನೆ ಗಳನ್ನೂ ಪುನಃ ಸೃಷ್ಟಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಮಾದರಿಗಳ–ಪ್ರತಿ ಕೃತಿಗಳ– ಮೂಲಕ.

ಇಷ್ಟೇನೇ? ಎನ್ನುವಂತಿಲ್ಲ. ಇದು ಆರಂಭ. ಮುಂದೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಪ್ರತಿ ಯೊಂದು ರಾಜ್ಯವೂ ತನಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ 'ಪುಟ್ಟ ರಾಜ್ಯ' ವನ್ನು ಚಾಮುಂಡಿ ಬೆಟ್ಟದ ಬುಡದಲ್ಲಿ ಸುತ್ತಲೂ ಸ್ಥಾಪಿಸಬಹುದು ಎಂದು ನಮ್ಮ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ನಿರೀಕ್ಷೆ. ಆಗ 'ಭಾರತದರ್ಶನ' ಎಂದು ಇದನ್ನು ಕರೆಯಬಹುದು. ವೃತ್ತಾಕಾರದ ರೈಲು ದಾರಿಯೂ ಒಂದಿದ್ದರೆ, ಕೆಲವೇ ಘಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಇಡಿಯ ದೇಶವನ್ನೇ ನಾವು ನೋಡ ಬಹುದು.

ಡಿಸ್ನಿ ಮಾದರಿಯ ಮಾಯಾನಗರಿಯನ್ನು ಮುಂದೆ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರಾಯ್ತು–ಎಂಬ ಅಂಬೋಣ ಅಧಿಕಾರಿಗಳದು. ಅದನ್ನು ಮರೆತುಬಿಡಿ ಎಂಬ ಅರ್ಥವನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಾಜೂಕಾಗಿ ಸೂಚಿಸುವ ರೀತಿ ಇದು.

'ಪುಟ್ಟ ಮೈಸೂರು' ಸಪ್ಪೆಯಾಯಿತಲ್ಲ ಎನ್ನುವಿರಾದರೆ, ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಲಲಿತಾದ್ರಿ ಅರಮನೆಯನ್ನು ಬಾಲಭವನವನ್ನಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಯೋಜನೆ ಇದೆ. ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ಕೆಲ ಕಟ್ಟಡಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತ ಪ್ರವಾಸಿಗರ ತಂಗುಮನೆಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುವ ಯೋಚನೆಯೂ ಇದೆ. ಯೋಚನೆಯೆಲ್ಲ ಕಾರ್ಯಗತವಾಗುವುದಾದರೆ, ಕಾರಂಜಿ ಕೆರೆಯಲ್ಲಿ ನೀವು 'ದೋಣಿಸಾಗಲಿ....' ಹಾಡನ್ನು ಹಾಡಬಹುದು, ಮೀನು ಹಿಡಿಯುವ ಬೆಸ್ತನಾಗಬಹುದು.

× × × ×

ರಿ— ಶಂಕೆ ಬೇಡ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮದ ಅಧಿಕಾರಿ. ನೆಹರೂ ಲೋಕ ಆರಂಭಿಸಲೆಂದು ಮಂಜೂರಾಗಿರುವ ೨೫ ಲಕ್ಷ ರೂಪಾಯಿಗಳಿವೆ. ಅದನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ' ಪುಟ್ಟ ಮೈಸೂರಿ 'ನ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಕೈ ಇಕ್ಕಬಹುದು.

ಇದೆಲ್ಲ ವಿದೇಶೀ ಪ್ರವಾಸಿಗರಿಗಾಗಿ ಎನ್ನುವುದರಲ್ಲಿ ಅರ್ಥವಿಲ್ಲ. ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನೇ ನಂಬಿ ಎಷ್ಟು ಕಾಲ ಭಾರತದ ಹೋಟೆಲು ನಡೆದೀತು? ನಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಸ್ತಿತ್ವ ನಮಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವ ದಿನವೂ ಇದ್ದೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆಗ ನಮಗಾಗಿಯೂ ರಾಜ್ಯದ ದರ್ಶನ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ದರ್ಶನ ಬೇಕು ; ಮಾಯಾ ನಗರಿಯೂ ಬೇಕು.

ಕನ್ನಂಬಾಡಿಯ ಅಣೆಕಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಿದಾಗ ಕರ್ಮಯೋಗಿ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಯ್ಯನವರು ಪ್ರಚಾರದ ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸಲಿಲ್ಲ. ನಾವು ನಗಾರಿ ಬಾರಿಸುತ್ತೇವೆ; ತುತೂರಿ ಊದುತ್ತೇವೆ. ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಕಾರ್ಯಗತಗೊಳಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತೇವೆ.

೩-೯-೧೯೬೭

೧೧೦

ಸರಕಾರದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಇಲಾಖೆ

ಅಧಿಕಾರದ ಪೀಠವಾದ ವಿಧಾನಸೌಧಕ್ಕೆ ನಾನಾ ಬಗೆಯ ಜನ ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಹೊತ್ತು ತಂದವರು, ಅಹವಾಲುಗಳೊಡನೆ ಬಂದವರು; ಹತ್ತಿರದವರು, ದೂರದವರು; ಉಳ್ಳವರು, ಇಲ್ಲದವರು. ದ್ವಾರಪಾಲಕನೆದುರು ನಿಂತು ಪ್ರವೇಶ ಚೀಟಿಗಾಗಿ ಯಾಚಿಸುವವರು: ಸೌಧಕ್ಕೂ ತಮಗೂ ಆಜನ್ಮದ ನಂಟು ಎಂಬ ಠೀವಿಯಿಂದ ಅತ್ತಿತ್ತ ನೋಡದೆ ಗರ್ಭಗುಡಿಯ ದಾರಿ ಹಿಡಿಯುವವರು. ಮೊದಲ ಬಾರಿ ಬರುವವರು; ಅನುಭವಿಕ ಹಳಬರು. ಇತರರ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿಸಿ ಕೊಡಲು ಬರುವ 'ವಕೀಲರು' [ಇವರು ಜಾತ್ಯತೀತರು, ಪಕ್ಷಾತೀತರು].

ಇಂಥವರ ಜಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಎಂದಾದರೊಮ್ಮೆ ಕಾಣಸಿಗುವ ಬೇರೆಯವರುಂಟು. ಇವರು ಗ್ರಂಥಕರ್ತರು, ಕಲಾವಿದರು.

ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಒಂದೆಡೆ ಬರೆಹಗಾರರದೇ ಒಂದು ಸಭೆ ಜರಗಿತ್ತು. ಖ್ಯಾತ ಸಾಹಿತಿಯೊಬ್ಬರು ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ. ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಶುದ್ಧ ರಾಜಕೀಯದ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಇದ್ದುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಅವರ ಬಳಿಗೆ ಬಂದು, ಮುಖ್ಯ ಅತಿಥಿ ನಗುತ್ತ ಕೇಳಿದರು: "ಇಲ್ಲಿಗೆ ಯಾಕೆ ಬಂದಿರಿ? ಕಬ್ಬಿಣ ಇರುವಲ್ಲಿ ಇರುವೆಗೇನು ಕೆಲಸ?"

ಅದು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಪೂರ್ವದ ಮಾತು. ಸಾಹಿತ್ಯ ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಮೆರೆದ ಕಾಲ ಅದು.

ಈಗ ಹಾಗಲ್ಲವಲ್ಲ. ಪ್ರಥಮ ಪ್ರಾಶಸ್ತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರ ಕಟ್ಟುವ ಇರುವೆಗಳಿಗೆ. ಆ ಇರುವೆಗಳು ಸಾಹಿತಿಯನ್ನು ಕೇಳಬಹುದು; "ನಾವಿರುವಲ್ಲಿ ನಿಮಗೇನು ಕೆಲಸ?"

× × × ×

ಸಾಹಿತಿ ಬರುವುದು, ತನ್ನದೊಂದು ಪುಸ್ತಕಕ್ಕೆ ಸಹಾಯಧನ ಸಿಗುತ್ತದೇನೋ, ವಾಚನಾಲಯಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕೊಳ್ಳುವರೇನೋ, ಎಂಬ ಆಸೆಯಿಂದ. ಚಿತ್ರಕಾರ ಆಗಮಿಸುವುದು, ತನ್ನ ಕಲಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರವಾಸಿ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಸರಕಾರೀ ಕಟ್ಟಡಗಳಲ್ಲಾಗಲೀ ಇಡಲು ಸರಕಾರ ಕೊಳ್ಳಬಹುದೇನೋ ಎಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ. ನೃತ್ಯಕಲಾವಿದ ಸರಕಾರೀ ಭವನದೊಳಕ್ಕೆ ಕಾಲಿರಿಸುವುದು ತನ್ನ ನೃತ್ಯ ಕಲಾಶಾಲೆಗೆ ಯಾರದಾದರೂ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ ನೆರವು ದೊರೆತೀತು—ಎಂಬ ಆಶಾಭಾವನೆಯಿಂದ.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಲಲಿತ ಕಲೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡುವುದು ಸಮಾಜದ ಹೊಣೆ; ಈ ಕ್ಷೇತ್ರದವರು ಯಾರೂ ಸರಕಾರವನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಬಾರದು – ಎನ್ನುವುದೆಲ್ಲ ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದ ಮಾತಾಯಿತು. ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಮೇಲಾಯಿತು ಸ್ವಾವಲಂಬನ ಈ ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿದಾಯ ನುಡಿದು. ಜನರೀಗ ಹಕ್ಕಿನ ಮಾತನ್ನಾಡುತ್ತಾರೆ ; ತಮ್ಮ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ.

ಈ ರೀತಿ ಆಳುವವರಿಗೆ ತೊಂದರೆ ಕೊಡಲು ಈ ಜನರಿಗೆ ಹಕ್ಕಿಲ್ಲ ಎನ್ನೋಣವೆ? ಅದಾಗದು. ಸಾಹಿತ್ಯಕ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ಸರಕಾರ ಒಂದು ಸಮಿತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಸಾಹಿತ್ಯ, ಸಂಗೀತ, ನಾಟಕ, ಲಲಿತಕಲೆಗಳನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಿದೆ. ಬಯಲು ನಾಟ್ಯ ಮಂದಿರಗಳನ್ನು ಯೋಜಿಸಿದೆ. ವಾಚನಾಲಯಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಾಗಿ ಒಂದು ಶಾಸನವನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ಕಲೆ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ಉದ್ಯೋಗಿಗಳೂ ಹವ್ಯಾಸಿಗಳೂ ಸರಕಾರದ ಬಳಿಗೆ ಬರುವುದು ಸ್ವಾಭಾವಿಕ.

ಸರಕಾರದ ಕೆಲಸವೆಂದರೆ ದೇವರ ಕೆಲಸ. ಆದುದರಿಂದ, ಗುಡಿಗೆ ಭಕ್ತರ ಯಾತ್ರೆ.

× × × ×

ಆದರೆ ಇಂಥ ಅಲೆದಾಟದಲ್ಲಿ ವಿಧಿ ವಿಧಾನಗಳು ನೇರವಾಗಿರದಿದ್ದರೆ, ತಿರುಪತಿ ದುರಂತದ ಪುನರಾವರ್ತನೆಗಳು ಇಲ್ಲಿಯೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದವರಿಗೆ ದರ್ಶನವಾಯಿತು; ಇಲ್ಲದವರಿಗೆ ಇಲ್ಲ. ನೂಕು ನುಗ್ಗಲಿನಲ್ಲಿ, ಮೈ ಬಿಟ್ಟು ಅಲೆಯದವರು ಮೂಲೆ ಗುಂಪು ; ದೇಶಾವರಿ ನಗೆಗೇ ಜಯ.

ಹೀಗಾಗಬಾರದು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸಹೃದಯರು.

ಸರಕಾರವೊಂದು ಚಕ್ರವ್ಯೂಹ. ಅದನ್ನು ಭೇದಿಸಿ ಒಳಹೊಗುವುದು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಹೊರಬರುವುದು – ಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಸಿದ್ಧಿಸುವಂಥದಲ್ಲ.

ಉದಾಹರಣೆಗೊಂದು ಫೈಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಿ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಒಂದು ಅರ್ಜಿ ಕೆಂಪು ಪಟ್ಟಿಯಿಂದ ಬಂಧಿತವಾಗಿ, ವಿವಿಧ ಸುರಂಗಗಳ್ನು ಹಾದು ಒಪ್ಪಿಗೆಯ ಅಥವಾ ತಿರಸ್ಕಾರದ ಗುರುತೂ ಸಹಿಯೂ ಬೀಳಬೇಕಾದರೆ, ಅರ್ಜಿದಾರನಿಗೆ ತಾಯಿಯ ಬಸಿರಿನಿಂದ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಜನ್ಮತಳೆದ ಅನುಭವವಾಗುತ್ತದೆ. ಇದು ಬಹುತೇಕ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಗೂ ಸರಕಾರಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯಿಸುವ ಮಾತು. ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ವಲ್ಪ ವಿಶೇಷ.

× × × ×

ಈ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ–ಕಲೆ–ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸರ

ಕಾರೀ ಹಣದ ಸದ್ವಿನಿಯೋಗವಾಗುವಂತೆ, ಸವಾಲುಗಳು ಸಾಧನೆಗಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡುವಂತೆ ಮಾಡುವ ದಾರಿ ಯಾವುದು ?

ನಮ್ಮ ರಾಜ್ಯದ ಮಟ್ಟಿಗೆ ವಿದ್ಯಾಧರ್ರ್ ಶಂಕರಗೌಡರು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಕೆಲಸ, ತಮ್ಮ ಕೆಳಗೆ ಹೊಸ ಇಲಾಖೆಯೊಂದನ್ನು ತೆರೆಯುವುದು ; ಸಾಹಿತ್ಯ – ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಶಾಖೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡಮಿ, ಸಂಗೀತ ನಾಟಕ ಅಕಾಡಮಿ, ಲಲಿತ ಕಲಾ ಅಕಾಡಮಿ, ರಂಗ ಮಂದಿರಗಳು, ಚಲನಚಿತ್ರ ಸ್ಟುಡಿಯೋ ನಿರ್ಮಾಣ ಇವನ್ನೆಲ್ಲ ಆ ಇಲಾಖೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಗೊಳಿಸುವುದು. ಆ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲರ ವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ಅರ್ಹನಾಗಬಲ್ಲ ಸರಕಾರೇತರ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಆ ಇಲಾಖೆಯ ನಿರ್ದೇಶಕನಾಗಿ ಇಲ್ಲವೆ ಕಮಿಶನರಾಗಿ ನೇಮಿಸುವುದು.

ಈ ಹೊಸ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಒಳ್ಳೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ದೊರೆತೇ ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

೧೦-೯-೧೯೬೭

೧೧೧

ರಸ್ತೆಯ ರೈಲು, ಸಾವಿರ ಮೈಲು

ನಗರದ ದಿನಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಾಚಕರ ವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಡುವ ವಿಷಯ ಅಥವಾ ವಸ್ತು ಯಾವುದು? ಕಳೆದ ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿರುವಿಹಾಕಿದರೆ ಮೂರು ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಅಗ್ರಮಾನ್ಯತೆ ದೊರೆತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು, ನೀರಿನ ತೊಂದರೆ ; ಎರಡು, ಸೊಳ್ಳೆ ಕಾಟ; ಮೂರು, ಸರಕಾರೀ ಬಸ್ಸು.

ನೀರಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಕರಾರುಗಳು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಕಡಮೆಯಾಗಿವೆ. ಸೊಳ್ಳೆ ಪುರಾಣ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ತಿಂಗಳು. ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. – ಬೆಂಗಳೂರು ಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಪೋರ್ಟ್ ಸವಿ ಸ್ – ಮಾತ್ರ, ಮಾವ ವರ್ಷವೇ ಇರಲಿ ಯಾವ ಋತುವೇ ಇರಲಿ, ವಾಚಕರಿಂದ ಸಹಸ್ರನಾಮಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ರಾಜಾಜಿ, ಡಿವಿಜಿ, ಕೋದಂಡ ರಾಯರು ಇವರೆಲ್ಲ ಕಿರಿಯರಾಗಿದ್ದ ಐದಾರು ದಶಕಗಳಿಗೆ ಹಿಂದಿನ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೇರೆ – ಈಗಿನದು ಬೇರೆ. ಆಗ ನಗರದ ಪ್ರಶಾಂತ ವಾತಾವರಣವನ್ನು ಬಸ್ಸುಗಳ ಹೂಂಕಾರಗಳು ಕದಡುತ್ತಿರಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಅಷ್ಟು ಯಾಕೆ, ೨೫ ವರ್ಷಗಳಿಗೆ ಹಿಂದೆಯೂ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಗದ್ದಲವಿರಲಿಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಹನಗಳ ಸಂಖ್ಯಾಸ್ಫೋಟವಾದದ್ದು ಈಚೀಗೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ.

ಹದ್ದು ಮೀರಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಬೆಳೆದಿದೆ, ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಅದರಂತೆಯೇ ನಗರ ಸಂಚಾರದ ಸಮಸ್ಯೆ ಕೂಡಾ.

× × × ×

ನಗರದ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಅಂಕೆ ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ಮೂಡಿಬರುವ ಚಿತ್ರ ಇದು :

—ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ದಿನ ೨.೭೩ ಲಕ್ಷ ಜನರು ಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

—ಪ್ರತಿ ದಿವಸ ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳು ೫೫,೭೮೬ ಕಿಲೋ ಮೀಟರುಗಳಷ್ಟು ಮಾರ್ಗ ಕ್ರಮಿಸುತ್ತವೆ.

—ದಿನಂಪ್ರತಿ ಈ ಬಸ್ಸುಗಳು ೬೦೦೦ ಟ್ರಿಪ್ಪುಗಳಷ್ಟು ಓಡುತ್ತವೆ.

—ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ಇವು ಓಡಾಡುವ ರಸ್ತೆಗಳ ಉದ್ದ, ೩೩೧೩ ಕಿ. ಮೀ.

—ನಗರದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿದಿನವೂ ರಸ್ತೆಗಿಳಿಯುವ ಬಸ್ಸುಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೩೦೦ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು.

—ಬೆಳಗಿನ ಜಾವ ೫ ಘಂಟೆಗೆ ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ದಾಟಿ ೨॥ ಯಾದ ಮೇಲೆ ನಿದ್ದೆ ಹೋಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರೀ ಚಿತ್ರ. ಆದರೆ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ಭೀಮನಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಅರೆಹೊಟ್ಟೆ. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚು ಬಸ್ಸುಗಳು ಬೇಕು, ಇನ್ನೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬೇಕು – ಎಂದು ಅವನು ಸದಾ ಗೋಳಾಡುತ್ತಾನೆ.

× × × ×

ಮೂರು ತಿಂಗಳ ಹಿಂದೆ ಒಂದು ದಿನ ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದರ ಕೆಳಗೊಂದು ಮೂರು ಸುದ್ದಿಗಳು ಪ್ರಕಟವಾದುವು.

—'ನಗರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ರೋಡ್ ಟ್ರೈನ್.' ನಗರದಲ್ಲಿ ಇದೀಗ ಓಡಾಡುತ್ತಿರುವ ಜೋಡಿ ಬಸ್ಸುಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇನ್ನೂ ಮೂರು ಜೋಡಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಸೇರಲಿವೆ.

—'ನಗರಕ್ಕೆ ಇನ್ನೂ ೩೫ ಸಿಟಿ ಬಸ್ಸುಗಳು' ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿರುವ ಸಂಚಾರ ತೊಂದರೆ ನಿವಾರಿಸುವ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಇನ್ನೂ ೩೫ ಬಸ್ಸುಗಳನ್ನು ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

—'ನಗರದಲ್ಲಿ ನೂತನ ರೀತಿಯ ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಬಸ್.' ನಗರದಲ್ಲಿ ಬಿ. ಟಿ. ಎಸ್. ಬಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಜನದಟ್ಟಣೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ, ಈಗಿನದಕ್ಕಿಂತ ಶೇಕಡಾ ೧೦ ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚು ಜನ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡಬಹುದಾದಂಥ, ಒಂದು ಸಾಲು ಮಾತ್ರ ಕುಳಿತು ಕೊಳ್ಳಲು, ಅವಕಾಶವಿದ್ದು ಉಳಿದ ಎಲ್ಲರೂ ನಿಂತೇ ಹೋಗುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವ 'ಸ್ಟಾಂಡಿಂಗ್ ಬಸ್' ಗಳನ್ನು, ವಿಪರೀತ ಜನದಟ್ಟಣೆ ಇರುವ ರೂಟು ಗಳಲ್ಲಿ ಜಾರಿಗೆ ತರಲು ಯೋಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಇಂಥ ವಾರ್ತೆಗಳು ಬಂದಾಗಲೆಲ್ಲ ನಾಗರಿಕರು ಬಕಬಕನೆ ಅವುಗಳನ್ನು ಸೇವಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಸಾಧಾರಣವಾಗಿ ವಾರ್ತೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಬಸ್ಸುಗಳು ಬೀದಿಗಿಳಿಯುತ್ತವೆ.

ಸೇವಿಸಿದ್ದು ಜೀರ್ಣವಾದ ಮೇಲೆ ಮತ್ತೆ ಹಸಿವು. ಪುನಃ ಅಂಥದೇ ಸುದ್ದಿಗಳನ್ನು ಓದಲು ತವಕ.

× × × ×

ಇಷ್ಟೊಂದು ಮಹತ್ವವಿರುವ ಸಾರಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸೌಜನ್ಯಸಪ್ತಾಹ ಆಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ಎಂದರೆ ಕಣ್ಣುಗಳು ಅರಳಬಹುದು.

ಆದರೆ ಸಿನಿಕ ಕೇಳುತ್ತಾನೆ: ಏಳು ದಿನಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರವೆ ಮೀಸಲು ಸಾರಿಗೆ ಸೌಜನ್ಯ ?

ಅಲ್ಲದೆ, ಸಪ್ತಾಹ ಆಚರಣೆ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕಕ್ರಿಯೆ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದೆ. ಏಕಾದಶಿ-ದ್ವಾದಶಿಗಳ ಹಾಗೆ. ರಮ್ ಜಾನಿನ ಹಾಗೆ.

ಅಂಥದರಲ್ಲಿ, ಗುರುವಾರದ ಪತ್ರಿಕೆಗಳು ವರದಿಮಾಡಿದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಘಟನೆಯ ಬಗೆಗೆ ಯೋಚಿಸಿದಾಗಲಂತೂ—

× × × ×

ಬುಧವಾರ ರಾತ್ರಿ ಸರಕಾರೀ ಬಸ್ಸು ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರಕ್ಕೆ ಹೊರಟಿತು. ೫೧ ಜನ ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿದ್ದರು ಬಸ್ಸು ಅಡ್ಡಾದಿಡ್ಡಿಯಾಗಿ ಓಡತೊಡಗಿತು. ಪ್ರಯಾಣಿಕರಿಗೆ ಗಾಬರಿ. ನಾಲ್ಕು ಕಡೆ ಅಪಘಾತ ಆಗುವುದರಲ್ಲಿತ್ತು, ತಪ್ಪಿತು. ಬ್ಯಾಟರಾಯನ ಪುರದ ಬಳಿ ಬಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದ್ದವರು ಒತ್ತಾಯಪಡಿಸಿ ವಾಹನ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಕೆಳಕ್ಕಿಳಿದರು.

ಚಾಲಕ ಕುಡಿದಿದ್ದ ; ಮತ್ತು ಏರಿತ್ತು !

ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಇಳಿದರೇನು ? ಚಾಲಕ ವೇಗವಾಗಿ ಯಲಹಂಕದತ್ತ ಬಸ್ ಓಡಿಸಿದ. ಇಳಿದಿದ್ದ ಕೆಲವರು ಅಲ್ಲಿದ್ದ ಒಂದು ಕಾರನ್ನೇರಿ, ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ ಬಸ್ಸನ್ನು ಹಿಂದಿಕ್ಕಿ ಯಲಹಂಕ ತಲಪಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ವರದಿ ಮಾಡಿದರು. ಪೋಲೀಸರು ಎರಡು ಭರ್ತಿ ಲಾರಿಗಳನ್ನು ಅಡ್ಡ ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಸ್ಸನ್ನು ತಡೆದು ಸಾರಥಿಯನ್ನು ಬಂಧಿಸಿದರು.

ಬಳಿಕ ಬೆಂಗಳೂರಿನಿಂದ ರಿಲೀಫ್ ಬಸ್ಸು ಬಂದು, ಪ್ರಯಾಣಿಕರು ಮಧ್ಯರಾತ್ರಿ ೧-೩೦ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ದೊಡ್ಡಬಳ್ಳಾಪುರ ಸೇರಿದರು.

—ಸಾರಿಗೆ ಸಪ್ತಾಹದಲ್ಲೇ ಈ ಘಟನೆ ನಡೆದದ್ದು ಒಂದು ಚೋದ್ಯ !

ಚೋದ್ಯವೋ ಕುಚೋದ್ಯವೋ ಜನರ ಪಾಲಿಗೆ ಸರಕಾರೀ ಬಸ್ಸೆಂದರೆ ರಸ್ತೆಯ ರೈಲು : ಅದು ಓಡುವುದು ಸಾವಿರ ಮೈಲು.

೧೭-೯-೧೯೬೭.

೧೧೨

ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಿಂಚು, ಗುಡುಗು, ಮಳೆ

ಕಳೆದ ಏಳು ದಿನಗಳು ರಾಜಧಾನಿಯ ಪಾಲಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಪ್ತಾಹದಂತಿದ್ದುವು. ಇದು ಸರಕಾರದಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿತವಾದ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲ. ಗಣೇಶ ಮನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೆರೆದು ಬಾವಿಗೆ ಬಿದ್ದ ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದಲೂ ಅಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಕಸವುಳ್ಳ ಹಲವು ಧ್ವನಿಗಳು ಕೇಳಿ ಬಂದುವು ಎಂಬ ಕಾರಣದಿಂದ ಹೆಸರು ಪಡೆಯಿತು ಈ ಸಪ್ತಾಹ.

ಅದು ಆರಂಭವಾದದ್ದು ಮೈಸೂರಿನ ಮಾನಸ ಗಂಗೋತ್ರಿಯಲ್ಲಿ. ಬಂಗಾರದ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಕಂಡ ಆ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣದ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡಕ್ಕೇ ಅಗ್ರ ಪೂಜೆ. ಕುವೆಂಪು ಬಳುವಳಿಯೆನ್ನಿ; ಜವರೇಗೌಡರ ಸಾಧನೆಯೆನ್ನಿ. ಕನ್ನಡದ ವೈಜಯಂತಿ ಅಲ್ಲಿ ಹಾರುತ್ತಿದೆ.

ವಿದ್ಯಾಮಂತ್ರಿ ಶಂಕರಗೌಡರು ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದರು. ದಿವಂಗತ ಶೀನಂಶ್ರೀಯವರ ಸ್ಮಾರಕ ನಿಧಿಗಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿದ ಹದಿನೇಳು ಸಾವಿರ ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ. ಸ್ವೀಕರಿಸಿದವರು ಉಪಕುಲಪತಿ ಶ್ರೀಮಾಲಿ. ಪ್ರಭೃತಿಗಳ ಭಾಷಣದಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತಾಯ್ನುಡಿಯ ಮಹತಿ, ಶಿಕ್ಷಣದ ಎಲ್ಲ ಹಂತಗಳಲ್ಲೂ ಬೋಧಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಲು ಅದಕ್ಕಿರುವ ಅರ್ಹತೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿತವಾದುವು.

ಜವರೇಗೌಡರು ಎಂದೋ ಮೋಡಿ ಬೀಸಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿರುವ ಶ್ರೀ ಮಾಲಿ ಅಂದರು :

"ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪಠ್ಯ ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಐದೇ ವರ್ಷಗಳ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒದಗಿಸಲು ನಾವು ಸಿದ್ಧ. ಆ ಆಹ್ವಾನವನ್ನು ನನ್ನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ."

[ಶ್ರೀಮಾಲಿ ಕನ್ನಡದ ಸಿರಿಮಲೆಯಲ್ಲಿ – ಒಂದು ತಪೋವನದಲ್ಲಿ – ಹುಟ್ಟಿದ ವ್ಯಕ್ತಿ ಎಂದು ಯಾರಾದರು ಅಂದರೆ, ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವುದು ಇನ್ನು ಕಷ್ಟ!]

× × × ×

ಮೂರನೆಯ ದಿನದ ಸಮಾರಂಭ ಬೆಂಗಳೂರಿನಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾ ತಪಸ್ವಿ ಶಿವಾನಂದ ಶರ್ಮರು ಕಟ್ಟಿ ಬೆಳಸಿದ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಬೆಳ್ಳಿ ಹಬ್ಬದ ಆಚರಣೆ. ಭಾಗವಹಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖರು – ರಾಜ್ಯಪಾಲ ಪಾಠಕರು, ವಿದ್ಯಾ ಸಚಿವ ಶಂಕರಗೌಡರು

ಸ್ಥಳೀಯ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಉಪಕುಲಪತಿ ಗೋಕಾಕರು.

ಇಲ್ಲಿಯೂ ಭಾಷಣಗಳ ವಸ್ತು, ಭಾಷೆಯ ಸ್ಥಾನಮಾನ– ಶಿಕ್ಷಣ ಮಾಧ್ಯಮ –ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಖಾಸಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸಲ್ಲಿಸಬಹುದಾದ ಮಹತ್ತರ ಸೇವೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಿದ್ಯಾಲಯ ತನ್ನ ವಜ್ರ ಮಹೋತ್ಸವವನ್ನು ಆಚರಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಅದು ನಡೆಸುವ ಅನೇಕ ಕಾಲೇಜುಗಳು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಅಭ್ಯಾಸ ಕ್ರಮಗಳನ್ನೂ ಪಠ್ಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೂ ಪದವಿಗಳನ್ನೂ ಹೊಂದುವಂತಾಗಲಿ – ಎಂದು ಹಾರೈಸಿದರು ಗೋಕಾಕರು.

ಶಿಕ್ಷಣ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಇಂದಿನ ಗೊಂದಲಗಳಿಗೆ ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ ಕೈವಾಡವೇ ಕಾರಣ. ಇದು ಸಚಿವ ಶಂಕರಗೌಡರ ಖಚಿತಾಭಿಪ್ರಾಯ. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಶಿಕ್ಷಣ ತಜ್ಞರಿಗೇ ಬಿಟ್ಟುಬಿಡಬೇಕು ಎಂದು ಅವರ ನಿಲುವು. ಭಾಷಾ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರ ಕೈಕೊಂಡಿರುವ ನಿರ್ಣಯವನ್ನು ಅವರು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಮತ ತ್ರಿಭಾಷಾ ಸೂತ್ರಕ್ಕೆ. ಇನ್ನು ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸೆಕೆಂಡರಿ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ತಾಯ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ [ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ] ಪೂರ್ತಿಯಾಗಿ ದೊರೆಯಬೇಕು. ಅನಂತರದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಉಚ್ಚ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೇ ಸಾಧ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಇಂಗ್ಲಿಷಿಗೆ ಎಳ್ಳುನೀರಾಗಲೀ ಹಿಂದಿಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಲೀ ಇಲ್ಲ. ನಾಲ್ಕನೆಯ ತರಗತಿಯ ಬಳಿಕ ಅವೆರಡು ಭಾಷೆಗಳನ್ನೂ ಮಕ್ಕಳು ಕಲಿಯುತ್ತಾರೆ.

× × × ×

ಹಳೆಯ ತಲೆಮಾರಿನ ಪ್ರಮುಖರು ಹಲವರಿಗೆ ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಭಾಷಾವಿವಾದದಿಂದ ತಲೆ ಬಿಸಿಏರಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಪದಚ್ಯುತಗೊಳಿಸಿ ತಾಯ್ನುಡಿಗೆ ಪಟ್ಟ ಕಟ್ಟಲು ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಯತ್ನದಿಂದ ಅವರು ಕಂಗಾಲಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಮೂವತ್ತು ಜನ, ಬುದ್ಧಿ ಜೀವಿಗಳೆಂದು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಕರೆದುಕೊಂಡು, ಪ್ರಧಾನ ಮಂತ್ರಿಗೂ ಒಕ್ಕೂಟದ ಶಿಕ್ಷಣ ಸಚಿವರಿಗೂ ಉಪ ಕುಲಪತಿಗಳ ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅಧ್ಯಕ್ಷರಿಗೂ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಮನವಿ ಕಳುಹಿಸಿದರು. ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಆಡಳಿತದ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣದ ಏಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಉಳಿಸಬೇಕೆಂದು ಅವರ ಆಗ್ರಹ.

ಸಹಿ ಹಾಕಿದವರಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖರು: ಮಾಜಿ ದಿವಾನ್ ಮಾಧವರಾಯರು, ನಿವೃತ್ತ ಮುಖ್ಯ ನ್ಯಾಯಾಧೀಶ ಮೇದಪ್ಪನವರು, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾಜಿ ಉಪ ಕುಲಪತಿ ನಿಕಂ ಅವರು, ಪಿ. ಕೋದಂಡರಾಯರು - ಹೀಗೆ ಹಲವರು. ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯದಂತೆ ಹಿಂದಿಯೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳೂ ಇಂಗ್ಲಿಷಿನ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿದುದೇ ಆದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದ ಐಕ್ಯ ನಾಶವಾಗುವುದು, ರಾಷ್ಟ್ರ ಛಿದ್ರ ಛಿದ್ರವಾಗಿ ಹೋಗುವುದು.

× × ×

ನಗರದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಕಚೇರಿ ನಡೆಸಿ ಬಲವಾದ ಧ್ವನಿ ಹೊರಡಿಸಿದವರು, ಈಗ ಬೆಂಗಳೂರಿನ ನಾಗರಿಕರಾಗಿರುವ ಕೋಕ ಸುಬ್ಬರಾಯರು. [ಆಯ್ಕೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರು ರಾಷ್ಟ್ರಾಧ್ಯಕ್ಷರಾಗುತ್ತಿದ್ದರು.]

ಅವರ ಪ್ರಕಾರ, ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಂದಿಯನ್ನಾಗಲೀ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಗಳನ್ನಾಗಲೀ ಬಳಸಿದರೆ, ರಾಷ್ಟ್ರದಲ್ಲಿ ನ್ಯಾಯಶಾಸ್ತ್ರದ ಮೇಲುಪ್ಪರಿಗೆಯೇ ಕುಸಿದು ಬೀಳುವುದು.

× × × ×

ಆಡಳಿತ ಸುಧಾರಣಾ ಸಮಿತಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಹನುಮಂತಯ್ಯನವರು ನಗರದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗೆ ನೀಡಿದ ಸಂದೇಶವಿದು :

"ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ ; ಆಡಳಿತ, ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಉದ್ದೇಶಗಳಿಗಾಗಿ ಇಂಗ್ಲಿಷನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ : ದೇಶಾಭಿಮಾನದ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಲಿಯಿರಿ."

ಅವರ ಅಭಿಮತದಂತೆ, ಹಿಂದಿಯನ್ನು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಹೇರಲು ಉತ್ತರದವರು ಮಾಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ, ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಮಣ ನಡೆಸಿ ರಕ್ತಪಾತದ ದಾರಿಯಾಗಿ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮವನ್ನು ಹೇರಲು ಬಯಸಿದ ದುಷ್ಪ್ರಯತ್ನದ ಹಾಗೆ.

ಮೊರಾರ್ಜಿಯವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ? ಹನುಮಂತಯ್ಯ ಅಂದರು : ಅವರು ತಾತ ಇದ್ದಹಾಗೆ ; ತಾತನ ಮಾತಿಗೆ ಕಿವಿಗೊಟ್ಟರೂ ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನೆಲ್ಲ ನಾವು ಒಪ್ಪುತ್ತೇವೆಯೆ ?

× × × ×

ಈ ಎಲ್ಲ ಧ್ವನಿ ಕೇಳಿ ಹೆತ್ತವರಿಗೂ ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೂ ದಿಗ್ಭ್ರಮೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಆಶ್ಚರ್ಯವಿಲ್ಲ.

ಇದು ಕವಲು ದಾರಿಯೊ ? ಅಥವಾ ಹಲವು ದಾರಿಗಳು ಕವಲೊಡೆಯುವ ಸ್ಥಳವೊ ?

ಇಕ್ಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿಕೊಂಡವರು ನಾವು ಮಾತ್ರವೊ ? ಅಥವಾ ಇಡಿಯ ರಾಷ್ಟ್ರವೊ ?

ಈ ಮಿಂಚು ಗುಡುಗು ಮಳೆಗಳ ಬಳಿಕ ನೆಲ ಹಸುರಾಗುತ್ತದೊ ? ಅಥವಾ ಕೊಚ್ಚೆಯಾಗುತ್ತದೊ ? ಕಾದು ನೋಡಬೇಕು, ಇನ್ನೂ ಕಾದು ನೋಡಬೇಕು.

೨೪-೯-೧೯೬೭

೧೧೩

ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಎಂಜಿನಿಯರ ಸಂಘ

ಒಂದು ಖಾಸಗಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ ಪ್ರೂಫ್ ಓದುವ ಹುದ್ದೆಗಾಗಿ ಅರ್ಜಿಗಳನ್ನು ಬಯಸಿತು. ಗಮನಾರ್ಹ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಜಿಗಳು ಬಂದುವು. ವೇತನ ನೂರು ಚಿಲ್ಲರೆ. ಆ ಉದ್ಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಹಾತೊರೆದವರಲ್ಲಿ ಎಸ್. ಎಸ್. ಎಲ್. ಸಿ.ಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣರಾಗದ ಆಶಾವಾದಿಗಳಿದ್ದರು; ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಲ್.ಸಿ. ಮಾಡಿಕೊಂಡ ಆಶಾವಾದಿಗಳಿದ್ದರು; ಪಿ.ಯು.ಸಿ. ಓದಿದವರಿದ್ದರು; ನಡುವೆ ಕಾಲೇಜು ಬಿಟ್ಟವರಿದ್ದರು; ಪದವೀಧರರಿದ್ದರು.

ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಬಂದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಗಳೊಡನೆ ನಡೆದ ಸಂಭಾಷಣೆ ಹೀಗೆ:

"ಈ ಮೊದಲು ಎಲ್ಲಿಯಾದರೂ ನೀವು ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ್ದಿರಾ?"

"ಇಲ್ಲ."

"ಪ್ರೂಫ್ ಓದುವುದರಲ್ಲಿ ಅನುಭವವಿದೆಯೆ?"

"ಇಲ್ಲ."

"ಮತ್ತೆ ಯಾಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿದಿರಿ?"

ನಿರುತ್ತರ.

"ನನಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಬೇಕು."

ಈ ಮಾನವೀಯ ಸಮಸ್ಯೆ ಇನ್ನಷ್ಟು ವ್ಯಗ್ರವಾಗಿ ಕಾಣುವುದು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಸಂಭಾಷಣೆಯಲ್ಲಿ.

"ಎಷ್ಟರವರೆಗೆ ಓದಿದ್ದೀರಿ?"

"ನಾನು ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಹೋಲ್ಡರ್."

"ಸಿವಿಲ್ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್! ಅದಕ್ಕೂ ಪ್ರೂಫ್ ಓದುವುದಕ್ಕೂ ಏನು ಸಂಬಂಧ?"

"ಮೂರು ವರ್ಷ ಆಯ್ತು. ನನಗೆ ಉದ್ಯೋಗ ಸಿಕ್ಕಿಲ್ಲ."

× × × ×

ಈ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರದಿಂದ ಭ್ರಮೆಯ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಬರೋಣ.

ತಂದೆಗೆ ಆಸೆ ಮಗ ಎಂಜಿನಿಯರಾಗಬೇಕು ಎಂದು. 'ಹುಡುಗ ಗಣಿತದಲ್ಲಿ ಚುರುಕು.' ಹಣವಿದ್ದರೆ ಶುಲ್ಕ ನೀಡಿ ಸೀಟು ಪಡೆದು ಕುಮಾರ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್

ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಕಲಿತು ಪದವೀಧರನಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅಷ್ಟು ಹಣ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್ ಶಾಲೆ ಸೇರಿ ' ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯ ರಾಗುತ್ತಾನೆ ' ಚಿರಂಜೀವಿ.

ಹೆತ್ತವರಿಗೆ ಸಂಭ್ರಮ. ಮಗನಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಹುದ್ದೆ. ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ. ಭಡತಿ, ಅಧಿಕಾರ. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಡೆ ಸಂಬಂಧ. ಸೊಸೆ ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾಳೆ.

× × × ×

ಆದರೆ ವಾಸ್ತವ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಬರುತ್ತಿರುವ ಕಥೆಯೇ ಬೇರೆ.

ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಹಸ್ರಾರು ಜನ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಪದವೀಧರರು ಉದ್ಯೋಗವಿಲ್ಲದೆ ಅಲೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ನಾಲ್ಕು ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದ ಬಳಿಕ, ಅದರಲ್ಲೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಪ್ರಾಂತ ರಚನೆಯಾದ ಮೇಲೆ, ಈ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೊಂದು ಹೊಸ ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳು ಸ್ಥಾಪಿತವಾದುವು! ಅದೆಷ್ಟೊಂದು ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು ತಲೆ ಎತ್ತಿದುವು!

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಈಗ ಇರುವ ೩೨ ಪಾಲಿಟೆಕ್ನಿಕ್‌ಗಳು ಪ್ರತಿ ವರ್ಷವೂ ' ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರು ' ಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ. ಕೆಲವೇ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಿರುವ ೪,೦೦೦ ನಿರುದ್ಯೋಗಿಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ ೬,೫೦೦ಕ್ಕೆ ಏರುತ್ತದೆ.

ಹುಚ್ಚು ಕನಸುಗಳು ಪುಡಿಗೂಡಿದ ಈ ಎಳೆಯರಿಗೆ, ಹುಟ್ಟಿದ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಾವಕಾಶವಿಲ್ಲ. ಹೊರಕ್ಕೆ ಹೋದರೆ ಶಿವಸೇನೆಯ ನೆರಳು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತದೆ. [ಈ ತಾಂತ್ರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣವೂ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿಯೇ ದೊರೆಯ ತೊಡಗಿದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗೆ ಹೋಗುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕಾದುದಿಲ್ಲ !]

ಹೊಸ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡರಲ್ಲವೆ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳ ಅವಶ್ಯತೆ ? ಆ ರೀತಿಯ ದೊಡ್ಡ ಅಥವಾ ಸಣ್ಣ ಉದ್ಯಮಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಇನ್ನು ಸುಲಭ ಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎನ್ನುವ ಸ್ಥಿತಿಗೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಬಂದು ಮುಟ್ಟಿದೆ.

ಹೊಸ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿರಿ, ಹೇರಳ ವಿದ್ಯುತ್ತಿದೆ, ನೆಲವಿದೆ, ನೀರಿದೆ ಎಂದು ಸರಕಾರ ಹೇಳುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ....

× × × ×

ಈ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಪದವೀಧರರೂ ಉದ್ಯೋಗ ವಿಲ್ಲದ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳೂ ಸಂಘಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. (ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾಗಿ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಅವರ ಅಂತಸ್ತು ಬೇರೆ, ಇವರ ಅಂತಸ್ತು ಬೇರೆ.)

ರಾಜಧಾನಿಯಲ್ಲಿ ' ಮೈಸೂರು ರಾಜ್ಯ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳ ಸಂಘ '

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ಸಂಘದ ಸ್ಥಾಪಕರು ಕಂಡಿರುವುದು ಕತ್ತಲೆ ಮುಸುಕಿದ ಭವಿಷ್ಯತ್ತನ್ನೇ. ಆದರೂ ಉದ್ಯೋಗ ದೊರಕಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮೂವತ್ತ ಮೂರು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅವರು ಹುಡುಕಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು : ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುವವರೆಗೂ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ತಾತ್ಕಾಲಿಕವಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸುವುದು. ಇನ್ನೊಂದು : ಉದ್ಯೋಗ ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿ ಪದವೀಧರರಿಗಿಂತಲೂ ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳ ವಿಷಯದಲ್ಲೇ ಒಲವು ತೋರುವುದು. ಮತ್ತೊಂದು : ಡಿಪ್ಲೊಮಾ ಎಂಜಿನಿಯರುಗಳು ಪದವೀಧರರಾಗುವಂತೆ ಅವರಿಗೋಸ್ಕರ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪದವಿ ತರಗತಿಯನ್ನು ಎಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಕಾಲೇಜುಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವುದು. (ದೊಡ್ಡ ಮೀನು ಸಣ್ಣ ಮೀನನ್ನು ನುಂಗುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣದು ನೀರಿನ ಒಡೆತನಕ್ಕಾಗಿ ಚಡಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸದ್ಯಕ್ಕಂತೂ ಕೆರೆಯ ನೀರೇ ಬತ್ತುತ್ತಿದೆ. ಸಣ್ಣದು ದೊಡ್ಡದು ಎರಡಕ್ಕೂ ಸಂಕಟ.)

'ನಿರುದ್ಯೋಗಿ ಎಂಜಿನಿಯರ್ ಪದವೀಧರರ ಸಂಘ'ದ ಸ್ಥಾಪನೆಯೂ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ನಡೆಯಿತು. ಅಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಸಲಹೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು: ಮೈಸೂರಿನವರನ್ನಷ್ಟೇ (ಕನ್ನಡಿಗರೆನ್ನಿ) ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತೆ ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರವನ್ನು ಕೇಳುವುದು; ಎರಡು : ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಂದ್ರ ಸರಕಾರದ ಉದ್ದಿಮೆಗಳಲ್ಲಿ ಶೇಕಡಾ ೭೫ರಷ್ಟು ಹುದ್ದೆಗಳನ್ನು ಮೈಸೂರಿನವರಿಗೇ ನೀಡುವುದು.

× × × ×

ಈ ಸಲಹೆಗಳ ಪೃಥಕ್ಕರಣವಾಗಲೀ ವಿಮರ್ಶೆಯಾಗಲೀ ಇಲ್ಲಿ ಅಪ್ರಸ್ತುತ.

ಸಮಾಜವನ್ನು ಬಾಧಿಸುತ್ತಿರುವ ಈ ಅಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯವನ್ನು ಶೀಘ್ರ ಗುಣಪಡಿಸುವ ಔಷಧಿಯೂ ಕಾಹಿಲೆ ಮರಳಿ ಬಾರದಂತೆ ಯೋಗ್ಯ ಕ್ರಮವೂ ಈಗ ಅಗತ್ಯ.

೧-೧೦-೧೯೬೭

ನಿರಂಜನರ ಕೃತಿಗಳು

ಕಾದಂಬರಿ

ವಿಮೋಚನೆ
ಬನಶಂಕರಿ
ಸೌಭಾಗ್ಯ
ಅಭಯ
ದೂರದ ನಕ್ಷತ್ರ
ನವೋದಯ
ರಂಗಮ್ಮನ ವಠಾರ
ಪಾಲಿಗೆ ಬಂದ ಪಂಚಾಮೃತ
ಏಕಾಂಗಿನಿ
ಚಿರಸ್ಮರಣೆ
ಕೊನೇ ನಮಸ್ಕಾರ
ಮಿಣುಕು ಹುಳ
ವಿಲಾಸಿನಿ
ಅಂಜನ
ವಿಶಾಲಾಕ್ಷಿ
ದೀಕ್ಷೆ
ಕಲ್ಯಾಣಸ್ವಾಮಿ
ತೊಟ್ಟಿಲು ತೂಗದ ಕೈ
ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಕಾಡಿತ್ತು ಮಾಯೆ
ಬಂಗಾರದ ಜಿಂಕೆ
ಸ್ವಾಮಿ ಅಪರಂಪಾರ
ನೂರು ಜುಟ್ಟು ಮೂರು ಜಡೆ
ಸ್ಮರಣೆಯೊಂದೇ ಸಾಲದೆ ?

ನಾಟಕ

ಸಂಗಮ ಸ್ನಾನ
ಆಹ್ವಾನ
ಸಮ್ರಾಜ್ಞಿ

ಜೀವನ ವೃತ್ತ

ಮಿತುರಾಜ

ಕಥಾ ಸಂಗ್ರಹ

ಸಂಧಿಕಾಲ
ರಕ್ತ ಸರೋವರ
ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ
ಕೊನೆಯ ಗಿರಾಕಿ
ವಾರದ ಹುಡುಗ
ಕಾತ್ಯಾಯಿನಿ
ಒಂಟಿ ನಕ್ಷತ್ರ ನಕ್ಕಿತು
ಯಾವ ಜನ್ಮದ ಶಾಪ?
ನಾಸ್ತಿಕ ಕೊಟ್ಟ ದೇವರು

ಲೇಖನ ಸಂಕಲನ

ಐದು ನಿಮಿಷ
ಕಾಲಕ್ಷೇಪ
ರಾಜಧಾನಿಯಿಂದ
ದಿನಚರಿಯಿಂದ
ಅಂಕಣ

ಪತ್ರ ಸಂಕಲನ

ಸಾಧನಾ
ಪುಷ್ಪಹಾರ

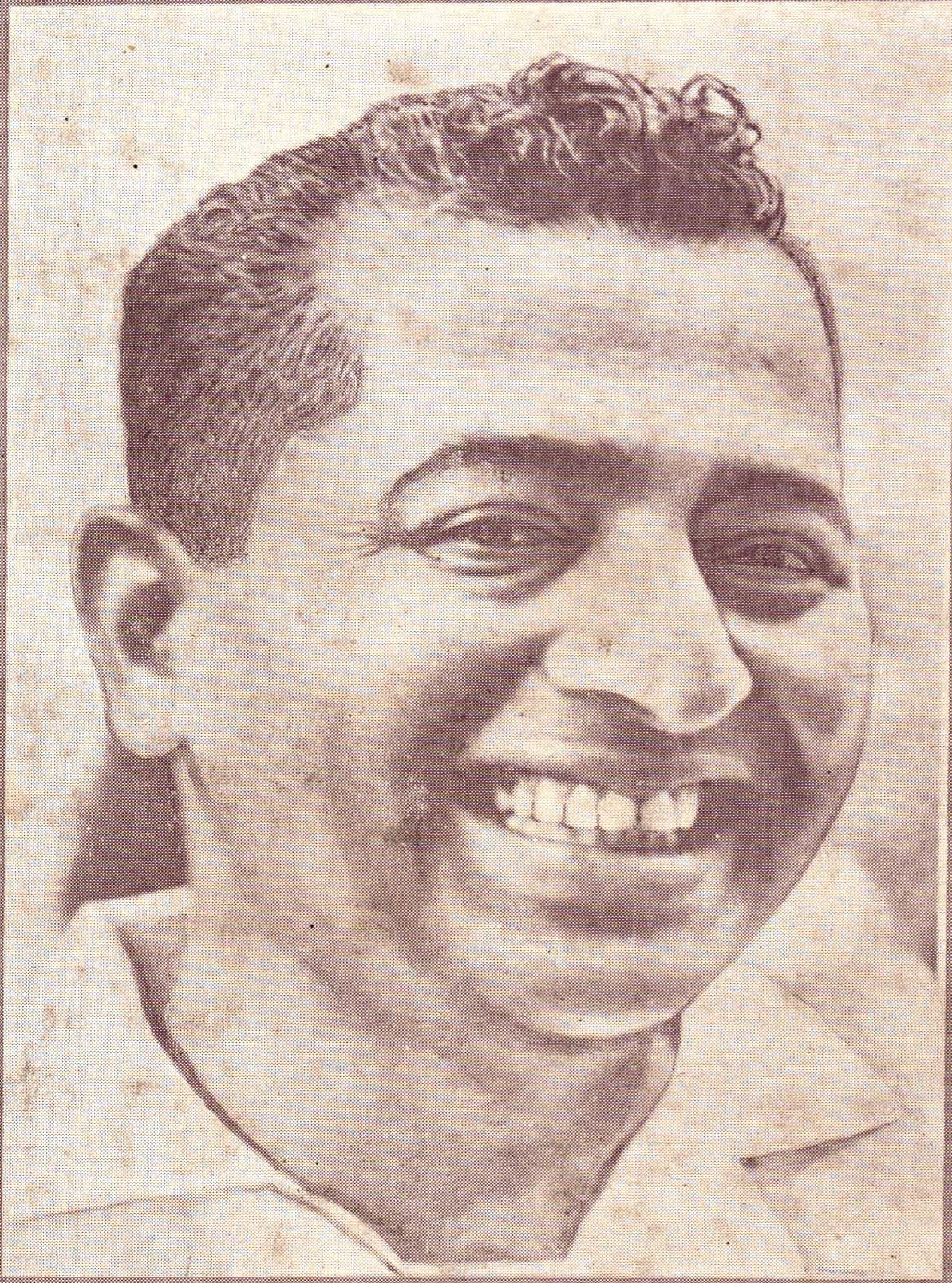
ರಾಜಕೀಯ

ಹಿಮಾಲಯದ ದಳ್ಳುರಿ

ಭಾಷಾಂತರ

ತಾಯಿ
ಅಧಃಪತನ
ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ
ಜನತೆಯ ನಡುವೆ
ನನ್ನ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ನೀತಿ ಕತೆಗಳು
ಮದುವಣಗಿತ್ತಿ
ಮಾನವನ ಹಾಡು
ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಸಂಗ್ರಾಮದ ಇತಿಹಾಸ

284

Signature of holder ....

Date of issue 27-4-66 ....